

זה לצייר

ספר

חדושים ובאורים

נדה

מאת

חיים שאול בלאאמור'ר הגר"ש זללה"ה גריינימן

בני ברק

הוצאה ראשונה שנת השמטה תשי"ב לפ"ק

הוצאה חדשה עם הוספות

שנת תשס"ו לפ"ק

מפתחות

הערות על סדר המסכת

סימן א

כריש נדה בטומאה דלמפרע, ואם אף כראתה בהרגשה מטמאה למפרע, ג' א' ובתו' שם. — בספיקת מרן זללה"ה אי אף במרגשת מטמאה מעל"ע. — בדין אשה שיל"ו שדי' שעתה ד' ב' ה' א'. בדין מעוברת שהפילה ח' ב', נ"ג ב' הרואה כתם כו'. בדברי מהר"ם ב' א' שאין ממעטת אלא פקידה שהיא מתק"ח, ב' ב' התם איכא למימר חסר ואתא כו'. ט' א' ראתה ואח"כ הוכר עוברת, ובקו' הגרע"א ז"ל שם. ח' ב' משום דאיכא דילדה לט', ואם עברו ג"ח ועדיין אין עוברת ניכר. י' א' הדר קחזיא בעונות, כל הסוגיא שם, בדברי הש"ך סימן קפ"ט ס"ק ס"ה אי סגי בעונות בינוניות בזמן שעונותי גדולות יותר, בדברי הרשב"א בזקנה שחזרה לראות בעונותי, ובשו"ע סימן קפ"ט ס"ל, ובפולוגת הט"ז והש"ך אי תינוקת שהוחזקה בדמים חוששת לוסת שאינו קבוע, ברמב"ם פ"ד ממו"מ ה"א ג' ד', בשו"ע סימן קפ"ט ס"ל ג' אי מעוברת ומניקה חוששות לראיות שראו, ה' א' חוץ מתינוקת כו', ובאם ידעין שלא עברה בשוק של טבחים. י' ב' תינוקת כו' אפילו שופעת כו', בשו"ע סימן קפ"ט ס"ג, אי בעינן ג' וסתות או דסגי בג' ראיות לענין לטמאות כתמים בתינוקת, ט' א' הגיע עת וסתה בימי עיבורה, ולר"י דאין די' שעתה במעוברת אא"כ עברו עלי' ג' עונות, ובדברי הראב"ד בכעה"נ בזה, ואי קיי"ל כר"י, י' ב' הפסיקה שתיים בימי עיבורה כו', ל"ו א' ושון ברואה אחר דם טוהר כו' ובפרש"י ותו' שם, בשלמו ימי מניקותה שחזרה לחוש לוסתה ובדברי הראב"ד והרשב"א בזה, בדברי הרמב"ם פ"ד ממו"מ ה"ה ו', ואם מעוברת קובעת וסת לדעת הרמב"ם, שו"ע סימן קפ"ד ס"ז דמעוברת ומניקה אינן חוששות לוסתן, ובזמננו לענין זה, ובשלמו ימיהן דחזורות לחוש לוסתן אף שנסתלקו דמיהן קדם הכרת העובר מ"מ לא חשיבי כאשה שעברו עלי' ג' עונות, ואי חזורות לחוש לוסת שאינו קבוע, בדברי הפ"ת בשם הנו"ב בזה, ראית הרמב"ן דמניקה קובעת וסת מהא דר"א ב' מימי טהרה כו', ובדברי הרשב"א בזה, הפילה רוח אי יש לה דין

מינקת, בדין בתולה שהגיע זמנה לראות שחוששת לראי' ראשונה שתראה, בדברי הרשב"א ט' א' בפירושא דמתניתין י"א א', ז' ב' ואם ראתה הראשונה מאונס כו', אם ראתה השני' מאונס, ל"ט א' תוד"ה והיולדת, י"א א' מתניתין אע"פ שאמרו די' שעתה כו', רא"ש פ"א ס"ד א"נ יש לחלק בין בדיקת שחרית כו', ובד"ח שם.

סימן ב

בדין בדיקה ל"ת ולא"ת באשה שאל"ו י"א ב' י"ב א' ב', ובדעות הראשונים ז"ל בזה, בדברי הראב"ד בכעה"נ בפירוש דעת הרי"ף. ט"ז א' תוד"ה ב"ש ושם ב' בגמ', באשה שאין לה וסת קבוע אבל אינה רואה בפחות מכך וכך ימים בשו"ע סימן קפ"ו ס"ג. בנה"כ סימן קפ"ט בט"ז סק"ה בקו' הדרישה שם, בדברי הש"ך סימן קפ"ט סק"ל דאם ראתה בעו"ב נעקר בפ"א, בבדיקה דק"ת לדעת הרי"ף אם היא מן הדין בדברי הרמב"ן במלחמות, בדברי החו"ד אי בדיקה דל"ת צריך לאור הנר. בדברי הרמ"א שאין צריכין לבדוק אחר כל תשמיש ותשמיש, בפ"ת סק"ב בשם החו"ד. ובדין מעוברת לענין בדיקה ל"ת ולא"ת, ש"ך סימן קפ"ד סק"ב ובתוך ל' מיקרי כו'. בדין שוטה סימן קצ"ו ס"ח.

סימן ג

י"ד א' א"ב דאשתכח מאכולת רצופה, שם בדקה בעד הבדוק לה וטחתו ביריכה, ובדין עד שא"ב. בדברי הרשב"א בתו"ה, ובענין ג' נשים שלבשו חלוק א', ואם יש חילוק בין בדקה בעד שא"ב לבדקה ואח"כ נעשה א"ב, בדברי הש"ך בנה"כ סימן קפ"צ סמ"ט. ט"ו א' אמר רב למפרע ור"מ היא. י"ד ב' וחייבין בא"ת, אם אף בהרגישה כן.

סימן ד

י"ב א' תוד"ה מהו. ט"ו א' והוא שבא ומצאה בתוך ימי עונתה, ובדעת רש"י ותו' והרמב"ם והרי"ף, בדברי הש"ך סימן קפ"ט סק"ל דעו"ב היינו וסת החודש. ט"ו ב' ל"ש כו' לימים ולקפיצות כו', אי וסתות דאורייתא

ובוסת הקפיצות י"א א' אילימא לימים כו' כל הסוגיא, ובדברי הראב"ד בבעה"נ, ובשו"ע בדין וסת הקפיצות, בוסת שע"י אכילת שום, ס"ג ב' מתניתין היתה למודה כו' אף ימים ושעות וסתות, ובדברי הראב"ד והר"ז והרשב"א, ואי אסורה כל העונה בוסת הפיהוק, ודין פיהוק בימים ידועים. ס"ו א' שמא דימת עיריך עלתה ביך, ובדברי הראב"ד שיש קביעות של שעה אף באין לה יום קבוע, בדין ראתה פ"א אחר טבילתה לאיזה חששות חוששת, בוסת הסירוג, וסת שאפשר לחשבו כוסת הסירוג וכוסת הפלגה לאיזה חשבינן ל', בדברי הרמ"א סימן קפ"ד באשה שמשנית וסתה, באשה שקבעה וסת לאיזה חששות חוששת מחמת הראיות הקודמות.

סימן ז

בדין רואה מ"ת אי חשיב כקפיצה או כאכלה שום, בדין בדיקת שפופרת בשלא נמצא בצדדין ואם צריך לבדוק בצדדין, בתשו' מיימוניות שבפ"ד דא"ב ובשו"ע סימן קפ"ז ס"ק י"א. ס"ו א' זו ממלאה ונופצת, אי מהני בדיקה בשפופרת לאחר שכבר בדקה פ"א ומצאה על המוך, בדין אשה שי"ל מכה, בתו' ט"ז א' ובדברי הרשב"א בזה, ופרטי דינים בזה, ולענין כתמים. ס"ו א' ואם הי' דם מכתה משונה ובדברי הרמב"ן והרא"ש והרשב"א אי חוששין שמא נשתנו, שם ואם יש לה וסת תולה בוסתה ושיטות הראשונים ז"ל בזה, הרואה דם מ"ת לאיזה חששות חוששת, בדברי הגרע"א בשם א"ש דמשכח"ל רואה מ"ת ג"פ רצופים בלא טבילה בינתים. בדברי הרמ"א בראתה ג"פ סמוך ללידה, בתשו' הרשב"א בראתה מ"ת ולאחר חצי שנה חזרה וראתה מ"ת, אי בעינן בדיקה ק"ת כדי להחזיקה ברמ"ת, ובדברי הראב"ד בבעה"נ, אשה שראתה פ"א מ"ת חייבת לבדוק אחר תשמיש הבא, רואה מ"ת אם מותרת בימי עיבורה, וכן בוסת קפיצות ושום אי חוששת בימי עיבורה, וכן בראתה ג"פ מ"ת בימי עיבורה, בדברי הנו"ב שאם קבעה וסת לאחר שהחזקה ברמ"ת שחוזרת להיתירה, אי מהני בדיקת שפופרת בימי עיבורה, בדברי הרמב"ם בדין בדיקת שפופרת, בנידון אי רואה מ"ת כקפיצה או כאכלה שום, רא"י שמ"ת או קפיצה אם עולה בחשבון הפלגה.

סימן ח

במראות הדמים י"ט כ', בדין נאמנת לומר כזה ראיתי ואבדתי כ' ב', שם אי רואין דם בלילה ואם

ובאיזה אופן. ט"ז א' ובתו' שם, ובעבר וסתה ובדיקה ומצאה טמאה אי טמאה מזמן הוסת מדאוריתא בדברי הנו"ב בזה, ובמש"כ עוד הנו"ב ליישב קו' תו' ט' א'. בעבר וסתה ורחצה בדברי הדרישה בזה, בדברי החו"ד בעבר וסתה ולא בדקה אם נעקר וסתה בכך, ט"ז א' כאן שבדיקה עצמה בשיעור וסת ובדברי החו"ד בזה. ס"ג ב' מתניתין בסוף הוסתות כו', ובאין לה שעה קבועה בעונתה אי מטמאה למפרע, ואי שייך כאן כיון דמעל"ע ליכא כו', ביש לה שעה קבועה ועברה שעתה אם עדיין צריכה בדיקה בסוף העונה, י"ד א' נמצא על שלו. נ"ז ב' לעולם דארגישה אי איירי בשהרגישה ממש, וכל הסוגיא שם ובתו' שם, ובדברי החו"ד סימן ק"צ דבשעת תשמיש א"א להבחין בהרגשת ביאת האורח, בדברי התה"ד בהרגישה ולא מצאה כלום, בשיעור וסת במקום שהענין בנמצאת טהורה אי סגי בהגעת העד לפי המקור מבחוץ בשיעור וסת, בדברי החו"ד בזה. יו"ד סימן ק"צ סל"ד, וסל"ו, סימן קצ"א ואפילו הרגישה גופה כו', אי חוששין להמשך הרא"י לענין חשש וסתות, בדברי הראב"ד בבעה"נ ובהשגות הר"ז"ה ובדברי הרשב"א בזה, ס"ג ב' אף ימים ושעות וסתות, אם יש ענין של שעות, בדברי הרא"ש בענין המשך הוסת, במה שלא נהגו לחוש לכל ההמשך ובדברי החו"ד בזה.

סימן ה

בחשבון הוסתות ל"ט ב' כל הסוגיא ובדברי הראשונים שם. י"א א' אבל חזיתי ממע"פ כו', ל"ט א' מיקבע לא קבעה מיחש מהו דניחוש לה, ובדברי הראב"ד בבעה"נ. ס"ד א' הגיע יום שלשים כו' ושיטות הראשונים ז"ל שם, ובטור וש"ע בזה. ס"ג ב' אף ימים ושעות וסתות, ואם קובעת וסת כשראתה פעם ביום ופעם בלילה. בחשש עו"ב אם אסורה כל המעל"ע או רק העונה שראתה בה באחרונה, אי מנינן העונות בחשבון הפלגה ובדברי הנו"ב בזה. אשה שיל"ו שעבר וסתה ולא ראתה אם חוששת לעו"ב וכמה פרטי דינים בזה, בדברי הגרש"ז ז"ל דוסת הפלגה מונין מסוף רא"י לתחלת רא"י. בפסחים קי"ג ב' שבגמר ימי טוהר אסורה לשמש ובדברי הראב"ד בזה, ובדין אשה ששכחה זמן וסתה.

סימן ו

בוסת הדילוג ס"ד א', ובוסת הפלגה בדילוג, ובטור סימן קפ"ט בזה ט' ב' תוד"ה פחתה, בדין שאינה חוששת לוסת הדילוג קדם שנקבע ובדברי הראב"ד בזה,

סימן י

בדין עד שא"ב לענין בדיקה ולענין כתמים י"ד א'
ב', בדין רואה דם במ"ר נ"ט ב'.

סימן יא

בדיני הבדיקות אם הם מה"ת, ואימתי תוכל
להפסיק, בסוגיא ס"ח ס"ט.

סימן יב

בדין טבילה ביום ס"ז ב'.

סימן יג

בסוגיא דריש תינוקת ס"ד ב' ס"ה, ועד אימתי תולין
בבתולין לענין רואה מ"ת.

סימן יד

בדיני חציצה

בדין דבר המקפיד ושאינו מקפיד. שבת נ"ז א' א"ב
דטניפן, בפרש"י שם. נדה ס"ז א' בלפלוף שבעין. בגלד
שעל המכה. ובאשה בעלת חטטין. בחץ או קיץ התחוב
בבשר. בהא דדיו וחלב ודבש לחין אינן חוצצין. ובדין
שמן. צפורן שנידלדלה ושפירשה מקצתה או רובה. חתך
שנעשה ע"י ניתוח. בשר הקשה שבעקב ובשר המדולדל
ועור שנקלף מעט. עצמה פיה בחוזק. ובדין ראוי לביאת
מים. מקואות פ"ח מ"ה נתנה מעות בפיה. יבמות ע"ח
ב' ל"ש אלא רובו. זבחים ל"ה א' לח הוא ואינו חוצץ.

נשתנה ביום, כ"א ב' בדין רואה דם בחתיכה ושפופרת,
ושיטות הראשונים ז"ל בזה, ואי יש בשפופרת משום
פתה"ק בדברי הרא"ש והטור ובב"י, ובדין פתה"ק
מבחוץ, כ"ב א' לח ונעשה יבש כו'.

סימן ט

נ"ז ב' נ"ח א' בטעם דכתמים דרבנן ואם יש גוונא
שיש בהן חשש מדאוריתא, נ"ז ב' מחגור ולמטה, נ"ח
א' תוד"ה כשורה, בדברי החכ"א בכתם שנמצא על בגד
שיש בו קמטים, בדרך לגלות חלוקה ואין דרך לגלות
בשרה בדברי התו' בזה, בנמצא על קשרי אצבעותי, נ"ח
א' אין שונין לקולא, בדין ב' נשים שנתעסקו בצפור נ"ח
ב' ובתו' שם ובפלוגתת הט"ז והש"ך בזה, בשהרגה
הרבה מאכולות נ"ח ב' בתו' והרא"ש. בענין תלי'
בפשפשים, נ"ט א' כגריס מלמטה, שם נמצא עלי' מין
אחד כו', שם ואותו עוד רצופה בו מאכולת, ובטור סימן
ק"צ בנתעסקה בפחות מכגריס ונמצא עלי' ב' גריסין,
בג' נשים שלבשו חלוק אחד, בדין השאילה חלוקה
לנכרית, אי תולין בנכרית מעוברת, ס' א' ושווין שתולה
בשו"י כנג"י כו', אי תולין האידנא ביושבת עד"ט, ס'
ב' והוא שבדקה עצמה בשיעור וסת, ס"א א' מתניתין
בדקה אחת מהן ומצאה טהורה, ובחלוק כה"ג, ס' ב'
ור"א אמר אפי' בעלה בחטאת כו', בדברי הד"מ בכתם
עגול ובתוכו חלק, בכתם עב שאם יתפשט יהי' בו
כגריס, נ"ח ב' כל שיעורי חכמים להחמיר חוץ מכגריס
של כתמים להקל, ובדברי הראב"ד שמשערין בגריס
הגדול, בכתם שחציו על הלכך וחציו על הצבוע, בסדין
אי דינו כפליון.

שלחן ערוך

יורה דעה

סי"ד, ס"ט ס"ק כ"ח.	ס"ה, ס"ו סק"ב.	סימן קפ"ד ס"א, ס"ב ס"ק י"ב.
סי"ז, ס"ט ס"ק י"ז.	ס"ז, ס"ו סק"ב.	ס"ב, ס"ו ס"ק י"ד.
סי"ח, ס"ט סק"י.	ס"י י"א, ס"ו סק"ב.	ס"ג, ע"י ס"א ס"ק י"ז.
סכ"ג, ס"ט ס"ק י"ח.	סי"ב, ס"ו סק"ב י"ג.	ס"ה, ו', ס"ד ס"ק י"ח.
סכ"ה, ס"ט ס"ק י"ד.	סי"ג, ס"ב סק"י, ס"ד סק"ז, ס"ה סק"ה	ס"ז, ס"א ס"ק כ"ב כ"ו.
סכ"ז, ס"ט ס"ק י"ט.	י"א, ס"ו ס"ק ט"ו.	ס"ח, ס"ד סק"ט.
סל"ב, ס"ט ס"ק י"ב.	סי"ד ט"ו, ס"ה סק"י.	ס"ט, ס"ד סק"י י"א.
סל"ג, ס"ג סק"א.	סי"ז י"ח, ס"ו סק"ה.	סי"א, ס"ד סק"א ד'.
סל"ד, ס"ד ס"ק י"ד.	סי"ט כ', כ"א, ס"ו סק"ט.	סימן קפ"ה ס"ד, בפ"ת, ס"ד ס"ק י"ב.
סל"ו, ס"ג סק"ג, ס"ד ס"ק י"ד.	סכ"ג, ס"ו סק"ו.	סימן קפ"ו ס"ב, ס"ב ס"ק י"א.
סל"ט, ס"ג סק"ד.	סכ"ד כ"ה כ"ו, ס"ו סק"ט.	ס"ג, ס"ב סק"ט.
סמ"ג, ס"ט ס"ק כ"ב.	סכ"ז, ס"א ס"ק י"ז.	סימן קפ"ז ס"א, ס"ז ס"ק י"ג וס"ק י"ד
סמ"ט, ס"ג סק"ד.	סכ"ח, ס"א ס"ק י"ז.	(בדברי הפ"ת).
ס"נ, ס"ט ס"ק כ"ח, (וע"י ס"ק כ"ג)	ס"ל, ס"א ס"ק י"ז.	ס"ב, ס"ד סק"ג ד'.
סנ"א, ס"ט ס"ק כ"ג.	סל"ג, ס"א ס"ק י"ט כ"ז, ס"ז ס"ק י"ד.	ס"ג, ס"ז סק"ג.
סימן קצ"א ס"ד ס"ק ט"ו, ס"י סק"ה ו'.	סל"ד, ס"א ס"ק י"ט, כ"ו.	ס"ד, מתבאר בס"ז סק"ט.
סימן קצ"ו ס"ב, ס"א סק"ב.	סימן קצ"ז ס"א, ס"ד ס"ק י"ג, ס"ט ס"ק	ס"ה, ס"ז סק"ו ד'.
ס"ד, ס"א סק"ז.	י"ב.	ס"ז, ס"ז סק"ח.
ס"ח, ס"ב סק"ג.	ס"ב, ס"א סק"ב.	ס"ח ט', ס"ז סק"ד.
חור"ד סק"ג, מ"א ב'.	ס"ג, ס"א ס"ק כ"א.	ס"י, ס"ז סק"א י' י"א.
בס"ט ס"ק י"ח, ל"ג א'.	ס"ד, ס"א ס"ק ט"ז.	סי"א, ס"ז ס"ק י"ב.
סימן קצ"ז ס"ג ד', ס"ב סק"ב ג'.	ס"ה, ס"ט סק"ז כ"ה כ"ו.	סי"ג, ס"ג סק"ה.
סימן קצ"ח בב"י, מקואות פ"י מ"ח.	ס"ו, ס"ט סק"ט.	סימן קפ"ח ס"א, ס"ד ס"ק י"ג.
ס"ד, ס"ד סק"ב.	ס"ז, ס"ט ס"ק ט"ז.	ס"ב, ס"ח סק"ב.
ס"ז, ט' י"א, ס"ד סק"ג ה'.	ס"ח, ס"ט סק"ט.	ס"ג, ס"ח סק"ו.
סט"ו כ"א כ"ב כ"ז, ס"ד סק"ו ט'.	ס"ט, ס"ט ס"ק כ"ד.	ס"ד ה' ו', ס"ח סק"ט.
ש"ך ס"ק ט"ז, מקואות פ"י מ"ח.	ס"י, ס"ט ס"ק כ"ז.	סימן קפ"ט ס"א, ס"ה ס"ק י"ב.
בפ"ת ס"ק ט"ז, מ"ב ב'.	סי"א י"ב, ס"ט סק"ח.	ס"ד, ס"ב סק"ט, ס"ד סק"ה.

במש"ב סימן ז' זכינו בזה כעת דברים מורן שליט"א וז"ל:

שלוכת"ס

ע"ד מש"ב בסימן ז' שאם לא ראתה אחר הצדיקה וגם דקדקו את השפופרת מבחוץ ואין עלי' דם לכו"ע אסורה, אין הדין כן אלא גם כזה היא מותרת לעולם אף שהיא רואה בכל פעם מ"מ, שהרי הרמ"א התיר בעצרה ושמשה וזד"מ יליף לה בק"ו מצדיקת שפופרת ואם איתא דלא הותרה ע"י צדיקת שפופרת אלא בראתה או מנא"ה דם על השפופרת מבחוץ א"כ הדין נותן דשמשה ולא ראתה אינו מחיר כלום, ואי אפשר לפרש דברי הרמ"א להתיר ביאה אחת [ואם תראה תהא אסורה] שדין זה לא שייך למילף משפופרת שדין זה לא הוזכר בגמ' ולא בפוסקים, ואין ספק שכונת הרמ"א בפשוטו שזו מצדיקה שנאמרה בגמ' המתרת לעולם וכ"ה לשונו בד"מ וכן פירשו הש"ך, ונראה לפ"ז דס"ל דחשיב וסת ואי לא דתלינן בצדדים בעינין ג"פ, אבל כיון דשימוש הוא מצדיקת שפופרת שריא מיד.

ועיקר הדין מוכח בגמ' שהרי אמרו לא נמנא כו' בידוע שהוא מן הצדיקין ולא התנו שיהא דם מן הצדיקין, ומש"כ שאם תמנא אח"כ בקנאות ג"כ תלינן בצדיקין, נראה דאם הקנאות היא אחר אחר, אין מן הדין לעשות קשר הדם עם הצדיקה שהרי אשה שראתה ג"פ בקנאות אחר אחר מותרת ואמרינן השתא ראתה, דטוב לנו לומר שיש כאן ראי' טבעית מלומר שיש כאן סיבה הגורמת לראי' זו שזה יוצא מדרך הרגיל וה"נ אי בעינן ראיית הדם כדי לתלות בצדיקין בעינין ראי' בשיעור חיוב אשם תלוי, [דאל"כ אחר כמה שעות נמי], ומעתה אי אפשר לקיים זה, שאין שיעור אחר אלא בראיית דם מן המקור ולא בתמנית דם מן הצדיקין, וכש"כ בראינו שצדידי השפופרת נקיים, ועוד דבגמ' משמע מצדיקה זו מחלטת להיתר או לאיסור, ואם איתא דכלא מנא"ה בצדיקין לא הותרה, עדיין היא נריכה צדיקה שני', ואם מצדיקה שני' תמנא צדידי השפופרת תהא מותרת לעולם אף אם תראה מ"מ.

סוף הדברים דאף אם לא ראתה ואין דם על השפופרת היא מותרת לעולם דתלינן לעולם בצדיקין, וא"ת למה תלינן בצדיקין טפי ממצמקור כיון דהשתא ליכא לא צמקור ולא בצדיקין, י"ל שאני ראיית המקור דבג"פ קונה לה קביעת וסת ואם פסקה היא פסקת וסת, אבל ראיית דם מן הצדיקין אינה וסת ואין לתמנית הדם בפעם זאת קשר עם פעם שני' וכל פעם אפשר שיהא עור הבשר שריר טפי ולא ינא דם או שיהא השימוש בנחת ולא ינא דם, הלכך נוח לנו לומר שמעולם לא הי' כאן וסת, מלומר שהי' כאן וסת ונפסק, ומשום דמן הדין הרואה ג"פ מ"מ מותרת לשמש בכל פעם אנו מחזיקין שלא תראה עוד, וכשראתה חשיב אונס, אלא דרבנן החמירו, ואחר שצדקו ואין בראש המכחול דם, תלינן בצדיקין, ומחזירין אותה לצעלה לעולם, ומ"מ נריכה ז"ו וטבילה דלענין דאורייתא אין סומכין לתלות בצדיקין.

ובמש"ב ריב"א בתשובת מיימוני דכלא נמנא דם בראש המכחול שריא דתלינן דנתרפאה, כוננו ז"ל אף אם באנו לחוש לדברי רס"ג ורש"י דלא שרינן לבעל ראשון מצדיקה, מ"מ מותרת להיות עם צעלה פעם אחת אחר צדיקה דתלינן דנתרפאה, [ולשון ועתה נ"ל כו' אפי' כו' ר"ל אחרי שראוי להחיר ע"י אמירת רופא ראוי להתיר אפילו בלא רופא ע"י צדיקה], ומיהו אם תראה דם מ"מ תהא אסורה לעולם, [ותיבות פעם אחת נריכות להיות כאן ונתחלפו ונכתבו ברישא אחר תיבות לעולם בעינין זה], ומש"כ ולא מנא"ה דם כלל, תיבת כלל הוא חזק הלשון, ומש"כ שמה לא תמנא דם כלל, ר"ל שמה לא יהי' במכחול כח להציא דם והרי אין כאן צדיקה, ומעולם לא דן ריב"א בלא נמנא דם על צדידי שפופרת, שתהא אסורה אם תראה מ"מ, ותהא מותרת פעם אחת, רק דן בזה בבעל ראשון לפרש"י ורס"ג, ומ"מ שמעינן מדברי ריב"א דלא יתכן דיון זה אלא אליבא דרש"י בבעל ראשון דאי לעולם יש לדון בזה בלא מנא"ה דם כלל לא הי' נמנע כאן להזכירו, וממילא משתמע מיני' דין זה בבעל ראשון, אלא ודאי אפילו לא מנא"ה דם על צדידי השפופרת הרי זו מותרת, ולא מש"ל הדיון של נתרפאה רק בבעל ראשון לפרש"י, ויש לפרש כן כונת הש"ך סימן קפ"ז ס"ק י"א דבפשוטן הן תמוהין מאד דנידון הש"ך להתיר לעולם רואה מ"מ לתלות בצדדים, ומציא דברי ריב"א להתיר ביאה אחת בבעל ראשון לדעת רש"י.

ומבואר מדברי ריב"א דוקא רואה מ"מ נעקר בפעם אחת, שהיא עומדת לרפואה, יותר משאר וסת הגוף.

מה שאנו למדין מלשון הגמ' בידוע כו' שא"ל לצדוק בצדיקין, כמו כן יש ללמוד מלשון זה שאפילו צדקנו את השפופרת והיא נקיה הרי היא מותרת, דלא יתכן שנהי' מזהרין לסגור את העיניים מלראות צדידי השפופרת, ועל סמך זה נוסדה הצדיקה, אלא ודאי אף בראינו הכל אמרו שאם אין דם בראש המכחול בידוע שמן הצדיקין, גם לא יתכן שיש כאן תנאי שיהא דם בקינות, וגם זה אינו מוסיף היתר בזמן שהשפופרת נקי' מבחוץ, [כבר נתבאר כל זה לעיל].

ואחתו' שלו' וברכה דוש"ת

א"י

חדושים ובאורים

נדה

סימן א

וביותר הדבר יובן באם נימא דבראחה בהרגשה לא נחלקו שמאי והלל דלכו"ע דיה שעתה [דלא חיישין למפרע אלא בשעה שאנו מסתפקים על הדם שלפנינו מתי בא אצל כשידענו שעכשיו יא' דם מן המקור לא חיישין מחמת זה שמא גם אחמול ראתה], ולפי"ז עיקרא דגמ' לפרושי במנאה בצדיקה וזוה לפי' תו' כונת הגמ' לומר דכיון דלעולם מרגשת ממילא לא פלוג רבנן ולא גזרו בלא הרגשה, ונמנא שבגמ' מצוהר הך לא פלוג, אצל לפרש"י לא נזכר בגמ' לא פלוג וממילא לית לן למימר מדנפשין לא פלוג, ולפי פ"י זה הא דאמרינן בגמ' והלל כסבורה הרגשת מ"ר הוא היינו למימר דמזוי שמראה שלא בהרגשה וזה תימא, א"נ היינו לפרושי למה לא תלינן דטעמה בהרגשת עד, וג"ז דוחק, ויותר נראה דעת התו' דאף בהרגשה מטמאה למפרע להלל, ודבריהם מתפרשים כמשנ"ת לעיל, ועי' בלשון הרשב"א ותוספות הרא"ש, ויעו' בריטב"א ומשמע דדעתו דבראחה בהרגשה אמנם אינה מטמאה למפרע אף להלל, שוב נראה דהתו' ס"ל דמסבירא לית לן לחלק בין הרגשת עד להרגשת מ"ר וכיון דשמאי לא חייש להרגשת מ"ר ה"ה שאינו חושש להרגשת עד וע"כ טעמא משום לא פלוג ולזה כתבו דהא אף לפרש"י קשה שאם שמשה טמא למפרע וע"כ דלא פלוג וא"כ ה"נ איכא למימר דאמנם אין חילוק בין הרגשת מ"ר להרגשת עד, והא דבמנאה בצדיקה ולא הרגשה אינה מטמאה למפרע משום דלא פלוג רבנן.

הא דבכתמים מטמאה למפרע אף לשמאי לפרש"י ניחא דהתם לא שייך טעמא דהרגשת עד ונהי דבשמשה אמרינן לא פלוג מ"מ בכתמים לא אמרינן לא פלוג, וכן לפירוש תו' כתמים כשונה חשיב דענין מיוחד הוא ולא אמרינן לא פלוג, וא"ל למש"כ תו' ד"ה ושרצים, ולא הוצרכו לזה אלא לל"ק, א"נ צריך לדבריהם להא דהחמירו בכתמים דלכו"ע מפקידה ומקולקלת למנינה.

(א) ג' א' תוד"ה מרגשת, וא"ת כו' וי"ל כו' ורש"י פירש כו' אלא שמאי כו', ז"ע הא קושטא הוא דבלא שמשה אית לן למימר דהשתא הוא דחזאי וטעמה בהרגשת עד ולית לן לטמאה למפרע, ואי קשיא אם שמשה טמא למפרע נימא לא פלוג רבנן ומנלן לחדש דשמאי ס"ל שאין אשה חוששת בהרגשת עד ושמע, ואפ"ה דיין שעתה, וי"ל דהתו' דניס בפירוש כונת הגמ' בזה דאשה מרגשת ואם כונת הגמ' דבמנאה בלא הרגשה אמרינן דטעמה בהרגשת עד ממילא לית לן מדנפשין למימר לא פלוג ואית לן לטמאה אם שמשה דאיכא למימר טעמה בהרגשת שמע, לפיכך פירשו דכונת הגמ' להיכא דחזיא בהרגשה והיכא דמנאה בצדיקה בלא בהרגשה בזה לא נתפרש בסוגיין ואמרינן דכונת הסוגיא דכיון דבהרגשה לא שייך לטמא למפרע לא גזרו רבנן היכא שלא הרגשה ולפי"ז איכא למימר דכי היכי דס"ל לשמאי דאינה טועה בהרגשת מ"ר ה"נ אינה טועה בהרגשת עד ושמע ואפ"ה דיין שעתה, ונאפשר דמסבירא ס"ל דאי הוי גזרינן במנאה בצדיקה אי לאו טעמא דהרגשת עד אית לן למיגזר בשמשה שהוא מזוי ולא שייך למימר לא פלוג משא"כ למימר דלא גזרו כלל במנאה בצדיקה כיון דבהרגשה לא שייך למיגזר זה שפיר שייך למימר הכי], (ואדרבה אית לן נמי למימר הכי דאי קושטא הוא דשמאי מודה דבהרגשת עד טועה אית לן לפרושי דאמנם בכלל חירון הגמ' דאשה מרגשת בעצמה היינו נמי במנאה בצדיקה ומשום דטעמה בהרגשת עד וא"כ אית לן לטמאה אם שמשה, ולפיכך מסקו דשמאי ס"ל שאינה טועה בהרגשת עד ושמע וממילא לא נזכר בגמ' כלל לפרש למה אינה טמאה למפרע במנאה בצדיקה ואמרינן דלא פלוג).

— נמצאו בזה עוד דברים —

בספיקת מרן זללה"ה אי אף במרגשת אמרינן דמטמאה מעת לעת, הנה המשמעות דלא לימא במרגשת הם חדא מסבא דדוקא בשמאלו דס ולא ידענו מתי אתא שייך לומר שמא מאתמול אבל בשידענו שעכשיו בא דס מהיכי מתי נחוש שמא גם אתמול אחי, וכמש"כ מרן זללה"ה, ועוד דאי הנידון במרגשת א"כ לא דמי למקוה כלל דהתם הרי לא ידענו שעכשיו נחסרה אלא אנו מסופקים מתי נחסרה, אבל אם ידענו שעכשיו נחסרה אלא שלא ידענו כמה נחסרה שפיר י"ל דאמרינן השתא הוא דחסרה כל החסר ועד עכשיו בחזקתה קיימא, וכן אמרו בגמ' הכא מי איכא למימר חזאי ואחאי משמע דפשוט לגמ' דהשש הוא רק ראה וזו מתי יראה, וכן לשון מפקידה לפקידה משמע קצת כן דאי השתא בהרגשה איירי הול"ל עד שעת פקידה ול"ל להזכיר פקידה דהשתא, אבל אי רק בצדקה איירי אחי שפיר להזכיר פקידה דעכשיו.

אבל אין נראה כן, דא"כ כל הנידון דדיה שעתה הוא במאורע ולא בראה הרגילה, ול"מ כן דפשוט הדברים באשה שרואה כהרגלה איירי וזה דייקא אי מטמאה למפרע, ועוד דדנו אחרונים ז"ל אי ראה שע"י צדיקה חשיבא ראה מדאורייתא משום דאמרינן דטעמא בהרגשת עד, ואם כן אטו נפרש כולה סוגיין בראה דרבנן, ועוד ראה מהא דתניא ל"ט א' דילולת מטמאה מעת לעת והיינו מחמת דס לידה, הרי מפורש דאע"ג דס לידה ראתה בהרגשה והיינו דידעין דעכשיו י"א דס אפ"ה אנו מסופקים שמא גם מעיקרא אחי דס, והדבר מצויר בהדיא בתו' ג' א' ד"ה מרגשת שהקשו לטעמא דשמאי דמרגשת אם ראתה בלא הרגשה מאי איכא למימר ותירצו כיון דרוב פעמים רואה בהרגשה לא גזרו לטמאות למפרע אם אירע שראתה בלא הרגשה, הרי בהדיא דפלוגתא שמאי והלל ברואה בהרגשה, וכן מוכח נמי ממה שאמרו טעמא דשמאי משום ציטול פ"ו דלבו נוקפו, ואם איתא דדוקא באירע שראתה בלא הרגשה מטמאין למפרע אין כאן לבו נוקפו כיון שאין הדבר בזהו כלל דכולהו בהרגשה חזיין.

הלכך נראה עיקר דאף ברואה בהרגשה מטמאה למפרע להלל וחכמים, ומשה"ק ממקוה ל"ק כלל, דודאי קושטא הוא דאף במנאה בצדיקה אינה מטמאה למפרע לשמאי וכן לחולין לכו"ע, וע"ז פרכינן מ"ש ממקוה דמטמאין למפרע מדינא אף לחולין, ואה"נ דבמרגשת לא שייך לשאול ממקוה, דכיון דידענו דעכשיו בא דס לא דמי למקוה.

ודאתאן עלה נראה דאדרבה עיקר הגזירה לטמאות למפרע במרגשת היתה וכמש"כ תו' לשמאי,

וכל דבמרגשת ליכא למיגזר לא גזרו אף להלל, והנה במרגשת החשש דלמפרע יתכן לפרש בשני פנים, או דחיישין דהגם הגם חזיתיה ובאמת לא מחשדינן ראה מחודשת אלא אמרינן דהך ראה נמשכת מאתמול והשתא הוא דארגשה, או דחיישין שמא גם אתמול ראתה והיינו דכל אשה שנמצאת טמאה גזרו חכמים לחוש על המעת לעת שלפני זה, אע"ג דבאמת אין כאן ריעותא למפרע כיון דידעין דהשתא חזאי.

ולחאמור ל"ק קושית הגרע"א והראשונים במעוברת שראתה מיד אחר הכרת העובר דמטמא למפרע מעת לעת דעדיין אז לא היתה מסולקת, והנה למש"כ דכל הגזירה היתה במרגשת, ולא מיבעיא אם הטעם הוא משום דאמרינן הגם הגם חזיתיה פשיטא דלא שייך במעוברת שהרי אין לנו להחזיקה לאחר הכרת העובר למפרע וא"כ לא שייך הגם הגם, אלא אף אם נאמר דחיישין שמא ראתה עוד ראה אתמול נמי לא שייך כן במעוברת, כיון דחזקתה אלימתא שאינה עלולה לראות ולא גזרו בה חכמים למפרע, והרי ע"כ ראה זו שראתה עכשיו היא מקרה מחודש ולא שייך לגרור אליה ראה רגילה מלפני הכרת העובר, ודוקא אם היה הנידון ראה זו מתי היתה היה שייך לומר כהגרע"א שיש לנו לומר דקודם הכרת העובר היתה.

— עד כאן —

שם גמ' והאיכא כתמים, פירשו בתו' ונראה דאף רש"י מפרש בתו' שהרי כתב דנימא דלאו מגופה הוא, מיהו בראשונים העתיקו פרש"י דלא בתו' דלכ"ש דס"ל דכ"ל האי אשה מרגשת הו"ל לטורח כתמים וכמו תינוקות, ולא פירשו דפריך דטמא למפרע, דודאי מודה שמאי בכתמים דמטמא למפרע [וכמש"כ דכתמים כשטמא ועוד עדיף], ולא שייך לומר דהיינו הא דמשנ, דלוא לא הור"ך לומר בצפור לא נתעסקה, ויעוי' מהר"ם שכתב לפרש דאמנם אלמפרע פריך אלא דה"ק וכיון דודאי כתמים אינם מטמאים למפרע לשמאי ע"כ דאף מכאן ולהבא אינם מטמאים וא"כ לימא תנן כתמים דלא כשמאי, ודבריו תמוהים דאי קשיא לן למפרע נתרץ דאף מכאן ולהבא טהורים, והא די לנו אם נתקשה למה טהור למפרע, וגם למה לא ניחא בצפוטו דאמנם מודה שמאי בכתמים, וגם לפי פירשו למסקנא ז"ל דמודה שמאי בכתמים דמטמאים למפרע, דהא תחלת הקושיא היתה שיטמאו כתמים למפרע וע"ז לא נמצא פירוק וע"כ דמודה שמאי דמטמא למפרע נמי, וא"כ למה הור"ך לומר בצפור לא נתעסקה הא לא נתקשה למה לשמאי טמאים כתמים מכאן ולהבא אלא שנתקשה שיטמאו אף למפרע.

ג' ב' איכא בינייהו למרמי חצית ומקוה ומצוי כו', פירוש דלל"ק שמעינן דבחדא לריעותא לכו"ע אינה

מדרבנן], וי"ל לפי דבריהם הא דאמרין לעיל להלל קשיא ודאי לאו דוקא אלא כיון דעדיין לא פריש טעמא דחדא לריעותא קמפרש כל מאי דקשה ממקוה אנדה אכל עיקר קושימו לשמאי.

(ב) ה' א' כל הנשים כתמן טמא למפרע, היינו מפקידה לפקידה אף לחכמים, דכתם גרע וכדנתיא נמי לק' ו' א' הרוואה דם מטמאה מעת לעת הרוואה כתם מטמאה למפרע, וגם מקולקלת למיניה, [וי"ע ברמב"ם שצ"ג ממנו"מ מצואר דכתם מטמא מפקידה לפקידה, ובפ"ט מא"ב ה"ג הזכיר מעת לעת גם לענין כתם וי"ע], וטעמא דמילתא כתבו בתו' ג' א' ד"ה ושריט, דכיון דכשהוא יבש ע"כ דלאו השתא אחי ואף בלא זימנין דמוכח דלאו השתא אחי, וכיון דלאו השתא אחי אית לן למיחש טפי דילמא מיד עם סילוק ידי' ראתה ולא פלוג רבנן וגורו אף בלא בגוונא דאיכא למימר השתא הוא דחזאי, ויעוי' ברש"י בסוגין ד"ה דמחמיר, משמע דמפרש דה"ט דכתמים גריעי דאיכא למימר אי דקדק לחלוק מעיקרא הווי אישכתב, וכוונתו דדמי לדקדק בעד ונמצאת טמאה ואינה זוכרת באיזה יום או שעה דקדק בו דהתם לא שייך לומר אוקמה אחזקה שכל שכבר נתברר לן אלא שנשכח מאתנו לא שייך למימר זיל בתר חזקה, וה"ל דכתם איכא למימר אי הוי דקדק אותו תמול הוי אישכתב וממילא חשיב כדקדק ואין היא זוכרת מתי, והנה לפרש"י ודאי אינה מקולקלת למיניה אלא עד שעה שדקדק את החלוק ומנאלתו טהור, אכל לפי' תו' היה מקום לומר דכתם כיון דודאי לאו השתא הוא דחזאי תו מספקין עד שעת פקידה ואין מועיל מה שידענו שהחלוק היה נקי תמול דכך חיקנו חכמים שכל שימצא דם שדודאי לא בא עכשיו שנחשוש למפרע עד שעת פקידה, [וכמו אילו היה הכתם לת בגוונא דליכא למיחש למים דודאי לא בא תמול ואפ"ה מטמאין לה למפרע, מהו נראה דלא משכח"ל שלא נחוש למים דכונת הגמ' ג"ו צ' דילמא חזאי מראה טהור ונעשה לת א"ל מויעה א"ל עוד דם, כך דלעולם יש לחוש שהכתם יבש דאל"ה הו"ל לאוקמי הא דר"ש אף בכתם ובגוונא דליכא למיחש למים], והיינו דקמ"ל מתני' ג"ו א' דאינה טמאה אלא עד שעה שידעתי שהיה החלוק נקי, דכל שידענו שעה שהיה החלוק טהור הר"ל כידענו שעכשיו נפל הכתם וזוה לא חיישינן למפרע כבכתמים שהרי זה כדדיקה, [מיהו חוששת מעת לעת קודם כיצום כדין מצאה כדדיקה].

ד' ב' ר"ד אומר כל אשה שיש לה וסת דיה שעתה, אי אשלא בשעת וסתה קאמר קאי אהא דאר"א דבעינן סילוק דמים כמעוברת ואיך ואחא ר"ד ואמר דאף סילוק דמים דאשה שיש לה וסת נמי דיה שעתה, ואי אבשעת וסתה קאי מסברא איכא למימר דר"א נמי מודה דודאי חזקה אורח צומנו בא ורבותא קמ"ל דאף

מטמאה חולין ורק בקדשים להלל חולין ולשמאי אף קדשים טהורין, אכל להנך לישיני י"ל דאף בחדא לריעותא שורפין ואף לחולין לכו"ע, ונראה דודאי לא בעי למימר דלישיני דמרגשת ואם איתא דהוי דם מעיקרא הוי אחי, אמרינן דבחדא לריעותא טמאה מדאורייתא שהוא דבר שא"ל דודאי איכא לאוקמי לטהרות בחזקת טהרה אלא הכא מדרבנן קאמרין די"ל דמדרבנן מטמאין אף בחדא לריעותא, ואפשר דאף לעיל צ' צ' דפרכין ממקוה היינו נמי דמדרבנן יש לן לטמאות אכל אף המקשן ידע דמדאורייתא לא שייך לטמאות בחדא לריעותא.

שם תוד"ה איכא וא"ת להני טעמי נמי איכא למרמי כו' וי"ל כו', כונתם די"ל דבחדא לריעותא אמנם מטמאין מדרבנן והא דלא גזרו רבנן גבי אשה היינו משום דאשה מרגשת ולכך חולין להלל, וכן לשמאי בשוטה, ומה"ט ניחא דל"ק להו מנאה בצדיקה אמאי אינה מטמאה למפרע לשמאי [ובזה ליכא כלל ענין של הרגשה, ולא שייך לא פלוג כמש"כ תו' לעיל אם מעיקר הדין מטמאה למפרע, למאי דאמרין דלהך ליטנא לא ס"ל טעמא דחזקה], דכיון דלא פרכין אלא דמדרבנן טמא למפרע שפיר י"ל לא פלוג רבנן וכיון דבראתה [כדרך הרוואין] בהרגשה, לא שייך לגזור, לא גזרו אם אירע שלא הרגישה, מהו י"ל נמי דאהני טעמא דהרגשה למימר דבצדיקה עד נפק וטעמה, כי היכי דלא נטמא מן הדין [אף למאי דלית ליה לשמאי טעמא דטעמה בהרגשת עד וכמש"כ תו' לעיל], ולא גזרו חכמים כיון דבראתה בהרגשה לא שייך למיגזר תו לא פלוג לגזור באירע שלא הרגישה, [אכל אין נראה לומר דאף שמנאה בצדיקה ואמרין דאמנם לא הרגישה [למאי דס"ל לתו' דשמאי ס"ל דאין אשה טועה בכך], אפ"ה אהני טעמא דאשה מרגשת למימר דהשתא חזאי, שאין לזה סברא, דודאי אי חזאי בלא הרגשה אין מועיל טעם אשה מרגשת לראיה [ו]. — מש"כ תו' דבשוטה איכא נמי טעמא דאשה מרגשת נראה דכונתם בשוטה כעין קטן שיש בו דעת להשיב אלא שאין זה מוחלט לסמוך עליו אכל קרוב הדבר להאמין אכל שוטה גמור ודאי לא שייך טעמא דמרגשת שהרי אין באמירתה שלא הרגישה כלום [וכש"כ בשאינה אומרת כלום], ואמנם זו מטמאה למפרע אף חולין להאי ליטנא דמרגשת אי פליג אל"ק.

שם בתו' א"ל י"ל דידע טעמא דתיתי לריעותא לשרוף כו', כונתם דודאי ידע לחלק בין תיתי לריעותא לחדא לריעותא אלא דהוי ס"ל דאף בחדא לריעותא אין לטהר לגמרי ויש לתלות, ולא פרכין אלא לשמאי דמטהר לגמרי, וכונתם דמדרבנן יש לתלות בטהרות אכל מדאורייתא ודאי בחדא לריעותא מטהרין לגמרי, [דאל"ה אכתי תיקשי אף להלל, ולשמאי בשוטה דדוקא לטהרות חולין אכל חולין טהורין, אלא ודאי כונתם לתלות בטהרות

שמנאה בצדיקה דיה שעתה ואף קינות בכלל צדיקה, וזה לכל האוקימתות בטעמא דשמאין, והנה להך אוקימתא א"צ שום טעם למה זכתמים מטמאה למפרע שהרי זכתמים ליחא להך טעמא, ל"ש בלח ל"ש ציבש, [שהרי אין לה ראייה דאימור יבש היה כדאמר ג'ו ב'], [ומכאן נמי תשובה לפי מהר"ם שזכר בסק"א דס"ל דהיה פשוט לסוגיין דשמאי פליג אף אכתמים [לטעמא דאשה מרגשת], שהרי להך לישנא ודאי מודה שמאי זכתמים], מיהו אכתי אינטריין לטעמא דכתמים גריעי וכמס"כ חו' ד"ה ושראים, לענין דאף לחכמים טמאה מפקידה לפקידה ולא מעת לעת, וגם מקולקלת למנינה.

ג' ב' א"כ בטלת צנות ישראל מפריה ורביה, מכאן משמע קצת דאף ברואה בהרגשה טמאה למפרע, דאם איחא שאין זה אלא במנאה בצדיקה לא הו"ל למימר כ"כ בפשיטות בטלת צנות ישראל מפ"ו כיון דלעולם רואות כל הנשים בהרגשה. — אם אשה שיש לה וסת דיה שעתה אף שלא בשעת וסתה כר"ד לל"ק לק' ד' ב', מוכח דס"ל לשמאי והלל דאשה שאין לה וסת נמי מותרת לשמש וכרצ"א שלהי פירקין.

שם אין טעמא קאמרת דאם איחא כו', ר"ל ולטעמין דס"ל אם איחא דהוי דם מעיקרא הוי אחי מ"מ עשה סייג לדברין, אבל הלל לא הודה לו לשמאי וס"ל דכותלי בית הרחם מוקמי ליה.

בראיה דאף אי מודה שמאי בשוטה ובמשמשת בזמן מ"מ לחכמים אף אלו אינן מטמאין אלא מעת לעת ולא מפקידה לפקידה, דחכמים כהלל ס"ל אלא שלא החמירו מפקידה לפקידה.

ד' ב' שחרית להכשיר כו' ר"ל להוסיף מן הספק, אבל אכתי לא גזרו לתלות למפרע אם לא צדקה, ואף אם לא צדק טהרותיה טהורות.

ד' ה' א' לחומרא מוקמינן, וקיי"ל כר"ד וכסתמא דמתניתין, והא דשלא בשעת וסתה מטמאה למפרע אפשר לפרש משני טעמים, א', שאין סילוק דמים שלא בשעת וסת כסילוק דמים דמעוברת ומניקה דהתם מטבעין אינן רואות משא"כ שלא בשעת וסת שמטבעה רואה אלא שהורגלה לראות צומנים מקומיים, ואין הסילוק מוכרח כל כך, ב', דאמנם שלא בשעת וסתה חשיבא מקולקת, אלא שמכיון שראתה שלא בשעת וסתה חו' חיישין שזה הרגלה ובטל לגמרי חוקת מקולקת ידיה, דמעוברת ומניקה אם ראתה הוא בהחלט בחזקת מאורע אבל באשה שיש לה וסת שאמנם עלולה לראות אף אם ראתה שלא בשעת וסתה אין זה חידוש טבעי שעלינו ליחסו לשעה מאוחרת, שכן הוא השינוי אם שינתה הרגלה לראות בכ"ה ימים או לכ' ימים, ויותר נראה כטעם א', דגם שלא בשעת וסתה יש לחשוב ראייתה עכשיו כמאורע צימים

הני ד' נשים, אלא דמכיון דנחית למנינא וקתני ד' נשים משמע דתו ליכא והיינו דאחי ר"ד לאשמועינן דאף אשה שיש לה וסת דיה שעתה, ועי' בתו' הרא"ש ז' ב' ד"ה חדא.

שם אשה שיש לה וסת כחמה טמא למפרע שאם תראה כו', נראה דבראיה בתחלת שעת וסתה באופן שאם הכתם יבש בזדאי שצא קודם שעת וסתה בזה פשיטא דאף אם הכתם לא מטמאה למפרע שהרי ציבש חשיב ממש שלא בשעת וסתה והרי גזרו על כתם לא אטו יבש שהרי כתם לא מן הדין בכל הנשים שלא יטמא למפרע למש"כ חו' ג' א' ד"ה ושראים, וברייחא אחי לאשמועינן דאף בראיה בסוף זמן וסתה דאז אף אם הכתם יבש היה אפשר שצשעת וסתה בא, ובזה קמ"ל דאפ"ה גזרו חכמים זכתמים ומטמאה למפרע, ואפשר שהוא מטעם לא פלוג שהרי אם תראה בתחלת שעת וסתה כתם יבש מן הדין מטמאה למפרע כדין ראתה שלא בשעת וסתה ומה"ט לא פלוג חכמים וגזרו על כל הכתמים אף בשעת וסתה, משא"כ בראיה לא גזרו דהתם כל שתראה ציום שעת וסתה אמנם טהורה היא למפרע, ועי' ה' א' תוד"ה הא, ואפשר שכוונתם כמש"כ.

ה' א' טעמא דאשה שיש לה וסת כו' הא שאר נשים שאמרו חכמים דיין שעתן כו', ואין לומר דתרחי צעי חזקה דאורח צומנו בא וגם שתהא חשוכה מקולקת דמים עד שעת וסתה, דאי כל הנשים שדיין שעתן בראיה זכתמים מטמאין למפרע לא הו"ל לפרש שאשה שיש לה וסת אם היה דיה שעתה אף שלא בשעת וסתה היה דיה שעתה זכתם בשעת וסתה כי מה לנו לדעת מה היה אילו היה דיה שעתה שלא בשעת וסתה, אבל אי כל הנשים שדיין שעתן בראיה דיין שעתן אף זכתמים שפיר יש לו לפרש מה נשתנה אשה שיש לה וסת.

שם ונשים שאמרו חכמים דיין שעתן כתמן כראייתן, היינו זכתם לה, אבל יבש טמאה למפרע [טומאה ודאית] כשיעור שהיה יכול להציבש, והא דלא קתני חוץ מאשה שיש לה וסת אפשר דכרבנן ס"ל דלעולם טמאה למפרע, א"נ לא חשיב אלא הני דלעולם דיין שעתן משא"כ אשה שיש לה וסת דלחומרא מוקמינן ודוקא בראתה בשעת וסתה. — [ולדינא ודאי קיי"ל דאשה ש"ל וסת מטמאה למפרע זכתם אף בשעת וסתה [דהא ליכא מאן דפליג בזה וכמס"כ], והרמב"ם פ"ג ממו"מ ה"ח סתם, אבל בפ"ט מא"ב ה"ה לא שנה אלא הד' נשים ועי' במ"מ שם ה"ג].

ג' א' דאם איחא דהוה דם מעיקרא הוה אחי, ר"ל שאין דרך הדם לשהות ואם איחא דמעיקרא אחי היה נאצל, [ונראה דאף בקנחה ענמה ומנאה טמאה נמי דיה שעתה לשמאי שאין שיעור לעומק הצדיקה וכל

(ו) ס' ב' תוד"ה עוברה, וכן יש לה וסת ולא הגיע שעת וסתה אין תולה בהגיע שעת וסתה, לעיל ה' א' ד"ה הא הוכיחו דאין להחמיר באשה שיש לה וסת טפי במעוברת, ולפי זה ז"ע למה כתבו כאן בפשיטות דשלא בשעת וסתה אין תולה בזו שהגיעה שעת וסתה, וי"ל דהתם במעוברת שראתה דיינין וזוה אמרינן דמעוברת שראתה ודיינין שמה אחרת ראתה שהרי דם לפניך אין להקל בה יותר מבאשה בשעת וסתה שראתה שאין שום ריעותא בראייתה שהרי שעת וסתה הוא, אבל כשהנידון אם ראתה, זוה מעוברת חשיבא טפי מסולקת דמיס מאשה שיש לה וסת שלא בשעת וסתה ובחצירתה הגיע שעת וסתה.

(ז) ח' ב' ת"ר הרי שהיתה בחזקת מעוברת כו' הפילה רוח כו', מבואר דאי לא חשיב לידה מטמאה למפרע, והקשה הגר"א בגליון מהא דוקנה שעברו עליה ג' עונות דיה שעתה ואף אם קבעה וסת לג' עונות, ופרש"י לק' ט' ז' דלא אחמור רבנן כולי האי במעת לעת וה"ל הכא, ונראה דלא דמי דהתם אמנם אין עכשיו ידיעה בעולם ולא חשיב טעות מה דדיינין לה עכשיו כמסולקת אף אם תקבע לה וסת לג' עונות, דכך הוא הדין דכל שעברו עליה ג' עונות דיה שעתה, ולא החמירו רבנן שחטמא מעת לעת אף אם תקבע לה וסת דאיגלאי מילתא דלא הואי מסולקת, משא"כ כאן שחכמים אמרו דמעוברת דיה שעתה, ושאני מעוברת מטמאה מעת לעת, ואם הפילה רוח אין זו לידה א"כ איגלאי מילתא דלא הואי מעוברת ואין צורך כלום במה שטעינו וחשבנוה למעוברת, הרי זה כטעו בהכרה וחשבוה למעוברת ואיגלאי מילתא שאני מעוברת, שו"ר ברש"א לק' ט' ז' ע"ש.

ט' א' אר"פ הנח מעת לעת דרבנן, נראה דאף רב פפי ס"ל דאמנם אף מעוברת רוח יש בה סילוק דמים במדה ידועה, ונהי דאינה מסולקת גמורה כמעוברת ממש מ"מ במעת לעת דרבנן לא גזרו [כיון שלא תחנך ידיעה בשעת ראייה אם היא מעוברת ממש או רוח], והיינו דהציאו קרא דילדנו רוח, דאי אין זו לידה כלל ואין כאן סילוק דמים כלל אמנם היתה מטמאה למפרע, ורב פפא אמר דאמנם מסולקת גמורה היא כמו מעוברת ממש. — כתב הריטב"א דלרב פפי אם באה לשאול על הטהרות רק לאחר שהפילה מטמאין להו משא"כ לרב פפא.

(ח) ג' ב' הרואה כתם מטמאה ענמה וקדשים למפרע, פרש"י דענמה היינו טהרות, ונראה דר"ל חולין טהורים, והא דפי' בהא דרש"א שלא יהא כתמה חמור מראייתה דהיינו לטמאות עד שעת כיצוס ולא פי' לטמאות חולין שהרי בראיה אינה מטמאה אלא קודש,

שהיא מסולקת ואין זה כשינוי וסתה, וכן מבואר בתו' ס' ז' ד"ה עוברה דאף בדליכא ריעותא דדם לפניך נמי חשיבא מעוברת טפי מסולקת מאשה שלא בשעת וסתה, [ועוד יותר מבואר שם דאף אם חצירתה הגיע שעת וסתה נמי חשיבא מעוברת טפי מסולקת דמיס ועי' לק' סק"ו], ונפ"מ בין ז' הטעמים כשהנידון הוא אם ראתה דם אם מראה טהור אם נימא דמעוברת ומניקה תלין להקל, ולטעם א' באשה שיש לה וסת י"ל דלא תלין להקל ולטעם השני אף ביש לה וסת יש לחלות להקל, ועיין בספר מרן שליט"א יו"ד סי' פ"ט סק"א, ומכל מקום לדינא יש לומר דאף לטעם הא' נהי שאינה חשיבא מסולקת כ"כ כמו מעוברת ומניקה, מ"מ מספיק סילוק דמים ידידה לענין כשמשפיקין אי דם הו' או דבר אחר, ודוקא במידי דאיתרע לפניך אין מספיק סילוק דמים ידידה לקבוע מתי איתרע.

אשה שאין לה וסת שראתה בעו"צ נראה דמטמאה למפרע.

(ה) שם עד שלפני תשמיש אינו ממעט כפקידה, אפשר דבכתמים ממעט לענין דאינה מקולקלת למנינה, דלא גרע בדיקה דל"ת מבדיקת הבגד, ואינה מקולקלת למנינה אלא עד פקידה זו ולענין טהרות אין חולין אלא עד מעת לעת שקודם פקידה זו וי"ע.

שם ב' מ"ד מעת לעת חשו בה רבנן לפסידא דטהרות כו', ז"ע דלפי"ז בדקה ענמה יוס' א' שחרית ומנחה טהורה וערבית לא בדקה ואח"כ שמש ושחרית יוס' ז' בדקה ומנחה טמאה, הרי כל הטהרות שעד תשמיש טהורות, ואם בדקה ענמה ערבית ומנחה טהורה חטמא טהורות שמבדיקת ערבית עד תשמיש, ונמצא חוטא נשכר, וצריך לומר דאף אם לא בדקה ענמה ערבית נמי מטמאין לטהרות שמערבית עד תשמיש, ואין אנו סומכין על הבדיקה דלא"ת אלא להציל מטומאת מעת לעת אבל מפקידה לפקידה [היינו שעור פל"פ דהיינו שחרית וערבית] מטמאה, דחיישינן שמה ראתה טפה דם כחרדל וחיפהו ש"ז, והיינו דכשדקה לא"ת לא גזרו חכמים לטמאות מעת לעת אלא מפקידה לפקידה, [דברים אלו הם בין לפרש"י בין לפי' תו'].

ו' ב' אה"כ לתרומה היינו דהואי תרומה צימי רבי כו', יש לעי' דילמא כתם הואי וכרחצ"א לעיל ה' א' ס"ל דכתמן כראיתן, ולרבנן דאין דיה שעתה מטמאה אף חולין דכתם לכו"ע אף לחולין דהא מקולקלת למנינה, [עי' לקמן סק"ח שהדבר במחלוקת, ומיהו אין להקשות דילמא שאלה לענין מנין הואי ובכתם דלכו"ע מקולקלת למנינה (לדינא), דכשהנידון לענין מנין אין נופל לשון ועשה אלא לשון והורה רבי כר"א], וי"ל דבלא"ה משגי לה שפיר.

(י) ט' א' ראתה ואח"כ הוכר עוברה מהו כו', נראה דאף קודם שהוכר עוברה היא מסולקת דמים במדה ידועה ולפיכך אמנם בראתה מיד לאחר שהוכר עוברה אינה מטמאה למפרע אע"ג דלנו חוששין למעת לעת ואז עדיין לא הוכר עוברה דמ"מ היא מסולקת דמים ואף שאינה מסולקת כ"כ כאשה שהוכר עוברה, מ"מ לא חילקו חכמים ולא גזרו לטמא למפרע במעוברת כלל, ולפי"ז היה אפשר לפרש דקמיצעי' ליה דמה"ט אפשר דאף אם ראתה קודם שהוכר עוברה כל שלא הספיקה לשאול על ראייתה וכבר הוכר עוברה דלא גזרו זה חכמים שטמא למפרע, אבל לפי"ז קשה מה השיב לו מידי הוא טעמא אלא משום דראשה כו', והא ידעינן שאינה מסולקת כ"כ כמו זו שהוכר עוברה אלא דאפ"ה קמיצעי' לן דאפשר דלא גזרו חכמים בכה"ג, ולא הו"ל למימר אלא כיון דבעידנא דחזאי אין ראשה ואיצריה כדדין עליה מטמא, ונצטער השאלה למה בראתה מיד כשהוכר עוברה דיה שעתה שנתקשו זה הרשצ"א והריטצ"א והגרע"א אפשר עוד דכל דליכא למיחש על כל המעת לעת לא גזרו כלל, וזכר לדבר עי' ל"ו א"ל.

ויעוי' ברמב"ן שפי' דקמיצעי' ליה אם מה שאמרו משהוכר עוברה היינו משהתחילה להכיר בעוברה ולאו דוקא משעה שאנו מכירים אלא ה"ה משעה שהיא מרגשת והיינו לעולם קצת קודם שבז"א מכירים, או"ד בעינן אמנם שהיו בז"א מכירים ולא סגי בהרגשתה, והקשה הרשצ"א דא"כ לא הו"ל למיצי' אלא אי ראשה ואיצריה כדדין עליה קצת קודם הכרת העובר אם לאו, ועוד מה השיב לו מידי הוא טעמא והא ידעינן דטעמא משום דראשה ואיצריה כדדין עליה אלא דמספקא לן אי כדדין עליה גם קודם הכרת העובר ולא הו"ל למימר אלא אין ראשה ואיצריה כדדין עליה אלא משהוכר עוברה, ופי' הרשצ"א דקמיצעי' ליה אי הוכר עוברה איגלאי מילתא דמעת לעת למפרע הו"א מסולקת ולפיכך בראתה מיד כשהוכר עוברה נמי אינה מטמאה למפרע, או"ד בשעה שהוכר עוברה אז היא מסולקת אלא דמעת לעת דרצון ולא חילקו במעוברת, ויש לעי' דהא גם לפי' רשצ"א יש לשאול משה"ק על הרמב"ן, וי"ל דלפי' הרמב"ן הנידון הוא בסברא אי ראשה ואיצריה כדדין עליה גם סמוך להכרת העובר אם לאו ובכה"ג דרך הגמ' לפרש האיצי' וכן קשה למה אמר מידי הוא טעמא כו', אבל לפי' הרשצ"א עיקר הבעי' סובבת על הא דבראתה מיד משהוכר עוברה דאינה מטמאה למפרע אם יש ללמוד מזה דהו"א מסולקת קודם הכרת העובר ולפיכך לא פירשו שרש הבעי' בסברא, וכן ניחא מה שהשיב לו דכיון דהטעם משום כדוות הראש והאיצין ודאי לית לן למימר דכדדין קודם הכרת העובר וממילא אית לן לפרש דהא

דודאי לא איכפת ליה לרשצ"א אם החמירו בכתמים בתוך מעט לעת יותר מבראיה דהא בכתמים מקולקלת למנינה ומטמאה את בועלה משא"כ בראיה וכדתינא ו' א', וגם למסקנא מודה רשצ"א דמטמאה אף חולין בתוך מעט לעת ולא פליג אלא שאין מטמאה עד שעת כיצוס, וע"כ דרשצ"א לא קאמר אלא שלא יחמירו בכתם שטמא יותר ממעת לעת כיון שראיה אינה מטמאה אלא מעט לעת, וכמש"כ תו' והרמב"ן, וכן ברמב"ן לעיל ג' א' נקט בפשיטות דכתם מטמא אף חולין, אבל בתו' הרא"ש בכאן משמע דמפרש דאף לפרש"י ע"מא היינו תרומה או חולין שנעשו על טהרת הקדש ומשמע אבל חולין לא, וכן ברמב"ם פ"ג ממו"מ ה"ט מבואר דאף כתמים אין מטמאין אלא קדשים ולא חולין.

במהר"ם ז' א' כתב לדקדק מלשון רש"י שאין פקידה ממעטת אלא פקידת שחרית וערבית שהיא מתק"ח ובודקת יפה אבל סתם פקידה לא, ולא משמע כן אלא כל פקידה ממעטת ולא חיישין שמה לא בדקה יפה, מיהו אם יודעת שלא בדקה יפה ודאי לאו פקידה היא, אבל אם יודעת שבדקה יפה א"י בסתמא חשיב פקידה שהרי בדקה לשם בדיקה, ואינה מהומה, ובבדיקה דל"מ נראה דאף אם אומרת שהכניסה לחורין ולסדקין אינה נאמנת ולא חשיב פקידה, וז"ע.

(ט) ב' ב' התם איכא למימר חסר ואחא כו', עי' רש"י וריטצ"א ונראה הכונה דבמקוה ראוי לספק שחסרון זה שמלאוהו עכשיו נתהוה בהמשך זמן וממילא הרי ידענו שזה זמן ניכר שהתחילה המקוה לחסר ואין לנו יודעים מתי ובה חיישין למפרע יותר מכשהנידון על דבר שאין כלל לספק שנתהוה בהמשך זמן, וחוזה אינה מועילה לקבוע באיזה אופן נתהוה השינוי וממילא נשאר ספק זה קיים אם נחסרה בז"א (ע"י שנטלו ממנה מים) או שנחסרה קימעה קימעה, ואם נחסרה קימעה קימעה יש לחוש למפרע], וכמו כתם דחיישין למפרע משום דביבש ודאי הקדים לבוא, [וכמש"כ תו' ג' א' ד"ה ושראים ועי' רשצ"א ור"ן חולין י"א], ואין לנו יודעים מתי, ודחינן דה"נ איכא למימר הגם הגם חזיתיה והיינו דדם זה שמלאוהו בא בהמשך זמן שיש שמרוב דם המתקבץ במקור יוצא מעט מעט לחוץ כך שיש לחוש שהדם שמלאוהו בא דוקא בהמשך זמן ולא בז"א, [ואע"ג דבמקוה יותר ראוי לספק בחסר ואחא דשכיח משא"כ באשה דלא שכיח, מ"מ פרכינן דלתלות בקדשים די בחששא זו], והקשה הריטצ"א במקוה שנחסרה מה לנו ענין בשעה שהתחילה לחסר הרי אין לנו ענין אלא בשעה שיצא המשהו שהפחיתה מארבעים סאה חיה אינו דבר הנמשך, ומירץ דאם ידענו שהתחילה לחסר בזמן מוקדם תו' לא מוקמינן לה אחזקה לומר דמארבעים סאה רק עכשיו נתמעטה, ומטמאין למפרע.

דראתה ג"פ הרי היא כשאר נשים שהגיע זמנן לראות, ונפ"מ בין לרבי בין לרשב"ג בין בראתה בעונות בין בראתה בהפסקת ג' עונות כגון שראתה ג' עונות, והפסיקה ג' עונות, וראתה, והפסיקה עונה, וראתה, דאי חשבינן לה כלא הגיע זמנה דיה שעתה ואי חשיבא כשאר נשים שהגיע זמנן מטמאה למפרע אף לר"א דאין ד"י שעתה אלא בראשונה, [ואפשר דצוה אף רבנן דר"א מודו דדיה שעתה אף אם נחשבה כשהגיע זמנה לענין ראייה שניה מ"מ לענין ראייה ראשונה י"ל דאף רבנן דר"א מודו דבלא הגיע זמנה כל שעברו עליה ג' עונות דיה שעתה, שו"ר ש"ה ברש"י ד"ה אימא סיפא], וכן בהפסיקה עוד פעם ג' עונות וראתה דאי חשבינן להפסקה קמייתא בחזרת לקדמותה אכתי אינה מטמאה למפרע אף לרבי דהא בעינן שתחזוק בראיות, אבל אי דינה כהגיע זמנה אינה צריכה להתחזוק בראיות ואיגלאי מילתא דשינוי וסת הוי ובשניה מטמאה מעת לעת.

וסברת החילוק דצריכה להתחזוק בראיות אינה מטמאה למפרע לרבי אלא בראיה שלישית ובמשנית וסתה מטמאה בשניה לרבי היינו דכשהיא בחזקת שאינה רואה וראתה צ' פעמים לרבי נחשבת עכשיו כמוחזקת לראות אבל ודאי עד ראייה זו היתה מסולקת ולפיכך אינה מטמאה למפרע בראיה שניה, [שצ"ע עיינתי ואין נראה שהראיה חגרוס בטבע אלא כל שראתה ג' ראיות איגלאי מילתא שהיא עלולה לראות מתחלת ראייה ראשונה ולא מקרה הוא, והא דלא מטמאין למפרע בראיה שמתחזקת בה ה"ט דכל שהיא עדיין בחזקת שלא הגיע זמנה לא חיקנו חכמים שחטמא בראייתה מעת לעת, וברמב"ן משמע דה"ט שאין עליה חיוב צדיקה ולפיכך ליכא למיקנסה וטומאה דלמפרע כעין קנסא הוא ע"ש], משא"כ עברו עליה ג' עונות וראתה ואח"כ עברו עליה עוד ג' עונות וראתה דאמרינן איגלאי מילתא דהפסקת ג' עונות לאו סילוק דמים הוא אלא שינוי וסת בזה ודאי בראיה שניה מטמאה למפרע שהרי עכשיו ידענו שגם אחתמול היתה עלולה לראות והרי היא ככל הנשים, וכתב רש"י דלפי"ז לנד האיבועא דדינה כהגיע זמנה לראות נמנא דברייתא רישא רבי וסיפא רשב"ג.

שם רש"י ד"ה מאי עד דתחזוק או כרבי או כרשב"ג, קמפרש ואזיל דודאי בראיה שניה בעינן לדין חזקה או כרבי או כרשב"ג, ולרבי אמנם נחזקה כבר ואיגלאי מילתא דלא הואי מסולקת אלא שינוי וסת הוא ומטמאה מעת לעת בראיה שניה, ובריייתא כרשב"ג, שו"ר במהרש"א ונראה כונתו בחינוקת שלא הגיע זמנה שלא הוחזקה אבל בחולת דמים שראתה ועברו עליה ג' עונות וראתה, אם תראה עוד פעם מטמאה מעת לעת דאף בחחלה מטמאה מעת לעת בראיה שניה.

דבראתה מיד שהוכר עוצרה אינה מטמאה למפרע לאו משום שהיא מסולקת דמים קדם הכרת העובר אלא משום דמעת לעת דרבנן ולא גזרו במעוברת כלל, וממילא בראתה קודם שהוכר עוצרה מטמאה למפרע.

ברשב"א כתב דאם הא דראתה מיד שהוכר עוצרה אינה מטמאה למפרע הוא משום דלעולם מסולקת היא מעת לעת קודם הכרת העובר, דה"ה ראתה ואח"כ הוכר עוצרה נמי דיה שעתה, ויש לעי' הא במעת לעת קודם לא היתה מסולקת וניחוש לרגע ההיא, וי"ל (שמא לזמן מועט לא חיישינן כל דברוב המעת לעת היתה מסולקת, עי' ל"ו א', א"י) בצדקה בחחלת המעת לעת ודיינינן לטמאה מפקידה לפקידה.

יא' ח' ב' משום דאיכא דילדה לט' כו', נראה דה"ק דסומכוס אשמועינן שאין הכרה מועלת בפחות מג' חדשים שזהו עיקר דינא דסומכוס שאין לסמוך על הכרת העובר אלא לאחר ג' חדשים, ועי' קאמר דאע"פ שאין ראייה לדבר לומר שלא תחתן הכרת העובר לפני ג' חדשים דאפשר דתמר ילדה לט' ולפיכך לא היה ניכר עוצרה אלא לג' חדשים אבל כשאר נשים ודאי אפשר להכיר גם קודם ג' חדשים, מ"מ זכר לדבר הוי, ולפי"ז י"ל דאמנם ס"ל לסומכוס דאף יולדת לו' אין עוצרה ניכר לשליש ימיה, ואפשר דס"ל דיולדת לו' עו"נ לשליש ימיה אלא שאין ראיה ואיכריה כדדין עליה כ"כ עד שנחשבה למסולקת, אח"כ מלאו לה ג' חדשים, ורש"י פי' דקמ"ל דאולינן בתר רוב נשים, ונראה דהיינו אי ס"ל עו"נ לשליש ימיה [דסומכוס ודאי לא נסתפק בזה ולשון רש"י שמא ר"ל אס], קמ"ל שאעפ"כ לא הקילו חכמים אלא במלאו לה ג' חדשים, אבל אי ס"ל אין עו"נ לשליש ימיה מתפרש שפיר דהיא גופה קמ"ל דאף יולדת לו' אין עו"נ לשליש ימיה, מיהו צ"ע למה הוצרך לומר הטעם דאולינן בתר רוב נשים ולא ראו חכמים לסמוך על הכרת העובר במעת לעת דרבנן, טפי הו"ל למימר שאין דמיה מסולקת כ"כ בשליש ימיה וכמש"כ.

ובראיה דאם יודעים שהיא מעוברת זה ג' חדשים אינה צריכה צדיקה אם ניכר עוצרה, ודיה שעתה, ואף אם צדקה ולא היה ניכר נמי קרוב הדבר לומר דדיה שעתה דכיון דידיעין ודאי דהיא מעוברת ג' חדשים ודאי ניכר עוצרה ואין הוא דלא בקיאינן בהכרה, וכן נראה.

יצ' י' א' הדר קחזיא בעונות מאי, פרש"י דקמיבעיא ליה בחינוקת שלא הגיע זמנה לראות אם ראתה ג' פעמים ואח"כ הפסיקה ג' עונות אי דיינינן להפסקה זו בהחלט כחזרת לקדמותה והרי היא עכשיו צדין חינוקת שלא הגיע זמנה לראות, ודיה שעתה בראיה ראשונה ושניה, וכן אם ראתה בהפסקת ג' עונות אין הפסקה זו נחשבת מן המנין לקביעת וסת, או דכיון

ראתה בג' עונות ואח"כ הפסיקה ג' עונות וראתה ועוד עברו עליה ג' עונות וראתה ואח"כ ראתה בעונה זו קמיבעיא ליה דאפשר דכבר בטל לה לחזקת מסולקת דידה והרי היא ככל הנשים ומטמאה למפרע כיון שגם לאחר שהפסיקה ג' עונות כבר ראתה זה הפעם השלישי, אבל אם לא ראתה עדיין, זוהי אפשר דאף השתא היא בחזקת מסולקת עדיין וחשבינן לראיה זו כראיה שניה דאף לרבי אינה מטמאה מעת לעת, [וכ"נ ממאי דלא קבעי לה סתם בחינוקת שלא הגיע זמנה ולא ראתה עדיין מיהו אין זה דקדוק דלא חני כה"ג בצרייתא והוי לריך לפרושי כל הענין, ולפיכך בתר דאמרין דבהפסקתה מיהשבה כלל הגיע זמנה קמיבעיא ליה שפיר בזה וה"ה בלא ראתה כלל, מיהו אין נראה אלא ה"ה דקמיבעיא ליה בכל חינוקת שלא הגיע זמנה אף שעדיין לא ראתה בג' עונות, ולמאי דמסיק, אף חינוקת שלא ראתה עדיין ג' עונות נמי מטמאה בראיה שלישית אף אם הפסיקה בין ראשונה לשניה ג' עונות, [מיהו מה שפירש רש"י דלפיכך לא תנא התנא בכה"ג שראתה הראיה השלישית בעונה דרבותא קמ"ל, ז"ע מאי רבותא, דהא כיון דהוי תנא דבראיה שלישית מטמאה מעת לעת ממילא הוי ידעין שאין הפסקת ג' עונות השניים משווין לה כמסולקת וה"ה וכש"כ אם תפסיק בין שניה לשלישית נמי ג' עונות, ואפשר דלהכי נקט ג' עונות בשלישית לאשמועינן דאף דקבעה לה וסת אפ"ה מטמאה מעת לעת [ומיירי שכיוונה] ודלא כר"ד, (דהאי תנא ר"א הוא ואפשר דפליג אר"ד עי' לעיל סק"צ)].

ולמאי דקיי"ל כרשב"ג נמצא לדינא לפרש"י דזקנה ובחולה דין שעתן עד ראה שלישית, [אע"ג דבבחולה שצריכה להתחזק בדמים היה מקום לומר שעד ראה ד' לא תטמא למפרע לרשב"ג וכדין חינוקת שלא הגיע זמנה לראות, אבל ל"מ כן אלא בראיה שלישית איגלאי מילתא שהיא רואה ומטמאה למפרע], וחינוקת שלא הגיע זמנה לראות דיה שעתה עד ראה רביעית, עברו עליה ג' עונות חזרה לדין חינוקת שלא הגיע זמנה לראות, ואין חילוק בין קירבה ראיותי לריחוקה ובכל גווי בראיה רביעית מטמאה מעת לעת, [היינו דאף בראתה ב"פ בהפסקת ג' עונות וראתה בהפסקת עונה נמי מטמאה וכאידך דרז גידל], ולדעת תו' זקנה שעברו עליה ג' עונות וראתה אם הפסיקה עוד ג' עונות וראתה ד' שעתה ואם הפסיקה עונה וראתה מטמאה מעת לעת, עברו עליה עוד ג' עונות וראתה מטמאה מעת לעת [זו שהפסיקה עוד ג' עונות], בחולה נראה דבכל גווי בראיה שניה מטמאה מעת לעת, [דלא קיי"ל כר"א], ובחינוקת שלא הגיע זמנה, שוין רש"י ותו'.

שם תוד"ה קחזיא בעונות מאי, לפרש"י אין חילוק כלל בין אם רואה בהפסקת ג' עונות לרואה בהפסקת עונה אחת ובתרווייהו קמיבעיא ליה אי לרבי מטמאה מעת לעת, וז"ע דא"כ למה נקט האיבעיא בקחזיא בעונות והא הו"מ למיבעיא בסיפא דצרייתא דקמני ועוד עברו עליה ג' עונות דיה שעתה, מני אי רשב"ג או כרבי, וז"ע.

לפרש"י הא דקמני מתניתין במה אמרו דיה שעתה בראיה ראשונה אבל בשניה מטמאה מעת לעת, אין חילוק בין ראתה השניה בעונה ציונית או בהפסקת של ג' עונות ובתרווייהו בשניה מטמאה מעת לעת, וסתם לן תנא כרבי, וצרייתא דלעיל ט' ב' דקמני דזקנה דבראיה שניה [בהפסקת של ג' עונות] נמי דיה שעתה היינו כרשב"ג, (ודלא כמש"כ תו' שם ד"ה זקנה), ולדעת תו' מתני' אף כרשב"ג, וכמש"כ י' א' ד"ה ברוב, [וכן צרייתא דזקנה אף כרשב"ג וכמש"כ לעיל], ובראתה ראה שניה בטל לחזקת מסולקת דידה וחלינן שהסילוק היה מיקרי, ואין זה ענין לשאר דיני חזקות, דבעינן ג"פ לרשב"ג.

שם ועוד עברו עליה ג' עונות כו' הדר קחזיא בעונות מאי, נראה דחינוקת שלא הגיע זמנה לראות שראתה ואח"כ עברו עליה ג' עונות וראתה, דאף לרבי עדיין לא הוחזקה להיות רואה, שהרי אם ראתה ג' עונות והפסיקה ג' עונות וראתה עדיין אינה מוחזקת ואף בראיה הבאה לא תטמא מעת לעת, כדאמר רז גידל, וה"נ בראתה רק ראה אחת נמי יש לספק בהפסקת של ג' עונות שהיא סילוק דמים ואין הראיה הראשונה מנטרפת לחזקה כרואה, ומיהו אם הפסיקה עוד ג' עונות וראתה בזה ודאי מטמאה למפרע לרבי דאיגלאי מילתא שאין ההפסקות סילוק דמים אלא שקובעת לה וסת לכל ג' עונות, וידעין השתא שבראיה שניה כבר הוחזקה להיות רואה וההפסקה לא היתה סילוק דמים, ולפי"ז אפשר דאם ראתה [חינוקת שלא הגיע זמנה לראות וראתה ואח"כ עברו עליה ג' עונות וראתה], לאחר עונה שאינה מטמאה למפרע דספקינן בהפסקה דילמא סילוק דמים הוא, והרי ראה זו ראה שניה ואינה מטמאה למפרע אף לרבי, ודוקא בשכבר

— נמנא בזה עוד דברים —

(יג) י' א' הדר קחויא בעונות כו', דעת רש"י דתינוקות שלא הגיע זמנה לראות אינה מטמאה בראיה שמתחזקת בה והלכך לרבי אינה מטמאה מעת לעת אלא בראיה שלישית ולרשב"ג ברביעית, אבל זקנה שעברו עליה ג' עונות וראתה הרי היא מטמאה למפרע בראיה שתראה אח"כ לרבי, דאיגלאי מילתא שלא היתה מסולקת אלא מקרה אירע שלא ראתה ג' עונות, [ותינוקת שהגיע זמנה לראות מטמאה בראיה שניה למפרע דגם זה איגלאי מילתא שכבר מתחלת לראות משא"כ בתינוקת שלא הגיע זמנה הרי ראה וזו מהווה בה השינוי שתראה והלכך אינה בחזקת רואה קודם ראה וזו], ואין חילוק בין אם תראה ראה וזו לאחר עונה או לאחר ג' עונות, וכן לרשב"ג מטמאה למפרע בראיה שלישית, ולפי"ז ברייתא דזקנה דקתני דבראיה שלישית מטמאה למפרע אחיה כרשב"ג, ומת' דקתני דאין דיה שעתה אלא בראיה ראשונה אבל בשניה מטמאה מעת לעת, כרבי, אבל לרשב"ג אינה מטמאה אלא בראיה שלישית וברייתא דתינוקת שלא הגיע זמנה דקתני רישא דבראיה שלישית מטמאה מעת לעת כרבי אחיה דלרשב"ג אינה מטמאה למפרע אלא בראיה רביעית, והשתא קמייבעיא לן סיפא דהך ברייתא דקתני דתינוקת זו שראתה ג' עונות אם עברו עליה ג' עונות וראתה ועוד עברו עליה ג' עונות וראתה דדיה שעתה אי אחיה כרשב"ג ולפי"ז שיה דין תינוקת שלא הגיע זמנה לדין זקנה, ולרבי מטמאה למפרע בראיה שניה וכדקתני מתניתין, או דתינוקת שלא הגיע זמנה לראות כשעברו עליה ג' עונות שלא ראתה חשיבא טפי מסולקת מזקנה והרי היא כאלו לא ראתה דם מימיה ואף לרבי אינה מטמאה מעת לעת עד ראה שלישית, ויש להסתפק ללד זה של האיצעיא דלרבי אינה מטמאה אלא עד ראה שלישית אם לרשב"ג אינה מטמאה מעת לעת עד ראה רביעית או"ד דוקא בתרי זמני ספקין דילמא הפסקת ג' העונות היא סילוק דמים אבל בראיה שלישית לא מחזקין אף לרשב"ג הפסקה ראשונה כסילוק דמים אלא כשינוי וסת, ומלשון רש"י וגם מסתימת הגמ' משמע דהצעיא היא בעיקר הדבר אי חשבינן לה למסולקת בהפסקה ראשונה אף כשכבר מתחזקת בדמים או לא ובין לרבי ובין לרשב"ג קמייבעיא ליה, והא דקמייבעיא ליה בחזיא בעונות ל"ד וה"ה דקמייבעיא ליה בראתה לאחר הפסקת ג' עונות והיינו דינא דברייתא דדיה שעתה קמייבעיא ליה אי אחיה כרשב"ג, או כרבי, ואולי אגב אידך צעיא נקט הכא נמי האי ליגנא, וא"ר גידל א"ר דאף לרבי אינה מטמאה בראיה שניה דעדיין ספקין להפסקה ראשונה כחזרת לקדמותה, ולפי"ז לרשב"ג אינה מטמאה עד ראה רביעית, ונראה דאם ראתה הפעם השלישי נמי בהפסקת ג' עונות דבזה קבעה לה וסת לרבי דהשתא

אמרינן דלא היה כאן סילוק דמים כלל ושינוי וסת הוא ואמנם היה לן לטמאות בראיה שניה למפרע אלא שכל שלא ראתה ראה שלישית היינו מסופקים דילמא הפסקה ראשונה סילוק דמים הוא דחזרה לקדמותה וממילא אין כאן אלא שתי ראיות ותינוקת שלא הגיע זמנה לראות אינה מטמאה למפרע אף לרבי אלא בראיה שלישית, אבל עכשיו שכבר ראתה ראה שלישית בהפסקה של ג' עונות כבר ידעין שהפסקה ראשונה לאו סילוק דמים הוא אלא שינוי וסת, מיהו אם ראה השלישית ראתה לאחר עונה בזה עדיין מחזקין להפסקה ראשונה כסילוק דמים וחזרה לראות בשתי ראיות ראשונות ומטמאה בשלישית למפרע, ובאידך צעיא דהדר קחויא בעונות קמייבעיא לן כשראתה ראה שלישית בהפסקת עונה שלא קבעה לה וסת לג' עונות ומחזקין להפסקה ראשונה כחזרת לקדמותה א"כ אפשר שאף בראיה שלישית לא טמא למפרע דכיון דהיא כתינוקת שלא הגיע זמנה לראות א"כ איכא לספקי גס בהפסקה שניה של ג' עונות דילמא סילוק דמים הוא ואין ראה וזו אלא ראה שניה, וכן יש להסתפק לר"ג בראיה רביעית שאם היתה בהפסקת עונה שלא טמא למפרע, [אבל אם ראתה ראה השלישית [לרבי או הרביעית לרשב"ג] בהפסקת ג' עונות בזה כבר ידעין דהפסקה ראשונה לאו סילוק דמים הוא אלא שינוי וסת וודאי מטמאה למפרע בראיה השלישית], ומסיק דלא מחזקין בחזרה לקדמותה אלא הפסקה ראשונה של ג' עונות אבל הפסקה שניה לא מחזקין לה בחזרת לקדמותה, [ועי' לק' דין ד'].

במצא לדינא לפי"ז למאי דקי"ל כרשב"ג. א. זקנה שעברו עליה ג' עונות בראיה שלישית שתראה מטמאה למפרע ואין חילוק בין ראתה הראיות בהפסקה של עונה בינונית או בהפסקת ג' עונות, או אחת הנה ואחת הנה, וכן תינוקת שהגיע זמנה לראות בראיה שלישית מטמאה למפרע. ב. תינוקת שלא הגיע זמנה לראות בראיה רביעית מטמאה למפרע. ג. תינוקת שלא הגיע זמנה לראות שראתה ג' עונות ואח"כ עברו עליה ג' עונות הרי היא כדין תינוקת שלא הגיע זמנה לראות ואינה מטמאה למפרע עד ראה רביעית, ל"ש ראתה הג' ראיות בהפסקה של ג' עונות ל"ש בהפסקה של עונה, [כ"י דאף לרשב"ג קמייבעיא ליה וכמש"כ מיהו אין הדבר מוכרח], ל"ש אחת בהפסקה של ג' עונות ואחת בהפסקת עונה, וכן לענין קביעת וסת כריך ג' הפסקות מלכד הפסקה ראשונה של ג' עונות, דכל זמן שאין לנו הכרח שהיה שינוי וסת אנו תולין הפסקה ראשונה בחזרה לקדמותה, מיהו בשיש ג' הפסקות [של ג' עונות] לצד הראשונה תו ידעין שלא היה כאן סילוק דמים כלל אלא שינוי וסת. ד. תינוקת שלא הגיע זמנה לראות שראתה ואח"כ עברו עליה ג' עונות וראתה והפסקה עונה וראתה, מהו

שחטמא בראה שחראה אח"כ, ונהי דבאידך דר"ג אמרינן דמטמאה למפרע י"ל דהתם דוקא שכבר זו הפסקה שניה של ג' עונות ולא מחזקין לה במסולקת בהפסקה זו, אבל הכא שזו הפסקה ראשונה שפיר יש לפרשה כסילוק דמים, או"ד לאידך גיסא דכל שלא ראתה עדיין ג' עונות אין הפסקה של ג' עונות ראייה על סילוק דמים דאפשר שתקבע לה וסת לג' עונות, ולפיכך לא דיינין כלל להפסקה זו כחזרת לקדמותה, וי"ע.

ודעת תו' דמתני' דקתני דבראיה שניה מטמאה מעת לעת אחיא אף כרשב"ג דאין צריך כאן לחזקה דמכיון דחזיא תרי זימני אמרינן דההפסקה מקרה הואי ואינה מסולקת, [וכן בצמולה כיון דעלולה לראות מתחזקא בתרי זימני אף לרשב"ג דאוגלאי מילתא שכבר התחילה לראות כשאר נשים], וברייטא דזקנה אחיא אף כרבי, דמודה רבי דבתרי זימני עדיין מספקין להפסקה כסילוק דמים וממילא צריכה עכשיו להתחזק דמים ואינה מטמאה עד ראייה שלישית, דמודו תו' לרש"י דתינוקת שלא הגיע זמנה לראות אינה מטמאה עד ראייה שלישית לרבי ורביעית לרשב"ג, דבראיה שמתחזקת אינה מטמאה למפרע, [אבל כל שאוגלאי מילתא שלא היה כאן סילוק דמים הרי היא מטמאה בראיה זו ולפיכך בזקנה אי לאו דספקין להפסקה ראשונה לסילוק דמים היתה מטמאה בשניה לרבי והיינו דנסתפקו בסתם אשה לר"א אי מטמאה לרבי בראיה שניה, אף אם הפסיקה גם בשניה ג' עונות], מיהו נראה דברייטא דזקנה כרשב"ג נמי אחיא ובתלתא זימני אמרינן דאוגלאי מילתא דלאו סילוק דמים הואי אלא שינוי וסת וממילא מטמאה בשלישית מעת לעת ואף שלא היו כאן אלא ב' הפסקות של ג' עונות, וכונת התו' דמודה רבי לרשב"ג בזקנה שעברו עליה ג' עונות, אבל רשב"ג אינו מנריך ראייה רביעית בזקנה, ולפי"ז מנאנו חילוק בין הפסיקה בין ראשונה לשניה ג' עונות דזה אף לרבי אינה מטמאה מעת לעת להפסיקה עונה אחת דבזה אף לרשב"ג מטמאה מעת לעת, וברייטא דתינוקת כרבי דהא קתני רישא דבראיה שלישית מטמאה מעת לעת ואף סיפא מנ"י אחיא כרבי, והא דקבעי הדר חזיא בעונות קמייצעיא ליה בין לרבי בין לרשב"ג דמודו דבזקנה שהפסיקה בין ראשונה לשניה עונה דמטמאה מעת לעת אי גם בתינוקת שלא הגיע זמנה כן או"ד תינוקת שלא הגיע זמנה חשיבא טפי מסולקת ואף בהפסיקה עונה אינה מטמאה מעת לעת, ומסיק דאמנם תינוקת שלא הגיע זמנה חשיבא טפי מסולקת ואף בראיה בעונה אינה מטמאה למפרע, ואידך בעיא דהדר קחזיא בעונות, אי לרבי קמייצעיא ליה יש לפרש דהספק הוא אי מספקין גם להפסקה שניה כסילוק דמים דאי לא ודאי מטמאה למפרע דהא בשתי ראיות שראתה כבר נתחזקה להיות רואה לרבי אלא שלא טמאתה למפרע בראיה שניה

דילמא הפסקה ראשונה בחזרת לקדמותה ונמלא שמתחזקת בראיה זו ובראיה שמתחזקת אינה מטמאה למפרע, אבל בראיה שלישית ודאי מטמאה, אלא ודאי דלרבי מספקין דילמא גם הפסקה שניה בחזרת לקדמותה, בשלמא אם ראתה השלישית בהפסקת ג' עונות אז ודאי אמרינן דשינוי וסת הואי אבל כשראתה בעונה יש לספק דילמא גם הפסקה שניה סילוק דמים הואי, ואי לרשב"ג קמייצעיא ליה יש לפרש דמספקא ליה הא דלרשב"ג מטמאה למפרע בראיה שלישית ולא מחזקין להפסקה קמייטא כסילוק דמים אי היינו דוקא בשהפסקות שוות אז אמרינן דאוגלאי מילתא דהפסקה קמייטא לאו סילוק דמים הואי אבל בשאין ההפסקות שוות בזה י"ל דמחזקין להפסקה קמייטא כסילוק דמים וממילא אינה מטמאה לרשב"ג אלא בראיה רביעית, ולמאי דמסיק נראה דבכל גווני מטמאה בראיה שלישית אף לרשב"ג, [יש מקום לומר דבעית הגמ' לרבי ולפי"ז ה"ה דקמייצעיא ליה לרשב"ג בראיה רביעית וא"כ יש מקום לומר דבראיה שלישית אם ראתה בעונה אמנם דיה שעתה לרשב"ג, אבל אין נראה כן].

דינים העולים לדעת תו', למאי דקיי"ל כרשב"ג. א. זקנה שעברו עליה ג' עונות וראתה אם תראה עוד בהפסקת ג' עונות דיה שעתה, ואם תראה בהפסקת עונה מטמאה מעת לעת, עברו עליה עוד ג' עונות וראתה מטמאה מעת לעת [היינו זו שהפסיקה בשניה ג' עונות], כ"נ וכמש"כ לעיל דברייטא דזקנה אף כרשב"ג. ב. תינוקת שהגיע זמנה לראות ועדיין לא ראתה, פעם ראשונה דיה שעתה שניה מטמאה מעת לעת, ונראה דאף בהפסיקה בין ראשונה לשניה ג' עונות, וי"ע. ג. תינוקת שלא הגיע זמנה לראות אינה מטמאה למפרע עד ראייה רביעית. ד. תינוקת שלא הגיע זמנה לראות וראתה ג' עונות ואח"כ עברו עליה ג' עונות וראתה ועוד עברו עליה ג' עונות וראתה דיה שעתה, ובראיה שחראה אח"כ מטמאה מעת לעת ל"ש אם תראה לסוף עונה או לסוף ג' עונות, ואף אם ראתה ראייה שניה לסוף עונה נמי ד' שעתה, [ועי' לעיל דין ד' לפרש"י, ולדעת תו' נראה דמטמאה למפרע]. — כל דינים אלו למש"כ בדעת תו' דברייטא דזקנה וסיפא דתינוקת כרשב"ג נמי אחיא וי"ע.

יד) יערי' במהרש"א שכתב לפרש דאייצעיא דחזיא בעונות אליצא דרשב"ג ובחזיא בשתי עונות קמייצעיא ליה, ודבריו יתכנו אליצא דתו' דמתני' דבראיה שניה מטמאה מעת לעת אחיא אף כרשב"ג אבל לדעת רש"י לא שייך כלל למייצעיא לראיה בעונה ראשונה דבכל הנשים עדיין אינן מטמאות, [לר"א], ולדעת תו' אי בעיא שניה אליצא דרשב"ג לא נזכר כלל בגמ' לספק לחשוב הפסקה שניה נמי כחזרת לקדמותה, ולפי זה שפיר יש לומר שלא

ולהבא או"ד עדיין אינה מוחזקת, אבל לשון הגמ' כיון דאילו חזיא מטמאה והיינו על כרחך למפרע קשה דלרש"י ותו' אי חזיא נמי אינה מטמאה למפרע לרש"י, ופי' רש"י ותו' דלרבי פליגי, וז"ע מ"ט דר"י הרי הוחזקה בדמים בתי זימני לרבי ולמה לא תטמא בכחם, ומה ענין יש אם כבר דנו זה דין טומאה למפרע אם לאו, לענין טומאת כחם מכאן ולהבא, וגם נדחקו בתו' למה לא אמרינן דר"ש בן יהודק ס"ל כרש"י.

בטור סימן ק"ט כתב דעת הרמב"ן כרש"י ואדרבה איכא מצואר ברמב"ן שלפנינו וגם בהלכותיו פ"ד ה"ב, עוד כתב שם דעת הרא"ש כדעת הרשב"א ובתו' הרא"ש שלפנינו מצואר דעתו כח' שהק' זהא דר"ש בן יהודק דילמא כרש"י ס"ל, אבל בפסקיו משמע כמ"ש הטור, ואולי הדר ב' או שאין הדברים שבתו' הרא"ש של הרא"ש.

י' א' אר"ג פעם ראשונה ושניה דיה שעתה, היינו דמחזיקין לה בחזרת לקדמותה [לפרש"י, דלפי' תו' הנידון כאן אי מחזיקין בקירצה ראיותי' לטמא למפרע אף לרש"י אבל אף להתו' ס"ל מסבירא דחשיבא מסולקת בהפסקה ואף לרבי זריכה להתחזק], ויש לעי' אי כתמה טהור כדין תינוקת שלא הגיע זמנה שאין לה כחם כדחניא ה' א' דאפי' סדינין שלה מלוכלכין בדם טהורה (אף מכאן ולהבא), ולדעת תו' דלפירושם לא נזכר כלל בגמ' לחשבה כמסולקת אלא דמסבירא קיימו דאף לרבי בעי חלתא זימני נראה דכתמה טמא דלא מחזיקין לה כולי האי לחזרה לקדמותה, ולדעת רש"י ז"ע דאפשר דחזרה ממש לקדמותה וממילא אין לה כחם, וז"ע, שו"ר בשו"ע סימן ק"ט ס"ד מפורש דאין לה כחם.

יז' שו"ע יו"ד סימן קפ"ט ש"ך ס"ק ס"ה בקופו ועו"ק לדבריהם זקנה כו' מכלל דבסכ"ח בלא חזרה וראתה מיירי כו', ז"ע למה הוצרך להביא מדהפסיקו בין סכ"ח לסכ"ל ול"א ש"מ דבלא חזרה וראתה מיירי, הא בפשוטו קשה היכי משכח"ל שיהא זקנה זריכה לחשוש לוסת הראשון אלא דמשום זקנתה אינה חוששת, דהא כל אשה שעברו עליה ג' עונות אינה חוששת לוסת הראשון כלל אלא"כ ראתה צו דהיינו בוסת הפלגה שראתה שחי פעמים וציניהם הפלגה כפי שהיתה למודה לראות, או בוסת החודש בראיה אחת בעונה שהיתה למודה לראות], וכדלעיל סט"ו ובהלכות נדה להרמב"ן פ"ו דין ו' ע"ש, וא"כ אין שום חילוק בין זקנה לשאר נשים דהא בחזיא בעונתה אף זקנה חזרה לקדמותה וכהא דסל"א, ובלא ראתה אף שאר נשים אינן חוששות לוסתן אלא ודאי כמש"פ הש"ך דסגי בג' עונות צינניות אף אם היתה למודה בעונות גדולות, איברא דיש מקום לחלק בין זקנה לשאר נשים לאחר ראיה ראשונה שראתה [לאחר הפסקת

ר"ו התו' לפרש שיש ספק בגמ' לחשוב הפסקה שניה נמי כחזרת לקדמותה שלא תטמא מעת לעת בראיה רביעית שלאחר הפסקה ראשונה, גם לא שייך לספוקי בראיה ראשונה שבעונה לאחר הפסקה שניה דכש"כ הוא מראיה שניה שבעונה לאחר הפסקה ראשונה, גם אין סבירא כ"כ לומר דראתה ג' ראיות (בעונות) לאחר הפסקה של ג' עונות לא תטמא למפרע, דהיינו שנחזיק בהפסקה בהחלט כסילוק ואם תראה ג' ראיות ותפסיק ציניהם ג' עונות תטמא למפרע שאז לא נחזיק הפסקה ראשונה כסילוק, ולענין זקנה בראיה שניה אדרבה שאם תראה בעונה תטמא למפרע ואם תפסיק עוד ג' עונות לא תטמא למפרע, מיהו יש גם סבירא לומר דעת מהרש"א, דכשנפסקה עוד צ"פ ג' עונות איגלאי מילתא דלא חזרה לקדמותה אלא שינוי וסת הואי משא"כ בראתה בעונות יש להחזיק בהפסקה כסילוק, מיהו י"ל דהתו' מסבירא לא ס"ל כן, (בתו' משמע דמסכימים עם פרש"י בזה שלא הזכירו לחלוק עליו), אלא דכש"כ בשראתה שתי ראיות בעונות דמטמאה בשניה למפרע כיון שהיא ראיה שלישית לאחר הפסקה.

— עד כאן —

טו) דעת הרשב"א (בחדושי) דבראיה שמתחזקת מטמאה למפרע והלכך אף רישא דתינוקת כרש"י ג' מיהו מודה רבי לרש"י ג' בתינוקת שלא הגיע זמנה שאין מתחזקת אלא בשלישית, וכן מודה רבי לרש"י ג' בזקנה שאם ראתה אף ראיה שניה בהפסקת ג' עונות שאינה מטמאה למפרע, ומודה רש"י ג' בזקנה שאם ראתה ראיה שניה בעונה שמטמאה למפרע, ולפי"ז מתני' אף כרש"י ג' מיהו במת' משמע דקאי אף אצחולה והתם לרש"י ג' אינה מטמאה למפרע עד ראיה שלישית וא"כ מתני' כרבי, ולפי"ז בעיא קמא דחזיא בעונות היינו אי בתינוקת שלא הגיע זמנה נמי בשקירצה וראתה ראיה שניה בעונה מטמאה למפרע וקנה או דתינוקת שלא הגיע זמנה חשיבא טפי מסולקת ואף בראתה ראיה שניה בעונה אינה מטמאה למפרע, ובאידך בעיא קמיבעיא ליה אי חשדינן גם להפסקה שניה כסילוק.

טז) י' א' שצין שניה ושלישית כו', לדעת הרשב"א דבראיה שמתחזקת מטמאה למפרע מתפרש שפיר דפליגי אי כחם שצין שניה לשלישית מחזיקין ליה לטמא, ואע"ג דעדיין לא נתחזקה בדמים לרש"י ג' ולמש"כ הרשב"א אף לרבי מ"מ כיון דכבר ראתה צ' פעמים תו' לא תלינן הכחם שהוא ממק"א או"ד כיון שעדיין לא נתחזקה בדמים הרי היא כדין תינוקת שלא הגיע זמנה לראות שאפילו סדינין שלה מלוכלכין בדם טהורה, ועיקר הפי' יתכן גם לדעת רש"י ותו' דבראיה שמתחזקת אינה מטמאה למפרע, ולרש"י ג' פליגי אי מטמאה בכחם מכאן

היא מסולקת, [מיהו לפי"ז אם הפסיקה כמה שנים דבזה ודאי ליכא למימר שלא הגיעה לכלל זקנה שמפסקת לראות, דודאי כבר הגיעה לכלל זקנה המפסיקה לראות בזה אמנם לא תחוש לוסת שאינו קבוע כלל אף אם ראתה ג' פעמים, וז"ע שיעורו בזמנה, ואפשר דכל שלא שכיח כלל שנשים בגילה יראו בזה כבר חשיבא זקנה ואינה חוששת לוסת שאינו קבוע, וז"ע], גם בעיקר הנידון מסתבר טפי כהט"ז דכל שהוחזקה בדמים הרי היא כשאר כל הנשים, שו"ר בתו"ה בשער הוסתות (במקום שכתב שיש נשים שוסתן נעקר בפ"א) כתב דזקנה שראתה פעם ושתיים אינה חוששת לראייתה, ונראה דס"ל דהא דקחני מתני' דבשניה מטמאה מעת לעת אחי' כרבי, [דבחדושי לא החליט בזה במוחלט], ולרש"ב"ג דיה שעתה עד ראייה רביעית, אבל מודה הרש"ב"א דאם ראתה ג"פ אף אם לא קבעה בהן וסת מ"מ חוששת כדין וסת שאינו קבוע וכדעת הט"ז, [ואין נראה לפרש כונת הרש"ב"א דוקא בראתה בהפסקת ג' עונות שבדבריו מבואר דלא משכח"ל שתטכרך לחוש אלא"כ ראתה ג"פ או שראתה בעונות שהיתה למודה].

(יח) רמב"ם פ"ד מהלכות מטמאי מו"מ ה"א אי זו היא זקנה כו' עברו עליה שלש עונות וראתה כו', נראה דלאחר שעברו עליה ג' עונות איירי הכא וכבר הוחזקה כזקנה ובהא אם ראתה ואח"כ עברו עליה עוד ג' עונות אחי' דיה שעתה ואם חזרה וראתה מטמאה מעת לעת והיינו ברייתא ט' ב', ולא פליגא אמתניתין וכמש"כ תו' שם, דא"א לפרש דבראיה שלאחר הפסקה שניה מטמאה מעת לעת דא"כ אין כלל ענין בזקנה דהא ה"נ פסק בן רבנו בכל הנשים לקמן ה"ד, [מיהו למש"כ לק' דהתם איירי דוקא בלא הוחזקה בדם ניהא, מיהו גם לפי"ז א"א לומר דרבנו היתה לו גירסא אחרת בגמ' וכמש"כ הכ"מ, אלא דס"ל דברייתא כרש"ב"ג ואיך פסק כרבי וכמש"כ בסמוך, אבל העיקר נראה כמש"כ דלק' ה"ה וה"ו חילק רבנו במעוברת ומניקה בין קירבה ראיות' לריחוק ומנ"ל לרבנו כן אבל למש"כ שרבנו למד חילוק זה בזקנה בגמ', שפיר כתב מסבירא דה"ה במעוברת ומניקה, ודברי הכ"מ בה"ו לא נתפרשו], ובכ"מ לא פירש כן וז"ע.

שם ה"ג ראתה פעם שלישית מטמאה למפרע, לדעת רש"י ותו' אין מטמאה למפרע לרש"ב"ג עד ראייה רביעית, ולדעת הרש"ב"א אמנם מטמאה בשלישית אף לרש"ב"ג, אבל לפי"ז חינוקת שהגיע זמנה אינה מטמאה למפרע לרש"ב"ג עד ראייה שלישית דהא אמרו בגמ' י' א' מני רבי היא, ואו דמוכח מהא דמטמאה חינוקת שלא הגיע זמנה בשלישית או מהא דשהגיע זמנה מטמאה בשניה, וא"כ א"א לפרש דעת רבנו כהרש"ב"א דא"כ תקשי

ג' עונות], דשאר נשים נהי שאין חוששות לוסתן מ"מ אפשר דלסתם עונה חוששין משא"כ זקנה שאינה חוששת כלל, אבל לענין לחשוש לוסת הראשון בזה אין חילוק בין זקנה לשאר נשים אם לא כפירוש הש"ך, [ולשון השו"ע שאינה חוששת לוסת הראשון].

היתה עונתה פחותה מל' יום נראה דכל שלא עברו עליה י' יום דינה כשאר נשים שעברו עליה ג' עונות שאם ראתה בעונתה חזרה לקדמותה.

כתב הרש"ב"א בתו"ה שער הוסתות דזקנה שעברו עליה ג' עונות אם רואה עוד בעונתה חזרה הוסת לקדמותו וראיה מדלא קמביעא לן בזקנה דהדר קחזיא בעונות, ונראה כונתו דהא בזקנה תנן במתניתין דבשניה מטמאה מעת לעת הרי חזין דזקנה לא חשיבא כולי האי מסולקת כחינוקת ולפיכך נראה דכשראתה בוסתה חזרה הוסת למקומה, [ובוסת החודש אף בראיה אחת, ובוסת הפלגה בשראתה שתי ראיות], אבל בעיא דהדר קחזיא בעונות לאו בראתה בעונות שהיתה למודה קמביעא ליה דוקא, אלא כל שקירבה ראיותיה קמביעא ליה ואף בשראתה בעונות שלא היתה למודה לראות קמביעא ליה, וכן בזקנה אף בראתה בעונות שלא היתה למודה לראות נמי מטמאה מעת לעת בראיה שניה ואף לרש"ב"ג.

שו"ע שם ס"ל חזרה לראות כו', נראה דר"ל שחזרה לראות עוד בסוף ג' עונות, [גם בלשון הרש"ב"א לפנינו מקיים זה כמו שכתבנו ולעיל מיני' לא נזכר דין חינוקת אלא בחזרה וראתה עוד לאחר ג' עונות], אבל אם ראתה בעונות קטנות (שלא היתה למודה בהן), בזה חלוקה מחינוקת שלא הגיע זמנה דחינוקת אינה חוששת כדין אשה שאין לה וסת עד שמתרה ג"פ, אבל זקנה משראתה ב' פעמים חזרה לקדמותה ונהי שאינה חוששת לוסתה אבל חוששת לעונה בינונית כדין אשה שאין לה וסת, שהרי הרש"ב"א למד מדין טומאה למפרע לענין וסת וזקנה מטמאה בשניה למפרע [אף לרש"ב"ג וכמש"כ לעיל ס"ק ט"ו מדברי הרש"ב"א בחדושי, מיהו הרמב"ן בחדושי ס"ל דלרש"ב"ג אין זקנה מטמאה למפרע עד ראייה שלישית, ומתני' אבתולה לחוד קאי, עי"ש], וא"כ ה"נ חשובה הוחזקה לראות בכך וחוששת לעונה בינונית, וכ"ז לדעת הט"ז ס"ק מ"ג דהא דקטנה וזקנה אינן חוששות לוסת שאינו קבוע היינו דוקא כ"ז שלא הוחזקו בדם אבל משהוחזקו בדם הרי הן חוששות כשאר נשים, אבל לדעת הש"ך בנה"כ שם י"ל דה"נ אינה חוששת לוסת שאינו קבוע, מיהו נראה דהכא מודה הש"ך שהרי אין כאן זמן מוחלט מתי שתפסוק מלראות וכל שחזרה וראתה שתי פעמים אמרין שעדיין לא הגיעה זו לכלל זקנה ומה שהפסיקה ג' עונות מקרה הוא, [ומה"ט כגי לרש"ב"ג בתרי זמני], משא"כ חינוקת שלא הגיע זמנה דבהחלט

בחור"ד, ובפלתי ס"ל כדרך הא', (בנוגע לדברי הט"ז ס"ק מ"ח ע"י במה"ש), שו"מ בראב"ד הוצא לקמן ס"ק כ"ב מבואר דמעוברת שראתה אפי' פ"א [כ"מ מסמימת הלשון], מוששת אף בימי עיבורה, ואזל ליה הדרך הא' שכתבנו.

(כ) ה' א' חוץ מתינוקת שלא הגיע זמנה לראות שאפילו סדינים שלה מלוכלכים בדם אין חוששין לה, ע"י פרש"י ותחלת דבריו דאימור מעלמא אחי וסוף דבריו דלא גזרו בתינוקת כלל, ונראה דתינוקת שמנאה כחם אף אם בהחלט שלא עברה בשוק של טבחים מ"מ אין הדבר החלטי שהדם מן המקור שכך פלא הוא אם בא מן המקור כמו אם בא ממקום אחר, [הא' למה זה דומה למנאה כחם של דם על בגדה] (במקום שאין ראוי לספק שזא מן המקור) במקום שאין תחמיו לא פלע ולא חבורה שכך אנו מסופקים אם הדם מבחוץ כמו מצפנים אף אם לא נתעסקה בנפוח ולא עברה בשוק של טבחים, וזו כונת רש"י דבתינוקת שמנאה דם ראינו שיש כאן שינוי מן הטבע והרי אנו מסופקים אם השינוי היה במקור או במקום אחר דאפשר דעברה בשוק של טבחים ושכחה ואף אם בהחלט שלא עברה מ"מ שמא יש כאן סיבה אחרת עלומה מאתנו, ולפיכך לא גזרו חכמים על כחם בתינוקת, ואף אם אין לנו לתלות בשום דבר אלא במקור נמי טהורה, [וגם באו"מ אפשר שאינו בא מן המקור שכך חידוש הוא אם בא מן המקור כמו אם נאמר שנעשה שם מכה ומוזה בא הדם, ומ"מ אם מנאה בצדיקה אף באופן דליכא למימר שטעמה בהרגשת עד [אי איכא כה"ג], נמי טמאה, אבל כל שמנאה כחם טהורה אף אם לא מנאנו במה לתלות], ולמש"כ מתפרשים גם דברי החו"ה והרשב"א והריטב"א לעיל ג' א' בקושיא דוהאיכא כתמים כן, וכן ז"ל דברשב"א בחו"ה ריש שער הכתמים ובצ"ח הקצר ובמ"ה שם מבואר דלא גזרו כלל על כתמים בתינוקת שלא הגיע זמנה לראות, וא"כ קשה מדבריו בחדושי' שם אלא ודאי כמש"כ דאמננס מה"ט דלעולם איכא למיחש דילמא לאו מגופא הוא, לא גזרו כלל בכתמים, וע"י בפ"ת סימן ק"ז סק"ח שהביא מחלוקת אחרונים ז"ל אי גזרו זה בכתמים במקום דליכא במה לתלות, [וע"י תשו' הגרע"א סימן ס"ב].

(ח) י' ב' א"ר חלקיה בר טובי תינוקת שלא הגיע זמנה לראות אפילו שופעת כו', לדעת תו' דמתני' דקתני דבחולה וזקנה אין דיין שעתן אלא בראשונה אחת אף כרשב"ג ייחא דנקט תינוקת שלא הגיע זמנה דבאחרוני לית לן נפקותא אם חשיבא אחת אם לאו, אבל לדעת הרשב"א דמתני' כרבי דוקא [ע"י ס"ק ט"ו וסק"ק י"ט], יש לעי' למה נקט דוקא בתינוקת שלא הגיע זמנה הא לאמי דק"ל כרשב"ג אף בהגיע זמנה אית לן

הא דבה"ד פסק דשהגיע זמנה מטמאה בשניה, והרשב"א בחדושי' כתב דדעת רבנו דדוקא לענין וסתות קיי"ל כרשב"ג אבל לענין חזקת דמים קיי"ל כרבי, ולפי"ז א"ש דברי רבנו בפשיטות, ואפשר דדעת רבנו כהרשב"א, ואפשר גם דדעתו כח'.

שם ה"ד עזרו עליה ג' חדשים ואח"כ ראתה ד"י שעתה, תימא למה פסק כר"א, ובגמ' אמרו דמעשה ועשה רבי כר"א לאחר שזכר אמר כדאי הוא ר"א לסמוך עליו בשעת הדחק, וגם בלא"ה לא קיי"ל כר"א, ואולי איירי בכאן דוקא בשלא ראתה עדיין ג' פעמים וס"ל לרבנו דצוה אף רבנן מודו דכל שלא הוחזקה בדם אם פסקה ג' עונות דיה שעתה אף לרבנן, וסברא יש בזה, [וע"י לשון הברייתא ט' ב' דמוקמינן לה י' א' כר"א, ושם לא נזכר אלא שראתה ב' פעמים], וי"ע.

(ט) שו"ע יו"ד סי' קפ"ט סל"ג ומ"מ חוששת לראיה שמתראה כדרך כו', בסל"ד כתוב דאפילו רואה בעונות שהיתה למודה לראות בהן אינה חוששת דתלינן במקרה, וזה סותר למ"ש כאן דאף לוסת שאינו קבוע חוששת, ואפשר על ג' פנים, א', דכאן איירי בראתה ג' פעמים וזה נהי דאינה קובעת וסת מ"מ חוששת כדרך שחוששת לוסת שאינו קבוע, אבל בסל"ד איירי בראתה רק ב' פעמים וזה אינה חוששת כלל, ואפשר שזו דעת הרש"ל הוצא בש"ך סימן קפ"ד ס"ק י"ט, ב', אפשר דאה"נ דאמננס אף בסל"ד חוששת כדין וסת שאינו קבוע אלא בסל"ד לא איירי אלא אי חוששת כדין וסת קבוע, ג', דשני הסעיפים הם העתק מן הרשב"א והרשב"א ס"ל דאף לחוש כוסת שאינו קבוע נמי אינה חוששת אלא שכתב שראוי לחוש לדעת הראב"ד ודין שבסל"ד כתב הרשב"א לפי דעת עמנו ובדין דסל"ג הזכיר דעת הראב"ד, ואה"נ דלדעת הראב"ד אף בזה דסל"ד חוששת דכש"כ הוא מהא דסל"ג, ולדרך הא' קשה דלשון המחבר בכאן משמע מפורש דחוששת לראיה אחת ג"כ, וכ"כ מפורש בב"י ד"ה ומ"ש ואפילו חזרה לראות, [ומ"ש שם לחלק בין מעוברת לתינוקת ע"י י' ב' תוד"ה דיין], גם לפי"ז קשה למה כתב הרש"ל נ"ל הא כן מפורש בכאן, והדרך השני קשה דבסעיף ל"ד משמע שאינה חוששת לשעת וסתה כלל וכמו שפירש בט"ו, גם הדרך הג' קשה דכיון שהסכים הרשב"א לחוש לדברי הראב"ד לא הוי ליה לסתומי דלא כוותיה, וגם הטור היה לו לפרש, וביותר המחבר שלא הביא כל דעה אחרת מדעת הראב"ד האין סתם לדינא דלא כוותיה, ובדרישה ס"ל גם דרך הא' דהיינו דסל"ג איירי בראתה ג"פ וגם מש"כ באופן הג' והיינו דס"ל דהא דסל"ד איירי נמי אף בראתה ג"פ, וכן בתוה"ש ס"ל כדרך הא', והגרע"א בגליון הש"ך משמע דס"ל או כפי' הב' או כפי' הג', וכן כתב גם

לחלק ולומר דהך דינא דוקא לענין דיה שעתה ולא לענין כחמים והחמירו בטומאת מעט לעת יותר מבטומאת כחמים, אלא ודאי ג' וסתות ר"ל ג' פעמים ואפילו ביום אחד, וכן מוכח בגמ' דרשב"א אשמועינן דדולפת כשופעת הא כל שמפסיקה יותר לאו בכלל שופעת היא, [ומש"פ צ"י דמדלפת היינו כל ראייה דוסת אחד תמוה וגם בגמ' אמרו דא"א לפרש מדלפת אינה כשופעת דאטו שופעת כי נהרא ומאי קושיא אי מדלפת היינו אף בהפסקות גדולות].

(ב) ט' א' הגיע עת וסתה צימי עיבורה כו', נראה דאף לר' יוסי ז' צ' דס"ל דמעוברת ומניקה אין דיה שעתה א"כ עברו עליה ג' עונות קמיבעיא ליה, ואע"ג דכל שעברו ג' עונות תו ליכא למיחש לוסת אף באשה דעלמא מ"מ משכח"ל בזהיה וסתה גדול מעונה ציונית וכשעברו ג' עונות ציוניות אכתי לא עברו ג' עונות לידה, מיהו א"א לומר כן דוסת יותר מעונה ציונית מאי ניהו וסת הפלגה ווסת הפלגה אינה חוששת אלא להפלגה מראיה וכל שעבר שיעור הפלגה ולא ראתה תו ליכא למיחש לוסתה שאין מהיכן למנות ההפלגה וכמבואר בשו"ע סימן קפ"ט סט"ו כפי מהרש"ל שם, מיהו משכח"ל בוסת החודש בהפלגות, א"י בזהיה וסתה יותר מג' עונות, א"י אפשר דר' יוסי דוקא לענין דיה שעתה פליג דס"ל דכל שלא עברו עליה ג' עונות וראתה כיון דדס לפניך מטמאה מעט לעת אבל כל שלא מלאנו דס אף אם לא עברו עליה ג' עונות חשיבא מסולקת ושפיר קמיבעיא ליה בעבר וסתה ולא בדקה אי טהורה אף למ"ד וסתות דאורייתא, מיהו אי הכא אף לכתחלה א"י בדקה קשה דלר' יוסי ודאי מסתברא דלכתחלה צריכה בדיקה כיון דמטמאה מעט לעת, וגם צריך לפרוש הימנה סמוך לשעת וסתה, ואפשר דמה"ט פ"י הראב"ד דדוקא דיעבד מטהרין לה אבל לכתחלה צריכה פרישה סמוך לוסתה, דהראב"ד פסק כר' יוסי, (לשון הראב"ד הועתק להלן).

ברם לפי"י נמצא דאיבעיא דגמ' דוקא אליבא דר' יוסי דהא הראב"ד מדייק מלישנא דגמ' דמיפשט פשיטא ליה דבעי בדיקה אלא דקמיבעיא ליה בעברה ולא בדקה, ולרבנן דר"י פשיטא דאפילו בדיקה אינה צריכה, וזה א"א דא"כ האיך פשטינן מהא דהיתה במחצא והא פשיטא לן דלר"י לאחר ג' עונות לא בעיא בדיקה וכן לרבנן משהוכר עוברת, אלא דקמיבעיא לן לר"י קדם שעברו עליה ג' עונות ומאי ראייה ממחצא, וגם אין במשמעות הגמ' דקמיבעיא ליה דוקא לר"י בלא עברו עליה ג' עונות, ואי דקמיבעיא ליה אף לרבנן א"כ מנלן דלרבנן לכתחלה נמי א"י בדיקה וכן לר"י לאחר ג' עונות, הא לישנא דגמ' דוקא לענין דיעבד, ואם נפרש בעיא דגמ' אליבא דרבנן

נפקותא אי חשיבא חדא ראייה אם לאו, וי"ל דנקט בתינוקת שלא הגיע זמנה דבזה נפ"מ לכו"ע, שו"ר שאמנם כ"ה ברשב"א.

שם אלא תינוקת שלא הגיע זמנה לראות ושופעת כל ז' כו', פרש"י וסמי מכאן אפילו, ולו"ד ה"ק דאפילו דקתני לא קאי אשופעת אלא אכל ז' דקתני, וה"ק תינוקת ששופעת אפילו כל ז' אינו אלא ראייה אחת, וכך מתפרשין דברי הרמב"ם פ"ד ממו"מ ה"ב שכתב אפילו שופעת כל ז' והתם מתפרש בפשוטו דאפילו דקאמר אכל ז' קאי דהא מסיק דפוסקת הוי שתי ראיות, וע"י כ"מ שם.

שם מכלל דשופעת כי נהרא, נראה דאין ר"ל דע"כ שופעת ר"ל מדלפת, דא"כ הו"ל לרב שימי צר חייא למימר שופעת שאמרו היינו מדלפת, דמשמע דרשב"א אדרב חלקי' צר טובי קאי, וגם מאי קמ"ל כיון דע"כ שופעת דקאמר היינו מדלפת, אלא ה"ק דשופעת ע"כ ג"כ מפסקת מעט וא"כ אין מסתבר לומר דמדלפת יחשב כפוסקת אבל ודאי שני עניינים הם דשופעת אמנם שופעת היא אלא שמפסקת מעט, ומדלפת לעולם מדלפת טיף אחר טיף ויש מקום לומר דמדלפת גרע וכל שמדלפת הרבה יחשב כראיות טובא וקמ"ל דמדלפת הר"י כשופעת וחשיבא ראייה אחת, אבל ודאי יש כאן שני עניינים, ולפיכך הזכירו הרמב"ם והטור גם שופעת וגם מדלפת, [והסברא שיש למיחשב מדלפת כראיות טובא היינו דשופעת אף שמפסקת כך דרך האורח שאינו שופע בלי הרף וחשיב כראיה אחת אבל מדלפת אינו דרך ביאת האורח שיהא מדלף ומדלף וס"ד דחשיב כל דילוף כראיה], ופוסקת שאמרו דחשיבא כשתי ראיות נראה דהיינו שפוסקת יותר מן הרגיל וחד שיעורא הוא בין במדלפת בין בשופעת כל שהפסיקה שיעור שאינה רגילה להפסיק בראיה אחת חשיב שתי ראיות, אבל אף במדלפת אם הפסיקה משהו יותר מטיף להדי טיף לא חשיב מחמת זה שתי ראיות, ובט"ו סימן ק"ץ סק"ה בשם הב"ח כתב לחלק בין שופעת למדלפת לענין פוסקת, וקשה מנין למד הטור חילוק זה, גם מש"כ הט"ו לא הועיל לדברי הרמב"ם שכתב שופעת כל ז' (ובטור סימן קפ"ד נמי הזכיר שופעת צ' או ג' ימים).

שו"ע סימן ק"ץ ס"ג ויש מי שאומר שאין כתמה טמא אא"כ ראתה דס שלשה וסתות, כ"כ המ"מ בפ"ט מא"צ לפרש דהרמב"ם חולק על הרשב"א, ולו"ד היה נראה דאף דעת הרמב"ם שאם ראתה ופסקה ג"פ אפילו ביום אחד הוחזקה וכתמה טמא וג' וסתות דקאמר ל"ד ור"ל ג' פעמים, שהרי בפ"ד מהלכות מו"מ ה"ב העתיק הגמ' כלורתה וכתב דפסקה וראתה הר"י שתי ראיות ולא זכר כלל כמה שתפסקו ציניהם ומבואר דכל שאינה שופעת או דולפת אלא מפסקת מעט חשיב שתי ראיות ומנ"ל

ובשו"ע סימן קפ"ט סל"ג, מיהו אפשר דדוקא בשבטא לקבוע וסת זימי עיבורה אכל כל שרואה בעונות שהיתה למודה חשיב וסת קבוע ותחשוש עוד ג"פ, [למש"כ דלדעת הראב"ד חוששת מעוברת לכתחלה כשאר נשים ואין ענין בעברו עליה ג' עונות במעוברת טפי מבשאר נשים], אכל הראשון נראה עיקר דכל שהפסיקה ג"פ אף אם חוזרת ורואה בעונה אינה חוששת אלא פ"א כדין וסת שאינו קבוע.

שו"ע סימן קפ"ד ס"ז א"ל לפרוש סמוך לוסתה, ודעת הראב"ד והרמב"ן, וה"ה כתב שכ"ג גם דעת הרמב"ם דלר"ך לפרוש.

(ג) י' ב' הפסיקה שמים זימי עיבורה ואחת זימי מניקותה כו', נראה דדוקא קמני שהפסיקה עונה זימי מניקותה, אכל אם הפסיקה יותר משתי עונות זימי עיבורה ופחות מעונה זימי מניקותה לאו כלום הוא דפחות מעונה לא חשיבא הפסקה כלל, והפסיקה הכל זימי עיבורה משמע שאין עולה לה לימי מניקותה, וז"ע בהיה וסתה יותר מעונה זינונית מאי חשיבות איכא בהפסקת עונה זינונית, הניחא ג' עונות לעולם חשיב הוכחה לסילוק דמים [ואף אשה שוסתה יותר מנ' יום מ"מ אם עברו עליה נ' יום משהוכר עוברת דיה שעתה אף לר' יוסי, והסברא י"ל דמעטות דמים שאינה רואה אלא ליותר מג' עונות ודאי מקולקת היא משהוכר עוברת ואמנם אין ענין זה בעברו עליה ג' עונות אלא כהוכחה שדמים מועטין בה], אכל עונה זינונית מאי חשיבות בה למי שוסתה גדול יותר, ואפשר אמנם דבעינן שיעבור עליה שיעור עונה דידה, ולפי"ז אפשר דאם עונה דידה פחותה מעונה זינונית דסגי בעונה דידה, וז"ע.

(ד) ל"ו א' ושון ברואה אחר דם טוהר כו', בתו' פירשו דאליבא דר"מ קאי דס"ל שאם מת או גמלתו מטמאה מעט לעת ואיירי הכא בזמא ואפ"ה בראיה שאחר דם טוהר דיה שעתה, ואע"ג דלא קי"ל כר"א דכל אשה שעברו עליה ג' עונות דיה שעתה וגם הכא אף בלא עברו עליה ג' עונות זימי עיבורה קמיירי, שא"ה דידעינן שהמעין היה סמוס, וזוה לא חיישינן כל שלא ראתה עדיין, ונראה לפי"ז דה"ה מניקת ששלמו ימי מניקותה דיה שעתה בראיה ראשונה, שהרי ידעינן שהיתה מקולקת ועדיין לא ראינו שחזרו דמיה למקומן, [ואף שאפשר שאין לדמות סמימת המעיין שזימי טוהר לסילוק דמים דמינקת מ"מ כ"ג, ע"י להלן דבר"ה ל"מ כן].

אבל רש"י פירש דהכא במינקת איירינן אלא דדיינינן אי חשיבא ראייה זימי טוהר כראיה או לא, ורצ גופיה הכי ס"ל לעיל י' ב' דאכולהו קאי ואף מינקת אין דיה שעתה אלא בראשונה [והרמב"ן כתב עוד לפרש דושון דקמני קאי אפלוגתה ר"מ ור"י ור"ש אי מינקת

ואף לכתחלה וכלישנא דלא בעיא בדיקה אלא דאין קי"ל כר"י וממילא לכתחלה לא עד לאחר ג' עונות, נמי קשה חדא דאי הך בעיא אליבא דרבנן לית לן למיפסק כר"י, ועוד דאי הך בעיא אליבא דרבנן מנגל דלר"י קודם שעברו עליה ג' עונות דוקא לכתחלה בעיא בדיקה דילמא אף בדעבד אם לא בדקה טמאה, לכך נראה דהראב"ד לא פסק כר' יוסי, ואמנם הך בעיא אליבא דרבנן ודוקא בשעבר וסתה ולא בדקה אכל לכתחלה כריך לפרוש סמוך לוסתה, [וכן אפשר דלריכה בדיקה לכתחלה מיהו אין זה מוכרח דאפשר דאף לכתחלה א"ל בדיקה דסמינן מולא ארגשה ודאי לא חזיא והיינו דמסקינן לא בעיא בדיקה והיינו דלכתחלה יש לסמוך אהרגשה וכ"מ בלשון הראב"ד, אכל כ"ז בשעבר וסתה ולא הרגשה אכל לכתחלה חוששת לוסתה, מיהו אפשר דלכתחלה בעיא בדיקה דבראשונים משמע קצת דהראב"ד אחי לתרוצי דלא חיקשי ממתני' דאע"פ שאמרו דיה שעתה זריכה להיות בודקת וכ"ה בהדיא בראב"ד לפי הגירסא שצ"י ובבדיקה הוצא לך], ולפיכך הריך הראב"ד שיעברו עליה ג' עונות דאז אין לה וסת לחוש לו, כשאר כל הנשים שעברו עליהן ג' עונות דאין להן מו וסת לחוש ואמנם כשהיה וסתה וסת הפלגה משעבר שיעור הפלגתה מו אין לה מה לחוש אלא נקט ג' עונות שאם היה וסתה וסת החודש כריך ג' עונות, ואמנם אם היה וסתה וסת החודש בהפלגות חוששת היא ששה חדשים, וכן בשהיה וסתה יותר מג' עונות הר"ז חוששת לוסתה כשיגיע, דמעוברת חוששת לכתחלה לוסתה כשאר כל הנשים, א"ל אפשר דהראב"ד ג' עונות דידה קאמר ולא ג' עונות זינוניות, וכן משמע ממה שלא הזכיר הראב"ד דימי מניקותה עולין לה לימי עיבורה דתניא י' ב', ונפ"מ בשהיה וסתה וסת החודש בהפלגות, או שהיה וסתה גדול מג' עונות, אכל למש"כ שהראב"ד לא פסק כר"י ניחא דאין לנו כלל ענין זהא, [מיהו ברש"א בתו"ה משמע קצת דמפרש דדעת הראב"ד דהלכה כר"י], וברמב"ן פ"ה הכ"ה ופ"ו ה"ח מבואר דדעתו כדעת הראב"ד ומתפרש שפיר כמש"כ.

לשון הראב"ד בשער הוסתות, ואשה שהיא רואה בעונות זימי עיבורה וזימי מניקותה כיון שלא הפסיקה שלשה עונות הרי היא חוששת ליום וסתה ואסורה לשמש מיהו לא בעיא בדיקה שאם לא בדקה כו' ואם עברו עליה ג' עונות כן [כ"ה הגירסא צ"י שלהי סימן קפ"ט], שלא בדקה ולא ראתה שוב אינה חוששת עד שתשוב לראות עכ"ל, [ואח"כ כתב עוד וכל אשה זריכה לחוש תחלה זימי עיבורה עד שיעברו עליה ג' עונות בלא ראייה ובבדיקה, (כ"ה הגירסא צ"י שם)], ונראה שאם שבה לראות אף אם שבה לראות בעונות שהיתה למודה אינה חוששת אלא כדין וסת שאינו קבוע וכדין כל אשה שראתה זימי עיבורה, וכמש"כ הראב"ד

(כו) שר"ע יו"ד סימן קפ"ד ס"ו או בימי מניקותה כו', כמדומה שבזמנו נשתנו הטבעים ואין מיניקת בחזקת מסולקת, אמנם זמן מועט מסתלק הוסת אבל אין

וסת, ודחה בג' אופנים, א, דלר"י ור"י ור"ש דס"ל דבראיה שניה מטמאין מעת לעת אמנם ודאי קובעת וסת שהרי חזין דס"ל שאין להחזיק הראיות כמאורע אלא חזרת דמים הוא וה"ל קובעת לה וסת, משא"כ לר"מ דס"ל דין כל ימי עיבורן וכל ימי מניקות, וקיי"ל כוותיה, דשמואל ור"י כוותיה קיימו, ודאי אינה קובעת וסת שהרי חזין דמחזיקין לראיות כמקרה, ומתניתין אחי' כו"ע, [כ"ה לשון הרשב"א אצל ז"ע דאי מתניתין אשמועינן דאינה קובעת וסת מימי טהרה לימי טומאה א"כ ע"כ מתניתין כר"י ור"י ור"ש ודלא כר"מ, דלר"מ אף מיינקת אינה קובעת וסת, וי"ל דה"ק מתניתין אשמועינן יושבת על דם טוהר שאינה קובעת וסת לכו"ע, דימי טוהר אינן קובעין וסת, אצל מיינקת בפלוגתא קאי, (ולא הוסיף הרשב"א דרב גופיה ס"ל דבראיה שניה מטמאה מעת לעת וממילא מוקמינן למתני' בהכי, שאין זה מועיל לנו כלל דאי סתמא דמתני' דקובעת וסת אית לן למיפסק הכי, וגם לא אליבא דרב זריבין לאוקמי ביושבת ממש אלא גם אליבא דרב מצינן לאוקמי יושבת ממש ומתני' כר"י ור"י ור"ש, אצל אין כאן שום ענין להזכיר הא דרב ס"ל להלכה כר"י ואינך)], ולפיכך נקט דוקא יושבת על דם טוהר, ב, דאף לר"מ יש ענין בזה שאינה קובעת וסת מימי טהרה לימי טומאה וכגון שמת בנה או גמלת דס"ל לר"מ דהרי היא ככל הנשים, ואינך לאשמועינן דאפ"ה מימי טהרה לימי טומאה לא קבעה וסת, ג, דמהא דפרכין אי ביושבת פשיטא משמע שחולק בזה דקאמר לאשמועינן שאין קובעת וסת מימי טהרה לימי טומאה, דאל"ה היאך לא אסיק אדעתיה לפרושי הכי לא אליבא דלוי ולא אליבא דרב, (דהא גם הא דקמני מוך מן הנדה מתפרש הכי), אלא ודאי איהו ס"ל דכל מיינקת לא קבעה וסת ולפיכך קמתמה פשיטא דאי לאשמועינן שאינה קובעת וסת הא כל מיינקת כן, והתירץ מחדש לומר דאמנם מיינקת קובעת וסת אצל אן דקיי"ל כרב מוקמינן למתני' במצקשת לישב, ואמנם אף מיינקת אינה קובעת וסת, א"נ אפשר דכונת הרשב"א לנרף זה התירוף לתירוף קמא ותינא ולומר דהתירוף מדחיק נפשי' לאוקמי למתני' או כר"י ור"י ור"ש דלדידהו קובעת וסת או אליבא דר"מ ובמת בנה אצל אן אליבא דרב לא זריבין לדחוקי ומוקמינן לה במצקשת לישב והיינו דפרכין אי ביושבת פשיטא דלא צעין לאוקמי למתני' כר"י ור"י ור"ש או כר"מ דלא קיי"ל כוותיה, מיהו קשה דבגמ' אמרינן קס"ד מצקשת לישב ומשמע דלא קיימא הכי, [ור' יוחנן ושמאל דס"ל דדיין כל ימי עיבורן, וגם לא ידעו שזה מחלוקת התנאים י"ל דפירשו מתניתין כחירוף הב'], ועוד דנמצא דהמקשן דפריך אי ביושבת פשיטא ידע התירוף ואהא פריך פשיטא דהא כל מיינקת אינה קובעת וסת וא"כ היאך לא הזכירו בגמ' תירוף לזה.

כאן שום קביעות שיש שמסתלק עונה אחת ויש פחות ויש יותר, ולפיכך נראה שדין מיינקת כדין שאר כל הנשים, ולפי"ו לפי מה שפסק בשו"ע לק' שלהי סימן קפ"ט חוששות לוסתן מיד אחר הלידה, אם היה וסתן וסת החודש, ואם היה וסתן וסת הפלגה אינן יכולות לחוש לוסתן אלא"כ ראו ראייה אחת, וראייה שצלידה לאו כלום היא כדאמר י' ב' דם נדה לחוד דם לידה לחוד, וכל שלא פסקה מלראות מן הלידה חשיב הכל כמחמת הלידה אצל כל שפסקה וחזרה וראתה חשיב וסת וזריכה לחשוב ממנו הפלגתה, ואף ראייה שצימי טוהר חשיבא ראייה לחוש הימנה דהא חשיבא ראייה לענין לטמאות מעת לעת בראייה שניה וכמש"פ רש"י והרמב"ן ל"ו א' וכו"ד הרמב"ם, וז"ע בשיעור הפסקה עד שתחשב כראיה שלא מחמת לידה דלא מסתבר שהפסקה לרגעים תחשב הפסקה עד שלא תחישם הראייה שאחריה, ללידה, ול"ד לחינוקת דהתם דיינינן שכל שנפתח המקור פעמים חשיבא שתי ראיות אצל הכא אחי אפשר שהכל מחמת הלידה, וכי זריכה להיות שופעת כנהרא מחמת הלידה, מיהו אם הפסקה יום או לילה אפשר דחשיב ראייה חדשה שלא מחמת הלידה, וז"ע.

שם סימן קפ"ט סל"ד עברו ימי העיבור וההנקה כו', ואם קודם העיבור עברו עליה ג' עונות שלא ראתה, הדבר פשוט שדינה כדין כל אשה שעברו עליה ג' עונות שאינה חוששת לוסת הראשון אלא"כ חזרה לראות בו, ומ"מ נראה שאם עברו עליה ג' עונות קודם שהוכר עוברת לאחר שנחשבה שאין בך כלום ודינה כדין שאר מעוברת ואע"ג דלא חשבינן לה למסולקת אלא משהוכר עוברת כדאמר ט' א' וכלעיל סימן קפ"ד ס"ו, ולעיל סל"ג, היינו דוקא דבסתמא אינה בחזקת מסולקת אצל כל שראינו שנסתלק הוסת ודאי תלינן בולד, [ומה"ט נראה דס"ל לתו' י' ב' ד"ה דהויא, דלר"י דבעי עברו עליה ג' עונות אף אם עברו עליה קודם שהוכר עוברת שפיר דמי, ואף שהרשב"א בתו"ה חולק וס"ל דבעינן שיעברו ג' עונות משהוכר עוברת, מ"מ בנ"ד מודה דהתם לחומרא ס"ל דר"י צעי דוקא משהוכר עוברת, אצל לקולא ודאי לא אמרינן שהסילוק היה שלא מחמת העובר], וממילא דינה כמעוברת דעלמא דמשעברו ימי העיבור חוששת לוסתה, וכש"כ בזמננו שנשתנו הטבעים ורוב הנשים מסולקות דמים מיד משנחשבו אף קדם שהוכר עוברת.

בפ"ת בשם הגו"צ כתב דלוסת שאינו קבוע אינה חוששת כלל, ואין הדבר מוכרע בסברא דהא בוסת שאינו קבוע חיישין דילמא קובעתו עכשיו ומנ"ל דמחמת הספק הקילו, והרי חזרו דמים למקומן.

(כו) בתו"ה שער ווסתות הביא ראייה הרמב"ן מהא דאמר י"א ב' מימי טהרה לימי טומאה לא קבעה לה וסת דמשמע דבשאר ימי הנקתה קובעת

הרשב"א נזכר ב' פעמים מאי דלא חזי חזן מן המינקת והוא שיטפא דלישנא ועיקרו למה לא אשמועינן שאין מינקת קובעת וסת, ועי' לשון ריטב"א, [ולשונו שם נריך תיקון ולא עיינתי היטב בדבריו כעת], ועי' רשב"א ט' א' ול"ע כעת וז"ע, וכבר כתב בן הח"ס יו"ד סימן קמ"ג. — ועי"ש מש"כ בפירוש דברי התו' י"א ב', ועי' צדוד הלכות של הס"ט משה"ק על דבריהם. — בעיקר קו' הגמ' תדוק דילמא קבעה לה וסת, יש לעי' הא בפשוטו מתני' איירי בתק"ס לדוק שחרית וערבית, ותקנה זו נתקנה להכשיר טהרות אבל לא למדנו שיטנה לתקנה זו היכא שאינה נוגעת כלל לטהרות אלא משום דילמא קבעה לה וסת, ונריך לדחוק דמשמע ליה ממחנתין שאין כלל ענין צדיקתה, וז"ע, שו"מ בתוס' הרא"ש שכבר תמה בן.

לדעת הרמב"ן י"ל דכל שלא ראתה ג' פעמים אינה חוששת כלל ואף בראתה ג' פעמים אלא שלא קבעה בהן וסת נמי אפשר דאינה חוששת לעו"ב ולראייתה, שהרי תניא דיין כל ימי עיבורין ולדעת הרמב"ן בלא קבעה לה וסת איירי בראתה צעוות שוות כיון דס"ל להרמב"ן דקובעת וסת ודאי חשבינן לה כרואה ממש ומטמא מעת לעת, וע"כ נריך לומר דבלא קבעה לה וסת איירי וזוהי אף שראתה הרבה פעמים חשבינן להו למקרים, ולפי"ז י"ל דה"ה לענין לחוש לעו"ב נמי אינה חוששת, מיהו אפשר דהרמב"ן לא ס"ל ללמוד מדין ד' שעתה לענין חוששת לוסתה, ומ"מ בשלא ראתה עדיין ג' פעמים בזה נראה דאינה חוששת כלל לעו"ב, שלא למדנו כלל לדעת הרמב"ן דמעוברת חוששת לראיה אחת, שהרי הוצרכנו ללמוד דחוששת לוסת שקבעתו וא"כ לוסת שאינו קבוע שלא מנאנו שחוששת לו אית לן למימר שאינה חוששת, [ומה"ט אמנם י"ל שאין חילוק בין לא ראתה עדיין ג' פ' לראתה ולא קבעה וסת, מיהו י"ל דכי היכי דקובעת עזמה לוסת ה"נ קובעת עזמה לרואה אבל כל שלא ראתה ג' פ' בזה לא מנאנו כלל דחוששת], מיהו אין הדבר מוכרע, גם הרי דעת הרמב"ן דמעוברת חוששת לוסתה הקדום וזריכה בדיקה לכתחלה וכמש"כ ס"ק כ"ב, וה"נ אפשר דבראתה ראה אחת חוששת לעו"ב, וז"ע.

שו"ע יו"ד סימן קפ"ט סל"ג מעוברת כו' ומינקת כו' אינה קובעת וסת כו', זו דעת הראב"ד והרשב"א והריטב"א (ובח"ס הג"ל זידד בן גס בדעת תו'), אבל דעת הרמב"ן והר"א (צבד"ה), וכ"ד הרמב"ם, [וכמש"כ לעיל ס"ק כ"ה], דקובעת לה וסת, וראוי להחמיר בדבריהם.

בפ"ת סק"ל בשם החו"ד כתב דהפילה רוח יש לה דין מינקת, ובחו"ד סייס בזה דווקא דרבנן כמו מעת לעת דרבנן והדין בן בין לרב שש [נראה דל"ל רב

לשון הרשב"א ומהא נמי משמע דאפילו מיחש נמי לא חיישא משא"כ בשאר ימי מינקתה אבל הרב ר"א ז"ל כו', הכונה בזה דמאן דפריך פשיטא ע"כ הו"ס"ל דמינקת אף לחוש אינה חוששת לוסתה דאל"ה מאי קפריך פשיטא הא שפיר י"ל דאשמועינן דמימי טהרה לימי טומאה אינה חוששת, אלא ודאי אף בשאר ימי מינקתה אינה חוששת כלל, אבל הלשון אינו מכוון ותיבת משא"כ מיותרת, א"נ נריך להיות תיבת אף במקום משא"כ, א"נ אפשר דהכי ז"ל דאפילו מיחש נמי לא חיישא דאל"ה דילמא לאשמועינן דאפילו מיחש נמי לא חיישא משא"כ בשאר ימי מינקתה, [והמעתיק השמיט שורה לפי שטעה בתיבות מיחש נמי לא חיישא שישנן פעמים וסבר שעומד בשניה ועדיין הוא בראשונה], דומיא דמשא"כ בשאר ימי מינקתה שכתב רבינו לעיל.

נראה דהראב"ד למד דמיחש חוששת אף שאינה קובעת וסת מהא דאמרין מימי טהרה לימי טומאה לא קבעה ומפרש דקבעה ל"ד ור"ל חוששת ומינה דדוקא מימי טהרה לימי טומאה אינה חוששת הא מינקת דעלמא חוששת וכדיוק הרמב"ן, ולפי"ז מנאנו מפורש בגמ' דמימי טוהר לימי טומאה אפילו מיחש נמי לא חיישא, ובלא"ה נמי מוכח בן מדאינה זריכה בדיקה ואם איתא תדוק דהא מיחש מיהא חיישא, מיהו שמה אינה זריכה לצדוק במקום שאינה קובעת וסת ואינה חוששת אלא כוסת שאינו קבוע, אבל נראה בן לדינא דמימי טהרה אף לחוש אינה חוששת, ברם האידנא דלא נהיגין לצבול ע"ד טוהר כתב הרמב"ן בסוף פ"ה דקובעת וסת להחמיר, וה"ה לדין חוששת לוסתה להחמיר, מיהו אין כאן חשש לוסת אלא שלא תחלוק יש לה לנהוג לחוש לוסת זה.

ראית הרמב"ן דמינקת קובעת וסת היינו מהא דלאוקימתא דיושבת ממש אשמועינן מתני' דיושבת ע"ד טוהר אינה קובעת וסת ותיקשי מאי איריא יושבת על דם טוהר כל מינקת נמי אלא משמע דדוקא יושבת על דם טוהר אבל מינקת קבעה לה וסת, אבל אין כונת הרמב"ן לשאל דליתני במחנתין חזן מן המינקת, חדא דאם בן אף אם מינקת קבעה לה וסת נמי קשיא, דהא כי היכי שאינה זריכה בדיקה לטהרות ה"נ אינה זריכה בדיקה שמה תקבע לה וסת, וא"כ אכתי קשיא ליתני נמי חזן מן המינקת, ועוד שאין זו קושיא כלל לדעת הרמב"ן דאמנם לכתחלה צ"ע בדיקה במעוברת ומינקת כמבואר לעיל ס"ק כ"ב, ועוד דהא ודאי לא חשיב במחנתין אלא הנך דדמים מזוי בהן ואין זריכות בדיקה אבל לא הנך דמסולקות מדמים וכמש"כ תו' י' ב' ד"ה הרי, דמה"ט לא חשיב תינוקת שלא הגיע זמנה, וגם מתירין ג' של הרשב"א מבואר שלא דנו כאן בשאלה דליתני מינקת, ואין כ"ז נריך לפנינו אלא לפי שכלשון

אף לרבי, משא"כ בצחולה לא למדנו לחלק בין קירצה לריחקה, וש"מ דזקנה חשיבא טפי מסולקת דמיס, ולפיכך מו מחלקינן מסבבא דזקנה אינה חוששת לוסתה משא"כ צחולה, ואף שדיה שעתה, אמרינן דקל הוא שהקילו חכמים בטומאת מעת לעת, ובמעוברת וקטנה הרי מלאו בהדיא בגמ' שאין טענות דיקה, ועי' בהגר"א סימן קפ"ד סק"ו, וסימן קפ"ט ס"ק מ"ה].

וברשב"א ט' א' פירש דמתינתין י"א א' בצחולה וזקנה ולא במעוברת ומניקה, ור"ל דמעוברת ומניקה מבואר ט' א' לפי פירוש דאף לטהרות א"ס דדיקה ולפיכך ע"כ אינן בכלל מתינ', אבל צחולה וזקנה לטהרות נריכות דדיקה, מיהו בשאינה עסוקה בטהרות בזה למד הרשב"א מסבבא דזקנה א"ס דדיקה כי היכי דדיה שעתה, ואינה חוששת לוסתה, [ובצחולה מסבבא דנריכה דדיקה וכמשנ"ת].

(ט) ז' ב' מתינתין ואם ראתה הראשונה מאונס אף השניה דיה שעתה, יש לעי' ראתה הראשונה בראון והשניה באונס מהו, ומסתברא דהיינו הך דהא טעמא דמטמאה בשניה מעת לעת אינו משום שהחזקה בראשונה לצדה [שהרי אם תפסיק ג' עונות ותראה עדיין דיה שעתה אף בשניה ולדעת הרמב"ם אף במעוברת ומניקה כן ול"ד בזקנה], אלא ע"י שתי הראיות מתחזקת ומכיון שמתחזקת כבר אנו מטמאין אותה למפרע והרי לרשב"ג בעינן ג' ראיות לדעת הרשב"א בצחולה וזקנה [וכמש"כ לעיל ס"ק י"ז וס"ק ט"ו], וא"כ מ"ל ראשונה באונס מ"ל שניה באונס סוף סוף ראית אונס אינה מחזקת, מיהו בצחולה לדעת הרמב"ן והר"ן ט' ב' דאמנס מן הדין היה שתטמא בראיה ראשונה אלא קל הוא שהקילו חכמים במעת לעת, לפי"ז ודאי כל שראתה הראשונה בראון הרי היא ככל הנשים ומטמאה מעת לעת אף אם היתה השניה באונס, אבל באינן ואף בצחולה לדעת הרשב"א מסבבא דליכא נפקותא ואם היתה השניה באונס אינה מטמאה מעת לעת שעדיין לא הוחזקה בדמים.

ל"ט א' תוד"ה והיולדת וי"מ כו', ז"ע הא ודאי תירוץ קמא קושטא הוא דלא אמרינן במעוברת דיה שעתה אלא בראתה דם שאינה נריכה לראות דבזה לא מספקינן דילמא מאתמול הוא, אבל בראתה דם מפתיחת הקצר האי דם ודאי עלולה היא לראות ושפיר חיישינן למעת לעת שאין סילוק דמים דמעוברת מועיל כאן כלום, (אמנס יש מקום לומר דבדס הבא מחמת פתה"ק שייך טפי לומר אם איתא דנפתח מעיקרא היתה מרגשת, אבל אין זה ענין לסילוק דמים דמעוברת ואין מועיל כאן הא דר"י מנריך ג' עונות ולא לראתה ראייה אחת), ועוד דאם איתא דכר' יוסי אחיא א"כ מאי איריא נקט יולדת ולא

פפין בין לרב פפא, עכ"ל, ותימא דלא מיבעיא לרב פפי פשיטא שאין לה דין מניקה והרי כתב הרשב"א שאם באה לשאול על הטהרות לאחר שהפילה מטמאין להו לרב פפי, וכמש"כ לעיל סק"ו, ועי' רשב"א ורמב"ן ט' ב', אלא אף לר"פ נמי י"ל דדוקא בעודה מעוברת ראשה ואיברה כצדין עליה אבל בהפלה אין איברה מתפרקין כולי האי עד שיהא לה דין מניקה, ולכן יש להחמיר, וכבר חלק עליו בספר לחם ושמלה, ואינו עכשיו תח"י.

(כ) **ברשב"א** למד מדין דיה שעתה לדין חוששת לוסתה, לענין חינוקת שלא הגיע זמנה, ולענין זקנה, ולענין מעוברת ומניקה, ויש לעי' א"כ אף צחולה שהגיע זמנה לראות לא תחוש לוסתה עד שתראה ג' פעמים דלדעת הרשב"א מתני' דקתני דבשניה מטמאה מעת לעת רבי היא ולרשב"ג דיה שעתה עד ראייה ג' וכמש"כ לעיל ס"ק ט"ו, ולכו"ע נמי לאחר ראייה ראשונה לא תחוש לעונה צינונית דהא לכל הפירושים ד' שעתה בראיה ראשונה, [ואפשר לומר דבראייה ראשונה מתחזקת ואפ"ה אינה מטמאה בה מעת לעת משום שלא החמירו חכמים שחטמא בראיה שמתחזקת בה, ולפיכך נריכה לחוש לעונה צינונית, וכ"מ ברמב"ן ובר"ן ט' ב', אבל ברמב"ם ל"מ כן דלפי"ז אף אם ראתה ראייה שניה לאחר ג' עונות יש לה לטמאות למפרע, וברמב"ם פ"ד מה' מו"מ מבואר דדיה שעתה, מיהו שם מבואר גדולה מזו דאף לאחר ראייה שניה אם הפסיקה ג' עונות ד' שעתה וכבר נתפרש לעיל ס"ק י"ח, אבל בה"ו מבואר דס"ל דבכל הד' נשים יש חילוק בין קירצה ראיות' לריחקה שהרי למד מעוברת ומניקה מזקנה וה"נ נלמוד צחולה, וכן לדעת הרשב"א דאף בראיה שניה דיה שעתה לרשב"ג אכתי קשיא], ולא משמע כן בשום מקום, ובשו"ע סימן קפ"ד ס"ג לא הוציא אלא חינוקת שלא הגיע זמנה, וי"ל דמסבבא ידעינן דמעוברת ומניקה וזקנה וחינוקת שלא הגיע זמנה לראות מסולקות הן מדמים בטבען ולפיכך כד דיינינן במאורעות שפיר פשטינן מדין דיה שעתה, דכל דחזינן דדיה שעתה ש"מ שבחזקת סילוק דמים קיימא, ובמעוברת וחינוקת נוכר בגמ' בהדיא שאין נריכות דדיקה [ט' א', י' ב'], וזקנה נמי מסבבא אית לן למימר שאינה נריכה לחוש לוסתה, ולפיכך כד דיינינן בראתה שפיר פשטינן מדין דיה שעתה, אבל צחולת דמים שהגיע זמנה לראות ודאי נריכה לחוש לוסתה שהרי עלולה היא לראות כשאר כל הנשים, ונהי שלא החמירו חכמים לטמאות מעת לעת כל שלא הוחזקה בדמים, אבל מ"מ מיד שראתה נריכה לחוש לעונה צינונית שהרי מיועדת היא לראות, [וכדתינא נמי י' ב' שהנשים בודקות אותן], והרי היא כשאר כל הנשים [א"י לדעת הרשב"א מלאו בגמ' בזקנה דחשיבא מסולקת אף לרבי בראיה שניה וכגון שהפסיקה ג' עונות בין ראשונה לשניה, וא"כ חזינן שאינה מתחזקת בראיה אחת

לא) רא"ש פ"א ס"ד א"י יש לחלק בין דיקת שחרית וערבית כו', ר"ל דעסוקה בטוהרות אף מעוברת בעי' דדיקה שחרית וערבית וק"ת ולא"ת, אבל בשאינה עסוקה בטוהרות אף בשעת וסתה א"י דדיקה, (דא"א לפרש דכונת רבנו לחלק בין שחרית וערבית לבדיקה קודם תשמיש ולא"ת דהא במתני' קתני נמי) (ומשמשת צעדים וגם) בשעה שהיא עוברת לשמש את ציתה).

והנה לא הוצרך רבנו למירון זה אלא לפרושי דמתניתין אף במעוברת ומניקה, אבל בתולה וזקנה י"ל דאף לבעלה טעונות דדיקה וכמש"כ רבנו בתירון הקודם, מיהו י"ל דלפי תירון זה תו מספקין דשמא זקנה וכתולה דמין למעוברת, ואמנם בזקנה פסק בשו"ע שא"י דדיקה וכדין מעוברת אבל בתולה לכ"ע צריכה דדיקה, וכבר נתבאר לעיל ס"ק כ"ח, ובד"ח ככאן כתב דלהך תירוצא אף בתולה וזקנה א"י דדיקה לבעלה וכו' שאמנם כ"ה בטור והביא מש"כ הטור בתינוקת שלא הגיע זמנה והוא תימה דבתולה דאיריין זה בהגיע זמנה איירי וכדתנן במתני' כל שלא ראתה, ותינוקת שלא הגיע זמנה אף לטוהרות א"י דדיקה וכדתניא י' ב'.

סימן ב

(ס"ק זה שלא בעיון הראוי)

א) י"א ב' והא אמרה שמואל חדא זימנא כו', ז"ע הא תרי עיניי נינהו הך דר"י דאינה עסוקה בטוהרות אינה צריכה דדיקה והך דר"י דעסוקה בטוהרות יש חילוק בין י"ל וסת לאין לה וסת לענין ישנה, ונראה דלפי' תו' ס"ד דר"א בר ירמי' שמע מפורש משמואל דעסוקה בטוהרות קאמר ולפיכך פירש לחלק ביניה קאמר, ופרכין למה הוצרך שמואל למימר תרי זימני דעסוקה בטוהרות דוקא צריכה דדיקה ומשניין דאמנם לא אמר שמואל בהיה דראב"י דעסוקה בטוהרות קאמר אלא ראב"י הדין כן מכאן דר"י, [ורבא לא שמע הא דר"י א"ש ולפיכך דקדק מר' אבא ב"י דס"ל הכי לשמואל], ולפי' רשב"ס נראה דפריך דכיון דאמר שמואל לחלק בין ערה לישנה ע"כ א"י דדיקה אלא בעסוקה בטוהרות דאי צריך דדיקה אף באינה עסוקה בטוהרות ודאי אין שייך לחלק בין ערה לישנה [ורק אי דוקא עסוקה בטוהרות צריכה דדיקה מטעם מיגו שייך לחלק בכך], וא"כ למה הוצרך שמואל למימר דמתניתין דוקא בעסוקה בטוהרות ומשני דחדא מכלל חזירתה אחרת והיינו דהא דר"י א"ש לאו בפירוש אחרת אלא מהיהא דר"י אר"א ב"י שמעין לה, [והתו' לא ניחא להו לפרושי הכי דשפיר יש לו לשמואל לאשמועינן דדוקא עסוקה בטוהרות צריכה דדיקה ולהשמיענו חילוק ביניה בין י"ל וסת לאין לה

נקט מעוברת, מיהו י"ל דיולדת אינטיכא ליה לאשמועינן דלא נימא כמש"כ במוקף.

שם ואשמועינן אע"ג דרביה שניה זו מחמת אונס לידה ראתה אפ"ה מטמאה מעת לעת, נראה דאין כונתם דדוקא תנן לעיל ז' ב' ואם ראתה הראשונה מאונס אף השניה דיה שעתה אבל איכא מטמאה מעת לעת דלא מסתבר לומר כן וכמש"כ לעיל, דכל שצריכה להתחזק בראיות אינה מתחזקת בראיות אונס, אלא נראה כונתם דלפי שיש סבירא לומר דיולדת מטמאה למפרע אף שאם הייתה רואה ראייה אחרת היה דיה שעתה וכמש"כ בתחלת דבריהם, אלא דהך י"מ לא ס"ל לומר כן דאמנם יולדת מטמאה למפרע אף בלא ראתה בימי עיבורה אבל כל שראתה כבר בימי עיבורה שאם הייתה רואה עכשיו הייתה מטמאה מעת לעת בזה כש"כ בדם לידה מטמאה מעת לעת דודאי לא הקילו בדם לידה במקום שאף ראייה אחרת הייתה מטמאה מעת לעת אף שאמנם אין הטעמים שווים מ"מ כל שכבר ראתה ראייה אחרת החמירו חכמים בראיה מחמת לידה, (ולפי"ו) אף אם עברו כבר ג' עונות מראיה ראשונה דלדעת הרמב"ם דיה שעתה מ"מ י"ל דהכא מטמאה למפרע כיון שכבר ראתה פ"א מיהו י"ל דכיון דאילו חזאי לא מטמאה ה"נ בדם לידה אינה מטמאה וכ"נ), ודוק קצת וז"ע.

ב) י"א א' מתניתין אע"פ שאמרו דיה שעתה כו', פרש"י אשה שיש לה וסת, וז"ע הא אין דיה שעתה אלא בראתה בשעת וסתה ומשום דאורח בומנו בא וא"כ מאי אע"פ שדיה שעתה הא באמת אם ראתה שלא בשעת וסתה מטמאה מעת לעת, והרי צריכה דדיקה אף שלא בשעת וסתה, ובשעת וסתה אמנם מה"ט דדיה שעתה מה"ט נמי צריכה דדיקה ומאי אע"פ קאמר, וז"ל דהא דדיה שעתה בשעת וסתה הוא גם משום דשלא בשעת וסתה היא מסולקת דמים צמדה ידועה, ע"י דק הצית ומשמרת הצית דף קע"א, מיהו נראה דאף לפרש"י אבתולה נמי קאי דהא תניא לעיל י' ב' דמשהגיעו לפרקן נשים בודקות אותן, והיינו בלא ראו עדיין, דאם תראה דיה שעתה, ודעת תו' לעיל י' ב' ד"ה דיין וד' ב' ד"ה כל, דמתניתין אכל ד' נשים קאי, ולק' ל"ט א' ד"ה והיולדת פירשו דהיינו משום שלא תשתכח תורת דדיקה מהן, [ושם כתבו באשה ש"ל וסת דמשום דבשעת וסתה צריכה דדיקה ונראה כונתם דמשו"ה הנריכוה דדיקה בכל יום דהא צריכה להיות בודקת דמתני' היינו פעמים ציוס וכדקתני סיפא, (עוד כתבו שם דבתולה נמי שלא תשתכח תורת דדיקה ומשמע דבלא"ה לא הייתה צריכה דדיקה והוכרחו לזה מכאן קושיתם שם ועי' רמב"ן ור"ן ט' ב' שכתבו דמעיקר הדין היה לן לומר דמטמאה מעת לעת אלא קל הוא שהקילו ומשמע דצריכה דדיקה מעיקר הדין, מיהו יש לדחות], ועי' רשב"א וריטב"א ט' א'.

במקור אם תתן דעתה היטב תרגיש שיש שם משהו ותצדוק, וזהו ענין תביעה שכשחוצה נותנת דעתה ואם היה דם היתה מרגשת, [ולשון אין לך בדיקה גדולה מזה] "ע"ה דהא ודאי לא עדיפא מאילו בדיקה ק"ת ממש, ויש להסתפק בשאינו בא מן הדרך ותוצעה אי חשיב בדיקה דאפשר דלא סמכו חכמים להקל אלא באופן שלעולם הוא חוצע ולא באירע שתצעה, (היינו לפי תו' דדוקא בבא מן הדרך חשיב תביעה ובאמת ק"ע בבא מבית האבל למה חשיב בבא מן הדרך וכי דרכו לחצוץ יותר מן הרגיל). — והא דהניחה בחזקת טומאה דקמני דלעולם היא בחזקתה יש לפרש דאישנה קאי אבל בערה כיון שתוצעה חשיב כאמרה טהורה אני, ואף דהניחה בחזקת טומאה מותרת, וזו דעת תו' הרא"ש, אבל דעת תו' לעיל י"א ב' ד"ה תניא, דהניחה בחזקת טומאה לא מהני תביעה עד שתאמר לו טהורה אני.

שם מהו למעבד כי הא מתניתא, בהך מתניתא לא מלאנו שום חידוש אלא דבבא מן הדרך תביעה חשיב כבדיקה, דהא דקמני דישנה מותר כבר אמר לה שמואל לעיל, והא דמנריך תביעה בעסקה בטהרות [דלפוס מאי דמפרשין דתביעה היינו בדיקה נמלא דהא דקמני בא מן הדרך דוקא קמני ונמלא דקמני דבטי תביעה בערה], כבר תניין לה במתניתין דבטי בדיקה, ונמלא דעיקר חידושא דברייתא היינו דתביעה חשיב כבדיקה, ולפי"ז יש לפרש הא דבטי מהו למעבד כי הא מתניתא דהיינו אם יש לסמוך על תביעה שתחשב כבדיקה, או דבטי בדיקה ממש, וע"ז א"ל לא, ר"ל שלא תצדוק אלא סגי בתביעה דמיגיגיא באפי', ואפשר שלא נסתפק בעיקר הדין דודאי הלכה כהך ברייתא דהא ליכא מאן דפליג בהא אלא שנסתפק אם ראוי לעשות כן לכתחלה או שנכון להחמיר להנריך בדיקה ממש וע"ז אמר לו שאין נכון להחמיר דמיגיגיא באפי', ואפשר לפרש כן בדעת רש"י ולפי"ז סרו קושיות תו', וכבר רמזו במהר"ם לפרש כן בדעת רש"י.

ודעת תו' דקמניציה ליה אם אפשר להקל בישנה בלא תביעה בין בעסקה בטהרות בין בשאינה עסקה בטהרות דעד השתא לא שמעיין אלא שא"צ בדיקה אבל דאף תביעה א"צ דהיינו דמותר בישנה ממש זה לא למדנו אלא בהך ברייתא, ונראה דגם לפי"ז לא קמניציה ליה אלא אם ראוי להחמיר אבל מעיקר הדין כיון שלא מלאנו חולק בהך דינא למה לא תהא הלכה כן, ומה שנתקשו בתו' מהא דלעיל וממתני' דכל הנשים היינו לפרושי למה אמר כי הא מתניתא, מיהו איכא דכוותה בגמ' דקמניציה ליה אף בדליכא חולק אי הלכה כן, ואהדר ליה שאין ראוי להחמיר דמיגיגיא באפי' אם יהא נריך להקילה, [ואפשר דמיגיגיא באפי' ל"ד ועיקרו שאנו מאריכין עליו את הדרך, דק"ק מאי גנות איכא אם יעירנה ויפייסנה], א"נ כתבו בתו' דדוקא בבא מן הדרך

וסת', שו"ר בתו' הרא"ש שפירש כמש"כ בדעת תו', אלא שהוסיף א"נ ר"א קיס ליה שפיר דשמואל פירש בדבריו בעסקה בטהרות, ונראה כונתו דאמנם אף במסקנא קיימינן דר"א שמע משמואל דבעסקה בטהרות קאמר ולפי"ז הא דר"י א"ש אהמר מהא דראב"י א"ש, ואפשר שכן פ"י הרשב"ם וא"צ למש"כ.

י"ב א' י"ל וסת ערה צעיא בדיקה ישנה לא צעיא בדיקה כו', נראה דדוקא אבדיקה דל"ת קאמר אבל בדיקה דל"ת אין חילוק בין ערה לישנה ותרווייהו צעיא בדיקה, דבדיקה דל"ת משום טהרות הוא וכמש"כ רש"י י"א ב' ד"ה מיגו, ואין סברא לומר דהקילו בישנה, אבל בדיקה דל"ת שאינו אלא משום מגו דצעיא בדיקה לא"ת בזה י"ל דבישנה הקילו, וכ"ז לל"ב שברש"י דישנה לא הטריחוה, אבל ללישנא קמא שפרש"י דישנה ה"ט משום דלא חזיא לאיעסקוי בטהרות, א"א לומר כן, דאם נריכה בדיקה א"ת למה אינה נריכה ל"ת, והא בדיקה דל"ת אינה משום לתא בטהרות אלא מכיון שנריכה לצדוק א"ת משום טהרות לפיכך תיקנו שמהא בודקת ל"ת לצעלה [שאם תמלא א"ת לא נסתפק שמה היה ק"ת], וא"כ כל שבדקת לא"ת משום טהרות יש לה לצדוק ק"ת לצעלה שהרי להך לישנא לא מלאנו שום קולא מחמת שינה, וע"כ להך לישנא אף א"ת אינה נריכה בדיקה, ולא משמע שיהא חילוק בדינא לענין א"ת בין שתי הלשונו, מיהו ברשב"א בשם רש"י כתב שא"צ לצדוק העד שבדקת זו ל"ת מיד אלא רשאית להניחו למחר, ומבואר דהא דנריכה בדיקה ל"ת היינו להכשיר טהרות שעד תשמיש ולא משום דאנרכיה בדיקה לצעלה, [מיהו] "ע"ה דהא אמרינן ה' א' דעד של"ת אינו ממעט כפקידה וא"כ מה תועלת בבדיקה של"ת, ואפשר דמ"מ הנריכו בדיקה אף שלא נסמוך על הבדיקה להקל לגמרי, א"נ אפשר דחיישינן נמי שמהא רחצה טפת דם כחרדל ותחפנו ש"ז ולפיכך צעין בדיקה ל"ת, ולפי"ז י"ל דאף ללישנא דטעמא דישנה משום דלא חזיא לעסק בטהרות מ"מ לא"ת נריכה בדיקה, א"נ דאף ללישנא דישנה לא אטרחוה רבנן נמי אף לא"ת אינה נריכה, מיהו למש"כ הרשב"א דבדיקה דל"ת לצעלה היא ולא לטהרות נראה כמש"כ דאי טעמא דישנה משום דלא אטרחוה רבנן דהיינו דוקא בבדיקה דל"ת.

שם וכיון שתצעה אין לך בדיקה גדולה מזה, אפשר דר"ל דבשתצעה סמכו חכמים להקל על בדיקת בין השמשות, דנותנת דעתה אם הרגשה משהו וכיון שזמן מועט הוא לא הנריכוה רבנן שתצדוק, אבל אם אירע שלא בדקה בין השמשות, נריכה בדיקה ל"ת דלא מהני תביעה בשלא בדקה וזמן מרובה, מיהו ל"מ כן אלא אף באינה עסקה בטהרות שאינה בודקת ביהש"מ יש ענין של תביעה (עי' רמב"ן ט"ו א'), אלא ה"ק שבזמן שיש דם

דבעינן שתהא נעורה עד כדי שאם היה שואלה היתה יודעת להשיב.

שם תוד"ה מי פ"י להקיץ אחכם עד שתחישב כו', ז"ע והא אסור לצוא על הישנה וכמש"כ תו' לעיל א' ד"ה בין וממילא גם אי הו' מעוררין אותן נמי י"ל דמשום אסור לצוא על הישנה הוא ולא משום דבעיא תביעה, ומאן יימר דאיתרמי שהיו ערין מעט אלא שלא היו יודעות להשיב אם טהורה היא אם לאו (דליכא משום אסור ישנה), גם בלא"ה י"ל דרצוי צערה ולא בישנה, וגם מנין ידע ר"כ כ"כ בפשיטות שאירע שיטנו והוצרכו לעוררין והיאך מפורש זה בלשון הגמ' דהא כל כי האי הו"ל לגמ' לפרוש, אבל י"ל כמש"כ הרמב"ן דשאל אם מחמירין להנריך בדיקה והא דקאמר כי אמו מבי רב אורחא דמילתא קתני, א"נ אף צבא מן הדרך דאיכא תביעה אי מנרכו בדיקה, ולפי"ז אפשר דדוקא צבא מן הדרך לא מנרכו בדיקה, מיהו נראה דל"ש ואורחא דמילתא קתני.

(ב) י"ב ב' מאן דמתני הא לא מתני הא, דעת רש"י דלא שאלו בגמ' כלל ממיתרא דר"י א"ש לעיל י"א ז', דהתם לאו דינא אשמועינן אלא פירושא דמתני' דקתני דבין י"ל וסת וצין אין לה וסת בעיא בדיקה [כמש"פ תו' דמתני' מתפרשא אף צבאין לה וסת], וקאמר שמואל דהיינו דוקא בעסקוקא בטהרות, אבל בפלוגתא דרחצ"א ור"מ לא השמיענו כמאן קיי"ל, והלכך קו' דגמ' אינו אלא ממיתרא דר"י אראב"ז א"ש ומייתנין לה הכא בין אקו' דבעסקוקא וצין אקושיא אי איירי באינה עסקוקא, ולמאי דמסיק מאן דמתני הא לא מתני הא פרש"י דבעסקוקא מיירי, ונראה דלא לפרש דבאינה עסקוקא מיירי, חדא דאי אית לן לפרוש דלא פליגי בדעתיה דשמואל אלא בדבריו אי אמר לה בהך לישנא או בהך טפי אית לן לפרוש הכי מלמיתר דפליגי לדינא, ועוד דאי ר"י א"ש ס"ל דלרחצ"א אף באינה עסקוקא בעיא בדיקה, א"כ איהו גופיה דפירש מתני' בעסקוקא נמצא דמתניתין דלא כמאן, דלר"מ אסורה לשמש אף בבדיקה ולרחצ"א אף באינה עסקוקא בעיא בדיקה, והו"ל למישבך מתניתין סתמא וצ"ל וסת דוקא בעסקוקא ובא"ל וסת אף באינה עסקוקא ורחצ"א, אלא ודאי אית לן למימר דאף ר"י א"ש דהלכה כרחצ"א היינו דוקא בעסקוקא בטהרות, ורש"י הציא יש מפרשים דהא דפרכינן הא אמרה שמואל חדא זימנא היינו מהא דר"י א"ש דמפרש למתני' דוקא בעסקוקא, ומפרשי נמי דמאן דמתני הא היינו דאיירי באינה עסקוקא, והק' רש"י לפי"ז דכיון דפרכינן דצמימרא דר"י א"ש מפורש דעסקוקא צריכה בדיקה ואף א"ל וסת מותרת לשמש, ש"מ דמפרשינן להאיא מימרא דשמואל דדינא קאמר וא"כ ה"נ שמעינן

קמיבעיא ליה אם צריך תביעה אבל ביושב צביתו ודאי בישנה א"ש כלום, ולפ"ז ישנה דמפרשינן לה דשמואל היינו ישנה ממש דאף תביעה א"ש.

ונראה דלפי מה שפירשו דקמיבעיא ליה אף ביושב צביתו, דהך תביעה דקמיבעיא ליה לאו שיהא צריך להאריך בפיוסין כבא מן הדרך, דא"כ אין חילוק בין ערה לישנה, כיון דתרווייהו בעו תביעה וצתרווייהו סגי תביעה, אלא הך תביעה היינו שיקלנה וסגי בפיוסין כדרך שהיא ערה, והיינו דאיכא בין ערה לישנה דערה בעיא בדיקה או תביעה כבא מן הדרך [אי מהני, כמו שנסתפקנו לעיל], משא"כ ישנה סגי שיקלנה, (מיהו למש"כ לעיל לצדד שאין מועיל תביעה אלא בעסקוקא בטהרות שדקה ביה"ש אבל אם לא דקה זמן מרובה אין מועיל תביעה, וא"כ הכא דקמיבעיא ליה אף באינה עסקוקא בטהרות דליהני תביעה הך תביעה ודאי לא סגי בעסקוקא בטהרות צערה, מיהו כבר כתבנו שם דלא נראה כן. — גם למש"כ לעיל דהך בעיא אינו אלא אי יש להחמיר אבל לא בעיקר הדין נמי ניחא אף אם נפרש דבתביעה כבא מן הדרך קמיבעיא ליה), אבל לפי מה שפירשו דצבא מן הדרך קמיבעיא ליה בזה י"ל דקמיבעיא ליה להנריך תביעה כבא מן הדרך, ונפ"מ בין ערה לישנה ביושב צביתו, אבל צבא מן הדרך אין נפקותא ביניהם.

ודעת הרא"ש בתוספותיו דלאו אדינא דהך צרייתא קמיבעיא ליה אלא קמיבעיא ליה באינה עסקוקא בטהרות דלא בעיא בדיקה, אם יש להחמיר בתביעה או דאף בתביעה אין להחמיר, ולשון כי הא מתניתא עיקרו להורות על ענין תביעה, ואהדר ליה דכל שאתה מזכירו ימי גדותה מיגניא באפי' ולפיכך אין ראוי להחמיר בשום דבר.

שם תוד"ה מהו, בסו"ד א"נ צ"ש לה וסת, ע"י מהרש"א וקשה מה הזכירו יש לה וסת שאינו כלל מענין התירוק ועיקר כונתם לחלק צ"ל וסת גופא בין עסקוקא בטהרות לאינה עסקוקא, וא"כ הו"ל למימר דהתם באינה עסקוקא בטהרות, גם דצריהם מצואר דמפרשי דאף לצעלה לחוד קמיבעיא ליה, ומשמע להו כן משום דהנך אמוראי צבזל הוו קיימי, ואפשר דכונתם לפרש דאמנם פשיטא ליה דהלכה כהך צרייתא דאף תביעה א"ש בישנה, אלא קמיבעיא ליה צבאין לה וסת אי צריכה תביעה באינה עסקוקא בטהרות, וה"ק מהו למעבד צבאין לה וסת [לדידן דאינה עסקוקא בטהרות] כי הא מתניתא, או דאף לדידן אין לה וסת תביעה מיהא בעי אף בישנה, וכונתם בהך א"נ דנפרש צע"ן דוקא צבאין לה וסת, וצ"ע.

שם ב' תוד"ה אמר עד שתחישב דעתה להשיב, לאו למימר דבעי שישאלנה דהא בתביעה סגי אלא

יש לפרש כן והנזונות מתקנות שלישי לצדיקה של"ת משא"כ שאין נזונות בזדוקות אף ל"ת בעד שתיקנוהו לא"ת, ואין נפקותא בין פי' הרמב"ן לפרש"י אלא אם ברישא דקאמר אחד לה כבר הזכיר שבדוקת זו גם ק"ת, אם לא, ונראה דר' ינאי אחי לאשמועינן דמתניתין דדרך בנות ישראל בעסקות בטהרות איירי ואיכא חיובא לבדוק ק"ת, והא דקרי להו נזונות היינו כדרכא, [ונצט"ג] סימן קפ"ו סק"ז הק' לדעת רש"י למה לא פריך אמתי' אמאי קרי להו נזונות, והוא תימא לפי מה שנתבאר, ואדרבא פי' הרמב"ם דחוק].

נמצא לדינא לפרש"י דבין אשה ש"ל וסת בין אשה שא"ל וסת אינן נריכות צדיקה לא ל"ת ולא לא"ת, ואף אין להחמיר לבדוק ק"ת ולא לא"ת, [בשיעור אחר, כן הוא בגמ' אבל נראה דכל בפני בעלה אין לה לבדוק אף לאחר שיעור אחר, וכ"מ ברמב"ן שלדעת הרמב"ם פירש דדוקא בשיעור אחר ומשמע לדלידן אף לאחר שיעור אחר אין לה לבדוק], שכן דעת כל האמוראים בסוגיא ולא נזכר כלל חולק בזה, ולא הוזכרה צדיקה אלא בעסקות בטהרות.

(ג) ודעת ר"ח דהא דמסקינן מאן דמתני הא לא מתני הא, היינו דמיירי באינה עסקה ור"י א"ש ורמב"ם א"ש פליגי וקיי"ל כר"י א"ש דהלכה כרמב"ם ואף אינה עסקה בעיא צדיקה, ונראה דלפי"ו מפרשין הא דאר"י א"ש לעיל ל"ש כו', היינו לפרושי מתני' דמיירי בין ב"ל וסת בין באין לה וסת והא קאמר דדוקא בעסקה בטהרות דבאינה עסקה י"ל וסת לא בעיא צדיקה, ומדכ"ל דמתניתין לתרומתהו [כמש"פ תו' דמתני' מתפרשא אף בא"ל וסת אף בלא חידושי' דשמואל], ש"מ דס"ל דאף א"ל וסת לא בעיא צדיקה אלא בעסקה מיהו שמואל פסיק הילכתא כרמב"ם דא"ל וסת לעולם בעיא צדיקה, בין ל"ת בין לא"ת, והא דבעי מיני' ר"ז מר"י אשה מהו שחזקו ענמה לבעלה, ב"ל וסת דוקא קמיבעיא ליה וכן בעיא דר"א מר"ה, ומתני' דדרך בנות ישראל בעסקה בטהרות איירי וכמש"כ סק"ז לפרש"י, והא דלא מפרשין לה בא"ל וסת ואף באינה עסקה, [דמימרא דר' ינאי היינו לפרושי דאיירי בעסקה], היינו משום דדרך בנות ישראל משמע דאיירי אף ב"ל וסת שכן אורח כל הנשים.

נמצא לדינא לפי"ו דאשה ש"ל וסת א"ש צדיקה לא ל"ת ולא לא"ת, וגם אין לה להחמיר לבדוק לא ל"ת ולא לא"ת, [ולאחר שיעור אחר נמי נראה שאין לה לבדוק כל שבפני בעלה וכמש"כ לעיל סק"ז לדעת רש"י], ובא"ל וסת נריכה לעולם צדיקה בין ל"ת ובין לא"ת, [ונראה דגם הבעל צריך לבדוק ענמו א"ת, שלא מנאנו חיוב צדיקה לא"ת רק לה].

מינה דאינה עסקה אין נריכה צדיקה וא"כ תיקשי דר"י א"ש דאר"י א"ש, מיהו יש לפרש דלמסקנא באינה עסקה קאמר אלא דנפרש דהא דפריך הא אמרה שמואל חדא זימנא דהיינו בזה דר"ז ארמב"ם א"ש, ולפי"ו לא שמעינן דמפרשין להא דר"י א"ש אמתימין דדינא קאמר ויש לומר דלאו לענין דינא קאמר אלא לפרושי מתניתין, ול"ק קו' רש"י, אלא דאפ"ה לא רצה רש"י לפרש כן כמש"כ לעיל שני טעמים בזה.

ויש לעי' מאי קמסקא ליה לתלמודא אי בעסקה בטהרות קאמר או אף באינה עסקה, והא ודאי כרמב"ם גופיה מנריך צדיקה אף באינה עסקה בטהרות דהא קאמר משמשת צד' עדים והן תקנוה והן עוותה, ואי אינה נריכה צדיקה אלא בעסקה בטהרות אין כאן מה להשמיענו שצריכה צדיקה כיון שהיא ככל הנשים ומאי תקנוה ועוותה דקאמר הא אין צינה לאשה ש"ל וסת ולא כלום, אלא ודאי ר' חנינא בן אנטוניגוס מנריך צדיקה אף באינה עסקה בטהרות וא"כ שמואל דקאמר הלכה כרמב"ם ודאי אף באינה עסקה בטהרות קאמר, ואפשר דגמ' ידע דשמואל ס"ל דכל לבעלה א"ש צדיקה, ולפיכך נסתפקו דאפשר דלא קאמר אלא דהלכה כרמב"ם דמומרת לשמש, אבל במה שהנריך עדים אפשר שאין הלכה כמותו, [מיהו לפי"ו צ"ל דשמואל ס"ל דסתם מתניתין משמע דדוקא עסקה בעיא צדיקה אף בא"ל וסת ופסק כסתם מתניתין ולפי"ו אודא ליה מש"כ לעיל ועוד דאי ר"י א"ש ס"ל כו', דהא גם לפרש"י מתניתין דלא כר"מ ודלא כרמב"ם], ולפרש"י מסקינן אמנם כן, [אבל דוחק גדול לפרש דמסקא לן כרמב"ם גופיה אי מיירי בעסקה בטהרות או אף באינה עסקה דודאי אף באינה עסקה מיירי וכמש"כ], שו"מ כן בר"ן שבעות.

י"ב א' וזהו עדן של נזונות, פי' הך עד דל"ת היינו זה ששינוי לק' י"ד א' והנזונות מתקנות שלישי לתקן את הבית, ופרכינן והיאך אפשר שלזה יקראו נזונות כיון שמדינא נריכות לבדוק, ומשני רצא דהא דמתני' דלק' קרי להו נזונות היינו דעד שבדוקות זו ל"ת אין בזדוקות זו ל"ת אחר, ופי' הרמב"ן דה"ק דרך בנות ישראל משמשות בשני עדים אחד לו ואחד לה, ושלה בזדוקת זו בין ל"ת בין לא"ת, והנזונות מתקנות להן שלישי לתקן את הבית שאין בזדוקות בעד אחד ל"ת ולא"ת, והא דאמרינן עד שבדוקת זו ל"ת זה אין בזדוקת זו ל"ת אחר ולא אמרינן א"ת, נראה דרבותא לאשמועינן דאף מל"ת לל"ת אין בזדוקות בעד אחד, [דא"ת צריך יותר והירות משום שמתלכלך בש"ו וקשה למנא טפה כחרדל אם לא יהא לזן ביומא, ועי' ט"ז א' תוד"ה ב"ש שכתבו איפכא דלא"ת אין תועלת בחדש ויחא בפשיטות, ועוד דצדיקה דלא"ת עיקר וצדיקה דל"ת משום מגו היא], ואף אם נפרש דאחד לה דקמני ר"ל לבדוק זו לא"ת נמי

ולדינא לדעת הרי"ף אף א"ל וסת א"ל צדיקה לא ל"ת ולא לא"ת וזלת ג"פ הראשונים דא"ל וסת צריכה צדיקה א"ת הוא בעד שלו והיא בעד שלה, וצריכה נמי ל"ת שלא תקלקל עצמה, [ואפשר שהוא חיוב, ואפשר שאינו אלא ענה טובה], ולאחר ג"פ הראשונים אף אין לה להחמיר לצדוק וכנ"ל לדעת רש"י.

(ה) דעת הרמב"ם בזה דאשה שא"ל וסת כדעת ר"ת דאמנא פליגי ר"י וראב"י ולר"י אף באינה עסוקה בטהרות צריכה צדיקה, ואידך דר"י או דאמוראי נינהו אליבא דר"י או כמש"כ לעיל סק"ג לפיר"ח דלפרושי מתניתין קאמי ולא קיי"ל כן, ובאשה שי"ל וסת נמי ס"ל דלא"ת צריכה צדיקה מדינא וק"ת לנניעותא, ומפרש למחנ"י דדרך צנות ישראל בשאינה עסוקה בטהרות ואפ"ה צריכה צדיקה לא"ת מדינא וק"ת רק לנניעותא, [ולפ"י הו"מ למפרך אהא דר"י א"ש ל"ש כו' ממחנ"י דדרך צנות ישראל דמפרש דק"ת אין צריכות צדיקה, ובאמת צ"ע למה לי מחנ"י דכל הנשים בחזקת טהרה והא מרישא דדרך צנות ישראל שמעינן לה, אבל אי רישא בעסקה בטהרות ניחא דמפרש דבאינה עסוקה בחזקת טהרה קאי ואף משום צניעות ליכא למיבדק], והא דבעי ר"י מר"י צריך לפרש לצדוק א"ת קאמר ודוקא מיד או בשיעור אחר אין לה לצדוק אבל אחר אחר בודקת וצריכה לצדוק, והא דאמר ר' ינאי זהו עדן של צניעות ה"ק דבעד זה יש מקום לנניעות שאין בודקות בו ל"ת אחר, (וזה"ל דאף בעד שלא"ת יש ענין לנניעות שלא תבדוק באותו עד שבדקה ל"ת, וז"ל דנניעות יתרה דאיכא בזה צד בעד שק"ת צניעות וכו' כמש"כ לעיל סק"ג), וכבר כתב כ"ו הרמב"ן.

העולה לדינא לדעת הרמב"ם דכל הנשים טעונות צדיקה לא"ת הוא בעד שלו והיא בעד שלה והנניעות אף ק"ת צד"א באשה שי"ל וסת אבל אשה שאין לה וסת מדינא צריכה צדיקה ק"ת לעולם.

(ו) הראב"ד בספר צעה"ג שער הצדיקה כתב לפרש דעת הרי"ף כדעת רש"י דלמסקנא בעסקה איירי אבל בשאינה עסוקה אף בג"פ הראשונים א"ל צדיקה, ודברי הרי"ף בכתובות בראתה מ"ת פעם אחת איירי, ומה שפירש כן בדברי רחב"א אע"ג שאין כן כלל כונת רחב"א דכונת רחב"א בעסקה בטהרות ואחד ק"ת ואחד לא"ת ולעולם, ואלו הרי"ף מפרש תרומתו לא"ת ואחד לו ואחד לה ובאינה עסוקה וג"פ הראשונים, הוא משום שהרי"ף נקט לפרש לן הנוגע לנו לדינא ואין לדקדק מה שפ"י בלשון הגמ', ותמוה מאד היאך יסבב הרי"ף כונת בדברי רחב"א שלא כיון להן רחב"א כלל, ומה תועלת בזה, והרי היה יכול לפרש כפשוטו דקיי"ל כרחב"א דמותרת לשמש ואף צדיקה א"ל כיון דלית לן

(ד) ודעת הרי"ף [בכתובות סוף פרק אלמנה] דרחב"א מנריך צדיקה רק לא"ת ורק ג"פ הראשונים, ופי' הרמב"ן [בחיידושי בסוגיין] דלפ"י הא דפריך אי בשאינה עסוקה האמר שמואל כל לצעלה לא צעי צדיקה ה"ק ומדלא מפרשינן לה להא דשמואל בג"פ הראשונים, ש"מ דס"ל לשמואל כל לצעלה לא צעי צדיקה אף בג"פ הראשונים, [הא דפריך אי בעסקה הא אמרה שמואל חדא זימנא מתפרש בפשוטו דכל דאמר דצריכה צדיקה ק"ת כש"כ דצריכה לא"ת, ונמצא דבין במימרא דר"י ל"ש כו' בין במימרא דראב"י מפורש כרחב"א], ומשני דאמנא פליגי ראב"י ור"י אליבא דשמואל, וז"ע דא"כ לא מקשה מדשמואל מידי דהא ר"י מצי שפיר לפרושי הא דאמר שמואל דאין לה וסת צריכה צדיקה דהיינו בג"פ הראשונים, וגם יכול לפרש לה כרחב"א, ולשון הגמ' מאן דמחנ"י הא לא מחנ"י הא משמע דר"י ס"ל שלא אמר שמואל מימרא זו, ואולי כונת הגמ' דראב"י לא ס"ל דאמר שמואל הלכה כרחב"א ולפיכך מפרש לה דוקא בעסקה בטהרות, אבל ר"י מצי סבב למימרא דראב"י, אבל קשה היאך אפשר לפרושי הא דשמואל בג"פ הראשונים הא הך מימרא דשמואל היינו להנריך צדיקה ק"ת ואף לרחב"א א"ל צדיקה ק"ת אלא"כ עסקה בטהרות, ואפשר דכל דצריכה צדיקה א"ת צריכה נמי ק"ת, וכדאמרינן מגו דצריכה צדיקה לטהרות א"ת צריכה צדיקה לצעלה ק"ת, [ועי' לשון הרמב"ן במלחמות בכתובות שם דס"ל שכן ראוי לעשות אבל לא שיש כאן חיוב צדיקה מתק"ח], ואפשר עוד לפרש דלא נסתפקו בגמ' באמתת דברי ראב"י בכונת דברי שמואל אלא דמשמע לגמ' מהך מימרא שלא מצא שמואל להנריך צדיקה באין לה וסת אלא בעסקה בטהרות, ודוחק. — צריכה דר"י מר"י ודר"א מר"ה וכן מימרא דר' ינאי מתפרש לדעת הרי"ף כמו לדעת רש"י אלא שבאין לה וסת צריך להוסיף דדוקא לאחר ג"פ הראשונים.

הר"ן בפ"ב דשבוותא הך היאך אפשר לפרש דרב יהודה ור"א בר ירמיה פליגי והא בגמ' י"א ב' אמרינן דחדא מכלל חצירתה אחמר, ולא נתפרש דהא מימרא דלא שנו והך דראב"י לא פליגי אהדי וא"כ אם נפרש דראב"י למד לפרש דבעסקה בטהרות איירי מכת הא דר"י א"ש ל"ש כו' הרי ניחא בפשוטו, [ולא הו"ל ס"ל הא דר"י א"ש דהלכה כרחב"א, וכדייקינן בסוגיין], וכן אם נפרש דר"י למד הא דל"ש מהא דראב"י נמי ניחא דהא ודאי ר"י מצי לפרושי שפיר הך דראב"י אף בעסקה בטהרות, ובאמת איכא למימר דר"י למד הך דל"ש מהא דהלכה כרחב"א, ועיקרא דגמ' למימר דשמואל אמנא לא אמר הך ל"ש אלא מכללא אחמר, ואצ"א מכללא דראב"י ואצ"א מכללא דאידך דר"י דהלכה כרחב"א.

מפורש בגמ' לאיסור, ולא דן בזה כלל ועיקר הנידון בשיעור אחר אחר, ובה אף אם מנאח טמאה אינה טמאה אלא מדרבנן, שהרי לא הרגשה, ואע"ג דמנאח בצדיקה טמאה מדאורייתא דתלינן דטעמה בהרגשת עד, מ"מ הכא הרי אין כלל לדון להצריכה צדיקה שמא ראתה עכשיו, ועיקר החשש שמא ראתה בשעת תשמיש ובה אף אם מנאח טמאה אינה טמאה משעת תשמיש אפילו מדרבנן, וממילא אין אנו דנין עכשיו [לאחר אחר] להצריכה צדיקה אלא מחמת החשש שמא ראתה בשעת תשמיש בלא הרגשה, וטמאה מדרבנן, ולפי"ז אף שלא בפני בעלה אין לה להחמיר לצדוק. (ועי' להלן סק"ח).

(ס"ק זה שלא בעיון הראוי)

(ח) ט"ז א' תוד"ה ב"ש ונראה לרי" כפי' רש"ס כו' אבל לא"ת שמלוכלך ב"ש צריכות בכל פעם חדש כו', ולפי"ז הא דמהני אם תשמש לאור הנר, צריך לומר דלא חששו צינן שמלוכלך אלא אם תניחו עד הבוקר אבל אם תצדוק מיד ש"ד אף ישן, וצ"ע למה הוצרכו לכל זה הרי בפשוטו ניחא דודאי א"ל עד חדש אלא לנועות מיהו הנ"מ בשרואה העד שהוא נקי אלא שאינו לצן כ"כ כמו חדש, אבל בשאינה צודקת את העד ודאי אף שאין לנועות אין ראיות לצדוק בו עוד פעם דחיישין שמא ראתה בצדיקה ראשונה וצדיקה שניה יהא נימוק ע"י ש"ז, וה"ט דבית שמאי, ולפיכך כשצודקת לאור הנר ש"ד, וצ"ה לא חיישי להכי, אבל כל שצדקה את העד והוא נקי לכו"ע א"ל חדש אלא לנועות ואין חילוק בין ק"ת לא"ת, וצ"ע.

שם ב' גמ' אר"ז מדברי כולם נלמד כו', לפרש"י צ"ע למה לא שנאה ר"ז אמתני' דלעיל י"ד א' דרך צנות ישראל כו', דהתם עיקר דינא דעסוקה בטירות צריכה צדיקה א"ת [א"ר אמתני' דלעיל י"א א'], ומאי מדברי כולם דקאמר הא לאו מדצריהם נלמד אלא ממנה שקדם לדצריהם דצריכה צדיקה א"ת, אבל לפי' תו' ניחא דקאמר מדחיישין כולי האי דלצ"ש צריכה עדים חדשים או תשמש לאור הנר ולצ"ה נמי צריכה צדיקה אחר כל תשמיש ותשמיש אלא שא"ל חדש לפי שאין חוששין לנימוק, שמעינן דצדיקה חמורה היא וממילא בעל נפש יש לו להצריך צדיקה אחר תשמיש לעולם, אף באינה עסוקה בטירות, ואפשר דידע ר"ז שאין לה לצדוק א"ת מיד שלא יהא לבו נוקפו וכדאמר ר"ה לעיל י"ב א' אלא דס"ל דלאחר אחר יש לו לבעל נפש לצדוק, ורצא ס"ל דאף אחר אחר אין לה לצדוק דאין כאן חשש ממש אלא משום חומרת טהרות והלכך באינה עסוקה בטירות אף בע"ז אין לו לצדוק, [ולפי"ז מוכח דאף לאחר אחר אין לה לצדוק בפני בעלה שלא יהא לבו נוקפו, דתו' פ"י דרצא משום שלא יהא לבו נוקפו קאמר שאין ראוי לצדוק, ואלא רק שאין

עסוקה בטירות, ואם ראתה מ"ת ג"פ תנא ואין לה כחוצה, גם אף באשה ש"ל וסת נראה שכן הדין דכל שראתה מ"ת מיד כשנשאת תנא וכל הדרכים האלו בה, ולמה נקט לה באין לה וסת דוקא, ונראה דהרמב"ן והרשב"א והרא"ש ראו דברי הרמב"ד ולא נראה להם ולפיכך פ"י כונת הרי"ף כמש"כ לעיל, ובש"ך סימן קפ"ו תמך צדעת הרמב"ד וכתב שכל הראשונים לא הסכימו לפי' הרי"ף אלא שהסכימו לחוש לדעת הרי"ף ומכיון שדעת הרי"ף נמי כרש"י אין להחמיר כלל כדעת הרי"ף, אבל למש"כ שאף אם ראו הרמב"ן ושאר הראשונים דברי הרמב"ד לא הוו הדרי בהו (וא"כ מסתברא שאמנם ראו, שהרשב"א מביא לעולם בהלכות נדה דברי הרמב"ד), אין להקל שלא לצדוק בג"פ הראשונים א"ת, מיהו מקום שנהגו להקל אין למחות בידם כיון שכן דעת הרבה ראשונים רש"י והרמב"ד והר"ה והריטב"א [וכן בתו' צסוגיין משמע דמסכימים עם פרש"ן] ובצ"י הביא שכן דעת רש"ס ור"י וסה"ת וסמ"ג ועוד.

(ז) י"ב ב' אמר רב כהנא שאלתינהו כו' מצרכו לכו צדיקה כו', נראה דאף אם ידע ר"כ שאין לצדוק משום שלא יהא לבו נוקפו וכדאמר ליה ר"י לר"ז לעיל א' מ"מ שאל דאם הבעל מצוה לצדוק אין כאן דגידול של לבו נוקפו, שהרי פירשו תו' דלבו נוקפו היינו שחושב מסתמא הרגשה, אבל שיהא הוא מצוה לצדוק הא ודאי אפשר דשפיר דמי, והיינו דשאל דילמא אינהו מחמירי אנפשיהו, (וכ"ז לפי' רמב"ן דאצדיקה ממש קבעי, אבל תו' פ"י דקמיצעי' ליה אם הקיצון עד שתחיש צדקתו), וכן נראה דשלא בפני בעלה ודאי שפיר דמי שצדוק אף ק"ת, והוא בכלל כל היד המרצה לצדוק משוצבת.

י"ב א' צעי מיני' ר"א מר"ה כו' א"כ לבו נוקפו ופורש, נראה דאף אם הבעל רוצה להחמיר אינו ראוי דאכתי לעולם תהא לבו נוקפו, שצדקו שלעולם א"ת יהא שריו צרעדה עד לאחר צדיקתה וזה לא ראו חכמים, ומה מועיל מה שהוא מסכים לזה סו"ס מאריך הוא את הדרך שתהא לבו נוקפו, מיהו אם היא רוצה להחמיר ולצדוק לא"ת שלא בפני בעלה אפשר דרשאית, ובהגהות מיימוניות פ"ד מא"צ הט"ז כתב דק"ת רשאית להחמיר ולצדוק ונראה דר"ל או שלא בפני בעלה או שבעלה ראוי לומר לה שצדוק, אבל א"ת אינה רשאית להחמיר ולצדוק, ואם כונתו בפני הבעל ובהרשאתו ניחא, דבזה אין מועיל הרשאת הבעל וכמש"כ, אבל שם כתב הטעם דלמה תחמיר לקלקל עצמה צדצר שאסרו לה חכמים כיון דמדאורייתא צעינן שחרגש בצשרה, [ר"ל דצדיקה לאחר אחר איירי (שהרי הנידון שם באשה שהיתה צודקת א"ת, וסתמא אינה להוטה לצדוק מיד בשיעור וסת או אחר, וגם בשיעור אחר או בשיעור וסת

הרי חיישין שצמימס אלו כל שינוי יכול לגרום לציאת האורח וכמש"כ הרמב"ן והר"ן דעת הר"י, אבל אין לנו ריעותא למוך י"ד יום, ולא קאימנא האידנא בעיון דין רואה מ"ת].

ועיקר הדין דינא מבואר בתה"ד שאינו מעיקר הדין דודאי כל אשה שאין לה וסת קבוע, אף ציממס שבה לא ראתה מעולם נמי לא חשיבא כדין אשה ש"ל וסת, (ובתה"ד דן מדברי הגמ' ט' ב' שפיחתה והותירה, מיהו אף אשה ש"ל וסת אין דיה שעתה שלא בשעת וסתה), שכל שאין לה קביעות ציאת האורח אין שייך לומר שלענין כך וכך ימים י"ל קביעות, אלא לענין דיקה ל"ת ולא"ת באשה שא"ל וסת כיון דדעת רוב הפוסקים שא"ל דיקה אלא שאנו מחמירים כדעת הר"ם והרא"ש להצריך דיקה, בזה יש להקל, דאפשר דאף לדעת הר"ם דבעי דיקה היינו דוקא ציממס שאין לה בהם שום קביעות ועלולה לראות, אבל ציממס שאינה רואה לא הצריכה דיקה.

ולפי"ז אשה שאינה רואה בפחות מל"א יום ולאחר מיכן אין לה קבע הר"ם חוששת לעונה ציננית, שאין בכך כלום צמה שעברו עליה ג"פ יותר מל' יום, שאנו חוששים שמה תקבע לה וסת ואם תקבע לה וסת שפיר יכולה לקבוע אף בפחות מל' יום שאין מה שמדלגת יותר מל' יום בשעה שאין לה וסת מוכיח שכשתקבע לה וסת לא תקבענו בפחות מיכן, ועוד דאף בשאינה קובעת וסת נמי אין אלו הימים שאינה רואה מוחלטים כבאשה ש"ל וסת וכמשנ"ת, וכ"ה בהדיא בב"י סו"ם קפ"ד ד"ה וכתב, וכ"ה בחו"ד כאן, [ועי' בס"ט סימן קפ"ט סוף סק"כ], אבל יש להסתפק אשה שאינה רואה בפחות ממ' יום, והנה עד ל' דינה כאשה שיש לה וסת, אבל ציממס ל' חוששת לעונה ציננית ואסורה לשמש אף בצדיקה, באלו הימים שצין ל' למ' מהו מי אמרין כיון שחששו לעו"צ הרי בטל הסילוק וממילא דינה כאל"ל וסת וצריכה דיקה, או"ד כיון שעבר יום ל' ולא ראתה הרי היא שוב כקודם ל' ומכיוון שאינה רואה בפחות ממ', אינה צריכה דיקה, ונראה דהמיקל לא הפסיד כיון דמעיקר הדין א"ל דיקה כלל, [מיהו בג"פ הראשונים יש להסתפק אם יכולה להקל כיון דבזה הסכימו הרמב"ן והרש"א לחוש לדעת הר"י, ונראה דגם בזה המיקל לא הפסיד, ואם שמה ג"פ צין ל' למ' ולא ראתה, עדיין אין זה מספיק לענין שאם תשמש לאחר מ' שלא תהא צריכה דיקה לדעת הר"י].

ונראה דכיון דלא חשיב וסת מעיקר הדין, [וכמשנ"ת], דאין לנו להקל לחשוב אי הראיה כוסת קבוע עד שחטך ג' פעמים לעקרו אלא כל שראתה פעם אחת בפחות הרי היא צריכה דיקה מאותו יום ואילך, עד

נריך] ולמש"כ דאירי באחר אחר שמעינן דאף אחר אחר אין ראוי לצדוק וכמש"כ לעיל סק"ז].

שם בדקה בעד ואצד כו', לפרש"י בעד שלפני תשמיש איירי ונע"ק פשיטא מאי קמ"ל הרי הצריכו דיקה ק"ת להכשיר טהרות שעד תשמיש אם תראה א"ת, וא"כ כל שאצד העד ודאי צריכה לחזור ולצדוק, ומאי פריך אילו איתא מי לא משמשה, (לדעת רש"י שא"ל לצדוק בעד שבדקה ל"ת, מיד, ע"כ דהך דיקה לאו לצעלה היא אלא לטהרות), ונ"ל דהוי ס"ד דכיון שבדקה לא הצריחוה חכמים ודוחק, גם אכתי קשה מאי פריך אילו איתא כו', ואם נאמר דדיקה דל"ת לצעלה ממש היא וכדעת הרמב"ן והרש"א [י"א א' וגם בכאן] א"כ ודאי היא צריכה לצדוק את העד ל"ת, ולפי"ז נריך לפרש דא"ל דדיקה ל"ת אלא בתשמיש ראשון אבל לא בשאר תשמישים שעושין צלילה אחד, אבל א"ת בעיה דדיקה בכל תשמיש ותשמיש וקמ"ל שאם אצד העד של א"ת צריכה לצדוק ק"ת דחיישין שמה תחפנו ש"ז בתשמיש שני, אבל גם לפי"ז קשה מאי פריך אילו איתא מי לא משמשה, והא אין כאן דיקה אלא לטהרות וממילא כל דאיתי לעד ש"ד, ואם היינו אומרים דאף קודם תשמיש שני צריכה דיקה ל"ת אלא שא"ל שצדקנו מיד היה יחא, אבל לא מצאחי קברא לזה שאם אנו מפרשים דדיקה דל"ת היינו לצעלה מנין לנו לחדש שיש עוד ענין של דיקה ל"ת ואף שאינה צודקת אותה ל"ת מ"מ צריכה לצדוק, ובתו' כאן נראה דמפרשים דדיקה דל"ת לטהרות היא וכדעת רש"י, ופריך כי היכי דבעד שלא"ת א"ל להיות צודקת מיד ה"נ בעד של"ת וא"כ אילו איתא מי לא משמשה ואע"ג דלא ידעה השתא נמי תשמש, (וכמו לפרש"י). — לדעת הרמב"ם צריכה דיקה א"ת לצעלה אף באינה עסוקה בטהרות והקילו שא"ל לצדוק את העד צין תשמיש לתשמיש אבל אם נאצד העד אסורה לשמש דנהי שמתרת לשמש קודם שתראה את העד, אבל מ"מ נריך שיהא לה עד שבדקה זו א"ת שהרי צדוק צריכה לצדוק את העדים, וממילא אסורה לשמש קדם שצדוק שמה תחפנו ש"ז, וזו כונת סוגיא, ול"ע כעת היטב בסוגיא זו ונ"ע.

ט) יו"ד סימן קפ"ו ס"ג אשה שאינה רואה בפחות מי"ד יום כו', ולפי"ז לדעת הר"י צריכה לצדוק ג' פעמים לאחר י"ד יום ואם לא ראתה תו אינה צריכה דיקה לעולם, ואם ראתה דם א"ת פעם אחת ושמשה קודם י"ד יום ולא ראתה ושוב לאחר י"ד יום וראתה, אם ראתה פעם שלישית לאחר י"ד יום אסורה לשמש אלא עד י"ד יום, [מיהו אם ראתה ג"פ רופים לאחר י"ד יום יש להסתפק אם מותרת לשמש קודם י"ד יום כדין אשה שיש לה וסת דחולה בוסתה והכי נמי הכא

לוקטת החודש (אם עו"צ היינו וסת החודש וכדעת הש"ך), כגון שראתה בא' ניסן ובא' אייר הרי היא צריכה לחוש לא' סיון ולא' תמוז ולא' אב, אף אם לא ראתה בא' סיון (אלא ביום אחר או שלא ראתה כלל), דאשה שאין לה וסת שראתה פעם אחת בוסת החודש הרי הוא לה כוסת קבוע ועד שלא תעקרו ג"פ חוששת לו, [ונמנאל לפי"ו אשה שראתה א' ניסן וא' אייר וחזרה וראתה בכ' אייר הרי"ו חוששת א' סיון ו' סיון וכ' סיון ואם חוששת לעו"צ הרי"ו חוששת גם לכ"א סיון, (לא' סיון חוששת מפני וסת החודש וליה סיון מפני הפלגת כ' (דאייר חסר), ולכ' סיון מפני וסת החודש)], ואפשר דכוונתו בראתה בעונה ציונית דחוששת לעולם לעונה ציונית כדין וסת קבוע וס"ל דבוסת קבוע מניין מראיה ראשונה ג' ראיות ואף אם לא ראתה בראשונה חוששת לשניה אף שאין כאן הפלגה מראיה אלא הפלגה מומן ראיה וכבר נתבאר לק' סט"ו צפ"י מהרש"ל שם שאין חשש כזה ואין חוששין להפלגה אלא מראיה ועי' סט"ו שם בשם רמב"ן, ועי' כתב הש"ך שאין זה נכון כלל דודאי כל שלא קבעתו ג"פ נעקר צפ"א, וכש"כ אם כונתו בעו"צ לימים ולא וסת החודש דהתם לא שייך למיחש אם לא ראתה וכדעת מהרש"ל, ובחור"ד כתב דכונת הש"ך דאפי' במאה פעמים אינו נעקר, ור"ל דלעולם מראיה שתראה חוששת לעו"צ או לוסת החודש, ולמש"כ לא דנו בזה כלל דודאי כ"ו שאין לה וסת חוששת לעו"ב, ואדרבה כונת הש"ך דצפ"א נעקר, ור"ל בוסת החודש דלא חיישין מראיה ראשונה, כל שנעקר פ"א, אבל ודאי מכל ראיה שרואה חיישין לוסת החודש, (שו"ר שבתה"ש סק"ד מפרש כונת הש"ך כמש"כ).

בתורה"ש סק"ו אבל לענין עקירה מתעקר צפ"א כמו וסת שאינו קבוע כו', ר"ל דאשה שא"ל וסת שראתה פעם וסת החודש (התוה"ש ס"ל דעו"צ היינו וסת החודש), אינה צריכה ג"פ לעקרו אלא נעקר צפ"א ואינה צריכה לחשוש לאותו יום החודש, אבל ודאי חוששת לעו"צ מן הראיה שתראה, (עי' ש"ך ס"ק מ"ג).

(א) שו"ע יו"ד סימן קפ"ו ס"ב ג"פ הראשונים צריכין לבדוק ק"ת כו', הך בדיקה דק"ת פי' הרמב"ן במלחמות שלח פ' אלמנה דהיינו שלא תקלקל עצמה שמהא חשובה רואה מ"ת ולפיכך נכון לה שבתדוק ק"ת אבל אינו מן הדין, [ועי' לעיל סק"ד], ולפי"ו אינה צריכה לבדוק את העד ק"ת ויכולה לשמש ולמחר תבדוק את העד.

בחור"ד דן בבדיקה של"ת אי צריכה לבדוק ק"ת לאור הנר, והנה לדעת הר"י"ק כבר נתבאר שא"צ לבדוק לאור הנר שכל עיקר הבדיקה אינה מן הדין אלא ענה טובה לעצמה, ואם כונתו לדעת ר"ח הדבר תימא

שיעברו עליה עוד ג"פ ולא תראה, אז תחזור לקדמותה, ואפשר דאף לקולא כן, שאם בדקה באלו הימים ג"פ ולא ראתה הרי"ו אינה צריכה עוד בבדיקה לדעת הרי"ק.

הש"ך בנה"כ סימן קפ"ט צט"ו סק"ה כתב לתרץ קו' הדרישה במש"כ הטור דוסת שאינו קבוע שעבר ולא הרגישה טהורה בלא בדיקה, והרי פסק הטור דלעולם צריכה בבדיקה ק"ת, כיון שאין לה וסת, וכתב דמייירי צפ"ל וסת אלא שאינו קבוע, ולא נתפרשה כונתו ז"ל, והיה אפשר לפרש דמייירי בשאינה רגילה לראות בפחות מ"ד יום ואירע שראתה בפחות כגון צ"א יום דאינה חוששת אלא לאחר י"ד, וכן פי' החור"ד, אבל כבר כתבנו לעיל שאין נראה כן אלא כל שראתה ביום י"א הרי היא לעולם כא"ל וסת מיום י"א עד שתחזוק שוב בג"פ שאינה רואה בפחות מ"ד, ונראה דכונת הש"ך בשקבעה וסת אלא שמחמת הדינים אין לו דין וסת קבוע כגון שהיה צימי נדה או זיבה, [עי' ש"ך סימן קפ"ט ס"ק ע"א], או שהיה צימי עיבורה ומניקותה כדלקמן סימן קפ"ט סל"ג, וזוהי סובר הש"ך שאינה צריכה בבדיקה ק"ת אף לאחר שעבר הוסת, וכדין אשה ש"ל וסת שעבר וסתה, ובכה"ג איננו צריך לאשמועין שאם עבר וסתה א"צ בבדיקה, [מיהו במעוברת ומניקה כתב הס"ט סו"ס קפ"ט דאינה חוששת לעו"ב, ולפי"ו תקשה קו' הס"ט בסימן קפ"ט סק"ב, אבל נראה דל"ק ד"ל מילי מילי קמני ורישא צ"ל וסת ושינתה וסיפא באשה שא"ל וסת, ועל הט"ו (שעיקר קו' הס"ט שם על הט"ו היא), בלא"ה ל"ק כמש"כ בחור"ד שם סק"כ ד"ל דמייירי בשוסתה פחות מעו"צ ומכיון שעבר וסתה ולא ראתה חוששת לעו"צ אלא שהט"ו עצמו לא כ"כ בדין זה וכמש"כ בחור"ד שם, וכן הס"ט שם בס"ק י"ב משמע דמסכים עם הט"ו, ועי' לק' סימן ה' ס"ק י"ב]. ועוד אפשר דבתולת דמים שראתה פעמים ובשלישי (היינו בשיעור הפלגה שהיה צין שתי הראיות הראשונות) לא ראתה דדינה כדין אשה ש"ל וסת שא"צ בבדיקה שהרי לא הוחזקה שא"ל וסת וצ"ע בזה.

ובעיקר קו' הדרישה נראה דשפיר יש לפרש שאינה צריכה בבדיקה מדין עבר הוסת דבדין אשה שאין לה וסת שצריכה בבדיקה ק"ת הציא הטור חולקים, וגם במסקנא נוטה להקל מעיקר הדין אלא שכתב להחמיר כדעת ר"ת, משא"כ בבדיקה בהגיע הוסת שהיא מעיקר הדין, ועוד נ"מ שבדיקה שבשעת הוסת מנזחה לכתחלה שמהא קמוכה לשעת הוסת ככל האפשר משא"כ בבדיקה דל"ת.

(י) סימן קפ"ט ש"ך סק"ל והעט"ו כתב ג"כ כדברי הב"י והוסף דצריכה לחוש לעו"צ כו' ואין זה נכון כלל, אין ספק עט"ו תח"י לעי' זו, אבל הנראה דכונת העט"ו לומר דאשה שאין לה וסת שראתה פעם

[ובללא"ה נמי לדעת ר"ח נריכה לעולם צדיקה ל"ת, אלא לאפשר דלא סגי בצדיקה זו ונריכה לצדוק נמי את העד שצדקה זו א"ת], ובללא"ה אינו רשאי לשמש, והרמ"א נראה דס"ל דיש להחמיר כדעת הר"ח והרא"ש בזה שהרמב"ם נמי מוסכם, וס"ל לדעת הרמב"ם אף באשה שא"ל וסת א"ש לצדוק העדים מיד ולפיכך כתב כן לדגא, אבל מודה הרמ"א לדעת ר"ח צריך לצדוק העדים מיד, אבל צ"ע הא בלא"ה צריך צדיקה ק"ת לדעת הר"ח והרמב"ם ומאי שייך לדון אי נריכה לצדוק העדים, ולא מנאנו כלל קולא בצדיקה דל"ת שלא תהא נריכה אלא ל"ת ראשון באשה שא"ל וסת, שו"ר בס"ט שכבר תמה בכל הנ"ל, וצ"ע.

ודע דבצדיקה דלא"ת יש נפקותא בין הר"ח והרמב"ם, לדעת ר"ח צריך שצדוק מיד א"ת אבל לדעת הרמב"ם אפשר שא"ש לצדוק אלא לאחר אחר, שהרי הרמב"ם מפרש מה שאמרו י"ב א' לבו נוקפו ופורש דהיינו דאין לצדוק בשעור חיצו חטאת או א"ת, שהרי אף י"ל וסת נריכה צדיקה, ולפי"ז י"ל דבין באשה שיי"ל וסת ובין באשה שא"ל וסת קאמר, אבל לדעת ר"ח דאשה שיי"ל וסת א"ש צדיקה כלל ל"ת, והצביא היא אם יש להחמיר לצדוק, היינו דוקא באשה שיי"ל וסת אבל א"ל וסת אדרבה מנאנו לצדוק מיד, וכן לדעת הר"י.

לדעת הר"ח והרא"ש והרמב"ם דנריכה צדיקה ל"ת ולא"ת היינו צדיקת חורין וסדקין, דזוהי צדיקה ובללא"ה לא מיקרי צדיקה וכמו שהוכחו הראשונים ז"ל מגמ' י"ב א', ורק באשה שיי"ל וסת בעסקה בטהרות דנריכה צדיקה ל"ת מחמת מגו דזו דנו להקל, ואף בזה רבו החולקים דס"ל דצדיקה ממעט וכמו שדקדקו ה' א' מתוך שמהומה ומשמע שמתחת הימנו אינה צדיקה כראוי אבל מן הדין היה שצדוק כראוי צדיקת חו"ס, עי' רמב"ן ורשב"א וריטב"א ור"ן שם, והרמב"ן צידד להקל בצדיקה שאינה מעכבת שיהא די בלא חו"ס, ואף בזה כתב שבעל נפש לא יקל בזה [כ"כ הרשב"א שם בשמו], אבל צדיקה המעכבת ודאי צדיקת חו"ס, ובחזו"ד כתב לפרש דלא צדיקה חו"ס אלא קינוח ולא צדיקת חו"ס, והוא תימא דודאי כ"מ שצריך צדיקה צריך צדיקת חו"ס וכמבואר בכל הראשונים הנ"ל (והביאם צ"י סימן קצ"ו), ומה שדחקו לתרץ קו' רש"י כבר נמצא לעיל סק"ג וסק"ה.

בפ"ת סק"ז כתב שם החזו"ד דאף לדעת הסוברים שא"ש צדיקה היינו צדיקת חו"ס אבל קינוח צדיק, ולימא כן בחזו"ד אלא אדרבה איכא מבואר שם דאף לדעת הסוברים דנריכה צדיקה היינו קינוח אבל לא צדיקת חו"ס, [שחזו"ד דהא דאר"י א"ש הלכה כרשב"א אי מיירי

מה מקום לספק זה והרי עיקר צדיקתה דחיישין שמא היא טמאה כיון שאין לה וסת וצדיקה זו עיקרה להודיע שהיא טהורה ותהא מותרת לשמש, [עי' לשון הרא"ש], ואיך יש מקום לומר שא"ש שצדוק את העד ק"ת, [אמנם דעת רש"י דבעסקה בטהרות שצדוקת ל"ת משום מינו דצדיקה לא"ת, שאינה נריכה לצדוק מיד ק"ת ויכולה להניעו ולצדוק למחר, וה"ט דרש"י מפרש דנריכה צדיקה ק"ת נמי לטהרות דוקא הוא ולא לבעלה, [ואע"ג שא"ת שצדוק והרי לא תעסוק בטהרות צינתים ולהכשיר טהרות לא מהני צדיקה דק"ת וכדאמר ה' א', מ"מ כל המרבה לצדוק משוכחת ושפיר קצו עוד זמן ק"ת שלעולם צד רחוק אפשר שתראה טפה כחרדל ולא תמנאנה בצדיקה ולפיכך כל המרבה לצדוק משוכחת], ועוד דע"י תשמיש מנאי יותר שתאבד טפה ולפיכך הנריכו לצדוק ק"ת שמא ראתה טפה כחרדל ואח"כ תחפנו ש"ז, ועוד דאפשר דמחמת חימוד ראתה, [עי' ריטב"א י"א ב' שמתה אמנם מה ענין לצדיקה זו בשעה זו], ולפיכך שפיר יכולה להניעו העד עד למחר כיון שלבעלה א"ש צדיקה, [ומגו דקאמר היינו שמכיון שכבר ציוו עליה לצדוק א"ת החמירו נמי שצדוק ק"ת אף שהוא חשש יותר רחוק מלא"ת], אבל אשה שא"ל וסת שצריכה צדיקה צאינה עסקה בטהרות לפר"ח היינו שהיא נריכה צדיקה לבעלה לידע שהיא טהורה והאיך יתכן שלא תצדקו ק"ת], ואף שלדעת הרמב"ם אף שצריכה צדיקה א"ת מ"מ לא הטריחוה לצדוק את העד ק"ת אם משמשת עוד, התם הצדיקה אם ראתה מ"ת שפיר י"ל שלא החמירו כ"כ כיון שהוא חשש רחוק, אבל ל"ת אם אינה נריכה לצדוק העד ק"ת למה בכלל נריכה לצדוק ק"ת וכי ל"ת עלולה לראות ציותר, [ואף שכתבנו לעיל כמה חששות היינו לטהרות אבל לבעלה לא מנינו חששות כאלו להצריך צדיקה, וא"ל וסת לדעת ר"ח נריכה צדיקה שתהא מותרת לשמש], סוף דבר ודאי לדעת ר"ח והרא"ש נריכה לצדוק ק"ת ולראות שהיא טהורה ובלא זה אסורה לשמש.

שם בהגה"ה ואין צריכין לצדוק ענאם כו', ר"ל שא"ש לצדוק העד בין כל תשמיש ותשמיש, [ובס"ט כתב שיש להגיה העדים במקום ענאם], והוא מדברי הרמב"ם, אבל הרמב"ם באשה שיי"ל וסת איירי [דאשה שא"ל וסת בלא"ה נריכה צדיקה ק"ת], ולדעת הרמב"ם מפורש כן בגמ', אבל לדעת ר"ח דסוגיין ט"ז איירי לטהרות לא מנאנו כלל מקום להקל בצדיקה שצריכה לבעלה שתהא מותרת לשמש קודם שתדע תולאות הצדיקה, ובדאי לא נחדש כזאת מלבנו וממילא נריכה לצדוק העד מיד קודם שתשמש, ואף לדעת הרמב"ם י"ל דהיינו דוקא באשה שיי"ל וסת אבל לא באשה שאין לה וסת, ולפיכך נראה דהמחמיר כדעת ר"ח יש לו לצדוק את העד מיד,

וכונת מהר"ם היינו דאף לדעת ר"ח והרא"ש א"ל
בדיקה, דברמב"ם מפורש בהדיא דאף מעוברת צריכה
בדיקה א"ת.

(יג) סימן קפ"ד ש"ך סק"צ ובתוך ל' מיקרי שלא בשעת
וסתה, היינו באשה שעדיין לא הווצקה שא"ל
וסת, שלא ראתה עדיין אלא פעם אחת וזוה אמרינן דעד
ל' יום מיקרי שלא בשעת וסתה ומוותרת לשמש בלא
בדיקה כדין אשה ש"ל וסת, ואף בראתה פעמים וביניהן
יותר מל' יום נמי עד ל' יום דינה כשלא בשעת וסתה
ולאחר ל' כאין לה וסת כיון שעדיין לא קבעה וסת וגם
לא קבעה שאין לה וסת, ולמה שנסתפקנו לעיל סק"ט
אפשר נמי דאף בהוצקה שאינה רואה בפחות מל"ה יום,
דינה עד ל' כשלא בשעת וסתה, ולאחר ל' כא"ל וסת,
וע"י כו"פ, שו"ר צס"ט.

(יג) סימן קצ"ו ס"ח לא הוקבע להן חוששות משלשים
יום כו', היינו שדינה כדין אשה דעלמא שאין
לה וסת שחוששת לעו"צ ולשיעור שהפליגה, ויש להסתפק
עברו עליה ל' יום ולא בדקה ואח"כ בדקה ונמצאת
טהורה מי חיישין שראתה ונאזד, וכן צ"ל וסת ועבר
ולא בדקה, ומסתברא לתומרא, דחוקה אורח בזמנו בא,
וליכא מידי נגד הך חוקה, דדילמא ארגשה, ונראה דלענין
זה קתני דחוששת ליום ל', דהיינו שאם עבר ל' ולא
בדקה טמאה אצל עד ל' טהורה בבדיקה, אצל בלא
בדיקה נראה דאסורה לבעלה אף תוך ל' אף אי אשה
שא"ל וסת א"ל בבדיקה דהתם אמרינן מדללא ארגשה לא
חזאי אצל הכא כיון שאין לה וסת קבוע כל רגע איכא
למיחש דילמא חזאי, ואף בגוונא דקפ"ו ס"ג יש להסתפק
אם אפשר להקל בכאן לנמש"כ לעיל סק"ט שלא הקיל
התה"ד אלא לענין בדיקה ל"ת, ומשום דיש מקילין
בלא"ה, אצל הכא למש"כ דלכו"ע צריכה בבדיקה אפשר
דאין להקל, ולא דמי להא דסימן קפ"ד ס"א דמוותרת
אף בישנה, דשאני התם דבת בבדיקה היא, ואנו תולין שלא
ראתה עדיין, אצל הכא אם תאמר שלא ראתה עדיין נמצא
שלעולם לא תראה שמשעברו ל' יום שוב לא תצריכה
בדיקה לעולם, וממילא שוב צריכה בבדיקה לעולם ואף תוך
ל' ולאחר ל', מיהו למש"כ לק' סימן ד' סק"א דהתם
דוקא עד ל' א"ל שאלה אצל אם לא ראתה ביום ל'
אסורה לאחר ל' אלא"כ ישאלנה ה"נ י"ל בכאן דעד ל'
מוותרת בלא בבדיקה, ומ"מ נראה שלא העמידו חכמים
על עיקר הדין אלא במאורע, היינו שאירע שבה עליה
כשהיא ישנה, אצל זו שלעולם היא כישנה ודאי צריכה
בדיקה, ואל תתמה היכן מצינו שגזרו חכמים, דכל היכא
דמסתבר טובא לגזור א"ל קבלה שגזרו אלא גזור ועומד
הוא, (וכן שמעתי ממרן שליט"א שהוכיח כן מהא דאמר
בכמה דוכתי מהו דמימא לגזור כו').

באינה עסוקה היינו דבצי קינוח אצל לא בדיקת חו"ס
ומהא דראב"י מצואר שא"ל אף קינוח, ולדעת רש"י הרי
מייירי הא דר"י א"ש בעסוקה בטירות אצל באינה עסוקה
קיי"ל כראב"י א"ש דאף קינוח א"ל, אצל כבר כתבנו
שאין נראה כן אלא לדעת הסוברים דבצי בבדיקה היינו
בדיקת חו"ס, אלא שכתב שנוכח להחמיר כוותיהו ובהנריך
קינוח, [ולשונו בחידושים ועיין ביאורים שגראה דמ"מ
צריכה קינוח, אמנם מגומגם קצת לפי זה, אצל אחרי שאין
ספק בזכותה שהיא כמו שכתבנו [וגם מסוף דבריו שכתב
שראי לכל אדם לעשות כן לחוש לדעת הר"ח ודעימיה
מצואר שאין זה אלא לדעת ר"ח] ע"כ לשונו ל"ד וכונתו
דנראה להחמיר כדעת המצריכים קינוח וראוי לכל אדם
לעשות כן].

ובעיקר דין בבדיקה נראה דיש לחוש לדעת הר"ף כיון
שכן הסכימו הרמב"ן והרשב"א, וצריכה בבדיקה
ג"פ הראשונים ק"ת ולא"ת אצל לאחר ג"פ א"ל בבדיקה
מן הדין לא ל"ת ולא לא"ת אף לכתחלה, [דאף היא
בכלל מה שאמרו י"צ א' לא תדוק דא"כ לבו נוקפו
ופורש], והמחמיר לבדוק ק"ת תע"ב, [דהא כשהוא
בעצמו מחמיר אין כאן לבו נוקפו וכמ"כ לעיל סק"ו],
אצל א"ת אין להחמיר דכיון לכלל הפוסקים הוא בכלל
מה שאמרו שלא לבדוק אין להחמיר, [ואף לדעת
הרמב"ם א"ל בבדיקה אלא לאחר אחר למה שזדדנו לעיל,
וע"י בהגהות מיימוניות], מיהו לאחר שיעור אחר אחר
אפשר דהמחמיר תע"ב.

כתב צפ"ת סק"ד בשם מהר"ם פדואה דמעוברת א"ל
בדיקה, ויש להסתפק אם כונתו אף בבדיקה
דלא"ת, חו"ד דוקא בבדיקה דל"ת אצל בבדיקה דלא"ת
שהיא משום שמה ראתה מ"ת, בזה אף מעוברת צריכה
בדיקה, למש"כ הפ"ת לק' סימן קפ"ו סק"ה בשם
החוו"ד דאשה שרואה מ"ת אסורה לבעלה אף בימי
עיבורה, וא"כ חזין דוסת דרואה מ"ת גרע משאר וסת,
שהרי מעוברת שהגיע וסתה אינה חוששת לו, וכדלעיל
סימן קפ"ד ס"ו, ובהך וסת חוששת, וא"כ ה"נ אף בימי
עיבורה צריכה בבדיקה א"ת, [מיהו בשעברו עליה ג"פ
ולא ראתה, בזה נראה דאף לדעת ר"ח א"ל בבדיקה א"ת,
דכיון שכבר הוצקה שאינה רואה מ"ת נהי דאכתי לא
סמכין ע"ו ומצריכין לה בבדיקה, מ"מ אם נתעברה לא
חיישין שתראה מ"ת כיון שאף קודם שנתעברה לא
ראתה, אצל כי קמיבעיא לן בג"פ הראשונים (היינו
שעדיין לא שמה ג"פ), אי צריכה בבדיקה, מיהו אף
אם נאמר דצריכה בבדיקה, מ"מ אין עולה לה בבדיקה זו
לאח"כ ששיכלו ימי מניקותה תצטרך לבדוק עוד ג"פ
א"ת, [אצל בימי מניקותה נראה דא"ל עוד בבדיקה
בדיקה שבימי עיבורה עולה לימי מניקותה ע"י י' ב'].

סימן ג

— בסימן זה יש הרבה דברים שנכתבו שלא בעיון הראוי —

(א) י"ד א' איכא צייניהו דאשתכח מאכלות רופה, אבל דאשתכח מאכלות שאינה רופה אף ללישנא דדחוק מציא חטאת דכל שלא מנאנו מאכלות שאפשר שהדם ממנה, אין אנו מסתפקים כלל במאכלות דבאופן רחוק הוא דמשכח"ל שהשמש ירצוף המאכלות, ולפיכך כשלא נמצא מאכלות כלל מציא חטאת, וה"נ בנמצאת מאכלות שאינה רופה הר"ו כלא נמצאת מאכלות כלל שהרי על כך מאכלות אין להסתפק שמה דם ממנה. ונראה דאשתכח מאכלות רופה ללישנא דדחוק אין מועיל אלא שלא להציא חטאת, אבל מ"מ טמאה מספק.

נראה דאף למש"כ תו' דלא פרכין ודילמא ד"מ הוא אלא בנמצא על שלו דקרוז לומר דדם מאכלות הוא מדלא נמצא על שלה, אבל נמצא על שלה לא מספקין במאכלות כלל אף אם אין אומ"מ בדוק אלא מאכלות, דמ"מ באשתכח מאכלות רופה אף אם נמצא בעד שלה אין מציאים חטאת ללישנא דדחוק, דאימא עד או שמש רפפה יש לעי' ללישנא דדחוק דאמרין מעלמא אחי, בשבדק העד וקינה זו ומיד בדקו ומנא זו מאכלות רופה, מ"ש דמחזיקין דהך מאכלות אחי מעלמא לבתר שקינה זו דילמא קודם שקינה זו אחי ובקינות רפפו, ואפשר דלמש"כ רש"י דהמאכלות אישתכח רחוק קצת מן הדם, ניחא דבכה"ג לא מספקין דילמא בקינות רפפו, דאם איתא דבקיות רפפו הו"ל לאשתכח במקום הדם ממש, ואננם באשתכח במקום הדם ממש בזה אף ללישנא דדחוק אין מציאה חטאת, ואפשר דבאשתכח במקום הדם ממש אף טהורה היא דמחזיקין לודאי דהך דם ממאכלות הוא, [ואפשר עוד דבקיות לא שכיח שירצפנו דאין כינה נמעכת אלא בחזק ולפיכך חלין דנפלה כשהיא מעוכה, מיהו אין נראה דודאי מאכלות רופה שבגד שמקנחין בו, מוציאה דם בקינות], אבל אין נראה דלאו מילתא דפסיקא היא שהמאכלות לא תזוז ממקומה בקינות, לפיכך נראה דסתמא דמילתא בודק העד ומיד מקנה בו, כך שאין לספק דילמא נפל על העד קדם שקינה בו, משא"כ בשעת קינות ולאחריו שפיר אפשר שתפול שם מאכלות.

ולמש"כ לית לן נפקותא צין לישנא דדחוק ללישנא דדחוק דלא פליגי אלא לענין חטאת, אבל לכו"ע טמאה מספק אף באשתכח מאכלות רופה, אבל בראשונים כתבו דקיי"ל לחומרא כלישנא דדחוק ומשמע דאף לדין איכא נפקותא דמפרשי דאשתכח מאכלות רופה טהורה לגמרי ללישנא דדחוק, ואפשר דמפרשי

דאשתכח המאכלות במקום הדם ממש וכמש"כ לעיל לדעת רש"י, מיהו לדעת רש"י נראה דאף ללישנא דדחוק בכה"ג טהורה, שו"ר צ"י סימן ק"ט הרבה מדברנו עי"ש.

שו"ע יו"ד סימן ק"ט סל"ג האשה שבדקה עצמה כו', טפי היה לו להשמיענו דאף בעד שלו אף אם נמצא כינה מעוכה נמי טמאה אף שלא נמצא על שלה, ולדעת תו' זהו עיקר הידון בגמ'.

כתב בס"ט דלפי' תו' אין נפ"מ צין הלשונות באשתכח מאכלות רופה אלא בשמשה אבל בלא שמשה אף ללישנא דדחוק טמאה ודאי, ואין נראה כן דכי היכי דאמרין אימא שמש רפפה ה"נ איכא למימר אימא עד רפפה, והא דבגמ' אמרינן אימא שמש רפפה הוא משום דמיירי בשמשה וזהו איכא טפי לחלות בשמש מבעד, גם לפי' תו' מיירי בעד שלו וממילא ליכא למימר אלא בשמש רפפה אבל ה"ה בלא שמשה ובדקה ואשתכח מאכלות רופה, דלישנא דדחוק אינה טמאה ודאי, [ואו דהיא טהורה לגמרי עי' לעיל] דאמרין אימא עד רפפה.

בב"י משמע שהראשונים שכתבו דקיי"ל כל"ק לחומרא ס"ל דקו' הגמ' ודילמא ד"מ הוא היינו לטהר לגמרי, ולפיכך מפרשי דמאכלות רופה ללישנא דדחוק טהורה לגמרי, אבל נראה שאין חולק על פרש"י דלכו"ע הא דפרכין ודילמא ד"מ הוא לאו לטהר לגמרי פרכין אלא לפטור מחטאת הוא דפרכין, אלא דבסברא ס"ל דמאכלות רופה ללישנא דדחוק טהורה לגמרי, אי"נ הוצרכו לפסוק כל"ק, דטמאה ודאי, דלישנא דדחוק אינה טמאה אלא מספק, מיהו הא גופא דפסקין כל"ק אינו אלא משום דלחומרא, ועי' בנמוקי הגרי"צ במה שהק' על הס"ט ולמש"כ ניחא, שו"ר ברש"א בתו"ה משמע דמפרש דפרכין ודילמא ד"מ הוא, לטהר לגמרי, וי"ע.

הא דפרכין ודילמא ד"מ הוא, לקושטא דמילתא פרכין דודאי אף בנמצא פחות מכגריס ועוד חייצין בחטאת.

(ב) י"ד א' בדקה בעד הדחוק לה וטמא צירכה כו', לפרש"י נראה דדין ירכה כדן תחת הכר דתנן לק' ג"ח צ' דבפחות מכגריס ועוד טהורה [והכא אף במשוך טהורה דהא טמא צירכה], וע"כ הכא מיירי ביותר מכגריס ועוד, ואם מנא תיכף לאחר הקינות דם בעד ובירך טמאה נדה דאמרין דהאי דם מעד הוא ולא מן הירך דבעד אית לן לחלות שהדם מן המקור אבל על הירך אין לנו לחלות מהיכן בא הדם [כש"כ למש"כ תו' דאיירי במקום שאין דם המקור יכול ליפול שם], אלא הכא באצד העד ולמחר [דאם מיד מנא דם על הירך

מנאמי צראשוניס צסוגיין שלא כתבו כן, אלא שאם הוא משוך אף בפחות מכגרים ועוד טמאה, וי"ע.

ומדברי הרמב"ם נראה שמפרש כפיר"ח אלא דמפרש דקמ"ל דלא חיישין דילמא כשטתחו צירכה הרגה מאכולת ול"ד לעד שנתון תחת הכר, דהתם שהה העד זמן מועט או מרובה תחת הכר, משא"כ כאן שרק טתחה צו לא חיישין דילמא אחרמי מאכולת בשעת שטתחו וטמאה ודאי, שו"ר בש"ך כתב שצריך לא שכי מאכולת משא"כ תחת הכר, ולפי"ו נראה דאף בנמצא דם על ירכה נמי טמאה אף בשנמצא על העד פחות מכגרים, ואפשר שאף דעת ר"ח כן, וצמ"מ כתב שראוי להחמיר בדעת הרמב"ם.

ג) שם בדקה צעד שאינו צדוק לה והניחתו בקופסא כו', יש לעי' ל"ל הניחתו בקופסא ה"נ אם החזירתו למקום שנטלתו משם כדי היכי דלא מספקין דילמא מעלמא אחי עד הצדיקה ה"נ משעת הצדיקה עד למחר, ונראה דה"נ אלא אורחא דמילתא קמני דלאחר צדיקה מנעמנו, עי' להלן ד"ה תוד"ה.

והא דנקט ולמחר מנאח עליו דם נראה נמי דאורחא דמילתא קמני, דאם צדקתו מיד דבר קרוב שאפשר לצרר אם הדם לא או יבש שאם הוא יבש ודאי לאו מן המקור קאתי, [ואם הוא לא נראה דאכתי צספק קאי, [וכן מוכח במש"כ רש"י דנטתחו צירכה הו"ס ק"ם והיינו דאמרין דילמא מעלמא אחאי על העד וממנו נתלכלך ירכה נמצא שהיה לח בשעת צדיקה]], וגם לפעמים מתצטרר ע"י עוד צדיקה מיד, אבל בשנעניעו למחר צוה א"א לצרר ולפיכך נקט ולמחר מנאח.

תוד"ה ולמחר אבל צשאנו צדוק לה הו"ס ק"ם כדפרש"י, יש לעי' מאי ק"ס איכא הא משם אחד הוא שמה הך דם שעל העד ממק"א אחי ולא מן המקור, ואנו מסופקים שמה נתלכלך קודם צדיקה, או לאחר צדיקה מירכה, הניחא לפי קמא דאירי צשנאצד העד ניחא דאיכא ק"ס שמה הא דם לאו מן העד והעד נקי ואף אם אין העד נקי שמה מלובלך היה קודם צדיקה, וי"ל דחשיב ק"ס כיון שהיה אפשר לראות את העד לאחר צדיקה, וממילא מספקין אהיהא שעתא שמה נקי היה, ואף את"ל מלובלך היה, מ"מ שמה הדם מעלמא אחאי על העד קודם צדיקה, ולפי"ו דוקא קמני והניחתו בקופסא הא צשהחזירתו למקום שנטלתו משם חשיב ק"ס וטהורה, ועדיין ז"ע למה לא חשיב ק"ס משם אחד, שו"ר בש"ך סימן ק"ץ ק"ס מ"ה שכבר תמה צוה, וכן משמע צהא דלק' נ"ט צ' ג' נשים שלבשו חלוק א' דלא מטהרינן לאמצעות משום ק"ס, [שהרי לבשנו אינו צדוק וגם אח"כ הניחתו במקום שאינו צדוק, (וכמ"ש הרשב"א צתו"ה דהתם ה"ט משום דדמי לצאו לישראל צצ"א, ולפי"ו

צאופן שאם היתה נוגעת עכשיו צעד על הירך היה העד מתלכלך, ודאי טמאה, שהרי זה ממש כאילו היה העד לפנינו והדם צון מנאח דם על הירך וצוה מספקין שמה העד נקי והדם על הירך מעלמא אחי, וקמ"ל דטמאה ודאי אף צכה"ג, עוד כתבו צתו' לפרש דאף צשהעד לפנינו יש צו כתם איירי וקמ"ל דלא אמרינן דהאי דם מעלמא אחי על הירך וממנו נתלכלך העד, וי"ע לפי"ו למה נקט ולמחר מנאח עליה דם אף בנמצא מיד דם על הירך נמי הו"מ לאשמועינן דטמאה נדה דהא היינו הך, ועוד פשיטא דהא תנן לק' שם דעד שחתה הכר ציש צו יותר מכגרים ועוד טמאה, ואורחא דמילתא דגם הכר מלובלך, צצין אם הדם ממאכולת צין אם הוא מן העד קתמא דמילתא דגם הכר מתלכלך, מיהו אי מיירי צמקום שדם המקור יכול ליפול שם ניחא וכמש"כ לק' לפיר"ח.

בתו' כתבו דאירי צמקום שאין דם המקור יכול ליפול, ולא נתפרש למה הוצרכו לכך אי משום דא"כ טמאה משום כתם, אה"ג, ואין לא דיינין אלא אי טמאה נדה, אבל מדין כתם ודאי טמאה, ואפשר דק"ל דלא אמרינן טמאה ודאי אלא צמקום שאין דם המקור יכול ליפול שם דצחאי גוונא תלינן שהדם מן המקור ומן העד נתלכלך הירך, צצדצר אחר אין לנו לתלות לכלוך הירך, אבל אם הוא צמקום שיכול דם המקור ליפול שם, יש לנו להסתפק שמה נפל מן המקור על הירך ומן הירך נתלכלך העד ולית לן למימר טמאה ודאי כיון דדם צצריך יש לתלות כמו דם צצעד, ועי' ס"ט צחדוד הלכות.

לפי' ר"ח אי מיירי צמקום שאין דם המקור יכול ליפול שם, ע"כ איירי צדליכא כגרים ועוד צצאיכא היינו מתני' דלק' נ"ח צ' דטמאה, (ואולי איכא למימר דק"ד דמתני' דהתם טמאה משום כתם (היינו מספק) וקמ"ל דטמאה נדה, מיהו א"כ אמתני' הו"ל לאשמועינן), וצודאי לא עדיף ירכה מתחת הכר, וצריך לומר דאירי צשצדקו צירך ולא נמצא עליה כלום, ואם איתא דמאכולת נרצפה צקנוח העד על הירך, א"כ אף על הירך הו"ל לאשכוחי דם, ולפיכך טמאה ודאי דלא חיישין למאכולת, מיהו אי מיירי צמקום שיכול דם המקור ליפול שם א"ש טפי, דמיירי צדאיכא כגרים ועוד וס"ד דילמא דוקא תחת הכר טמאה, ומשום דהתם ליכא למיתלי צמידי אחרני, אבל הכא דאפשר למיתלי שמן המקור צא הדם על הירך אמנם אינה טמאה ודאי משום נדה, דדילמא כתם הו', וקמ"ל דאפ"ה טמאה ודאי, אבל צדליכא כגרים ועוד, אמנם טהורה וכדין תחת הכר.

במש"כ לעיל דהכא אף צמשוך צעינן שיהא כגרים ועוד, צכיון דתחתה אף ממאכולת אפשר שיהא משוך,

אבל בדקה בעד שאינו בדוק לה אלו מסופקים שמא קודם שבדקה זו כבר היה בו כחם זה, וזוהו אפשר שטהורה או לאינה טמאה אלא משום כחם, ואולי זו כונת הרא"ה ז"ל בבב"א א"ט כי לשונו קטום.

ודעת הרשב"א דכל שבדקתו והניחתו במקום המונע כחמת הכר וכיו"צ הרי הוא לעולם בחזקת בדוק, אלא הכא איירי בנטלה עד ולא בדקתו כלל ולפי שסתם עדים בדוקים הם, איפלגו בה אי טמאה נדה אי לאו, [אבל לקחה חלוק שאינו בדוק כתב הרשב"א דלכו"ע טהורה דדוקא עדים שכיון שהם מיוחדים לבדיקה נזהרת להלכתיים ואינה נותנת במקום התורפה ע"פ רוב], ואפשר דאף דעת תו' כן לדינא, דכל שסתמא בדוק הוא א"א לטהר לגמרי [אי קיי"ל דטמאה משום כחם, מיהו הרשב"א ס"ל להלכה דטהורה לגמרי, ולפי"ז ודאי נחלקו לדינא], אלא דבהא לא מסתבר להו דלימא רבי טמאה נדה, ולפיכך פירשו בשבדקתו.

שם גמ' אי אחת מודה שצריכה כגרים ועוד כו', ר"ל הרי העד אינו בדוק ממאכלות וא"כ האין אפשר לטמאות ודאי בנמצא כגרים ועוד דהא אפשר נמי שיהא ממאכלות כגרים ועוד ונהי שאין זה שכיח כ"כ מ"מ מספיקא לא נפיק, ולפי"ז אפשר דבמשך א"צ כגרים ועוד לרבי ואפ"ה פריך ר"ח מהא דבעגול מודה דצריך כגרים ועוד, ולפי"ז אף לר"ח טמאה משום כחם במשך אף באין בו כגרים ועוד, מיהו אין הדבר מוכרע דאפשר דאף במשך בעי רבי כגרים ועוד וכן ר"ח ובלא"ה טהורה, והרמב"ן בהלכותיו מבואר דס"ל דאף במשך טהורה בפחות מכגרים וכן כתב הראב"ד, והר"ה השיג, וה"ה בפ"ד מא"צ הי"ח הסכים לדעת הראב"ד.

שו"ע יו"ד סימן ק"ץ סל"ו בדקה ענמה בעד שאינו בדוק כו', נראה דקיי"ל לחומרא כדעת הרשב"א וכדעת הרמב"ן ותו' בהא דעד שא"צ, ולפי"ז אף בעד שבדקתו אס שהיה שלא בהשגחה עד שבדקה זו אינה טמאה אלא מספק, אף שלדעת הרשב"א חשיב כה"ג עד הבדוק מכל מקום לקולא לענין שחזירתה תהיה זה אי אפשר להקל נגד הרמב"ן ותו', ולפיכך אינה טמאה אלא מספק, וכש"כ בעד שלא בדקתו כלל ודאי אינה טמאה אלא מספק דהא כר"ח קיי"ל ודלא כרבי, ונמצא לפי"ז הדינים העולים, א. אשה שבדקה עד ונתנתו תחת הכר ואח"כ בדקה זו, אס יש עליו כגרים ועוד טמאה מספק, [יש להסתפק אס הרשב"א חולק בזה וס"ל דטמאה ודאי, או דלא פליג אלא בהניחתו במקום שאף מאכלות לא שכיח], פחות מכאן טהורה אף במשך. ב. אס נתנתו במקום דלא שכיח מאכלות ולא שאר דברים שאפשר לבוא מהם הכחם, [היינו דלא שכיח אלא אפשר שיהיה], לדעת הרשב"א טמאה אף בפחות מכגרים טומאת ודאי, ולדעת

אמנעית שיש בה ס"ס הו"ל לטהרה], אלא ודאי כה"ג לא חשיב ס"ס, וכ"כ הראב"ד בשער הכתמים בבדקה בעד שא"צ והניחתו תחת הכר טמאה כגרים ועוד, וכ"כ המ"מ בפ"ד מא"צ הי"ח, מיהו י"ל דבנמצא דס על ירכה עדיף, (דע"כ כן דאל"ה היינו מתני' דעד שחתת הכר ועי' לעיל סק"צ).

שם תוד"ה אמר אפי' ר"ח כו', לפירוש הרמב"ם ולפי פ"י קמא שכתבנו לעיל סק"צ בדעת ר"ח, ודאי אין שייכות בין הך דשמואל לבדקה בעד שא"צ, דהכא טעמא משום דבקנחה צריכה לא מחזיקין בדם מאכלות, אי משום דאס איחא הוי משתכח נמי דס צריכה, אי משום דצריכה לא שכיח מאכלות, אבל לפי רש"י [לצ' הפירושים] ולפי השני שכתבנו בדעת ר"ח אי אינו בדוק איירי נמי בכה"ג כגון שהיה מונח במקום שהוא משומר מדם, צריכה, ז"ע מ"ש בדקה בעד שטמחו צריכה לבדקה ואח"כ טמחו צריכה, [וקושטא נראה דאינו בדוק אמנם איירי במקום צריכה וכתחת הכר עי' לק' ב' תוד"ה בעד], וי"ל בבדקה ואח"כ טמחו ואנו דנין הא דס מהיכן אחי אית לן למיזל בתר רובא ורוב דמים מן המקור ולפיכך טמאה נדה, אבל בטמחה ואח"כ בדקה כיון שאנו מסופקים אס היה הכחם קודם בדיקה לא שייך כאן לצרר שלא היה קודם בדיקה מכח מה שבדקה אח"כ [ר"ל דבטמחה ואח"כ בדקה אנו דנין אס העד היה נקי קודם בדיקה אס לאו ואין לצרר דבר זה מפני שאח"כ בדקה, (ואיחא לן למתלי שבא הדם מן הבדיקה), אבל בבדקה ואח"כ טמחה אנו דנין אס הדם בא מן המקור או מירכה ואמרין רוב דמים מן המקור ואמנם היה הדם קודם שטמחו צריכה] ולפיכך בבדקה ואח"כ טמחה לכו"ע טמאה נדה, משא"כ בטמחה ואח"כ בדקה, אח"כ ראיתי בריטב"א ונראה כונתו כמש"כ.

שם ב' תוד"ה בעד נראה לפרש כו', נראה כונתם שהיה מונח במקום כחתת הכר, או במקום משומר יותר דאף מאכלות לא שכיח התם, ואע"ג דבהניחתו תחת הכר לאחר בדיקה טמאה ביותר מכגרים וכדתנן לק' נ"ח ב', מ"מ בשהיה מונח קודם בדיקה תחת הכר גרע, שלעולם אפשר שיתרמו תרי מאכלות גבי הדדי או פשפש אלא שאין אנו מסתפקים בזה כיון שמן המקור שכיח טפי, אבל בשעה שאנו מסופקים קדם הבדיקה אס העד נקי אס לאו הרי הוא ספק, שאפשר שיש בו גם כחם יותר מכגרים וממילא אינה אלא טמאה כחם או אף טהורה לגמרי שאין ספק בדיקה מוציאה מחזקתה, וכמש"כ לעיל סב"ת החילוק בזה, ובשב"א הק' מנמצא על בית יד של חלוקה ועוד, ולמש"כ כל שמיד אחר שבדקתו יש להסתפק בדם מן המקור דינו בבדקה ואח"כ הניחתו תחת הכר דלא מספקין בדבר רחוק כיון שמן המקור שכיח טפי,

ד) לפיכך נראה דאין חילוק בין צדקה צעד שא"צ לצדקה ואח"כ נעשה א"צ קודם שראתו, [וכ"כ בס"ט סימן ק"ט ס"ק נ"ח], וענין א"צ לדעת מו' הוא כל שצדקתו ואח"כ היה זמן שאינה יודעת מאורעותיו, [לשון מו' שנטלתו ממקום המונגע עיקרו לאפוקי מקום התורה אבל אין הכונה שהיה מוטמן במקום מונגע ויודעת שלא נגעה בו יד אדם, דא"כ היינו דין תחת הכר], היינו שאינה זוכרת אם נטלתו ממקומו אם לאו או אם היה שם צינחיס דבר שאפשר שיצא ממנו כתם, או שאפשר שאר צני הציט נשתמשו בו, כללא דמילתא כל שאינה יודעת מאורעותיו מיקרי עד שאינו בדוק, [היינו שאנו מסופקים במאורעות הבאות בידי אדם כגון שהיא עגמה אינה יודעת אם נשתמשה בו מעת צדיקתו אם לאו או אם אחרים נשתמשו בו או שהציאו לידו דבר המכחיס, דכל שאין לספק במאורעות שצדי אדם היינו דין תחת הכר], אבל כל שידעת שהיה מונח במקום מסוים ויודעת כל מאורעות אותו מקום, בזה לרין החכם לשקול צעמנו אם אפשר שיצא הדם ממקום אחר אם לאו, והו' דין תחת הכר דעד גרים חשיב כמקום התורה וטהורה ובגרים ועוד חשיב כמקום המונגע, וכן כל מקום ומקום לפי מה שהוא, ולפיכך דין צדקה צעד וטחמו צירכה אף לפרש"י ולפי' השני שבסק"ב לפיר"ח, אינו ענין לצדקה צעד שא"צ, דהתם יודעת היא מאורעות העד ומאורעות ירכה ואינו כלל ענין לעד שאינו בדוק, וכן אינו ענין לבית יד של חלוקה ואינך, שנתקשה הרשב"א דהתם יודעת היא מאורעותיה ומאורעות בגדיה בזמן שלושתם או מתקשה בהם ואין זה ענין לעד שא"צ, וזו כונת הרא"ה בצד"ה.

ובין בהך דג' נשים י"ל שאין זה ענין לדין אינו בדוק שהרי אנו יודעים מאורעות הבגד שלא היה במקום שדם מצוי וזאת דם המקור אלל ג' נשים, ושפיר י"ל שהחמירו חכמים בספק כזה כיון דספק השקול הוא דכל חדא בחזקת טהרה קיימא, ולא דמי לעד שא"צ שאין כלל נגד חזקה אם העד מלוכלך אחרי שאין אנו יודעים מאורעותיו וממילא מוקמינן לכל חד בחזקתה, אבל הכא כיון שאנו יודעין כל המאורעות ואחת מהן ודאי ראתה וכלן שוין לראות, בספק כי האי החמירו חכמים לטמאות כולן, ולפי"ז אף בנעשית אחת מהן נדה (לאחר שיעור וסת) שאינה צאה לישאל אפ"ה מטמאין לכולהו שלא הקילו חכמים בספק השקול, ולא דמי לעד שא"צ שאין כאן ספק במאורעות שוין אלא שאין אנו יודעים כלל במאורעות העד וצוה לא מטמאין לה, ואפשר שזו אמנם כונת מו' והא דנקטו בזה לשאל צב"א, ל"ד ועיקרו ר"ל שאחת מהן ודאי ראתה וכולן בספק השקול ושפיר טמאו חכמים כה"ג מן הספק, וכדרך שטמאו במק"א צבאו לשאל צב"א, [דהכא אין מקום להקשות אם נאמר

הרמב"ן ומו' אינה טמאה אלא בכגרים ועוד טומאת ספק, [כ"י דאף צב"ה לא היו אלא ספק ול"ד תחת הכר], ואף במשור דוקא צדאיכא כגרים ועוד, ולדינא נקטינן לחומרא כשני הדעות. ג. לקחה עד מעדיה ולא צדקתו כלל, [היינו שיש לה מקום מיוחד לעדיה וע"פ הרוב הם נקיים], והוא מונח במקום דלא שכיח דם ואף מאכולת לא שכיח וכגוונא דדין צ', נראה דלכו"ע טמאה מספק, [דלדעת הרשב"א זהו דין א"צ שבגמ', ואף מו' והרמב"ן אפשר שאין חולקין בזה וכמש"כ לעיל], צדאיכא כגרים ועוד, אבל בפחות מכאן טהורה לכו"ע [דהא אמרו בגמרא אי אחת מודה שצריכה כגרים ועוד ולדעת הרשב"א צבאי גוונא איירי], ואף במשור. ד. וכן אם היה מונח תחת הכר נמי נראה דטמאה מספק צדאיכא כגרים ועוד. ה. עד שצדין א' ושצדין ג' וד' שנתנתו תחת הכר לאחר שצדקה צו ואח"כ מצאה עליו כגרים ועוד נמי טמאה מספק, [עי' לעיל שכ"כ הראב"ד והמ"מ], ועד שצדין צ' שנתנתו תחת הכר אף לדעת הרשב"א צדינן כגרים ועוד [וצל"ה טהורה] ואז טמאה ודאי, ולדעת הרמב"ן אינה טמאה אלא מספק. ו. עד שצדין א' ג' ד' שטחמו צירכה לאחר צדיקה ונאצד העד ונמצא דם על ירכה, [במקום שאין לטמאות משום כתם], טהורה אף בכגרים ועוד, וצעד שצדין צ' לדעת הרשב"א טמאה ודאי, [צדאיכא כגרים ועוד ועי' סל"ה], ולדעת הרמב"ן ומו' טהורה, [ובשעה"ד אפשר דיש להקל כיון שעיקר הדין דטחמו צירכה ונאצד דטמאה צעד צדוק אינו מוכרח רק לחד פי' ברש"י]. ז. לא נאצד העד ונמצא עליו דם [כגרים ועוד עי' בסל"ה], וגם על ירכה נמצא דם, טמאה מספק, [אף צעד שצדין א' ג' ד'], [בדעת הש"ך ס"ק מ"ה וכמשנ"ט לעיל]. ח. לקחה חלוק שלא צדקתו מעולם וצדקה צו טהורה אף בכגרים ועוד, [עי' להלן שאין לחלק בין צדקה ואח"כ נעשה א"צ, לצדקה צב"א, ועי' לה' סימן י' סק"ד נחפרשו הדינים].

הרשב"א הביא שהמו' הקשו מ"ש ג' נשים שלבשו חלוק א' מעד שאינו בדוק, ומירצו דאה"י ובצאו צב"ז מטהרינן, וזה סותר למש"כ לעיל לחלק בין צדקה ואח"כ נעשה א"צ לנעשה א"צ ואח"כ צדקה צו, דא"כ אף צב"א היה לן לטמא הראשונה ולטהר האחרונות, ואם כי אפשר לומר דבג' נשים עדיף ודמי לנמצא פחות מכגרים תחת הכר, אבל לפי"ז אין כלל שייכות לקו' זו לדין עד שאינו בדוק, ומה הרויח הרשב"א שנפרש דא"צ היינו שלא היה צדוק מעולם אבל אכתי הר"י כנמצא פחות מכגרים תחת הכר, ואי דר"ל דלא דמי להתם דהתם מאכולת שכיח טפי, א"כ הדרא קו' לדוכתה לדעת מו' חטמא הראשונה ואינך לישמרו, [ואם כי אפשר אולי לדחוק וליישב אבל אין נראה שיהא כן האמת].

וגם אין מסור בידה לדעת כל מאורעותיו וזוה חשיב אינו בדוק, ואפשר שגם הרשב"א מודה בזה, שהרי אינו בדוק שפי' הרשב"א שלא בדקתו מעולם, ודאי אם בדקתו לפני שנה אין בכך כלום וחשיב א"כ, וה"נ בדקתו אחמול כל שבינתיים היה תחת רשות וזלחה תו לא חשיב בדוק, ולפי"ז אין מחלוקת בין הרשב"א ותו'.

העולה מדברנו, עד שבדקתו וידעת מאורעותיו מעת שבדקתו עד שבדקה בזה, בזה צריך לדעת אם יש במה לחלות הכתם אם לאו, וכל שצריך הרגיל אין במה לחלות חשיב כעד הבדוק, וזהו דין תחת הכר שכל שהוא כגריס ועוד טמאה נדה, אבל אם היה מסור גם ביד וזלחה ואינה יודעת מאורעותיו [והוא מונח במקום דלא שכיח דס], חשיב עד שאינו בדוק, וכן לקחה חלוק חדש מן השוק [כיון שהוא חדש והוא בחזקת נקי], או עד מעדי' [שבסתמא הם נקים], ולא בדקתו, חשיב עד שאינו בדוק, אבל לקחה חלוק מבימה ולא בדקתו טהורה אף בכגריס ועוד, [דגרע מעד שאינו בדוק דהתם עכ"פ בחזקת נקי הוא אבל זה לעולם אפשר שימצא בו כתם, [והרי הוא ספק השקול], והרי"ז כפחות מכגריס בתחת הכר]. — חלוק שכבסתו ולבשתו מיקרי חלוק הבדוק שהרי נתבסם הכתם ואם נמצא כתם מגלד בידוע שלאחר כביסה הוא, ולקמן סימן י' נתבאר דין אינו בדוק בפרטות ע"ש.

כתב הרמב"ן בשם הראב"ד דבעד אפילו אינו בדוק כלל טמאה, ודוקא בכתם כה"ג טהורה, ונראה דכוונתו בלקחה עד מבגדים שבימה שאינו בחזקת נקי ולא בחזקת מלוכלך וספק השקול הוא, וזוה דעת הרמב"ן דטהורה ודעת הראב"ד דטמאה, אבל בדקה בעד שקרוי יומר שהוא מלוכלך בזה ודאי טהורה, שהרי בפחות מכגריס ועוד טהורה לכו"ע, וכ"כ בס"ט.

(ה) ט"ו א' אמר רב למפרע ור"מ היא, לעיל ו' א' תניא דבמנא צדיקה אינה מטמאה את בועלה ובכתם מטמאה, וקאמר רב דמתני' כי האי תנא, ולפי דרב ס"ל דחכמים אמנם פליגי וס"ל דאף כתם אינה מטמאה את בועלה, מסתבר ליה לפרושי דההיא ברייתא ר"מ שגאה משום דאשכחן דר"מ מחמיר בכתמים [עי' לעיל ה' א' בתו'], ונראה דאף לרב דמתני' ס"ל דמטמאה את בועלה, מ"מ לא קיי"ל כן אלא כחכמים דפליגי עליה וס"ל דאינה מטמאה את בועלה. — [וכ"ז מיירי בשהכתם לא אבל כשהוא יבש ודאי מטמאה את בועלה כשיעור שהיה יכול להתיבש]. — אי רואה כתם מטמאה את בועלה היינו אף קודם מעת לעת דכתם מטמאה מפקידה לפקידה, [וכדמתני' ו' א' הרואה דם מטמאה מעת לעת, הרואה כתם מטמאה למפרע], וכמש"כ לעיל ס"א סק"ב, וכמבואר בר"מ פ"ג ממו"מ ה"ו.

שחכמים אסרו בספק, שהרי לא הקשו התו' מסבא בג' נשים כיון דספק הוא לוקמי לכולהו אחזקתייהו, דשפיר י"ל דבגדה החמירו אבל קושיהם מ"ש מעד שא"כ, וע"ז חירצו דשאני הכא שאנו יודעין מקום הספק וכולן שקולין בו, ומכיון דל"ד לעד שא"כ תו' י"ל דמטמאין לגמרי אף בבאו בזה"ל ואף בשנעשית אחת מהן נדה שאינה בזה לישאלן, ואפשר שזו כונת הרא"ה בצד"ה, ואף אם נימא דכונת התו' ממש כדין שני שצילין, נמי י"ל דהכא כיון דלעולם הספק נופל מחמת השניה הר"ז לעולם כבא לישאל עליו ועל חבירו, ול"ד לשני שצילין דאיתרמוי' הוא דאיתרמי ששנים הלכו, וממילא אף בבאו לישאל בזה"ל מטמאין להו, והנ"מ דאל"ה הו"ל לתנא לפרושי דבזה"ל טהורות, מיהו לפיר"ח דקיי"ל דאמנם בדקה בעד שא"כ טמאה משום כתם וליכא כלל מאן דמטהר לגמרי, לפי"ז יחא דודאי אף בזה"ל טמאות שהרי מעיקר הדין מטמאין להו, בדקה בעד שא"כ טמאה, [ועפ"ז תמוהין דברי הש"ך בנקה"כ סימן ק"ץ סמ"ט שכתב דבזה"ל טהורין וזה תמוה, חדא דלהרשב"א ודאי טמאין דס"ל דכה"ג הו' כעד בדוק ואנן קיי"ל כהרשב"א לעיל סל"ה, ועוד דהא התו' אינם חולקים על הרשב"א אלא אם נאמר בדקה בעד שא"כ טהורה, אבל למאי דקיי"ל לעיל סל"ו דטמאה, ה"ה הכא, [אף בבאו לשאל בזה"ל], ועוד דודאי מסתברא דהכא חשיב לעולם בבאו בצ"א וכמשנ"ת, גם בלא"ה נדדנו דאין כונת תו' להצריך דוקא בצ"א, ולפיכך לדינא אין להקלן, וע"ע לק' סימן ט' ס"ק כ"א וס"י סק"ב.

והיה אפשר לומר דהרשב"א ותו' לא פליגי לדינא, אלא התו' מפרשי דבעד שא"כ לכו"ע טמאה כתם ולא פליגי אלא אי טמאה נדה וכפיר"ח ולפיכך פירשו עד שא"כ שבדקתו ואח"כ הניחתו בלא השגחה, ומודה נמי הרשב"א בכה"ג דטמאה מספק, אבל הרשב"א מפרש דלר' יוסי בדקה בעד שא"כ טהורה לגמרי ולפיכך לא מצי לפרושי כה"ג, דלא מסתבר לטהר לגמרי, ואמנם גם התו' מודו דלא מסתבר לטהר לגמרי כה"ג, ולפי"ז היה יחא כל קו' הרשב"א, אבל א"א לומר כן דברשב"א מבואר דס"ל דכה"ג חשיב עד הבדוק וטמאה נדה, ועוד דהרמב"ן ס"ל נמי דלר"י טהורה לגמרי ואפ"ה מפרש לה כפי' תו'.

ואפשר דהרשב"א פירש בדעת תו' דאיירי שהעד היה מונח במקום שהוא תחת השגחתה ואין זולתה מצוי שם, ולפיכך תמה דא"כ כל שאין לה במה לחלות ודאי חשיב עד הבדוק, אבל נראה דבזה גם התו' לא פליגי, אלא לדעת תו' איירי שהיה מונח במקום שאין המאורעות שם רק תחת ידה, כגון שהיה מונח בחדר שכל בני הבית מצויין שם, וכמש"כ לעיל, דהיינו שאינה יכולה

ראתה, דאסורה לאחר כ"ה כשיעור שחולל לטבול מיום כ"א וכן כל כיוצא בזה, עוד נראה שאם עבר יום ל' ולא ראתה [ואח"כ הלך וחזר], דאסורה אח"כ ישאלנה, דכל לאחר ל' אסורה כיון דאין לה וסת, ואפשר דאף ציושב צביתו אסורה [אע"ג דאם איתא הוי אמרה ליה], וכ"ז בלא היה לה שהות לטבול אצל כל שהיה לה שהות לטבול מותרת, וע"י לק' סק"צ ג'.

ט"ו א' סד"א ה"מ היכא דאיתי' במתא דרמיא אנפשה וצדקה כו', אע"ג דגם ישנה מותרת, ה"ט משום דכי איתי' במתא אם איתא דחזיא הויא אמרה ליה משא"כ צבא מן הדרך, וגמ' עדיפא מינה קאמר דאי לא הוי תני הבאין מן הדרך הוי ס"ד דאף בערה אסורה עד שתצדוק דלא רמיא אנפשה.

ב' ט"ו א' והוא שצא ומנאה בתוך ימי עונתה, דעת רש"י נראה דבין צאשה ש"ל וסת וצין צאשה ש"ל וסת קאמר דאסורה ישנה לאחר ל', דכיון דרוב נשים חזיין לל' אף שזו וסתה קבוע ליותר מל', מ"מ לא מקיליין בישנה לאחר ל', דדילמא שינתה כרובא דעלמא, אצל ערה מותרת צבא מן הדרך דע"כ לא איפלגי ר"ה ורצ"ח אלא בעבר וסתה ומשמע דבעונה לכ"ו ע"י שרי, דזה ודאי דרצנן, אצל ציושב צביתו יש להסתפק בערה אי מותרת דאפשר דאף ערה אסורה דבעי' בדיקה, ודוקא צבא מן הדרך כיון שמוצעה חשיב כבדיקה, ור"ה קאמר דאם וסתה לפחות מל' חוששת לוסתה, וכן אם וסתה מופלג מל' כשיעור שהיתה יכולה לטבול נמי וסתה אסורה, והיינו דאף ערה אסורה אף צבא מן הדרך עד שתצדוק דקסבר וסתות דאורייתא, [והר"ז כהניחה בחזקת טמאה דתניא לעיל י"ב א' דאסורה], ורצ"ח קסבר וסתות דרבנן ושריא ערה צבא מן הדרך דתציעה כבדיקה, [כ"פ ברמב"ן לדעת רש"י אצל צרש"י סתום ביותר], אצל ישנה לכ"ו ע"י אסור, וכן ציושב צביתו אף ערה אסורה, ור' יוחנן אשמועינן דכל שהיתה יכולה לטבול מותרת אף ציושב צביתו, ואף בישנה, ואפשר שזה צין אי וסתות דאורייתא צין אי וסתות דרבנן, וליכא מאן דפליג אר' יוחנן, דר"ל ור"ה ורצ"ח איירו בלא היתה יכולה לטבול עד"ן.

ואפשר לומר לפרש"י דליכא כלל ענין ציום שלשים ולאחר שלשים ויום שלשים כי הדדי נינהו, ועיקר מימרא דר"ל דעד שלשים יום דרובא דנשי מסולק וסתן מותרת אף בישנה, אצל לאחר שלשים אסורה בישנה, ל"ש יש לה וסת ול"ש אין לה וסת, ולפי"ז י"ל דאשה ש"ל וסת אסורה לאחר ל' בישנה אף כשיעור שהיתה יכולה לטבול, דע"כ לא קאמר ר"י בעלה מחשב ימי וסתה אלא כשי"ל וסת, שאין אנו מסתפקים בראיה אלא ציום הוסת ומכיון שיכלה לטבול מותרת, אצל באין לה וסת

(ו) י"ד ב' וחיצין אשם תלוי, נראה דדוקא בראתה בלא הרגשה אצל אם הרגישה צביתא האורה לאחר שפירש אף שצדקה כשיעור אחר אין חיצין צא"מ. שו"ר שצבועות י"ז ב' אמרו חייב שמים, וע"י בספר מרן שליט"א קמא סימן נ"ב סק"ב.

סימן ד

א' י"ב א' תוד"ה מהו בסו"ד א"י צי"ל וסת, ר"ל ונפרש דלא קמיבעיא ליה אלא באין לה וסת, ולפי"ז פשיטא ליה דהלכה כהך ברייתא כיון דלא מצינו מאן דפליג, אלא קמיבעיא ליה אי גם צא"ל וסת הדין כן, דהא ברייתא צי"ל וסת איירי, ויש להסתפק לאידך שינויי שחירטו, אי מספקא ליה דוקא צי"ל וסת [ואמנם קמיבעיא ליה אם הלכה כהך ברייתא או דקמיבעיא ליה אם ראוי להחמיר], אצל צא"ל וסת אמנם אסור בישנה, דתציעה מיהא בעי, או דאף צא"ל וסת קמיבעיא ליה ומהדר ליה דאף צו א"י תציעה, ופשטות לשונם משמע דאף לאינן שינויי נמי אף צא"ל וסת קמיבעיא ליה, וי"ע האין אפשר שמהא מותרת בישנה ממש כיון דכל יום עלולה לראות ודילמא חזאי, ולא שייך כאן אוקמא אחזקה כיון דעלולה לכך וכדאמר ב' ב', ועוד דכיון שהיא יודעת בעצמה מאי שייך לאוקמה אחזקה שלא ינטרך לשאלה, (הניחא שצבעלה בעיר איכא למימר אם איתא דחזיא הויא אמרה ליה [וכמ"ס לעיל], ולשעה מועטת של שינה לא חיישינן גם אגב נערה מיתערא והוית אמרה ליה, אצל צא מן הדרך ואשתו ישנה האין תהא מותרת לו בזמן שאין לה וסת, ואפשר דצבא מן הדרך נמי צעין שיפגשנה כשהיא ערה אלא דאח"כ מותר לצא עליה אף כשהיא ישנה דאמרינן דאם איתא הויא אמרה ליה, מיהו לא דמי ליושב צביתו דהתם ודאי הויא אמרה ליה משא"כ צבא מן הדרך אימא דילמא לאו אדעתה כיון דלאו השתא ממש חזאי, אצל לא משמע כן), וי"ל דכל שהגיע יום החודש או שיעור ההפלגה, של הראיה הקודמת, ודאי אסורה אף שהוא עדיין תוך ל', ועד אז מותרת שאנו חולין שלא ראתה כיון שהוא תוך ל', ואפשר דאם אינה רואה בפחות מכ' ולא יותר מכ"ה, ובתוך אלו הימים אין לה קבע, דאסורה מיום כ', אף אם ההפלגה האחרונה היתה יותר מכ', מיהו מסתימת הפוסקים ל"מ כן, וי"ע.

שו"ע יו"ד סימן קפ"ד סי"א ואם אין לה וסת כו', נראה פשוט דאם עבר יום שההפלגה האחרונה היתה בו, אסורה, דהיינו אם הפליגה כ' יום בהפלגה אחרונה אסורה לאחר יום כ' וכדין לאחר ל', עוד נראה דאשה שאינה רואה בפחות מכ' ולא יותר מכ"ה, וההפלגה האחרונה היתה של כ' יום ועבר יום כ' ולא

הדרך אף צ"ל וסת אס עבר וסתה ולא ראתה, ועדיין לא היה לה שהות לטבול, דוכי לעולם לא תראה, וציושב צביתו אפשר להסתפק שהרי אס היתה רואה היתה אומרת לו, [וכמש"כ תו' י"צ א'], ולשעה מועטת אפשר דלא חיישינן.

ברם מכיון דבכל הראשונים מבואר דפירשו דיש ענין מיוחד ביום שלשים, לית לן לחדש מדנפשינן חולקים בזה.

דינים העולים. (א) אשה שאין לה וסת מותרת עד שלשים יום אף בישנה (ואף צבא מן הדרך), צד"א בשהפלגה האחרונה היתה יותר מל', אבל אס ההפלגה האחרונה היתה תוך ל' אסורה משהגיע שיעור הפלגה בהפלגה אחרונה. (ב) לאחר ל' אסורה בישנה, אבל ערה מותרת, ויש להסתפק אס דוקא צבא מן הדרך או אף ציושב צביתו, [מיהו אס נימא דאין ענין ביום שלשים א"כ אס נאמר דציושב צביתו אסורה אף בערה אלא"כ תבדוק א"כ אית לן למימר דכל לאחר ל' טעונה בדקיה ל"ת ול"מ כן, (גס לעיל י"צ א' לא מוקמינן הא דשמואל בלאחר ל')], ועי' לק' סק"ה מחלוקת הראשונים בזה. (ג) אס כבר היה שהות לטבול מיום ל' מותרת אף בישנה. (ד) אשה שיש לה וסת מכ"ח לכ"ח אסורה לאחר כ"ח אף בערה ציושב צביתו, [דאף רבצ"ח דמתיר היינו דוקא צבא מן הדרך דתציעה חשיב כבדקיה אבל בלא"ה אסורה], אלא"כ בדקה, אבל בא מן הדרך מותרת בערה, ואס שהיתה כשיעור שהיתה יכולה לטבול הר"ז מותרת אף בישנה. (ה) היה יודע שלא ראתה ביום כ"ח מותרת עד ל' אף בישנה, ולאחר ל' אסורה בישנה ומותרת בערה צבא מן הדרך, וציושב צביתו יש להסתפק, ואס שהיתה לאחר ל' כשיעור שהיתה יכולה לטבול הר"ז מותרת אף בישנה. (ו) היה וסתה מל"ה לל"ה הר"ז אסורה לאחר ל' בישנה עד כשיעור שהיתה יכולה לטבול מיום ל"ה, אבל בערה מותרת, ומסתברא דאף ציושב צביתו מותרת עד ל"ה אבל לאחר ל"ה אסורה ציושב צביתו (אף בערה). (ז) עבר יום ל"ה ובדקה ולא ראתה אסורה בישנה, עד כשיעור שהיתה יכולה לטבול, ואז"ל באשה שא"ל וסת שעבר יום שלשים, [ואס עברו עליה ג' עונות נראה דמותרת אף בישנה], ונראה להחמיר אף ציושב צביתו, (ערה ודאי מותרת בכל גווי').

אשה שא"ל וסת שהפלגה האחרונה היתה כ"ה ימים, יש להסתפק אס מותרת לאחר יום כ"ה כשיעור שהיתה יכולה לטבול דאפשר דלא הקיל הרמב"ן אלא צ"ל וסת, אבל א"ל וסת לעולם נריכה לחשוש מיום ל' כשיעור שהיתה יכולה לטבול, וכן יש להסתפק בשהפלגה האחרונה היתה ל"ה אס מותרת לאחר ל' כשיעור שהיתה יכולה לטבול, או כיון דחוששת לעולם להפלגה האחרונה

שאנו חוששים לאחר ל' הרי כל הימים שלאחר ל' בספק ובכה"ג לא מנאנו שמותרת בישנה אף דארכא ס"ס, וציתר ביאור דצ"ל וסת אס לא ראתה בשעת וסתה מסתברא דמותרת אף בישנה וממילא בשעבר וסתה ויכלה לטבול מותרת, שהרי אס ראתה אימור טבלה ואס לא ראתה הרי היא מותרת, משא"כ א"ל וסת אף אס לא ראתה ביום שלשים אסורה שמה תראה ביום ל"ה, וממילא י"ל דאף כשיעור שהיתה יכולה לטבול אסורה, אבל ברמב"ן כתב דצ"ל וסת לכ"ח יום ועבר ולא ראתה הר"ז חוששת לל', ובשאינו יודע אס ראתה ביום וסתה הר"ז מותרת משיכלה לטבול מיום וסתה, והנה מבואר שיש ענין מיוחד ביום השלשים, שהרי אשה שוסתה מל"ה לל"ה שעבר יום ל"ה ולא ראתה מסתברא דמותרת אף בישנה, וא"כ ה"נ בוסתה מכ"ח לכ"ח אין לה לחוש לאחר ל' דלאחר ל"ה ולאחר ל' כי הדדי נינהו וכי היכי דהתם אינה חוששת ה"נ הכא, אלא ודאי יש ענין מיוחד ביום ל' וממילא כל שעבר מיום ל' כשיעור שהיתה יכולה לטבול הר"ז מותרת, וכדין אשה ש"ל וסת, מיהו י"ל דאשה שוסתה מל"ה לל"ה אס עבר יום ל"ה ולא ראתה אסורה בישנה, ולפי"ז י"ל דאמנם אין ענין ביום שלשים, ומ"מ נראה דאף לפי"ז אשה שא"ל וסת מכיון שיכלה לטבול מיום שלשים מותרת דכי היכי דצ"ל וסת אע"ג שאס עבר וסתה ולא ראתה אסורה בישנה מ"מ צאינו יודע מה היה ביום וסתה אס יכלה לטבול מיום וסתה מותרת, ה"נ אשה שא"ל וסת אע"ג שאס היינו יודעים שלא ראתה ביום שלשים היתה אסורה מ"מ עכשיו שאין אנו יודעים אס ראתה אס לאו מותרת, מכיון שהיתה יכולה לטבול, ואף דבאשה ש"ל וסת אית לן טפי למימר שראתה בשעת וסתה מאשר באשה שא"ל וסת ביום שלשים, מ"מ כיון דס"ס הוא מותרת, מיהו ברמב"ן מבואר דודאי הענין הוא יום שלשים ולא כל שלאחר ל', אבל מדברי רש"י לא מנאנו הכרח שמסכים לזה ואפשר לפרש לדעת רש"י דעיקר הענין הוא לאחר ל', ולפי"ז אס אשה שוסתה מל"ה לל"ה מותרת אף בישנה משעבר יום ל"ה ולא ראתה, ה"ה אשה שוסתה מכ"ח לכ"ח נמי מותרת אף ביום ל' כל שעבר יום כ"ח ולא ראתה, אבל א"א לומר כן דכיון דאשה שוסתה מל"ה לל"ה אסורה לאחר ל', כש"כ זו שוסתה מכ"ח לכ"ח ולא ראתה בכ"ח שזריכה לחוש לאחר ל', וא"כ אס איתא שאין ענין ביום שלשים נמנא דאשה שוסתה מל"ה לל"ה שעבר יום ל"ה ולא ראתה אסורה בישנה, ולפי"ז נמנא דודאי אשה שא"ל וסת שעבר מיום ל' כשיעור שהיתה יכולה לטבול מותרת, [דממ"נ אס יש ענין ביום שלשים פשיטא דמותרת ואס אין ענין ביום שלשים נמנא דאף אס וסתה מל"ה לל"ה ועבר יום ל"ה אסורה ואפ"ה בעלה מחשב ימי וסתה וצא עליה וה"נ צאין לה וסת וכמשנ"ת], ונראה לאסור בישנה צבא מן

דדוקא בעו"צ אצל צוקט שאינו קבוע מותרת אף בלא בדיקה, (ועי' לק' סק"ו דדעת הרמב"ם דעו"צ קיל מוסק שאינו קבוע) (ועי' ט"ו א' רש"י ד"ה אס), ולדעת הרמב"ם והראב"ד והרא"ה אין כלל ענין בעו"צ.

ט"ו א' תוד"ה אפילו תימא היאך מותרת הא אחרין כו', משמע להו דאף ביטנה מתיר רבצ"ח, דאל"ה אין כאן קושיא די"ל דסגי במה שלא הרגישה [ובערה סמכין שלא הרגישה וא"ל לשאול], אצל בתוך עונה אסורה, ואע"ג דלעיל י"ב א' נידדו לפרש מתני' בערה דוקא היינו דוקא לס"ד, אצל למאי דפשיט ליה החס, מסתברא להו ודאי דאף ביטנה איירי ואף בזה שרי רבצ"ח.

(ו) לדעת הרמב"ם דאשה שא"ל וסת נריכה לעולם בדיקה ל"ת, ע"כ מתני' ט"ו א' דוקא בי"ל וסת איירי, וכן הא דאמר ר"ל והוא שבא ומנאה בתוך ימי עונתה היינו וסתה, ור"ה ורבצ"ח איירו בשהתה לאחר וסתה כשיעור שהיתה יכולה לטבול ור"ל איירי בלא שהתה, ואמנם קי"ל כרבצ"ח, וכו"ל, ומש"כ הרמב"ם בפ"ד מא"צ ה"ט שלא בעונת וסתה היינו במשך שהוסק אוקר לאפוקי לאחר ששהתה כשיעור שיכולה לטבול [ולשון רבנו מוכיח דמיירי אף בשבצר עבר זמן וסתה ואפ"ה מותרת כל שיכלה לטבול, שכתב הלך למדינה אחרת, וכל לשון מוכיח כן], אצל ודאי כל שלא יכלה לטבול אסורה ודברי המ"מ תמוהין, וכמש"כ בכ"מ, [שו"ר בנו"צ קמא סימן נ"ה כתב לחלק בין שמא ראתה לשמא תראה, ובאמת כנ"ל לדעת הסוברים וסתות דרבנן וסמוך לוסתה דאוריתא, ולא קאימנא כעת בעיון דדיני חששות דשמא תראה ושמא ראתה ועי' בצד"ה ריש שער הפרישה, שו"ר בספר מרן שליט"א קמא סימן ע"ב סק"ח נמפרש דאפשר דוסתות דרבנן וסמוך לוסתה דאוריתא]. [נמנא דלדעת הרמב"ם לא מצינו כלל ענין ציוס שלשים ולפי"ו לדין דקי"ל דאף אשה שא"ל וסת א"ל בדיקה ל"ת, נמנא שאינה נריכה לחוש אלא להפלגה האחרונה ולוסת החודש אצל לא לעו"צ].

ודעת הרי"ף אמנם תמוה שהעתיק ברייתא דחמירין ופועלין ולא חילק בין הגיע עת וסתה ללא הגיע, מיהו בזה י"ל דמסבירא נדע דבלא הגיע עת וסתה איירי, אצל אכתי קשה למה לא העתיק מימרא דר"י דבעלה מחשב ימי וסתה וצא עליה, [ופלוגתא דר"ה ורבצ"ח אפשר דמפרש כחו, ומימרא דר"ל אפשר דמפרש כהרמב"ם, אצל קשה לפי"ו למה לא פירש דדוקא בלא הגיע עת וסתה כיון דחזין דר"ל הולך לפרש], וא"ע.

לדינא נראה דקי"ל כדעת תו' שנתבאר לעיל סק"ג.

(ז) יו"ד סימן קפ"ט ש"ך סק"ל האריך להוכיח דעו"צ היינו וסת החודש, ודבריו תמוהין, דהא דאשה

בעינן כשיעור שמהא יכולה לטבול מההפלגה האחרונה, ונראה להחמיר.

(ג) ודעת תו' דפלוגתא דר"ה ורבצ"ח בזהיה לה שהות לטבול, ונראה דלרבצ"ח מותרת אף ביטנה [ורבצ"ח כר"י ותרווייהו חד מילתא אמרי], נמנא לדינא לפי"ו, דין א' מוסקס, דין ב' אפשר דאף צבא מן הדרך אסורה אף בערה, [דעיקר דיוקן דצבא מן הדרך מותר היינו לפרש"י דאף בי"ל וסת מותר צבא מן הדרך דתביעה כבדיקה, ומכיון דלא חיפלו אלא בי"ל וסת משמע דבא"ל וסת לאחר עו"צ אף ר"ה מודה, אצל לדעת תו' דפלוגתתם בזהיה לה שהות לטבול י"ל דבאין לה וסת לכו"ע מותרת משהיה לה שהות לטבול, אצל בלא היה לה שהות אסורה אף צבא מן הדרך], דין ג' מוסקס, דין ד' אסורה אף צבא מן הדרך, אצל שהתה כשיעור שיכולה לטבול מותרת, דין ה' עד ל' מותרת, לאחר ל' הרי"ו כבדין ב', [דאפשר דאף צבא מן הדרך אסורה] מיהו אפשר דעיקר הדין ס"ל לתו' דאשה שי"ל וסת אינה חוששת לעו"צ אף שבצר וסתה ולא ראתה, עי' רשב"א, ולפי"ו מותרת בערה אף ציושב צביתו וביטנה כשהיתה יכולה לטבול מיום כ"ט וכבדין ז', ואם שהתה כשיעור שהיתה יכולה לטבול מותרת, דין ו' לא נמפרש אסא אסורה עד ל"ה, וכשיעור שהיתה יכולה לטבול מיום ל"ה ודאי מותרת, ולאחר ל"ה קודם שהיתה יכולה לטבול אסורה אף בערה ואף צבא מן הדרך, דין ז' י"ל שהוא מוסקס.

(ד) יו"ד סימן קפ"ד ס"א עד שישאלנה, בחו"ד בשם תו' כתב דאפילו ערה אסורה עד שתאמר בפירוש טהורה אני, ובאמת לא כתבו כן בתו' אלא בהניחה בחזקת טמאה, ושפיר י"ל דבהניחה בחזקת טהורה אלא שהגיע עת וסתה, או עו"צ בא"ל וסת, מותרת בערה, אצל קושטא נראה דכל שזריכה בדיקה אף בשלא הרגישה, לא מהני ערה דלאו כל נשי דינא גמירי, ודעתן עלוהי למיבדק, והלכך כל שלא אמרה לו שבדקה אסורה, מיהו בהגיע שיעור שהפליגה באשה שא"ל וסת שכתבנו לעיל סק"א דאסורה, וזה הרי אף בלא בדיקה מותרת כל שלא הרגישה וכדלקמן סימן קפ"ט ס"ד, בזה י"ל דבערה מותרת, וא"ל שתאמר טהורה אני.

(ה) יו"ד סימן קפ"ט ס"ד ועו"צ כו' דינה כוסת קבוע, כ"כ הרשב"א בתו"ה סוף שער הוסתות, אצל נ"ע דלדבריה וסת שאינו קבוע שחוששת לו נזכר בגמ' [ס"ג ב' שינתה כו' זה חס אסורין], אצל שחוששת לעו"צ למדנו ממה שאסרו ביטנה לאחר ל', ומנ"ל להחמיר בעו"צ יותר מבוסת שאינו קבוע, ונראה דמשמע ליה להרשב"א דהא דאמר ר"ל והוא שבא ומנאה בתוך ימי עונתה קאי אף אערה דאף ערה אסורה לאחר ימי עונתה עד שתבדוק, ונמנא מפורש ד"ז בגמ', וחילק הרשב"א

הירצא מדברנו שעונה ציונית שכתבו הרשב"א והטור היינו ל' יום ולא וסת החודש, אבל הרמב"ן והראש"ד חלוקים בעיקר הדין וס"ל שאין צריכה לפרוש בעו"צ [וכן דעת הרא"ה בדר"ה וכן לדעת הרמב"ם לא מוכר כלל חשש מה], [וכש"כ למש"כ הש"ך דעו"צ היינו יום ל"א מתחלת הראיה, נמצא מפורש ברמב"ן שא"צ

הא דאמר י"ל וסא לימים ולקפיוט היה אפשר לומר
דדוקא נקט אבל יש לה וסא לקפיוט לתוד אסורה,
דזימנין דקפא, ודוקא בשהשש ליום מיוחד אמרינן
דילמא ביום זה לא קפא אבל בשאין לה יום קבוע שפיר
חיישנין דילמא קפא, דבכל אשה זימנין דמתרמי שקופא,

שם גמ' אר"ז דכו"ע וסמות דאורייתא כאן שצדקה
עצמה כשיעור וסת, נראה דאע"ג דלא קיי"ל כהך
אוקימתא מכל מקום קיי"ל כדס"ל לרב אליבא דהך
אוקימתא, ונפ"מ במנחת טמאה שאינה מטמאה מעת
לעת ואינה מקולקלת למיניה, וכן אפשר דנפ"מ בחרשת
אם נימא דאין צדיקה מועלת לה דמ"מ בתוך שיעור וסת
אם צדקה ומנחה טהורה טהורה.

שם טעמא דאיכא חרדה כו', ולא צעי לאוקמא בחרשת,
דסתמא משמע דכל אשה איירי, א"נ אפשר דלאו
כל מחצא מסלקת הדמים דזימנין דמירתתא טובא ואז
מסתלק הוסת וזימנין דלא מירתתא כולי האי ואז הוסת
במקומו, ולפיכך לא החירו במחצא אלא בעבר וסתה ולא
הרגישה כיון דאיכא למיתלי סילוק הדם מחמת המחצא
סמכינן אהרגשה, אבל חרשת שהיתה במחצא אמנם אסורה
עד שתצדוק, ולפיכך ע"כ ר"מ צפקחת מיירי, וזוהי ניחא
קו' תו' ט' א' שהקשו דלמא בראתה איירי, דבזה י"ל
דלכו"ע טמאה למפרע דחזינן דלא מירתתא כולי האי עד
שיסתלקו דמיה, [ולפי"ו הטילה מ"ר במחצא צריכה
צדיקה, ואפשר דאינה עלולה בהחלט לטעות בהמ"ר ואי
יהיב דעתה סמכינן דלא טעמה, א"נ כיון דשעה מועטת
היא לא חיישינן לה, וגם בסתמא מרגשת זמן מקוים ולא
רק רגע, ומה"ט י"ל דאי וסתות דרבנן אף שצחרשת
אסורה למש"כ לעיל מ"מ צפקחת שהטילה מ"ר מותרת,
ועי' להלן שאמנם כ"נ עיקר, (ואפילו את"ל דאסורה, נמי
אין לשאול דלוקמא לדרי"מ בכה"ג, [אי יש לה דין מחצא]
די"ל דסתמא משמע), ולמש"כ ניחא דעת הטור סימן
קפ"ד שלא החיר לשמש במחצא, ונתקשה הצי"ד בגמ'
משמע דמחצא ומעוברת כי הדדי נינהו וא"כ כי היכי
דבמעוברת שרינן אף בשעת וסתה ה"נ במחצא, ולמש"כ
ניחא דבמחצא לעולם לא ידעינן אם היא במצב כזה של
מחצא שגורס סילוק דמים, ולפיכך לא שייך לדון דין
מחצא אלא בעבר וסתה, [שו"ר צמג"א סימן ג' ס"ק
י"ד עי"ש].

ובן הא דצעי ההוא סבא מר"י לעיל ט' א' אליבא דמ"ד
וסמות דאורייתא ה"ה דהו"מ למיצעיא בחרשת (או
בהמ"ר, אם נימא דבהחלט אפשר לטעות וחיישינן
שטעמה), אלא דצעי בכל גווני למ"ד וסתות דאורייתא,
והרי בלא"ה הו"מ למיצעיא אם חוששת לוסתה לכתחלה,
ואף למ"ד וסתות דרבנן.

יש להסתפק למש"כ דאף אי וסתות דאורייתא מ"מ
צפקחת שעבר וסתה אינה טמאה אלא מדרבנן
דמדאורייתא סמכינן אהרגשה, אי צדקה אח"כ ומנחה
טמאה אי טמאה מדאורייתא מומן הוסת שהרי חזינן שלא
הרגישה, או"ד אמרינן השתא בצדיקת עד נפק, ומסתברא
דאף בכה"ג אינה טמאה אלא מדרבנן.

אבל מדברי הרשב"א וכן מדברי הרמב"ן (שם) מבואר
דאף צי"ל וסת לקפילות לחוד נמי מותרת.

ט' ט"ז א' צעו מיני' מר"נ וסתות דאורייתא כו', נראה
דאף אי וסתות דאורייתא מ"מ אם אס עבר
וסתה ולא הרגישה מותרת מן התורה וא"ל צדיקה כלל
דסמכינן מדלא ארגשה ודאי לא חזיא דלעולם אשה
מרגשת בעצמה, [צדיקה דעתה פשיטא דטהורה מן
התורה דהא אינה טמאה עד שתרגיש בצורה אלא אף
בסתמא כיון דלעולם מרגשת לא אמרינן דאף השתא
ארגשה ולא אדעתה, וכ"מ דהא כל כתמים דרבנן ואף
דלא יהיבא דעתה ואמאי לא ליהוי ספיקא דאורייתא דילמא
ארגשה, אלא ודאי לעולם אשה מרגשת בעצמה], אלא דאי
וסמות דאורייתא מסתבר שגזרו חכמים בשעבר וסתה ולא
הרגישה שתהא אסורה שאין לסמוך על הרגשה, וצדיקה
של עכשיו אינה מועלת דדילמא חזיא ונאצד, אבל
מדאורייתא ודאי שריא, ודוקא חרשת שעבר וסתה אסורה
מדאורייתא אי וסתות דאורייתא, ואי וסתות דרבנן היינו
דאף חרשת שעבר וסתה טהורה מה"ת, [ויש לעי' עד
אימתי, וכי לעולם לא תראה, וצ"ע], ואינה טמאה אלא
מדרבנן, וכיון דאין כאן חשש מן התורה לא גזרו חכמים
צפקחת כיון שלעולם מרגשת בעצמה, ולפיכך עבר וסתה
ולא צדקה טהורה, ומה שהצריכו צדיקה היינו דודאי כל
דאפשר לצרורי אית לן לצרורי, ולכתחלה צריכה לצדוק
בשעת וסתה, אבל אם לא צדקה לא מטמאין לה, והרי
אף אם עבר זמן רב מוסתה צודקת ומשמשת אף שאם
באמת ראתה בשעת וסתה נמי כבר בודאי נאצד, הרי
שאין צדיקה זו מעכבת, וכן מבואר לקמן ברואה דם מכה
דטהורה הרי דבש"א צדיקה מטהרינן לה בלא צדיקה,
ולפי"ו חרשת שעבר וסתה אסורה עד שתצבול, ופיקחת
שרחנה ונתקנחה לאחר וסתה, צודקת ומותרת.

שם תוד"ה אלמא והלא אפילו אי וסתות דרבנן כיון
דראתה עכשיו כו', ולא ניחא להו למימר שיהא חולק
בזה דמהא דקאמר רב צדקה ומנחת טמאה טמאה, וכן
מהא דר"י אמר תצדק, משמע דכשנמנחת טמאה לא
פליגי ר"ש ור"י ור"א, וגם אין צורך להזכיר שצדקה
ומנחת טמאה דטמאה מכאן ולהבא, וכן מבואר בצבריהם
לעיל ט' א' ד"ה הא דהוכחתם מהא דאמר רב צדקה
ומנחת טמאה טמאה, ובגה"ש נתקשה בזה, מיהו לפירוש
רש"י דחוששת לראייתה היינו טומאת מעת לעת ע"כ צ"ל
דס"ל דאי וסתות דרבנן אינה חוששת לוסתה כלל אף
לטהרות.

ולמאי דמסקינן דרב סבר וסתות דרבנן מפרשינן
דראתה דוקא ונמנא דאף אי וסתות דרבנן נמי
מקולקלת למיניה, וקיי"ל כן, וכ"ז לפי' תו', אבל לפירוש
י"ל דאף למסקנא אינה מקולקלת למיניה, וכ"פ הרמב"ם
צפ"ח מא"צ הי"ג.

ההרגשה צדס המקור וכמש"כ לק' סימן ז' סק"ה, ואפ"ה טהורה במרגשת יציאת דם מן המכה אע"ג שיש לחוש שעכשיו צא גם דם המקור, וטעמא נראה דלא חיישינן דילמא אתרמי דוקא ביאת דם מן המקור בשעת הרגשת יציאת דם מן המכה, וה"נ בשעת הטלת מ"ר לא חיישינן דאתרמי, ואדרבה הכא עדיף דע"פ רוב אינה טועה בהרמ"ר משא"כ במכה שדעת תו' שבהחלט נשללה ממנה ההרגשה, ולפי"ז הכי נקטינן דאף בהטילה מ"ר וקנחה פני' ציוס וסמה וצדקה ומנאה טהורה, טהורה. (ונתעוררתי לזה).

החור"ד סימן קפ"ד נסתפק בעבר וסמה ג"פ ולא צדקה ולא הרגישה אי נעקר הוסת צכך, ולמסקנא כתב דאינו נעקר, וכן בראתה פעמים ציוס ל"א ובשלישית לא צדקה ולא הרגישה וצרכי ראתה ציוס ל"א דחשיב וסת, ותמוה דהא ראתה פעמים ציוס ל"א הוי וסת שאינו קבוע, ומן הדין אינה צריכה צדקה ציוס הוסת וכדאיחא בסיון קפ"ט ס"ד ומשעבר וסמה ולא הרגישה שוב אינה חוששת לו, ואיך תקבוע וסת בראיה אחת, וכן בעבר וסמה ג"פ שמוותרת לצעלה בצדקה עכשיו ומנאה טהורה, האיך נחשש לוסת ונאמר שראתה, והרי בשא"א לה לצדוק מותרת לכתחילה בלא צדקה וכמש"כ לעיל, וא"כ איך יתכן שנחזיק לוסתה, וכעת ראיתי בהלכות נדה להרמב"ן פ"ה דין כ' שכתב דוסת קבוע אינו נעקר אלא בג' פעמים בצדיקה, ונראה דאין כונתו אלא לכתחילה אבל צדיעצד אס צדקה עכשיו ומנאה טהורה נעקר הוסת, [שהרי באשה ש"ל מכה ודאי נעקר בלא צדיקה, והיכן מצינו שקנסו בשאפשר לצדוק], אבל וסת שאינו קבוע אף לכתחילה א"צ צדיקה אף עכשיו, (ומנאה דאמנס אף לעיכובא איכא בצדיקה, דעכשיו צריכה לצדוק לעיכובא שכן הוא ציוי חכמים, משא"כ בוסת שאינו קבוע שאף עכשיו לא מחייבין לה לצדוק).

ברם יש להסתפק אשה שעבר עליה ד"פ וסמה ולא צדקה ועכשיו צדקה ומנאה טמאה, מי אמרינן כיון דהך דם ודאי אי אפשר שהוא משעת וסמה הקודם ומנאה שאנו מחזיקים שעבר עליה וסמה ג"פ ולא ראתה, וממילא תו לא חיישינן לדם שמנאנו עכשיו שמא מיום וסמה הוא שהרי כבר נעקר וסמה בג"פ הקודמים, והרי זה כאילו צדקה בג"פ הראשונים ולא ראתה דודאי לא חיישינן לוסתה לדם שמנאנו עכשיו כיון שלא מנאנוהו בשעת וסמה, או"ד כל שלא הוזהר טהורה לא נעקר הוסת שהרי כל שעה ושעה חייבת לצדוק ענמה וכשצדקה מנאה טמאה, מיהו נראה דמעיקר הדין ודאי אין כאן וסת, אלא דאפשר דמשום דרבנן אצרכו צדיקה אחמרו שלא יהא נחשב העדר הרגשה בזמן שאפשר לצדוק, ואחמרו שחוש לוסתה, מיהו בצדקה עכשיו ומנאה טהורה נראה דלא אחמרו רבנן בכה"ג, וז"ע.

בנו"ב מהדו"ק חיו"ד סימן נ"ה כתב דאף אי וסמות דרבנן מ"מ בצדקה ומנאה טמאה מומן הוסת מדאורייתא, ואין נראה כן, שהרי לל"ק ט"ז אי אי וסמות דרבנן אינה מקולקלת למנינה, ולפירש"י אף לטהרות אינה חוששת מומן הוסת, ומנ"ל לחדש דלאידך לישנא טמאה מדאורייתא מומן הוסת אף אי וסמות דרבנן, דיינו אס נאמר דמדרבנן מקולקלת למנינה, וחוששת לוסתה, [וכעת ראיתי שצחינא סימן ק"ג דן מסוגיא זו אבל מש"כ נראה], וכבר כתבנו דבפקחת אף אי וסמות דאורייתא מתבצרה דאף בראתה אח"כ שאינה טמאה מומן הוסת אלא מדרבנן, [ואי וסמות דרבנן אף בשוטה אינה טמאה מומן הוסת אלא מדרבנן].

עוד כתב שם ליישב קו' תו' ט' אי ד"ה הא שהקשו דילמא איירי ר"מ בצדקה אח"כ ומנאה טמאה, דמשום חרדה לא מטמאין לה למפרע אבל אי לאו חרדה הרי אף אי וסמות דרבנן טמאה למפרע, ותידך דמ"מ שמעינן דאף אי וסמות דאורייתא לא חיישינן לוסתה שהרי בצדקה ומנאה טמאה אף אי וסמות דרבנן מ"מ טמאה מומן הוסת מדאורייתא, ותמוה דאכתי מה הועיל לסוגיא ט"ז אי' דמוכחינן מהך מתני' דס"ל לר"מ וסמות דאורייתא, וכן בגמ' ט' אי' מבואר דס"ל אליבא דר"מ דוסמות דאורייתא.

בפרישה סימן קפ"ד כתב דאשה ש"ל וסת שעבר וסמה ולא הרגישה וקנחה פניה של מטה, דאסורה עד שתספור ו"נ ותטבול, ותימא דהא באשה ש"ל מכה אמרו ט"ז אי' דאי וסמות דרבנן מותרת ואע"ג דלא שייך זה צדיקה וכמש"כ כל הראשונים שם דכל דלא אפשר בצדיקה לא אסרינן לה, וכן מוכח שהרי לא נתנו שיעור לצדיקה ואפילו בשעתה אחר וסמה ימים הרבה שע"פ הרוב אף אס היה דם בשעת וסמה כבר נאצד, נמי אס צדקה ומנאה טהורה טהורה, הרי שאין צדיקה זו מעבצת ולא חייבה אלא בשאפשר, וה"נ קנחה פניה נמי מותרת, (ואולי כונת הפרישה בקנחה צמוד ומשום קנס, אבל ז"ע היכן מצינו שקנסו חכמים, מיהו אפשר שהדבר פשוט בסבא וז"ע). וכבר הביא בספר לחו"ש שהב"ח [בקו"א] ואינו תח"י חולק.

ונראה דאפילו הטילה מ"ר בשעת וסמה ואח"כ ראתה פניה נמי מותרת לדין דוסמות דרבנן, דאף אי וסמות דאורייתא [למש"כ לעיל] סמכין אהרגשה ואף בהטילה מים סמכין אהרגשה, דחשש רחוק הוא לומר שזדמן ביאת האורה צדוק בשעת הטלה, ויותר יש לנו לתלות בשאר העונה, ועוד דע"פ הרוב מרגישה צדיאת האורה אף אס צא בשעת הטלה, וממילא אי וסמות דרבנן טהורה אף בכה"ג, ובחור"ד לא כ"כ, וז"ע.

שוב ראיתי דמהא דמכה יש ללמוד דאף בהטילה מ"ר וקנחה פני' מותרת, שהרי לדעת תו' המכה שוללת

בשיעור וסת, והג"מ דאלת"ה קשה טעמי' דשמואל, דמשמע דבשיעור וסת לא שייך כלל לספק שנאצד הדס, אח"כ ראיתי בספר מרן שליט"א קמא סימן ע"ב שכתב קרוב לדברים אלו, וכתב דגוי בצדיקה בתחלת הוסת ובסופו, עיי"ש, וזכ"מ בש"ך סימן קפ"ד ס"ק כ"ג שהעתיק לחוש להנריך צדיקה בשיעור וסת של וסתה, וכבר כתבו אחרונים בשם הש"ך דנשי דידן אין להם שעה קבועה, ומבואר דאפ"ה אם צדיקה בשיעור וסת סגי, ואם היה כונת הש"ך בהפסיקה באמצע הוסת או בתחילתו כשיעור וסת הוא מפרש לה, אבל אין ספק שכונתו בשיעור וסת לאחר וסתה, ומבואר דאף אשה שוסתה כל היום סגי בצדיקה בשיעור וסת לאחר וסתה אף אי וסתות דאורייתא].

ונראה לפי"ז לידן דוסתות דרבנן, דא"כ שיהיה שם מוך דחוק כל העונה, דנשי דלכתחילה צריכה לצדוק בשעת וסתה מ"מ בצדיקה בסוף הוסת שפיר דמי, [מיהו אפשר שראוי להחמיר לצדוק לאחר הטלת מ"ר], ובחוו"ד סימן קפ"ד הוצא צפ"ת ס"ק י"ז הנריך מוך דחוק כל העונה.

ס"ג ב' מתני' בסוף הוסתות כל הטירות שעשה בתוך הוסתות טהורות, בוסתות דגופה איירי וכמש"פ רש"י, אבל נראה דה"ה בוסת הימים שאם יש לה שעה קבועה וראתה בה אינה חוששת למפרע כלל, [וכן יש לדקדק מדברי הרשב"א בתו"ה שדקדק מדשציק התנא וסתות דגופה דאיירי בהו ונקט פלוגתת ר"י ור"י בוסת הימים ש"מ דבוסתות דגופה אף ר"י מודה דשעות וסתות ומבואר דמדנין הרישא דמשמע ודאי דאין חולק עליו ליכא למישמע מיניה לענין פרישה אי חייבת בכל העונה או רק שעת הוסת, והיינו כמש"כ דשפיר י"ל דרישא אף בוסת הימים כן, ואפ"ה פליג ר"י וה"נ י"ל בוסת הגוף ולפיכך הוצרך הרשב"א לדקדק מדשציק התנא וסתות דגופה], ואע"ג שאם ראתה בתחלת הוסת אין כאן שינוי בוסת ולא חטמא למפרע כלל כדין אשה ש"ל וסת, והרי חייבת בפרישה אף בתחלת הוסת [לר' יהודה], מ"מ כשראתה בשעה שהיתה למודה לראות אמרינן חזקה אורח בזמנו בא שהרי מעיקר הדין יש לנו לעולם להעמידה בחזקתה ולומר השתא הוא דחזאי, ואמנם לחולין ולמימיני אמנם אמרינן כן אלא דלטהרות החמירו חכמים, אבל כשאמנם ראתה בשעה שהיתה למודה בזה לא גזרו לטמאות מעת לעת, אבל ודאי אם ראתה באמצע הווסת הרי זה מטמאה למפרע מתחלת הוסת, וכן אשה שאין לה שעה קבועה אם ראתה בסוף הוסת הר"י מטמאה למפרע מתחלת הוסת, ודוקא כשאמנם ראתה בשעה שהיתה למודה בזה לא מטמאין למפרע, ונראה דאין שייך כאן לומר שלא גזרו על עונה כיון דמעט לעת ליכא וכדאמרינן ל"ו א',

(י' שו"ע סימן קפ"ד ס"ט טהורה בלא צדיקה, צ"י כתב כן בדעת הר"ף והרמב"ם, וכבר נתבאר לעיל סק"ו שאין נראה כן בדעת הרמב"ם וכמש"כ הכ"מ בעצמו, גם בדברי הרמב"ם פ"ח הי"ג שכתב ואם מנאה עצמה טהורה הר"י בחזקת טהורה, מבואר דבלא צדיקה זו אינה בחזקת טהורה, הרי מפורש דצריכה צדיקה, וגם מדברי הר"ף קשה ללמוד מהשמטה, [דממנה שהציא צרייתא דחמירין אין ראה וכמש"כ לעיל שם], ואף שהר"ן כתב כן בדעתם מ"מ סיים בעצמו שזו קולא גדולה מדאי, וגם כל הראשונים חלוקים בזה הלכך אין להקל כלל, [צ"ל כתב לפי' הר"ף דהא דאמרו ט"ז א' מיצדק היינו בשעת וסתה, ועדיפא מיניה כתב הרמב"ן דהיינו לטהרות].

ויש כאן לפרש דינים אחדים, שנתבאר לעיל סק"ט. א) רחצה פני' לאחר הוסת, ובדקה אח"כ ומנאה טהורה טהורה, ואפילו הטילה מים בשעת הוסת ורחצה פני' ואח"כ צדיקה ומנאה טהורה, טהורה, (ב) אשה שעבר וסתה ג"פ ולא הרגישה ולא צדיקה ואח"כ צדיקה ומנאה טהורה, נעקר וסתה בכה, (ג) עבר וסתה ד"פ ואח"כ צדיקה ומנאה טמאה יש להסתפק אם נעקר וסתה, [צ"ג פ' ומנאה טמאה לא שייך להסתפק שהרי חוששת לוסתה וממילא הוסת בקציעותו שהרי לא נעקר אלא ב' פעמים], ומסתברא דנעקר.

אשה שא"ל וסת קבוע שא"צ צדיקה בשעבר וסתה, נראה דאף בהטילה מ"ר א"צ צדיקה, שהרי דברו בהווה וסתה אשה אין לה וסת קבוע לשעות וע"כ שאין הטלת מ"ר מפסדת, וטעמא נראה כמש"כ לעיל סק"ט.

יא) ט"ז א' כאן שצדיקה עצמה כשיעור וסת, אם נימא דאשה שוסתה כל היום צריכה צדיקה כל היום, ואי וסתות דאורייתא אם לא צדיקה רגע אחת מן היום טמאה, הדבר תימא איך משכח"ל צדיקה כשיעור וסת, שנמנא שצריך שיהא וסתה קבוע לרגע כמימרא ולא מנאנו קציעות וסת כזה, מיהו י"ל שמיד בתחלת וסתה שהתה משהו פחות משיעור וסת א"נ באמצע וסתה הוציאה העד ושהתה פחות משיעור וסת, ולפי"ז צ"ל דאף בכה"ג מטמא שמואל אף שוסתה כל היום ודוחק, ואפשר דאשה שוסתה כל היום אם לא צדיקה בתחלת היום ובדקה בסוף היום ומנאה טהורה דטהורה אף אי וסתות דאורייתא שהרי כבר כתבנו לעיל סק"ט דמדאורייתא סמכין אהרגשה ומדרבנן הוא דבעיא צדיקה, ונהי דמדרבנן צריכה צדיקה בשעת וסתה מ"מ לא החמירו שתהא טעונה צדיקה כל היום בלי שום הפסק כלל, וכל שצדיקה בסוף עונת הוסת ומנאה טהורה, ונחלקו רש"ש בצדיקה לאחר היום בשיעור וסת, דאפשר שלא הקילו חכמים אלא בצדיקה בעונת הוסת אבל לא אח"כ אף שהא

בשיעור וסת אף בנמצא על שלו, דלמלא בסוף ביהא
 ראתה, [ומש"כ תו' שזועות י"ח א' ד"ה המשמש מנמצא
 על שלה ז"ל דל"ד וה"ה בנמצא על שלו ע"כ איירי בפירש
 בא"ח ואפרישה, מיהו בצעה"מ משמע דאף בפירש בא"ח
 יש לחייב אכניסה בנמצא על שלו וזה ז"ע], ובהכניס
 ופירש מיד ונמצא על שלו אפשר דאיכא לחיובי נמי
 אכניסה, מיהו אפשר דאף זה לאחר שיעור וסת הוא,
 ובקינוח דמחייבין ליה לעיל י"ב א' איכא לפרושי דהיינו
 אפרישה דהתם ודאי בשיעור וסת הוא שהרי גם הדם
 כבר ירד מן המקור עד שמנאחו בקינוח, והא דאמרין
 שזועות י"ח א' אכניסה, ל"ד ועיקרו על שוגג דסמוך
 לוסתה, [והא דקרי ליה מזות ל"ח שצנדה היינו משום
 דטעו באיסור לבוא על הנדה, אבל חיובא אמנם אפרישה],
 אחר כך ראיתי שכ"כ מרן שליט"א בקמא סימן נ"ב.

נ"ז ב' לא לעולם דארגישה ואימא הרגשת שמש הוה,
 א"א לומר דבלא הרגישה ליכא חיוב חטאת אף
 בנמצא על שלו או על שלה אותיות, דלהדיא אמרין לעיל
 י"ב א' מהו שתקנה לחייב בעלה חטאת וע"כ בלא
 הרגישה איירי, (דבהרגישה ודאי חייבת לבדוק), ועוד דאי
 בהרגישה איירי מתני' היכי מחייבין לה בחטאת והא
 מוידה היא, [דע"כ איירי בלא חמרה לבעלה דהכי אמרין
 בשזועות שם והא נמצא קתני אלא דהיה אפשר לפרש
 דאיירי דארגשה ולא חמרה לבעלה ולפיכך נקט נמצא
 דלגבי בעל אמנם נמצא, אבל אכתי קשה א"כ מוידה היא
 והאיך חייבת בקרבן], וז"ל בע"ה, ולפי"ז בעלה חייב
 משום שוגג דסמוך לוסתה ואידי משום אומר מותר
 דפרישה, ול"מ כן, גם מפשטות קו' הגמ' בשזועות והא
 נמצא קתני משמע דאף היא לא ידעה כלום ואיירי בלא
 ארגשה, [ואין לומר דכיון דאיכא למימר הרגשת שמש
 הואי נופל שפיר לשון נמצא אף בארגשה, דא"כ מאי
 פריך התם בשזועות והא נמצא קתני הא שפיר י"ל
 דאיירי בארגשה ואפרישה, וגם עיקר הקו' והא נמצא
 קתני היינו שלא מזכר כלל ענין שהרגישה שנטמאה
 וכדקתני איך מתני' שאמרה לו נטמאתי], לכך יש לפרש
 דה"ק לעולם אימא לך שהרגישה ואימא הרגשת שמש
 הוה ומיירי אמנם שלא הרגישה אלא שאנו אומרים
 הרגישה וסברה הרגשת שמש הוה, [ובס"ט סימן קפ"ג
 מבואר דמפרש דאמנם איירי בהרגישה, והוא תימא
 כמשנ"ת, [שו"ר בס"ט בסימן ק"ז ס"ק ס"ו דף כ' ע"ב
 ד"ה תו], ובתשו' הגרע"א ז"ל סימן ס"ב מפרש אמנם
 כמש"כ, וכ"כ מרן שליט"א שם].

(והא דבהיתה למודה לראות בתחלת הוסתות י"ל לפי"ז
 דגרע משאר מעת לעת שהרי חוששת לוסתה ואפילו לימים
 הרבה), דדוקא בשיש חשש שראתה מעת לעת קודם
 ואפ"ה לא שייך לטמאות מעת לעת בזה שייך לומר כיון
 דמעט לעת ליכא לא גזרו אבל בשיש מקום לגזור מעת
 לעת אלא שיש לנו הוכחה שלא ראתה אז כזי הא י"ל
 דגזרין אף פחות ממעת לעת, הר"ז כמפקידה לפקידה
 דגזרין[*].

ונראה לפי"ז דאשה שיש לה וסת לשעות ועברה שעתה
 ובדקה ולא ראתה עדיין זריכה בדיקה בסוף
 העונה, דלעולם חיישין לכל היום אלא שבראתה בשעתה
 תו לא חיישין למפרע, אבל בשלא ראתה בשעתה ודאי
 חיישין כל היום, ואף אם למודה לראות בסוף העונה נמי
 י"ל דזריכה בדיקה אף בתחלת העונה [אם כל אשה זריכה
 בדיקה כל משך זמן וסתה], דלעולם חיישין לכל משך
 העונה דקביעות השעות עלול להשתנות, אלא דבראתה
 בשעתה לא מטמאין למפרע, אבל לכתחלה אמנם חיישין
 לכל משך העונה, וכש"כ בשעברה שעתה ולא ראתה
 דחיישין לכל משך העונה, וזה דלא כמש"כ בחו"ד סימן
 קפ"ד שאינה זריכה בדיקה אלא בשעתה בלבד. [ושם
 בחו"ד כתב לה"ר לדבריו מהא דאמרין בבדקה בשיעור
 וסת לוסתה דש"ד, והיכי משכח"ל אם טעונה בדיקה כל
 היום, וכבר כתבנו לעיל שאין טעונה בדיקה אלא בסוף
 הוסת, גם לפי דבריו דטעונה בדיקה כל היום משכח"ל
 בתחלת היום שאיחרה לשים המוך קצת פחות מכשיעור
 וסת, וכן באמצע היום הו"א קצת את העד והחזירתו
 בשיעור וסת, ולפי מה שפירש פריך לומר דאיירי שהיה
 וסתה מדויק לרגע כמימרא, ואין לך אדם שיוכל לשער
 בצמצום כזה ולא מנאנו כלל קביעות וסת כזה].

בקטיבן מכל הנ"ל דאשה ש"ל וסת שהגיע שעת וסתה
 א"צ מוך דחוק כל העונה וסגי בבדיקה בסוף
 העונה, (מיהו א"א לנמצא סוף העונה וזריכה מוך דחוק
 כל צין השמשות או מסוף הלילה לתחלת היום). מיהו
 לאחר הטלת מ"ר אפשר דראוי להחמיר לבדוק, ובבדיקות
 רבות במשך העונה נראה ודאי דסגי, ולמעשה בבדיקה
 בתחלת הוסת ובסופו סגי וכמש"כ מרן שליט"א, ואם
 וסתה קבוע לשעה נראה דזריכה בדיקה בסוף אותה שעה,
 ואם מנא טהורה זריכה עוד בבדיקה בסוף העונה.

(צ"ד א' נמצא על שלו כו', נראה דחיוצא אפרישה
 ומיירי דפירש בא"ח, דאכניסה לא היו

(*) ברם לפ"ז הא דאמרין דאשה ש"ל וסת ד"י שעתה, היינו רק בראתה ברגע הראשון של וסתה, או ביש לה וסת לשעה,
 ול"מ כן, אלא דאף בראתה בסוף היום של וסתה נמי ד"י שעתה, והטעם שלא גזרו למפרע אלא בראי' שהיא מאורע מחודש, ולא
 בראתה בוסתה.

מבואר. — (ומה שחיראו דמתשמיש לא הו' אלא שעה מועטת היינו משום דקודם תשמיש לא מספקינן כלל דמעיךר הדין לא מטמאין למפרע כלל ולפיכך עיקר החשש רק על שיעור וסת קודם בדיקה).

וצריך טעם למה נטרו להקשות אהא דאמרין אימור הרגשת שמש ולא הקשו כן אהא דקאמרין לעיל אימור הרגשת עד דהתם נמי איכא לאקשויי ולפרוקי [דהתם נמי הנידון על הרגע של בדיקה], ואפשר דהתם היה אפשר לפרש דכונת הגמ' דאמננס איירי בהרגשה ואפ"ה טהורה בפחות מכגריס, וממילא לא שייך להקשות דנימא אימור הרגשת מ"ר שלא מאלו שהקילו מהך טעמא אלא שהחמירו וכמ"ס בס"ט שם, אבל בזה דאימור הרגשת שמש ע"כ דמיירי בלא ארגשה וכמ"ס מהכרח סוגיא דשבועות, ושפיר הקשו, [מיהו בחר דידעינן דבהך דנמנא על שלו הכונה דאיירי בלא ארגשה אף באיין מפרשין כן דגבי הדדי תניא (מיהו כבר כחזנו לעיל דברש"י ל"מ כן)], (ובהא דהרגשת שמש י"ל דאף אם כונת הגמ' דאיירי אמננס שהרגשה נמי יש להקשות למה לא קאמר הרמ"ר דה"ל לתומרא היא דלא לייתי חולין בעורה, מיהו כבר נבאר דודאי כונת הגמ' בשלא הרגשה).

בדור"ד סימן ק"ט ציבאורים סק"א כתב דבשעת תשמיש אין שום אפשרות להבחין בין הרגשת דם להרגשת שמש ואם אמרה לו מרגשת אני א"ל לפרוש בא"מ, מדע דבשבועות י"ח לא מוקמינן למתני' דנמנא על שלו באמרה מרגשת אני ואפרישה ולא תיקשי והא נמנא קתני, אלו דבריו ז"ל, ולא נתפרשו דאי באומרת שנדמה לה שזו הרגשת דם א"כ היינו מתני' דהיה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי דאם פירש בא"מ חייב, ואם אומרת שמרגשת הרגשת שמש פשיטא דאין צריך כלום, ואם מסתפקת אם זו הרגשת שמש או דם ודאי חייב לחוש ולפרוש בא"מ, ולא תיקשי דלוקמא למתניתין בהכי דגם ע"ז קשה והא נמנא קתני [דאף בנדמה לה שזה דם אין הדבר מוחלט], דנמנא משמע שלא היה להם כלל נידון מזה, ואולי מפרש דהא דאמרה לו נטמאתי איירי שהרגשה בהזדעזעות איבריה דבהרגשה זו יכולה להבחין אף בשעת תשמיש, (דאין נראה כלל לפרש דאמרה לו נטמאתי איירי שמנאה דם בשעת תשמיש), אבל הרגשה של פתיחת המקור או זיבת דבר לח בזה אין שום אפשרות להבחין ואף לכתחלה אינו צריך לחוש לזה דודאי טועה היא, אבל לא נתפרש לפי"ז אמאי ל"ק ע"ז והא נמנא קתני, דהא ודאי כל שהיה צריך לחוש ולפרוש בא"מ לא שייך לשון נמנא, ואולי ס"ל דכל שהיה ספק שייך לשון נמנא, ועיקר החידוש קשה לחדש מדנפשינן לקולא דאם אומרת שמרגשת שזא האורח לא יטערך לפרוש בא"מ, אם אינה מרגשת בהזדעזעות איבריה, [ומה גם שעיקר

ודון מינה נמי לאידך לעולם דארגשה דאמרין לעיל דהתם נמי בלא ארגשה איירי אלא דאמרין ארגשה וסברה הרגשת עד או מ"ר הוא, [אבל ברש"י ד"ה דארגשה משמע דמפרש דאמננס איירי בהרגשה, [מיהו בהך דנמנא על שלו נראה דמודה רש"י דאיירי שלא הרגשה אלא דאמרין ארגשה וכמ"ס להכריח כן], ועי' לק' ס"ק ט"ו שכ"ד הרמב"ם], ולפי"ז יש להסתפק בארגשה אי טהורה ביושבת לר"מ או לר"י אף בעומדת, וכן בעד שחתת הכר דאפשר דבארגשה לא מקילינן מחשש דדילמא טעמה, ודוקא בלא ארגשה מחמירין דדילמא טעמה בהרגשת עד, וכן בנמנא על שלה לאח"ז בארגשה יש להסתפק אי חייבין בקרבן, והדבר מבואר בזה שבוות י"ח א' ד"ה והא שהקשו דאי מיירי בארגשה אף לאח"ז חייבין בקרבן ומבואר דס"ל דאף למאי דמסקינן דאיכא למיטעי בהרגשת שמש מ"מ בהרגשה מחייבין לה חטאת אף בנמנא לאח"ז, דלא אמרינן שטעמה, [דלא מנינו אלא שכשלא הרגשה י"ל שהרגשה וסברה הרגשת שמש הו' אבל אם הרגשה לא מאלו שאפשר שטעמה ושפיר י"ל שבמרגשת שזו הרגשת דם אינה טועה בהרגשת שמש], ומינה נמי לאיך דדוקא בלא ארגשה טהורה ביושבת לר"מ שם ואף בעומדת לר"י ובעד שחתת הכר בפחות מכגריס, אבל הרגשה לא אמרינן שטעמה בהרגשת עד ומ"ר וטמאה.

שם תוד"ה אימר וא"ת אמאי לא נקט הרמ"ר כו' והלל [כנ"ל] כסברה כו' וי"ל כו', כונתם לפרש דלא שייך לומר דאמננס ארגשה אלא שלא ידעה משום דטעמה בהרגשת מ"ר ולפיכך סברה דלא ארגשה, דבשעה מועטת יכולה לעצת אם היתה לה הרגשת מ"ר אם לא, והא דלא הוכיחו מהא דשמואל גופא דקאמר דטהורה, ואמאי דילמא ארגשה וסברה הרגשת מ"ר הוה, אלא ודאי בשעה מועטת יודעת היא אם היתה לה הרגשת מ"ר, דהא דשמואל איכא לאוקמי בנותנת דעתה להרגשה דזה פשיטא שאם לא הרגשה הרמ"ר דאין לחוש, [שהרי עיקר מימרא דשמואל דכלא הרגשה טהורה, ושפיר מתפרש בדליכא לספוקי שהרגשה], אבל בשנמנא דם אח"כ בזה היה מקום לומר שאף אם אומרת שלא היה לה הרגשת מ"ר מ"מ נחוש כיון דלאו אדעתה, ולזה פירשו דאף שלא היה דעתה מ"מ בשעה מועטת גם אח"כ יודעת היא אם היה לה הרמ"ר בשעה זו, [גם בל"ז אין חימא כ"כ על שהתו העמידו קו' זו ופירוקה על אימור הרגשת שמש ולא על הא דשמואל ועיקר כונתם לפרש דבשעה מועטת אין שייך לומר דטעמה בהרגשת מ"ר ואה"נ דמהא ליכא לאוכוחי דאי הו' אמר הרגשת מ"ר הו"מ להקשות אהא דשמואל גופיה אלא קושטא קמפרשי דבשעה מועטת לא אמרינן שטעמה בהרגשת מ"ר], ובס"ט סימן ק"ט סק"ג כתב מ"מ קו' זו שהפליתי טעה בכונת דברי התו' ולמ"ס

משעת וסמה מעיקר הדין אלא מספק אף אי וסמות דאורייתא, [והביא כן בשם רש"י דוסמות אף אי הוי מדאורייתא אינו אלא ספק], ובהרגשה אמרינן ג"ו ב' דטמאה משעת הרגשה אף לענין חטאת, אף במנאה אחר זמן, הרי בהרגשה חמורה מוסת אף אי הוי דאורייתא וא"כ אם אמרנו בוסמות דאי הוי דאורייתא עבר וסמה טמאה כש"כ בהרגשה, ונראה דלאו ק"ו הוא ד"ל דודאי הרגשה כשנמנא אח"כ דם גרע טובא מוסמות שהרי יש כאן ראייה כאורח הנשים, וחזקת דם שבה בהרגשה וודאי לית לן למימר שההרגשה היתה בלי דם והך דם בלי הרגשה אחי, משא"כ בוסמות שאינו אלא ספק (דאיכא נשי דמשני וסתייהו, וכדאמר ריש כתובות), אבל בהרגשה ולא ראינו דם עדיף מוסמות, [ר"ל דבוסמות יש משמנות וסות ומטעם זה לא הוי וסות אלא ספק, ומה שמנאה דם אח"כ אין מועיל לספק זה כלום, שהרי גם אחמול נסתפקנו שמה תראה למחר ולא אחמול (שהרי ודאי תראה), משא"כ בהרגשה דנהי דשעשה שהרגשה אנו בספק אם ראתה דם מ"מ אח"כ כשנמנא דם יש לנו לפשוט דודאי ראתה, שאם לא ראתה אז, הרי נמנא שראתה שלא בהרגשה, ונמנא שיש שני הוכחות שראתה בשעת הרגשה, א', ממה שהרגשה, ב', ממה שמנאנו עכשיו דם וחזקתו שבה בהרגשה].

ולפי"ז נמנא דאשה שהרגשה ולא בדקה ואח"כ הרגשה עוד פעם ובדקה ומנאה דם שאינה טמאה משעת הרגשה ראשונה אלא מספק.

יו"ד סימן ק"ז ס"א ואם הרגשה כו' ובדקה אח"כ ולא מנאה כלום כו', ממש"כ ולא מנאה כלום משמע שאם מנאה מראה טהור דטהורה, ואע"ג דאירי שדקה לאחר שיעור וסות, ומינה דבתוך שיעור וסות אף בלא מנאה כלום טהורה, וכ"כ, ומ"ש לעיל ר"ס קפ"ח מיד, לאו בשיעור וסות קאמר, דכל כי האי הו"ל לפרושי שהרי בשיעור וסות קשה מאוד לבדוק ואינו נופל בכלל לשון מיד, אלא ר"ל בסמוך להרגשה, [משא"כ לאחר זמן אף שמנאה מראה טהור לא מקילינן דלילמא ארגשה אח"כ עוד פעם ומוה בא המראה טהור], וכן משמע במרדכי סוף הלכות נדה שכתב דנחמנה אמתלא נאמנת כגון שאמרה כסבורה הייתי שאני טמאה ועכשיו בדקתי יפה, ומשמע דר"ל שהרגשה ומחמת ההרגשה היתה סבורה שהיא טמאה ועכשיו בדקה יפה ונמנאת טהורה, ונהי דאיכא לפרושי במנאה מראה טהור מ"מ שמעינן דמנאה מראה טהור אף לאחר שיעור וסות טהורה, ודוחק לפרש שהיתה לה הרגשת ספק דהא אמרה לו טמאה אני ומשמע דהיתה מחזקת בעצמה לדאי טמאה, [ולקושטא דמילתא משמע לשון המרדכי דעכשיו מנאה עצמה טהורה והיינו שלא מנאה כלום שכן משמע מלשון דקדתי עצמי יפה, ומבואר

יסקוד החו"ד מראית הגמרא, וכבר נתפרש לדחות ראייה זו], ועי' בפ"מ סימן קפ"ה סק"י.

עוד שם בסק"כ כתב דהא דתנן לאחר זמן טמאין מספק ופטורין מן הקרבן אף דהאשה ודאי ראתה עכשיו מ"מ אינה טמאה אלא מספק משום שלא הרגשה, ותמוה מאד דודאי עכשיו היא טמאה ודאי ורק משעת תשמיש היא טמאה מספק.

(ג) ג"ז ב' ת"ש עד שהיה נתון תחת הכר כו' אי דארגשה עגול אמאי טהור, אף אם נימא דבדקה בעד ונפל לכלי מלא דם או שנשרף טהורה אף בהרגשה, [אם בדקה עכשיו ומנאה טהורה], מ"מ פריינן שפיר דעגול אמאי טהור דנהי דתחת הכר שכיחי מאכלות מ"מ אינו בהחלט שיהרג מאכלות על העד אלא דכשהיא בחזקת טהרה לא מחזקינן ריעותא ותלינן שנהרגה מאכלות על העד, אבל כשהרגשה שראוי לחוש שאמנם ראתה, כל שמנאנו דם מספקינן דילמא ממקור הוא ואף שאפשר שנהרגה מאכלות מ"מ מידי ספיקא לא נפיק ואית לן לטמאה מספק, א"כ טפי אית לן למיתלי במקור מבמאכלות שהרי הרגשה ורגלים לדבר, ואף אח"ל דאף בנשרף העד מטמאין לה מספיקא ולא מהני לה בדקה עכשיו דלילמא נתקנת בעד, מכל מקום אם עכשיו בבדיקה השניה לאחר שנשרף העד מנאה מראות טהורות [בדיכוי מכפי הרגיל שם תמיד], י"ל דתלינן פתיחת המקור במראות הטהורות וטהורה. — ואם הרגשה ולא נתקנתה אפשר דמהני לה בדקה בשיעור שע"פ הרוצ אין הדם נאבד, (ואף טפה כחרדל אפשר שע"פ הרוצ אינה נאבדת ברגעים מעטים, ואפשר שאין לחוש אלא לראיה כפי המעוטה שבראיותיה ולא לטפה כחרדל, (ועי' בס"ט סימן ק"ז סק"ג שכתב שאין דרך לראות דם נדה בפחות מכגריס), ושיעור שע"פ הרוצ אינו נאבד הוא בשיעור דם כזה, מיהו אין זה מוכרע) ובתה"ד המוצא לקמן לא כ"כ, וי"ע.

ובן יש ללמוד מדברי הריטב"א י"ז א' בזה דלצו נוקפו ופורש, שפירש דהיינו דקבור דארגשה ולא יסמוך אבדיקתה שמה לא בדקה יפה יפה, [וזו נראה גם כונת הרמב"ן והר"ן ותו' בשם ר"ח], וכעין זה איתא נמי במרדכי, הרי מבואר דבבדקה יפה מותרת אף בהרגשה, (ובדאי לא מיירי בשיעור וסות להרגשה, דהא ודאי אית ליה טפי למיחש לשמא כבר אחר שיעור וסות מלמיחש לשמא לא בדקה יפה, אלא ודאי אף באינה בודקת בשיעור וסות נמי מותרת בשבדקת יפה, ומה"ט נמי ליכא למימר דאירי בלא הרגשה ממש ביאת האורת, דא"כ טפי הו"ל למימר דלצו נוקפו דילמא הוי הרגשה מעלייתא).

ובחור"ד סימן ק"ז סק"ג כתב (בדעת התה"ד) ק"ו שהרי במנאה לאחר שעבר וסמה אינה טמאה

ספק בהרגשתה אם היא הרגשה כמו צביאת האורח אם לאו, טהורה, אף בצדקה לאחר שיעור וסת ולא מנאה כלום, [כל שע"פ הרוצ אין נאצד במשך זמן כזה עי' לעיל], מיהו אם נחמיר אף בהרגשת זבת דבר לא בזה נראה לכאורה שההרגשה שזה לעולם וי"ע.

ואם צדקה ונאצד העד וצדקה אח"כ ומנאה מראה טהור כתבנו לעיל להקל וי"ע למעשה, דאפשר שיש למישה שבשעת צדיקה נתקנת הדם ולא יאל מראה טהור וכסבורה הרגשת עד.

כתב מרן שליט"א בסקרו לשבת סמ"ח סק"צ דאשה הרגילה בפליטת מראה טהור יש להקל ב"ל וסת בהרגשה שלא בשעת וסתה ולא מנאה כלום.

אשה ש"ל וסת שהגיע שעת וסתה והרגשה וצדקה אף לאחר שיעור וסת ומנאה מראה טהור, נראה דטהורה.

לאחר תשמיש שמרגשת זבת דבר לא נראה דאף צדיקה א"צ דתלין ודאי דהוא ש"ז שכן דרכה לעולם.

בדקה שלא בעומק רצ ולא מנאה כלום ואח"כ צדקה בעומק יותר ומנאה מראה טהור, טהורה, (והוא שיודעת שלא הרגשה כלום צינחיים).

בנו"ב מהדו"ת סימן קי"ט כתב דהרגשה וצדקה והניחה העד עד הצוקר ולא מנאה כלום אם צדקה בתוך שיעור וסת טהורה, דתלין שהיה מראה טהור ונתיבש ואם לאחר שיעור וסת טמאה, דחיישינ שמא נאצד הדם, והיינו לפי דמפרש דלדעת תה"ד אף בצדקה בתוך שיעור וסת ולא מנאה כלום טמאה, ולפיכך צריך לטעם דאמרינן מראה טהור היה ונתיבש, אבל למש"כ לעיל דבתוך שיעור וסת אף לא מנאה כלום טהורה [דאמרינן מראה טהור היה ונתקנה ולפיכך לא נמאל כלום אבל מראה טמא אף בנתקנה עושה רושם על העד, א"נ טעמה בהרגשה], א"צ לטעם דתלין שהיה מראה טהור, מיהו צדיקר הנידון לעולם אפשר להצמין על העד אף לאחר שנתיבש אם היה עליו לחלוחית אם לאו שהלחלוחית משאיר כחם (כאצק) וגם העד נעשה קשה, ואם ניכר אמנם כן, טהורה אף בצדקה לאחר שיעור וסת, ואם לא ניכר כלל צידוע שלא היה כלום, ואף בצדקה בשיעור וסת יש לטמאה לדעת הנו"צ והחו"ד דאף בשיעור וסת טמאה בלא מנאה כלום.

בשיעור וסת [במקום שהענין בנמנאת טהורה בשיעור וסת] כתב החו"ד סימן ק"צ סק"ג דבעינן שהעד יגיע לאו"מ (לשפתו מבחוץ) בשיעור וסת, ואח"כ יכולה להשהותו שם כמה שתרצה, ולא נהירא שאין הסבה שנאצד לאחר שיעור וסת מפני נפילתו לארץ אלא בשאר סיבות אם מפני החוס או הלחות או שמתיבש, ועי' לק'

דאף שלא מנאה כלום טהורה], מיהו בנו"צ ובחו"ד מבואר דאף בצדקה בשיעור וסת טמאה, ולמש"כ לקמן דדברי התה"ד בשודאי שנאצד לכאורה מסתבר כוונתייהו, דכל שבודאי נאצד מכיון שלא מנאנו כלום מ"ל מוך שיעור וסת מ"ל אח"כ, אבל יש לומר דבתוך שיעור וסת כיון דבודאי לא נאצד שהרי אף למ"ד וסתות דאורייתא מהני צדיקה תלין טפי שטעמה בהרגשה.

בפ"ת סק"ז בשם פמ"א שאם צדקה בעד שא"צ ומנאה טפת דם כחרדל טמאה, ויש להוסיף יותר דאף בעד שחוקתו מלוכלך כן, והוא גמ' מפורשת נ"ו צ' בעד שתחת הכר דבארגשה טמאה אף בעגול ופחות מכגריס, וזה דמי לעד שחוקתו מלוכלך שהרי לכו"ע צעינן כגריס ועוד.

ולדינא אף שהרדב"ז חלק על התה"ד וכן בד"מ סימן קפ"ח, [ומ"מ בהג"ה שם זיין לדברי התה"ד שבכאן], מ"מ קשה להקל למעשה כיון שהצ"י העמיקו והרבה אחרונים מסכימים לדבריו, מיהו יש לדקדק האין יתכן שלא מנאה כלום שלעולם יש שם לחלוחית וכבר רמז בפ"ת בשם הח"ס לזה, ואם באנו לקבוע דכל שהוא באופן הרגיל חשיב לא מנאה כלום קשה לקבוע אופן הרגיל מהו שאף הוא אינו תמיד במצב אחד, ולפעמים מנוי שם הרבה ליחה ופעמים מעט, וגם צ"ע במנאה באופן הרגיל למה באמת לא תתלה שפתיחת המקור היתה למראה טהור, והרי אם נמאל טפת דם כחרדל ניחא לן שפתיחת המקור היתה בשביל כך, וה"נ כל שיש לחלוחית נימא שטפה אחת ינאה עכשיו בפתיחת המקור, ואפשר דאה"נ ואין דברי התה"ד אלא בשלא נמאל כלום ממש, אבל כל שנמאל איזה לחות אף שהוא באופן הרגיל חשיב מנאה מראה טהור וטהורה, וכן נראה דלפי"ו אלימי דבריו בסברא דכשצדקה ולא מנאה כלום היינו ממש לא צדקה שהרי ודאי היה משהו ונאצד ומספיקה אסורה, והרי כו"ע מודים דהרגשה אסורה עד שתצדוק, וצדקה ולא מנאה כלום לאו צדיקה היא, וכ"ו בשלא נמאל שום לחות על העד דידענו דודאי נאצד אבל כל שמונאנו את העד לא ואפשר לנו לתלות שלא נאצד כלום ודאי אנו מחזיקים שלא נאצד כלום, וחשיב צדיקה מעלייתא, [ועפ"י"ו יש ליישב גם דברי הריטב"א דאיידי במנאה מראה טהור כפי הרגיל ואפ"ה הצעל לבו נוקפו שמא לא צדקה יפה ואילו היתה צודקת אפשר שהיתה מונאת דם], וכן בלשון התה"ד שצב"י סימן קפ"ח מבואר דאם מנאה טפה לבנה תולה בה. (שוב שמעתי ממרן (שליט"א) וזלה"ה שאין כאן מקום לקבוע שלעולם אפשר להצמין על הלחות הנמנאת אם יש לתלות בה ההרגשה אם לא, ואזולא ליה מש"כ).

ונראה דאין דברי התה"ד אלא בשטעמה שההרגשה היתה כמו שמרגשת צביאת האורח אבל כל שיש

דכל כי האי גוונא בתר תחילת הוסת אזלינן ולא מיתסרא
אלא בלילה, ואע"ג דכולה שעת הוסת אסורה לשמש
ואפילו לר' יוסי, הני"מ לשעת הוסת בלחוד אצל לאסור
את שלפניו ואת שלאחריו לא אסרינן אלא להאיא עונה
דתחילת הוסת קאי בגויה, ואם בדקה קודם הנך החמה
ולא ראתה אסורה לשמש כל אותה עונה אצל כל היום
מותרת, לפי שעיקר הוסת בתחלתו הוא דאמרינן לקמן
שאין האשה קובעת לה וסת בתוך ימי נדתה, אלמא כולה
ימי נדה בתר ראיה קמייחא שדינא להו כו' עכ"ל, משמע
דפשוט ליה מסבא דבשעה שהוסת נמשך אסורה לשמש
ולא דן בזה כלל, וא"כ עיקר הנידון הוא אי הא דאסרו
כל העונה או אסרו דוקא באותה עונה שהוסת מתחיל או
אף בעונה שהוסת נמשך, [אף דלא ידענא סבא לחלק
שהרי אם אסרו בשעה שהוסת נמשך ע"כ הוא משום
דחשבינן כל ההמשך כראיה בפ"ע דהיינו כל רגע ורגע
כראיה בפ"ע, וא"כ מה"ת לא ליחסר כל העונה והרי אם
הפסיקה וחזרה וראתה ודאי אסורה כל אותה עונה, ואי
נחלק בין הפסיקה ללא הפסיקה א"כ מנ"ל לאסור שעת
ההמשך], ולפי"ז לא נתפרש מה נסמיע מהא דאינה
קובעת וסת בימי נדתה, והא עיקר הנידון אי גזרו אף
על כל העונה או דבזה אף לר' יהודה אינה אסורה אלא
שעת הוסת בלבד ואי הפסיקה ודאי אסורה כל העונה
אף שהכל בימי נדתה דמיחש מיהא חיישא, ובשלא
הפסיקה קמייבעיא לן, וא"כ מה ענין מהא דאינה קובעת
וסת בימי נדתה, ונריך לומר שלא הביא הראב"ד זאת
לראיה אלא לומר שכל ימי נדה בהפסיקה אינן ראויין
לקבוע וסת ונהי דמיחש מיהא חיישא, ובשלא הפסיקה
אף קובעת וסת לחוש להמשך מ"מ דינו לאסור שעת
הוסת אצל כל העונה מנ"ל לאסור, [וה"ק דהחשש
שמראה בהמשך הוסת הוא קטן מהחשש שמראה בתחלת
הוסת ונהי דאסרינן אף בשעת ההמשך אצל כולי האי
לאסור כל אותה עונה לא, אצל ז"ע אם איתא דהחשש
להמשך הוסת הוא קטן מהחשש בתחלתו מנ"ל דאמנא
אסור בהמשך הוסת, מיהו דבדברי הראב"ד כאן ולקמן
משמע שלמד כן מדברי ר' יוסי ולק' נתפרש].

ולו"ד הראב"ד היה נראה דאי אסורה בעונת הוסת
מיתסרא נמי בכל אותה עונה לר' יהודה, דכיון
דס"ל ימים וסתות ולא שעות כל שיש לנו לאסרה שעה
מן היום אסורה כל היום, וממילא לפי מה שהכריע
הראב"ד שאינה אסורה כל היום, (וכמו שהוכיח מגמ'),
אף שיעור המשך הוסת מותרת, וכן באמת דעת הרשב"א
וכן הביא הטור דעה זו עי' בב"י (סימן קפ"ד).

עוד כתב שם בשער הוסתות דאשה שרואה בעונותיה ד'
או ה' ימים רטופים נאמרו בה ג' שיטות,
(א) שחוששת לתחלתו כדיון וסת קבוע ולשאר הימים כדיון
(ב) שאינו קבוע, (ג) שאינה חוששת לשאר הימים כלל,

סימן ט' ס"ק כ"ג, (שגם בגמ' מוכח כן, וגם בגליון
הגרע"א ביו"ד).

(יד) יו"ד סימן ק"ז סל"ד ואם עגול ואין בו כגרים ועוד
טהורה, ואם יודע דלא שכיח מאכולת הר"ז
טמאה, דבדליכא במאי לתלות אסורה מן הדין, [ולא דמי
לכתמים דהתם לא גזרו בפחות מכגרים].

ואם הרגישה בשעת צדיקת העד, [בהרגשת דם] לדעת
הרמב"ם אף בזה טהורה דבליכא כגרים ועוד,
[והעתיקו השו"ע סימן קנ"א סק"א דראתה בצרכי
ובדקה בעד שא"כ כי הדדי יניהו, דאי מפרשינן לעולם
דארגשה דאייירי בהרגשה מלאנו ד"ו בגמ'], ולמש"כ לעיל
ס"ק י"ב בדעת תו' שבועות טמאה, מיהו דעת רש"י
נראה כהרמב"ם וכמש"כ שם, [הרגישה קדם צדיקת העד
ודאי טמאה, גמ' נ"ז ב', ואפי' בדקה אח"כ ומלאה
מראה טהור נמי נראה דטמאה עי' לק' ס"ק ט"ו].

שם סל"ו אם יש בו כגרים ועוד, בפ"ת בשם הח"ס
כתב דבזמננו שאין מציין מאכולת גדולות, השיעור
בכדי מאכולת שמציין בזמננו, ולמש"כ לעיל אם הוא במקום
דלא שכיח מאכולת יש לטמאות אף בטפה כחרדל, ואפשר
דהכא לאו במאכולת לחוד תלינן [ושאיני תחת הכר דליכא
מידי במה לתלות זולת מאכולת], אלא אף בשאר מקרים
דטיפי דמים מציין אם מסיבה זו או אחרת, [ועי' בס"ט
סימן ק"ז סק"ג שכתב שאין דרך דם נדה להיות בפחות
מכגרים], ולפי"ז אפשר דאף בזמננו יש לשער בכגרים,
מיהו פשוט משמע דשיעור גרים מחמת מאכולת הוא,
ולפי"ז באחרא דלא שכיח מאכולת טמאה אף בטפה
כחרדל וז"ע.

(טו) יו"ד סימן קנ"א ס"א ואפילו הרגישה גופה כו',
ודוקא שהרגישה בשעת הטלה אצל הרגישה
קודם הטלה ואח"כ הטלה וראתה דם אפילו בדקה אח"כ
ומלאה מראה טהור טמאה, כן משמע נ"ז ב', [דאל"ה
לוקמה בהרגישה ומלאה אח"כ מראה טהור].

ועיקר הדין דאפילו הרגישה תלינן בהרגשה במ"ר, כתב
המ"מ שהיינו סוגיא דנ"ז ב', ולמש"כ לעיל ס"ק
י"ב התם איירי בלא הרגישה ואמרינן דארגשה אצל
לקולא לא מצינו, ואדרבא איפכא למדנו מדברי התו'
שבועות, ואפשר דהרמב"ם מפרש דכונת הגמ' דאייירי
בארגישה, וכמש"כ בפרש"י שם, ורק בזה דנמנא על
שלו מפרשינן דאייירי בלא הרגישה, א"נ אף התם איירי
בהרגישה אלא שלא אמרה לו ונקט נמנא משום ידיעה,
ואינה שגגה שלא ידעה שאסור לפרוש בא"ת, וכמו
שזדדנו לעיל שם, וז"ע.

(טז) לשון הראב"ד (בספר בעה"נ בתחלת שער הוסתות)
והיכא דרגילה למיחזי ראיה מרובה מקודם
הנך החמה עד לאחר הנך החמה כו', ואיכא מאן דאמר

שחוששת לכל הימים כדין וסת קבוע, והמתבאר בדברי הראב"ד דשופעת או מדלפת ודאי חוששת לכל ההמשך לכו"ע, ולא דנו אלא במפסקת לשעות ורואה בכל אלו הימים והלילות [ולא עמדתי על צירור קצרה זו דאדרבה לכאורה איפכא מסתברא דבמפסקת טפי י"ל שאין ראיה ראשונה גורמת לשניה אבל בשופעת ודאי ראיה ראשונה קגרמה, וי"ע], ודעה ראשונה ס"ל שזה ממש דין קביעות וסת בימי נדה [דפסק הראב"ד] דמיחש מיהא חיישא וחשיב כוסת שאינו קבוע, ודעה שניה ס"ל דכל שאינה מפסקת יום שלם [ואפשר דאף עונה שלמה סגי] חשיב הכל כהמשך מתחלת נדוטה ואוליין בתר תחלת הוסת ואינה חוששת לשאר הימים כלל, [באמת היה נראה דלהך לישנא אף שופעת ומדלפת אינה חוששת אלא לתחלת הוסת מיהו בלשון הראב"ד משמע שזה דבר מוסכם דשופעת ומדלפת חוששת לכל ההמשך, ולפי"ז ס"ל דמפסקת מעט הוא סוג ממוצע וינא מכלל המשך כשופעת ולכלל ראיה בתוך ימי נדה לא בא, וי"ע מנין לחדש כואת, לכך ס"ל דאמנם פליגי אף בשופעת ומדלפת וס"ל שאינה חוששת אלא לתחלת ראיה ואף שלא משמע כן בלשון הראב"ד, שוב נראה לפרש דנהי דבימי זיבה מיחש מיהא חיישא מכל מקום בימי נדה אף מיחש לא חיישא, ואף בהפסיקה כמה ימים נמי אינה חוששת, ולפי"ז י"ל דאמנם בשופעת חוששת לכל ההמשך אף להאי לישנא אבל בפוסקת אינה חוששת כלל, וכן נראה עיקר, שו"מ כן בס"ט], ודעה שלישית ס"ל דבזה"ז דמחשבינן לכולהו נשי כטועה אף בימי נדה קובעת וסת, ולפיכך חוששת לכל הימים כדין וסת קבוע, והראב"ד הכריע כדעה זו לדינא ולאו מהך טעמא אלא משום דאיכא שופעת ומדלפת דבזה ודאי חיישין לכל ההמשך אף במפסקת לשעות אית לן למיחשב כוסת קבוע, [והיינו דאית לן למיגזר פוסקת אטו מדלפת], ולא נתפרש אם כונתו לאסור בנשי דידן משום דלא בקיאי ואחו למטעי בין פוסקת למדלפת או דאף בזמן הגמ' אסור, ויותר נראה דלדידן בזה"ז נחכוין.

בהשגות הרו"ה הקשה דהראב"ד גופיה פסק ברואה מקודם הנה"ח עד לאחר הנה"ח דבתר תחלת ראיה אזלינן, ותימא שלא כתב כן הראב"ד אלא לענין לאסור כל העונה שלא אסרו אלא העונה שתחלת הוסת בה אבל זמן המשכת הוסת ודאי אסור וכך מפורש בהדיא בדבריו לעיל, ואם כונתו דלר' יהודה יש לאסור כל העונה וא"כ מוכח מן הראיה שהביא הראב"ד לעיל שאין לחוש כלל להמשך הוסת, אין זה מקומה כאן וגם אין שייך להקשות מדברי הראב"ד דלעיל אדבריו שבכאן, (עי' לק' ס"ק י"ח).

והנה לא נזכר בדברי הרו"ה לחלוק בדין שופעת או מדלפת ושפיר י"ל דמודה בשופעת ומדלפת

לשון הראב"ד דדעה שניה שזכרנו ויש מי שאומר שאפילו עונה אחת אינה חוששת להם לפי שאינן אלא משיכת הוסת ודמים יתרים הוא דאמספו בה דאמרינן בגמ' ס"פ צנוט כותים, ומדקרי להו מוספת דמים אלמא אין להם דין וסת בפני עצמו, והלכך כיון שנעקר הראשון כולן נעקרין עמו ואם לא ראתה ציוס ראשון הוא הוי עקירה לשני עכ"ל, ונראה הכוונה דאף לשון זה מודה דקיי"ל כר"פ דחוששת לראיה שבתוך ימי זיבה וה"ה בתוך ימי נדה, אלא דס"ל דכל שלא הפסיקה יום שלם או עונה שלמה חשיב משיכת הוסת, ואי קשיא הא אדרבה בשופעת ודאי יש לחוש לכל המשך הוסת לזה פירש דאמרינן דמים יתרים הוא דאמספו בה וגרע אפילו משאר ראיה שבימי נדה, והוסיף דאשכחן ענין של דמים יתרים שא"צ לחוש, כגון בחזאי ריש ירחא ור"י וכ"ה בירחא וריש ירחא דאמרינן שקובעת וסת לר"י, ובכ"ה אמרינן דמים יתרים הוא דאמספו בה, ואינה חוששת להם, וה"נ אמרינן בהני ראיות דדמים יתרים נינהו, [ומשמע דאף כוסת שאינו קבוע אינה חוששת לכ"ה בירחא לשיטה זו ולא כן כתב הרמב"ן בהלכותיו, שו"ר בראב"ד לק' הביא פלוגמא בזה וכתב אמנם שלדעה זו אינה חוששת, (ויש שם ט"ס שכתב כדעת ראשון שכתבנו וי"ל כדעת שני)], שוב נראה דאפשר לדעה זו לעולם בראיה שבימי נדה אינה חוששת כלל אף שבראיה שבימי זיבה קיי"ל דמיחש מיהא חיישא, ולפי"ז י"ל דשופעת חוששת לכל ההמשך אף לדעה זו, וכן נראה.

והנה במסקנת הראב"ד לא נתפרש כיצד ס"ל מעיקר הדין בראיה שבתוך ימי נדה אי חוששת כמו בתוך ימי זיבה, ונפ"מ בהפסיקה כמה ימים דלא מסתבר דגם אז יש לחוש לשופעת או מדלפת, דדוקא ברואה כל עונה או כל יום שייך למיחש, לשופעת או מדלפת, אבל מפסקת

היינו טעמא משום שאין חשש וסתות אלא בהתחלת ראייה אצל בהמשך של ראייה אין ענין חשש וסת, ואף שבחידושו התחיל לדון דאדרבה אף אם פוסקת אינה חוששת מ"מ שופעת תחוש, אמנם איכא נמי סבירא להך גיסא, אצל לבתר שהוכיח מסוגיית הגמ' דאף שופעת אינה חוששת, שמעינן דשופעת לא עדיפא מפוסקת חו אמרינן מקבירא דאי לא עדיפא מגרע נמי גרעה דלאו ראייה היא כלל, וזה מוכרח שהרשב"א עצמו כתב דהאידנא חיישינן אף לראיה שבימי נדה וזיבה, דאל"ה שוב אחת מנריכין ללמוד פתחי נדה וזיבה, ואם איתא דשופעת כפוסקת א"כ זיה"ו שופעת נמי צריכה לחוש לכל המשך הוסת, שהרי אפשר שתחילת הראיה בימי זיבה וסוף הראיה תחלת נדה וראוי לקבוע וסת, אלא ודאי שופעת גרע ולא חשיבא ראייה כלל ואף אם תחלת הראיה הייתה בימי זיבה וסוף הראיה בתחלת נדה נמי אינה קובעת וסת ואף אינה חוששת שאין ראייה אלא תחלת ראייה, ואמנם צ"ב הקצר לא כתב אלא דין שופעת שאינה חוששת אלא לתחלת הראיה ולא הזכיר דין פוסקת, [ומה שהקשה כאן מסוגיא י' ב' לומר דפוסקת צריכה לחוש, היינו שמעיקר הדין תצטרך לחוש וא"כ שוב יקשה בסוגיא ד"א א' מדדוק, לזה פירש דאף פוסקת אינה חוששת], והיינו משום דפוסקת אמנם חוששת לידון, וכמו שכבר פירש הרשב"א במקום אחר בשער הוסתות דלדידן קובעת וסת אף בימי נדה וזיבה.

ית' ס"ג ב' ר' יוסי אומר אף ימים ושעות וסתות, משמע דיש ענין של שעות כמו ענין של ימים ואם קבעה וסת לתחלת שעה ששית אינה אסורה קודם אותה שעה כלל וכל אותה שעה אסורה, ואם קבעה לסוף שעה ששית מותרת מיד אחר שעה ששית ואסורה מתחלת שעה ששית, ואין נראה לומר דדוקא בצ"ן לה קביעות בשעה ששית ולפעמים רואה בתחלתה ופעמים בסופה או דוקא אסרינן כל אותה שעה, דמשמע דשעה לעולם אסורה אף צ"ב לה קביעות באותה שעה אם בתחלתה או בסופה, מיהו אפשר דלעולם אסורה שעה מוזנח שהיא למודה, ובלמודה בתחלת שעה ששית אסורה כל שעה ששית, ובלמודה בסוף שעה ששית אסורה עד סוף שביעית ומותרת עד סוף ששית, והכי נמי מסתברא דלא מנינו ענין של שעות כמו ענין של ימים (ואין שייך לומר דהיתה למודה לראות בסוף שעה ששית לא תחוש אלא לרגע, ובלמודה בתחלת שעה ששית תחוש כל אותה שעה).

ולפי"ז יש מקום לדון לר' יוסי צהיה וסתה עם הנה"מ אי אסורה כל אותה שעה ואף אחר הנה"מ, שהרי לעולם חיישינן לשעת הוסת, ושפיר י"ל דאף צ"ן יום ולילה חיישינן לשעת הוסת, מיהו נראה פשוט דלכו"ע ראייה צ"ב פעמים קודם הנה"מ ופ"א אחר הנך

יום שלם נראה דמו ליכא למיחש לשופעת או מדלפת שהרי אין אנו דנין כלל לאסרה כל הימים שבינתיים, ונראה דחוששת מיהא כמו לוסת שאינו קבוע, דמשמע דהרשב"ד לאחמורי אחי ולא להקל, [שו"ר בראב"ד (צ"ד) קביעות וסת בימי נדה] משמע דס"ל דמעיקר הדין אינה חוששת לראיה שבימי נדה כלל וכדעה שניה [שכתב דשורת הדין שהן טפלין לתחלת הוסת], ומשום חששא דמדלפת חוששת לכל ראייה שבימי נדה, ואם הפסיקה צ"ב ולא ראייה אין הכרע בדבריו אי גם צ"ב איכא חששא דמדלפת ויש מקום לומר דגם בזה"ג חשש הראב"ד אטו מדלפת].

במצינו למדין דעת הראב"ד דאשה ששופעת או מדלפת ואפילו מפסקת מעט אם אינה מפסקת עונה שלמה חוששת לכל ההמשך כדין וסת קבוע, ואם מפסקת עונה שלימה [כ"י דבעונה הדבר תלוי], הר"י חוששת [לראיה ראשונה כוסת קבוע], לשאר הראיות כדין וסת שאינו קבוע, ולדעת הר"ה צ"ן שופעת ומדלפת צ"ן מפסיקה פחות מעונה צ"ן יותר מעונה לעולם אינה חוששת אלא לתחלת ראייה או לראיה ראשונה, [בזמן שמפסקת], ברם יש להסתפק לדעת הר"ה אי ס"ל דשופעת כפוסקת, ולפי"ז אי בפוסקת חיישינן, הה"נ בשופעת, או דס"ל דשופעת גרע מפוסקת ושופעת פשיטא דרק בחר תחלת הוסת אזלינן, [שהרי הר"ה חולק על הראב"ד צ"ב דס"ל דשופעת עדיף מפוסקת וכמו שהוכחנו מדברי הרא"ש ושפיר י"ל דאף גרע שופעת מפוסקת], ואף אי חיישינן לראיה שבימי נדה הנה"מ בפוסקת אצל בשופעת לא.

יו' הרשב"א צ"ב דאינה חוששת אלא לתחלת הוסת והוכיח כן מהא ד"א א' ומהא דס"ג ב' שהביא הראב"ד, והק' הא אמרו י' ב' דפוסקת חשיב שתי ראיות וא"כ פוסקת תחוש לראיה שניה, ומירך דדוקא לאחזוקי בדמים חשיב פוסקת צ"ב ראיות, ובחידושו הדבר מבואר שהוכיח מהא ד"א א' שאינה חוששת לראיה שתראה בתוך ימי נדה ואף לר"פ דבימי זיבה מיחש מיהא חיישא מ"מ בימי נדה מודה דאינה חוששת דאל"ה תצדוק, והק' חו מ"מ תצדוק דילמא תהא שופעת או מדלפת והוכיח מזה דאף שופעת ומדלפת אינה חוששת אלא לתחלת הראיה, וחזר והק' אם בתוך ימי נדה אף פוסקת אינה חוששת, ש"מ שהכל כראיה אחת חשבינן לה, א"כ אמאי אמרו י' ב' שמתחזקת בדמים אף צ"ב ראיות צ"ב אחד, לזה תירץ דלאחזוקי בדמים שאני, אצל לענין קביעות וסת אין חוששין אלא לראיה הראשונה.

ונראה דשופעת ופוסקת אף דבשתייהן הכריע הרשב"א שאינה חוששת אלא לתחלת ראייה ראשונה, מ"מ לאו חדא טעמא צ"ב, דפוסקת היינו טעמא משום דבימי נדה אינה קובעת וסת ואף מיחש לא חיישא, אצל שופעת

דבהמשך וסת כשיעור עונה חוששת לכל ההמשך, אבל המשך וסת ליותר מעונה אמרינן דמימי ימים ימים אחסופו זה ואינה חוששת לו, ולפי"ו אם נמשך וסתה י"ב שעות חוששת י"ב שעות. וז"ע.

י"ד סימן קפ"ד ס"ו אם וסת נמשך כו', דוקא בשופעת או מדלפת (וכמש"כ לעיל ס"ק י"ז דזה אף אי קובעת וסת בימי נדחה מ"מ בשופעת או מדלפת אינה חוששת), אבל מפסקת חוששת לראיה שניה דקיי"ל דבזה"ו אף בימי נדה קובעת וסת, [ונריכה לחוש לוסת החודש או להפלתה שהיא למודה זה או לעו"ב גם מראיה שניה]. — ולמש"כ לעיל ד"ב שעות לעולם חוששת נמצא שכל אשה נריכה לחוש י"ב שעות משעת ראיתה, ועי' ש"ך ס"ק ט"ו, ולקצרת הדרישה כל ששופעת הרבה אינה חוששת כלל אף לשעה מועטת, ובאמת בעיקר הדין דסעיף ה' נמי ה"ר"ה והרשב"א והרא"ה והר"ן והריטב"א חולקין (שגם הריטב"א והר"ן (והרא"ה בד"ה) בסוגיא י"א א' נסתייעו מהא דעם הנך שאינה אסורה אלא בתחלת הראיה), ורק הרא"ה משמע שמחלק בין הך דס"ה להך דס"ו ולא נמפרש עיקר החילוק מהו, ולפיכך נראה דכדעת הדרישה ודאי אפשר להקל דאשה ששופעת יום או יותר אינה חוששת אלא לתחלת הוסת ממש, (דעת הב"ח לא נמפרשה ה"פ).

ובעת ראיתי בחו"ד שכתב דאף פוסקת א"ש לחוש בשלא הוקבע עדיין, וכן בשקצעה וסת אינה חוששת לראיה שבתוך ימי נדות לוסת זה הקצוע אף שנקבעה ג"פ, וקשה לדש כן בסתימת הרמב"ן והרשב"א דהאידינא בכל ענין קובעות וסת משום דחיישינן לטועה, וזיל בתר טעמא דדילמא יום הראשון בימי זיבה וראיה שניה תחלת נדה והך טעמא בכולהו אימתייהו, אף ב"ל וסת קצוע ואף בראתה רק פ"א בימי נדוטה, והרי בימי זיבה אי מיחש מיהא חיישא אף לראיה אחת חוששת, [וכ"כ הרמב"ן דראתה א' ניסן וכ' זו חוששת לא' אייר, ואע"פ שהוא בימי זיבה], וה"ל לדין אף בימי נדה, ברם כבר כתב החו"ד שלא נהגו כן, ובאמת שקשה הדבר מאוד בזמננו שכל אשה רואה ג' או ד' ימים ונמצא אשה שראתה אבג"ד ניסן נריכה לחוש אבג"ד אייר משום וסת החודש, ראתה ה' ו' ח' אייר אסורה ה' ו' ח' סיון משום חשש וסת החודש, וט' י' י"א י"ב משום וסת הפלגה, [דחוששת כפי ההפלגה מאבג"ד ניסן לה' אייר, אבל לא לו' אייר דיום ה' אייר כבר הפסיק ההפלגה הזו, אבל ב' ניסן אינו מפסיק הפלגה מא' ניסן דימי נדה אינם מפסיקים וכמ"ש לק' סימן ה' ס"ק א'], (גם מיתוסף עוד יום משום עו"ב ותלוי בפלוגתא הש"ך והח"ט), ראתה אבג"ד סיון אסורה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט משום הפלגה אחרונה, [ול' משום עו"ב לדעת הח"ט], ואבג"ד תמוז משום וסת החודש, וחוששת גם להפלגה

החמה אף שאין ביניהם שעה מ"מ אינה קובעת וסת וממילא] שאינה נריכה לחוש מקודם הנה"ח לאחר הנה"ח אף שאין ביניהם שעה, (ברם בלשון הראב"ד הנזכר לעיל ס"ק ט"ו היה נראה דס"ל דשעת הוסת לעולם אסורה ואף בשמבדיל יום ולילה, ולפי"ו מתפרשין דבריו שפיר וא"ל כלל לדחוק בדבריו דס"ל דלר' יוסי אסורה שעת הוסת מחמת ההמשך, ודבריו פשוטין דכשדן בראיה נמשכת מקודם הנה"ח לאחר הנך הק' שהרי בל"ה אסורה משום שעת הוסת [וס"ל דאף ר' יהודה לא פליג בהא אר' יוסי], ותיירך דמשום שעת הוסת לא אסרינן אלא אותה שעה ולא כל היום ואנן דיינינן לאסור כל היום מחמת ההמשך, ושפיר נסתייע מהא דאינה קובעת וסת בימי נדוטה למימר שא"ל לחוש לכל ההמשך, וממילא אינה אסורה אלא שעה מתחלת ראיתה, ואף דלק' הכריע דשופעת חוששת לכל ההמשך, מ"מ אהני הא דאינה קובעת וסת למימר שאין לנו לאסור אלא שעת ההמשך ולא כל אותה עונה, ומסיק שאין לאסור כל היום מחמת ההמשך, ובאמת לא נזכר בדבריו שכל ההמשך אסורה ושפיר נמפרש שאינה אסורה אלא שעת הוסת ולא כל ההמשך, ושפיר תמה ה"ר"ה דהתם מסיק דבתר תחלת הוסת אזלינן ולא אסרה אלא כלילה וכאן חושש לכל הוסת, ומש"כ הראב"ד צידדון שופעת כמה ימים דאפילו לר' יוסי בשעת הוסת אסורה, היינו רק לפרושי דשעת ההמשך אסורה כבתחלת ראיה ואף לר' יוסי, ועפי"ו מתפרשין שפיר דברי הרא"ה שצ"ה האשה סימן ב' העתיק דברי הראב"ד לענין רואה מקודם הנך לאחר הנך, ומשמע שהסכים עמו, ובסימן ג' העתיק דברי הראב"ד דשופעת או מדלפת חוששת לכל ההמשך וחלק עליו, ולמש"כ אין זו סתירה דבמקודם הנך ולאחר הנך לא אסר אלא שעה ולא כל ההמשך והיינו דשעה לעולם אסורה, אבל אמנם לא חיישינן להמשך ודלא כדעת הראב"ד, אבל מה נעשה שג"פ דרואה עם הנה"ח אף לר' יוסי אינה אסורה אלא עד הנך אף שהוא עדיין בתוך אותה שעה, וכוונת הראב"ד שזה פשוט אכלו דחוששת לכל ההמשך מקצרה, והזכיר שזה אף לר' יוסי, אלא שאנו דנין לאסור לפניו ולאחריו לר' יהודה).

רא"ש סוף פרק האשה ומסתברא כהאי קצרה בתרייתא כו' וכן כתב הר"ז הלוי והראב"ד ז"ל כתב שכל זמן משך ראיתה חשיב הכל כעונה אחת ואין דבריו נראין כזה, ז"ע מ"ש מהא דלעיל ס"ב שהעתיק דעת הראב"ד שבראיה הנמשכת מקודם הנה"ח לאחר הנה"ח שחוששת לזמן ההמשך, ומשמע שהסכים כן, ואמנם ברשב"א מבואר דהכל ענין אחד שכתב הראיה שהציא רבנו זכאן וגם הראיה שהציא רבנו לעיל צידדון אי חוששת לתחלת הוסת או גם להמשכתו, ומבואר דחד צידדון הוא, ואפשר דס"ל להרא"ה ש לחלק

דבתוך ימי נדוטה שאני וזה לא שייך בתרגומא. ולפי"ו יש להסתפק אי פליג ר"ה בריה דר"י עליה אף בראתה בכ"ז וב"ל וס"ל דמ"ל מניין, או"ד בראתה גם בכ"ז מודה דמכ"ז מניין, ונראה דבהא נמי פליג, [דהאי נמי בתרגומא דכי רמיא תרי יומי לא כבשה אלא חד יומא דכדלקמ"י נקטה].

(ז) י"א א' אבל חזיתיה ממעין פתוח לא אמרי, בלשון שני פ"י רש"י מעין פתוח שראתה אבג"ד, וצ"ע אם כן היכי משכח"ל שלא תצטרך בדיקה הרי לעולם צריכה לצדוק כל יום שאם מפסקת צו תקבע למחר אם תראה, [וכש"כ אם נימא דפוסקת וחוזרת ורואה אפי' צו ביום קובעת וסת דודאי צריכה לצדוק שאין הדבר מוכרע אם צעין שתראה כל הד' ימים צלי הפסק [והיינו מדלפת], או דכל שראתה כל יום או כל עונה חשיב מעין פתוח אף אם לא ראתה אלא רגע אחת בכל עונה, ולשון זה נראה עיקר], והאיך מתפרשה מתניתין, וי"ל דכל שאם תראה היום לא תקבע לה וסת אף בצירוף עוד צ' ראיות ביום זה, אינה צריכה לצדוק, אף שיש נפקותא אם לא תראה היום ותראה למחר ותראה עוד צ' ראיות ביום המחרת, דבדיקה זו לא תועיל להחמיר אלא להקל שאם לא תצדוק נחזיק שלא ראתה ותקבע וסת למחרת, ואם תצדוק ותמאץ טמאה לא תקבע וסת למחרת, ולא מצינו חיוב בדיקה להקל, (עי' לק' ב' תוד"ה אפי', ובחדוד הלכות שם), ולפיכך כל שראתה יום אחד אינה צריכה בדיקה למחרתו שאף אם תראה לא תקבע, ואם עבר היום ולא הרגישה נראה דלמחרתו צריכה בדיקה שאם תראה תקבע לה וסת דסמכין דאתמול מדלא ארגשה לא חזאי וחשיב מעין סתום, [ומה"ט נמי אינה צריכה בדיקה, דלענין שנחשוב הפסקה למיקבע למחרת אם תראה, סמכין אהרגשה].

ל"ט ב' אלמא מריש ירחא מנינא, נראה דלדעת תו' הו"מ לשנויי דבוסת החודש אין מפסיד מה שלא ראתה בריש ירחא לענין חמש בירחא ושני עניינים הם, ואשה שקבעה לה צ' וסתות ונעקר האחד חוששת לשני וה"נ אין ענין כלל בראיית ר"י לראיית ה' בירחא ולפיכך אף שלא ראתה ברי"י חוששת לה' בירחא, ול"ד לוסת הפלגה שעיקרו הפלגה ולא שייך למימני אלא מראיה, אלא דקושטא קמשני ליה דלא אר"י אקל"ו בתוך ימי נדטה אלא בשהראשונות שלא בתוך ימי נדטה ושלישית בתוך ימי נדטה דאמרינן דראיית כ"ה דמים יחייב נינהו, [וס"ל דאין נפקותא בין ראתה אבג"ד להפסיקה אף למש"כ תו' דר"פ ס"ל הך חילוק, כן נראה], ולפיכך אשה שקבעה לה צ' וסתות ונעקר האחד ודאי חוששת לשני.

תוד"ה אלמא ומתני' דפ"ק כגון שראתה תרי יומי ריש ירחא וה' בירחא ובשלישית כי ראתה ריש ירחא

הקודמת [כמ"ש לק' סימן ה' סק"ה דכל שהפלגה לא נעקרה בהגיע ימיה חוששין לה], ואסורה גם ה' ו' ו' ח' תמוז, ונראה דאם באנו להחמיר אלו החומרות סופנו לקלקל שא"ל לה לחוש כ"כ הרבה חשבוניות, ולפיכך משנחלשו הדורות ורוב הנשים וסתן נמשך כמה ימים, א"ל לחוש לכל המשך הראיה ואוקמה אדינא שאינה חוששת לראיה שבתוך ימי נדה [ואין אנו חוששים שמה תחלת הראיה בימי זיבה הואי דסתם נשים מפליגות יותר מח"י ימים], ואינה מונה וחוששת אלא מתחלת הראיה, [מיהו אפשר דאשה שאינה רואה אלא יום אחד מן ה' ימים ואירע שראתה עוד יום [והפסיקה בינתיים ביום או בימים טהורים], דחוששת גם ליום השני דכיון שאינה רגילה בכך לא אחי לקלוקלא], והנה להם לישראל אם אינם נביאים כו', ומסתמא הסכימו חכמי הדורות שלא לחוש לחומרת הרמז"ן בנשי דידן משום דאחי לקלוקלא, [ובס"ט נידד לומר שלא החמירו בהרמז"ן אלא בימי זיבה ולא בימי נדה].

סימן ה

(א) ל"ט ב' וקסבר ר"פ עשרין ותרתי מעשרין ותרתי מניין, נראה דכי היכי דאין אשה קובעת וסת בתוך ימי נדטה ה"נ לא מיתשבא ראה שבתוך ימי נדטה, למימני מינה, דעיקר הטעם שהכל מתחלת הפתיחה הוא ואינו מאורע חדש וממילא אף למימני לא מניין מינה, ואפשר דמודה ר"פ דהיתה למודה לראות ביום כ"ז ושינתה ליום ל' דכ"ז מ"ל מניין, ודוקא בשראתה בתוך ימי נדטה מכפי שהיתה למודה בזה ס"ל לר"פ דמכ"ז מניין, דאף שלא ראתה בכ"ז כיון שראתה בתוך ימי נדות של כ"ז לא מחזקין כאן לשינוי גמור בטבעה ומניין מכפי שהיתה עתידה לראות כפי לימודה, וגדולה מזו נראה [דאף בראתה גם בכ"ז וגם צ' נמי מודה ר"פ דמ"ל מניין, מיהו אפשר דכמו שאינה קובעת וסת בתוך ימי זיבה הכי נמי לא חשיבא ראה למימני, מיהו צ"ל וסת ממ' יום למ' יום וראתה צי"ט אינה חוששת לכ"א יום מחמת שהם מ' מראיה ראשונה אלא מ' מראיה שניה מניין, שאין נפקותא בין קירצה ראיות לריחקה וכי היכי דבראתה ביום נ' מניין מ' מנ', ה"נ בראתה צי"ט מניין מ' מי"ט, מיהו ראתה בכ"ז ובכ"ז פשיטא דמכ"ז מניין שהרי ראה שבימי נדה לא חשיבא למימני מינה, ור"ה בריה דר"י נמי מודה בזה, אלא בלא ראתה בכ"ז ס"ל לר"ה בריה דר"י דאף שראתה בתוך ימי נדות של כ"ז מ"מ לא מניין אלא מראיה, מיהו מהא דמיייתין מתרגומא משמע דר"פ פליג אעיקר הדין ואף בשינתה מכ"ז ל' נמי ס"ל דמכ"ז מניין, דאל"ה הא מודה ר"פ דלעולם מראיה מניין וכתרגומא, אלא דס"ל

אדשמואל דאמר לעיל אין אשה קובעת לה וסת בתוך ימי זיבה, והילכתא כר"י לגבי שמואל, וז"ע דהא איכא טובא אמוראי דמשמע דס"ל כשמואל דר"ה ב"ח ורב יהודה אמרו דהך מימרא משמי' דשמואל ומשמע דס"ל כן וכן רב יוסף ואב"י ור"פ ור"י מדיסקריתא, אבל הרמב"ן פירש דהא דאמר ר"ל אקל"ו בתוך ימי זיבה היינו בדחזיתיה תרי זימני שלא צימי זיבתה, דומיא דקובעת צימי נדחה לר' יוחנן, דאמרין דמי יתירי איתוספו בה, וסברה החילוק בין ימי זיבה לימי נדה היא דכד חזיא צימי זיבה ה"ט דאינה קובעת וסת משום דבחוזה מסולקת היא צימים אלו וכדקתני מתני' כל י"א יום בחוקת טהרה ולפיכך כד חזיא אית לן למימר דאדרבה הך ראייה עיקרית וראיה קמייתא דמי יתירי איתוספו וממילא אין כאן חסרון שצימי זיבה, ורק יש כאן ענין שדמי יתירי איתוספו בה, [מלומר דראיה קמייתא עיקרית ואירע שראתה צימי זיבה], משא"כ צימי נדה דה"ט שאינה קובעת דבחוזה מעין פתוח קיימא בהא לא אמרין דקמייתא דמי יתירי איתוספו כיון שאם ראייה קמייתא עיקרית אין שינוי מן הרגיל, בראייתה עכשיו, ור"י ס"ל דאף צו אמרין דמי יתירי איתוספו. — (הא דמסקינן דראתה ר"י וה' בירחא ור"י וה' בירחא וה' בירחא לא קבעה וסת לא שייך לשאל נימא איגלאי מילתא דה' בירחא עיקר וכדאמרין י"א א' בקפ"ה וימים, דדוקא התם שקפ"ה ציוס ידוע וראתה, מתחלה ראוי לספק אם הקפ"ה גרמה או היום או שניהם כאחד ולעולם אנו מסופקים בזה וכל שיש לנו להוכיח אמרין איגלאי מילתא, אבל אשה הרואה בר"י ובה' בירחא אין כאן מקום להסתפק איזה עיקר דודאי ר"י עיקר וה' בירחא ממעין פתוח וממילא נמי לא שייך לומר איגלאי מילתא, ולא עדיף הך ראייה בה' בירחא מהנך תרי ראיות דבריש ירחא, ודוקא בדחזיתיה תרי זימני קמאי שלא צימי נדה בזה דחקינן למימר דצוימנא תליתא דמים יתירי איתוספו בה וכ"ז פשוט).

ג) שם גמ' דאמרין דמי יתירי הוא דאיתוספו בה, מבואר דאי הוי חשבינן לראית כ"ה בירחא כקבע לא היתה קובעת וסת לריש ירחא דהוי חשיב מעין פתוח, ואע"ג דחזיתיה תרי זימני בריש ירחא ממעין סתום מ"מ לא אמרין דהך זימנא תליתא נמי יומא קגריס ולא המעין הפתוח, אלא כיון דממעין פתוח חזיא אינה קובעת וסת, אבל כיון דאיכא למימר דהך ראייה דכ"ה איתרמוי הוא דאיתרמי דמי יתירי איתוספו בה חשבינן לראיה דר"י כראיה ממעין סתום, ויש להקשות א"כ כי הדר חזיא ב' פעמים ככ"ה בירחא (ובריש ירחא) נימא איגלאי מילתא למפרע דלאו דמי יתירי נינהו אלא וסתא בכך וא"כ לא קבעה וסת לריש ירחא, וי"ל דלעולם יש להסתפק בראיה דריש ירחא תליתא אי נשדיי' בתר תרי ר"י קמאי ונימא דיומא קגריס או דנחזיק לתרי ר"י קמאי

לא תדוק בה' בירחא כו', ז"ע למה לא תדוק דילמא בפעם הבא תראה בה' בירחא ולא תראה בר"י, וכמו שצריכה בדיקה בתרי זימני קמאי ה"נ עכשיו תדוק דילמא עכשיו תרי זימני קמאי הוו ובשלישית תקבע לה וסת, [ולמאי דמשני ניחא דאמרין דדוקא בחזיתיה תרי זימני קמאי שלא בשעת נדחה קובעת וסת אף אם בפעם השלישית אירע יום זה בתוך ימי נדחה, אבל אם ראתה זימנא קמא בתוך ימי נדחה אינה קובעת צו וסת אף אם תראה פעמים שלא צימי נדחה ולפיכך א"ש שאינה צריכה בדיקה צימי נדחה כל שלא ראתה ציוס זה פעמים אבל להך דר"פ קשה], ומה בכך שזו ראייה שלישית, וגררר דס"ל לרש"י דכל שראתה ג' זימני ר"י וחמש בירחא אף אם תראה בפעם רביעית בחמש בירחא לחוד לא תקבע לה וסת דחשבינן לקמאי ממעין פתוח [ודוקא בשלא ראתה אלא פעמים בתוך ימי נדות מהני חד זימנא שלא בתוך ימי נדה לקבוע], ואף אם תראה תרי זימני בחמש בירחא לחוד נמי לא תקבע לה וסת, [דאל"ה אכתי תיקשי תדוק], וגררר דאם הפסיקה פ"א וראתה בר"י ולא ראתה בחמש בירחא שוב שבה כלא ראתה מעולם, ואם תראה פעמים בר"י ובה' בירחא ובפעם ג' תראה בה' בירחא לחוד תקבע לה וסת. (ואין להקשות לפי"ז תדוק דילמא תפסיק בפעם זה ואז אם תחזור ותראה כנ"ל תקבע לה וסת, דשמא תפסיק לא הנריכו בדיקה דסמכין אהרגשה ודוקא בדאיכא חומרא אם תראה אכרכוה בדיקה, אבל בשהחומרא אם לא תראה א"צ בדיקה, שלא הנריכו בדיקה להקל, וכנ"ל).

יש לעי' לפרש"י דעיקר דיוקא דר"פ משום דמשמע ליה דפעם ג' איירי צימי נדחה, למה לא מפרש לה דחזיתיה בה' בירחא ובר"י ובה' בירחא ובר"י ובה' בירחא, וא"ל דמשמע ליה לר"פ דכל הג"פ איירי צימי נדחה, דא"כ מאי השיבו ר"ה בריה דר"י, הא משמע ליה לר"פ דכולהו איירו צימי נדחה, ואפשר דלעולם החד זימנא צריך להיות בתר התרי זימני, ולפיכך אי צעינן תרי שלא צימי נדחה צעינן שתראה קודם שלא צימי נדחה ובפעם הג' לא איכפת לן אי הוי צימי נדחה, ואי סגי בחד שלא צימי נדחה צעינן שיהיו קדם תרי זימני צימי נדחה ופעם הג' שלא צימי נדחה, דהאחד בזמן שהוא בא קודם השנים לא חשיב אלא כמקרה, ואינו ראוי להטערק, והשתא א"ש דהוי ס"ד דר"פ דסגי בחד זימנא שלא צימי נדחה וממילא הוי מפרש להא דר"י דחזיתיה תרי זימני צימי נדחה וזימנא תליתא שלא צימי נדחה, ומדקרי לה צימי נדחה לזימנא בתרא ש"מ מריש ירחא מנינן, ודחה ר"ה בריה דר"י דצעינן תרי זימני שלא צימי נדחה וממילא איירי דזימנא בתרא הוי צימי נדחה.

שם גמ' אקל"ו בתוך ימי זיבה ואין אקל"ו בתוך ימי נדחה, בתו' לעיל א' פירשו דר"י ור"י פליגי

וה' צירחא ג"פ], וקבעה לה וסת כזה שחפליג ה' ואח"כ כ"ה ואח"כ ה' ושוב כ"ה וכן לעולם, ומקשה ר"פ א"כ למאי ענין קבעה לה וסת להפלגת ה' מאי נפקותא בזה הא בלא"ה היא נדה, וע"כ שאף אם לא תראה בהפלגת כ"ה תחוש להפלגת ל' דהיינו ה' מכה, וש"מ דאף שלא ראתה בכ"ה מניין מינה, וה"נ כ"ז מכ"ז מנין, ודחה ר"ה בריה דר"י דדוקא בחזאי שלשים ושלשים וכו' וה' אר"י דקבעה וסת דאמרינן ראיית כ"ה דמים יתירים נינהו אבל לעולם כ"ז מכ"ז מנין, וכתב הרמב"ן דהו"מ לשנויי דכיון דחזאי עכשיו לשלשים אמרינן איגלאי מילתא דראיית כ"ה דמים יתירים וראיית ה' עיקר וקבעה וסת לשלושים אלא שאין סבירא לומר דבחזאי בשלישית לשלשים נחזיק ב' הפעמים של כ"ה (דהיינו ריש ירחא) לדמים יתירים, ולפיכך אמר ליה איפכא דבעינן דבתרי זימני קמאי תראה בשוה ושלל בימי נדות וכוה אף שבשלישית הפסיקה וחזאי בכ"ה אמרינן דמים יתירים נינהו, וה"ה דהו"מ לשנויי דמילתא דר"י בוסת החודש אלא דקושטא משני ליה דאף בוסת הפלגה מיהו דוקא בכה"ג.

יעוי' בחידושי הר"ן ונראה דכוונתו להקשות שהרי נדה ופתחה לכו"ע מכ"ז מנין וא"כ אין כאן הכוונה שאמנם ראייה שלישית בימי נדה אלא שהיא ראוי להיות בימי נדה, וא"כ מה זה ענין לפלוגת ר"פ ור"ה בריה דר"י אי כ"ז מכ"ז מנין או מכ"ז מנין, הא הכא לכו"ע ראייה זו ראוי' היתה להיות בימי נדה, ותיכף דהכא איירי באשה שלמדה להפליג ל' יום מר"י לר"י [לאו בוסת החודש אלא בוסת הפלגה], וראתה תרי זימני גס בה' צירחא ובשלישית ראתה בה' צירחא ולא ראתה בר"י, והשתא אי כ"ז מכ"ז מנין נמצא שהיא נריכה היתה לחוש רק לה' צירחא ולא בר"י ואמאי קרי לה בימי נדותה, אלא ודאי כ"ז מכ"ז מנין וה"ה הכא נריכה היתה לחוש לר"י ונמצא שראיית ה' צירחא בתוך ימי נדותה היה ראוי לבוא, ולפי פי' זה נמצא דר"פ הו' סבר דר"ה בריה דר"י פליג אף בראתה בכ"ז ובכ"ז וס"ל דאף כה"ג מכ"ז מנין [אי אשה קל"ו בתוך ימי נדותה], ויחכן שכן הוא קושטא דמילתא דאף בכה"ג פליג ר"ה בריה דר"י, ואפשר דאה"נ דהו"מ למימר ליה מודינא לך דהיכא דחזאי בכ"ז ובכ"ז דמכ"ז מנין אלא דקושטא קמפרש ליה דלא אר"י אקל"ו בתוך ימי נדותה אלא דחזאייה ממעין סתום כגון ר"י ור"י וכו' צירחא ור"י, ויותר נראה דאמנם ר"ה בריה דר"י פליג אף בראתה בכ"ז ובכ"ז וס"ל דמכ"ז מנין, (אי אקל"ו בתוך ימי נדותה וכן לדין בראתה בכ"ז וכל'), וכמש"כ לעיל סק"א. — ונראה דלפי פי' הר"ן אף אוקימתא דר"ה בריה דר"י מתפרשא בוסת הפלגה וכשם דאמרינן דמים יתירים שם ימי נדות ה"נ אמרינן דמים יתירים ולא מפקקא וחשיבא ראייה לשלשים, וכמש"כ לפי' הרמב"ן.

במקרה ולתלתאה במעין פתוח מכ"ה צירחא, ואף אם היינו יודעים בצירור שראיית כ"ה צירחא ראיית קבע נמי עדיין אנו מסופקים בראיית ר"י, אלא שכה"ג הדין נקבע שאינו וסת קבוע כיון שצירחא שלישית י"ל דמעין פתוח קגרים, ובאמת העמיד אינו ראייה מוחלטת על העבר אלא הוא כעין רוב שיש לנו למיזל בתרי, ולפיכך אף שראתה עוד כמה פעמים בכ"ה צירחא יש ל' לומר דראית כ"ה קמא דמי יתירי נינהו, ולפיכך כיון שהחלטנו שקובעת וסת מחמת הספק שראית כ"ה דמים יתירים אף עכשיו לא ישתנה הדין כיון שגם עכשיו בל' רחוק י"ל דדמים יתירים נינהו וגם אם הוא וסת קבוע נמי הדבר ספק בראית ר"י אם יומא קגרים או מעין פתוח, מיהו אין הדבר מוכרח ואפשר דאה"נ דכי הדור חזיא תרי זימני בכ"ה אמנם נעקר וסת של ל'.

ונראה דדוקא בוסת החודש הוא דאמרינן דקבעה וסת כה"ג, שבוה ראיית ר"י ראוי' לקבוע וסת אף אם ראתה עוד כמה פעמים בין ר"י לר"י ורק הנידון משום בתוך ימי נדותה וכוה אמרינן דלדבריה ה' יומא קגרים וראית כ"ה דמים יתירים איתוספו בה, אבל אם ראתה לל' יום ב' פעמים וראתה לכ"ה ולה', אינה קובעת וסת דלא שייך לומר ראיית כ"ה דמים יתירים, דזהו הנידון אם תקבע לה וסת לל' יום או דמייתוספו בה דמים ותקבע לפחות מכאן, וגם הרי לא הפליגה ל' יום אלא ב"פ והאיך תקבע לה וסת, ואין כאן הנידון משום שאינה קובעת וסת בתוך ימי נדותה שנאמר דמים יתירים איתוספו בה, [אלא אף באשה שראתה פעמים למ' יום ובשלישית ראתה לכ' ולכ' דיינין, שאין כאן הפלגת מ', ואף שאין שם ראייה בימי נדותה], אלא הנידון שאין כאן הפלגת ל' בשלישית והאיך תקבע לה וסת להפלגת ל', [וע"כ לא הו' ס"ל לר"פ דכ"ז מכ"ז מנין אלא בוסת קבוע לכ"ב, דכדמעיקרא נקטה, אבל כל שלא קבעה לה וסת האיך תקבע וסת בהפלגות שאין שוות וכש"כ לר"ה בריה דר"י למש"כ סק"א דאף בראתה בכ"ז ובכ"ז מל' מנין אף בוסת קבוע לכ"ב].

ברם ברמב"ן והעתיקו הריטב"א מבואר דמפרש סוגיין בוסת הפלגה (ודלא כמש"כ תו' ס"ד א' בפשיטות דאיירי הכא בוסת החודש), ולפי"ז מבואר דכי היכי דאמרינן דמים יתירים איתוספו בה ולא חשיב ראייה בימי נדה ה"נ לא חשיב הפסק, וחזינן להך ראייה כראיית ל' וקובעת וסת לל', ודלא כמש"כ.

עיקר פירוש הרמב"ן סתום, ומה שפירש הריטב"א תמוה מאד דאיך אפשר לומר דאשה שהפליגה ה' ימים וכ"ה וה' ו' שנאלו הראיות תקבע וסת להפלגת ל', [וכבר רמז הריטב"א עצמו לקושי זה], אבל אפשר לפרש כונת הרמב"ן, [אף שאין כן במשמעות לשון] דאיירי בראתה ג' פעמים בהפסקת ה' וכ"ה [דהיינו ר"י

אינה חוששת לכ"ה דכיון שראתה בוסתה הקצוע לאחר כ"ה, תו אינה חוששת לכ"ה, כצ"ע סי"ד, ודוקא בוסת החודש אף אם חזרה לקציעותה חוששת לשאינו קצוע וכדלקמן סק"ו, אבל נראה יותר שאם תחזור ותראה בכ"ה מעקור וסת של הפלגת ל', ולכ"ה פ' תעמידנו בספק, ולפיכך ודאי חוששת להפלגת כ"ה [ע"י ל'ק' סימן ו' ס"ק ט"ו], ונראה דכ"ה מכ"ה מניין, מיהו למש"כ הרמב"ן דהאידנא קובעת וסת אף בימי נדה אפשר דחוששת אף לכ"ה מה'. — אם הראיה המופסקת היתה בתחלה או בתחלת הר"ו כדד"ן א'.

ג) אשה שוסתה מל' לל', וראתה לכ' חוששת לכ' ולל' מראית כ' ואינה חוששת מראית השלושים כלום, ראתה לט"ו יש להסתפק אי חוששת מט"ו ולא מראית ל' האחרונה או שחוששת לשניהן, [דאפשר דבימי זיבה לא חשיבא ראה למימני מינה, ולמאי דחיישין לראיה שבימי זיבה בזה"ז יש לחוש למימני גם מינה], ונראה דראוי להחמיר לחוש לשניהן, וע"י ל'ק' סק"ה דמרמב"ן מבואר דמונה מט"ו, ובראב"ד משמע דמונה מל' [שכתב דראתה ו' פעמים לט"ו קובעת וסת לכ"ט ומבואר דראיה שבימי זיבה לא חשיבא להפסיק, והרמב"ן אמנם חלוק בזה], וצ"ע. ראתה בתוך ו' מדינא דגמ' אינה חוששת אלא מראית ל' דראיה שבימי נדה לא חשיבא ראה למימני מינה, ברם למש"כ הרמב"ן דהאידנא בכל ענין קובעת וסת ואף בימי נדה יש לה לחוש משתי הראיות, [וע"י לעיל סוף סימן ד'].

ה) יו"ד סימן קפ"ט ט"ז ס"ק י"ח ועוד ראה ברורה ממש"כ בסוף סימן זה בפור בראתה ג"פ בר"ח כו', זו ראה לסתור דעת הב"י שכל שראתה פעמים ביום החודש אינה חוששת לוסת הפלגה, [וגם ראה זו כבר דחה בנה"כ דהתם מיידי בוסת החודש מיהו למש"כ דלפ"י הרמב"ן בגמ' הכוונה לוסת הפלגה אפשר דאף בהלכותיו מכיון בוסת הפלגה, ודברי הטור אלו הם העתק דברי הרמב"ן], אבל אין זו ראה לסתור דעת הב"ח והש"ך דלעולם בוסת הפלגה כל ראה מפסקת, ומניין מינה. — ובאמת הכא אם ראתה בר"ח הרי ראה זו בימי זיבה ומבואר דאפ"ה מניין מינה ולא מראיה הקודמת לדעת הב"ח והש"ך, ולא כן מבואר בראב"ד בצעה"ג.

שם בט"ז גם מלשון רש"י ות"ה הארוך מוכח כן כו', נראה דאין זו ראה דודאי עיקר פלוגתא ר"פ ור"ה בר"ה דר"י היא אי חוזרת לחשבון הקודם או דכלקמיה נקטה, ומאי שייך להסתייע מראית כ"ז בשעה שאנו מחזיקין אותה למקרה וחוששין להרגלה הקודם, אלא ודאי עיקר פלוגתאם אי כדמעיקרא נקטה או כדלקמיה נקטה ואין נפקותא בין ראתה גם בכ"ז ללא ראתה, [ואף

ד) העולה מכל הנ"ל, א) אשה שראתה א' ניסן וא' אייר וכ"ה אייר וא' סיון קבעה וסת לא' בחודש, וחוששת גם ליום כ"ה בחודש, [אבל אינה חוששת להפלגת כ"ה כיון שקבעה וסת החודש הוי כראתה בוסתה הקצוע שאינה חוששת לשאינו קצוע ע"י סי"ד צו"ע ולק' סק"ז וס"ו ס"ק ט"ו], ונראה שאף אם תראה עוד כמה פעמים בכ"ה בחודש מ"מ חוששת גם לא' בחודש כד"ן וסת קצוע, [אם לא נעקר ג"פ בינתיים], ע"י לעיל סק"ג, וכ"כ הראב"ד שאם תראה גם בכ"ה קבעה לה ז' וסתות, מיהו אפשר שאינו אלא להחמיר מספק, אבל אין נראה כן אלא שיהיה דין וסת קצוע להם דכך היא המדה שאם ראתה ז"פ ממעין סתום אף שראיה השלישית ראתה ממעין פתוח אמרינן דלאו מעין פתוח קגריס להך ראה אלא הך יומא קגריס. — ודוקא בכה"ג שבראה השלישית אירע שהיא בימי נדה אבל אם הראיה הראשונה היתה בימי נדה אינה קובעת וסת, [כן מוכח מדא"י דדיקה בימי נדומה י"א א'], ונראה דאף אם האמנעית היתה בימי נדה נמי אינה קובעת וסת וצ"ע.

ז) ובין אשה שראתה ז"פ בהפלגת ל' ואח"כ בהפלגת כ"ה וה', קבעה וסת להפלגת שלושים, ואין ראית כ"ה מפסקת דאמרינן דמים יתירים איתוספו בה, ונראה דבזה אם תחזור ותראה ז"פ בהפלגת כ"ה נעקר וסת של הפלגת ל' [ל"ש אם תראה גם בהפלגת ה' מכ"ה ל"ש אם לא תראה], שהרי איגלאי מילתא דראית כ"ה לאו דמים יתירים הואי ותו א"א שתקבע וסת להפלגת ל', ודוקא בוסת החודש איכא למימר דאף אם ראית כ"ה קציעותא היא מ"מ אף ראית ריש ירחא קציעותא אבל בראית כ"ה בהפלגה אם היא קצועה תו לא היא מעולם ג' הפלגות של שלושים, וממילא א"א שתקבע וסת של שלושים, ונראה דחוששת להפלגת כ"ה דא"א לומר שהיא נעקרה בקציעות וסת של שלושים כיון שקציעות וסת של שלושים תלוי ועומד ואם תראה בכ"ה יעקר, [וכ"כ הנה"כ בסימן קפ"ט [בהגה"ה דד"ן ימי נדה וזיבה בזה"ז] בשם הגהות דרישה וצ"ח לפי מאי דס"ל להש"ך בסק"מ דאף בוסת החודש אם ראתה בקציעותה אינה חוששת לשאינו קצוע ולפי"ז קשה למה חוששת לכ"ה הא אח"כ כבר קבעה וסת לל' ותירץ דראית ל' לא חשיבא כולי האי כיון דממעין פתוח חזיתיה ונראה דר"ל שאם תחזור ותראה ז"פ בכ"ה יעקר וסת של ל' אבל למש"כ א"י לזה בוסת החודש דבוסת החודש אף אם חזרה וראתה בקציעותה עדיין חוששת לשאינו קצוע וכמשנ"ת לק' סק"ו, ואמנם בוסת החודש אף אם תחזור ותראה בכ"ה ז' פעמים לא תעקר קציעות של ל' וכמ"ש דד"ן א' מיהו בוסת הפלגה נראה דאם תחזור ותראה בכ"ה יעקר וסת של ל' ולפיכך אמנם חוששת לכ"ה], מיהו אם נימא דאף אם תראה עוד ז"פ בכ"ה לא יעקר וסת של ל', ודאי

וחזרה לכ', ליהיה לה וסת קבוע לל' ושינתה לל' וסתרווייהו משנקבע כ' הותר ל' לדעת הרמב"ן, וכך מפורש בדברי הרא"ש הנ"ל דהיה לה וסת לל' ושינתה לל' משנקבע כ' הותר ל'.

והלום ראיתי צריטב"א [וכן ברשב"א הגדמ"ח], שפירשו הא דמיקבע לא קבעה מיחש מהו דניחוש לה, דבוסת הפלגה שקבעה שלא בימי נדה וזיבה איירי ואירע עכשיו בימי זיבה, ונתקשו והאיך משכח"ל והא כ"צ מכ"ו מניין, ותירצו דהיינו דוקא בחזרה שעבר כ"צ ולא ראיה אצל הקדימה שלא נעקר וסתה מניין מיניה ואין הראיה מפסקת, ואיירי בוסתה לל' ושינתה לל' וקמיבעיא ליה אי חוששת לל' מל' דהיינו י' מכ', וזה כדעת הגה"כ דבוסת קבוע מונין מן הקבוע, ואין ראיה שבינתים מפסקת ודלא כמס"כ לעיל בשם הרא"ש, ומ"מ לדינא נראה דעיקר כדעת הרא"ש שהריטב"א לא כתב כן אלא באי נמי ואין הדבר מוכרח שהחליט כן, וגם בלא"ה כיון שהרמב"ן והרא"ש חולקים כוותיהו נקטינן, ואף דלמס"כ בנה"כ לחלק בין וסת קבוע לאינו קבוע אמנם ליכא ראיה מדברי הרמב"ן, [שכתב לא ראיה בר"ח חוששת לל' דהא איירי באין לה וסת קבוע], אצל אין נראה לחלק בכך, [ובס"ט כתב שבראב"ד נמי משמע דדוקא בשהראיה השניה בימי זיבה אינה מפסקת ולא מניין מיניה, אצל כשהיא בחחלת נדה מפסקת ההפלגה ומניין מיניה, וכדעת הב"ח והש"ך ולמס"כ אין נראה לחלק בין וסת קבוע לאינו קבוע ולעולם מראיה השניה מניין], ומכל מקום למעשה ז"ע.

(ו) ל"ט א' מקבע לא קבעה מיחש מהו דניחוש לה, לפירוש חו' יש לפרש דמסקתא ליה אי חוששת לוסתה כדין וסת קבוע שאף שזא עכשיו בימי זיבה מ"מ חיישין ליה דכיון שידענו שיום זה גורם לה ראיה שפיר אמרינן שאף בימי זיבה יגרום לראיה ודוקא בראיה שבחור ימי זיבה לא חיישין דאמרינן מאורע הוא, אצל בגמ' לק' ס"ח ב' מבואר דפשיטא להו דכי היכי שאינה קובעת וסת בימי זיבה ה"נ אם אירע בימי זיבה אין לו דין וסת קבוע, דאל"ה מאי קשיא לשמואל נוקמא מתני' בקבעה וסת ואירע עכשיו בימי זיבה, לכך נראה דפשיטא ליה שאינה חוששת לוסתה כדין וסת קבוע ולא קמיבעיא ליה אלא אי חוששת לו כמו לוסת שאינו קבוע, [ונראה דאפילו ראיה זו עכשיו ג"פ גם בימי זיבה נמי אין לו דין וסת קבוע דאל"ה אכתי תקשי לוקמא מתני' דס"ח א' בכה"ג], ויש לעי' דהא למאי דפשיט ר"פ איכא למישמע דבעי ג"פ לעקרו ואע"פ שהוא בימי זיבה דהא קתני שינתה פעמים ליום כ' וז"ל אסורים ואע"ג שהוא בימי זיבה, ונראה דשאני ג"פ דודאי בעי למיחש ג"פ, דכי היכי דבלא ראיה בשעת וסתה בזמן שלא אירע בימי זיבה ואח"כ אירע בימי זיבה חוששת לו, ולא אמרינן

בראיה כ' פליגי ר"פ ור"ה בריה דר"י אי מכ' מניין או מכ"צ מניין, (מיהו אפשר דר"פ ס"ל דחוששת גם לכ"צ מכ"צ וגם לכ"צ מכ"ו, וממילא חוששת גם כאן לכ"צ מכ' ולכ"צ מכ"צ לר"פ, שו"ר כן במהרש"א ס"ד א'), ולרווחא דמילתא הזכירו דהכא הרי גם שינתה לרחק וכש"כ דליכא למיחש לקרב, אצל עיקר הטעם משום דכלקמיה נקטה [ובזה גם נדחתה ראיה הט"ו מדברי חו"ה אלו בס"ק ל"א], ובנה"כ משמע דמכח הך ראיה מודה להט"ו דבהיה לה וסת קבוע לכ"צ וראיה ליה חוששת ל"צ דהיינו כ"צ מראית כ"ב, ודוקא בוסת שאינו קבוע לא מניין מיני' בזמן שיש הפסקה, ולא נתפרש למה הוה"ך לחלק כזאת, אחרי שמדברי הרשב"א אין כלל משמעות לזה, ובפשוטו דין וסת קבוע ואינו קבוע שוין בהך דינא, וכך מפורש בהלכות נדה להרא"ש הנדפס בסוף פסקיו שבמס' נדה שאם יש לה וסת לשלשים ושינתה לל' כשיגיע יום כ' אסורה ואם לא ראיה אסורה לאחר י' ימים, הרי מפורש דאף בוסת קבוע שהקדימה אינה חוששת אלא מיום הקדימה ולא מיום הראיה הקודמת, ואינה צריכה לחוש אלא לל' ולל' מכ' ולא ליה מכ', [ובד"ח כנראה חז"ל בדעת הט"ו ותמה אמנם למה אינה חוששת ליום י' מראית כ'], ואפשר דאף הש"ך לא קאמר אלא בשהראיה בחור ימי נדה או זיבה או זי"ל וסת קבוע מונין מן הקבוע, אצל בשהראיה השניה בחחלת נדה אמנם מונין ממנה אף זי"ל וסת קבוע, ולפי"ז אין מדברי הרא"ש סתירה לזה ופירי י"ל דזי"ל וסת קבוע מונין מן הקבוע אף שהקדימה, בזמן שהקדימה בחור ימי נדות או זיבה. (עי' לק' ד"ה והלום).

ברם מה דנקט הש"ך בפשיטות דאם ראיה בר"ח איירי אינה חוששת עוד להפלגת כ', אלא להפלגת י"ב ועי' בדבריו ס"ק מ', כבר כתבו האחרונים דלא משמע כן, והרמב"ן בהלכותיו פ"ו ה"ג כתב דבהיה לה וסת קבוע לל' ושינתה לל' וחזרה לל' אינה חוששת לל', דאל"כ אשה זו תהא רואה כל ימיה לל' ועדיין צריכה לחוש לל', הנה מבואר דדוקא משום שחזרה לדין וסת קבוע בהפלגת כ' אינה חוששת לל' הא לא"ה אין ראית כ' עקירה לל', ודעת הראב"ד דאף בכה"ג חוששת לל', [כ"כ בשער הוסמות דאם וסתה מכ' לל' ושינתה לכ"ה חוששת לל' מכ"ה ואם ראיה לל' חוששת לכ"ה מראיה זו], ונראה דכל שעברו עליה ז' יום ולא ראיה לל' נעקר וסת של ל' ואינה חוששת לו עוד כלל אע"ג שבכל אלו הימים לא הפליגה לל' יום, דאל"כ תהא רואה כל ימיה לפחות מל' ועדיין צריכה לחוש לל', ואף הראב"ד י"ל דמודה בזה, ואפשר דבג' ראיות סגי ואף בליכא ז' יום, וכ"ו בראיה פ"א לל' אצל קבעה וסת לל' נראה דאינו נעקר אלא בקביעת וסת אחר, או שחפליג ג"פ יותר מל'. — ודע דאין נפקותא בין היה לה וסת קבוע לל' ושינתה לל'

וכפשיטותי דר"פ [ואף דאדחי' מ"מ קי"ל כן בלא ראי' כדפסק הראב"ד], אבל וסת שאינו קבוע נהי דאר"פ ס"ד א' דחוששת אף בימי זיבה היינו כשאירע שראתה בימי זיבה חוששת גם לפעם שני בימי זיבה, אבל ראי' שלא בימי זיבה בזמן שלא נקבע אינה חוששת לה כשאירע בימי זיבה, [וזה היפוך סברת תו' דכשנקבע שלא בימי זיבה יש לחוש לו טפי בימי זיבה ואמנם יש פנים להך גיסא ולהך גיסא], ועי' לק' ד"ה ונראה.

עוד שם ואם ראתה מקודם בראש לראית חדש אייר שהוא יום י"ב נדה של כ' בניסן אותה הראיה אינה לא סותרת ולא עולה אלא שהיא חוששת אליה ליום כ' באייר שהוא י"ב לראית נדה שראתה בנ' זו עכ"ל, והיינו משום דראית ט' באייר ראוי' לקבוע וסת דתחלת נדה היא, שכבר כלו י"ח יום מראית כ' בניסן, והנה אף אם לא ראתה בנ' באייר משמע שאינה חוששת ל"ב באייר כמו שחוששת לכ' מנ' אע"ג שהחשש הוא מחמת ההפלגה מכ' בניסן לר"ח אייר מ"מ אינה חוששת ל"ב מר"ח אייר משום שאינה חוששת לראיה שראתה בימי זיבה אלא בימי זיבה, וכ"כ לק' בהדיא שאם ראתה ר"י וי' בירחא אם לא ראתה אח"כ ר"י אינה חוששת ליה בירחא שאינה חוששת לה אלא כעשירי לראית נדה דהיינו בתוך ימי זיבה.

עוד שם ואם לא ראתה לא בר"ח סיון ולא למחרתו כבר נעקר הוסת מימי ר"ח ניסן ומימי הפלגה, ואינה חוששת עוד ליה בסיון ואע"פ שלא עקרו עדיין והטעם לפי שלא היה חשש העשירי מפני מעלת גופו אלא למעלת ראית נדה שהיתה חוששת לעשירי לראיה ואם הראיה אין כאן עשירי לה אין כאן עכ"ל. ונראה דלפי"ז אין חוששין כלל לוסת החודש בראיה שראתה בימי זיבה ורק להפלגה מתחלת הראיה הוא שחוששין ואם ראתה ביום עשירי לתחלת נדוה לעולם חוששת ליום עשירי של תחלת נדוה ואין לנו ענין כלל בוסת החודש, ולפי"ז בראתה בנ' בסיון אינה חוששת ליה זו אלא ל"א זו, וכל יום שמתראה מחוש לעשירי מראיה זו, [ולפי"ז בראיה חוששת מתחיל ענין חדש ואינו תולאה מאי ראיתיה ביום ר"ח וביום ב' לחודש].

במציינו למדין דעת הראב"ד דהא דאמרין דמיחש מיהא חוששת לראיה שבימי זיבה היינו להפלגתה מתחלת נדוה ולא לוסת החודש, ודוקא שיהא גם בפעם השני בימי זיבה, [כגון ראתה א' ניסן וט"ו זו אינה חוששת לל' זו אלא אם ראתה בנ' באייר חוששת לט"ו זו, [ואינה חוששת לט"ו שהוא יום החודש], ודוקא בשראית ב' באייר היתה תחלת נדה אבל אם ראתה בנ' בניסן הר"י חוששת לה' באייר ואם ראתה בנ' באייר אינה חוששת ממנה כלום שהיא ראי' שבימי זיבה ולעולם

שכבר נעקר בפ"א שלא ראתה זו, ה"נ באירע בימי זיבה ולא ראתה נמי חוששת לפעם שני אף שגם הוא בימי זיבה, דדילמא זימנא קמא לאו ימי זיבה גרמו אלא סתם מקרה הוא, אבל לשאר דיני וסת מיקרי וסת שאינו קבוע ואין דיה שעתה, [אי לא דבלא"ה מסולקת דמיס וכדמסיק ס"ח ב'], ונריכה בדיקה בשעת הוסת, ואם עברו ג"פ בימי זיבה ולא ראתה ואח"כ אירע יום זה שלא בימי זיבה חוששת לו ג"פ כדין וסת קבוע.

במציינו למדין לדעת תו', דראתה ג"פ בימי זיבה אף מיחש לא חיישא, ולא קמיבעיא ליה אלא בקבועה וסת החודש שלא בימי זיבה ואירע אח"כ בימי זיבה אי חוששת לו, ואי חוששת לו חוששת ג"פ, וכדין וסת שאינו קבוע.

ודעת רש"י דקמיבעיא ליה בוסת שנקבע בימי זיבה [ואף בלא ראתה אלא פעם אחת בימי זיבה קמיבעיא ליה כדאמר לק' ס"ד א'], אי חוששת לו פעם אחת כדין וסת שאינו קבוע, וס"ל לר"פ דאם חוששת לוסת שנקבע שלא בימי זיבה באירע בימי זיבה ה"ה או כש"כ [דיש סברא לומר דנקבע בימי זיבה אית לן טפי למיחש ליה בימי זיבה לנקבע שלא בימי זיבה] בראתה בימי זיבה שחוששת לו, ואין להקשות הא הכא בראתה בימי זיבה פשיטא ליה שאינה חוששת אלא פעם אחת, ואילו התם בקבועה וסת שלא בימי זיבה ואירע בימי זיבה חוששת ג"פ, לאו קושיא היא דהתם וסת קבוע ג"פ כמו בוסת שאינו קבוע פ"א, ולשאר דיני וסת קבוע אף התם אינה חוששת וכמש"כ לעיל, [ובס"ט סימן קפ"ד סק"ט ד"ה ואבז נתקשה בזה, ולמש"כ יחא דהתם אנו דינן בחק טבעה לראות ביום זה שמא גם בימי זיבה תראה וממילא חיישין ג"פ כדין כל וסת קבוע, משא"כ הכא חיישין במאורע שמא יארע עוד פעם ומשלא אירע שוב אין אנו חוששים, אבל בכללות העניינים שפיר י"ל דכי הדדי נינהו דאם אנו חוששין לוסת קבוע באירע בימי זיבה יש לחוש גם לראיה שראתה בימי זיבה].

הראב"ד בקפר בעה"נ שער הוסתות ד"ה ועתה נחזור כתב (באשה שראתה בר"ח ניסן) עוד נאמר שאם לא הפסיקה לר"ח אייר עד שראתה בנ' בניסן מדין הגמ' אינה חוששת עוד לר"ח אייר מה טעם מפני שהוא בתוך י"א יום של ראית כ' בניסן כו' וזה בתוך י"א יום לזיבה [נראה שכאן חסר וא"ת] אע"פ שאינה ראוי' לקביעת וסת לחוש מיהת חוששת כאשר אמרנו למעלה בחושי הוסתות, אינו כן שלא אמרנו חוששת בתוך י"א אלא"כ אירע לה טומאה בימי זיבה והיא חוששת מאותו יום לאותו יום אבל זאת עדיין לא אירע לה טומאה בימי זיבה כדי שתחוש אליה עכ"ל, ור"ל דדוקא בוסת קבוע שנקבע שלא בימי זיבה חוששת לו אף כשאירע בימי זיבה

חוששת לראיה שראתה בימי זיבה כשיעור הפלגתה מתחלת נדה, מראייתה בתחלת נדה, ראתה א' ניסן וכ' זו אינה חוששת לא' אייר מפני וסת החודש מפני שהוא בתוך ימי זיבתה ודוקא בראתה בתוך ימי זיבה חוששת לפעם שני בימי זיבה אבל ראתה שלא בימי זיבה אינה חוששת לימי זיבה, כד"א בוסת שאינו קבוע אבל וסת קבוע אף אם אירע בימי זיבה חוששת לו.

ובראה דהראב"ד מפרש בעיא דר"פ כפרש"י וקפשיט דק"ו אם חוששת לוסת שקבעה שלא בימי זיבה אף באירע בימי זיבה כש"כ שחוששת לוסת שאירע בימי זיבה, [בוסת שאינו קבוע מיהת], ולפ"ו י"ל דכיון דאידחייל פשיטותי דר"פ אף דיני' ליתא דע"כ לא נסתפק ר"פ אלא בראתה בימי זיבתה אבל לוסתה שנקבעה שלא בימי זיבתה ודאי אינה חוששת לו באירע בימי זיבתה, ולפ"ו ינחא בפשיטות דברי הראב"ד שזכרנו בתחלת דברנו ואין צריך לחלק בין וסת קבוע לאינו קבוע.

ס"ד א' רש"י ד"ה אימא ויגיע יום עשירי לא תאסר כו', במהרש"א הקשה הא יום עשירי לטבילה זו אינו אלא יום י"ב לראיה דהא היא שומרת יום כנגד יום וא"כ ו' ימים, ואם ר"ל כשתראה אח"כ עוד ראיה [שתהא בתחלת נדותה], כשיגיע יום עשירי מטבילה ההיא, קשה למה הוצרך לזה ולמה לא פירש בפשוטו שיגיע יום י"ז מראיה זו, ועוד כיון שראתה בינתיים בלא הפלגת י"ז כבר אינה חוששת להפלגת י"ז, והנה ממה שנתבאר לעיל מדברי הראב"ד מתפרש הכל דודאי בעינן דוקא שתחזור ותראה בתחלת נדותה אבל מראיה זו שהיא בסוף ימי זיבתה אינה חוששת ולא כלום, וממילא לא שייך להקשות שהראיה שבינתיים תבטל חשש הפלגת י"ז, שלעולם לא חששו לי"ז אלא מראיה שבתחלת נדות וממילא לא שייך לבטל חשש זה מחמת ראיה שלא בימי נדות, [מלבד דבלא"ה כבר נתבאר לעיל סק"ה דאין ראיה פחותה מבטלת חשש ראיה מהפלגה יותר גדולה, דבעינן שיגיע אותו יום ולא תראה ודלא כדעת הש"ך], שבכלל לא חששו אז להפלגת י"ז, וגם אם נימא דלעולם חוששת מראיה זו שראתה בימי זיבה להפלגה כו', [והיינו שאם ראתה ביום א' ובט"ו חוששת לל'], ודלא כדעת הראב"ד נמי יש לפרש דמש"כ רש"י יום עשירי מטבילה היינו מטבילה דידן שיושבת ז"נ ולא חש לפרושי שהדבר ידוע דבהפלגת י"ז איירינן, [ומש"פ מהרש"א כזונת רש"י דחוק].

ז) ס"ד א' והגיע יום שלשים ולא ראתה והגיע יום עשרים וראתה הותר יום שלשים ואסר יום עשרים מפני שאורח בזמנו בא, בפשוטו מתפרש בוסת החודש וכ"כ הראב"ד בצעה"ג, [ומשכח"ל יום שלשים ג"פ בזא"ז בחשוון וכלו מלאים, א"נ בזמן שהיו מקדשים

ע"פ הראיה], ולפ"ו נראה דבוסת החודש אם ראתה בפעם הג' בעשרים לחודש לא הותר יום שלשים דבעינן דוקא שיעבור יום ל' ולא תראה ואע"ג דבוסת הפלגה כתבנו לעיל סק"ה בשם הרמב"ן דמשחזרה לקציעות הראשון של כ' חו לא חיישינן לל', שאני הפלגה שא"א שיתקיימו שניהם שאם מפלגת ל' אינה מפלגת לל', ולפיכך משחזרה לוסת הקבוע אינה חוששת עוד לשאינו קבוע, ומחזיקין לאינו קבוע כנעקר ע"י ראית הקבוע כיון דתרתו דסתרי ניהו, [ומ"מ בראתה ל' ולא קבעתו מעולם אין נעקר ראית ל' דאפשר שיותר מל' אינה יכולה להפליג, משא"כ בקבוע לא מחזיקין לשאינו קבוע], אבל בוסת החודש שפיר אפשר שגם יום עשרים וגם יום שלשים גורמים לביאת האורח ולפיכך אף שחזרה לקציעות הראשון של עשרים עדיין חוששת לשלושים, ודוקא כשהגיע יום ל' ולא ראתה נעקר ל', ושפיר מסייעין מהכא לר"פ דאף שראתה תרי זימני נעקר בחד זימנא, דעיקר הטעם שאינה חוששת לל' הוא משום שהגיע יום ל' ולא ראתה, אבל ראית כ' אינה מועלת שלא לחוש לל', ונמנא דהא דקתני יום כ' ולא ראתה יום ל' ולא ראתה אינטיריך גם כדי לאשמועינן דאף שלא ראתה ג"פ כ' מ"מ חזר לדון וסת קבוע דקתני שאורח בזמנו בא, וגם כדי שלא תאטריך לחוש לשלושים.

וברמב"ן מפרש סוגיין בוסת הפלגה ואע"ג דכ"ז מכ"ז מניין מ"מ אם אירע שראתה לפי חשבון כ' דהיינו שראתה בהפלגת מ' אמרינן שחזרה לקציעות הראשון, [דלא משמע ליה לפרושי דאיירי בראתה ראיה לאחר ל' וממנה הפליגה כ'], ולפ"ו יש לעי' מנלן דחזאי תרי זימני בחד זימנא מיעקרא דילמא החם משום דחזרה לקציעותה הראשון ואף אם לא עבר יום ל' ולא ראתה נמי היה נעקר, [כגון שהיה וסתה ל' ושינתה למ"ה וראתה למ' שאע"פ שלא עבר עליה יום מ"ה בלא ראיה חו אינה חוששת לו כיון שחזרה לקציעותה הראשון], ושמא דוקא לחומרא אמרינן דבראתה לפי חשבון הקודם חזרה לקדמותה אבל לא להקל ולפיכך היתה חוששת לל' אי לאו דעבר ל' ולא ראתה וש"מ דראתה תרי זימני מיעקר בחדא זימנא, ודוחק. ואולי גריס הגיע יום ל' ולא ראתה הותר ל' הגיע יום כ' וראתה נאסר יום כ' מפני שאורח בזמנו בא, ואפשר עוד דדייקין מדקתני יום ל' ולא ראתה ול"ל חיפ"ל דהגיע יום כ' וראתה וממילא איעקר ל', [ונהי דבעי לאשמועינן דגם לאחר שעבר כ' ג"פ ולא ראתה אם חזרה וראתה חזרת לוסתה ולא משכח"ל אלא בשעבר יום ל' ולא ראתה אבל מ"מ לא היה לו להזכירו כיון שאין ענין בו והכי הו"ל למיתני הגיע יום כ' ולא ראתה והגיע יום כ' וראתה], אלא לאו הא בעי לאשמועינן דבעבר ל' ולא ראתה הותר ל', ואע"ג דאיכא למימר איפכא דאחי לאשמועינן דאע"פ שעבר ל' ולא ראתה

יום ל' ולא ראתה וכמש"כ לעיל דעת הר"ן, דאל"ה ליכא לאזכורי מהכא דתרי זימני מיעקרו בחדא זימנא, [וכג' רש"י א"א לפרש דהא כתב הרשב"א דראיית כ' היינו כ' מראיית ל', ולפי"ז ע"כ דעת הרשב"א כהראב"ד דהגיע יום כ' וראתה עדיין חוששת לל', אא"כ יגיע יום ל' ולא תראה, דהא קמפרש לה בוסת הפלגה, ודוקא הגיע ל' ולא ראתה הוא דשריא אצל בהגיע כ' וראתה עדיין לא משתריא בהפלגה ל', ואפשר דאדרבה פשיטא ליה לגמ' דבהגיע יום כ' משתריא דכיון דחזרה לוסתה כבר נעקר יום ל', והא דקתני תו יום ל' ולא ראתה ה"ק דאף בזה נותר יום ל', והיינו דדייקין בסוגיין דחזיר תרי זימני מיעקרו בחדא זימנא, ולפי"ז דעת הרשב"א כהרמב"ן, דבחזרה לוסתה שוב אינה חוששת לל' אף שעדיין לא נעקר, אצל אין נראה לומר דאמנם לא גרסינן אלא יום כ' וראתה וס"ל לגמ' דראיית יום כ' לא חשיב אלא כחדא עקירה, דודאי כיון דחזר כדן וסת קבוע חשיב כג"פ עקירה. — ונמצא דלפי"ז הרשב"א לא מנאנו כלל דעברו ג' וסתות ולא ראתה וחזרה וראתה בוסתה הקודם שתחזור לדן וסת קבוע, ברם בזקנה כתב כן הרשב"א דאף לאחר שעברו עליה ג' עונות אם חזרה וראתה בוסתה חזר הוסת למקומו, ונראה דקיים דין זה מסבירא דכל שעברו עליה זמן מסויים ולא ראתה ודאי חד גורס הוה ועכשיו משחזרו דמים למקומם חזרו וחוששת כדן וסת קבוע, ויש להסתפק לפי"ז בשינתה ב"פ לראיות אחרות ובשלישית לא ראתה כגון שהיה וסתה ב' לחודש ושינתה לל' פעמים, ובחדש השלישי לא ראתה כלל, ובצדעי ראתה בעשרים לחודש אי חזר הוסת למקומו, דאפשר דדוקא בלא שינתה כלל לימים אחרים אלא שלא ראתה, בזה חזר הוסת למקומו כשחזרה וראתה ב', אצל כשינתה פעמים לימים אחרים אף שצלישית לא שינתה ליום אחר אינה חוזרת עוד לוסתה אלא בשלש ראיות, ובשינתה ג"פ לראיות אחרות אף שלא השוותה אותן ולא קבעה בהן וסת מ"מ בזה נראה דאינה חוזרת לוסתה בראיה אחת אלא הרי הוא כוסת חדש דלריכה ג"פ לקבעו, [ובשינתה רק פעם אחת ובשמים לא ראתה בזה נראה דחוזרת], דאף דלדעת הרמב"ן נסתפקנו בזה היינו משום דמנאנו דין זה בגמ', אצל לדעת הרשב"א שקיים דין זה מסבירא נראה ודאי דבשינתה לימים אחרים אף שלא קבעה בהן וסת נעקר וסת הראשון.

אח"כ ראיתי ברמב"ם פ"ח מא"צ ה"ח ובמ"מ שם ומשמע דגריס כגירסת הר"ן שלפנינו וע"כ הדרי בי ממש"כ להגיה בר"ן כצו"ה וכן ברשב"א, ולפי"ז צריך לומר דס"ל לגמ' דהגיע יום כ' וראתה לא עדיף מעקירה פעם אחת, ואפשר דאי לא היה לה מעולם וסת קבוע לכ' לא היתה ראיה כ' עקירה לל' כלל, ורק כיון שהיה לה וסת קבוע לכ' לפיכך חשיבא ראיית כ'

עדיין אסורה, משמע להו לחז"ל דקושטא דמילתא ללאשמועינן דבהכי שריא נקטה ואע"ג דלא הגיע עדיין יום כ' וראתה, ודוקא, וצ"ע. ולדינא משמע בהלכות הרמב"ן פ"ו דלא הקיל כפי פירושו ורק כפירוש הראב"ד נקט לעיקר, שלא הזכיר כלל ראתה כ' לפי חשבון.

הרז"ה בהשגותיו לבעה"ג גרס הגיע יום ל' וראתה והגיע יום כ' וראתה והגיע יום ל' ולא ראתה הותר יום ל' כו', ונראה דאיירי בוסת החודש ולפיכך צעיק דוקא והגיע יום ל' ולא ראתה אצל בראיית כ' לא נעקר ל' אע"פ שחזרה לדן וסת קבוע ליום כ', ושפיר מסייעין לר"פ דתרי זימני מיעקרו בחדא זימנא, [א"נ אפשר דאף בוסת הפלגה איירי וס"ל כדעת הראב"ד דלא נעקר הראשון כל שלא הגיע יומו ולא ראתה וכמש"כ לעיל סק"ה], ולפי"ז לא נמצא כלל מצוה בסוגיא דעבר ג"פ יום כ' ולא ראתה וחזרה וראתה ביום כ' שיחזור יום כ' כדן וסת קבוע, (אצל הרז"ה גופיה סיים בסוף דבריו שמנא בפרש"י כדעת הראב"ד, ומשמע קצת שלא קבע להקל למעשה נגד דעת רש"י).

בחדושי הר"ן כתב דגרסינן הגיע יום ל' וראתה יום כ' וראתה הותר יום ל' ונאסר יום כ' כו', ונראה דחסר כאן וכז"ל יום כ' וראתה יום ל' ולא ראתה וכגירסת הרז"ה, דאל"ה ליכא כלל סיעתא לר"פ, דחוזרתה ליום כ' ודאי כעקירה ג"פ דמיא.

ולפרש"י דנמצינו למדין בסוגיין דאף על פי שנעקר וסת של כ' מ"מ כשחזרת ורואה בו נקבע ב"פ יש להסתפק אם הוא דוקא בלא ראתה ג"פ בימים אחרים או בהפלגה אחרת, אצל כל שראתה ג"פ אע"פ שלא קבעה בהן וסת כגון בוסתה מכ' לכ' וראתה פעם לכ"א ופעם לכ"ד ופעם לכ"ז אף אם תחזור ותראה כפי שהיתה למודה לא חזר הוסת למקומו, או"ד ל"ש, ובראב"ד משמע קצת דל"ש וכל שלא קבעה לה וסת אחר כדן וסת קבוע חוזרת לוסתה בראיה אחת, [שכתב ודוקא שלא שינתה לוסת אחר כו' דצעיק ג"פ לעקור הראשון כו', ומשמע דבוסת קבוע קאמר], וברמב"ן פ"ו דין ד' ו' משמע קצת דכל ששינתה לג' ראיות אחרות אע"פ שלא קבעה בהן וסת נעקר הראשון וצריכה ג"פ לקבעו, אצל אין כן דעת הטור שכתב מפורש שאין חילוק בין פסקה מלראות לשינתה לראיות שאינן שוות ובתרווייהו משראתה פ"א בוסתה חזר למקומו, (עי' לק' סק"ט).

הרשב"א בתו"ה מפרש הך ברייתא בוסת הפלגה, וכתב דכ' וראתה דקתני היינו מראיית ל' דמראיה מניין, ובדבריו בהעמקת הגמ' כתב וחוששת ליום שלשים הגיע יום ל' ולא ראתה יום כ' וראתה, והוא ט"ס דמינכר וצ"ל הגיע יום ל' וראתה, והגיע יום כ' וראתה, וזה כגירסת הר"ן, ונראה לפי"ז דצ"ל הגיע יום כ' וראתה

דאמרינן דאם חזרה לקביעות הראשון נעקר חשש ל', אבל בוסת החודש י"ל דלעולם אינו נעקר אלא"כ הגיע אותו יום ולא ראתה בו, ולכ' האופנים לא מוכר כלל בגמ' שאם לא ראתה בוסתה ג"פ שתחזור לוסתה בראיית פ"א, מיהו הרשב"א קיים ד"ו מסבירא וכמשנ"ת לעיל.

ולכל הפירושים לא מוכר באשה שאין לה וסת קבוע וראתה ל', וחזרה וראתה לכ' אם חוששת ל', בין בוסת החודש בין בוסת הפלגה, וזה נמצא לעיל סק"ה ללמוד מדברי הרמב"ן וכש"כ לדעת הראב"ד.

ולדינא נראה (בוסתה לכ' ושינתה ל'), בוסת החודש חוששת אף שחזרה לוסתה הקודם, ובוסת הפלגה אינה חוששת אם חזרה לוסת הקודם, ודלא כהראב"ד, אבל באין לה וסת וראתה ל' ואח"כ לכ' עדיין זריכה לחוש ל' מכ', אבל אם עברו עליה ז' יום [ואז אפשר דבג' ראיות אחרות סגין], שוב אינה חוששת ל', אף שבאלו הימים ראתה להפלגות קטנות מל', [וכמש"כ לעיל סק"ה], וכש"כ למש"כ לעיל דלפי' הרמב"ם והרשב"א והר"ן מסתבר דאף באין לה וסת אם ראתה לכ' שוב אינה חוששת ל'), ואם לא ראתה ג"פ ביום וסתה וחזרה לראות בו חזר הוסת למקומו, [דאף שלא מוכר זה בגמ' לפי' הר"ה והרמב"ם והרשב"א והר"ן מ"מ חזינן שהרשב"א קיים ד"ו מסבירא, וגם בלא"ה יש להחמיר כרש"י והראב"ד והרמב"ן והרא"ש].

(ח) הראב"ד בשער הוסתות כתב דמניקה מששלמו ימי מניקוטה חזרת לחוש לוסתה, וכתב וזה חומר יש בהפסקת ימי מניקוטה משא"כ בהפסקה אחרת דאילו הפסקה אחרת אם עברו עליה ג' עונות ולא ראתה כלל ולבסוף ג' עונות שינתה ליום אחר אינה חוששת לוסת האחר אלא ליום השינוי עכ"ל. ונראה דבוסת החודש קאמר שאם עבר ג"פ ולא ראתה שוב אינה חוששת לו, [וכן סיים בסוף דבריו אבל הפסקה אחרת אם הייתה למודה מר"ח לר"ח כו'], אבל בוסת הפלגה אם הפסיקה לראות ג' עונות לא חשיב אלא כלא ראתה פעם אחת בימי וסתה ועדיין חוששת פעמים לוסת הקודם, דכל שלא ראתה לא שייך הגיע שעת וסתה שיהא חשובה עקירה, ואמנם אף בוסת הפלגה איכא נפקותא בין שאר הפסקה להפסקת ימי מניקוטה, דבשאר הפסקה אינה חוששת לוסתה אלא עוד פעמים אבל בהפסקה שבימי מניקוטה חזרת לחוש לוסתה ג"פ, אבל הראב"ד שכתב שאינה חוששת כלל לוסתה היינו דוקא בוסת החודש.

ברם בהלכות נדה להרמב"ן פ"ו דין ו' כתב באשה שווסתה בהפלגת כ' שאם הפסיקה הרבה כדי ג' עונות של וסת וראתה אינה חוששת לוסת הראשון, וזו חימא מנין למד כן, וכבר תמה כן הצ"ח בסימן קפ"ט שלא מלאנו דג' עונות חשיב סילוק דמים בכל אשה אלא

עקירה ל' ולא חשיב אלא כעקירת פ"א, ואפשר דאמנם אין ענין כמה שהיה לה פעם קביעות לכ' ולעולם נעקר ל' אף בראיית כ' ולא חשיב אלא כעקירה פ"א, ולשון זה מתישב יותר בסבירא דלפי"ו מובן למה לא חשיב אלא כעקירת פ"א דראתה ביום אחר הר"ו כהגיע ל' ולא ראתה, אבל אם הענין משום שחזרה לקביעותה הראשון צריך טעם למה לא יהא עדיף מעקירה פעם אחת ולמה לא יחשב כעקירה ג"פ, אבל בלשון הגמ' דקמתי מפני שאורח צומנו בא משמע דדוקא משום שחזרה לקביעותה הראשון, ואפשר דהך טעמא לאו אשירותא דל' קאי אלא אמאי דאמרינן יום כ' כדין וסת קבוע, ונ"ע. עוד אפשר דסוגיין איירי בוסת החודש ובו דוקא לא חשיב חזרה לקביעותה הראשון אלא כעקירה חד זימנא, אבל בוסת הפלגה י"ל דכל שחזרה לקביעות קמא חשיב כעקירה ג"פ, אבל ברשב"א פירש סוגיין בוסת הפלגה ומבואר דאף בזה לא חשיב הגיע יום כ' אלא כעקירה חדא זימנא, ולפי"ו י"ל אדרבה לאידך גיסא דבוסת החודש לא חשיב עקירה כלל.

במצינו למדין לדעת רש"י והראב"ד וכ"ד הרא"ש בוסת החודש צעין שתעקרהו ממש דהיינו שיגיע יום זה ולא תראה אבל חזרה לקביעות הראשון עדיין אסור אף יום השינוי, כגון היה לה וסת קבוע בכ' לחודש ושינתה ליום ל' אף שחזרה וראתה בכ' עדיין אסור בל' עד שיעבור ל' ולא תראה, (ואף דלפירושם לא מוכר בגמ' אלא בשחזרה לכ' לאחר שנעקר ג"פ, אבל אין נפקותא בזה וה"ה בחזרה לכ' לאחר שנעקר רק פ"א דבתרייהו חזרה לוסתה), ובוסת הפלגה לא נתפרש בגמ' והדבר בפלוגתא אי בחזרה לוסת הקודם נעקר וסת השינוי אף שעדיין לא הגיע, [הוא פלוגתא הראב"ד והרמב"ן הנזכר לעיל סק"ה], עוד מלאנו בגמ' לפי פירושם דאף שעבר יום כ' ג"פ ולא ראתה בו משחזרה וראתה בו פ"א חזר למקומו כדין וסת קבוע, ואין חילוק בזה בין וסת הפלגה לוסת החודש, [כ"ג פשוט], מיהו בשינתה ג"פ לימים אחרים ולא קבעה בהן וסת, בזה יש מקום להסתפק בחזרה לוסתה אי חשיב כוסת קבוע.

ולדעת הר"ה נמי כמו לפרש"י אלא שלפי' הר"ה לא מלאנו דהגיע וסתה ג"פ ולא ראתה בו שתחזור לוסתה בראיה אחת.

ולדעת הרמב"ם והר"ן אי סוגיין בוסת החודש, נמצא דבוסת החודש אם חזרה לקביעותה הראשון [דהיינו שנעקר רק ב"פ] הותר יום השינוי אף שעדיין לא הגיע כגון שהיתה למודה בכ' לחודש ושינתה פעמים ל' בחודש אם חזרה וראתה בשלישי בכ' לחודש הותר יום ל', וכש"כ בוסת הפלגה כה"ג, ואי מיירי בוסת הפלגה וזו דעת הרשב"א, אפשר דדוקא בוסת הפלגה הוא

ומש"כ לגירסת הרשב"א י"ל ללאחר שנעקר ג"פ שוב אינה חוזרת לוסתה אלא"כ תקבענו מחדש, כבר נתבאר לעיל שהרשב"א קיים דין זה מסביר, אלא דבשינתה ראיותיה נראה דאמנם אינה חוזרת לקדמותה לגירסת הרשב"א, וכבר נתבאר לעיל סק"ו.

שם בש"ך סק"מ, עתה שזכינו להלכות הרמב"ן נתפרש שעיקר כדעת המע"מ, ועי' לעיל סק"ה, [ולדעת הש"ך ז"ע למה כתב והותר שלשים כיון דמיידי שהפליגה כבר יותר מל' א"כ בלאו חזרתה לקביעות כ' כבר נעקר חשש ל', מכיון שעבר יום ל' ולא ראתה].

שם שו"ע סט"ו, כבר נתבאר לעיל סק"ט מדברי הרמב"ן בהלכותיו, דאשה שוסתה מל' לכו"ס משעבר כ' ובדקה ולא ראתה שוב אינה חוששת לעולם עד שתחזור ותראה דלז' שוב חוששת להפליגה כ', דה"ל בשהפסיקה פחות מג' עונות [דהיינו ז' יום], אבל הפסיקה ג' עונות אף שחזרה וראתה שוב אינה חוששת להפליגה כ', ובכל ענין כל שלא קבעה וסת חדש אס חזרה וראתה בוסתה חזר לקביעותו.

בפ"ת ס"ק ט"ו בשם החו"ד דחוששת להפליגה של ג' עונות וגם לעו"ב, ור"ל כשהפסיקה ג' עונות וראתה ראה אחת חוששת לשתי חששות אלו, אבל כשראתה ראה שניה כפי שהיתה למודה שוב אינה חוששת לכולם אלא לוסתה.

ונראה דזהו לה וסת החודש לר"מ והפסיקה ג' עונות וראתה בר"מ דאינה חוששת להפליגה ג' עונות, (דליוס ר"מ ודאי חוששת ג"פ בלא"ה שהרי חזר הוסת למקומו אבל להפליגה זו קמייציעא לן), דמחזיקין לה לחזרה לקדמותה ולא למשנה וסתה, מיהו בראתה עוד פעם לאחר הפסקת ג' עונות ובאותו שיעור הפלגה יש להסתפק אי מחזיקין לה בחזרת לקדמותה ולא למשנה וסתה ואינה חוששת להפליגה ג' עונות או"ד כיון שעבר ר"מ ולא ראתה ודאי אית לן למיחש למשנה וסתה, ואף בזימנא קמא אין הדבר ברור דאפשר לכל שהגיע אח"כ ר"מ ולא ראתה חו מספקין לה במשנה וסתה, (ול"ד לוסת הפלגה שהרי הפסיקה לאחר הפלגה ג' עונות בהפלגה שהיא למודה), וז"ע.

יא) ס"ג ב' ר"י אומר אף ימים ושעות וסתות, כבר כתב הב"י סימן קפ"ד דהעיקר הוא יום או לילה ולא י"ב שעות, ואמנם בתמוז חוששת לכל היום אף שהוא יותר מ"ב שעות ולעומתו בטבת אינה חוששת אלא היום אף שהוא פחות מ"ב שעות, ונראה לפי"ז דשעות לר' יוסי נמי שעות וזמניות הם ובתמוז הם יותר גדולות ובטבת יותר קטנות, ולמדנו לפי"ז שאין ענין אלו השעות בהפלגה, ולא מחשבינן קביעות וסתה אס הוא בהפלגה לכך וכך ימים וכך כך שעות, אלא ההפלגה

לר"א ולא קיי"ל כוותיה, וכן ברשב"א כתב דזקנה ותינוקת שלא הגיע זמנה וסתן נעקר בפ"א והיינו בעברו עליהן ג' עונות, ומבואר דכה"ג בשאר נשים לא חשיב אלא עקירה פ"א, והיינו בוסת הפלגה וכמו שנתבאר ודלא כדעת הרמב"ן.

ט) לשון הטור סימן קפ"ט שינתה ראיותי ולא השוותה אותן כו' ואין לה וסת כלל ואס הפסיקה ולא ראתה כו' חזרה לראות חוששת ליום כ' מראיה זו שעדיין לא נעקר וסת הראשון ממקומו בין אס פסקה מלראות או ששינתה בראיות שאין שוות שלעולם לא יעקר וסת הראשון ממקומו עד שתקבענו בג' ראיות שוות עכ"ל, והדבר פשוט שנשמט כאן דין ו' של הרמב"ן שהרי כל דברי הטור הם העתק מדברי הרמב"ן וכך ז"ל חזרה לראות חוששת ליום כ' מראיה זו שעדיין לא נעקר הוסת הראשון ממקומו, הפסיקה הרבה כדי ג' עונות של וסת וראתה אינה חוששת לוסת הראשון, חזרה לראות לסוף כ' לראיה זו חזר הוסת למקומו בין אס פסקה מלראות או ששינתה בראיות שאין שוות כו', וכן בחר הכי בוסת החודש נמי כתב דין זה שחזרה לראות לאחר שהפסיקה ג' עונות חזר וסת למקומו, והכל מלשון הרמב"ן, והנה מפורש דעת הטור דאין חילוק בין פסקה מלראות לשינתה לראיות שאין שוות, ולעולם כל שלא קבעה וסת חדש משראתה פ"א בוסת הקודם חזר לקביעותו ודלא כמו שזדדנו לעיל סק"ו, אבל לגירסת הרשב"א והר"ן וכ"ג ג' הרמב"ם נראה דאמנם בשינתה ראיותי אינה חוזרת לקדמותה ונהי דבהפסיקה קיים הרשב"א ד"ז מסביר אבל בשינתה אין נראה כן, ומיהו כיון דהטור כתב כן בהדיא לפי גירסתו בגמ', אית לן למימר דכל דקיימו בגירסתו קיימו כותי' בדין זה ולפיכך אין להקל. — ובעיקר הדין שעברו עליה ג' עונות וראתה אינה חוששת להפליגה נתבאר לעיל סק"מ דברשב"א ל"מ כן.

י) יו"ד סימן קפ"ט בט"ז ס"ק כ"ח נתקשה למה כתב לאחר ששינתה פעם או פעמים הא אף לאחר ששינתה ג"פ הדין כן אס לא קבעה בהן וסת, (ובדאי"א להדיא לק' סט"ו וט"ז), ונראה דאין כאן קושיא דעיקרא דמילתא אחי לאשמועינן ששלושים הותר אע"פ שלא נעקר מכיון שחזרה לכו', ואי בשעבר כ' ג"פ נמנא שכבר נעקר יום ל', ומיהו הו"מ לאשמועינן בשינתה פעם שלישית לל"ב שאינה צריכה לחוש לל"ב מכיון שחזרה לקביעות כ', אבל גם זה ל"ק דמעיקרא פירש עיקר הדין דבחזרה לקביעותה אינה חוששת לשינוי אף שהשינוי היה בהפלגה יותר גדולה, ובחר הכי פירש דלעולם חוזרת לקביעותה בראיה אחת, כל זמן שלא קבעה וסת אחר.

עוד שם כתב דגירסת הרמב"ן כהרשב"א וכבר נתבאר לעיל סק"ו דנראה דדעת הרמב"ן כדעת רש"י,

ויש לדון בוסת הפלגה שראתה ראייה ראשונה ביום ושאר ג' הראיות בלילה אי קבעה וסת דאפשר דמ"מ יש כאן ג' הפלגות שוות וג' ראיות בעונה אחת, והרי אין לנו צריכין לראיה הראשונה אלא לקיים את ההפלגה, ואח"ל דכה"ג קבעה לה וסת, נמצא דלעולם צריכה לחוש להפלגתה אף אם ראתה פעם ביום ופעם בלילה דעדיין אפשר שתקבע וסת אם תראה עוד צ' ראיות בלילה, אבל אינה צריכה לחוש אלא לאותה עונה שבה ראתה באחרונה כגון ראתה ליל ר"ח ניסן ויום כ' ניסן חוששת ליום ט' אייר ולא ללילה, [שהרי אם תראה ללילה איגלאי מילתא דהפלגה בין א' ניסן לכ' ניסן מקרה הואי ולא קביעות וסת, וא"כ למה תחוש להפלגה זו], ומה"ט אפשר לקיים דעת הכו"פ דכחוששת לעו"צ צריכה לחוש גם ליום וגם ללילה, דמ"מ תצטרף ראייה זו לקבוע וסת אם צ' ראיות הבאות תשווה בהפלגות ובעונה, ויותר נראה דבעינן שכל הד' ראיות תהיינה בעונה אחת דכל שאין הראיה הראשונה מתואמת עם השניה אף אינה חשובה לקבוע הפלגה, דהפלגה נמי מראיה קבועה צעין ולא מראיה מקריית, ולפי"ז אשה שראתה פעם ביום ופעם בלילה אינה חוששת להפלגה זו וכן אשה שאין לה וסת שחוששת לעו"צ אינה חוששת אלא לעונה שבה ראתה בפעם האחרונה, וכן נראה, וכש"כ למש"כ לפרש דבעי הפלגה שיה במספר הימים וגם במספר העונות דלפי"ז ודאי צעין שגם הראיה הראשונה תשווה לאחרונות בעונתה דאל"ה אין כאן הפלגה שיה במספר העונות, [ואין לה"ר מהא דכתב הראב"ד שאם ראתה ג"פ ביום והאחרונה בלילה שאסורה ביום ובלילה הרי מפורש דהך ראייה ממשבצת ראייה לקביעת וסת דאל"ה אין לחוש לה, ד"ל משום וסת החודש נקט האי ליטנא וזה"ל בוסת הפלגה אמנם אינה חוששת אלא"כ ראתה ג"פ בלילה, (והרי גם אשה ש"ל וסת קבוע להפלגה ששינתה חוששת לוסת החודש ג"כ, אלא שלשון הראב"ד מוכיח שלאותו יום שחוששת מחמת וסתה הקבוע חוששת גם ללילה ולפיכך ע"כ משום וסת החודש נקט האי ליטנא)].

בנו"ב תנינא סימן פ"ג משמע דדעת השואל דנהי דאינה קובעת וסת אף וסת הפלגה אלא"כ יהיו שווים בעונות דהיינו או ביום או בלילה, אבל מ"מ אם ראתה פ"א ביום והשני בלילה צריכה לחוש ביום למספר הפלגת העונות, וזה תימא שאם בראיות אלו לא יתכן קביעות וסת למה תחוש לה, הרי אף אם תראה כל ימיה בהפלגת מספר שיה של עונות תלינן להו במקרה ומה"ט תחוש לה צפ"א, והרי כל עיקר החששות הם שמה תקבע לה וסת לראיה זו, ובעיקר הדבר כבר נתפרש לעיל בשני דרכים, או דעיקר ההפלגה בימים מימות השנה ובכלות הפלגה זו אורח הנשים לקבוע עונתן ביום הבא וזו שלא קבעה עונתה אף הפלגתה

נחשבת בימים מימות השנה ובהגיע הפלגה של אלו הימים יש לה קביעות לראות ביום הבא בשעה פלונית, ולפיכך משתנית שעה זו לפי גודל היום ונמצאת לפעמים מפלגת יותר שעות ולפעמים פחות, בשעות זמניות, שאין ענין ההפלגה בשעות דהיינו בזמן אלא ענינו בהפלגת הימים, אלא שקבעה לה שעה ביום שלאחר מלאת הפלגתה.

כתב הראב"ד וכן הרמב"ן דאין אשה קובעת וסת אלא"כ יהיה תמיד ביום או בלילה אבל פ"א ביום ופעם בלילה לא קבעה לה וסת, ונראה דס"ל דלר' יהודה אסורה כל משך הזמן שהוסת מתקיים אם תראה צו, ומדאסר רק כל העונה ולא כל היום למדו מזה שאין הוסת מתקיים אם משנה ורואה פעמים ביום ופעמים בלילה, [ולא ינחא להו לפרש דאמנם קובעת וסת אף בכה"ג אלא דאפ"ה ס"ל לר' יהודה דכולי האי אין צריכה לחוש], ונראה דעתם דודאי עיקר ההפלגה בימים היא ואין השעות או העונות בכלל ההפלגות, אלא דס"ל דאף שמשווה הפלגותיה אינה קובעת וסת אלא"כ תקבע לה עונה לאחר מלאת ימי הפלגתה, וכל שאין לה עונה קבועה גם הפלגתה אינה מוחלטת והיא בכלל אשה שאין לה וסת, ולמדו כן מהא דר' יהודה דא"כ פרישה אלא באותה עונה, ולא מסתבר להו למימר דשיעור הפלגתה נקבע בעונות, ואם ראתה פעם ביום ופעם בלילה חוששת ליום כפי שיעור הפלגת העונות, דודאי עיקר ההפלגה בימים וכמו לר' יוסי דשעות וסמות נמי פשיטא שאין הם בכלל ההפלגה, ועוד דאם נחשוב ההפלגה בעונות נמצא שלא תשווה בזמנה שפעם תחוש לי"צ ימים וי"ג לילות ופעם איפכא, והרי אין הימים והלילות שוין ונמצא שפעם תחוש ליותר שעות ופעם לפחות, ואין זו סבירא דודאי ענין ההפלגה עיקרו זמן ולעולם הוא שווה, ולפיכך ודאי עיקר ההפלגה היא בימים אלא שצרכות הפלגתה קובעת לה שעה או עונה ביום הבא, [ועי' בתשו' נו"ב תנינא סימן פ"ג ולמש"כ נתפרש], ועוד אפשר דקים להו מסבירא דצריכה שתשווה הפלגתה גם במספר הימים וגם במספר העונות, ולפיכך ע"כ צריכה לראות או תמיד ביום או תמיד בלילה.

יו"ד סימן קפ"ט סי"ג אין האשה קובעת לה וסת אפילו ראתה שלשה ר"ח זא"ז כו', אף דנקט לה בוסת החודש אבל ה"ה בוסת הפלגה [וכן מבואר בלשון הראב"ד שכתב ושאר הוסמות שהם תלויים בימים כו'], דלעולם ההפלגה נחשבת בימים ובכלות הפלגת הימים יש לה לקבוע עונתה ביום הבא או ביום או בלילה, ובה יש תקנה לאשה ששכחה יום ראייתה אם זוכרת היא אם ביום היה או בלילה הרי מותרת בשני, וכן בעו"צ נמי לעונה שראתה חוששת, וכמש"כ בס"ט סימן קפ"ט סוס"ק ל"א ודלא ככו"פ, דודאי כיון שאינה קובעת וסת בשינוי העונה איך תחוש לה.

למה אינה נרמזת צדיקה צימית נדוהת כדתנן י"א א', והראשונים ז"ל דקדקו מזה דאפילו שופעת אינה חוששת לכל ההמשך, ואם איתא הרי נרמזת לצדוק כדי לדעת שיעור הפלגה, ועוד שאמרו ל"ט א' ט"ו לטבילתה ומאי פסקה למינקט מטבילתה והרי זימנין דחויא תרי יומי, ולענין עו"ב מפורש בהלכות הרמב"ן פ"ה דין ו' שמונין מתחלת ראיה לתחלת ראיה, וגם שם עיקר הענין הפלגה ומצואר שהעיקר מתחלת ראיה, וה"נ לכל וסת הפלגה, [ומש"כ בקו"א לא נתפרש, (ושם משמע דמונין מסוף ו') ימי נדות ולא נתפרש מאי נפקותא והא א"כ ודאי מונין מתחלת ראיה, ומאי נפ"מ אם נקרא לזה כ"ג ימים או לא].

ומש"כ כן בשם מהרי"ל תמוה שהמהרי"ל דן באשה שראתה דם במ"ר וכתב שאין להקל אלא באשה ש"ל וסת שלא בשעת וסתה אבל אשה שאין לה וסת לא דוכי לעולם לא תראה, וכתב עוד דאף אשה שאין לה וסת קצוה אבל יש מנין מסוים של ימים מסוף ראיה לתחלת ראיה שבהם אינה רואה לעולם אפשר להקל באלו הימים, ואין כאן נידון בדיון קביעות וסת אלא שבמה שהקיל באל"ו לא הקיל אלא בימים שאינה רואה בהם כלל ואף המשך ראיה אין בהם, וכך הם גם דברי התה"ד שלהקל באשה שאל"ו כדן י"ל וסת איירי לענין צדיקה ק"ת וא"ת וזה הנריך ימים הנקיים לגמרי, א"נ אפשר דנקט מטבילתה כדרך שאמרו בגמ' ל"ט א', ואין צוה נפקותא דעפ"ר נמשך הוסת בשוה בכל ראיה, ודברי הגש"ד הם העתק תשו' מהרי"ל.

(ד) הרמב"ד בסוף שער הוסתות הביא שבעל ההלכות פ"י מה שאמרו פסחים ק"ג ג' שצגמר ימי טוהר אסורה לשמש עונה הוא משום שבהתחלפות וז' עלולה היא לראות וכשעת וסתה דמי, ודעת הראב"ד דסתם גזירה דרבנן היא להזכירו שמעתה דמיה טמאים, וכתב ז"ל דלפ"ז אין לנו דין זה אחרי שאנו נוהגים טומאה בדם טוהר, ונראה דאפשר להקל כדעת הראב"ד, וגם דעת הרשב"ם בפסחים כן.

הראב"ד הק' לפי בעל ההלכות ממה שהתירו לשמש לטועה ולא חששו שמא עכשיו שלמו ימי טוהר, ונראה דל"ק דשפיר י"ל שצסקפק לא החמירו חכמים, דנראה דהך חששא קיל אפי' מוסת שאינו קבוע, ומיהו מדברי הראב"ד יש ללמוד דאשה ששכחה זמן וסתה אסורה לשמש כל הימים שהן צסקפק, (ולא חשיבא כאשה שא"ל וסת שמוחרת לשמש לעולם אע"ג דודאי תראה, דהתם אין כאן עונה אסורה), ואפשר דהראב"ד פירש בדעת ההלכות דכוסת קבוע חשיב ולפ"ז אין ללמוד מדברי הראב"ד ללאשה ששכחה וסת שאינו קבוע, וז"ע.

אינה מוחלטת, או דאמנא אף הפלגת העונות יש ענין בהם ותרווייהו צעיקן גם הפלגה שוה במספר הימים מימות השנה וגם הפלגה שוה במספר העונות אבל לאחת מהן אין זו קביעות וסת.

העזרה לדינא לפי"ו, אשה שראתה ביום א' לחודש ניסן וחזרה וראתה בליל א' לחדש אייר, אינה חוששת לחשש הפלגה כלל, אבל חוששת לעו"ב ולוסת החודש, ולעו"ב חוששת רק בלילה כפי ראייתה האחרונה, ולעולם אינה חוששת להפלגה האחרונה אלא"כ השוואת בעונות דהיינו שראתה בשתי הראיות ביום או בלילה, [מיהו בנו"ב שם משמע דדעתו שאין ענין בהפלגת עונות כלל ולפי"ו יש מקום להסתפק דאפשר שצריכה לחוש לליל ב' בקיון (דניסן מלא ואייר חסר), ששוה בהפלגת הימים, ביום אף לפי"ו נראה דאף ראיה ראשונה [שצד' ראיות שקובעת בהן וסת להפלגה], צריכה שמהא בעונה אחת עם האחרונות שצריך שצבעת ראיה זו כבר יהא בה חוק טבעה להפלגה קבועה וכמש"כ לעיל].

(ב) יו"ד סימן קפ"ט ס"א כל אשה שאין לה וסת קבוע חוששת ליום ל' כו', וכן אשה ש"ל וסת קבוע לפחות מל' יום ועבר וסתה ולא ראתה חוששת לעו"ב, כ"כ הרמב"ן והר"ן ט"ו א', ואף שהרשב"א חולק עליהם כוותיהו נקטינן דרבים נינהו, [וגם דעת רש"י שחוששת לעו"ב אף בוסת מרוחק], ודלא כמש"כ הט"ו לקמן ס"ק ל"א בשם מהרש"ל, אבל יש להסתפק באשה ש"ל וסת החודש ועבר היום ולא ראתה אי חוששת לעו"ב, די"ל דדוקא בוסת הפלגה שמשעבר וסתה ולא ראתה אין לנו שום זמן לחוש לו ומכיון דודאי עמידה היא לראות חיישינן לעו"ב, אבל בזו שוסתה וסת החודש וחיישינן שבהחודש הבא כשיגיע יומה תראה בזה י"ל דלא חיישא לעו"ב כלל דעדיין בקביעות וסתה קיימא שאינו נעקר בפ"א, וכ"נ.

ובן אשה ש"ל וסת ששינתה ראייתה כגון שוסתה מל"ב לל"ב ושינתה פ"א לכ"ח אינה חוששת לעו"ב אם עבר יום כ"ח ולא ראתה, דעדיין מחזקינן שתראה בהפלגת ל"ב כפי לימודה שלא נעקר וסתה בפ"א, אבל אם היה וסתה מכ"ח לכ"ח ושינתה לל"ב פעם או פעמים, נראה דחוששת לעו"ב אם עבר כ"ח ולא ראתה דחששא דוסת שאינו קבוע לא אליס לצטל חשש עו"ב, ובס"ט ס"ק י"ב (וכן בס"ק ב') כתב כן שאשה ש"ל וסת קבוע אף ששינתה ראייתה פעם או פעמים אינה חוששת לעו"ב ונסתייע מדברי הט"ו הנ"ל, ולמש"כ לא קיי"ל כדברי הט"ו הנ"ל אבל מ"מ דין זה אמת.

(ג) כתב הגרש"ז ז"ל בסימן קפ"ד ס"ק כ"ב דוסת הפלגה משערינן מסוף ראיה לתחלת ראיה, וכ"כ בשם תשו' מהרי"ל והגש"ד ותה"ד, ותימא דא"כ

סימן ו

(א) ס"ד א' רב אמר קבעה לה וסת לדילוג כו', נראה דפלוגמתן דרב סבר דאשה שוקמה וסת החודש בדילוג, כינה אחרת מחייבת ראייתה מאשר זו שיש לה וסת החודש בשוה ואף ששתייהן רואות ביום שוה מ"מ אין סיבתן שוה וזו מול זה גורם וזו מול זה גורם, ולפיכך ס"ל דכשראשה ט"ו ט"ו י"ז הר"ז ממש כראשה ט"ו ט"ו י"ז דבשניהם אנו דנין על קבה אחת אם יש בה, וזו אם יש לה וסת שיום ט"ו לחודש גורם לה לראות וזו אם יש לה טבעיות הדילוג, וכי היכי דבט"ו ט"ו ט"ו קובעת וסת שאין לנו להחזיק דבר שקרה ג"פ במקרה, ה"נ כאן מוחזקת בוסת הדילוג, שג' הראיות הוחזקה שיש לה טבעיות זו, ושמואל סבר דאשה שיש לה וסת החודש בדילוג לאו ענין מיוחד גורם ראייתה אלא אותה הקבה הגורמת בשאר נשים שיש להן וסת החודש בשוה אותה קבה גורמת גם באשה זו אלא שזו יש לה טבע להחליף הגורמים בכל חודש אבל כששתייהן רואות באותו יום החודש קבה אחת להן, ולפיכך אין שייך לחשוב ראיית ט"ו לקביעת וסתה שאין בראיית ט"ו שום ענין המחייב דילוגה, אלא הרי היא ממש כאשה שיש לה וסת החודש בשוה שאין בראיית ט"ו כלום המורה על טבעה לדלג וממילא לא הוחזקה לדלג עד שתראה פעם רביעית ב"ח לחודש שאז תקבע שמדלגת. (ואפשר עוד לדלג טבעיות משונה היא זו, וס"ל לשמואל דלא כגי לה בג' ראיות שוות עד שתשלש בדילוגה, תדע שהרי כל זמן שלא קבעה וסת בדילוג אינה חוששת לו אף שכבר ראתה בו פעמים).

אבל ראתה ט"ו ניסן ט"ו סיון ט"ו אז בזה אנו דנין אם יום ט"ו גורם לה ראה ושפיר אף ראה ראשונה בכלל אף לשמואל שאף היא מוכיחה שיום ט"ו גורם ראה, ואף שאין כאן אלא ב' הפלגות קבעה לה וסת לט"ו לחודש בדילוג, שאין ההפלגה גורם אלא יום החודש גורם הראיה אלא שלא מנאנו שיום החודש גורם אלא בהפלגה לפיכך לא תחוש אלא בהפלגה, אבל אין קביעותה להפלגה אלא לראיה, משא"כ בוסת הדילוג שעיקר וסתה הוא שמדלגת שהרי אינה חוששת לימים שראתה בהם אלא לימים שלא ראתה בהם ולפיכך לשמואל בעינן ד' ראיות שהן ג' דילוגים.

שם תוד"ה איתמר כגון ראתה עכשיו ושניה בעשרים לה ושלישית בכ"א כו', נראה דבכה"ג אין שתי הראיות הראשונות מן המנין ואריכה חמש ראיות שתהא ביניהן ד' הפלגות, דהפלגה קמיימא לאו ממנינא, דאף שראתה אח"כ בכ"א ובכ"ב עדיין אין לנו קבה למה ראתה בכ' דה"נ יכלה להתחיל בהפלגת ל' או בכל הפלגה אחרת,

שהרי אין כאן יום הגורם לראות, ואין כאן אלא שאלה למה דילגה פעמים יום אחד ואריכה ג"פ לקביעות וסת, והלכך בין לרב בין לשמואל כה"ג בעי חמש ראיות, כדי שיהא ביניהן ג' הפלגות של דילוג, והתו' כאן לא הזכירו אלא דבכה"ג דקתני ראתה ט"ו ט"ו י"ז לא שייך בוסת הפלגה, ואה"נ דאף בראתה ב"ח נמי עדיין לא קבעה וסת עד שתראה גם ב"ט, ועי' לק' סק"ב נתפרש באורך.

שם בא"ד ויש לחלק בין סירוגין דימים לסירוגין דשורים, ר"ל דשור נגה ושור לא נגה דמי לוסת הסירוג דהיינו שראתה ט"ו אייר ט"ו תמוז ט"ו אלול דבזה אף שמואל מודה דקמיימא ממנינא, שהיא מתחזקת שיום ט"ו לחודש גורם לראייתה אלא שסירוג, וא"כ שתתחזק בסירוג כיון שהוחזקה בראיות, ויום זה כבר הוחזקה לראות בו ג"פ, ודמי לט"ו לחודש ג"פ, [וכן מבואר י"א א' דא' בשבת וא' בשבת וא' בשבת קבעה וסת והיינו לאחד בשבת בסירוג (דא"ל"ה הוי בימי זיבה)], וה"נ שור נגה הוחזק להיות נוגה שור שרואה והוחזק בזה ג"פ אלא שהיה דילוג ביניהם והוחזק להיות נוגה בדילוג, אבל ראה שור היום ונגה ולמחר ראה הרבה שורים ולא נגה ושור ראה ונגה ושור למחר ראה ולא נגה, בזה לא הוחזק להיות נוגה השורים שרואה ואריך שיתחזק שבהפלגת יום נוגה, ואריך ד' נגחות כדי שיהא ביניהן ג' הפלגות, [והסברא היא דבשור נגה שור לא נגה אין שייך לומר דראית שור בלי נגיחה גורם שיגה ולפיכך מקטבר דראית שור גורם לנגוח (דהיינו שהוא נגח)], אלא שמדלג ולפיכך א"כ שיתחזק בדילוג אלא בנגיחות, אבל ביום נגה יום לא נגה התם טבעיותו משונה שאינו נגחן גמור אלא יום נוגה ומפליג יום ובוה מתחזקין שההפלגה גורמת (או שהימים גורמים), ואריך שיתחזק בדילוג], אח"כ ראיתי בראב"ד בצעה"נ שכתב כן בהדיא דוסת הסירוג כשור נגה שור לא נגה.

שם גמ' אמר לך רב למודה שאני, נראה ללמוד מכאן דאשה שוסתה בהפלגת כ', וראתה ביום כ' ניסן [שהיה הפלגת כ' מא' ניסן], ואח"כ ראתה כ' אייר וכ' סיון, דלא קבעה וסת לכ' בחודש עד שתראה בכ' בתמוז, דראה קמיימא דכ' בניסן לאו ממנינא הוא דתלינן לה בוסתה הקבוע להפלגת כ'.

שם מהו דתימא כיון דלמודה כו', אפשר דר"ל כיון דאיירי בלמודה והנידון לאחר שכבר עקרה ליה תרי זימני וס"ד דכשעקרתו תרי זימני וקבעתו באופן אחר [אף שעדיין לא נקבע], ויש לספק אף בראיית ט"ו שמא לקמי' היא ולא כדמעיקרא [וכבר הוקבע לה וסת לדילוג], תו לא אריכה למיחש ליה, קמ"ל דאף כה"ג עדיין חוששת לוסתה כ"ז שלא נעקר ג"פ, ועי' רש"י ותו' הרא"ש וא"ע.

לפרש שדוקא צוסת החודש אצל לא צהפלגות, אצל ודאי צהפלגות הנדון צד' ראיות שהן ג' הפלגות, ולא שיך כלל לדון בג' ראיות שהן רק צ' הפלגות דצוה אף וסת שאינו של דילוג לא נקבע.

שו"ע י"ד סימן קפ"ט ס"ה פעמים שיהיה ההפלגה כו' ורביעית לל"ג קבעה וסת כו'. כבר נתבאר ממה שקדם שהוא ע"פ דברי הטור, וכבר נתפרש לנטות מזה שאין נראה כן דעת הראשונים ז"ל, ואף דעת הטור אין נראה כן, ואף לפי דעת הצ"ח דעת הטור אין זה אלא לרצ אצל לשמואל מודה הטור דבעין ה' ראיות והטור פסק כשמואל, ולקמן סט"ו סתם המחבר דלא קבעה וסת צה"ג וע"ש צש"ך, ולמש"כ לעיל מאלנו דעת רש"י ומו' והרא"ש דאף לרצ בעין ה' ראיות כדי שיהא ציניהן ג' ראיות של דילוג, וזו נראה דעת הרמ"א צהגה"ה צסי"ג, [שכתב דבוסת החודש איכא מ"ד דקמייתא ממנינא ומבואר דבוסת הפלגה לכו"ע קמייתא לאו ממנינא, [ולא הוצרך להזכיר דבוסת הדילוג צהפלגה צעי ה' ראיות שהוא דבר פשוט ומפורסם דאי בוסת החודש צעי ד' ראיות צעי בוסת הפלגה ה' ראיות] וצש"ך שם ס"ק ל"ז נתקשה צוה], ולדעת המחבר נמי לדעת הרא"ש [כפי מה דנקט הטור צדעת] והרמב"ם והרמב"ן וכן נקט הרשב"א לעיקר [אלא שכתב שיש לחוש ולהחמיר כדעת ר"ח והראב"ד], צעיין ה' ראיות לקבוע וסת הפלגה דדילוג, ולכן צשעת הדחק אפשר להקל.

ונראה דאם שינתה וסתה פעם אחת חוששת מיום השינוי להפלגתה שהיתה עתידה להפליג צה, כגון שקבעה לה וסת לדילוג והיתה הראיה האחרונה צהפלגת ל"ה וא"כ עתידה היתה להפליג ל"ו אם אירע שראתה לכ"ה חוששת לל"ו מכ"ה, וכן אם חזרה וראתה לכ"ה נמי חוששת לל"ו מראית כ"ה [וחוששת גם לל"ו מראית ל"ה האחרונה כמש"כ הש"ך צנה"כ צסימן קפ"ט צט"ו ס"ק י"ח דבוסת קבוע חוששת אף מיום וסתה והוצא לעיל ס"ה סק"ה], ואף שכבר עבר זמן רב שאם היתה נוהגת כפי לימודה כבר היתה עתידה עכשיו להפליג לל"ו, לית לן צה, וכל כמה שעדיין לא הפליגה לל"ו חוששת לל"ו, [מיהו ודאי חוששת אף לכ"ה צבעלמא], ונראה שאם שינתה כמה פעמים שלא צשוה ועדיין לא קבעה לה וסת, אם חזרה וראתה ליום ל"ו צזה לקציעות וסתה כדלקמן סט"ו ט"ו, ויש מקום להסתפק צוה, [מיהו קודם שדילגה ג"פ ודאי אם חזרה וראתה לל"ו חזרה לקציעותה וכן צהפסיקה ולא ראתה ג' עונות, אצל צשינתה לראיות אחרות יש מקום לומר דהכא גרע ואף אם תחזור ותראה לל"ו לא תחזור לוסתה], וצ"ע.

שם ס"ו כיצד קובעת צימי החודש צדילוג כו', נראה דאשה שקבעה לה וסת לימי החודש צדילוג כשיגיע

שם דיקא נמי צשצקין ליום עשרים כו', ולרצ מתפרשא צהיה לה וסת קבוע ליום עשרים ולפיכך אין הראשונה מן המנין, ודוקא למודה, ושמואל ס"ל דלפיכך לא הזכיר התנא שהיתה למודה ציום כ' משום דאף צאין לה וסת קבוע וראתה ליום כ' נמי הדין כן דקמייתא לאו ממנינא, ועד שתשלש צדילוג לא קבעה וסת.

צ' טור סימן קפ"ט ופעמים שיהיה ההפלגה שקובעת צהן הוסת צדילוג, כגון שראתה היום וראתה שנית לסוף ל' ושלשית לל"א ורביעית לל"ג קבעה וסת לדילוג של הפלגות, הדבר תימא דלהדיא כתב לק' צשם הרמב"ן דצעי ה' ראיות כדי שיהא ציניהן ג' ראיות של דילוג וכו"כ עוד צשם הרמב"ן דשינתה ראיותי פעם לל' ופעם לל"ג ופעם לל"ד לא קבעה וסת], ואין לומר שהדבר צפלוגתה רצ ושמואל, חדא דמנלן לומר דאף צהא פליג רצ כיון די' מקום לחלק צין וסת הפלגה לוסת החודש וכמש"כ לעיל סק"א, ועוד דהא הטור פסק לק' כשמואל, ומש"כ הצ"ח דאירי צהיה לה וסת לכו"ט מאד קשה להעמיס כן צלשון הטור שהרי התחיל ראתה היום ומבואר שאין לנו ענין כלל צראיות שקדמו, לכך נראה דט"ס יש כאן וצ"ל ורביעית לל"ג וחמישית לל"ג קבעה וסת כו', וצתוספות הרא"ש מבואר צהדיא דאף לרצ צעי ה' ראיות בוסת הפלגה צדילוג שכתב צברייתא דהיתה למודה ליום ט"ו דפרכין מינה לרצ הו"מ לאוקמי בוסת הפלגות אלא דבלא"ה משני לה שפיר, ומבואר דבוסת הפלגה אף אי לא שני לן צין למודה לאינה למודה ניחא לרצ דאף ששינתה לט"ו ולי"ו ויש כאן ד' ראיות וג' הפלגות עדיין לא קבעה וסת עד שתראה ראיה חמישית צ"ח, הרי להדיא דבוסת הפלגות מודה רצ דצעי ה' ראיות, [ואין נראה כלל לומר דנפרש דהא דקמני היתה למודה ליום ט"ו אירי בוסת החודש והא דשינתה לט"ו היינו צהפלגה של ט"ו דודאי כולה צרייתא צחד גוונא מתפרשא].

ט' ב' תוד"ה פחתה פרש"י כו', כונתם פשוטה שהקשו דלרצ כה"ג קבעה וסת לדילוג כיון שיש כאן ד' ראיות וציניהן ג' הפלגות צדילוג, ולמה נקט לה רש"י צה"ג דלא אליצא דרצ, ולתירוץ אף לרצ כה"ג לא קבעה וסת, דבוסת הפלגה מודה רצ דקמייתא לאו ממנינא וממילא הפלגה קמייתא לא מיחשבא וצעיין עוד ג' ראיות צדילוג, וצריכה ה' ראיות כדי שיהא ציניהן ג' הפלגות צדילוג, ולמדנו דעת תו' ורש"י דבוסת הדילוג צהפלגות מודה רצ דצעיין ה' ראיות כדי שיהא ציניהן ג' הפלגות צדילוג, וכמש"כ לעיל להוכיח כן מדברי הרא"ש, [ומש"כ כגון שראתה היום ולאחר ט"ו ולאחר י"ז ליטנא קייטא הוא ור"ל שראתה צהפלגות ג' הפלגות לא קבעה וסת לדילוג כיון דקמייתא לאו צדילוג, ועיקרם

קצת דכיון דלילגה פעמים חד בשבת ולא קפצה ולא חזאי
 אית לן טפי למימר דקפיצה גרמה ולא יומא, שדבר רחוק
 הוא לתלות בוסת השבוע דלילוג, והרי לעולם אינה חוששת
 לדילוג קודם שתקבענו והיינו משום דלא שכיח, וה"נ הכא
 כיון דחזיון דלא חזאי בהך יומא לית לן למימר שקובעת
 וסת הימים דלילוג אלא קפיצה גרמה, אבל ז"ע מי הכריח
 לפרש לדר"ה בוסת השבוע שיהא בהכרח דלילוג [דבלא"ה]
 הא אינה קובעת וסת בימי ויזה, דילמא איירי בקפצה
 ריש ירחא וחזאי ור"י וחזאי ור"י וחזאי ור"י וחזאי ור"י וחזאי
 למימר דר"י גרים ולא קפיצה, דהא ליכא ריש ירחא דלא
 חזאי, וי"ל דה"ק הא כל יומא דלא קפיץ לא חזאי וכיון
 דלא חזאי אלא בקפיצה א"ל לומר שתקבע לה וסת הימים
 בלא קפיצה דודאי קפיצה גורמת טפי לראות מיום זה
 בחודש או בשבוע.

שם אלא לקפצות, מלשון רש"י משמע דהשתא נמי
 מוקים לה בראתה בימים ידועים כגון א' בשבת וא'
 בשבת וא' בשבת, וס"ל השתא דקבעה וסת לקפצות,
 דטפי אית לן למיתלי ראייתה בקפיצה וממילא לא חיישינן
 לימים כלל, וקובעת לה וסת לקפצות לחודייהו, ופריך
 מהא דמניא דמחמת אונס לא קבעה וסת מאי לאו אף
 לקפצות, ומשני דה"נ דאמנא לא קבעה וסת לא לימים
 לחודייהו ולא לקפצות לחודייהו אלא לימים ולקפצות, והא
 דר"ה נמי ר"ל שקבעה וסת לימים ולקפצות, וכבר הקשו
 תו' א"כ למה דדר ביה מהא דס"ד דקבעה וסת לקפצות
 לחודייהו הא שפיר מני לפרושי הך ברייתא דלא קבעה
 וסת לימים לחודייהו אלא לקפצות לחודייהו, ועוד כד
 פריך לימים לחודייהו פשיטא אמאי לא משני דאשמועינן
 דלקפצות לחודייהו לא קבעה, מיהו בזה י"ל דלישנא
 דברייתא מוכחא דעיקרו אחי לאשמועינן דלימים לחודייהו
 לא קבעה וסת דאוסת הימים קאי וקאמר שאם תקבענו
 מחמת אונס אינו נקבע, אבל קושיאם הראשונה קשה,
 ועוד דאי מיהדר קא דר ממאי דאוקי מעיקרא, הכי
 הו"ל למימר אלא קבעה לה וסת דקאמר ר"ה לימים
 ולקפצות הוא דקבעה וסת, וברייתא נמי לא קבעה וסת
 לימים לחודייהו ולקפצות לחודייהו אבל קבעה לה וסת
 לתרווייהו, ואפשר לפרש דלמאי דמוקי הא דר"ה בקפצות
 איירי בלא ראתה בימים שוים שיש לספק בוסת הימים,
 אלא קפצה בחד בשבת וחזאי ובה' בשבת וחזאי ובב' בשבת
 וחזאי, דככה"ג פשיטא דלא לימים היא קובעת ואשמועינן
 דכה"ג קובעת לקפצות לחודייהו, ופרכינן מברייתא
 דמחמת אונס אינה קובעת מאי לאו אף לימים ולקפצות
 אינה קובעת וע"כ משום שאין שייך קביעות וסת לאונס
 וה"נ בראתה בימים שאינם שוים לא קבעה וסת לקפצות
 לחודייהו, ומשני לא לא קבעה וסת לימים לחודייהו אבל
 קבעה וסת לקפצות ולימים, והיינו משום דאיירי בראתה
 בימים ידועים כדדייק לישנא דברייתא ובראתה בימים

לימודה ליום כ"ט לחודש אם החודש הבא מלא חוששת
 ליום ל' ואם הוא חסר חוששת ליום א' בחודש שלאחריו,
 [וכן כשמגיע וסתה ליום ל' חוזרת לחוש ליום א'], ואף
 שאח"כ מגיע חודש מלא אינה חוששת ליום ל' בו, שכן
 הוא טבעה שאם החדש שמשלמת בו חסר חוזרת מיד לא'
 בחודש, ואם הוא מלא תראה ביום ל', ואח"כ תחזור ליום
 א' בחודש, וז"ע.

שם סי"א דילגה פ"א או שמים אינה חוששת לדילוג כו',
 הוא מוכרח בגמרא וכמש"כ תו' ס"ד א', והראב"ד
 בצעה"נ כתב להכריע כן מסבירא שבין שכתקבע וסתה
 לדילוג לא תנטרך אז לחוש לאלו הראיות איך יהא תחלתו
 חמור מסופו שעכשיו תחוש להם, ולא נתפרשו הדברים
 כלל וכי מפני הרגל אסרו בתחלה כדי שכתקבע לא תנהג
 בהן קלות, והרי חששות אלו הם שמא היא קובעת וסת
 כזה ואין ראייה זו מקריית אלא טבעה של זו לראות כך
 וא"כ מ"ל אם יתירו אח"כ אם לאו, ועיקר הטעם נראה
 משום דוסת הדילוג לא שכיח ואינו מצי כלל ולפיכך לא
 נחוש לו אח"כ קבעתו, [וכן מוכח ממש"ש בס"ד (והוא)
 לשון הראב"ד הוצא צ"ח], שאינה חוששת לוסת הסירוג
 עד שתקבענו, ולסבירא הראב"ד אין ללמוד וסת הסירוג
 מוסת הדילוג, דוסת הסירוג דמי ממש לוסת החודש וא"כ
 תנטרך לחוש לו וע"כ ז"ל בוסת הסירוג שהוא משום דלא
 שכיח לא חיישינן ליה].

ש"ך ס"ק כ"ד, א"י מה ראה לפרש דין זה כאן, ולעיל
 בס"י היה לו לפרשו דאף ל"א דבט"ו ט"ז י"ז
 קבעה וסת היינו דוקא בלא היה לה וסת לט"ו, (לא בוסת
 הפלגה ולא בוסת החודש).

שם ס"ק כ"ה, פירש דמשכח"ל לרב דילגה פעמים
 בשראיה ראשונה היה מוסת הקבוע, ולמש"כ לעיל
 משכח"ל עוד בוסת הפלגה דלילוג דאף לרב צ"י ה'
 ראיות שיהא ביניהן ג' דילוגין.

שם ס"ק כ"ו, לא נתפרש מה הוצרך להאריך בזה שהדבר
 פשוט דקורא לזה וסת הסירוג משום שסירגה חודש
 אחד ובוסת החודש איירי ואף באין ההפלגות שוות ובג'
 ראיות שהן ב' הפלגות קבעה וסת, ואף שכבר ראתה עוד
 פעם בר"ח מקודם כל שלא קבעה לה וסת שדין לר"ח
 בתרא בתר אחריניתא שסירגה בהן וקבעה לה וסת
 הסירוג, ומש"כ דבראתה ר"ח ניסן ור"ח אייר ור"ח סיון
 ור"ח אב ור"ח תשרי קבעה לה וסת לר"ח שלא בסירוג,
 הדבר ז"ע דלכאורה היינו צעין דב"ק ל"ז שור שור ושור
 חמור וגמל, וה"נ הכא חוששת לשחיהן כדין וסת קבוע
 להחמיר, וכ"מ ברמב"ן ס"ד א', שו"ר שכבר הביאו
 אחרונים כן בשם הכו"פ, וכן השיג בס"ט.

ג) י"א א' אילמא לימים הא כל יומא דלא קפיץ לא
 חזאי, אי מיירי בוסת השבוע דלילוג ירחא

זה מנאחי להרמז"ס ז"ל שהחמיר וצטלה דעתנו מפני דעתו עכ"ל, לכאורה משמע שדן אי לל"צ קצעה וסת לימים ולקפיות, דאפשר דאי לא אמרה ר"ה מפרשין לבדיחא דכל שתקבענו מחמת אונס, דלא קצעה וסת כלל אף לא לימים ולקפיות, אבל ל"ק ודאי לא פליג אל"ב, אבל אין מובן לפי"ז מאי דמסיק כיון דוסתות דרבנן נקטינן בהו לקולא והא אי לא פליגי לישיני ודאי לא שייך למינקט לקולא, ואי פליגי מה קולא איכא לל"ק דקיי"ל כוותיה לקולא, מיהו י"ל דבראחא בקפיהא בחד בשבת תרי זימני וקפיהא בשבת וחזאי בחד בשבת בלא קפיהא דלל"צ י"ל דכה"ג לאו קפיהא דאחמול גרמה וקצעה לה וסת לימים לחוד, אבל לל"ק קפיהא דאחמול גרמה ולא קצעה וסת לימים לחודיהו, אבל ז"ע איך אפשר למינקט כקוליהו דתרי לישיני כיון דחד מינייהו ודאי אסירי, ואפשר דלל"צ לא הוכרע דין קפיהא בשבת וחזאי בחד בשבתא בלא קפיהא ונקטינן ביה לקולא כל"ק, אבל לשון הרמז"ן משמע דא"נ פליגי קיי"ל כקוליהו דתרווייהו, וז"ע. ונראה דהך ומסתברא ש"י הרמז"ן אינו הכרעה לדינא דהא אכתי לא ידעינן כלל אי פליגי הני תרי לישיני, אלא ה"ק דמסתברא דא"נ פליגי הני תרי לישיני נקטינן כתרווייהו ולקולא, וממילא אפשר למינקט לקולא כאילו לא פליגי דהא א"נ פליגי נקטינן כקוליהו, ונפ"מ בקפיהא בשבת וחזאי בחד בשבת בלא קפיהא דקיי"ל דקצעה וסת לימים ולקפיות כל"ק ולא לימים לחודיהו, דא"נ פליגי לישיני אית לן למינקט הכי.

ומדברי הרמז"ן יש ללמוד דעת הרמז"ס דאף הרמז"ס מפרש סוגיין כמו לפי רמז"ן ולא איירי אידך לישנא דר"ה בקפיהא בשבת, אלא דס"ל להרמז"ס דלאידך לישנא אמנס אינה קובעת וסת לימים ולקפיות, ומפרשין אמנס ברייתא דכל שתקבענו מחמת אונס דלא קצעה וסת כלל אף לא לימים ולקפיות, וממילא ל"ק לימים פשיטא ולא אינטריך לן לחדש דבקפיהא בשבת וחזאי בחד בשבת קפיהא דאחמול גרמה אלא בכה"ג חשיב כחזאי בלא קפיהא וקצעה וסת לימים לחודיהו, ופסק הרמז"ס לחומרא כתרווייהו דקובעת וסת לימים ולקפיות ובקפיהא בשבת וחזאי בחד בשבת לא אמרינן קפיהא דאחמול גרמה, ולפיכך קובעת וסת לימים לחודיהו, אע"ג דמבדיחא מוכח דליתא להנהו תרי חומרות מ"מ כיון דלא ידעינן הי מינייהו ליתא מחמירין כתרווייהו דשקולין הן, אבל יש לעי' אמאי לא פסק כל"ק דהא לק' ט"ו ב' קאמר רב אשי משמיה דר"ה ל"ש כו' ומבואר דזה פשוט דקובעת וסת לימים ולקפיות, וע"כ או דלא פליגי הני תרי לישיני או דא"נ פליגי קיי"ל כל"ק אף לקולא, ובאמת מה"ט ז"ע האידך ס"ד דהרמז"ן למיפסק כתרווייהו לקולא, לכך נראה דזה ודאי דאף לל"צ קובעת וסת לימים ולקפיות, אלא אי פליגי בקפיהא בשבת וחזאי בחד בשבת פליגי,

שאינס ידועים אמנס קצעה וסת לקפיות לחודיהו, והדר פריך לימים לחודיהו פשיטא, והוא הדין לקפיות לחודיהו נמי פשיטא דכי הדדי נינהו, דכל שראתה בימים ידועים אי אפשר לקצוץ אס הימים גורמים או הקפיהא גורמת, אי נמי לישנא דברייתא מוכיח דעיקר אחי לאשמועינן דלימים לחודיהו לא קצעה ולפיכך פריך פשיטא, ולהך פירושא אה"נ דהו"מ לאוקמי לדר"ה בימים ידועים וקצעה וסת לתרווייהו לימים ולקפיות אלא דבלישנא דר"ה לא הוזכר ימים לפיכך מפרש לה בקפיות לחודיהו, ונראה דאף דלשון רש"י ל"מ כן מ"מ יש לקיים כונתו כמש"כ, שו"ר שכ"ה בריטב"א.

לדעת תו' יש להסתפק אס קובעת וסת לקפיהא לחוד בלא ימים [כשקפיהא בימים שאינס שווים דלא שייך לקצוץ וסת לימים], דאפשר דגמ' הוי ידע דמימרא דר"ה איירי בראתה בימים ידועים ולפיכך מפרשין לה שקצעה לימים ולקפיות, אבל אה"נ דבראתה בימים שאינס ידועים אמנס קצעה לקפיהא לחוד, מיהו נראה דהתו' ס"ל דברייתא דכל שתקבענו מחמת אונס כו' אפשר לפרש אף בימים שאינס ידועים, ואמנס הבינו פרש"י כמש"כ לעיל ואפ"ה הקשו למה לא פירשו הבדיחא נמי דקצעה לקפיהא לחוד אלא ש"מ דהש"ס הוי סבר דליכא כלל וסת לקפיהא לחוד בלא ימים, ולפי"ז דעת תו' דאמנס אין וסת לקפיהא לחוד רק לימים ולקפיות וממילא בקפיהא בימים שאינס ידועים לא קצעה וסת כלל, וכן מבואר בדבריהם לק' ס"ג ב' ד"ה אכלה, [דאכלה שום וראתה בימים ידועים ודאי לא קצעה וסת לאכילת שום לחוד אלא בצירוף הימים וע"כ כונתם באכלה שלא בימים שווים].

שם גמ' ה"ד אר"א דקפין בחד בשבת כו', נראה דכש"כ אס ראייה קמייתא הואי בלא קפיהא, עוד נראה דאף בראתה ג"פ ע"י קפיהא כל שרואה אח"כ בהך יומא בלא קפיהא איגלאי מילתא דלאו קפיהא גרמה אלא יומא קגרים, וז"ע בזה.

ובנראה דהני תרי לישיני דר"ה לא פליגי, דהא לל"ק נמי איכא למידק דדוקא קפיהא בשבת אמרינן דלא קצעה לימים לחודיהו משום דקפיהא דאחמול גרמה אבל לא קפיהא כלל אמנס אמרינן דאיגלאי מילתא דיומא קגרים, וכן לל"צ נמי איכא למימר דמאי דמפרשין לל"ק נמי קושטא הוא אף אי לא אמרו ר"ה, ולפיכך לדינא אית לן למינקט כתרווייהו.

וז"ל הרמז"ן ומיהו לישנא אחרינא אמרי לה להא דר"ה ולא ידעינן אי פליגי לישיני ולמדחי' לקמא איתמר בתרא או"ד אע"ג דלאו הכי איתמר אלא האי תרווייהו איתנהו לענין מעשה ומסתברא כיון דוסתות דרבנן לקולא נקטינן בהו והילכתא כתרי לישיני ולקולא ואחר שכתבתי

ולאידך דר"ה לא תיקשי לימים פשיטא דאיכא למימר לקפילות אינטריכא ליה, אלא לפי דפשטא דברייתא משמע דאחי לאשמועינן דלימים לא קבעה מפרשין לה הכי אצל לל"ב אה"י דלימים פשיטא ולקפילות אינטריכא ליה [דקפילות י"ל דחשיב טפי גורם לראיה], ולא דין הרמב"ן אלא בדין זה דקפילה בשבת וחזאי אחד בשבת, ודעת הרמב"ם נמי כמש"כ דודאי קי"ל דקובעת וסת לימים ולקפילות אלא דמחמירין כל"ב דקפילה בשבת וחזאי אחד בשבת לא אמרינן דקפילה דאחמול גרמה, וברייתא דכל שתקבענו אחי לאשמועינן דלא קבעה לקפילות לחודייהו, ולישנא דהרמב"ן מתפרש כן ושיעור דבריו כך הם שיש להסתפק אי פליגי הני לישני בדין קפילה בשבת וחזאי אחד בשבת בלא קפילה אי אמרינן קפילה דאחמול גרמה ואי פליגי מסתברא דקי"ל לקולא דוסמות דרבנן, והלכך הילכתא כהני תרתי לישני היינו דקובעת וסת לימים ולקפילות כל"ק ובחזאי אחד בשבת תליחא בלא קפילה איגלאי מילתא דיומא קגריס כל"ב, ובמאי דפליגי (אי פליגי) קי"ל לקולא והיינו דאמרינן קפילה דאחמול גרמה וכל"ק, ולמסקנא כיון שהרמב"ם החמיר דכה"ג קבעה וסת לימים לחודייהו הסכים להחמיר כן, ואכתי נע"ק דאי לישנא בתרא לא פליגי בדין קביעות וסת לימים ולקפילות מה"ת לומר דפליגי בדין קפילה בשבת וחזאי אחד בשבת, ואי פליגי אף בדין קביעות וסת לימים ולקפילות א"כ פשיטא דלא קי"ל כוותיה כדמוכח ט"ו ב', וז"ל דמסמיכות דלישנא אחרינא להך תירוצא משמע להו דאחי לאיפלוגי אהך תירוצא.

הראב"ד צבעה"ג כתב דראתה ר"י ור"י קבעה וסת לימים ולקפילות [נראה דאיירי בג"פ], ואפילו קדמה וקפלה בכ"ט לירחא ולא חזאי דסד"א איגלאי מילתא דיומא קגריס ולא קפילות אפ"ה לא קבעה לה וסת לימים לחודייהו, ונראה דגריס בגמ' כפי מה שהיה בגירסת הרמב"ן ואיירי בחזרה וקפלה באחד בשבת, אצל לא קפלה באחד בשבת אמנם אמרינן איגלאי מילתא דיומא קגריס, דליכא כלל ענין למימר דקפילה דאחמול גרמה, ואפשר שכן גם דעת הרמב"ם ופסק כתרי הלשונות דלא פליגי כלל, וכתב דין קפלה בשבת וחזאי אחד בשבת בלא קפילה וממנו נלמד דין ראתה באחד בשבת בקפילה, וכן נלמד בק"ו דין לא קפלה בשבת ולא באחד בשבת, וחזאי באחד בשבת.

(ד) לשון הראב"ד בשער הוסמות, ואלו וסתות הנקבעים ע"י קפילות ואכילות כמו שהן נקבעים בג"פ כך היא חוששת להן בתחלת קביעתן, שאם קפלה וראתה בר"י דניסן וקפלה וראתה בר"י דאייר חוששת לקפילה ומקפילתה ואילך חוששת כל היום, ואם לא נדקה ולא ראתה שוב אינה חוששת לה שכבר נעקר בפעם אחת עכ"ל, ונראה דט"ס יש כאן וז"ל וקפלה בר"ש ירחא

דאייר, ותיבת ראתה ט"ס ונשתרצב מר"ש ירחא דניסן, [שאין שום מקום לחלק בין ראתה פ"א בקפילה לראתה שתי פעמים, וגם לא פירש הראב"ד שחוששת לר"ש ירחא דסיון אצל למש"כ דתיבת וראתה ט"ס ירחא הכל, מיהו אפשר דנקט ראתה בר"י דאייר לאשמועינן דאפ"ה נעקר בפעם אחת, אצל ודאי חוששת אף בפעם אחת, ואין צורך להגיה], והנה למדנו מדברי הראב"ד דדוקא בקפלה בר"י דאייר חוששת אצל בלא קפילה אינה חוששת ואע"ג שאם תראה בלא קפילה בר"י דאייר וסיון תקבע לה וסת לימים לחוד דנימא איגלאי מילתא דלאו קפילה קגרמה, מ"מ בתחלה אינה חוששת בלא קפילה דאמרינן דקפילה גרמה, ולדעת רש"י והר"ה דקובעת וסת לקפילות לחוד נראה דחוששת לקפילה לחוד דאף שאינה חוששת לימים לחוד אצל לקפילות חוששת דטפי מסתבר לתלות בקפילה מדימים, ולפי"ז אף בשכבר ראתה ג"פ בקפילה ביום קבוע נמי חוששת לקפילה לחוד למש"כ לעיל סק"ג לנדר דאף לאחר שראתה ג"פ בקפילה ביום קבוע אם חזרה וראתה בקפילה לחוד אמרינן איגלאי מילתא דקפילה לחוד גרמה וקבעה לה וסת לקפילות, וזה נסתר בזה"א בזה"א נדה להרמב"ן פ"ו ה"ג וכו"ה בטור סימן קפ"ט דאם קבעה לקפילה באחד בשבת אינה חוששת אם קפלה בשבת, וע"כ או דלאחר שראתה ג"פ בקפילה ביום קבוע אף אם תראה עכשיו בקפילה לחוד לא קבעה וסת לקפילה לחוד וממילא אינה חוששת לקפילה לחוד, או דעולם אינה חוששת אלא לכעין שראתה ואינה חוששת אלא לקפילה ביום החודש, וראשון נראה יותר דלפרש"י והר"ה חוששת לקפילה לחוד עד שתקבע ג"פ בימים שווים, מיהו ז"ע מה מועיל קפלה בימים שוים לבטל חשש ראיה בקפילה לחוד, לכך נראה דמש"כ הטור והרמב"ן שאינה חוששת היינו שלום הקפילה אינה חוששת כלל, אצל בקפלה ביום אחר אינה חוששת כמו לוסת קבוע אצל חוששת כמו לוסת שאינו קבוע ואם רגילה לראות לאחר קפילה אסורה לשמש אחר קפילה, ולשון הרמב"ן אינה חוששת לכולם היינו ברגילה לראות בשעת קפילה דסתמא הכי הוא, ובה"ג אינה חוששת לכולם שמכיון שלא הרגישה טהורה ומותרת מיד לאחר הקפילה, וכן בהגיג אותו יום מותרת זו כיון שלא קפלה, והדבר ק"ו לדעת הב"י דאף בוסת הפיהוק המורכב בימים חוששת לפיהוק לחוד כוסת שאינו קבוע, אע"ג דהתם האורח עצמו קבע את הוסת המורכב כש"כ הכא שהיא בעצמה קפלה רק בימים שווים שיש לחוש שקפילה לחוד תגרס.

(ה) יו"ד סימן קפ"ט ס"ז כל וסת שנקבע מחמת אונס כו', ודעת רש"י [אף שבחידושי הר"ן כתב לפרש כונת רש"י בדרך אחרת אצל כל שאר הראשונים הבינו כן דעת רש"י], והר"ה וכן הרמב"ן [בהלכותיו פ"ו דין י"ג והדר ביה ממש"כ בחידושו, דמסתברא

או בלילה וכדלעיל סי"ג, ה"ג וסת לימים וקפירות נמי אינה קובעת אלא"כ היו כל הראיות בעונה אחת, ונלשון הראב"ד ושאר הוספות שהן תלוים בימים, לאפוקי וסת פיהוק ועיטוש קאמי ולא וסת הקפירות, וגראה דאף אם ראתה בפעם ראשונה בשעת קפירה מ"מ חוששת לכל אותה עונה, דכיון דיוס נמי קגרים חוששת לכל העונה וכ"ה בש"ך סק"ו, מיהו בראתה בימים מפוזרים לדעת רש"י דקובעת וסת לקפירות לחוד התם נראה שאינה חוששת אלא כפי לימודה שאם ראתה בשעת קפירה אינה חוששת אלא לשעת קפירה, וכדן וסת הפיהוק, ואם קפלה בלילה וראתה ביום חוששת ליום זה בקפלה אבל לקפלה ביום אחר י"ל דאינה חוששת אף לדעת רש"י דקובעת וסת לקפירות לחוד דלא מצינו שקפלה תגרום מעונה לעונה בזמן שהגורם הוא קפלה לחוד, מיהו ז"ע בזה דמסתברא דקפלה כשגורמת לבדה לציאת האורח לא שייך שם ענין יום וליילה אלא שעות ואף מיום לחבירו יש לה לקבוע לקפירות לחוד אם לא היה זמן רב בין הקפלה להראיה, וכן נראה דכל שקרוב הדבר בדעת בני אדם לתלות הראיה בקפלה חוששת לקפלה, ואין נפקותא בין יום וליילה או שני ימים ולעולם כל שראתה מחמת הקפלה חוששת לקפלה ואסורה מקפלה ואילך כל אותה עונה כדלק' סכ"ד, וכ"כ הראב"ד דמקפלה ואילך אסורה כל היום [והיינו בשחוששת לימים ולקפירות] וגראה דר"ל כל העונה, וקפלה לא איכפת לן מתי שקפלה וכל שקפלה בחוץ המעט לעת חוששת לאותה עונה שראתה בה, ולדעת הרשב"א והטור אף בקפלה ביום הקודם חוששת לאותה עונה שראתה בה, והר"ה בהשגותיו לבעה"ז כתב דמש"כ הראב"ד דמקפלה ואילך חוששת כל היום לימא אלא בתחלת הוסת או בסוף הוסת, והנה ודאי בקובעת לה וסת לקפירות לחוד [דהיינו שעכשיו קפלה שלא ביום שקפלה בפעם ראשונה וראתה], ודאי נראה שאין לחוש אלא כפי לימודה, ובנמשכת ראיתה לאחר הוסת תליא בפלוגתת הר"ה והראב"ד לעיל, אבל בקובעת לה וסת לימים ולקפירות למה לא תחוש כל העונה והרי בקפלה ביום הקודם נמי חוששת להך עונה וה"ל בקפלה באותה עונה למה לא תחוש כל העונה כיון שגם העונה גורמת, ואפשר דס"ל להר"ה דכל שקפלה באותה עונה שקפלה בפעם ראשונה אינה חוששת אלא לאותה שעה שראתה אז, והה"ל דבהקדימה קפלה לעונה הקודמת או ליום הקודם אמנם חוששת כל העונה, וגראה דלדינא אית לן למינקט כהראב"ד חדא דלחומרא נקטינן, ועוד דאפשר דהר"ה לשיטתו דקובעת וסת לקפירות לחוד, ואין לא קיי"ל כוותיה בזה.

דינים העולים, א) אין אשה קובעת וסת לקפירות ולימים אלא"כ כל הראיות היו בעונה אחת או ביום או בלילה, ב) ולעולם כשחוששת לימים

דהלכות מאחרות], והטור, דקובעת וסת לקפלה לחוד, יש להחמיר כדבריהם לחוש לו כדן וסת שאינו קבוע, דמסתברא דאף לדעת הר"ה והרמב"ם דאינה קובעת וסת לקפירות לחוד מ"מ ראוי לבע"ל לחוש ולפרוש לאחר שקפלה, ואף שבהגהות מיימוניות כתב לאחר שאירע ג"פ [ואף התם נראה דאינו מן הדין אלא שראוי לאדם להרחיק עצמו מן העבירה וא"כ משמע דקודם ג"פ אף לכתחילה א"ל לפרוש], מ"מ צירוף דעת רש"י ודעימיה יש לחוש אף בחד זימנא, ויש להסתפק כשראתה תלתא זימני שלא ביום ידוע דלכו"ע חוששת לקפלה לחוד, אי נעקר בפ"א ולא תצטרך לחוש עוד לקפלה, ואת"ל דנעקר בחד זימנא והכי מסתברא, נראה דמ"מ אם חזר חוששת לו אפילו בפ"א אף לדעת הסוברים שאינה קובעת וסת לקפירות לחוד כלל.

בפ"ת ס"ק ח"י בשם הכו"פ כתב להסתפק אם קובעת וסת לקפלה צירוף פיהוק, והוא תימא דודאי מה שאמרו שאינה קובעת וסת לקפלה לחוד עיקרו משום שאין בטבע הנשים שקפלה תגרום לציאת האורח בכל זמן ולפיכך לא שייך קביעות כזה שהוא מגדר החולי ולא מטבעיות בני האדם, ואם כן מאי נפקותא אם הקפלה גרמה לציאת האורח בהקדמת פיהוק סו"ס הקפלה היא הגורמת ואינה קובעת וסת לקפירות, ודוקא בימים ידועים בזה שייך לומר שזה מטבעיות העולם שציוס זה וזה מתמלאת סאתה וקרובה להיות נופלת ע"י קפלה, אבל פיהוק בציאת האורח הוא שגורם לו לבוא ולא הוא גורם לציאת האורח, ומה"ט קובעת וסת לפיהוק.

בש"ך ס"ק מ"ח שחוששת ליום החודש ולהפלגה, בקפלה, וכ"ה בהדיא בבעה"ז ונתפרש לעיל ס"ק ד'.

שם ס"ק מ"ט הביא דעת הרשב"א והרא"ש והטור [ויש להוסיף שכן גם דעת הרא"ה בצד"ה שכתב דדוקא בקפירות אמרינן הכי ולא בפיהוק ומצואר דבקפירות אמרינן קפלה דאתמול גרמה], דאמרינן קפלה דאתמול גרמה, וכתב שכ"ה דעת הראב"ד, וכנראה נתכוין לדברי הראב"ד שכתבנו לעיל סוף ס"ק ג', ולפי מה שפירשנו שם אדרבה דעת הראב"ד כהרמב"ם, ומה שהביא דעת הרמב"ן נמי קשה שהרי הרמב"ן מסיק דציטל דעתו נגד דעת הרמב"ם, ומ"מ מידי פלוגתא לא נפיק יש להחמיר כמרוייהו.

שו"ע ס"ח ואם אח"כ הגיע א' בשבת כו', וה"ה קדם שקבעה לה וסת נמי אינה חוששת אלא ליום שראתה ודוקא בקפלה [למה שכתב המחבר לעיל סי"ו דאינה קובעת וסת לקפלה], וכמש"כ בש"ך ס"ק מ"ח ונתבאר לעיל סק"ד.

וגראה דכי היכי דבוסת החודש והפלגה אינה קובעת אלא"כ תראה כל הראיות בעונה אחת או ביום

(ז) ס"ג ב' מתינתין היתה למודה לראות בתחלת הוסמות כו', אפשר לפרש שאין כאן ענין של המשך הוסת שנקבע שזריכה לחוש במיחוש שחוששת שעה או פחות או יותר ורק אח"כ חוששת לביאת האורח, דשפיר י"ל שאין כאן קביעות זמן מסוים דודאי מסתברא שאף ברגילה לחוש שעה קודם ביאת האורח, אם חששה פחות מזה נמי זריכה בדיקה, והכא ה"ק שאם רגילה להרגיש במיחושים בתחלת ביאת האורח חוששת לעולם בתחלת המיחושין אבל אם למודה שבגמר המיחושין בא האורח והיינו שמשבא האורח שוב אינה חוששת [ושני סוגים הם יש שהמיחושים באים עם האורח ויש שהמיחושים מקדימין לו ומשבא פוסקין], כל טהרות שעשתה בתוך הוסת טהורות, אבל לכתחלה ודאי חוששת כל משך הוסת דדילמא יצוא ותיכף תפסקו, שאין בזה קביעות, ולפי"ז אסורה לשמש כל משך הוסת אף בלמודה לראות בסופו, דלא ידעינן מתי סופו, אבל בטור סימן קפ"ט [וכ"ה בת"ה הקצ"ר] כתב דאם רגילה לראות בסוף הוסת אינה אסורה אלא בסופו, ומבואר דמפרש שיש ענין בהמשך הוסת ובלמודה להמשיך בו שעה ואח"כ לראות אינה חוששת אלא לאחר שחששה שעה, ונראה דמודה הטור שאם חששה חצי שעה ופסקה נמי זריכה בדיקה, אלא דס"ל דכל זמן שלא פסקה אמרינן שלא תשנה מכפי לימודה ומותרת לשמש עד שתחשוש שעה, ונראה שאין מדקדקין כאן ברגעים ובלמודה לחשוש שעה אפשר דמשחששה חצי שעה כבר אסורה. — ונראה דלמודה לראות באמצע הוסת אסורה מתחלת הוסת דקביעות שבאמצע לאו קביעותא הוא ועשוי להשתנות, [לדעת הטור, דלמה שזדדנו ודאי לא שייך כלל ענין באמצע], וי"ע בזה, שוב הראינו בתוספתא ריש פ"ט דקמני בזהדיא דהיתה רגילה לראות באמצע הוסת מותרת בתחלת הוסתות.

שם ר' יוסי אומר אף ימים ושעות וסמות כו', הראב"ד והרשב"א דקדקו מכאן דמודה ר' יהודה דבוסמות דגופא אינה חוששת אלא שעתה, מדקאמר ר' יוסי אף ימים ושעות וסמות והיינו לא רק בוסמות דגופא אינה חוששת אלא שעתה אלא אף בוסת הימים, וש"מ דבוסמות דגופא מודה ר' יהודה, זה דקדק הראב"ד, והרשב"א כתב מדשביק תנא וסמות דגופא דאירי בזה ונקט לפלוגתא בוסת הימים ש"מ דבוסמות דגופא לכו"ע אינה חוששת אלא שעתה, [ומרישא דמשמע דליכא מאן דפליג עלה ליכא ראייה דאיכא למימר אה"נ בראתה כפי לימודה אינה מטמאה למפרע ומיהו לכתחלה חוששת שמא תקדים וכן שמא תאחר ע"י לעיל ס"ד ס"ק י"א], ויש לפרש בטעם הדבר בשני אופנים, א' דבוסמות דגופא קביעות הזמן אלימא ואינה עשוי להשתנות ואם למודה לראות בתחלת הוסת לא תשנה מלימודה שהרי המיחושים חילוחיו

ולקפירות חוששת לכל אותה עונה מקפילה ואילך ואפילו אם בפעם הראשונה ראתה בשעת קפילה, ג' אף אם קפלה ביום הקודם לעונה זו נמי אסורה כל העונה, ד' קפלה בר"ח ניסן וראתה כשתחזור ומקפון ביום אחר [לא בר"ח אייר] חוששת כמו לוסת שאינו קבוע, [כמש"כ לעיל להחמיר כדעת רש"י והר"ז"ה], ואם ראתה בפעם הראשונה בשעת קפילה אינה אסורה אלא בשעת קפילה ואם נמשכה ראייתה לאחר הקפילה אסורה כל אותה עונה וכלק' סכ"ד. — [בפ"ת ס"ק י"ט בשם החור"ד והכו"פ דאם כל הג"פ ראתה בזמן קבוע אחר הקפילה כגון שעה מותרת עד אותה שעה ואינה אסורה אלא מאותה שעה ואילך, והוא ע"פ דברי הראב"ד לעיל בס"ג, ולי"י שאף אם נאמר כן בדעת הראב"ד אכמי הר"ה והרמב"ן חולקין שהרמב"ן כתב ס"ו א' דאי טבילה גרמה היתה אסורה אף קודם כניסתה לעיר, ואית לן למינקט כוותייהו, [וגם אין הדבר מוכרע בדעת הראב"ד עיין לקמן ס"ק י"ב דאפשר שכונת הראב"ד שאסורה מחמת ההפלגה מסוף ראייתה, ולפי"ז לא מאלנו דבוסת הגוף יש ענין של שעות שמהא מותרת אף לאחר הוסת קודם אותה שעה], מיהו אפשר דהרמב"ן מפרש לסוגין דאירי שראתה בימים שוים (ע"י לק' ס"ק י"א), ולפי"ז אין ראייה שהרמב"ן חולק על הראב"ד בדין זה, אבל מ"מ נראה דלא קי"ל כהראב"ד ע"י לק' ס"ק י"ב].

(ו) שו"ע שם סכ"ג בהגה"ה וי"א שדינו כוסת שתראה ע"י מקרה שבגופה וקובעת אותו אפי' בלא ימים שוים, [נראה דקי"ל כן, דמלבד הראשונים שזכרנו בסק"ה יש להוסיף כאן גם דעת חו' והרא"ש (בתוספותיו וכ"מ בפסקיו), ולעומתם לא מאלנו אלא הראב"ד והרשב"א], בוסת הקפירות כתב הש"ך לעיל ס"ק מ"ח שאינה חוששת לימים לחוד וכ"ה בראב"ד ונתבאר לעיל סק"ד, ויש להסתפק הכא מאי, די"ל דקפילה שאני דמינכרא טפי שהאורח מחמת הקפילה בא, וכן נראה דאכלה שום וראתה חוששת לימים לחוד ולדברים חריפים לחוד, ואף אם קבעה ג"פ לימים ולדברים חריפים נמי עדיין חוששת גם לשניהם לחוד, ולא דמי לוסת הפיהוק דהתם לדעת הרמ"א אינה חוששת לפיהוק לחוד משקבעה לשניהם כמש"כ הט"ז ס"ק ל"ו, דשאני התם שהאורח בא מעצמו ומקדים פיהוק, משא"כ כאן שאין אנו יודעים אם השום מביא את האורח או היום, [ע"י לעיל סק"ד, ולק' ס"ק י"א נתבאר לחלק בין יש לה קביעות לראות מיד בשעת ארילה או לאחר שעה לאין לה קביעות עיי"ש], ואם אח"כ [היינו אחר שראתה ג"פ בשום בימים שוים], ראתה בשום לבד או בימים לבד יש להסתפק אם נעקר וסת המורכב דנימא איגלאי מילתא דיום קגרים או שום וכמש"כ לעיל סק"ג, וי"ע.

למודה לראות שעה לאחר הוסת מ"מ אסורה מיד לאחר הוסת דכיון שאין סימני הוסת דמיא ממש כוסת הימים], מ"מ כיון שיש לנו לאסרה מקצת מן העונה השניה אסורה כל העונה, דלדעת הרשב"א לא מנאנו אסור במקצת עונה, ובעיקר חירוף הצ"י ז"ע מנין פסיקא ליה להרשב"א שגורו חכמים בזה"ג מחמת ההמשך, והרי נריך שיגורו חכמים לאסור וכל שלא נמנו לכך אין לאסור מן הסברה, ולו"ד הצ"י היה מקום לומר דודאי יש לחוש לזמן המשכת הוסת טפי מבשאר הימים אלא שבוסת הימים לא אסרו חז"ל זמן המשכתו, אבל בוסת הגוף טפי מתבאר לחוש לציאת האורח שהרי בא וסת הגוף שהוא מוצא מציאת האורח, (עי' ט"ו ס"ק ל"ח) ולפיכך אסרו כל זמן המשכתו, ואסרו כל העונה הראשונה אף אם אין נמשך כל העונה, ולפי"ז אסורה כל זמן המשכתו אף אם נמשך כמה ימים אף לדעת הרשב"א.

(ח) כתב הראב"ד בצעה"נ בשער הוסתות דבוסתות דגופה בין שיש להם יום קבוע בין שאין להם יום קבוע אינה אסורה אלא עם וסתה אבל לפני וסתה מותרת, ונראה דבלמודה לראות מיד בתחלת הוסת מודה הראב"ד דלאסורה כל היום דשמא יצא הוסת בשעת תשמיש, ודוקא בלמודה לראות בוסת הוסת או לאחר זמן ניכר משבאו המיוחשים, ואף שכתבנו לעיל סק"ז לצד שאין ענין באמצע הוסת, היינו להחיר לשמש משבא הוסת אבל קודם שבא הוסת מכיון שיכול לפרוש מיד כשתחיל לחוש במיוחש"י לא חיישינן שמה תראה מיד עם פיהוק ראשון], בזה דעת הראב"ד שאינה אסורה קודם הוסת, דלא חיישינן שמה יצא האורח בלא המיוחש שהרי הוחזקה לראות בהקדמת מיוחשים, והר"ה השיג דבוסת הבא מחמת האורח ולא מדעתה יש לחוש שמה צעת שמושה יצא, ולמש"כ לא נחלק הראב"ד בזה דבלמודה לראות מיד בהתחלת הוסת שאסורה כל העונה ולא נחלק אלא בלמודה לראות בוסת הוסת, דכי היכי דיש לה וסת לפיהוק בלא הרכבת ימים מותרת לשמש אף משהתחילה לפהוק בלמודה לראות בוסת הפיהוק, ה"י צ"ש לה וסת לפיהוק ולימים מותרת לפני הפיהוק, ואף בתחילת הפיהוק, אבל מקמימת הר"ה משמע דבכל גווני אסורה כל היום, ואפשר דדעת הר"ה דלעולם אסורה כל המשך הוסת ל"ש למודה לראות בתחלת הוסת ל"ש למודה לראות בסופו, וממילא אסורה כל היום שמה עכשיו יצא הוסת וכן משמע ברמב"ן ע"י לקמן], וכן בתו"ה הארוך מבואר דבוסת מורכב אסורה כל העונה ומשמע דאין חילוק בין למודה לראות בתחלת הוסת ללמודה לראות בסופו, ונריך טעם מ"ש מוסת דגופא גרידא דמותרת אף בתחלת הוסת ברגילה בסופו, וי"ל דבוסת הימים אסור חכמים כל העונה ולא מנאנו שהחירו בזמן שיתוסף לה וסת הגוף, ואמרינן דלא פלוג חכמים בזה ואף אם ניתוסף לה וסת הגוף

של אורח הן ולעולם יוצאים בשעתן, ולפיכך בזה אף ר' יהודה מודה שאינה חוששת אלא לשעתה, משא"כ בוסת הימים אין קביעות השעה החלטית ועשוי להשתנות, (ב) דאף בוסת הימים אלימא קביעותא דשעה אלא ס"ל לר' יהודה שחכמים עשו סייג ואסרו כל העונה כדי להרחיק את האדם מן העצירה, ולא הוצרכו לסייג זה בשעה שחילותיו מכריזין לפניו דודאי יהא האדם נזהר, ולפיכך אף בתוך הוסת מותרת אם למודה לראות בסופו שבדאי לא יצא עליה אם לא יהא בטוח שעדיין יש שהות לציאת האורח, ולשון זה נראה עיקר.

עוד מבואר דבצריהם שאם למודה להמשיך ראייתה אחר הוסת אסורה כל אותה עונה, ולפירוש א' שזכרנו נריך לומר דבשרגילה לראות לאחר הוסת שוב אין לה שעה קבועה וזימנין דמתאחר ולפיכך אסורה כל העונה, אבל ללשון שני שכתבנו יחא בפשיטות שכל שאנו באים לאסור שעה לאחר הוסת כיון שאין שם סימני הוסת חו הויא כוסת הימים דאם אסורה שעה אחת אסרו חכמים כל היום, ונראה לפי"ז דאם למודה לראות שעה לאחר הוסת ואירע וסתה בסוף עונה והשעה עוברת לעונה השניה דלאסורה כל העונה השניה, דכל שיש לנו לאסרה מקצת מן העונה אסרו חכמים כל העונה.

והק' הצ"י בשלמא הראב"ד לשיטתו דס"ל דחוששת לכל המשך הוסת שפיר כתב דבלמודה להמשיך ראייתה אחר הוסת אסורה כל אותה עונה, אבל הרשב"א דס"ל דביתר תחלת הוסת אזלינן למה אסורה לאחר הוסת כלל, [ואמנם בלמודה להתחיל לראות שעה לאחר הוסת יש לאסור כל אותה עונה אבל בלמודה להמשיך ראייתה למה אסורה לאחר הוסת], ומירץ דדוקא בשאסורה עונה ראשונה לא אסרינן לה אח"כ אבל זו שאינה אסורה כלל אסרינן לה עונה אחת, ונראה דס"ל דאף הרשב"א מודה דלשעת המשך הוסת יש לחוש לציאת האורח טפי מבשאר הימים, אבל דאפי"ה לא גזרו חכמים לאסור כל ההמשך ולא אסרו אלא עונה אחת זו שהוסת מתחיל בה, ולפיכך כשנמשכת ראייתה לאחר הוסת כיון שאינה אסורה עדיין עונה גזרו לאסרה עונה בגלל ההמשך, ולפי"ז אף אם ראתה בוסת העונה ונכנס מהמשך ראייתה לעונה השניה מ"מ אינה אסורה אלא עונה הראשונה, ומותרת בעונה שניה אף בשיעור שהוסת נמשך בה, ולדעת הראב"ד כל זמן שהוסת נמשך ודאי אסורה, ויש להסתפק אם אסורה כל העונה שההמשך נגמר בה, כיון שעדיין לא אסרנוה מדין עונה כלל דמחמת ההמשך היתה אסורה, ול"ד לשופעת שאסורה עונה ראשונה אף קודם ציאת האורח, ואם למודה לראות שעה לאחר הוסת והתחילה בוסת העונה שנמצא סוף השעה בעונה השניה בזה אפשר דאף לדעת הרשב"א אסורה כל עונה שניה, ואע"ג שגם בעונה הקודמת היתה אסורה מסוף הוסת [שכן נראה דאף אם

[ואין נפקותא בזה בין אותו יום ליום אחר, דשפיר יש לנו לחוש שלעולם יציא האורח את הפיהוק אלא שהאורח בא רק ביום פלוני, ואע"ג שאם ראתה בפיהוק ביום אחר מסתברא דמטמאה למפרע ה"ט שלא הומוקה שאף בשאר ימים לא תראה אלא בפיהוק, אבל שלא לחוש לפיהוק לא אמרינן (דנהי דלא סמכינן אפיהוק, אבל למיחש חיישינן ליה)]. אף שלא בשעת וסתה יש לחוש לפיהוק, וכבר נתלקו בד"ו הב"י והרמ"א, עי' ט"ז ס"ק ל"ו.

שו"ע י"ד סימן קפ"ט ס"ט ואם הגיע העת ולא בא המיחוש כו', בהגיע העת לכו"ע אסורה כל העונה וכמס"כ לק' סכ"ה וע"כ כוונתו ככאן שאם עבר העת ולא בא המיחוש אינה צריכה צדיקה, אבל צבא המיחוש בלא עתו בזה נראה דנתלקו הב"י והרמ"א וכמס"כ הט"ו, דדעת הב"י דחוששת כמו וסת שאינו קבוע ודעת הרמ"א שאינה חוששת, וכבר נתבאר טעם הדבר לעיל, ודברי הש"ך שכאילו אף בהגיע העת נתלקו הרמ"א תמוהין וכבר נתקשה בזה בפ"ת בשם החו"ד, ברם לדעת הט"ו לק' ס"ק ל"ט י"ל דאף בזה פליג הרמ"א אבל הש"ך צנח"כ חולק שם על הט"ו.

שם ס"כ פיהוק ב' פעמים בר"ח כו', נראה דדוקא נקט ב' פעמים אבל פיהוק ג' פעמים בר"ח ואח"כ פיהוק שלא בר"ח לא אמרינן איגלאי מילתא ותקבע וסת לפיהוק גרידא, דכיון דיעינן שיום ר"ח גרס לראיה אמרינן נמי דראיית ר"ח גרמה לפיהוק, ואם זאת לקבוע וסת לפיהוק גרידא צריך שתפק ותראה ג"פ צימים שונים, ואף לדעת הב"י דבראחה ג"פ בר"ח בפיהוק חוששת לפיהוק גרידא היינו דוקא לחוש אבל אינה קובעת לפיהוק גרידא עד שתראה ג"פ צומנים שונים, וכן בראחה ג"פ בר"ח בפיהוק ובפעם ד' ראתה בלא פיהוק נמי לא שייך לומר איגלאי מילתא דר"ח גרס, דכיון שהומוקה ג"פ שלא תראה בר"ח אלא בהקדמת פיהוק אינה עוקרתו אלא בג"פ, ולא דמי למה שנסתפקנו לעיל סק"ג בקפלה ג"פ בר"ח וקפלה שלא בר"ח, וכן בראחה בר"ח הרביעי בלא קפיאה, דהתם לא ידעינן כלל אם יש ענין של יום הגורם ראייה אם לא, וכן אם הקפיאה גורמת ראייה אם לא, משא"כ כאן שראתה ג"פ בר"ח בפיהוק יש כאן קביעות שיום ר"ח גורם לראיה בהקדמת פיהוק, ושפיר אמרינן שאין נעקרת קביעות זו אלא בג"פ, ודברי החו"ד צביאורים ס"ק כ"ג תמוהים לפי"ו.

שם שאין ר"ח גורם אלא הפיהוק כו' שאין הפיהוק גורם כו', האי לישנא ל"ד שאין פיהוק גורם לראיה אלא ביאת האורח גורמת לפיהוק, ועיקרו אם נקבע שלא תראה אלא בהקדמת פיהוק, או שלא תראה אלא בר"ח.

שם סכ"א אבל חוששת לר"ח שמא תקבע לר"ח, ר"ל בין עם פיהוק בין בלי פיהוק שחוששת כאן שמא

אסורה, וגם זימנין שרגילה לראות בתחלת הוסת, אבל בזמן שהאוסר הוא וסת הגוף בזה לא גזרו חז"ל כלל, ורק בשעה שרגיל האורח לבוא אסורה אם בתחלתו אם בסופו, והראב"ד ס"ל דכל שיתוסף לה וסת הגוף חו"י אין וסת הימים אוסר ורק לאחר שצא וסת הגוף אסורה משום וסת הימים, דדילמא אכתי לא מטי זימני' מעיקרא, אבל קודם וסת הגוף מותרת.

ודעת הרא"ש בפ' האשה ס"א נראה כהרשב"א שכתב כשיגיע אותו יום הפיהוק צריכה לפרוש מבעלה כל העונה כדין וסת לימים לחודייהו, ומשמע בהדיא דאף קודם הוסת אסורה, ואף שבסוף דבריו כתב כ"ו דקדק הראב"ד, אליך דייס שכתב בזה הכי קאי ולא אהך דינא, שכבר נתבאר שהראב"ד חולק בדיון זה, ודעת הרמב"ן בהלכותיו פ"ו דין י"ב כדעת הרשב"א שאסורה כל היום, [אבל בדברי הרמב"ן שם דין י' משמע שאין חילוק בין למודה לראות בתחלת הוסת ללמודה לראות בסופו ולעולם אסורה כל המשך הוסת, ולפי"ו פשוט שאסורה כל היום דילמא יצא הוסת בשעת תשיש וכמס"כ הרז"ה, (והא דמתן בלמודה לראות בסוף הוסת דכל טהרות שעשתה בתוך הוסת טהורות היינו דכשראמה אח"כ לא מטמאין למפרע אבל לכתחלה חוששת לכל ההמשך)], ונראה דהכי נקטינן, דהראב"ד יחידא נגד הרז"ה והרמב"ן והרשב"א והרא"ש.

ט) לשון הרשב"א בתו"ה הארוך ואלא מיהו אם באו השלשה פיהוקין אלו או העיטושים צימים ידועין כגון שפיהוק ג' פעמים באחד בשבת או בר"ח וכיוצא בזה הרי קבעה זו וסת מורכב לפיהוקין וימים וכל שהגיע אותו יום ולא פיהוק או שפיהוק שלא באותו יום אינה חוששת לו ואפי' לא בדקה ולא ראתה הר"ו בחזקת טהורה וכדרך שאמרנו בוסת הקפיות עכ"ל, בהגיע אותו יום כתב רבנו בסמוך שאסורה אף שעדיין לא פיהוק כדרך שהיא אסורה בוסת ימים גרידא, וע"כ כוונתו ככאן שאם עבר אותו יום ולא פיהוק אינה חוששת כלום ומדלא ארגשה היא בחזקת טהורה, ונראה דה"ה צאדיך גוונא שפיהוק שלא באותו היום דגם כאן חוששת אלא שבעבר הפיהוק ולא ראתה אינה חוששת, דודאי מסתבר שכיון שאשה זו הומוקה שביאת האורח גורם לה פיהוק ועכשיו היא מפקחת אין נחירנה נהי שאין זה בשעת וסתה אבל מ"מ הרי זה חשש גדול שהפיהוק מחמת ביאת האורח הוא והרי זימנין דרואה שלא בשעת וסתה, מיהו אין הדבר מוכרע, ושפיר אפשר דתלינן הפיהוק בדבר אחר ולא חיישינן לראיה שלא בשעת וסתה, [ומ"מ מש"כ רבנו וכדרך שאמרנו בוסת הקפיות ל"ד דהתם אף באותו יום מותרת לשמש כל שלא קפלה, משא"כ כאן דבהגיע היום אסורה כל העונה מתחלתה ועד סופה], והדעת מוכרעת להחמיר, דכיון דאשה זו חזינן שהאורח מביאה לידי פיהוק

שם סכ"ו אצל במקרה לצדו או זמן לצדו שלא ראתה זהם אינו נעקר, אין הנדון כאן בוסת הימים שהיה לה אלא בוסת הפיהוק שאינו נעקר אלא"כ פיהוקה ולא ראתה אצל בלא"ה לעולם משתפוק חוששת לוסתה וכן שהיא יום קבוע נר"ך שתפוק ג"פ ביום זה ולא תראה ואז לא תנטרך לחוש אם תפוק, אצל בלא"ה חוששת לפיהוק שביום זה, אצל לוסת הימים כיון שעבר ג"פ ולא ראתה שוב אינה חוששת לו, ואינה אסורה אלא משתפוק, וכ"כ בפ"ט בשם הס"ט והוא פשוט, ונראה לפי"ו שאם קבעה וסת ליום אחר [עם פיהוק או בלי פיהוק] ואח"כ פיהוקה ביום זה אינה חוששת אלא כדון וסת הפיהוק ואינה חוששת אלא לשעת הוסת בלבד בוסת הימים כבר נעקר ואין כאן אלא וסת לפיהוק לבד, ואפשר דאף בלא קבעה וסת אחר כל שעבר וסת זה ג"פ ולא ראתה בו שוב אינה חוששת לוסת הימים כלל וחוששת רק לוסת הפיהוק גרידא ואינה אסורה אלא בשעת הוסת, דוסת הימים כבר נעקר מכיון שעבר ג"פ ולא ראתה בו, מיהו בכה"ג מסתברא דחוששת לו כל היום שיש לחוש שמה חזרת לקדמותה אצל בשקבעה וסת אחר בזה נראה דאינה חוששת אלא בוסת הפיהוק גרידא.

(י) ס"ג ב' א"ל אבי מאי קמ"ל מתני' היא כו', ז"ע לשון זה דהרי הו"ל למימר למה שלא מנו חכמים קתני וזה מנו חכמים דקתני וכן כיוצא בזה, וזה בכלל לוסתות אחת.

שם אלא אמר אבי לאתויי אכלה שום כו', וזה אינו בכלל דמתני' דהני דמתני' באין מעמנו וזה ע"י מעשה בא [ע"י תו'], ונראה דאמנם אף אין דיה שעתה בוסת זה, דעיקר הטעם בדוסתות דגופה דיה שעתה משום שהיא מוחזקת שלא תראה אלא בהקדמת המיחוש ודמי ממש בוסת הימים, אצל זו ודאי אף אם לא תאכל שום תראה, ונהי דידעינן דאכילת שום מביאה לידי ראייה אצל מנלן שלא ראתה קודם והא לאו בחזקת מסולקת קיימא, ואנן תרמי צעינן חזקה אורח צומנו בא וסילוק דמים שלא צומנו, ונראה דאם יש לה וסת ימים קבוע והחזקה לראות גם שלא בשעת וסתה ע"י אכילת שום, דדיה שעתה בראיה שע"י אכילת שום, שיש כאן תרמי סילוק דמים דשלא בשעת וסתה וחזקה אורח צומנו בא שע"י אכילת שום.

(א) ס"ו א' שמה דימת עירך עלתה צ"ך לבי והצעלי לו ע"ג הנהר, אפשר לפרש שלא היה טבילתה בימים שונים או בהפלגות שוות וממילא אין כאן חשש מדין וסת הימים, א"כ אף אם היתה טבילתה כל שבעה ימים נמי בימי זיבה הוא ומיחש נמי לא חיישא, [ולא משכח"ל שלא בימי זיבה אלא ראייה שלישית וכשחוששת לרביעית מחמת השלישית בימי זיבה היא ואינה

תקבע לימים גרידא או לפיהוק גרידא או לשניהם ביחד, [מיהו אין נפקותא צ"ן חשש המורכב לחשש יום גרידא דבתרומייהו חוששת כל העונה ומשעברה מותרת בלא בדיקה], וכך מתבאר בטור להדיא שחוששת שמה תקבע לימים גרידא, [וע"י ש"ך ס"ק מ"ח שחילק למה בוסת הקפירות אינה חוששת שמה תקבע לימים גרידא וכן חוששת].

ט"ז ס"ק ל"ט, בלשון הרא"ש משמע בהדיא שחוששת לכל אותה עונה שהרי כתב כשיגיע אותו יום הפיהוק צריכה לפרוש מבטלה כל העונה כדון וסת לימים לחודייהו, לכך ז"ל דמש"כ הרא"ש בסו"ד כ"ו דקדק הראב"ד לא קאי אלפני פניו אלא אלפניו ולא קאי אדין זה וכמש"כ לעיל סק"ח, שו"ר שכ"ה בתוה"ש, ולדינא ודאי לא קיי"ל כהראב"ד אלא אסורה מתחלת העונה אף קודם שפיהוקה אף בלמודה לראות בסוף הוסת, וכמש"כ לעיל שם דהראב"ד יחידאה בדון זה, (מש"כ בנה"כ בכה"ג נראה דחוק).

שו"ע סכ"ד היתה רגילה לראות בסופו כו', בהלכות הרמב"ן פ"ו דין י' משמע דלעולם אסורה כל המשך הוסת, וע"י לעיל סק"ח דאפשר שגם דעת הר"ז"ה כן, וראוי לחוש לדבריהם.

שם אצל אם אין כל הראיה מוצלעת כו', ודעת הר"ז"ה שאינה אסורה אלא שעת הוסת ולא שיעור הנמשך, ואם למודה להתחיל ראיתה שעה לאחר הוסת אפשר דמודה הר"ז"ה דאסורה כל העונה, מיהו ברמב"ן שם דין י' י"ד משמע דאף בכה"ג אינה חוששת אלא לשעתה ולא שאר כל היום, מיהו אפשר שיש לחלק צ"ן וסת הקפירות לוסת הפיהוק ומודה הרמב"ן דבוסת הפיהוק אם למודה לראות שעה לאחר הפיהוק אסורה כל היום, וכן בגמטך לאחר הוסת י"ל דמודה הרמב"ן דאסורה כל העונה בוסת הפיהוק, [דהרמב"ן סובר דלעולם אסורה כל המשך הראיה], מיהו טפי מסתבר דכי הדדי נינהו וסת קפירות ופיהוק ולפי"ו לדעת הרמב"ן בתרומייהו אינה חוששת אלא לשעתה ולא כל העונה. — ואם פיהוקה בסוף העונה כך שמשך ראיתה נכנסת לעונה שניה אם אסורה כל אותה עונה נתבאר לעיל סק"ו, וכן נתבאר שם דין אם ראיתה נמשכת כמה ימים.

שם אסורה מתחלת הוסת עד סוף עונה אחת, וכן הוא הלשון בתו"ה הקצר ומשמע דאף בלמודה לראות בסוף הוסת, אם נמשך לאחר הוסת אסורה מתחלת הוסת, ואפשר דכיון שגזרו חכמים בכה"ג לאסור עונה לא פלוג חכמים להמיר תחלת הוסת כיון שהוא וסת דגופא, ואסרו כל העונה, (אלא דקודם הוסת לא שייך לאסור דלא ידעינן אם יצא הוסת אצל משבא אסורה מיד מדין עונה).

חוששת בימי זיבה אף לוסת שנקבע שלא בימי זיבה, אי לא קיי"ל כר"פ ל"ט א', ומחמת דימת בני העיר אינה חוששת אלא משנכנסה לעיר כדין שאר וסתות הגוף, ואפשר דדימת בני העיר אונס הוא ומקרה ואינה קובעת וסת לכך ואף משנכנסה לעיר היתה מותרת קדם שתראה, ומשמע שלא היה חשש שהטבילה גורמת שאין טבילה יכולה לגרום ביאת האורת, א"י אף אם טבילה גורמת, אונס כקפילה הוא ואינה קובעת וסת לכך, ואפשר דאף גרע מקפילה ואף לדעת רש"י והר"ה דקובעת לקפילה, אינה קובעת לטבילה, ומלשון הרמב"ן משמע ק"מ דמפרש דאיידי בימים שוים ואמר ר' יוחנן שאין ההפלה או הימים גורמים אלא דימת עירך וממילא הו' כוסת הקפילות שאינו חסר אלא מקפילה ואילך, ומשמע דאע"ג דר"י אמר שמא דימת עירך לאו שמא הוא אלא ודאי היה לו שדימת העיר גורמת, ואפשר שיש לדקדק מכאן דאכלה שום ג"פ ביום מקוים אינה חוששת לאותו יום בלא אכילת שום, ולעיל סק"ו לא כתבנו כן, ואפשר שאם רואה לעולם מיד באכילת השום רגלים לדבר שאכילת השום גורם ואינה חוששת ליום גרידא אבל אם אינה רואה מיד באכילת השום אלא לאחר אכילה לפעמים מיד ולפעמים באיחור היינו שאין לה קביעות מדויקת בזמן לאחר אכילת השום, בזה חוששת אף לימים גרידא, וכן נראה, ולפי פ"י הרמב"ן נראה דאיידי דוקא שג"פ ראתה בשעת כניסה לעיר אבל אם לא ראתה אלא ב"פ חוששת אף לימים גרידא ואף ע"ג הנהר היתה אסורה, ברם אין בדברי הרמב"ן הכרע לפי זה ושפיר י"ל דאף הרמב"ן מפרש לה בשאין הימים שוים, [והמשמעות שיש דמפרש לה בימים שוים היינו דתחלת דבריו משמע שבה לתוך למה אינה אסורה כל העונה, ואם איתא דמיידי שלא בימים שוים אדרבה היה לו לפרש למה יש כאן בכלל לאסור].

(יב) כתב הראב"ד בתחלת שער הוסתות דאשה שיש לה קביעות לשעה מיוחדת ואין לה קביעות בימים כשחוששת לוסת שאינו קבוע אינה חוששת כל היום אלא אותה שעה, והביא ראיה מהא דאר"י לבי והבעלי לו ע"ג הנהר, והתם אין יום טבילה שיהא לעולם אלא לפעמים מקדמת ולפעמים מאחרת [וג"ע מנין פסיקא ליה כן והא בפשוטו משטבילה וראתה ספרה ז' נקיים [כדר' זירא] וטבילה ושוב ראתה ושוב ספרה וכו', וא"כ יש הפלגות שוות צנייהן אבל אין כאן דין וסת קבוע דב' ראיות ראשונות בימי זיבה וכן רביעית וחמישי, מיהו אם וסתה לל' או לפחות נמצא שלא היה ג' הפלגות של ח' ימים שבשלישית כבר יצאה וסתה באמצע], והחירה ר"י קודם שחגיע לעיר וש"מ דקביעות השעה היא קביעות ואינה אסורה אלא שעתה, ומימא אם לא היה יום טבילה שיהא א"כ למה יש לאסרה בכלל בליל הטבילה, ואפשר דמ"מ

ג' עונות ולא ראתה ואח"כ ראתה ז"ל שאלו נכון לפי חשבונה, [כגון שראתה ר"ח ניסן סיון אב והפסיקה ולא ראתה עד ר"ח אדר ולפי חשבונה היתה צריכה לראות בניסן או בשבט], אי חזרה לוסתה דכיון דלילה הרבה י"ל דכל שרואה ז"ל חזרה לוסתה, מיהו נראה דבעינן דוקא שתראה לפי חשבון.

נראה דאם ראתה ד"פ וסת הסירוג יש ציניהם ג' הפלגות שוות דמחזקין לה בוסת הפלגה ולא בוסת החודש בסירוג, דוסת הסירוג מילתא דלא שכיחא הוא תדע שאינה חוששת לו בתחלה, מיהו אם ראתה צינתיים ושוב ראתה באותו יום החודש אפשר דאמרין איגלאי מילתא דוסתה וסת החודש בסירוג ולא הפלגה, דאי וסתה בהפלגה מראה שצינתיים אית לה למימני ומכיון שראתה לפי חשבון כדמעיקרא איגלאי מילתא דוסתה וסת הסירוג הוא, וכן בוסת השבוע בסירוג נמי אם החשבון מתאים לוסת הפלגה מסתברא דמחזקין לה לוסת הפלגה, וכבר האריך בזה בס"ט, [ומש"כ ראה מגמ' דמחזקין לוסת של כ"ב יום בהפלגה, אינו מוכרח ד"ל דאיירי דאיגלאי מילתא דבהפלגה קבעה ולר"ה בריה דר"י משכח"ל בפשוטו דראתה באמנע וראתה לסוף כ"ב מאותה ראה, ולא ראתה ליום השבוע, ואף לר"פ אפשר דאם ראתה כדלקמ' בחשבון דמעיקרא מודה דחשיב וסת קבוע ורק לענין מישא הוא דחייש לה אף לחשבון כדמעיקרא, וכ"מ במהרש"א ס"ד א', וכן אפשר דאם עברו עליה ג' עונות וחזרה להפלגת כ"ב צימם אחרים דאמרין איגלאי מילתא דוסתה להפלגות כ"ב ולא לימי השבוע בסירוג, א"כ בהפסיקה מחמת חרדה או עיבור, (ופשוט היה להו לבעלי הגמ' דמתני' איירי בוסת הפלגה ולא בוסת השבוע וזהו לא נחלקו ר"פ ור"ה בריה דר"י כלל), אבל בסתמא י"ל דמספקין בתרווייהו, וי"ע.

יד) שו"ע יו"ד סימן קפ"ד ס"ב בהגה"ה ואשה שמשנית וסתה כו', בש"ך לקמן סימן קפ"ט ס"ק ל"ט פירש דאין ר"ל שצריך לפרוש כל אלו הג' ימים אלא יום ששינתה בו באחרונה, וכ"מ בציאור הגר"א, אבל לשון הרמ"א ל"מ כן, ומיהו לענין דינא ודאי אין לחוש אלא כפי הפעם האחרונה, ואף בלמודה באותו יום אלא שלפעמים ציוס ופעמים צלילה נמי אינה חוששת כל היום והלילה אלא כפי האחרון וכדלק' סימן קפ"ט ס"ג, ואפשר דהגה"מ לאו דינא דגמ' קאמר אלא הנהגה טובה דכיון דלמודה לראות באלו הג' ימים נכון לפרוש צימם אלו אבל לא מן הדין, וזו גם כונת הרמ"א שהעתיק דבריו, ולשון צריך לפרוש ל"ד ור"ל ראוי ונכון.

טו) יו"ד סימן קפ"ט ס"ג בהגה"ה וכן היא חוששת לעולם עד שתקבע וסת א' כדינו דאז אינה חוששת לשני שלא נקבע, ר"ל שצראיות שהוסת נקבע על

מן השעות היומיות אלא מן הקפילה ודאי אין קביעות השעות עדיפא מקביעות הקפילות ואם מחמת הקפילה יש לחוש לכל העונה למה מפקיע קביעות השעה חשש כל העונה].

ונראה דלא קיי"ל כהראב"ד דכיון שהרמב"ן והרשב"א לא הביאו כזאת בהלכותיהם ש"מ דלא ס"ל כן, ומכיון שהר"ה חולק בהדיא הכי נקטינן, ואין כלל ענין של שעות, ואף בקפילה אם למודה לראות שעה אחר הקפילה אסורה משעת קפילה אף באין לה יום קבוע, [שחוששת מיהא כבס"י], וכן מבואר ברמב"ן דפירש דלאו טבילה גרמה לך דתתקרי אלא דימת עיריך ומבואר דאי טבילה גרמה הו"א אסירא אף קודם אותה שעה, וכן דדן שאין קביעות באונס, ומבואר מדברי הרמב"ן שאף שקפילתה היתה ג"פ באותה שעה וראתה בדיוק שעה לאחר מיכן נמי אסורה מקפילה ואילך, ולפי"ז אם כונת הראב"ד בסוגיין שהיא אסורה מחמת שמה טבילה גרמה ולמד מזה שאינה אסורה אלא שעתה מצאנו בהדיא ברמב"ן שחולק בזה, [והרמב"ן בחידושו ס"ל דאינה קובעת וסת לקפילה (וה"ה לטבילה)], מיהו למש"כ לעיל ס"ק י"א לזדד דהרמב"ן מפרש דאיירי צימם שוים אין ראה שחולק על הראב"ד, והדבר תימא שצ"ע ס"ג סתם דברי הראב"ד, ולדינא נראה דיש להחמיר ואשה שחוששת לוסת שאינו קבוע אסורה כל העונה אף צ"ש לה שעה קבועה.

נראה דראתה פ"א אחר טבילתה אינה חוששת אלא ליום החודש ולהפלגה אבל אינה חוששת לאחר טבילה, ואף למש"כ לעיל ס"ק י"א להחמיר בקפילה לחוש בפ"א שאני קפילה שהדבר קרוב לתלות האורח בה שהרי אף אינה חוששת לראיה בלא קפילה וכמש"כ בש"ך ס"ק מ"ח, אבל בטבילה אין לנו לתלות שהראיה מחמתה עד שתראה ג"פ אחר טבילתה שלא צימם שוים, ואם ראתה ג"פ אחר טבילה אסורה כל אותה עונה ואף שכל הג"פ ראתה בשעה קבועה כגון ג' שעות אחר הטבילה אפ"ה אסורה גם קודם ג' שעות וגם אח"כ, וכדן וסת הפיהוק שבסכ"ד שאם נמשכת ראייתה אחר הפיהוק אסורה כל אותה עונה, ואין נראה לחלק בין קודם ג' שעות לאח"כ, וכן בין וסת קבוע לאינו קבוע, [אם נימא דראה שצ"י טבילה כראה שצ"י קפילה דקיי"ל דאינה קובעת וסת ורק חוששת כוסת שאינו קבוע כבס"י], ואף שמדברי הראב"ד משמע שאינה אסורה אלא שעתה בוסת שאינו קבוע, הרי הר"ה חולק, וגם הרמב"ן אפשר שחולק, וראית הראב"ד ודאי ליתא לפי הרמב"ן, [וכן פירש הר"ן בחידושו].

יג) שו"ע יו"ד סימן קפ"ט ס"ב וסת הסירוג כו', יש לעי' באשה ש"ל וסת הסירוג ועברו עליה

הקודמת, וזה ממש כדברי החו"ד, והש"ך לשיטתיה דס"ל בסק"מ דאף בוסת החודש אם חזרה לוסתה אינה חוששת לוסת החודש שאינו קבוע, ולפיכך ודאי קשיא ליה למה חוששת לכ"ה כיון שקבעה לריש ירחא והולך למרץ דשאני התם וכמשנ"ת לעיל, אבל למאי דקיי"ל לחלק בין וסת החודש להפלגה, ל"ק כלל דהתם לוסת החודש ודאי חוששת, והבא בוסת הפלגה אמרינן דאינה חוששת, מיהו מש"כ דזימנים שהוסת נקבע בהם אינה חוששת להם אלא כפי קביעותם אבל אם קבעה על ידס להפלגה אינה חוששת ליום החודש, ודאי קושטא הוא, ואף זה בכלל כונת הרמ"א, דהא סתמא קמני שאינה חוששת לשני שלא נקבע ובכלל זה אף לוסת החודש, והיינו זימנים שהקביעות באה על ידס.

העולה מדברינו, הימים שהוסת נקבע על ידס חוששת להם רק כפי קביעותם, ואם קביעותם להפלגה אינה חוששת ליום החודש שלהם וכש"כ איפכא, והימים שאין הוסת נקבע על ידס אלא שאינם מפידיים, חוששין להם כאילו אירעו לאחר שנקבע וחזרה וראתה בקביעותה, ובהם אם קביעותה זימי החודש אינה חוששת להפלגה אבל חוששת ליום החודש של אותה ראייה, ואם קביעותה בהפלגה אינה חוששת כלל לשאר הראיות.

סימן ז

(א) ס"ג ב' תוד"ה אבל אכלה שום לא חשיב אונס כמו טורח של קפיאה כו', עיקר הטעם שאינה קובעת וסת לקפיות נראה דאינו משום שהראיה באה מחמת אונס, דאם יש בטבעיות נשים שש"י קפיאה ירחא למה לא יחשב וסת בג"פ ומה צדק שנגרס ע"י מעשה של קפיאה, אלא נראה דהטעם משום שאין כלל ענין בטבע שקפיאה תגרום לראיה, ואף לא בסוג ידוע של נשים, ולפיכך אפילו ראתה כמה פעמים בקפיאה אינו אלא מקרה, וחולי הוא, ולפיכך אינה קובעת וסת ונעקר בחד זימנא, [דלכתחלה חוששת לו כבסימן קפ"ט סי"ז], ונראה דהחו' צדקא רזונס לפרש שאין ללמוד אכילת שום מקפיאה דשאני קפיאה שש"י טרחת הקפיאה בא האורח, אבל כאן פעולת השום אינה באורח אלא בגוף וע"י פעולת החימום בגוף בא האורח ואין ביאתו באונס, ולפיכך אף י"ל דדוקא קפיאה אינו אלא חולי ומקרה אבל שום שפיר אפשר שצסוג ידוע של נשים יפעול בחוק הטבעיות לביאת האורח.

ונראה דרואה מחמת תשמיש, כקפיאה, חדא די"ל דתשמיש פעולתו באורח עצמו כקפיאה, ואף אם אין פעולתו אלא בהתרגשות הגוף נמי י"ל דההתרגשות פועלת באורח עצמו כקפיאה, ואף אם פעולת התשמיש ענין פעולת השום נמי יש לומר דהוא יותר מגדר החולי

ידן אינה חוששת מחמתן למה שלא נקבע, כגון ראתה א' ניסן וכו' זו וט' אייר וכו' זו, אינה חוששת לט' סיון ולא לכ"ח סיון לפי שביון שנקבע וסת הפלגה של כ' איגלאי מילתא דראיית ט' וכ"ח מחמת הפלגת כ' הם וא"כ לחוש לוסת החודש, אבל ראתה ראייה אחרת שאינה לפי חשבון הוסת שנקבע אלא שאינה מפסדת, [כגון בוסת החודש שאין ראייה שצינחיס מפסדת, וכן בוסת הפלגה צריכה שליטת דאמרינן דמים יתירים נינהו וכמש"כ לעיל סימן ה' סק"ד], לראיה ההיא ודאי חוששת, גם לאחר שנקבע לה וסת וכמש"כ הרמב"ן בהדיא בפ"ה דין ט"ז דחוששת לכ"ה, וכן הסכים הראב"ד וכ"כ הרשב"א והטור, וליכא למימר דשאני התם דראיית ריש ירחא זימי גדה הוא ולפיכך לאו כל כמינה לבטל חשש כ"ה אע"ג דהשתא אמרינן דכ"ה דמים יתירים, דהא אף אם תראה ג"פ ככ"ה לא יעקר וסת של ר"ח כמש"כ הראב"ד צבעה"נ שאם תראה ככ"ה תקבע לה צ' וסתות ומבואר שאין ר"י נעקר וא"כ למה צריכה לחוש לכ"ה, אלא ודאי משום דלעולם חוששת לראיה שראתה עד שחעקרנה אלא דבקבעה וסת ידעין דהני ראיות מחמת וסת זה באו ואינה חוששת לחששא אחרת אבל ראיות שאינן לפי חשבון הוסת ודאי חוששת להן, ועפ"י תמוהין דברי הט"ז ס"ק י"ט שכתב דבראתה ר"ח ניסן ור"ח אייר וי"ד באייר וכ"ה באייר ור"ח סיון אינה חוששת לי"ד וכ"ה סיון, ולמש"כ ודאי חוששת ככה"ג גם לי"ד וגם לכ"ה, שו"ר כאן דדרישה שכתב כן, דהא דאינה חוששת לשני שלא נקבע היינו מחמת ראיות אלו שהוסת נקבע בהן אבל לראיות אחרות שצינחיס אונס חוששת, ותימא דלק' במש"כ הטור דחוששת ליום הקדימה [בראתה ר"י ור"י וכ"ה ור"י], הק' בהגהות דרישה הא כיון שקבעה וסת אינה חוששת לשאינו קבוע ותיכך דראיית ר"י תלימאה לא חשיבא כולי האי כיון דממעין פתוח חזיתיה, והביא דבריו הש"ך לק' בסימן זה בנה"כ בהגה"ה [בנידון קביעות וסת זימי גדה], והביא כן גם בשם הב"ח, ואולי הדר ביה, ומ"מ נראה דלדינא אין להקל אלא כמש"כ הדרישה צדקא דדוקא בראיות שהוסת נקבע על ידן אינה חוששת להן אבל לשאר ראיות שצינחיס ודאי חוששת.

שו"ר דודאי אף לראיות אחרות אינה חוששת דמ"ש מהא דסי"ד שאם שינתה וסתה וחזרה לקביעותה שאינה חוששת ליום השינוי אף שעדיין לא נעקר, וה"נ כשקבעה כחזרה לקביעותה דמיא, וממילא אינה חוששת לראיה שלא נקבעה, אלא דלמש"כ לעיל סימן ה' סק"ז נתבאר דדוקא בוסת הפלגה קיי"ל כן ולא בוסת החודש, ולפיכך אף כאן חוששת לראיות הקודמות בוסת החודש ואינה חוששת להפלגתן, ואין נפקותא בין קבעה וסת הפלגה לקבעה וסת החודש ובתרווייהו אינה חוששת להפלגה הקודמת אבל חוששת ליום החודש של ראייה

זוהי, וכ"כ בחוה"ש, [אבל צ"ע מנ"ל לחדש כן מדנפשיך
דהא צדיקה שבגמ' איירי בלא צדקה בצדדין ולא ידעינן
אם ראתה אם לאו בזה אמרינן דמסתמא ראתה אבל אם
צדקה ולא מנאח כלום מנ"ל דמוותרת, ומהא דמוותרת
קודם שנקבע ודאי אין ללמוד להחמירה לאחר שנקבע
ונעקר פ"א], ועי' לק' ס"ק ט"ו.

(ב) ס"ו א' א"ל ר"ל לר"י ותצדוק עצמה צדיקה שלישיית
של בעל הראשון כו', נראה דלפרש"י נמי
פריך אמאי מותרת לשני בלא צדיקה, דמשמע דלא הוי
ידע כלל טעמא דאין כל האצבעות שוין וא"כ ודאי דקשה
ליה למה מותרת לשני בלא צדיקה, ולפי"ז צ"ל דמלשון
הגמ' משמע לרש"י דפריך נמי למה אסורה לצדוק בבעל
הראשון, דלשון ותצדוק עצמה כו' משמע דפריך למה לא
הרשוה לצדוק [דאם לא הוי פריך אלא למה מותרת לשני
הו"ל למימר אמאי מותרת לשני בלא צדיקה], ולפי"ז
פריך תרתי למה מותרת לשני בלא צדיקה ולמה אסורה
לראשון בצדיקה, ומשני לפי שאין כל האצבעות שוות
ולפיכך מותרת לשני בלא צדיקה, ומכיון דאפשר לה
שתהא מותרת בלא צדיקה לא סמכינן אצדיקה ודוקא
בדלא אפשר דהיינו שהוחזקה לכל האצבעות, ככה"ג
סמכינן אצדיקה, מיהו בזה משמע דלפרש"י לא פריך
אלא למה אסורה לראשון בצדיקה. — ודעת ח' דלא
פריך אלא שתהא צריכה לצדוק, אבל ודאי דאף לראשון
מוותרת בצדיקה, ומשני שמוותרת לשני בלא צדיקה לפי
שאין כל האצבעות שוות, ובצירוף ספק מן הצדדין שרינן
לה בלא צדיקה, [כ"כ דדוקא בצירוף הך ספק וזה לכל
הפירושים וכן מוכח דהא ודאי אם צדקה אצל בעל
הראשון שוב אסורה לעלמא].

והנה צין לפרש"י צין לפי ח' מוצא דעיקר הצדיקה
מועלת אף בבעל ראשון אלא דלדעת רש"י החמירו
שלא לסמוך אצדיקה ודוקא בדלא אפשר סמכינן עלה,
ולפי ח' אמנם אף בבעל ראשון סמכינן אצדיקה, אלא
דבריייתא אשמועינן דמוותרת לשני בלא צדיקה, ויש לעי'
כיון דאין כל האצבעות שוות ה"נ כש"כ דאין שפופרת
דומה לאצבע וא"כ נהי דהוחזקה בכל האצבעות אמרינן
דאף ע"י שפופרת תראה וסמכינן אצדיקת שפופרת, אבל
כשלא הוחזקה בג' אצבעות מה מועיל מה שאינה רואה
על ידי שפופרת להחזיק שלא תראה גם בבעלה והא אין
כל האצבעות שוין, ואין נראה לומר דאמנם בבעל ראשון
לא מועיל צדיקת שפופרת רק בנמצא בצדדין, דמשמע
דהך צדיקה דקתני בצרייתא מועלת אף בבעל ראשון,
ובצרייתא לא נזכר כלל ענין נמצא דם בצדדי השפופרת,
(וכש"כ לפרש"י דאפשר דנמצא בצדדי השפופרת מועיל
אף בבעל ראשון דהא אין שום חשש בזה צדיקה וע"כ
דגמ' איירי בצדיקה בלא נמצא בראשו ולא צדוק בצדדין
כלל, ומצא דמעיקר הדין מועלת צדיקה זו אף בבעל

מאשר אכילת שום, ואינו ראוי לקבוע וסת, וכן נראה
ממש"כ הרמ"א סימן קפ"ו ס"י שאם עברה ושמשה
לאחר שראתה ג"פ ולא ראתה דמוותרת לשמש דהוי
בצדיקה ואם איתא דקובעת וסת לראות מ"מ האין
מוותרת בעיקרת פעם אחת, ואפשר דהא"ר שהביא הש"ך
שם שחולק על הרמ"א ס"ל דראיה מ"מ כאכלה שום
ולפיכך אין נעקר צפ"א, ובאמת כתב כן בדגמ"ר שם
לפרש כן דעת הא"ר, אלא שסיים דהא דמהני צדיקת
שפופרת היינו דוקא בנמצא בצדדין וזה תימא דבהדיא
אמרו בגמ' לא נמצא דם בראשו צידוע שהוא מן הצדדין
ומשמע בדלא נמצא בראשו סגי, אבל נראה דבאמת א"ס
שימנא דם בצדדין, ובכלל א"ס לצדוק צדדי השפופרת, גם
בשל אבר אין ניכר כ"כ טפת דם קטנה, וכל שלא מנאח
על המוך לא מחזקינן שהיא רואה מן המקור מ"מ אלא
שעכשו אירע שלא ראתה, אלא אמרינן דהדם מן הצדדין,
דלא חיישינן למקרה כיון שהוחזקה לראות, וא"ס כלל
לצדוק אם נמצא בצדדין, עי' לק' סק"ג, מיהו אם יודע
בצירור שלא נמצא דם גם בצדדין י"ל דהא"ר דלדעת האפי'
רבצבי תצטרך צדיקת שפופרת ג"פ, אבל בשלא צדוק
בצדדין סגי בצדיקת פ"א, ואמנם אף לכמהלח א"ס לצדוק
בצדדין, [ומשלל נמצא בראש המוך מותרת לבעלה אף אם
תחזור ותראה, אבל בשמשה החם ודאי חשיב כידוע שלא
נמצא בצדדין ושפיר י"ל דאסורה אלא"כ שמשה ג"פ וכן
אם תחזור ותראה אסורה ואף בראיה פ"א]. — ועיקר
הדבר אם רואה מ"מ חשיב כקפ"ה או כאכלה שום הדבר
במחלוקת דבש"ך ס"ק ל"ה כתב דהוי כקפ"ה וצ"ו
ס"ק ט"ו מצואר דהוי כאכלה שום, או כשאר וסת הגוף,
[דלכו"ע חשיב וסת], ועי' ח' ס"ו א' ד"ה ונאמנת, ואין
מדבריהם הכרע.

ולדעת הט"ו הא דאינה נאסרת בפעם אחת הוא משום
דלאסורה על בעלה עולמית לא אסרינן אלא"כ
הוחזקה בזה, ואפשר עוד לומר לפי שאין כל הכחות שוין
[ואע"ג דמשמע בגמ' דהוי מפרש לרישא דבריייתא אף
בלא האי טעמא, ומסיפא הוא דמוכחינן לה, איכא למימר
דדוקא בשהוחזקה בכל הכחות בבעל ראשון הוי ס"ד דא"ס
עוד שמתחזק בנחות בעל שני, אבל דלריכה להתחזק
בנחות ודאי ידעינן מעיקרא וכ"ה בזה ס"ו א' ד"ה
ותצדוק עי"ש דמשמע בצדדיהם דאמנם מהך טעמא שריא
עד ג' זימני], וגם חזי לאיטרופי ספק מן הצדדין, ודברי
הרמ"א דבעברה ושמשה פ"א חזרה להחמירה צ"ל
דלהוציא אשה מצעלה שאני וכל שנעקרה פ"א שרינן לה
דילמא נתרפאת, [ואפשר דגם ספק מן הצדדין חזי
לאיטרופי ולפי"ז עברה ושמשה דוקא קדם צדיקת
שפופרת אבל עברה ושמשה אח"כ כיון שליכא ספק מן
הצדדין אסורה, ובנא"ה נמי נראה דעברה ושמשה לאחר
צדיקת שפופרת אסורה מטעם קנסא, ולא עיינתי כעת

הלשון בפשיטות דס"ל דעצרה ושמה ולא ראתה ודאי מותרת ודן בלא מנא כלום בצדיקת השפופרת וקאמר דאף דלא שייך לומר בידוע שמן הצדיקין אבל מ"מ מותרת שמה נתרפאת, דודאי ע"י שפופרת רואה כמו ע"י אצבע דמשמע דצדיקת שפופרת מועילה לכל הנשים בכל האופנים או להתירין או לחרקין ואם איתא שאינה רואה ע"י שפופרת כמו ע"י אצבע א"כ אפשר שלא תראה ע"י השפופרת ותהיה אסורה ולא משמע כן אלא דבהחלט השפופרת תצטרך וע"כ דע"י שפופרת רואה כמו ע"י אצבע, וממילא לעולם יש לה תקנה בשפופרת דודאי תראה ע"י שפופרת כמו ע"י אצבע, ולפי"ז נראה דאם אירע שלא ראתה כלום אמרינן דנתרפאת כמו בשמשה, והרי לשונו מוחזק, ויש סמוכין לזה מדברי הרא"ש שכתב אדברי הראב"ד [שכתב שאין לנו בקיאות בצדיקה זו] מה בקיאות שייך בצדיקה זו לראות אם הדם הוא בראש המוך או מן הצדיקין, ומשמע דצריך לבדוק אם יש דם בצדיקין, ולפי"ז ל"ק כלל משה"ק בסק"ב היאך מועיל צדיקה בצעל ראשון והלא אין כל האצבעות שוות די"ל אה"נ ודוקא במנא דם מועילה צדיקה זו, אבל אם לא מנא כלום אמנם אסורה לבעל ראשון דחלינן באצבעו, מיהו משה"ק הבי"ן כן מבואר דס"ל דצדיקת שפופרת א"כ כלל לבדוק בצדיקין או באו"מ וכל שלא מנא בראש המוך הר"י מותרת אף אם תחזור ותראה דאמרינן דמן הצדיקין הוא, וכ"מ מסתימת הפוסקים, [מיהו כ"ו שא"צ צדיקה אבל אם אירע שצדקה בצדידי השפופרת ובאו"מ ולא מנא כלום בזה ודאי לא אמרינן בידוע שהוא מן הצדידים אלא הר"י כשמה ולא ראתה דאם תחזור ותראה חזרה לאיסורה, וכן מבואר בתשו' מיימוניות הנ"ל דטעם ההיתר משום דילמא נתרפאת ועי' להלן].

י"ד סימן קפ"ו ש"ך ס"ק י"א משמע דאם לא מנא על המוך צין שנמנא בצדידי השפופרת צין שלא מנא עליו כלל מותרת כו', הש"ך סתם ולא פירש לחלק ביניהם כלל, אבל הוא דבר שא"א, דודאי אם לא מנא כלל אינה מותרת אלא פעם אחת ואם תחזור ותראה חזרה לאיסורה [אף אי רואה מ"מ כקפ"ה מ"מ אם ראתה ג"פ בקפ"ה וקפ"ה פ"א ולא ראתה וחזרה וקפ"ה וראתה מסתברא דחוששת לקפ"ה וכמש"כ לעיל סימן ו' סק"ה, מיהו אפשר דהכא שלא תתעגל לא אסרו עד שתשוב ותתחזק בג"פ, ונ"ע בזה], דהך צדיקה הוי ממש כשמה ולא ראתה, דודאי אם תחזור ותראה שוב נאסרת, דכי הוחזקה שלא תראה מ"מ מן המקור אם פ"א ראתה ג"פ והפסיקה פ"א, אלא ודאי דאם לא מנא כלל בצדיקת השפופרת אין כאן צדיקת שפופרת המוכיחה שהדם מן הצדיקין אלא הר"י כעצרה ושמה ולא ראתה, ואם תחזור ותראה אסורה, וכן מבואר בהדיא בתשו' מיימוניות שהביא הש"ך בכאן שדן להחירה משום דילמא

ראשון, מיהו אפשר דלפרש"י אף צנמנא בצדיקין אין להתיר בצעל ראשון, ואפשר דרוב נשים שראות מ"מ אינן מבחינות צין אצבע לאצבע, (עי' להלן סק"ד), והא דמותרת לשני הוא בצירוף ספק מן הצדיקין וכיון דוסתות דרבנן הקילו אף דלא הוי ס"ס דהא איכא רובא איפכא, אבל בצדיקה לא החמירו חכמים וסמכו ארובא וממילא הוי כהחזקה באצבעות ומהני לה צדיקת שפופרת, ואף בצעל ג' שמועיל צדיקה נמי ז"ל שהוא כעין רובא דמסתברא דאיכא נשי דאף שמוחזקות בכל האצבעות מ"מ לא יראו בשפופרת דשפופרת לא דמי לאצבע, וגם באצבע איכא חיצת ביאה, וכ"כ הבי"ן דלהחמיר לא אמרינן אין כל האצבעות שוות [וכוננו להקשות כמש"כ דאף במוחזקות בכל האצבעות ובכל הכחות אינה מוחזקת לראות ע"י שפופרת, דלא משמע דקושייתו רק אצדיקה שבעודה תחת צעלה הראשון], ור"ל דסמכינן ארובא ורובא דנשי דחזיין ע"י אבר חזיין נמי ע"י שפופרת וה"נ בצעל ראשון נמי אכתי איכא כעין רובא, דרובא אינן מבחינות צין אצבע לאצבע וצין שפופרת לאצבע.

ג) בתשו' מיימוניות שצ"ד דאיסורי ביאה כתוב ועתה נ"ל דאפילו צדקה עצמה ע"י שפופרת ולא מנא דם כלל תוכל לשמש אח"כ דילמא נתרפאת שהרי ע"י הכנסת שפופרת רגילה לראות כמו ע"י אצבע דאל"כ מה הועילו חכמים בצדיקה זו הלא שמה לא תמנא דם כלל אלא ודאי ע"י השפופרת רואה תדיר כל זמן שלא נתרפאת עכ"ל, ולמש"כ לעיל סק"א דבכל צדיקה א"כ לבדוק בצדיקין כלל צריך לפרש דה"ק אם אירע שצדקו בצדיקין ולא מנא כלום נמי מותרת דנהי דליכא למימר שמן הצדיקין הוא מ"מ שמה נתרפאת, שהרי ע"י שפופרת רגילה לראות כמו ע"י אצבע, דאל"ה אין כלל ענין של צדיקה בשפופרת, [ומבואר דס"ל כדעת הרמ"א לק' ס"י דעצרה ושמה פ"א ולא ראתה מותרת לשמש], אבל לא משמע כן חדא דלא משמע בתחלת דבריו דאירי באירע שצדקה עצמה והשפופרת ולא מנא כלום, אלא משמע דבסתמא צדקה ומפרש האיך דינה אם לא מנא כלום, ועוד דלפי"ז אין שייך לשון מה הועילו חכמים, והכי הוי ליה למימר דאל"כ מה צדיקה היא זו שאנו מטהרים בלא מנא בראש המוך, וגם לא הו"ל למימר שמה לא תמנא דם אלא שמה לא תראה, אבל אם נאמר דלעולם צדיקת השפופרת עיקרה בעראתה דם או שמנא צדידי השפופרת או שצדקה עצמה אחר הוצאת השפופרת ומנא דם, ובה כשלא מנא על ראש המוך בידוע שהוא מן הצדיקין [ולא הוצרך בגמ' להזכיר שנמנא דם בצדידי השפופרת שאין ענין בצדידי השפופרת והעיקר שמנא דם ע"י הכנסת השפופרת וזה יכול להתפרש מאליו שעיקר הצדיקה איירי בשצדקה עצמה אח"כ ומונחת דם], אבל לא מנא דם כלל או לא צדקה לא נזכר כלל בגמ', מתפרש

ספק שאין האלצעות שוות, [ומיהו אחי יתכן מש"כ לעיל שם דרוב אין מבחינות בין אלצע לאלצע ואפ"ה צירוף ספק מן הצדדין י"ל דהתירו דאף דנגד שניהם איכא רוצא מ"מ בהנטרפס יחד מהווים ספק וכדי שלא להוציא אשה מצעלה לא החמירין, וז"ע.

שם גמ' זו ממלאה ונופת היא וכל הממלאה ונופת אין לה תקנה, אפשר לפרש דאיירי לאחר צדיקת שפופרת שכבר ידענו שראייתה מן המקור ולא מן הצדדין, וצוה אמר שמואל דאין לה תקנה זו של ציעמותא וכלל אין לה תקנה צדי דאם, דודאי מסתברא דאם רואה מן הצדדין לא תפיל חררת דם ע"י ציעמותא, ורק אלו הרואות מן המקור מ"מ הן מפילות חררת דם ע"י ציעמותא, וא"כ אם לא היה מוחלט שראייתה מן המקור אף עכשיו שלא הפילה חררת דם עדיין קיים ספק זה, ובגמ' משמע שבהחלט אין לה תקנה וע"כ איירי שידענו שראייתה מן המקור, ואפשר דאם רואה ראה מרובה מ"מ הדבר פשוט שהוא מן המקור דמן הצדדין לא ילא אלא דם מועט וא"כ כלל לצדוק בשפופרת דודאי תמצא בראש המוך, [שו"ר ש"כ צנו"צ תנינא סימן ז"ג], ואפשר דהך איתמא הכי הואי ולא הוצרכה לצדיקת שפופרת, וגם אפשר שהיתה מרגשת בצחימת המקור בשעת תשמיש ואף זו אין בה ספק מן הצדדין, ולא הוצרכה לצדיקת שפופרת, [עיין בהשגות הר"ה לבעה"ג השגה ה' בשער הספירה משמע דס"ל דבמרגשת נמי איכא ענין בצדיקת השפופרת וז"ע], וברמב"ן משמע דס"ל דלא איירי בשצדקה בשפופרת, ונראה דהוא משום דמשמע דאחאי לקמי' דשמואל למישאל דינא ואם כבר הורה לצדוק ודאי אמרו לה שתאסר אם תמצא דם בראש המוך ולנרץ מה צאה לקמי' דשמואל, והק' אם זו שלא הפילה חררה אין לה תקנה, מי צריכה צדיקת שפופרת, ותירץ אולי זו שלא ציעתה או שראתה מעט ולא הפילה חררת דם וסיים צעמנו שאינו מחזור, ולמש"כ אפשר לפרש דאחאי קמי' דשמואל למישאל ענה, ואפשר דאיירי בשופעת דם רב דודאי לאו מן הצדדין הוא, וגם אפשר שהיתה מרגשת פחימת פה"מ בשעת תשמיש, ועוד אפשר דלפעמים אפשר להכיר במראה הדם אם יוכל לבוא מן הצדדין, [דמסתברא דדם שחור לא ילא מן הצדדין, א"י מראה אחר], ואפשר דשמואל הכיר בדם זה שראתה שאינו מן הצדדין, וז"ע על שהרמב"ן מלאן בדרכים אלו, וגם הדבר תימא איך אפשר להוכיח ממה שלא הפילה חררת דם שאין הדם מן הצדדין והא אם הדם מן הצדדין הרי אורח וסתה ככל הנשים ואטו כל נשי כד מצעתין להון יחזון דמא, אדרבה חרדה מסלקת את הדמים, ומן הצדדין ודאי שלא יצוא דם ע"י ציעמותא, ובחידושי הר"ן כתב לפרש דהני נשי דמתרפאות ע"י ציעמותא הדם שלהן אגור במקום אחד

מתרפאת אצל ודאי אין זו צדיקת שפופרת המוכיחה שהדם מן הצדדין.

במצוינו למידין לדינא, בצדיקת שפופרת אם צריכה למצוא דם בצדדין או בצדיקה אחר הוצאת השפופרת, או שא"כ לצדוק כלל ומשלא נמצא בראש המוך מותרת, דעת הב"י דא"כ כלל לצדוק בצדדי השפופרת או באו"מ אחר הוצאת השפופרת, וכל שלא נמצא דם בראש המוך מותרת אף אם תחזור ותראה, דתליין שהיה דם בצדדין וש"מ שכל דם שהיתה רואה מ"מ מצדדין הוא, אצל לעיל נסתפקנו בזה מלשון הרא"ש והתשו' מיימוניות דמשמע דצריך שימצא דם בצדדין [אם שתמצא בצדדי השפופרת אם ע"י צדיקה] וז"ע, ולכו"ע אם צדקה בצדדי השפופרת וכן באו"מ ולא ממצא כלום הר"ז מותרת לשמש כדין עברה ושמשה ולא ראתה, ואם תחזור ותראה נאסרת, וראוי להחמיר אף בראתה פעם אחת [דחוזרת לוסתה וכמש"כ לעיל], ואין נפקותא באלו הצדיקות בין צודקת תחת צעלה הראשון לצודקת תחת צעלה הג', [וזה דלא כמש"כ הפ"מ ס"ק ח"י בשם הנו"צ דצבעל ראשון לכו"ע אין מועיל אלא"כ ממצא בצדדין]. וכעת זכינו בזה לדברים ממזן וללה"ה ונדפסו בתחלת הספר.

(ד) ס"ו א' תוד"ה ותצדוק ויש להעמיד הצרייחא כשאינה רוצה לטרוח בצדיקה או שאינה יודעת לצדוק, ר"ל דצרייחא מפרש מה דמותר לה בלא צדיקה, ומשמע מדצריהס דס"ל דאף לאחר שתצדוק ותמצא בראש המוך תהא מותרת לשני מטעם שאין כל האלצעות שוות, דאל"ה לא הוי להו למימר שאינה רוצה לטרוח בצדיקה אלא שאינה רוצה לצדוק שמא תאסר לעולם וענה טובה קמ"ל שתוכל להנשא לשני ולשלישי בלא צדיקה, אצל ז"ע צטעמא למה נתיר מטעם אין כל האלצעות שוות בשחוזקה שרואה מ"מ מן המקור, [וכש"כ למש"כ לעיל סק"צ דאין כל האלצעות שוות הוא מיעוטא דרוב נשים שרואות מ"מ אין מבחינות בין אלצע לאלצע], לכך ז"ל דמודו התו' דלאחר צדיקה תיאסר אף לשני אם ימצא דם בראש המוך, ועיקר כונתם בלאן דצרייחא אשמועינן מה דמותרת בלא צדיקה, ונקטו דרך משל כגון שאינה רוצה לטרוח או שאינה יודעת, וה"ה דהו"מ למינקט או שחוששת שמא תיאסר לשני, ודוחק, אצל י"ל דספק שאין האלצעות שוות ספק גמור הוא וסתות דרבנן ומספיקא לא אסרוה (וכדין כל ספיקא דרבנן), ובאמת לכו"ע ז"ל כן דספק צדדין ודאי לאו ספק גמור הוא דהא נמצא על שלו חייבין בקרבן ומשמע ודאי אף בגוונא שראוי להסתפק שמא מן הצדדין (ע"י להלן דאיכא גווי שאין להסתפק בהם מן הצדדין) וכן מוכח מהא דפריך וניחוש שמא דם מאכולת הוא וכל שאפשר להסתפק במאכולת אפשר להסתפק בצדדין, וע"כ שספק מן הצדדין אינו ספק גמור ולפי"ז עיקר היתר משום

מסמימת המחצר משמע דהקיל לשמש בלא צדיקת שפופרת כלל, וי"ע.

מין האמור לעיל נתבאר דאשה שרואה מ"מ וצדקה בשפופרת ונמצא דם על ראש המוך, אם חזרה וצדקה ולא נמצא דם בראש המוך חוזרת להיתירה, ברם יש לדון אי סגי בצדיקת שפופרת פ"א או צעין ג"פ דאפשר דלא הקילו בצדיקה אחת אלא בשלל הוחזקה שרואה מן המקור, אבל כל שהוחזקה שרואה מן המקור אפשר דלא סמיכין להקל במה שפעם אחת לא ראתה, וכש"כ לדעת הט"ז שצסק"א דרואה מ"מ חשיב כאכלה שום או כשאר וסת הגוף וחשיב כוסת קבוע אלא שהקילו בפעם אחת, ד"ל דדוקא בשיש ספק מן הנדדין הקילו אבל לא בשהוחזקה שרואה מן המקור, ואף לדעת הש"ך דהוי כקפירות ולפ"ז מן הדין נעקר צפ"א מ"מ יש כאן חשש שאין שפופרת דומה כ"כ לאצבע וגם לא כל הכחות שוין, מיהו אם צדקה ג"פ בשפופרת ולא מנאה דם בזה ודאי חוזרת להיתירה, [ואפשר דצעין שצדוק בנמה שפופרות שאין שוות לגמרי במדתן, וכש"כ בשהצדיקות צבעל ראשון ולא הוחזקה עדיין באצבעות דמסתברא דלר"ך שצדוק באותה שפופרת שצדקה וראתה בזה, וצנינוי כחות], ובתשו' נו"ב קמא סימן מ"ו והוצא צפ"מ ס"ק י"ד העלה דכל שצדקה פ"א בשפופרת ומנאה דם בראש המוך שוב אין לה תקנה [ולפי דבריו הרמב"ן והר"ן ס"ל דמועיל צדיקה אחר צדיקה אלא הוא ו"ל חלק עליהם], אבל אין דבריו נראין וכבר נתבאר דצרי הרמב"ן והר"ן לעיל באר היטב. — [ולמש"כ דמהני צדיקה אף שצדקה צדקה ומנאה על המוך מש"כ סה"מ ותשו' מיימוניות שאם תרצה להתרפאות נריך שמתרפא קודם שמתחזק ומשמע דלאחר שמתחזק אין לה תקנה, לאו למימרא שאף צדיקת שפופרת לא מועיל, אלא צדיקת שפופרת טורח וקושי גדול הוא וכונתם שכדי שלא תצטרך לצדיקת שפופרת יש לה להתרפאות קודם שמתחזק א"י בעודה תחת בעלה הראשון שמפחדת לצדוק שלא תאסר לעלמא, בזה הזהירו שמתרפא קודם שמתחזק דאח"כ לא תוכל להמנע מצדיקת שפופרת, אבל ודאי צדיקת שפופרת לעולם מהני, תדע שהרי כתבו שמתרפא קודם שמתחזק ולא כתבו קודם שצדוק הרי דכונתם למנוע צדיקת שפופרת].

יר"ד סימן קפ"ז ס"ח ויש מי שמחיר אם אמר לה רופא ישראל נתרפאת, אפשר דדוקא בשאומר שידע שכבר נתרפאת, והיינו שע"י צדיקות יודע שהועילו הסמים אבל אם יודע רק שפ"א ריפא אשה ע"י סמים אלו או ג' נשים, ונתן גם לה אותם הסמים ואינו יודע אם גם לה הועילו אם לאו אף אם לפי דעתו כס זה מועיל לכל הנשים, בזה אפשר דלא עדיף מהפילה חררת דם שצ"ט, דאף החס ידענו שציעותא מרפא לה כשנפול ממנה

ואינו מתמלא כל שעה אבל אלו שאין מתרפאות צכך הדם שלהן מתמלא כל שעה, וכן דם מן הנדדין מתמלא ואינו אגור במקום אחד, וה"ק ממלאה ונופלת או מן המקור או מן הנדדין ואין לה תקנה זו של ציעותא וכיו"ב, וצריכה צדיקת שפופרת, וג"ז דחוק קצת דאדם שצדדין אין נופל לשון ממלאה ונופלת וגם אין לה תקנה משמע שכבר צהלט אין לה תקנה כלל.

הרי"ף והרא"ש לא הביאו הנך עובדי דרבי ודשמואל, ולריך טעם דאף הראב"ד והרמב"ן הסכימו דאין להוציא אשה מתחת בעלה לאחר שעשתה רפואה זו אלא"כ תצול ותחזור לקוללה, ואפשר דס"ל להרי"ף והרא"ש דכיון דאפשר בצדיקת שפופרת לא שרינן תשמיש, ולכך לעולם אסורה אלא"כ תצדוק בשפופרת, ואף אם עשתה רפואה זו לאחר שכבר צדקה בשפופרת ונמצא בראש המוך, נמי צריכה עכשיו לצדוק עוד פעם בשפופרת, וכלל הנך צדיקה אסורה, ולפיכך השמיטו הנך עובדי דליכא נפ"מ בזה, דכלל שפופרת אסורה ואם צדקה בשפופרת ומנאה טהורה בלא"ה נמי מותרת, ואף שכבר צדקה פעם בשפופרת ומנאה בראש המוך, מ"מ אם חזרה וצדקה ולא מנאה, טהורה, שהרי שפופרת ממש כאצבע לכל דבר, אבל הראב"ד והרמב"ן ס"ל שאין אנו צקיאין בצדיקת שפופרת ולכך לא הזכירו להצריכה לאחר שהפילה חררת דם, ואמרו שלא תלא מצעלה, עד שתשמש ותחזור לקוללה, וכ"כ צד"מ סימן קפ"ו סק"ה דדוקא על הפילה חררת דם לא סמיכין שאין אנו צקיאין בה ועוד דאיכא למיקם עלה דמילתא, ומשמע דלעולם איכא למיקם עלה דמילתא ואף שכבר צדקה בשפופרת קודם שעשתה רפואה זו, והיינו משום שאפשר שמתחזק ותצדוק, וגררה דהכי קיי"ל דלא שרינן ע"י הפלת חררת דם אלא"כ תצדוק בשפופרת ל"ש אם היה קודם שצדקה בשפופרת ל"ש אח"כ [דודאי זו דעת הרי"ף והרמב"ם והרא"ש והרשב"א והטור שהשמיטו ד"ו, וע"י נוצ"מ סימן ז"ג], מיהו בעודה תחת בעלה הראשון ומפחדת לצדוק שלא תאסר לעלמא אפשר שיש להיתירה לאחר רפואה זו בלא צדיקת שפופרת, וכדעת הראב"ד והרמב"ן.

יר"ד סימן קפ"ז ס"ט ומיהו אין מוציאין אותה מצעלה כ"ו, נראה דדוקא צבעל הראשון [ושני נראה שהוא כראשון], שרינן לה בלא צדיקת שפופרת בשאינה רוצה לצדוק, דילמא תאסר לעלמא ע"י צדיקה [ואף בזה יש להסתפק וכמש"כ לעיל אלא שאפשר לסמוך על דעת הראב"ד והרמב"ן בזה], אבל צבעל שלישי לא שרינן אלא"כ תצדק בשפופרת, וכמשנ"ת לעיל שזו נראה דעת הרי"ף והרא"ש, ואף אם עשתה רפואה זו לאחר שכבר צדקה בשפופרת נמי יש לה לצדוק עוד פעם בשפופרת, דכיון דאפשר למיקם עלה דמילתא בשפופרת לית לן להקל לסמוך אהך רפואה ולהתירה לשמש, אבל

ומספק אין להחיר, ד. אשה שיש לה מכה בא"מ אלא שמצננת צביאת דם המקור ואינה מסתפקת במכתה בין ב"ל וסת בין באין לה וסת הרי היא טהורה עד שתרגיש ציאת דם מן המקור, ואפילו בשעת וסתה, וכ"ז במכה שידוע שהיא מוציאה דם אף שאינה מרגשת אם הוציאה עכשיו.

כתב הרשב"א בתו"ה שער ד', בהא דרואה מחמת מכה דמותת אף בשעת וסתה דמסתברא דאפילו אינה מרגשת ממש שהדם שותת ויורד מן המכה, חדא דאין עיני' בין מכתה וא"ל לה לידע אלא בצדיקת שפופרת כו', ונראה דכוונתו שא"ל שתדע שעכשיו בא דם זה מן המכה וגם א"ל שתדע שאתמול יצא דם מן המכה, אלא כל שמרגשת שיש לה מכה שיש בה דם אף שעדיין לא ראתה דם ממנה מ"מ תליין בה, דכל שידענו שיש לה מכה העולה להוציא דם תליין בה, ומשמע דזה יכולה אשה להרגיש ע"י המיחושים שלה אם היא מכה מאלו העולות להוציא דם אם לאו, וכ"ז באומרת שמרגשת בהחלט שיש לה מכה המוציאה דם, אבל כל שהיא מסתפקת בהרגשתה אם מכתה עלולה להוציא דם נראה דלא תליין בה אף ביודעת ודאי שמכה יש לה, דהיינו דא"ל צדיקת שפופרת וסמכין אהרגשתה אבל מ"מ בעינן שהרגשתה תהא החלטית, וכן מתבאר בתו"ה הקצר שכתב שאפילו לא צדקה אלא מרגשת שיש לה מכה נאמנת דהתורה האמינתה, ומבואר דטעמו מפני שהיא נאמנת וא"כ ודאי צריך שתאמר בהחלט שמרגשת שמכה יש לה שעולה להוציא דם, [מה שנסתייע הרשב"א מרואה מ"מ אע"ג דודאי שאני דרמ"ת חולי הוא וכל כמה שיש לנו לתלות במידי אחריני תליין, משא"כ רואה שלא בשעת וסתה וכש"כ בשעת וסתה, היינו משום דעיקרו להוכיח דכל שהיא מרגשת במכה סמכין עלה, ותליין בה, ומסתברא דלעולם סגי בהרגשתה ש"ל מכה ולא מסתבר לחלק בהך דינא בין רמ"ת לשאר ראיות]. — ונראה דכל דברי הרשב"א באופן שהרגשת ציאת האורח לא נשללה ממנה ע"י המכה ומנאה דם בצדיקה ואיכא למימר טעמה בעד, [וכן משמע קצת מדמהני לה שפופרת כמבואר בדברי הרשב"א ומבואר שאין המכה במקור אלא בצדדין, וא"כ אפשר שגם הרגשתה לא נשללה כיון שאין המכה במקום האורח ממש], אבל כל שלעולם מסתפקת בהרגשתה אם הוא מדם המכה או מדם המקור וא"ל לה להבחין בדם המקור בהא ודאי לא מטהרין לה בשעת וסתה דוכי לעולם לא תראה, וכמש"כ תו', ואין שום סברא לדחות דברי התו' שהרי צוררים הם בטעמם ונימוקם (כמש"כ הב"י), [מיהו במנאה בצדיקת עד ולא הרגישה כלל אפשר דאף בשנשללה ממנה ההבחנה בדם המקור מ"מ תליין במכה ע"י לעיל שנסתפקנו בזה, וע"י לק' סק"ו].

חררת דם ואעפ"כ לא סמכין עלה אלא שלא תנא מחמת בעלה, אבל לא להתירה לכתחלה, [מיהו אפשר דה"ל לאו להתירה לכתחלה קאמר אלא שאם היא תחת בעלה לא תתגרש מיהו ל"מ כן אלא אף לכתחלה שרי לה], מיהו אפשר דהכא עדיף שהרופא בקי בתרופותיו משא"כ אן לא בקיאינן בציעותותא שנפל ממנה חררת דם, וז"ע.

(ה) ט"ז א' תוד"ה ומר נראה דדוקא במרגשת כו', נראה דס"ל להתו' דע"י מכה שצמקור אינה יכולה להבחין בדם נדותה אם הוא מחמת וסתה או דם מכה, דגם דם שצמכה גורם אותה הרגשה, ולפיכך ע"כ לטמאות בשאינה מרגשת יציאת דם מן המכה דא"ל"ה לעולם לא תהא טמאה, ולא שייך לשאול אם תרגיש יציאת דם מן המכה כל זמן וסתה וכי לעולם לא תהא טמאה, דליכא כי האי גוונא שתרגיש זיבת דם מכה עונה שלימה, מיהו אם אירע כה"ג ז"ע לדינא דאפשר דאף בחד וסת אמרינן וכי לעולם לא תראה כל שכל העונה א"ל שתבחין בדם נדותה, [ולאו משום דיש לנו לטהרה אף בוסת הבא אם לא תתפרא המכה כחצו כן], עוד יש לעי' בשלא הרגישה כלל ומנאה דם בצדיקה אי מטמאין לה דהכא לא שייך לומר וכי לעולם לא תהא טמאה שהרי נטמאנה כשתרגיש ציאת הדם, ולעולם מרגשת, ואפשר דאמנם בכה"ג טהורה [ע"י לק' סק"ו]. — ולא נחבאר בצדיקה דין אשה שאין לה וסת מהו, ולאחר ל' מסתברא דמטמאין לה דוכי לעולם לא תראה, וציוס החודש או ההפלה של הוסת הקודם נמי אפשר דמטמאין לה דהא חוששת לו וז"ע.

ולפי"ז אשה שיש לה מכה שלא במקור ויכולה להבחין צביאת דם מן המקור, בזה אף שאינה יודעת שדם זה בא מן המכה נמי טהורה כל שידעת שמכתה מוציאה דם, דלא שייך לומר וכי לעולם לא תהא נדה שהרי לעולם מרגשת וכשתרגיש תהיה טמאה, ולא חיישין דאיתרמי ציאת האורח בשעת צדיקה וטעמה בהרגשת עד.

העולה לדינא לפי הנ"ל א. אשה שיש לה וסת שיש לה מכה בא"מ שע"י המכה נשללה ממנה ההבחנה צביאת האורח שלעולם אף צביאת דם מן המכה מרגשת אותה ההרגשה, שלא בשעת וסתה טהורה, ובשעת וסתה אינה טהורה אלא"כ תרגיש יציאת דם מן המכה, אבל כל שהרגשה ומסתפקת אם ההרגשה מדם מכה או מדם נדותה טמאה. ב. אשה שאין לה וסת, כה"ג, מיוס ל' והלאה טמאה, עד ל' נראה דטהורה אלא"כ יום ראיתה הקודם היה צפחות מל' וראתה ציוס זה טמאה, וכן ציוס החודש של ראיה הקודמת אם היה פחות מל' [ותליא בפלוגתת הח"צ והש"ך בשיעור עו"ב], ג. מנאה דם בצדיקה ולא הרגישה כלום [בשעת וסתה או ציוס ל' באשה שאין לה וסת], ז"ע אם טמאה

וסתה כשזדקת ואינה מוצאת אלא במקום אחד בצדדין משני טעמים, האחד משום דכיון שמוצאת תמיד במקום אחד בצדדין אית לן למיתלי במכה דודאי דם שמן המקור בכל הצדדין נשזה הוא הולך, ועוד שצמרדכי הקיל במכה שאין ידוע אם מוציאה דם באשה שי"ל וסת שלא בשעת וסתה, [כן הצין בצדדי המרדכי אצל אין כן דעת הצ"י והד"מ, אלא הא דקתני וחולה במכתה הוא פסקא, וכל רואה מ"מ שלא בשעת וסתה הקיל המרדכי, ואף שצ"ך כתב לפרש כן אף בדעת מהר"א אצל לא משמע כן, ועי' בהגר"א], והקיל הרב כאן אף בטעם אחד, והיינו דביש לה מכה שאין ידוע אם מוציאה דם יש להקל שלא בשעת וסתה באשה שי"ל וסת, [וכן המחבר הקיל בטעם השני לחוד לך ס"ז דודאי מסתימתו משמע דאף באשה שאין לה וסת כן], ובזהגר"א הוסיף דעתה הרש"א דאף במכה שאין ידוע אם מוציאה דם תלינן, מיהו אין כן דעת הש"ך בס"ק כ"ד וכן נחבאר לעיל סק"ה, ועל דברי המרדכי א"א לסמוך כיון שכל הראשונים חלוקים עליו וכמ"ש בש"ך סק"ה, וכתב הש"ך דאף הרב לא הקיל אלא שלא להחזיקה ברואה מ"מ אצל לא לענין נקיים, וכן נראה בדברי המרדכי רק לענין רואה מ"מ הם ואף שהרב סתם, דלא מסתבר שיהא הדבר מוחלט שהוא דם טהור אלא דלא מחזיקין לה ברמ"מ לאסרה לעולם, [ואף לענין זה ז"ע], מיהו בש"ך מבואר דס"ל דעת המרדכי דאף ז"ג א"ס, אצל נראה עיקר כמ"ש, שו"ר בספר מרן שליט"א שלהי מקואות כמ"ש.

שם וכן אם אין לה וסת קבוע כו', ז"ע כיון דס"ס הוא א"כ אף באשה שיש לה וסת בשעת וסתה נמי, וז"ל דאף הרב לא ס"ל דהוי ס"ס גמור ולא הקיל אלא באשה שא"ל וסת עד ל' יום, ובעיקר הדבר נמי ז"ע כמ"ש"ה הש"ך, דמאי ס"ס הוא, וגם מה"מ נסתפק בצדדין הרי דם הנמצא בפרוזדור חייבין עליו, ואולי איירי דוקא בשמשה דבהא איכא ספק צדדין, [ועי' לעיל סק"ד דאף בכה"ג אין ספק צדדין ספק גמור דהא צנמצא על שלו חייבין חטאת, ואין לחשבו כספק ספיקא, מיהו י"ל שלא הקיל אלא שלא לחשבה כרמ"מ אצל לא לענין נקיים ולענין רמ"מ הא חזינן דחשוב ספק מן הצדדין כספק [דהא מתירין לאצבע שלא הוחזקה, בצירוף ספק מן הצדדין], מיהו בלשון הרמ"א מבואר דהקיל אף לענין ז"ג (דהא מסיק לענין מכה המוציאה דם, וכן לענין שעת וסתה)].

במש"ב סק"ה דמכה ששללה ממנה ההבחנה צד המקור ומצאה דם בצדיקה בשעת וסתה יש להסתפק אי טמאה, [דהא מן הדין יש לנו לטהרה אף בשעת וסתה אף בהרגישה ומסתפקת אם הוא מן המכה או דם הוסת, אלא דלא מטהרין כיון דא"א שלא תראה

נמצאנו למידין דהרש"א לא פליג אהו' במש"כ דבאינה מבחנת צין דם המקור לדם מכה טמאה בשעת וסתה, ועיקר דברי הרש"א במבחנת צד המקור ומצאה דם בצדיקה דבזה טהורה אף בשעת וסתה ואף בשעדיין לא יצא דם מן המכה כל שמרגשת שיש לה מכה העלולה להוציא דם, ושפיר י"ל דאף אהו' מודו בזה.

בב"י סימן קפ"ז הביא דברי הגה"מ בשם סה"מ שכתב דאשה שי"ל מכה באו"מ, ואינה יודעת אם מוציאה דם, ומצאה דם בצדיקה או שהרגישה, הר"י טמאה, [ומשמע אף שלא בשעת וסתה], דתניא ונאמנת אשה לומר מכה יש לי באו"מ שממנה יוצא הדם, משמע דוקא כשיודעת שיוצא דם מן המכה חולה זה אצל אם ספק לה אינה חולה, אצל בשעת וסתה אפילו יודעת דודאי שהמכה מוציאה דם, אינה חולה, דאל"כ לעולם לא תהא טמאה, ונראה דהן הנה דברי אהו' דדוקא בשמרגשת שדם זה יוצא מן המכה מטהרין בשעת וסתה, אצל כל שמסתפקת ושללה ממנה ההבחנה צדיקת הדם מן המקור, טמאה, דוכי לעולם לא תהא טמאה, ותחלת דבריו דבעינן שחזע בצירור שהמכה עלולה להוציא דם אצל בלא"ה טמאה אף שלא בשעת וסתה, וגמלא דבריו מסכימים אף עם דברי הרש"א, [ובצ"י לא כ"כ].

ס"ו א' ואם יש לה מכה באו"מ חולה במכתה, אע"ג דכל אשה חולה במכתה ואף בשעת וסתה [ע"פ האופנים הנזכרים לעיל], וא"כ כש"כ רואה מ"מ דחולי הוא וכל שיש לתלות במידי אחריו אית לן למיתלי, מ"מ אינטריך לאשמועינן אע"ג דרואה לעולם א"ת וא"כ שמא יש לה וסת שרואה מ"מ, אפ"ה אמרין דאף במכה יש שמתגלעת ע"י תשמיש ותלינן בזה.

המתבאר מכל האמור לעיל, דמכה ששוללת ההרגשה צד המקור, [ואפשר דכל מכה כן היא], אם מרגשת שעכשיו יוצא דם מן המכה, טהורה, אפילו בשעת וסתה, ואם אינה יודעת אם הדם מן המכה או מוסתה, הר"י טמאה, דז"א בשעת וסתה, וכן מיוס ל', או בוסת שאינו קבוע באשה שאין לה וסת, אצל שלא בשעת וסתה, טהורה, וכ"ז ביודעת שמכתה עלולה להוציא דם, וסגי במרגשת שיש לה מכה העלולה להוציא דם אף שלא בדקה לראותה, אצל אם ספק אם המכה עלולה להוציא דם, טמאה אף שלא בשעת וסתה, ולהאמור לעיל דינים אלו מוסכמים, ואשה שיש לה מכה שאינה שוללת ההרגשה צד המקור, ומצאה בצדיקה, וא"י אם הוא מן המכה או מן המקור, טהורה אף בשעת וסתה.

(ו) יו"ד סימן קפ"ז ס"ה בהגה"ה וכו' כו' אע"פ שאינה יודעת דודאי שמכתה מוציאה דם, (כז"ל ובספר שלפני כתוב הוציאה והוא ט"ס), בתשובת מהר"א שהביא הצ"י הקיל באשה שי"ל וסת שלא בשעת

[עי' פ"ת ס"ק כ"ט בשם כ"י וצ"ל, ומש"כ נראה עיקר, ואע"ג דמשמע דוקא אחד היינו מתירין אלא משום וכי לעולם לא תראה וא"כ הכא י"ל דנטמא מיום שלשים, אבל אין נראה כן דמאי אולמא דיום שלשים מוסת הקודם (ואדרבה נראה דוקא הקודם עדיף עי' לעיל ס"ד ס"ק"ה וסק"ז), הר"ז כאילו נחיר וסת הראשון ונאסור השני [באשה ש"ל וסת החודש], לכך נראה דאסורה כשראתה ביום הוסת הקודם בין ביום החודש בין בשיעור ההפלה], אבל אם ראתה בשעת וסתה או מיום ל' אסורה, ואף בשמאלה בבדיקה ולא הרגישה ד"ל א"ל במכה שוללת ממנה ההרגשה בדם המקור אבל מכה שאינה שוללת ההבחנה בדם המקור לעולם היא טהורה אלא"כ תרגיש בדם המקור, ואם מרגשת עכשיו יציאת דם מן המכה טהורה אף בשעת וסתה אף במכה ששוללת ההבחנה בדם המקור. — מכה שמוציאה דם א"ל שנדע מבדיקה שהמכה מוציאה דם אלא כל שמרגשת בעצמה שיש לה מכה העלולה להוציא דם, סגי. — דינים אלו אף לענין ז"ל הם.

מכה שא"י שמוציאה דם, היה נראה עיקר שאין להחיר אף באשה ש"ל וסת שלא בשעת וסתה אף במאלה בבדיקה, אבל אין כן דעת הרמ"א, והסכים עמו הש"ך באשה ש"ל וסת שלא בשעת וסתה לענין רמ"א, וצ"ע.

לענין כתמים כל שיש לה מכה תולה בה אף שא"י אם מוציאה דם, כ"כ בשה"ת, ואף בשעת וסתה (כ"כ הש"ך), והא דתנן נ"ח ב' שלא אמרו חכמים הדבר להחמיר ומבואר דבראיה דאורייתא אף במכה שיכולה להגלע לא תלין שאני הך חששא דשמא נתגלעה דחשש רחוק הוא שהרי חיתה וגם עכשיו היא גלודה ומה"ת לומר שצינחם נתגלעה משא"כ מכה שבמקור שפיר יש לתלות שהיא מכה המוציאה דם, וזוהי נסתלקה תמיהת הח"ס בסימן מ"ו על הב"י, והדבר מוכרח שהרי בכתמים אמנם תלין אף במכה שא"י אם מוציאה דם, וכמדומה שכבר כתב כן בס"ט.

בגליון מהרש"א בשם תשו' חב"י דהיכא דתלין במכה גם בשופך כקיתון תלין בה, ונראה שאין כאן מקום לקבוע ולעולם הדבר תלוי באומד דעת בני אדם או הרופא אם אפשר למכה שמוציא כ"כ דם, וכל שהדבר ראוי לתלות במכה הר"ז תולה בה, ונראה דאף אשה השופעת הרבה בימי נדחה, אפ"ה בשעת וסתה אפילו ראתה מעט טמאה, [בש"ל מכה המוציאה דם ואינה מרגשת אם עכשיו מוציאה דם], דאף בכה"ג שייך לומר וכי לעולם לא תהא טמאה ואין לדחות דתהיה טמאה כשתהא שופעת כהרגלה, שאף אם תמנעט מהרגלה מתקיים וסתה וממילא אין לנו לחייב שלעולם תהא שופעת הרבה, מיהו אם מכתה א"י להוציא דם אלא מעט שהוא

לעולם, אבל בשלא הרגישה כלום אפשר דטהורה דלא שייך לומר וכי לעולם לא תהא טמאה דהא נטמאנה כשתרגיש, מיהו אפשר דכיון דמטעם וכי לעולם לא תראה א"ל לתלות במכה לא חילקו חכמים בכך ובכל אופן שהספק אם הדם מן המכה או מן המקור טמאה], ראיתי כעת שבחו"ד ס"ק"ט החמיר בדבר, והגרע"א בגליון השיג עליו דבחינה יודעת אם מכתה מוציאה דם הא ודאי נטהר אף בשעת וסתה בבדיקה ס"ס, דהא התם במרגשת שהדם מן המקור טמאה מן הדין וא"כ ה"ה בשידוע שמכתה מוציאה דם נמי דוכי בשביל זה מגרע גרע [וכן מנאמתי בנו"ב קמא יו"ד סימן מ"א ס"ק י"ג], אבל החו"ד לשיטתו שפירש דברי הרמ"א במאלה דם בלא בבדיקה דהוי ממש ככתם, אבל במאלה בבדיקה ודאי אסורה והכא במאלה בבדיקה קאמר, ונראה דלמה שחלק הש"ך על הרמ"א, ואית' לן להחמיר כוותיה דנמוקו עמו, דנקטינן להחמיר כדעת החו"ד דאף במאלה בבדיקה ולא הרגישה כלום טמאה שזוהי הדעת נוטה, וגם הגרע"א לא חלק אלא לפי דברי הרמ"א שיש ס"ס במאלה בבדיקה וזוהי ודאי מנסתב דנתי דבמרגשת אסורה מטעם דוכי לעולם לא תהא טמאה [בש"ל מכה שבידוע שמוציאה דם], מ"מ לא אסרינן במאלה בבדיקה שיש שם ס"ס, אבל למאי דקיי"ל כדעת הש"ך שאין כלל ס"ס ודאי אסרינן אף במאלה בבדיקה דאידי ואידי חד ספיקא הוא, ולא חילקו חכמים, [ובעיקר הדבר נדדנו לעיל לדקדק דאף הרמ"א לא הקיל בשעת וסתה מטעם ס"ס, וגם אפשר שאין דברי הרמ"א אלא בשמשה וכמש"כ לעיל].

לדעת המרדכי דאין דין רמ"א אלא באשה שאין לה וסת, אבל אשה ש"ל וסת שלא בשעת וסתה לא תלין בתשמיש, ז"ל הא דקאמר י"ב א' מהו שתבדוק לחייב בעלה חטאת ל"ד חטאת אלא ספק חטאת, [דספק נראה ודאי דאף המרדכי מודה דהוי אלא דס"ל דלא אסרינן לה מחמת זה לבעלה, ודאי נריכה ו"נ], א"נ באשה שא"ל וסת קמביעא ליה אי יש לה להחמיר ומעיקר הדין ס"ל דודאי א"ל לבדוק דהא דרשב"א בעסקוקה בטוהרות וכדאמר י"ב ב', ומודה המרדכי בהרגישה פה"מ דאף שלא בשעת וסתה חייבת בחטאת, וכדמנן היה משמש עם הטהורה כו' ושלא בשעת וסתה איירי, (ואף דיש לדחות באשה שאין לה וסת אבל האמת כמש"כ). — וסברת המרדכי ז"ל דס"ל דבאשה ש"ל וסת אית' לן טפי למימר שמחמת דוחק הנדדין בא הדם מלתלות שמן המקור רואה מ"מ, וכ"כ בש"ך סק"ב.

סוף דבר נקטינן לדינא באשה ש"ל מכה שמוציאה דם שראתה שלא בשעת וסתה טהורה וכן אשה שא"ל וסת עד ל' יום [אם לא ראתה בפחות, דמסתברא דאף ליום החודש או ההפלה של הראיה הקודמת חוששת]

הדמים שוין, ובסתמא אמרינן דשווין הן וטהורה, דל"כ לא הו"ל למימר פעמים אתה מציא אותנו להקיף ולצדוק בדמים, דהא לעולם צריכה לצדוק וממילא א"א להחירה כיון שאין לנו בקיאות במראות הדמים אלא ודאי מודה הרמב"ן דלא מחייבין לה לצדוק לראות אם שוין הם אלא בסתמא מטהרינן לה, אבל ז"ע א"כ נהי שאין לנו בקיאות במראות הדמים אבל כשאין לנו ספק שנשתנה למה נטמאה והלא בסתמא תולין במכתה ולמה טימאה הרמב"ן בכל אופן אף בסתמא, והרי אף בימי חז"ל האשה שופטת בעצמה אם דומה לדם מכתה או שצריך לשאול לחכם, וחכמת הנשים לא נשתנה, וה"נ כל שצריך הכרעה נטמא, ואפשר דס"ל להרמב"ן דנהי דהיכא דלא אפשר בצדיקה מטהרינן לה בלא צדיקה, אבל מ"מ לכתחלה היו מזריכים החכמים לצדוק בשאפשר, וכל אשה שבאה לפני החכם שמנאה דם ויש לה מכה היה מבקש החכם דם מכה להקיף ולראות וכיון שאנו אין לנו בקיאות בכך שאף אם נדמה לנו שהמראות שוין אפשר שאין שוין מו א"א לנו להחיר דם מכה כלל, שלא הקילו חכמים אלא בשאפשר לצדוק ואז אף באירע שא"א מטהרינן אבל כל שאנו צריכין לטהר לעולם בלא צדיקה לא מטהרינן, אבל ברא"ש פ"י סימן ג' מבואר דעת הרמב"ן דלעולם צריכה לצדוק ולראות שדם מכתה שזה לדם ראיתה ורק אז מטהרינן, אבל בסתמא אסורה, והרא"ש השיג ע"ז דודאי אף בסתמא טהורה ודוקא צידוע שנשתנה טמאה, וכן השיג שאף לנו בקיאות להחיר בשני מראות שלפנינו אם שוין הם אם לאו אף שבמראות הדמים הכשרות ושאינן כשרות לא בקיאות. — לקמן בפ"ו דין ט"ז כתב בראה מ"מ שחולה במכה ולא חילק לומר שצו"ל ליתא, ואפשר דדוקא לענין נקיים החמיר, אבל לא לענין רמ"מ להוציא אשה מצעלה, ווסתות דרבנן, וי"ע.

לשוון הרא"ש שם גם אם יש לה מכה תולין כו' עד שידוע לנו ע"פ חכם שהראתה לו דם ראיתה קודם שאירע לה אונס זה [אז] ע"פ עצמה אבל אם בסתם קודם שנודע לנו ע"פ עצמה שדם זה משונה ממראה דם שהיתה רגילה לראות או מדם שהיא רואה עדיין שלא בשעת תשמיש כו', עכ"ל, והדבר פשוט דדם ראיתה ודם שהיתה רגילה לראות שכתב היינו דם מכתה, ואונס זה שכתב ר"ל מה שראתה אחר תשמיש [וכן מבואר ממש"כ אז מדם שהיא רואה עדיין כו' הרי מבואר שצדס מכתה איירי דצדס וסתה לא שייך לספוקי אם רואה עדיין [שלשון זה משמע כמסופק אם רואה אם לא], דהא ודאי יש לה וסת], אבל אין לנו כלל ענין במראה דם נדותה וכ"ה בהלכות הרמב"ן פ"ו דין ט"ז, וכמשנ"ת לעיל והדבר תימא שצדרישה משמע שלא הציין כן. יו"ד סימן קפ"ז ס"ה אם יש מכה בצו"מ כו', עי' ש"ך ס"ק י"ז בשם ב"ח ור"ל בהרשיה פה"מ לא תלינן

פחות מדרך ראייה של רוב הנשים בזה אפשר דאף בשעת וסתה תלינן במכה שהרי טמאה כשתראה כדרך הרואין, ואף בזה יש להסתפק, אלא שכבר כתב כן מרן שליט"א בשלהי מקואות.

(ז) ס"ו א' ואם היה דם מכתה משונה מדם ראיתה אינה תולה, פי' אם דם זה שמנאה עכשיו אינו דומה לדם המכה אינה תולה במכה, ויש לעי' דלעיל י"א ב' אמרינן בצחולה שנשתנו מראה דמים שלה אם שמש טהורה דאמרינן שמש עכרן, [ומשמע אף שנשתנו מראה הדמים ממראה הדמים שלאחר תשמיש ראשון נמי טהורה דאפשר דעכשיו עכרן השמש ובתשמיש הראשון לא עכרן, דל"כ אחתי תצדוק דילמא נשתנו דמיה, (ענין שמש עכרן נראה דר"ל מחמת שהשמש מיעך את הדם בצדדין נשתנו מראה),] וא"כ ה"נ הכא אמאי לא תלינן במכה אף שנשתנו מראה דמים אימא שמש עכרן, ואפשר דלא שייך שמש עכרן אלא בדם בתולין שעיקר הדם בא מחמת דחיקת השמש בצדדין, אבל בסתם מכה אין השמש עוכר את הדם כלל, וכש"כ במכה שבמקור שאין השמש מגיע לשם, [ואף ש"ל דאימא שמש עכרן אינו ספק קרוב, ודוקא בצחולה שלא פסקה מ"מ שהדבר קרוב יותר לתלות בצחולין אמרינן דאף שנשתנו מראה דמים שלה תלינן בצחולין ואמרינן שמש עכרן, אבל במכה שאין הדבר קרוב כ"כ לתלות במכה טפי במקור כמו בדם בתולין, מו לא תלינן שנשתנו הדמים דילמא שמש עכרן, אבל אין נראה כן], ומ"מ נראה דצריך לראות אם נשתנו מראה דמים שלא מחמת הש"ז דודאי הש"ז כשמתערב בדם עלול לשנות מראיתו אבל נראה דאנו אין בקיאות בזה וכל שנשתנה מראה הדמים טמאה.

והנה בזה דאמר שאם דם מכתה משונה אין תולה בזה אשמועינן דא"ע"ג שאפשר לפעמים למכה לשנות מראית הדם ואין הדבר החלטי שמוציא בכל יום אותו המראה, [כן נראה שהוא בחוש שאם הדם נעצר במכה זמן רב משתנה מראיתו] אפ"ה כל שנשתנה מראה דמים שלה לא תלינן במכה, וכש"כ לענין נקיים דצריכה, ונראה דאף בשאין הדם שראתה שזה לדם נדותה התמידי נמי טמאה, דראיה שמחמת תשמיש א"צ להשוות עם ראיה שבוסתה, וכל שנשתנה המראה ממראה דם מכתה טמאה, ופשוט, וכן אשמועינן דלא אמרינן שמש עכרן [וכמשנ"ת טעם הדבר], וכל שנשתנה מראה הדמים טמאה.

לשוון הרמב"ן בהלכותיו פ"ג דין ח' היה זה מכה חוץ או"מ והרי הדם שותת יש מי שהורה שמטהרינן אותה אפי' בזה"ז ויראה לי שמטמאין אותה שאם היה דם מכתה משונה מדם ראיתה טמאה דין התלמוד וא"כ פעמים אתה מציא אותנו להקיף ולצדוק בדמים עכ"ל, משמע דמודה הרמב"ן דלכתחלה א"צ לצדוק שמה אין

שמה פעם ראשון וראתה מ"ת ועדיין לא היה לה מכה ואח"כ נולד זה מכה ואז אם נשתנה דמה ידעין לקבוע דם מכתה ודם ראיתה, וה"ק ברייתא א"ס דם מכתה משונה מדם ראיתה והיינו שידעין מראה דם מכתה ומראה דם ראיתה מ"ת וידעין שראיתה של עכשיו משונה ממראה דם מכתה לא תליין במכתה, (וקצת משמע כן מלשון וא"ס היה דם מכתה משונה מדם ראיתה, דלמש"כ דאירי בראתה פעם ראשון מ"ת ומחמת מכה כזר ראתה, הו"ל למימר וא"ס היה דם ראיתה משונה מדם מכתה, אצל א"ס איירי שכזר ראתה שניהם וידעין שאינם שוין שפיר אפשר למינקט נמי וא"ס היה דם מכתה משונה), וע"ז מפרש הרשב"א דזה משכח"ל דוקא א"ס ראתה פעם או פעמים או כל ראות שבצעל ראשון מ"ת שלא מחמת מכה ואז אפשר לקבוע מראה דם מכתה ומראה דם ראיתה ואז א"ס תראה שלא כראיות שמחמת מכה לא תחלה במכתה, אצל ראתה פעם ראשונה מ"ת וכבר יש לה מכה א"ס לבדוק ומטהרין אף בלא בדיקה, וה"נ א"ס שאלו אנו בקיאיין בבדיקה. — ויש לעי' אכתי ל"ל להרשב"א לפרש דוקא בראתה פעם ראשונה שלא מחמת מכה, הא שפיר יש לפרש שבכזר היה לה מכה בפעם ראשונה אלא שאין מראות הדמים של ראשונה ושל שניה שוין וע"כ חד לאו מן המכה הוא, וי"ל דלישגא דברייתא משמע דידעין הי ניהו מראה דם מכה והי לאו, אצל כזה"ג הרי מספקין בחרווייהו הי מיניהו דם מכה והי לאו ולא שייך לומר א"ס דם מכתה משונה, ומ"מ נראה דהדין אמת דאשה שראתה ג"פ מ"ת ויש לה מכה שא"ס תראה עוד ג"פ מראה אחר טמאה, וי"ע. — הרשב"א לא חלק על הרמב"ן במש"כ שאין אנו בקיאיין לדעת א"ס הדמים שוין או משונים ומשמע שהסקים בזה לדעתו ודלא כדעת הרא"ש.

והנה למדנו מדברי הרשב"א דאף שאין דם מכתה שראתה שלא בשעת תשמיש שזה לדם שראתה א"ס טהורה, ודוקא בשאין דם מכתה שא"ס שזה לדם ראיתה לא תליין, ומ"מ נראה דכל שהדעת נוטה שאין השינוי מחמת הש"ז אלא בעיקרי הדמים אסורה, ואף שברשב"א לפי המבואר משמע דס"ל דזהו דבר שא"ס לעמוד עליו, אצל לא מסתבר כן, וי"ע.

(ח) יו"ד סימן קפ"ו ס"ז א"ס כ"ו שהיא כו' יש לתלות שממכה שבאותו ז' בא כו', יש לעי' א"ס דוקא לענין רמ"ת מיקילין בזה משום דוסמות דרבנן ושללא תמעגן כל ימיה או דאף לענין ז"נ כן, ונראה דראוי להחמיר לענין ז"נ, וי"ע.

(ט) ס"ו א' וא"ס יש לה וסת תולה בוסתה, הראב"ד [בשער הפירה והבדיקה מבואר דמפרש דא"ס יש לה וסת בעלמא קאמר וע"כ דמפרש כן, וכן

אח"כ ידעין שיש לה מכה במקור אצל בוסתה לא, אצל מנאה דם בבדיקה אף א"ס יש לה מכה בבדיקה תולה, וכ"ה בפ"ת ס"ק כ"ב בשם החו"ד.

בחור"ד צביאורים סק"ה כתב ק"ו ומה במכת בתולים שתולין בעבירת השמש מ"מ שלא בשעת תשמיש נריכה בדיקה שמה נשתנו מראה דמים שלה כש"כ אשה ש"ל מכה שאין תולין אלא בלא נשתנו מראה דמים שלה אצל נשתנו לא אמרין אימור שמש עכרן, דשלא בשעת תשמיש נריכה בדיקה א"ס נשתנו מראה דמים שלה, והדברים תמוהים דהתם בעסקוקה בטהרות דנריכה בדיקה שחרית וצ"ן השמשות, וכשמנאה דם נריכה להקיק, שהרי לחומר טהרות חיישינן שמה ראתה וכל שלא ידעין שמראות הדמים שוין אין כאן בדיקה אצל באשה שאינה עסקוקה בטהרות ודאי א"ס בדיקה ולא חיישינן דילמא נשתנו מראה דמים שלה, ובסתמא טהורה וא"ס ו' נקיים, [ולמש"כ לעיל אפשר דכל דברי הרמב"ן לענין נקיים הם], גם מה שפירש דאף במכה יש חשש אימור שמש עכרן כזר נתבאר לעיל דרך אחרת בזה.

כתב הרשב"א במו"ה הארוך בשער ד' והא נמי דחניא א"ס היה דם מכתה משונה מדם ראיתה אינה תולה לא אמרו אלא בזו שהיתה למודה לראות פעם ראשונה ושניה שלא מחמת מכה וא"ס לבדוק ראשון ועכשיו נעשית לה מכה שזו היא שאתה יכולה לעמוד על דם ראיתה ועל דם מכתה, כענין שאמרו גם בצועל את הבחולה נשתנו מראות דמים שלה טמאה אצל בזו שאי אתה יכול לעמוד עליה לא, עכ"ל, ונראה דהמכוון בכאן לומר דנהי דבאפשר לבדוק א"ס נשתנה דם ראיתה מדם מכתה נריך לבדוק אצל בשא"ס לבדוק מטהרין, [ובזה הכי כתב ועוד שאף בשאפשר לבדוק א"ס לבדוק ובסתמא אמרין דשוין הן וטהורה], אצל קשה מה ענין כאן א"ס ראתה פעם או פעמים מחמת תשמיש ועדיין לא היתה לה מכה, והרי בפשוטו מתפרש שעדיין לא ראתה דם מכה ועכשיו לאחר תשמיש הראשון מנאה דם ותליין במכה, אז א"ס לראות א"ס דם מכתה משונה מדם ראיתה, אצל א"ס כזר ראתה דם מחמת מכה הרי אפשר לראות א"ס דם שראתה עכשיו מ"ת שזה לדם מכה או לא, ונראה דס"ל להרשב"א דדם מכה שזא שלא בתשמיש א"ס להבחין בו לדם שזמנאנו לא"ס דכיון שהדם מתערב בש"ז א"ס לדמותו [אף דלא שייך כאן סברת שמש עכרן וכמשנ"ת לעיל, דבסברת שמש עכרן מבואר בגמ' דאף מראה שלא"ס לראיה שלא"ס א"ס לדמות דזימנין עוכרן השמש וזימנין לא, והרי בתולה שלא נשתנו מראה דמים מחמת תשמיש נמי טהורה], וממילא צענין שמתראה דם מכה לא"ס ואז א"ס נשתנה מראה דמים שלא"ס ממראה זה אין תולין במכה, ולפיכך א"ס לראות א"ס נשתנה דם מכתה מדם ראיתה א"ס

שאינן ענין בוסת שאינו קבוע כלל אלא שחוששת לו לכתחלה שמה תקבענו אבל כל שלא נקבע איגלאי מילתא דמקרה הוא, מיהו אם נקבע אח"כ הר"י תולה בו דאיגלאי מילתא דקבוע הוי וכ"ה בש"ך סימן קפ"ז ס"ק ט"ו, וכן בעונה ציננית אינה תולה. — יש להסתפק בראתה ג"פ מ"ת ואח"כ ראתה עוד ב"פ שלא בתשמיש ביום הראיה השלישית, מי אמרינן הך ראייה שלישית שמ"ת בחר קמאי שדינן לה והחזקה לראות מ"ת או"ד בחר בתראי שדינן לה וקבעה לה וסת ועדיין לא החזקה לראות מ"ת, [ע"י לעיל סימן ו' סוף סק"ג], אבל אפשר דכיון דרמ"ת חולי הוא לא מחזקינן לה לרמ"ת ומחזקינן לה לוסת, ועדיין לא החזקה לראות מ"ת, וכש"כ אם אח"כ ראתה ג"פ ביום הראיה השלישית שראתה מ"ת, ואף שמסתבר כן עדיין צ"ע למעשה.

ורש"י מפרש דה"ק אם יש לה וסת קבוע צימים לראות מ"ת [והיינו ששמשא ציניהם ולא ראתה], הר"י תולה בוסתה ואם שמשא ג"פ רזופים צימי הוסת מותרת בין וסת לוסת וא"כ דייקת שפופרת, ויש ללמוד מכאן דדוקא אם קבעה וסת לראות מ"ת והיינו ע"י שהיו לה ציאות היתר צימים אז אף אם שמשא בהם רזופים מותרת בין וסת לוסת, אבל אם שמשא לכתחלה צימים שוים לא אמרינן דיומא קגרים ואסורה אף צימים אחרים, ואין להקשות מ"ש מהא דסימן קפ"ט סי"ט [לדעת רמ"א שם שבט"ז ס"ק ל"ו דדעת הב"י דחוששת מיהא כמו לוסת שאינו קבוע], דשאני התם דודאי היום גורם לציאת האורח אלא שמקדים פיהוק ושפיר אמרינן דלא חיישינן לפיהוק גרידא, אבל כאן אם התשמיש גורם אין היום משתתף כאן כלל, [וליימים גרידא אמנם חוששת אלא שהרי החזקה שציוס זה האורח מקדים פיהוק וממילא אינה אסורה קודם הפיהוק [מיהו קושטא דמילתא דהתם אמנם חוששת לכל היום וכמש"כ בפ"ת שם בשם החו"ד], משא"כ כאן שהתשמיש גורם לציאת האורח ולא האורח גורמו], וגם תשמיש שהוא עושה מרצונו בכל עת שיחפון לא שייך לשלול ע"י שעשה צימים קבועים החשש לימים אחרים וודאי חיישינן לתשמיש גרידא, וע"י לעיל סימן ו' סק"ד וסק"ו, ואף אם תשמיש כקפיצה שאינה חוששת אלא כמו לוסת שאינו קבוע ודוקא בג"פ נמי אין נראה שע"י קביעותו מרצונו צימים שוים לא נחשוש לתשמיש גרידא, שאין עשיית האדם מרצונו צימים קבועים גורם מהחשש שהתשמיש גורם, והרי הדבר מפורש בכלן שפירשו דוקא אם יש לה וסת לכך והיינו שקבעה ע"י שהיו תשמישי היתר צינתיים ומבואר דכלא"ה לא, וכן עיקר, ודלא כמש"כ בתוה"ש בס"ק כ"ט וכבר הביא בפ"ת ס"ק מ"ד בשם הס"ט והחו"ד לחלוק עליו. והר"ז"ה בהשגותיו לספר בעה"ג פירש דאם יש לה וסת ר"ל וסת הפיהוק, ונראה דר"ל דביש לה וסת

הצין הר"ה שם], והרמב"ם והרמב"ן פירשו דר"ל אם שמשא סמוך לוסתה [וכגון ציונא לדרך דמותה, א"י עברה ושמשא, ועוד גוויי ע"י ש"ך סימן קפ"ז ס"ק ט"ו, ויש להוסיף וסת הדילוג והסירוג], והיינו ע"כ בתוך עונת הוסת דשלא בעונת הוסת ודאי אין תולה בוסתה, שהרי לעולם מותרת לשמש בעונה שסמוך לוסתה, והנה לא מיבעיא אם שמשא בשעת וסתה ממש, וכן באין לה שעה קבועה באותה עונה, דתלינן בוסתה, אלא אף ביש לה שעה קבועה בסוף העונה ושמשא בתחלתה נמי תולה בוסתה, דסו"ס מתקיים וסתה כל שרואה באותה עונה, ועוד דתשמיש עלול לגרום להקדמת הוסת, וזו כונת הר"ן בהלכות שכתב שאם סמוך לוסתה שמשא אע"פ שלא הגיע עדיין שעת הוסת עזמה תולה בוסתה לומר שמחמת התשמיש הקדים הדם לבוא קודם זמנו, ואין ר"ל בעונה הקודמת לוסתה אלא באותה עונה שלא בשעת הוסת, וכן מוכח שכתב שכ"כ הרמב"ם וצ"ח"ס לא נזכר אלא סמוך לוסתה, וכן נראה עיקר וכדעת הש"ך סימן קפ"ז ס"ק ט"ו ודלא כמש"כ בצ"מ.

ונראה דאפילו ראתה פעמים מ"ת שלא בסמוך לוסתה לא אמרינן איגלאי מילתא דתשמיש גרים ואף בראיה שסמוך לוסתה גרם התשמיש ולא הוסת ונמנא שהחזקה לראות מ"ת וכעין דאמרינן י"א א' בקפילות, דהתם אין קפיצה גורמת לראיה ברוב הנשים ואין לנו לתלות שצאשה זו גרמה קפיצה לראות, [ואף לדעת הסוברים דקובעת וסת לקפילות], משא"כ כאן דתשמיש יכול לגרום להקדמת הוסת בכל הנשים, ואדרבה ראייה מ"ת שלא בשעת וסתה חולי הוא, לעולם לא מחזקינן מדנפשינן שיש לה חולי שרמ"ת כל כמה שלא החזקה בג' ראיות, [וכן נמי ל"ד לקפלה פעמים צרי"י וצלישית ביום אחר דאמרינן איגלאי מילתא דקפיצה לחוד גרמה, (וכדעת הסוברים דקובעת לקפילות), דהתם ודאי הקפיצה גרמה אלא שאנו מסתפקים אם גם היום משתתף בכך או לא, אבל כאן אם אנו תולין בוסת אין כאן כלל פעולה של ראייה מ"ת (שהקדמת הוסת בעונתו ע"י תשמיש אינו ענין לחולי שרואה מ"ת), וממילא לא אמרינן איגלאי מילתא], וגם עכ"ל הדבר שהתשמיש גורם ראייה בעונת הוסת אפשר שאינה אותה הפעולה שהוא עושה כשמציא ראייה שלא בעונת הוסת ובהכרח משתתפת עונת הוסת בציאת הדם, ואין זה ענין לקפילות וימים שאם הימים גורמים אין הקפיצה פועלת ולא כלום ונמנא שהיום לחוד גרם אמנם לראיה ג"פ.

ונראה דהא דקתני ואם יש לה וסת ר"ל שיש לה וסת קבוע [ואין ר"ל ששמשא סמוך לוסתה] הר"י תולה בוסתה בשאפשר לתלות בו וה"ד כגון ששמשא סמוך לוסתה, ולפי"ז יש לדקדק דדוקא בוסת קבוע תולה אבל לא בוסת שאינו קבוע, והוא דבר שהדעת מכרעת עליו

לתשמיש גרידא, וזוהי יש' צ' סברות או משום דתשמיש כקפיצה או משום שלא להוציא אשה מצולה הקילו חכמים ולא אסרוה כל זמן שלא הוחזקה. — ובחשש וסת המורכב יש מקום עיון דנהי דבקפיצה כה"ג אמנם חוששת היינו משום שיהא לה היתר ולעולם מותרת ציוס זה אם לא קפצה, וכן אם קפצה ועבר שעתה שוב אינה חוששת לעולם לקפיצה ציוס זה, אבל כאן שהנידון שהתשמיש גורם ונמצא שתאסר לעולם לשמש ציוס זה אפשר שלא אסרו חז"ל בכה"ג, ומ"מ קשה להקל מדנפשינן כל זמן שלא נמצאו כן בדברי הפוסקים.

י"ד סימן קפ"ז ס"י הרואה דם כו' מיהו מיחש חיישין כו', הוא מדברי הגה"מ, ונראה דהא דנקט ליל צ' [כ"ה בהגהות מיימוניות] של טבילה, היינו כדרך שאמרו בגמ' ל"ט א' ט"ו לטבילה ונקט לשון הגמ' למימני מטבילה ועיקרו חשבון ההפלה, והיינו שחוששת לחשבון ההפלה שאם ראתה מ"מ במופלג ט' ימים מוסתה הר"ו חוששת לאחר ט' ימים, והן הנה דברי מהר"ם שכתשו' הרשב"א סימן תתל"ט שכתב דחוששת ליום החודש, והעתיק דבריו בהגה"מ לענין חשש ההפלה, והא דנקט ליל צ' של טבילה ולא נקט ליל טבילה היינו דבלי טבילה היה מקום לטעות שהחשש משום טבילה, ולכך נקט ליל צ' של טבילה דנדע שהנידון הוא מחמת חשש ההפלה, אבל אין לפרש שהנידון כאן משום דילמא טבילה גרמה, דהא דהא כוונת ההגהות לפרש חשש שזריכה לחוש אשה שראתה פ"א מ"מ, והאיך שצ"ק עיקר החשש שהוא יום החודש וההפלה, ונקט חשש אחר שהטבילה גורמת, ועוד היכן מצינו חשש כזה שאשה שראתה ציוס אחר טבילה שתחוש שמא טבילה גורמת, ואף בלי טבילה לא נמצאו בהדיא דחיישין דילמא טבילה גרמה, ועוד מאי שייטי' לרואה מ"מ, בכל הנשים היה לו לפרש שחוששות שמא טבילה גרמה כשראות ציוס הטבילה או למחרתו, ועוד שאנו רואין דברי מהר"ם שתשובה יש' לן לפרש שהן הן הדברים, לכך נראה עיקר שהכוונה בכהן שחוששת לשיעור ההפלה, אבל באחרונים ז"ל לא מבואר כן.

ברם מש"כ שא"צ לפרוש ליל שני של טבילה שלישי, צ"ע מ"ט, והא חיישין לוסת מורכב מתשמיש והפלה, וא"כ כל שלא שמה לא שייך לומר שנקטר הוסת, וא"כ למה לא תחוש לעולם לשיעור הפלגה, ואפשר כמש"כ לעיל דכל שזריכה להאסר לעולם לשמש ציוס זה לא אסרו חז"ל מחמת חשש וסת שאינו קבוע, ולכך אינה חוששת אלא פ"א מפני חשש וסת הימים לחוד, ומשעבר ולא ראתה שוב מותרת לשמש אף בשיעור הפלגה, דלא אסרינן לה לעולם בשיעור זה של הפלגה משום חשש וסת המורכב, וצ"ע. ובפ"ת בשם החו"ד כתב לפרש דהא"נ דדוקא בעברה ושמה אינה חוששת

הפיהוק ושמה ופיהוקה וראתה תלינן בוסתה ואין ראייה זו מטרפת לב' ראיות אחרות מ"מ בלא פיהוק, אבל אם בכל הג"פ פיהוקה וראתה הרי היא מוחזקת לרואה מ"מ בהקדמת פיהוק [כ"כ בהדיא שם], ונראה דאם למודה לראות בסוף הפיהוק ושמה בתחלת הפיהוק וראתה לא תלינן בוסתה דכיון דמותרת לשמש בתחלת הפיהוק כבסימן קפ"ט סכ"ה ש"מ שא"א לוסת שיקדים והר"ו כמעונה לעונה דלא תלינן בוסתה וכמש"כ הש"ך סימן קפ"ו ס"ק ט"ו, [ודברי הר"ו"ה בלמודה לראות בתחלת הפיהוק א"נ בשאין לה קצב] מיהו אפשר שיש לחלק וצ"ע. — בשאין לה וסת לפיהוק אף אם ראתה פעם עם פיהוק ופעמים בלא פיהוק הרי אלו מטרופין והוחזקה בראיה מ"מ.

ובל הני פירושי הילכתא נינהו דלא פליגי אלא בפירושא דברייטא, וכ"כ בצ"י סימן קפ"ו.

י' נראה דאכלה שום צא' ניסן וראתה ואכלה גם בט"ו וראתה ואכלה בכ"ט ולא ראתה, שוב אינה חוששת לא' אייר אף שאכלה, ואע"ג דלכתחלה כשראתה צא' ניסן אמרינן דילמא אכילה ויומא קגרים מ"מ כשחזרה וראתה בט"ו אמרינן איגלאי מילתא דלאו יומא קגרים אלא אכילה קגרים וכיון דאכלה בכ"ט ולא ראתה תו לא חיישין, ואע"ג דאפשר דתקצב לאכילה וליום גם צא' וגם בט"ו, ואמנם אם תחזור ותראה צ"פ צא' בירחא ובט"ו בירחא מסתברא דתקצב לה וסת המורכב מאכילת שום וימים אלו, אבל מ"מ עכשיו אינה חוששת להם, שהרי אם אכלה שום א' ניסן וראתה וא' אייר וראתה וט"ו אייר וראתה אמרינן דאיגלאי מילתא דאכילה גרמה ולא יומא [וכמש"כ בטור סימן קפ"ט לענין קפירות], ולא אמרינן דילמא קצבנה וסת המורכב לשני ימים אלו, והיינו משום שיש לנו לתלות הכל בקצב אחת וה"נ בראתה רק צ"פ צא' ובט"ו נמי לא חיישין שמא קובעת וסת המורכב לב' ימים אלו אלא אינה חוששת אלא לאכילה לצד ומשעקר תו לא חיישא כלל.

הרואה דם מ"מ יש בה ג' חששות, שמא היום גורם ולא התשמיש, ושמא התשמיש גורם ולא היום, ושמא שניהם כאחד גורמין, ואע"ג דקפצה וראתה כתב הש"ך סימן קפ"ט ס"ק מ"ח שאינה חוששת לימים גרידא, אפשר לחלק דשאני קפיצה שפעולתה טפי בציאת האורח והיינו שהקפיצה עקרה הדם המקובץ שלא הגיע עדיין זמנו ללאת, אבל תשמיש י"ל דשאני ושפיר מספקין אף ציוס גרידא, וגם הרי לעולם שמה ולא ראתה, ואין התשמיש גורם לראיה ברוב הנשים, ושפיר חיישין דאיתרמי שמה סמוך לראיה ויומא קגרים, [ועי' לעיל סק"א], ואם כי אין הדבר מבואר בהדיא שחוששת לימים גרידא מ"מ נראה להחמיר. — והנה אינה חוששת

מיחשבה אלא ראה קמייתא ואינה מוחזקת ברוחה מחמת תשמיש, וז"ע.

יא) קודם שגבול לבאר דין ראתה ג"פ סמוך ללידה ראוי להקדים מה שגראה מן הסברה בזה, והנה אשה שראתה אחר לידה ג"פ רזופין מ"ת ודאי אסורה, ואם עברה ושמה ולא ראתה הר"ז מותרת, חזרה וראתה ג"פ אחר לידה שניה, שוב אסורה, ואם עברה ושמה ולא ראתה חזרה להיתירה, שוב ראתה ג"פ אחר לידה שלישית, שוב אסורה, עברה ושמה ולא ראתה חזרה להיתירה, ועכשיו יש לדון בלידה רביעית לאסרה לשמש, שהרי הוחזקה לראות מ"ת בג' ביאות ראשונות שאחר לידה, ודין לידה כדן קפיה, [אלא דמסתברא דלידה פועלת אף לאחר ימים מרובים], ואפשר שלא הוחזקה לראות מחמת לידה בג"פ ראשונות שתשמש אח"כ שמה בסמוך ללידה, ולפי"ז אם בכל הג"פ הראשונים שמה כל הג"פ בז' החדשים הראשונים שאחר הלידה, יש מקום להחזיר לשמש בחודש השלישי, וגומר דלאו ג' ביאות ראשונות שסמוך ללידה גורמות, אלא ימים הסמוכים ללידה גורמים, [אבל אם לא היו התשמישים שוים בג' לידות ראשונות וכגון שבלידה א' היו הג' ביאות ראשונות בחודש ומחצה, ושמה פעם רביעית בסוף החודש השני ולא ראתה, וכלידה שניה שמה פעם שלישית בסוף החודש השני וראתה בזה, הרי איגלאי מילתא דלאו זמן קגרים אלא ביאות גרמי, מיהו אם בכל הג' לידות לא שמה פעם רביעית עד החודש השלישי וכן ככולם שמה פעם שלישית בחודש השני אפשר ש"ל שהימים גורמים ומראה הרביעית המוקדמת שבכל הג' לידות ואילך מותרת], זהו כד' א' שיש לדון בו להיתר, ועוד נד' יש להחזיר שאפשר שמחמת הלידה יש לתלות בצדדין טפי מבמקור, ולפי"ז אף בסמוך ללידה מותרת, ואם כבר שמה ג"פ אחר לידה רביעית יש כאן מקום להחזיר שהרי הוחזקה שאינה רואה מחמת לידה אלא ג"פ ראשונים.

והנה בדברי הגהות ש"ד הנידון אחר לידה ג' לאחר ראיתה ג"פ, ולמש"כ לעיל כה"ג ודאי אסורה וכן דעת מהר"י הלוי, אבל ה"ר יוחנן חולק, וכתב שני כדדים להחזיר, הא' דעת ר"ת דס"ל דאין דין רואה מ"ת אלא באשה שמיד בתחלת נשואי ראתה מ"ת ולא היו לה ביאות היתר כלל, אבל אם כבר הוחזקה גם בביאות היתר הר"ז מותרת, וכתב הטעם דתליין שהוא מן הצדדין, [ועיקר הדבר ז"ע וכי חולי הרואה מ"ת א"א להיות אלא מתחלת ברייתה והרי שפיר יש שבה החולי אח"כ והאין נתיירא], ואע"פ שכבר כתבו שאין לסמוך אדברי ר"ת אלו, היינו דוקא בשלא חזרה אחר ביאות אסור, אבל אם עברה ושמה אח"כ ולא ראתה כו"ע מודו דכה"ג תליין שהוא מן הצדדין ומותרת אף אם תחזור ותראה ג"פ, [ג"ז ז"ע

עוד, אבל כל שלא עברה ושמה הר"ז חוששת לעולם לליל שני של טבילה, אבל א"א לפרש כן בלשון השו"ע דמשמע בהדיא שלעולם אינה חוששת ליל ב' של טבילה שלישית, וז"ע.

שם בהגה"ה ואם ראתה ג"פ בכל פעם כו', זה לשון תשו' הרשב"א ואם הורגלה לראות סמוך לטבילה כל שעת תשמיש הראשון וכן עשה ג"פ רזופין לג' טבילות שכל תשמיש ראשון ראתה דם מח"ת כו' אין לה תקנה לישאר תחת בעלה כו', והמתפרש בפשוטו דכוונתו לפרש עיקר דין רואה מ"ת ופירש דהיינו שרואה בביאה ראשונה שאחר טבילה ג"פ רזופין, ואה"נ דראה ראשונה משכח"ל אף שלא בסמוך לטבילה אבל איך ב' ראיות לא משכח"ל אלא בסמוך לטבילה שהרי זריכה טבילה מחמת ראה הראשונה, ושיטתו דלישנא נקט שראתה ג"פ סמוך לטבילה, אבל הרב בהגה"ה כנראה מפרש דאף אם שמה באיסור קודם טבילה ולא ראתה אפ"ה כל שאחר טבילה לא היה לה ביאה בלא ראה מיקרי רזופין והוחזקה לראות מ"ת לאחר טבילה, והדברים ז"ע היכן מצינו ענין כזה שאף שאינם רזופים כיון דלאחר טבילה לא היתה ביאה בלא ראה מיקרי רזופין, אם באנו לומר שהטבילה גורמת לא מצינו כה"ג אלא ביום הטבילה וא"נ למחרתו אבל לאחר ימים רבים מן הטבילה לא מצינו ענין שהטבילה גורמת לראות דם בתשמיש ראשון יהיה מתי שיהיה, וגם בתשו' הרשב"א לא נזכר כלל שעברה ושמה בינתיים ושיש ענין מיוחד בביאה ראשונה שלאחר טבילה, וז"ע.

בחדושי הגרע"א כתב בשם תשובת אמונת שמואל דמשכח"ל רואה מ"ת ג"פ רזופים בלא טבילה בששמה ג"פ בליילה אחת ולא בדקה העדים עד בשחרית, והדברים תמוהים דכיון שהוחזקה נדה אחר תשמיש ראשון מה בכך שמצינו דם אח"כ לאחר תשמיש שני והלא מוחזקת היא בדם, האם המשמש בנדה שלא פסקה תחשב רואה מ"ת, וז"ל דמייירי שבדקה גם ל"ת והיו העדים נקיים, אבל אף בזה י"ל דאינה נחשבת לרואה מ"ת בימי נדה וכש"כ באותה עונה שראתה בזה, [וגם בדיקה של"ת שמהומה לביאה אינה מעידה בהחלט שאין שם דם], שהרי הוחזק מעין פתוח, [ואף שמחמירין שקובעת וסת בימי נדה מ"מ שלא להוציא אשה מצעלה אפשר דאין להחמיר וגם י"ל דראה מ"ת שאני ולא גרע מסמוך לוסתה דאמרינן דמחמת התשמיש הקדים הוסת, וכש"כ בימי נדה שהמעין פתוח ש"ל שהתשמיש גורם ליציאת הדם, וגם הראב"ד חולק וס"ל דאף בזמן הזה אינה קובעת וסת בימי נדה, וגם שכל הראיות בעונה אחת], וכן נראה דאם שמה ג"פ בליילה אחת ומנחה דם כל ג"פ א"ת אף אם בדקה ק"ת ולא מנחה כלום לא

זוה הוֹנֵךְ לטעם דיש לתלות שהוא מן הדדִין, אצל זוה שמוֹתֶרֶת לאחר לידה רביעית לאחר ששהתה כשיעור הנ"ל, זוה א"צ טעם שהוא מן הדדִין, ואף בהרגישה יציאת דם מן המקור מותרת, דכיון דבג' לידות ראתה סמוך ללידתה ואח"כ חדלה מלראות הר"ז כקצעה וסת לראות סמוך ללידתה ואינה אסורה במופלג מלידתה, ואף שיש לתלות דביאות ראשונות שאחר לידה גרמי ולא הזמן, אצל לא משמע כן בהגהות ש"ד, [וגם בתחלת דבריו כתב מ"מ אפילו אם היה המעשה כן כו' ומבואר שאם הייתה השאלה לאחר שכבר פסקה מלראות לאחר לידה ג' ודאי שהייתה מותרת ובה"ג ודאי היה עיקר הנידון לאחר לידה רביעית דקודם לידה רביעית לית דין ולית דיין דמותרת, ומבואר דאף לאחר לידה רביעית מותרת ואף בלא שמשע עדיון כלל והיינו בששהתה כשיעור שנתרפאה], אלא שהזמן גורם ומותרת לאחר ששהתה כשיעור שנתרפאה, מיהו לאחר לידה ג' לאחר שראתה ג"פ מ"מ זוה אסורה אם הרגישה ביאת דם מן המקור או באופן אחר שאין להסתפק מן הדדִין שהרי עדיון לא הוחזקה שמפסקת מלראות מ"מ במופלג מלידה והרי היא כאשה דעלמא, ודוקא בשיש לתלות שמן הדדִין בא מחמת הלידה, ובצירוף דעת ר"מ, זוה הקיל בהגהות ש"ד, [אצל אין נראה לפרש שאין דברי הרמ"א אלא לאחר לידה ג' אצל לאחר לידה ד' אמנם אסורה דתלין ביאות ראשונות שאחר הלידה, חדא דדברי הרמ"א הם מהגהות ש"ד והסת"ל כן וכמו שנתבאר, גם לא היה סתם הרמ"א לפרש שתאסר לעולם אם תלד, וגם בראתה רק פ"א אחר כל לידה התם ודאי אין הנידון אלא לאחר לידה רביעית, ואדרבא בזהג"ר ס"ק כ"ג משמע שכל דברי הרמ"א לאחר לידה רביעית הם שכתב הטעם משום שקצעה לה וסת, וצלידה ג' עדיון לא קצעה וסת שדוקא בסמוך ללידה רואה שהרי עדיון לא חדלה ג"פ, וגם אין לומר שאף בסמוך ללידה רביעית נמי מותרת דתלין שהוא מן הדדִין, שהרי בהגהות ש"ד לא החיר אלא בצירוף דעת ר"מ וכמש"כ בהדיא והכא לא שייך דעת ר"מ וכמש"כ לעיל, ואין נראה לחלק דבראיה רביעית כיון שכבר הפסיקה ג"פ אמרין דודאי מן הדדִין הוא, וכן מוכח מדברי הגר"א שזכרנו דדוקא שלא בשעת וסתה מותרת, והכי מסתברא, לכך נראה עיקר כמש"כ דדברי הרמ"א הם דמותרת לאחר לידה שלישיית לאחר שכבר שמה ג"פ וראתה, וכן מותרת לאחר לידה רביעית לאחר ששהתה כשיעור שנתרפאה בג' לידות הראשונות, אצל בסמוך ללידה רביעית אסורה].

(צ) יו"ד סימן קפ"ז ס"א אשה שראתה מ"מ ולאחר חצי שנה כו', מסתימת העובדא [בתשו' הרשב"א] משמע דאיידי באשה ילדה שעדיין יש לה אורח כנשים וא"כ ראתה פעמים רבות בזמן חצי השנה, ויש לעי' א"כ ליכא כלל הפלגה של חצי שנה שהרי הרבה

וכי אם נתרפאת פ"א מהיות רואה מ"מ האם כבר הוחזקה שלא תשוב לעולם לחולי זה, וגם אם ע"י חזרתה אמרין שלא היה צה כלל חולי זה ומן הדדִין היה נמי וכי הוחזקה מחמת זה שלעולם לא תהא רואה מ"מ ואולי משום דוקות דרבנן ושלא להוציא אשה מצעלה אקילו צה בכל דהו, וז"ע]. והטעם הב' דכיון דסמוך ללידה ראתה יש לתלות שמחמת הלידה הוכו הדדִין ואף שזו כמכה שא"י אם מוציאה דם וס"ל להמרדכי דאין תולין צה, שאני הכא שכבר ראתה סמוך ללידה וחדלה, ויש לן לתלות שאמנם מחמת הלידה מוציאין הדדִין דם, [ומשמע דשכיח טפי שמן הדדִין יא' דם מחמת הלידה, ממה שהמקור עצמו יתקלקל מחמת הלידה ובאמת צהך עובדא לא חדלה מלראות מ"מ עד אחר שראתה פ"א שלא מ"מ ולפי"ז אדרבה מסתברא טפי לתלות במקור, וז"ע]. ונראה שאין להקל מה"ט אלא לאחר שכבר ראתה ג"פ מחמת לידה ג', אצל לאחר לידה רביעית נראה דאסורה שהרי הוחזקה לראות אחר כל לידה ושמה מן המקור הוא, ואדרבא י"ל דכל שמחמת לידה רואה אף לפי ר"מ אסורה דלא תלין בכחות אלא בלידה וממילא אסורה סמוך ללידתה. (הר"ז כידיעין שיצטור עתה באופן כחות המוציאות דם), מיהו כ"ז אם הביאות הראשונות גרמי והיינו שהפירצה דחוקה ורואה כל ג"פ ראשונים, אצל לא משמע כן בהגהות ש"ד אלא הטעם שהדדִין הוכו ומוציאות דם ע"י ציאה, אצל אף אם לא תשמש אם תמחין עד שיתרפאו הדדִין שוב לא תראה, וממילא ממחנת כשיעור שהיה בלידות ראשונות מן הלידה עד התשיש שלא ראתה צו, ומשמשת, ונראה דאף אם בלידה ראשונה שמה פעם שלישית בסוף החודש השני וראתה צו, וצלידה שלישית שמה פעם רביעית בסוף החודש השני ולא ראתה, אפ"ה לא אמרין דביאות ראשונות שאחר הלידה גרמי, אלא אמרין דלידה גרמה ולפעמים מתרפאת מהר ולפעמים באיחור וצריכה להמתין כפי הארוך שבג' לידות ראשונות ואז מותרת לשמש.

יו"ד סימן קפ"ז ס"י בהגה"ה ואם אירע לה שראתה ג"פ ציאה ראשונה שאחר לידתה כו', הרב לשיטתו דראתה ג"פ אחר טבילה אסורה לעולם אף בזהה ביאות היתר בינתיים דהיינו שעברה ושמה, ולעיל סק"י כתבנו לנטות מזה, מיהו בלידה יש לתלות טפי מצטבילה ובה אפשר דאמנם יש ענין ציאה ראשונה שאחר לידתה, ולכך הוֹנֵךְ כאן להחיר מטעם שיש לתלות שהוא מן הדדִין.

ונראה דכונת הרמ"א להחיר לאחר לידה שלישית לאחר שראתה ג"פ, וכן לאחר לידה רביעית לאחר ששהתה כשיעור שכבר לא ראתה צו מ"מ בלידות ראשונות, ובהא שהחיר לאחר לידה ג' לאחר שראתה ג"פ

(ג) יו"ד סימן קפ"ז ס"א אשה שראתה דם מ"מ כו', אף בשלא צדקה ק"מ כל שמנאה מיד א"מ מחזקין לה ברואה מ"מ, שהרי מן הדין יש לנו לומר דעכשיו חזאי שהרי יש לה חזקת הגוף וחזקת טהרה, וכן מבואר במלחמות בכתובות שלהי פ' אלמנה, [הוצא לעיל סימן ז' ס"ק י"א], ואפשר דאף בעבר וסתה ולא צדקה ושמשה נמי חשיבא רואה מ"מ ולא אמרינן דאורח צא צומנו ולא הרגישה, דדוקא לחומרא אמרינן דחוששת לוסתה אבל לא לקולא, ומעיקר הדין ודאי מחזקין לה לטהורה עד שעת מציאת הדם, והרי בלא אפשר לצדוק מותרת בלא צדקה וכמש"כ לעיל סימן ד' סק"ט, וז"ע, וכש"כ בשעבר יום ל', שאינו כלום, (שאין ענין ציוס ל' כל שלא קבעתו ורק בתחלה אנו חוששין שמה תקבענו).

כתב הראב"ד בשער הספירה והצדיקה ועוד תצין ותדע כי לא נחוש אליה לרואה דם מ"מ עד שיוולד זה ריעותא ע"ז שהרי שנינו בצרייתא נשאת וראתה דם מ"מ משמשת פעם א' ב' ג' כו' ש"מ דרישא באשה שאין לה וסת עסקין כו' משמע דקמייחא לאו ממנינא היא אלמא מעיקרא לא צדקה ולא חיישא ואע"פ שאין לה וסת כו' עכ"ל, וכוננו דצדיקה בשיעור אשם תלוי הוא דבר שאינו מצי שיעשה כן אדם מדעתו מבלי שיהא חייב לעשות כן מן הדין, ומפרש לה לצרייתא דה"ק נשאת וראתה דם מ"מ והיינו סמוך לתשמיש מנאה דם אבל שלא בשיעור א"מ, משמשת פעם א' ב' ג' לצד מהך קמייחא דהא הך קמייחא לאו בשיעור אשם תלוי מנאה דם, וש"מ שלא הוצרכה לצדוק א"מ ואע"פ שאין לה וסת דהא משמע דבתחלת נשואיה מיירי, וכן דקדק בלשונו דאחיליד זה ריעותא שראתה דם סמוך לתשמיש והיינו לא מיד אחר תשמיש אלא סמוך, אבל אם צדקה מיד אחר תשמיש ודאי אף ראה קמייחא ממנינא, ובתוה"ש סק"צ כתב לפרש דאם צריכה צדיקה א"מ אף קמייחא ממנינא ואם אין צריכה צדיקה א"מ קמייחא לאו ממנינא, והם דברים תמוהים מה ענין יש אם חייבו חכמים לצדוק לכתחלה אם לאו לענין כשמנאנו דם א"מ בשיעור אשם תלוי וכי אם לא חייבו חכמים לצדוק א"מ יש לן לתלות שהדם היה ק"מ, [והרי הנידון אי חייבת לצדוק א"מ אינו באיזה מדה יש לחשוש לראיה מ"מ אלא הנידון הוא אי חייבו חכמים לצדוק לחשוש לזה או לא, והכל שוין במדה שיש לחוש לכך], ואין להקל בזה כלל שהדבר נראה פשוט שכונת הראב"ד כמש"כ. — עיקר ראית הראב"ד אינה מוכרחת מלבד מה שאפשר לפרש דמשמשת פעם ראשונה דקאמר ר"ל מה שכבר שמשה, נמי י"ל דאשה זו כבר צדקה בצעל ראשון ג"פ א"מ וממילא תו א"ל לצדוק (דלא משמע דאיירי בנישואין ראשונים ממש דא"כ יש לתלות בבתולים).

ראיות הפסיקו צינחם, וז"ל דאפשר שתקבע לה וסת להפלגה בראיות שמ"מ מבלי כל ענין בראיות שמחמת וסתה, ואה"נ שמתחלה כשראתה פ"א מ"מ חששה לשיעור הפלגה שהיה בין ראיית הוסת האחרון לראיה שמ"מ כגון שוסתה האחרון היה צא' ניסן וראתה מ"מ כ' צו הר"ז חוששת לט' אייר, ואפשר שלעולם חוששת לשיעור זה של הפלגה אא"כ עברה ושמשה שהרי אנו חוששין לוסת מורכב מתשמיש והפלגה, ואפשר שלא אסרוה מחמת זה לעולם ציוס זה ומשעבר ט' אייר (ולא שמשה) ולא ראתה שוב אינה חוששת להפלגת כ' וכמש"כ להסתפק בזה לעיל סק"י, אבל עכשיו שראתה עוד פעם מ"מ הר"ז חוששת להפלגה שבין ראה זו שמ"מ לבין ראה הקודמת מבלי ענין בראיות צינחם, ונראה דבזה לעולם חוששת לחצי שנה מראה שמ"מ ואף שעבר חצי שנה ולא שמשה ולא ראתה מ"מ כשתחזור ותראה מ"מ שוב צריכה לחוש לחצי שנה שעדיין לא נעקר חשש זה כיון שלא שמשה, [והכא לא שייך לומר שלא נאסרה לעולם ציוס מקוים שהרי אין אנו אוסרין אותה אא"כ תחזור ותראה מ"מ], מיהו כל זמן שלא חזרה וראתה מ"מ ודאי אינה חוששת לכולם, שהרי אין כאן הפלגה לחוש הימנה, אבל לא משמע כן בתשו' הראב"ד שכתב שכשעברה הפלגת חצי שנה ולא ראתה שוב אינה חוששת דכל מידי דלא מיקבע בג' זמנין מעיקר בחדא זמנא, ומשמע שיש כאן עקירה ואע"פ שלא שמשה ותו אינה צריכה לחוש להפלגת חצי שנה, וזה ז"ע שכיון שלא שמשה האריך תחשב עקירה, והרי כל החשש הוא לוסת מורכב, וז"ע, שו"ר בדגמ"ר כתב כמש"כ ע"ש.

ש"ך ס"ק ל"ה ואם לא ראתה צט"ו באייר כו', ע"י בדגמ"ר שחמה כיון שלא שמשה צט"ו באייר האריך נעקר חשש זה ולמה לא תחוש גם לט"ו סיון, וע"י לעיל סק"י שכתבנו לצד דכיון שיש לנו לאסרה לעולם ציוס זה לא מצינו שאסרו חכמים בכה"ג ולכך לט"ו אייר חוששת כי שמה תקבע לימים גרידא [וגם אפשר שפ"א חוששת מיהא לוסת המורכב], ותו אינה חוששת, אבל כל כי האי הו"ל לרבותנו לפרושי וז"ע.

שם אבל לוסת ההפלגה א"א בלא ראה שניה, ז"ע למה לא תחוש להפלגה שמוסתה עד עכשיו שראתה מ"מ והלא בפשוטו ענין וסת המורכב הוא שבהפלגה זו מתמלאת אסתה עד שאפשר שתראה ע"י תשמיש או קפיאה וא"כ למה לא תחוש להפלגה מוסתה אטו אם תראה ג"פ מ"מ בהפלגה מסויימת מראית וסתה האם לא תקבע וסת, וכן אם ראתה מחמת וסתה א' ניסן וראתה מ"מ כ' ניסן וט' אייר וכ"ח אייר האם לא תקבע וסת לראות מ"מ בהפלגת כ', וע"י ש"ך סימן קפ"ט ס"ק מ"ח נמי מבואר שאינה חוששת אלא להפלגה שמקפיה לקפיאה וע"י שם בחו"ד צביאורים ס"ק כ"ד, וז"ע.

שפיר אפשר שתראינה אף צימי עיבור והנקה שלא מלאנו שהן מסולקות בדמים עד ששום מעשה לא תביא אותן לראיה, וראיה לזה דעת הט"ז בסימן קפ"ז ס"ק ט"ז דרואה מ"מ חשיב כאכלה שום דקובעת וסת כדלעיל סכ"ג בהגה"ה [עי' לעיל סק"א], ועד ג"פ מותרת שלא אסורה לבעלה לעולם מחמת חשש וסת שאינו קבוע, וברמ"א שם ס"י והוא מדברי הגהות ש"ד דן לאסור אשה שראתה ג"פ מ"מ סמוך ללידתה, ואם איתא הרי מניקה היא ואינה קובעת וסת והרי דינה כוסת שאינו קבוע והיאך תאסר לבעלה לעולם, אלא ודאי וסת שע"י מעשה אף צימי מניקותה קובעת, [ואין נראה לחלק בין ראתה ג"פ צימי מניקותה לראתה פ"א שלא צימי מניקותה]. — ברם בוסת הקפיות דק"י"ל לעיל ס"ז שאינה קובעתה אלא בצירוף ימים בזה יש להסתפק אי קובעת צימי עיבורה ד"ל שאין ענין צימים אלא שלא צימי עיבורה ומניקותה שאז הימים פועלים בציאת האורח בשיתוף קפינה אצל צימי עיבורה אין ענין צימים כלל והוי כקפינה גרידא שאינה קובעת וסת, וכן נראה, מיהו כוסת שאינו קבוע חוששת לקפינה לחוד (וכדלעיל שם), דבוסת התלוי במעשה שוין מעוברת ושאינה מעוברת וכמש"כ באכלה שום, ואף לדעת הסוברים דמעוברת אינה חוששת אל"כ ראתה ג"פ ע"י לעיל סימן א' ס"ק י"ט, נמי חוששת בראתה ג"פ בקפינה אף שאינו אלא כוסת שאינו קבוע שבוה אין ענין במעוברת, ואף לדעת הרשב"א דמעוברת אף מיחש אינה חוששת מ"מ בקפינה חוששת.

מיהו יש להסתפק אם קבעה וסת לאכילת שום שלא צימי עיבורה וכן אם ראתה ג"פ בקפינה שלא צימי עיבורה ונתעברה אי חוששת, דנאי שלא מלאנו שלא תקבע לה וסת ע"י מעשה צימי עיבורה אצל מ"מ י"ל שאינה חוששת לוסת שקבעה שלא צימי עיבורה, ואת"ל שאינה חוששת, ראתה אל"כ פ"א צימי עיבורה מהו, [בוסת הקפיות אי חוששת, ובוסת השום אי חוששת כדן וסת קבוע], מי אמרינן איגלאי מילתא שאף צימי עיבורה רואה בקפינה וע"י שום או"ד עד שתחזוק בג' ראיות צימי עיבורה, [וכן בראתה רק פעמים קודם שנתעברה וראתה עוד פעם שנתעברה נמי היינו הך ספיקא].

מן האמור נלמד דאשה שראתה מחמת תשמיש ג"פ צימי עיבורה אסורה לעולם, [ואין בזה כלל חולק ואף לדעת הסוברים דמעוברת אינה חוששת לראיה שצימי עיבורה אל"כ ראתה ג"פ ואף לדעת הרשב"א דאינה חוששת כלל, ואף אי תשמיש בקפינה שאינה קובעת וסת, אפ"ה ראתה ג"פ מ"מ צימי עיבורה, אסורה, ובפ"ת ס"י קפ"ז סק"ה צ"ח הנו"ב לא כ"כ], ראתה ג"פ שלא צימי עיבורה ונתעברה לא נתפרש, ובפ"ת שם הביא שנחלקו בזה הנו"ב והחור"ד ולדעת הנו"ב אף בראתה

ומדברי הראב"ד למדנו דאשה שראתה פ"א מ"מ חייבת לבדוק אחר תשמיש הבא בשיעור אשם תלוי, ואף כשזכר ראשונה לא מלאה מיד אחר תשמיש בכדי שתחשב כרואה מ"מ אלא באיחור, מ"מ כל שמנוך לתשמיש מלאה חייבת לבדוק א"ת הבא, [ואין חילוק בזה בין י"ל וסת לאין לה וסת], ואע"ג דוסת שאינו קבוע נעקר בלא בדיקה שאני הכא שהוסת בשעת תשמיש ולעולם אפשר שחטטה בהרגשת שמש, [וחרשת נראה דאף בוסת שאינו קבוע נריכה בדיקה, דעיקר הטעם שא"כ בדיקה משום דסמינן מדלא ארגשה].

שם בהגה"ה וי"א שאין לנו בקיאיין כו', ר"ל שאין לנו בקיאיין לדקדק ביותר בשיעור זה וכל שראוי להסתפק שהוא בשיעור אשם תלוי אסורה, אצל כל שהוא לדעתנו בודאי לאחר שיעור אחר ודאי אינה בכלל רואה מ"מ, ועי' בש"ך סק"א.

שם ש"ך סק"א שוב פסק הגאון אמ"ו ז"ל בתשובתו שם דאף אם תשמש אשה זו עוד פעם אחרת או ב' ותמלא מיד בשעת תשמיש מותרת ולא אמרינן איגלאי מילתא כו', כ"ה בהדיא בראב"ד ה"ל שאין ראיה ראשונה שראתה בזה סמוך לתשמיש מן המניין כיון שלא ראתה בזה בשיעור אחר [ועי' ש"ך סימן קפ"ו שכתב כדברי הראב"ד], ונראה דאף אם גם לאחר שכבר ראתה פ"א סמוך לתשמיש לא בדקה בפעם הב' בשיעור אחר אלא מאוחר יותר ומלאה דם דאף ראיה זו אינה מנטרפת, אף שהיתה חייבת לבדוק מיד לאחר תשמיש, ואף בראתה פ"א מיד אחר תשמיש ובפעם הב' לא בדקה עד לאחר שיעור אשם תלוי יש להסתפק אם תאסר כשתראה בפעם הבא מיד אחר תשמיש, וקרוי הדבר שאף בזו לא תאסר, [ואת"ל שלא תאסר יש להסתפק אם תראה עוד פעם מיד א"ת אם תאסר דאפשר דהך זימנא שלא בדקה מיד כלימ' דמי ואינו מבטל ואינו עולה בחשבון ולפ"ז כיון שראתה עוד פ"א אסורה, ואפשר דכל שלא ראתה רגופין מותרת, ול"ע בזה היטב כעת, שו"ר בפ"ת סק"ג צ"ח החור"ד לאיסור].

(יד) יו"ד סימן קפ"ט סל"ג מעוברת כו' ומניקה כו' אינה קובעת וסת כו', נראה דה"ה וסת הפיהוק נמי אינה קובעת, שהרי אין הפיהוק מביא את האורח אלא אדרבה באת האורח מקדים פיהוק וכמש"כ הרשב"א הובא ב"י לעיל בסימן זה, מיהו בהיה לה וסת הפיהוק ונתעברה נראה דחוששת לפיהוק כוסת שאינו קבוע ואע"ג דלשאר וסתות אינה חוששת כדבסמוך סל"ד מ"מ פיהוק גרע שהרי ריעותא קמן שהרי מפהקת.

ונראה דאכלה שום וראתה ג"פ צימי עיבורה או מניקותה קבעה לה וסת דדוקא מציאת האורח שלא ע"י מעשה חשיבי מסולקות דמים אצל ע"י מעשה

תמנא, ז"ע להתיר לדעת הנו"צ והחו"ד שאין מועיל
בדיקה אחר בדיקה ע"י לעיל סק"ד.

(טו) רמב"ם פ"ד מא"צ הכ"א כ"ב, דברי רבנו קשים
שהתחיל שאסורה עד שתצריח וכי"ז תצדוק
לידע אם נתרפאת, וסיים שאם לא נמנא דם על המוך
בידוע שהוא מן הצדדין, ולא ירשא סיפא ולא סיפא רישא,
והניתן לפרש הוא שאמנם הצדיקה משמשת גם לידע אם
נתרפאת והיינו בלא נמנא כלום, דאף בזה מותרת משום
שנתרפאת, אבל סיים רבנו שאם לא נמנא על המוך בידוע
שהוא מן הצדדין לפרש דאף בנמנא דם נמי טהורה כל
שלא נמנא על המוך, וכן מפרש רבנו נמי כונת הצריחתא,
ואם כי קצת דחוק פי' זה בלשון רבנו אבל כונתו נראה
כן, ויש ללמוד מזה דאף לאחר שבדיקה ומנא דם בראש
המוך עדיין מועלת לה בדיקה שאם תחזור ותצדוק ולא
תמנא תחזור להיתירה, שכן משמע לשון רבנו שאסורה
עד שתצריח וכי"ז תדע אם הצריחה בצדיקה זו, משמע
לעולם יש לה תקנה בצדיקה זו, וזה כמש"כ לעיל סק"ד
ודלא כדעת הנו"צ והחו"ד.

בפלוגתה ה"ט והש"ך שזכר לעיל סק"א אי רואה
מ"ת כקפ"ה או כאכלה שום נראה יותר
כדעת ה"ט דהוי וסת כאכלה שום, ואף לדעת הסוברים
דאף לאכילת שום אינה קובעת וסת נמי י"ל דאדרבה
תשמיש גרע וקובעת לה וסת שיש נשים שיש בהן חולי
זה, ומשה"ק א"כ מניין לנו לחדש דלא מנא כלום נמי
טהורה הא אין נעקר צפ"א, הרי פירש בהגה"מ דמשמע
לעולם יש תקנה בשפופרת ואף בלא נמנא כלום,
(ואדרבה מדברי תשו' מיימונית זו משמע דקובעת וסת
לתשמיש דאל"כ בפשוטו יחא דבלא נמנא כלום נמי
טהורה שהרי נעקר בחד זימנא, מיהו יש לדחות דשם
לא סמיכין אשפופרת אלא בנמנא בצדדין דבלא"ה אמרינן
שאין שפופרת שזה לא צדע, וכן סתמית מהר"מ בתשו'
הרשב"א דרואה מ"ת דרבנן כיון דקיי"ל וסתות דרבנן
משמע שיש כאן וסת גמור, וגם דברי הגה"מ שבקפ"ה
חוששת מיהא אחר שראתה ג"פ לא משמע שהוא דינא
דגמ' אלא מסבירא כתב כן, לכן נראה יותר כדעת ה"ט.
[גם בס"ט ס"ק כ"ג כתב דעת הר"ן דבקפ"ה אינה
חוששת כלל אף בג"פ וא"כ ע"כ דתשמיש עדיף מקפ"ה].

(טז) יש להסתפק אשה ש"ל וסת הפלגה וראתה מ"ת
מאיזה ראייה מונה אי מראיה של וסתה או
מראיה זו שמחמת תשמיש, לדעת הרא"ש שנתבאר לעיל
סימן ה' סק"ה דבראיתא מעצמה ראייה שלא בשעת וסתה
הר"ז מונה מראיה זו, דאפשר דהיינו דוקא בראיה
שמעצמה אבל לא בראיה שע"י מעשה, [וכן יש להסתפק
בראייה שמחמת קפ"ה או אכילת שום], ואפשר דהיינו הך
דמ"מ יא' דם ממקורה ובטלה ההפלגה, ולמעשה יש

פ"א או פעמים צימי עיבור עדיין היא מותרת עד
שתראה ג"פ, וז"ע. — [בתשו' חת"ס סימן קס"ד
משמע דס"ל שאין חילוק בין וסת הקפ"ה לוסת הימים
וכי' אינה קובעת וסת ימים צימי עיבור והנקה
ה"נ אינה קובעת וסת הקפ"ה, ואפ"ה כתב דאשה
שראתה צ"פ מ"ת שלא צימי עיבור ופ"א משנתעברה
דחשיבא רואה מ"ת גמורה, וז"ע כיון דרואה מ"ת
כקפ"ה ואינה חוששת אלא בג"פ ונעקר צפ"א וכמש"כ
שם, א"כ כל שלא ראתה ג"פ צימי עיבור אין לה לחשוש
שהרי אין כלל ענין בזה שראתה קודם שנתעברה, ובעיקר
הדבר כבר נתבאר לעיל מה שנראה בזה].

בנו"ב קמא סימן ס"א כתב דאשה שראתה ג"פ מ"ת
ולא היה לה וסת קבוע שאם קבעה אח"כ וסת
שמותרת לבעלה דרואה מ"ת כדין וסת שאינו קבוע
תשמיש כקפ"ה ואשה ש"ל וסת קבוע אינה חוששת
לשאינו קבוע, ולא נהירא דלא מיבעיא למש"כ לעיל סימן
ה' סק"ז דלא קיי"ל כן אלא בוסת הפלגה שאחד סותר
בהחלט לחזירו וזה נדחה שאינו קבוע אבל לא בוסת
החודש, א"כ פשיטא דראיה מחמת תשמיש דמי לוסת
החודש אלא אף לדעת הסוברים דאף בוסת החודש אם
חזרה לוסתה הקבוע אינה חוששת לשאינו קבוע היינו
דוקא בראיות שלא ע"י מעשה אבל ראיות שבאין ע"י
מעשה אין להן כל קשר עם הוסת הקבוע ואינן נעקרין
ע"י קביעת וסת, אמנם ראייה מ"ת עלולה טפי באשה
שא"ל וסת מבאשה ש"ל וסת, וכמש"כ הראשונים בטעם
הרי"ף דמנריך בדיקה א"ת ג"פ באשה שא"ל וסת, אבל
לא מנאנו כלל שע"י קביעות וסת הימים יעקר וסת שע"י
מעשה, והרי אף אשה ש"ל וסת יש שרואה מ"ת כדקתני
בצרייתא ואם יש לה וסת ומבואר דאף צ"ל וסת אפשר
שתראה מ"ת, לפיכך אין להקל, וכבר הביא צפ"ת סימן
קפ"ז סק"א שהחו"ד חולק, [והנו"צ עצמו בסימן ס"א
לא החליט בזה אבל צפ"ת שם הביא שבמק"א החליט כן
למעשה].

בפ"ת סימן קפ"ז סק"ח כתב בשם הנו"צ דאין מועיל
בדיקה שפופרת שצימי עיבור והנקה להיתירה
אחר כך, ויש להסתפק בצדיקה בשפופרת צימי זיבה אי
מותרת אף בין נדה לנדה, [מיהו הא ודאי דראתה ג"פ
מ"ת בין נדה לנדה אסורה אף צימי זיבה ואף להסוברים
דמיתש נמי לא חיישא, מ"מ וסת התלוי במעשה שאני
וכמש"כ לעיל], ומסתמית הפוסקים משמע דמותרת,
וז"ע. [ואף אם אינה מותרת אלא צימי זיבה נמי ראוי
לכתחלה לצדוק צימי זיבה כי שם לא תראה אז ותהא
מותרת לבעלה צימי זיבה, וכשבדיקה ולא מנא על המוך
תצדוק אח"כ בין נדה לנדה, אבל אם צדקה בין נדה לנדה
ומנא על המוך אף אם תחזור ותצדוק צימי זיבה ולא

אף אם אינו נוטה לאדמומיות, וכוונתם ללשנא דלית ליה ארבע דמים אלא מרבה עוד, ע"כ ז"ל דנוטה לאדמומיות דאל"ה לא שייך לרצוי, ואדרבה הא אף בנוטה לאדמומיות נמי איכא טהור כדכתיב צין דם לדם (וודאי לא פליגי הנך ליבני בפירושא דירוק).

שם תוד"ה לית ליה, ע"י מהרש"ל שכתב דלעיל לב"ש לא קשיא להו דאיכא למימר דלית ליה דמיה כלל ומטמא כל מראה אדמומית אבל עקביא דמטמא אף ירוק שאינו נוטה לאדמומית ע"כ דאית ליה קרא מיוחד לרצוי, וכבר כתבנו לעיל שנראה דדברי התו' שייכים אמנם אדברי ב"ש, ומש"כ דב"ש איכא למימר דלית ליה דמיה כלל ז"ע דמשמע דליכא מאן דפליג אדרשא דצין דם לדם וא"כ תיקשי אימא אדום ותו לא, וכדפרכין לעיל, וגם מש"כ דלעקביא אף ירוק שאינו נוטה כלל לאדמומית טמא לא כן כתבו תו' לעיל דבעינן דוקא נוטה לאדמומית, גם מש"כ עוד דעקביא מסתמא מתיר מימי בשר זלי ומימי תלתן וא"כ ע"כ דמיה דוקא, ה"נ איכא למידק אב"ש דמתירין דיהא ממימי תלתן ומימי בשר זלי וכן ירוק אף שנוטה לאדמומית וע"כ דאית להו דמיה דוקא וכן צין דם לדם, אבל העיקר נראה כמש"כ דדברי התו' אמנם שייכים לעיל אב"ש וכמש"כ אמנם בתוספות הרא"ש.

שם גמ' מיתבי הרגה מאכולת כו' מיתבי תולה בצנה ובצעלה כו', הו"מ לשנוי אשאר דמים כדמשני בסמוך אלא דכל כמה דמצי לאוקמי אף אדום מוקי לה.

ב' א' אמר עולא כולן עמוק מכן טמא דיהא מכן טהור כשחור, מכאן מוכח דהני ד' מראות הטמאות לאו משום שהן נוטין יותר לאדמומית, דהא דיהא מאדום אכתי הוא אדום יותר מקרן כרכום ואפ"ה טהור, וכ"ה בתו' הרא"ש, אלא משמע דהני ד' מראות דוקא, ולפי"ז ניחא בפשיטות קרא דצין דם לדם אף לב"ש ולעקביא דהיינו צין אדום לדיהא הימנו דטהור לכו"ע, וז"ל דחכמים קבעו מסבא דדוקא הני ד' מראות, (אבל ז"ע דכל דיהא מאדום הרי הוא עמוק מקרן כרכום והכי לדידינן, וי"ל דיש מראות שאינם דומים במראיתם אלא לאחד ועל ידו נשפטים אם עמוק הימנו או דיהא הימנו, מיהו אם אירע מראה שהוא עמוק מאחד מד' מראות וגם דיהא מאחד מהם נראה שהוא טמא, אבל סתם מראות אינן דומין אלא לאחד מד' המראות ואז עמוק הימנו טמא דיהא הימנו טהור), ויש לעיל י"ט א' פרכין ומג"ל דהני טמאין והני טהורין ומשני משום דכתיב בקרא דדם אדום, ומשמע דר"ל דהני ד' מראות דמו טפי לאדום, ואפשר דהתם לא פריך אלא מג"ל דלמטה מכל הד' מראות טהורין אבל אהני שבין מראה למראה לא פריך, וע"ז ז"ל דקים להו הכי לחז"ל אי

לחוש לשחיהו, [וגם בסתם ראה יש לחוש לשחיהו ע"י לעיל שם], וכן נראה דתולה בוסתה ל"ש אם ראתה לפי חשבון מוסתה ל"ש אי ראתה לפי חשבון מראיתיה שמחמת תשמיש, ואף לדעת הסוברים דמונה מוסתה מ"מ נראה שאם ראתה לפי חשבון ראית המקרה נמי מתקיים וסתה בכך שאינו צמודלט שראית המקרה לא תפסיד ההפלגה אלא כעין רוצא הוא, [וגדולה מזו כתב הרמב"ן ס"ד א' דאף בראתה לפי חשבון ההפלגה אף שדילגה ראה אחת בינתיים מיקרי חזרה לוסתה ע"י לעיל שם סק"ז מיהו צוה נראה דלא קיי"ל הכין].

סימן ח

(א) **י"ט א'** אמר ר' אבהו אמר קרא דמיה דמיה הרי כאן ארבעה, ומ"מ אי לאו צין דם לדם הוי מטמאין כל שיש בו מראה אדמומית ולא הוי דרשין דמיה דמיה למראות הדם, אבל השתא דידעינן דאיכא דם טהור ילפינן מדמיה דמיה שד' מראות טמאין, וממילא אמרין מסבא דהיינו ד' מראות הנוטים ביותר למראה דם וכל שלמטה מהן טהור, ע"י להלן ד"ה כ' א'.

שם אב"א לית להו, כאן שייך דברי תו' שלק' ב' שכתבו דפירוש דלית ליה דוקא ד' אלא נפקא חמישי נמי מקרא אחרינא, והיינו דאי לית להו כלל דמיה דמיה הו"ל לטהר כל המראות חוץ מאדום מקרא דצין דם לדם וכדפרכין לעיל, וכ"ה בתוספות הרא"ש, ולפי"ז ז"ל דאף דיהא ממימי תלתן ומימי בשר זלי אכתי שם דם עליו דהא צין דם לדם כתיב, ע"י להלן ד"ה כ' א'.

שם איכא ציניהו לתלות, נראה דהיינו משום דיומנין מתרמי שמשתנה מראית הדם למראה מימי תלתן ומימי בשר זלי, [אלא דלא שכיח כולי האי כמו שחור], ולכן תולין, אבל בעיקר הדין אין מקום להסתפק בדיהא מד' מראות.

שם ב' אב"א לית ליה, בפשוטו משמע דעקביא לא ס"ל בב"ש, וז"ע הא ודאי מימי תלתן ומימי בשר זלי דומין יותר לאדום מירוק וא"כ טפי אית לן לרצוי כמימי תלתן ומימי בשר זלי מלרצוי ירוק, [והא אף אי אית ליה קרא אחרינא לרצוי מ"מ לא מפורש בקרא איזה מראה], ואולי אה"נ דס"ל בב"ש ומוסיף עליהן ירוק, ויש לעי' והא דיהא ממראה הזהב [דהיינו ירוק דעקביא וכמש"כ תו'] אין נופל עליו שם דם וא"כ היאך יתפרש קרא דצין דם לדם, ודומק לומר דאף דיהא מזהב מיקרי דם, וגם דומק לומר דעקביא יסבור דזהב דמי טפי לאדום ממימי תלתן ומימי ב"ש, אבל זו הדרך המחוררת ע"י להלן ד"ה כ' א'.

שם תוד"ה הירוק דאין זה נוטה לאדמומית כו', ללישנא דטעמא משום דאדום הוא אלא שלקה לא איכפת לן

מִן הַאֲמֹר נִלְמַד דֹּאֲשָׁה הַאֲמֹרֶת דֵּם זֶה טִיֵּהר לִי פְלוּגִי חֹכֶם נֶאֱמַנָה, וְאִם דֵּם שֶׁל עֲכָשִׁי אֵנוּ רֹאִין שְׁוִיָּה בְּמִרְאִיתָהּ לְדֵם זֶה שְׁאֹמֶרֶת שֶׁהַחֹכֶם טִיֵּהֲרֹ מִטְּהֵרִין לָהּ, דִּלָּא חֲשָׁדִין לָהּ לְמִשְׁקֶרֶת, מִיָּהוּ כִּי לְעֲצָמָה אֲבָל לְחֲצִירָתָה יִלֵּל שְׂאִינָה נֶאֱמַנָה וְכָל שְׁנֵאֲרָה לְחֹכֶם לֹאסֹר אוֹ שֶׁמִּתְפַּק בְּדִבְרֵי אֵין לוֹ לְהִתִּיר אִף שְׁחֲצִירָתָה אֲמֹרֶת שׁוּה שְׁהוּא כֹּה טִיֵּהֲרֵי לִי פְלוּגִי חֹכֶם, דְּדוּקָא לְגַבִּי עֲצָמָה הַאֲמִינָתָה תּוֹרָה, אֲבָל מִמָּה שֶׁפִּרְשׁ יִדְבְּעִין אִי נֶאֱמַנָה לְגַבִּי חֲצִירָתָה מִבּוֹאֵר דֹּאִי לֹא חִישִׁין לְטוֹעָה אִף לְגַבִּי חֲצִירָתָה נֶאֱמַנָה, וְיֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק אִי דוּקָא בִּימֵי טִיֵּהֲרָה נֶאֱמַנָה מִשּׁוּם דִּלָּא אִיתְחַזֵּק אִיסוּרָא, וְאִדְרָבָה אִיתְחַזֵּק הִתִּירָא וְעִי"א נֶאֱמַן בְּאִסּוּרִין, אִו"ד אִף בִּימֵי טוֹמְאָה, [הֵינִי בִּימֵי לִיבּוּהָ] עִי"ב פ"ח סִימָן קפ"ו ס"ק כ"ד, וי"ע.

י"ד סִימָן קפ"ח בְּתוֹב"ש סק"ה כְּתִב דַּמְש"ס מִשְׁמַע דֹּאִף אִם מִבִּיָּאָה דֵּם שֶׁהִתִּיר לָהּ הַחֹכֶם וְאֲמֹרֶת זֶה שְׁהוּא כֹּה הִתִּיר לִי פְלוּגִי חֹכֶם נִמִּי אִינָה נֶאֱמַנָה דֹּאִלִּיכ אִמְאִי לֹא מוֹקְמִין עוֹבְדָא דִּילְתָּא בְּכַ"ג, וְאֵין זֶה קוּשִׁיא דְּסִתְמָא דְּעוֹבְדָא דִּילְתָּא לֹא מִשְׁמַע שְׁהִיָּה לָהּ אִתָּה כְּתִב שְׁטִיֵּהֲרֵי לָהּ דְּרַב"ח וְהִרְאִתּוּ לְרַבִּי בְּרִיָּה דְּרַבִּי, וְגַם תִּירוֹן הַגַּמ' קוּשְׁטָא הוּא דוֹדָאִי אֲגַמְרִי סְמִיךְ, וְעִיקָר הַדְּבָר כִּבֵּר נִתְבָּאֵר לְעִיל שְׁבַעֲבָרָא אֵין נִרְאָה לֹמֶר כֵּן שְׁהִיָּה נֶאֱמַנָה לֹמֶר דֵּם זֶה טִיֵּהֲרֵי לִי פְלוּגִי חֹכֶם וְהִי חוֹזִין דּוּה כֹּה וְלִמָּה לֹא תֵּהֵא נֶאֱמַנָה, וְגַם כָּל הַנִּידוֹן בְּגַמ' אִינוּ בַּחֲשַׁשׁ מִשְׁקָר אֲבָל בַּחֲשַׁשׁ בְּדַמִּי.

ש"ם גַּמ' רַב יִצְחָק בֶּר יְהוּדָה אֲגַמְרִיָּה סְמִיךְ, לְפִרְשׁ"י נִרְאָה דַּעַד הַשְׁתָּא נִמִּי יָדַע דֹּאֲגַמְרִיָּה סְמִיךְ, שְׁהִיָּה פִירַשׁ הָא דֹּאֲמֵרִין לְעִיל מַעֲיָקָרָא טְמוּיָה הוּי מְטַמִּי לָהּ דַּמְשׁוּם כְּבוֹדוֹ דְּרַבְּנָה הוּא, וְהַכָּא ה"ק שְׂאִי רִיבִי דֹּאֲגַמְרִיָּה סְמִיךְ וְכֹה וְדֹאִי נֶאֱמַנָה, אֲבָל בְּתוֹ' נִרְאָה דַּמְפִּרְשִׁי מֵאִי דֹּאֲמֵרִין מַעֲיָקָרָא טְמוּיָה הוּי מְטַמִּי לָהּ דַּמְשׁוּם הִיָּה נִרְאָה לוֹ לְטַמְאוֹת וְאִח"כ הִתִּיר מִשּׁוּם שְׁמִיךְ עַל דְּבִרְיָה וְרַק הַשְׁתָּא מוֹקְמִין לָהּ דֹּאֲגַמְרִיָּה סְמִיךְ וְשׁוֹב לְפִי"ז לֹא אִינְטֵרֵךְ לְמִימַר דֹּאֲמֵרָה לִיָּה דְּרַבְּנָה נִמִּי כָּל יוֹמָא מְטַהֵר לָהּ וְרַק הַאִידְנָא דַּחַשׁ בְּעִינָהּ.

ש"ע ש"ס ס"ב נֶאֱמַנָה אֲשֶׁה לֹמֶר כֹּה רִאִיתִי וְאִדְחִיו וְאִם הוּא מִרְאָה לְבָן אוֹ יְרוֹק טְהוֹר, עִיקָרָא דִּהָךְ בְּרִייתָא לֹאֲשִׁמוּעִין דִּלָּא חִישִׁין לְטוֹעָה וְהֵינִי בְּשֶׁהִמְרָאָה שְׁאֹמֶרֶת שְׁכֹה רִאִיתָה נֹטָה לֹאֲדִמוּמִית וְבִשְׁנֵי מוּעָט מִתְחַלֵּף מְטַהֵר לְטַמָּא וְאִפ"ה לֹא חִישִׁין לָהּ לְטוֹעָה, דְּבִאֲמֹרֶת לְבָן כְּשֶׁלֶג אוֹ יְרוֹק כְּכֶרֶת לֹא שִׁיךְ לְמִיחַשׁ לְטוֹעָה, וְאֵין לוֹרֵךְ לְהַשְׁמִיעֵנוּ, וְדִכּוּתָהּ לְדִידֵן אִף בִּאֲמֹרֶת שְׁהִיָּה כְּמִרְאָה הַזֶּה שְׁנוּטָה קֶצֶת לֹאֲדִמִּימוֹת אוֹ מִרְאָה אַחֵר שְׁבִשְׁנֵי מוּעָט נֹטָה לֹאֲדִמִּימוֹת נִמִּי נֶאֱמַנָה וְלֹא חִישִׁין לְטוֹעָה, [מִיָּהוּ אִי הוּי חִישִׁין לְטוֹעָה הִיָּה טְמוּאָה דִּלָּא שִׁיךְ כָּאֵן לֹאֲקוּמָה אֲחֻזְקָתָה דְּכִין דְּדֵם לְפִנֵּךְ אִיתֵרַע בְּעִין].

מִסְבָּרָא אִי בְּקִבְלָהּ, וְאִפְשָׁר עוֹד דְּבִמְרָאָה הָאֲדוּם גּוּוּנִים מִיּוֹחֲדִים וְשִׁפִּיר אִפְשָׁר שְׁבַקְרֵן כְּרֹכּוּם וְאִינֵךְ יֵשׁ טְפִי דְּמִין לֹאֲדוּם מִבְּדִיָּה מִאֲדוּם אִף שְׁלִמְרָאָה עֵינֵינוּ נֹטָה דִּיהָ מִאֲדוּם יוֹתֵר לֹאֲדִמוּמִית, (שְׁאִפְשָׁר שֶׁהַכֹּהֵן חֵלֶק מִמְרָאָה הָאֲדוּם), וְל"ע זֹה הֵיטִיב כַּעַת.

(ב' ב' ו' מִי מִהִימֵי אֵין וְהִתִּיב נֶאֱמַנָה כו', נִרְאָה דִּלָּא פִּרִיךְ דִּילְמָא מִשְׁקָרָא בְּמוֹיֵד דְּשִׁפִּיר יִלֵּל שְׁהִאֲמִינָה שְׁאֵין כָּאֵן דִּינִי עֲדוּת וְכָל שִׁוְדַע שְׁאִינוּ פּוֹגַע בְּכְבוֹד חֲצִירוֹ רִשָּׁא, [לְפִרְשׁ"י דֶּהֲשָׁתָא נִמִּי יָדְעִין דֹּאֲגַמְרִיָּה סְמִיךְ], אֲבָל פִּרִיךְ דִּילְמָא טוֹעָה הִיא וְאִינָה מִבְּחִנָּה בְּשִׁינֵי שְׁהִיָּה בִּין הַדְּמִים, וְע"ז מִיִּתִּי בְּרִייתָא דִּלָּא מִחֻזְקִין לָהּ בְּטוֹעָה שְׁהִיָּה נֶאֱמַנָה לֹמֶר כֹּה רִאִיתִי וְאִדְחִיו, וְלַחֲשַׁשׁ מִשְׁקָר לְעוֹלָם לֹא חִישִׁין שְׁהִיָּה תּוֹרָה הַאֲמִינָתָה כְּדִילְפִין מוֹסְפֶרָה לָהּ.

ש"ם אִיבְעִיָּא לְהוּ כֹּה טִיֵּהֲרֵי אִישׁ פְּלוּגִי חֹכֶם מִהוּ, אֵין נִרְאָה לְפִרְשׁ דְּקִמִּיצְעִיָּא לִיָּה אִי חֲשָׁדִין לָהּ לְמִשְׁקֶרֶת, שְׁהִיָּה נֶאֱמַנָה לֹמֶר דֵּם זֶה טִיֵּהֲרֵי לִי פְלוּגִי חֹכֶם וְכִדְאֵמֶר בְּכַתּוּבָת ע"ב א', וְמָה לִי אֲמֹרֶת זֶה אוֹ כֹּה אִי אִיִּירִי בְּדִלְכָא לְמִיחַשׁ דְּטַעַתָּה, לְכָךְ נִרְאָה דְּקִמִּיצְעִיָּא לִיָּה אִי חִישִׁין דִּילְמָא טוֹעָה הִיא אֲבָל אִי הוּי יָדְעִין שְׁאִינָה טוֹעָה לֹא חֲשָׁדִין לָהּ לְמִשְׁקֶרֶת, [וְכ"ה בְּרַשׁ"י דִּפ"י כִּד מִיִּתִּין לְמִיפְשֵׁט מִבְּרִייתָא דְּנֶאֱמַנָה, אֲלֵמָּה קִים לָהּ בְּמִרְאָה דְּמִים], וְבִעֵי לְמִיפְשֵׁט מִהָא דְּנֶאֱמַנָה לֹמֶר כֹּה רִאִיתִי וְאִדְחִיו וְדִחִי דוֹדָאִי בְּסִתְמָא לֹא מִחֻזְקִין לָהּ בְּטוֹעָה וְלְכָךְ בְּדִלְכָא כָּלֵל דֵּם קָמֵן מְטַהֲרִין לָהּ, אֲבָל בְּשֶׁהִדֵּם לְפִנֵּי וּמִסְתַּבְּרָא לֵן דְּדֵם טְמוֹא הוּא לֹא סְמִיכִין עֲלָהּ וְאֲמֵרִין דִּילְמָא טַעַתָּה, וְכֵן אִף בְּשִׁתְּמִיכָא לֵן אִי הִדֵּם טְמוֹא אוֹ טְהוֹר נִמִּי לֹא סְמִיכִין עֲלָהּ לְשׁוֹת דַּעַתָּה [שְׁמִרָאָה זֶה אֵין צוֹ הַכְּרַעָה וְהוּא סִפְק וְיֵשׁ לְהַחֲמִיר מִסִּפְק] מִחֲמַת אֲמִירָתָה דְּדִילְמָא טַעַתָּה וּמִרְאָה אַחֵר הִיָּה, [אֲבָל מִרְאָה זֶה לְכו"ע הוּא בְּסִפְק], וְכ"ה בְּרַשׁ"א בְּתוֹ"ה בְּתַחֲלַת שַׁעַר רִאשׁוֹן ע"ש.

רַשׁ"י פִּירַשׁ דִּהָךְ בְּעִיָּא בְּשִׁאֲשָׁה אֲמֹרֶת לְחֲצִירָתָה שְׁדֵם כֹּה טִיֵּהֲרֵי לִי פְלוּגִי חֹכֶם, וְנִרְאָה דִּלָּא בָּא לֹמֶר דְּלַעֲצָמָה נֶאֱמַנָה וְעִיקָר בְּעִין לְאַחֲרִים, חֲדָא שְׁאֵין כָּאֵן הַנִּידוֹן בְּנֶאֱמַנּוּתָה מִחֲמַת חֲשַׁשׁ מִשְׁקֶרֶת [בְּצוּהָ הִיָּה שִׁיךְ לְחֵלֶק בִּין לְעֲצָמָה לְחֲצִירָתָה דְּלַעֲצָמָה נֶאֱמַנָה שֶׁהַתּוֹרָה הַאֲמִינָתָה], אֲבָל הַנִּידוֹן אִי חִישִׁין שְׁטַעַתָּה, וְגַם רִאִיוֹת הַגַּמ' הֵם מִנֶּאֱמַנּוּתָה לְגַבִּי עֲצָמָה, אֲבָל נִרְאָה דֹּאֲרִחָא דְּמִילְתָּא קִתְּנִי דֹּאֲשֶׁה דִּיּוּדַעַת בְּעֲצָמָה שְׁכֹה טִיֵּהֲרֵי לָהּ הַחֹכֶם אִינָה בָּאָה לְשִׁאֲלוֹ עוֹד, וְלְכָךְ פִּירַשׁ בְּחֲצִירָתָה, אֲבָל אִה"נ דֹּאִף הִיא עֲצָמָה אֵין לָהּ לְסִמּוּךְ אִמָּה שְׁנִדְמָה לָהּ שְׁכֹה טִיֵּהֲרֵי לָהּ פְּלוּגִי חֹכֶם אֲבָל יֵשׁ לָהּ לְשִׁאֲלוֹ דְּדִילְמָא טוֹעָה הִיא [לְמֵאִי דְּקִי"ל לְחֹמֶרָא כִּין דִּלָּא אִיפְשִׁיטָא בְּעִין].

לפנינו ואין לנו צו הכרע שפיר חיישין שטענה ואין כאן אלא ספק אחד אם מראה זה טהור או לא, ואפשר עוד דבזה ראיתי ואבדתי לעולם חשיב ס"ס ספק שמא אינה טועה ואת"ל טועה היא אכתי מ"מ שמא מראה טהור היה, משא"כ בזה טיהר לי פלוני חכם אין כאן אלא ספק אחד אם הדם הזה טהור או לא, ולא קאימנא האידנא בעיון דדיני ס"ס, [שוב שמעתי ממרן שליט"א לפרש דלקבוע דין חמור הוא, ולא הקילו לקבועו ע"י אשה].

(ג) ב' ב' רבי ראה דם צלילה וטימא כו', רש"י פירש דס"ד שצלילה לא החליט שהוא טמא ורק מספק טימא, וכן נמי ס"ד דביום לאחר שהמתין שעה אחת לא חזר וראה הדם אלא מעצמו הדר צ"י דלילמא מה שנסתפק צלילה עיקר וציוס אשחתי, ופריך דודאי טעה דכל שהוא מסופק צלילה לית ליה למיזל אלא בזה מראה היום, ומשני דצלילה אחוקי' בטומאה בודאי וציוס חזר וטיהר כסבור שטעה צלילה וכשהמתין שעה אחת וראה דמפכת קא מפכת חזר וטימא ואמר שמא טעיתי היינו כיון שדן על פי המראה שנראה צלילה שמא טעה במראה, ולפי פירוש זה מצינו מצוה דגמ' דכשרואין דם צלילה והוא ספק אזלינן בזה מראה היום וכאילו לא ראינוהו צלילה כלל, מיהו אם היה מוחלט לן צלילה לטמא וציוס נראה שהוא טהור וחזין שמעשה לשעה משתנה מראיתו שאדמימותו עוברת מטמאין, אבל לא נתפרש דין החזקוהו צלילה בטמא וציוס נראה טהור ואין אח"כ עוד שינוי במראה הדם, וכן נמי לא נתפרש דין אם נסתפקו צלילה וראינוהו ציוס ונראה שהוא טהור ואדמימותו עוברת משעה לשעה, ולו"ד רש"י היה נראה דאף המקשן ידע שהמתין שעה אחת היינו שחזר וראהו לאחר שעה (גם לשון המתין הכי משמע), ואפ"ה פריך דכיון דס"ד דצלילה לא החליט, הוי לה ראה קמיימא שציוס כחלת ראה ואין לו לדין אלא מה שעיינו רואות ולא חיישין למה שמשתנה אח"כ וגם לא חיישין שמא אילו היה לה היה ודאי טמא, ומשנינן דאה"נ אילו היה מסתפק צלילה כך היה דינו שאין לו לדין אלא מה שעיינו רואות, אבל רבי לא נסתפק צלילה וממילא הוי לה ראית לילה תחלת ראה, ואפ"ה הדר צ"י רבי בראיתו ציוס משום שהכיר שבמראה זה היה מקום לטעות צלילה והוי סבר דלא אישתיי אלא שצלילה עינו הטעתו, אבל כשחזר וראה שמשתנה מראהו חזר הדר למילתא קמיימא דלילה הוי תחלת ראה וטמאה, ואפ"ה אמר שמא טעיתי כי שמא עינו הטעתו צלילה, וכ"ה בריטב"א, ואפשר שאף דעת רש"י כן לדינא ומה שפירש שהמקשן לא ידע דחזר וראהו לאחר שהמתין שעה אחת אולי משמע לו כן בלשון התראן דהשתא הוא דקמפרש הכי, אף שלכאורה אין הכרע למשמעות זו.

לה חזקתה]. — ואין נפקותא צין ימי טהרה לימי טומאה ולעולם נאמנת לומר כזה ראיתי ואבדתי. — ולענין אי אשה נאמנת על של חזירתה לומר כזה היה ונאבד ע"י לעיל מש"כ דברש"י משמע דנאמנת, מיהו צימי טומאה יש להסתפק.

בתו"ה שער ראשון כתב ואפילו בדבר המסופק לנו אין סומכין על דבריה דלילמא כי היכי דלדין לא איצריך לן ולא יכלינן למיקם עליה אידי נמי לא קים לה עליה וסברה כזה היה ואינו, ז"ע מה ענין מה שלא הוזכר לן דין הדם לדידה אידי שפיר קים לה שכה טיהר לה החכם, ואם ר"ל שבדבר שהוא מסופק לנו בשינוי מועט ישתנה דינו וא"כ אפשר שטענה, א"כ באומרת כזה ראיתי ונאבד נמי אם הוא באופן ששינוי מועט ישתנה דינו לא תהא נאמנת ולא משמע כן, לכך נראה דעיקרו ר"ל שכל שיש לנו ספק במראה זה אם הוא טמא או טהור ומספיקא מטמאין לא סמכין עליה להוציא הספק אלא אמרינן דודאי מראה זה אין צו הכרעה לעולם לשום חכם והוא טמא מספק ואידי טענה במראה, ולא דמי כלל לזה ראיתי ונאבד דהתם לא משנינן כלום מחמת דיבורה וממילא לא חיישין לה בסתמא לטועה, אבל הרשב"א הוסיף בכאן דכל שהוא בספק, בשינוי מועט ישתנה דינו, וכי היכי דאין לא יכלינן למיקם עליה ה"נ היא יכולה לטעות בשינוי מועט, (וכך ר"ל שהרי גם אנו יודעים מראה טהור מהו ולא יכלינן למיקם אהאי דמא אי דומה למראה הטהור ה"נ אמרינן דאידי טענה וסברה שדם זה דומה לדם שהראתה לחכם וטיהרו, והיינו דאמרינן דודאי דם זה אף פלוני החכם יסתפק צו ויטמאנו מספק והדם שטיהר גם אנו נטהר אלא שזה אינו דומה לו לגמרי וכמו שאנו מסתפקים, ואידי נדמה לה שדומה לדם שהחכם טיהר). [הרשב"א הכריח מגמ' ד"ז דאף בשאנו מסופקים לא סמכין עליה דפירש דריצ"י הוי מסתפק במראה הדם מחמת דרצב"ח טימא ומצוה דאף כה"ג בכלל בעיין מדמייטין למיפשט מינה, ואין הכרח לזה דשפיר י"ל דהוי פשיטא ליה לטמאות ואפ"ה טיהר, וכש"כ לפרש"י דאף לס"ד הוי ידעינן דאגמרי' סמיך, וא"כ הוי ס"ד דאף אי אגמרי' סמיך לא מהימנא ולמאי דמסיק דכל היכא דאגמרי' סמיך מהימנא י"ל דה"ה בספק, מיהו בעיקר הדין נראה דליכא חולק בזה, דאף בספק לא מהימנא]. ואפשר עוד דבאומרת כזה ראיתי ואבדתי לא חיישין אלא שמא טענה ובאמת לא היה כזה אלא שהיה כמראה שאין צו הכרע [והיינו דבמראה שיש לנו צו הכרע אין אנו חוששין שמא טענה היא], ולכך מטהרינן לה דס"ס הוא שמא אמנם היה כמראה זה שהיא אומרת [שהוא טהור] ואף את"ל שלא היה כזה אלא כמסופק נמי אפשר עדיין שהוא טהור, משא"כ כאן שהמראה

דאף לס"ד מפרשין דהמתין שעה אחת היינו שכשראה אח"כ שחזר למראה דם חזר וטימא [כך מתבאר בדבריו עי"ש], ולפי"ז הרי לס"ד דלילה נסתפק במראה הדם אח"כ ראה קמיימא שזיוס נידונה כחללת ראה ואמר' דודאי טעה במה שחזר וטימא שאף במה שחזר למראה דם טמא אין לו לטמאות כיון שבתחלת ראה היה נראה כמראה טהור, הרי למדנו דאף כשלא ראה את הדם צעודו לח כלל וראהו כשנתיבש והיה מראה טהור מטהרין ליה אף אם חזר למראה טמא, כש"כ כשראהו צעודו לח והיה טהור שאין לו לחוש למה שמשנתה כשנתיבש [ואין זה ענין לאין לו לדיין אלא מה שענינו רואות שזהו שלא לחוש לשמא נשתנה, אבל הכא אף שבהחלט נשתנה מ"מ לא נשתנה הדין שעיקר הדין הוא כמראה הדם צעודו לח ורק בשלא ראהו כשהוא לח בזה צריך לטעם אין לו לדיין אלא מה שענינו רואות שלא לחוש לשמא בהיותו לח היה מראה טמא].

ש"ך סימן קפ"ח סק"ג הביא דברי הב"ח שצמראה לזן וירוק יש לחכות עד שיתיבש שלפעמים כשנתיבש נמצא אדום בקצותיו, ודעת הש"ך שאין לחוש לזה וכל שעכשיו אין בו מראה אדמומית מטהרין ולא חיישין לשמא יתיבש, ומשמע דאם אמנם השתהה אותו עד שנתיבש ויש בו מראה אדמומית אין להחיר, וז"ע הא ודאי עיקר המראה הוא צעודו לח ומה לנו ענין במה שמשנתה מראיתו אח"כ, ונראה דס"ל שאין המראה משנתה מלבן לאדום ורק איפכא מנינו שמראה האדום משנתה ללבן [כמבואר בגמ' לפרש"י], ולכך כשראינו שכשנתיבש הוא אדום ע"כ שאף צעודו לח אדום היה ואנן הוא דטעינו ולא הכרנו ולכך ודאי יש לטמאות, ולא הקיל הש"ך אלא לפי שאין לחוש לכך מסתמא, והנה לפי מה שנתבאר מנאנו בהדיא בגמ' לפירוש ריטב"א שאף מראה לזן עולל להשתנות לאדום, וממילא ודאי לא איכפת לן מה שנראה בו אדמומית כשנתיבש דאמרין שאח"כ נשתנה, וממילא טהורה אף כשראינוהו לאחר שנתיבש והוא אדום. — ונראה פשוט לדעת הש"ך כשהחיר לה החכם ואח"כ אירע שראה כשנתיבש ונמצא אדום דהדר דינא. שו"ר בח"צ סימן מ"ו שכתב דמו לא הדר דינא דדרכיה דרכי נועם, והדברים תמוהים. גם כתב שם דהעיקר המראה שבשעת יציאתו מן הגוף, ותמה על הב"ח והש"ך, וכבר נתבאר.

(ד) ב"א א' אר"י א"ש לא טימא ר"י אלא בחתיכה של ארבעת מיני דמים כו', לק' כ"ב ז' מבואר טעמא דר"י משום דסבר דם קריש ונעשה חתיכה, ויש לעי' אח"כ מידי ספיקא לא נפיק שהרי אפשר שבשר הוא שהרי לפעמים מגדל המקור חתיכת בשר שהרי יש גם חתיכות של מראה לזן וירוק ומשמע קנא לכאורה דבהו לא אמרינן דם ירוק נקרא ונעשה חתיכה, אלא אמרינן

במצנינו למידין לדינא, א) הרואה דם כלילה ומסתפק במראיתו הר"י דן כפי ראייתו ביום וכאלו לא ראהו כלילה כלל, ואף אם ראה אח"כ דם זה שמשנתה מראיתו ואדמומיתו עוברת נמי לא חיישין שמא מראה טמא היה אלא אין לו לדיין אלא מה שענינו רואות וראה קמיימא שזיוס כחללת ראה חשיבא, ב) הרואה דם כלילה והחליט שהוא מראה טמא וחזר וראהו ביום ומכיר במראה שהיה מקום לטעות בו כלילה, הר"י משהה אותו ביום אם משנתה מראיתו הר"י טמא דאמרין דראיית לילה עיקר ולא טעה בזה, אבל אם אין משנה מראיתו אמרינן שראיית היום עיקר וכלילה טעה, ונראה שאין נפקותא בשינוי המראה כיצד היה אם הלצין או האדים [בריטב"א משמע דמפרש דלאחר שהמתין שעה אחת חזר והאדים] וכל שנשתנה מראיתו חזר מייחשבא ראיית לילה עיקר. ונראה דדין זה השני יתא' לדין שאין אנו בקיין לידע אם במראה זה היה מקום לטעות כלילה אם לאו, וגם אין אנו בקיין לידע אם נשתנה מראהו ביום, ולכך לעולם כל שהחוקנוהו למראה טמא חזר לא מכשרין ליה, מיהו דין הראשון אף לדין הוא, [איברא יש מקום לפרש דרבי לא ידע כלל שאפשר שישתנה מראה הדם וכד חזי דמשנתה באת לטעם אין להחיר כל שהחוקנוהו כלילה לטמא, אף אם עכשיו חזר אינו משנה מראיתו ואף אם במראה זה היה מקום לטעות כלילה, דדילמא שניה מראיתו, אבל יותר נראה דאף לס"ד ידע רבי שלפעמים משנתה מראית הדם ואפ"ה חזר וטיהר כיון שראה שצמראה זה היה מקום לטעות כלילה].

שם גמ' לא יאמר חכם אילו היה לח היה ודאי טמא אלא אמר אין לו לדיין אלא מה שענינו רואות, נראה דעיקר מראה הדם הוא בשעת יציאתו מן המקור ואם אז הוא מראה טהור ודאי לא איכפת לן במה שכשנתיבש יראה כמראה טמא, והכא דוקא קמני שכשצא דם יבש לא יחשוש שמא אילו היה לח היה ודאי טמא אלא אין לו לדיין אלא מה שענינו רואות ואין לו לחוש שמא נשתנה ואף בדאיכא רגלים לדבר כגון שעכשיו משנתה מראה הדם ואיכא למימר דגם מאתמול נשתנה אפ"ה לא חיישין להכי, ונראה דאף בצדיקה של הפסק טהרה דקיימא בחזקת טומאה נמי אמרינן אין לו לדיין אלא מה שענינו רואות ולא חיישין שמא נשתנה מראה הדם ומטהרין ליה, ומיהו בשאנו רואין שהדם משנתה אפשר שאין לטהרה שהרי ספק השקול הוא דדילמא כי היכי שמשנתה עכשיו משעה לשעה גם מאתמול עד עכשיו נשתנה ואיתתא בחזקת טומאה קיימא, וז"ע.

ועיקר הדבר מש"כ דעיקר מראה הדם נידון בשעת יציאתו מן המקור מלבד שהוא פשוט בצבא מבואר הוא בסוגיין לפירוש ריטב"א דמפרש דלאחר שעה נשתנה הדם וחזר למראה טומאה, וכן מפרש הריטב"א

המקור הוא שהרי א"ל לפתיחת המקור בלא דם, ולית לן למימר שנאבד כל שאפשר לומר דלאו מן המקור הוא, דודאי נאבד מילתא דלא שכיחא הוא, ומה"ט אף בשיש לה חזקת טומאה יש לטהר, לכך נראה דקושטא קמפרשי דאף צידוע שהמכה או השומא במקור טהורה אף לר"י דלא שייך בהו פתיחת הקבר.

ב"א א' קשתה שנים ושלשי הפילה כו', פלוגתייהו באפשר לפתח"ק בלא דם, ולפי"ז הו"מ לפרושי פלוגתייהו צידעין שהפילה חתיכה דלר"י יהושע מביאה קרבן ונאכל ולת"ק אינו נאכל, אלא דאשמועינן דאע"ג דס"ס לחומרא הוא אפ"ה אינו נאכל, אבל אין נראה לומר דצידעין שהפילה חתיכה אינה מביאה כלל קרבן, שהרי מיירי בשלא בדקה לאחר לידה [דאי בדקה אין כאן ספק ויזה דהא כה"ג מטהרין לה לגמרי במתניתין, וכ"ה בפרש"י], וכיון שלא בדקה הר"י ספק גמור, ואפשר דאף עדיף משאר ספיקות דמסתבר דרובא דפתה"ק דם לכו"ע ולא פליגי אלא בצדקה ולא מנאה דבזה ס"ל לחכמים דש"מ דלא חזאי ולית לן למיתלי שנאבד אבל בשלא בדקה כלל מסתברא דטמאה מספק, וה"נ מביאה קרבן מספק.

מ"ן האמור נלמד דע"כ לא פליגי רבנן עליה דר"י בהפילה חתיכה אלא בשדקה ומנאה טהורה אבל בשלא בדקה אף לרבנן טמאה מספק ולא מוקמינן לה אחזקה דלכו"ע רוב פתה"ק דם נינהו, ויש לעי' אי צעין בדיקה בשיעור וסת סמוך לפתה"ק, [שלא למדנו בשיעור אחר], אבל קצ"ע דהא לא משכח"ל בדיקה בשיעור וסת אלא"כ עד צידה [עי' לעיל ס"ד סוף ס"ק י"ג], ולא משמע כן סתמא דמתניתין, אבל כ"נ.

ה' ב"א ב' אבל פלי פלויי טמאה מאי טעמי' בצשרה קרינא צי', לכאורה נראה דר"ל שיש בקעים בחתיכה עד הדם ונמנא שדס רואה את הרחם, אבל לא איירי שהדס נוגע ברחם דא"כ היינו יש עמה דם דמנין דדם חתיכה הוא כיון שהדס בחוץ ומה צדק שהוא בצקעי החתיכה כיון שנוגע בצדדי הרחם, ולפי"ז למדנו דדוקא בשפופרת טהורה אבל בחצי שפופרת [והיינו כשתחתון השפופרת לארכה], מיקרי שפיר בצשרה כיון שהדס רואה את הרחם, ואף שאינו נוגע ברחם, אבל ברש"י ד"ה אבל כתב ונוגע ברחם, ומבואר דאף שהדס נוגע ברחם ממש מ"מ ניכר הדבר שדס חתיכה הוא ולא דם נדה כיון שאינו אלא בצקעים ומיירי שצדקה ומנאה טהורה, ואף שנגע הדם בצדדי הרחם מ"מ נתקנה דבמנאה טמאה ודאי טמאה ולא אמרינן דם חתיכה הוא, [ולפי"ז י"ל דכל שאין הדם נוגע בצשרה אמנם טהורה אף שאין שם חציצה, וז"ע ועי' לק' סק"ז], וז"ע מה ענין בצדקה זו שלא מנאה כלום כיון דידיעו שהיה דם

בצשר הם, וכן הרי כמין דגים וחגבים אף אדומים צשר נינהו וה"נ אם לא נגמרה צורת דג והוא חתיכה נמי אפשר בצשר הוא, ואין לומר דאע"ג דלא טימא ר"י אלא מספק [ולשון צין כך וצין כך טמאה סובל פירוש זה שהרי לר"י יוחנן דמפרש דצנאצדה החתיכה פליגי נמי לא טימא ר"י דודאי אלא מספיקא וכדאמר לעיל י"ח צ"ל], דא"כ האין קאמר ר' יוחנן (שם) בג' מקומות הלכו חכמים אחר הרוב ועשאוהו כודאי למעוטי הך דר"י והא הכא אף אי קושטא הוא דהאי חתיכה הואי ממראה טמא נמי אין כאן אלא ספק, אלא ודאי משמע דצידעין שהחתיכה מד' מראות הר"י טמאה ודאי, וי"ל דטפי מצי דדם קריש ונעשה חתיכה מחתיכת צשר ולכך תלינן שהוא דם, והא דס"ל לחכמים רוב חתיכות לאו מד' מיני דמים נינהו [כמש"כ תו'], נראה דחתיכה ירוקה ולבנה נמי דם ירוק ולבן נקרא ונעשה חתיכה ולאו צשר הוא, והיינו רובא דרוב חתיכות לאו מדם אדום הוא אלא משאר מראות אבל ודאי טפי מצי חתיכות הנקראות מדם מחתיכות צשר ולכך כל שיש לנו לתלות שאין החתיכה צשר אלא דם שנקרא, אמרינן כן ומשווינן לה כודאי, [ואפשר עוד דס"ל לר"י דליכא כלל שאשה תפיל חתיכת צשר בלא שום צורה, וודאי כל חתיכה שמפלת דם שנקרא הוא], ועי' לק' סק"ז. — ונראה דאף בצשר מקצת מן החתיכה מד' מראות נמי היינו פלוגתא.

הא דקמי' אם יש עמה דם טמאה ולא קמי' סתמא המפלת חתיכה, טהורה, דהא פשיטא שאם יש עמה דם טמאה, נראה דהיינו משום שכל המפלת חתיכה צריכה לחשוש שמא יא' דם וטעונה בדיקה, וקמפרש תנא לאחר בדיקה מה דינה, [ונראה דאף החתיכה צריך לנגב במטלית בדוקה, שאם נמנא עליה דם, טמאה, דודאי דם נדה הוא, שו"ר שכי"ה בשו"ע סימן קפ"ח ס"ה].

שם ורוב חתיכות של ארבעת מיני דמים הויין, יש לעי' אי היינו דוקא בשידענו שלא היה מנורת דגים וחגבים או שאר צורות, שאין הנידון אלא אם היה ממראה טהור או מד' מראות בזה איכא רובא של ארבעת מיני דמים, אבל כל שראוי להסתפק גם בצורת בעלי חיים חו אין כאן רובא, ואפשר גם שיש כאן ס"ס לטהר ספק מראה טהור ספק צורת דג, או דילמא כל שלא ראינו שיש צורת בע"ח לא מספקין צדק, ונראה כד הראשון דכל שראוי להסתפק בצורת בע"ח, טהורה אף לר"י.

ב"ב ב' תוד"ה ליפלוג אשערה וקליפה לא פריך דליפלוג ר"י דמועטין נינהו כו', נראה דקושטא קמפרשי דצדבר מועט לא שייך פתיחת הקבר, אבל בלא"ה ניחא שהרי אם לא נימוחו ממכה הן באין ושפיר אפשר שאין המכה במקור, והעמד אשה על חזקתה ולא נטמאנה מספק, ואדרבה מכיון שלא מנאנו דם ש"מ דלאו מן

פליגי [אלא דשמעינן דחד מחיר טפי מחצריה] ואמרין דבסוג ממוצע קמיפלגי וה"נ הכא שמעינן דחכמים מטהרין טפי ואמרין דחתיכה כשופרת איכא בינייהו, ובשופרת כו"ע מודו דטהורה ובפלי פלויי כו"ע מודו דטמאה, והא דלא ניחא ליה לאביי לפרושי דפלי פלויי פליגי נראה דהיינו משום דמשמע דאמאי דקאמר ת"ק פליגי חכמים, ולא דמודו ליה אלא דסברי שא"ל ליה, וכמש"כ תו' כ"א ז' ד"ה הא, ולכך קמפרש דפליגי דרשא דבצורה דלת"ק לא אימעיט אלא חתיכה דשיע אבל כשופרת לא ולחכמים אימעיט אף כשופרת, [אבל אי הוי מפרש דפליגי בפלי פלויי א"כ מודו חכמים דדרשין בצורה ולא בשפיר ולא בחתיכה אלא דס"ל דא"ל לטעם זה בחתיכה דאינו דם נדה, ולא משמע לו כן], וכ"ה במהרש"א, אבל עיקר דצריהם קשים שאם טעמא דחתיכה דשיע טהורה משום חצינה וכדמשמע דהיינו טעמא דת"ק, א"כ למה כשופרת תהא טמאה והרי חוללת, וכי אורחי' דדס ללאת בחתיכה כשופרת, ואדרבה אי טעמא דדס שבחתיכה משום שאינו דם נדה אית לן לטמא בחתיכה כשופרת דהא הך דם דם נדה הוא אבל אי טעמא משום חצינה מ"ל שיע מ"ל כשופרת, ושמא ת"ק דממעט מבצורה לאו משום דחצינה היא אלא שאין דרך דם נדה לבוא בענין זה, אבל ג"ו קשה וכי טפי אורח הדס לבוא בחתיכה כשופרת מבחתיכה אטומה, לכאורה איכא מסתברא. — העולה לדינא לפי תו' פלי פלויי טמאה, בחתיכה כשופרת טהורה.

והרשב"א מפרש דת"ק סבר דרכה של אשה לראות דם בחתיכה והיינו דחשיב דם נדה ולא דם חתיכה ולא מימעיט אלא משום חצינה וחכמים סברי דאדרבה משום חצינה לא מימעיט דאין חתיכה חוללת ורק משום שאין זה דם נדה אלא דם חתיכה מימעיט, ופלוגמתן בדשיעא אבל פלי פלויי לכו"ע טמאה, ונפ"מ בחתיכה כשופרת שמשום חצינה איכא ומשום דם חתיכה ליכא, וכן בהוציאה דם צידה, [כ"כ הרשב"א], נמי משום חצינה איכא ומשום דם חתיכה ליכא, ולרבנן טמאה דמב"מ אינו חוצץ, ולפי פ"י זה א"ש הא דנאיד אביי מאוקימתא קמיימא, משום דבעי לפרושי פלוגמיהו בדשיע ובמאי דקאמר ת"ק פליגי רבנן, וקצ"ע לפי רשב"א לאוקימתא דרבא דאף ת"ק ס"ל דאין דרכה של אשה לראות דם בחתיכה וא"כ מימעיט משום שאינו דם נדה אלא דם חתיכה א"כ בצורה ל"ל, ואפשר דהיא גופא מבצורה יליף לה, ודוחק, ואפשר דלאוקימתא דרבא ס"ל דחתיכה מימעיט גם משום חצינה וגם משום שאינו דם נדה, ונפ"מ בחתיכה כשופרת דמשום דם חתיכה ליכא ומשום חצינה איכא ולכך נקט ת"ק הך טעמא דבצורה והיינו משום חצינה, ולפי"ז למסקנא בחתיכה כשופרת טהורה אבל לא משמע כן לפי רשב"א, וגם לשון דכו"ע

בפרוהדור וע"כ שנתקנה וא"כ ה"נ אפשר שהיה דם מן המקור ונתקנה והרי בלא בדיקה כלל מסתבר דטמאה מספק [וכדקמני בצרייתא ספק זיבה וכמש"כ לעיל סק"ד], וגם בדיקה זו בלא בדיקה דמי, ואפשר שהדס היוצא מן המקור אינו מתקנה בקל משא"כ דם שבצקעי החתיכה שאין שם אלא נגיעה קלה בקל מתקנה, ולכך בשלא מנאה כלום חשיבא שפיר בדיקה המוכיחה שלא היה דם מלבד דם החתיכה.

והנה לפרש"י מנאנו במסקנא ג' מחלוקות בחתיכה, דת"ק סבר דחתיכה ושופרת כי הדדי נינהו ודוקא שיע אבל פלי פלויי טמאה, דטעמא משום חצינה, ורבנן סברי דחתיכה בלא"ה אינה מטמאה אף שיש בה דם שאין זה דם נדה, ואפי' פלי פלויי נמי, וכש"כ שיע דאיכא נמי טעמא דחצינה כשופרת, ור"י משום רשב"י ס"ל דאדרבה חתיכה דרך ראייה בך ואפילו שיע נמי טמאה שאין החתיכה חוללת, ודוקא כשופרת טהורה, ונראה דקיי"ל כרבנן אע"ג דקומכוס ור"מ ור"ש בן מנסיא ור' אחא ור' יוחנן משום רשב"י כולהו ס"ל דחתיכה שיש בתוכה דם טמאה ואפי' שיע, [מיהו אפשר דר' אחא טעמא אחרינא הוא משום דדס נקרא ונעשה חתיכה ולכך חזינן כל החתיכה כאילו היא למה שאינה חוללת, ולפי"ז כולהו פליגי עליה בזה וא"כ אין שייך להוכיחו בהדי אינך], מ"מ סתמא דמתניתין דדוקא יש עמה דם אבל בחוכה לא, וקיי"ל כן. ובפלוגמא דפלי פלויי נמי קיי"ל כרבנן דהא נשנו דצריהם בשם חכמים ות"ק יחיד הוא וכש"כ לאוקימתא דרבא דלכו"ע אף פלי פלויי טהורה, מנא לדינא דבחתיכה אף פלי פלויי טהורה. — וקצ"ע לפרש"י כיון דחכמים ות"ק לא פליגי בשיע כלל למה נקט תנא דצרייתא פלוגמתן בשיע הו"ל למינקט פלוגמתן בפלי פלויי, מיהו י"ל דנקט עיקר פלוגמתן בסבבא אף דכה"ג ליכא נפקותא לדינא, והנפקותא רק בפלי פלויי, א"נ ה"ק המפלת חתיכה מלאת דם ת"ק סבר דטהורה משום חצינה וממילא דוקא דשיע, וחכ"א טהורה משום שאין זה דם נדה אלא דם חתיכה ואף בפלי פלויי, עוד יש מקום עיון לפרש"י לאוקימתא דרבא כיון דמודה ת"ק דאף בפלי פלויי טהורה, א"כ למה נקט בצורה דהיינו טעמא דחצינה, וקצת דוחק לומר דמבצורה מימעיט, שאינו דם נדה, דמשמע דזה א"ל קרא ולא מבצורה מימעיט, ושמא נקט הך טעמא דחצינה שמועיל לטהר אף בחתיכה כשופרת, אף שהתם דם נדה הוא ולא דם חתיכה, וי"ע.

כ"ב א' תוד"ה כי יש לומר דפליגי בחתיכה העשויה כמין שפופרת כו', כונתם דמסתבר להו דחתיכה העשויה כשפופרת סוג ממוצע הוא בין שפופרת לפלי פלויי, ומפרשי דבהא פליגי ת"ק וחכמים כדאשכחן טובא בש"ס דאיכא פלוגמא דלא מיפרשא בהדיא במאי

אין דרכה כו' משמע דת"ק מודה לגמרי לחכמים אבל חכמים אין מודים לו כלום. — נמצא לפי"ז לדינא פלי פלוני טמאה, בחתיכה כשפופרת נמי טמאה. והרא"ש בשם הר"ש מקו"י מפרש כפרש"י דפלוגמתן אמנם בפלי פלוני אבל לא כמו שרש"י מפרש דטעמא דרבנן משום שאין זה דם נדה אלא דם חתיכה, וכדוהי מפרשין מעיקרא, אלא ה"ט דרבנן דדרשי בצשרה כדרך שהדם בא ולא בשפיר ולא בחתיכה ואפילו פלי פלוני, דטעמא לאו משום חתיכה אלא משום שכל שהדם אינו בא בדרך הרגילה אינו מטמא, ות"ק סבר דדוקא היכא דחייץ טהורה אבל פלי פלוני טמאה, [ומיאן בפרש"י דלישנא דגמ' משמע דהשתא קמפרש פי' אחר בפלוגמתן ממאי דהו' מפרשין מעיקרא, וטעמא דאמנם מיאן אביי לפרושי פלוגמתן כדפרשין מעיקרא נראה דהיינו משום דלישנא דברייתא משמע דאמאי דקאמר ת"ק פליגי חכמים, ולפרש"י מודו חכמים לת"ק אלא שמוסיפין על דבריו, משא"כ לפי הר"ש מקו"י פליגי ת"ק ורבנן דדרשה בצשרה דת"ק סבר דלא מימעט אלא חתיכה ורבנן סברי דכל שאין דרך הדם לבוא אימעט]. — נמצא לדינא דפלי פלוני טהורה וכן נראה בחתיכה כשפופרת נמי טהורה אף שהדם דם נדה, דהא טעמא לאו משום דם חתיכה אלא משום שאין דרך הדם לבוא בענין זה, וגם משמע דמודו רבנן דכל היכא דחייץ אין זה דרך הדם אלא שמוסיפין דאף בדלא חייץ נמי בעינן כדרך שהדם בא, [פלי פלוני כשפופרת נראה דטמאה]. והרמב"ן מפרש נמי דפלוגמתן אי מימעט דם שבחתיכה משום חתיכה או דמשום חתיכה ליכא למעוטי ורק משום שאין זה דם נדה מימעט וכמו לפי הרשב"א, אלא דפירוש הסוגיא מפרש לה באופן אחר והוא דהא דאמרין מ"ס דרכה של אשה לראות דם בחתיכה היינו רבנן דס"ל דמטעם חתיכה ליכא למעוטי ומ"ס אין דרכה כו' היינו ת"ק דס"ל דמימעט מטעם חתיכה, ולפי פירוש זה אפשר לפרש דנפ"מ בחתיכה כשפופרת דלת"ק טהורה דהא חיינא ולרבנן טמאה דהא דם נדה הוא, אבל הרמב"ן פירש לחלק בין מלאה דם לאגור זה דם וכר"י משום רשב"י, ובמלאה דם היינו חתיכה אבל באגור הוא דם נדה, (ור"ל מלאה דם היינו שכל מקום שתחתוך זה מבצננת דם אבל אין זה דם אגור הרבה במקום אחד), ולפי"ז חכמים ס"ל לגמרי כרשב"י באגור טמאה, דלא הו' חתיכה דדרכה של אשה לראות בשפופת וגם חשיב דם נדה, והנה רבא קאמר דכו"ע אין דרכה של אשה לראות דם בחתיכה והיינו כת"ק דאיכא למעוטי מטעם חתיכה, ולא ניחא ליה למימר דכו"ע דרכה של אשה לראות, ואפשר דמסבירא נראה לו כן דכו"ע אין דרכה ס"ל, ואע"ג דר"י משום רשב"י ע"כ דרכה ס"ל אפשר דניחא ליה לרבא לאוקמה ברייתא כסתם מחני'

דקחני עמה אין בחוכה לא ומשמע דאף באגור טהורה, א"נ אפשר דלישנא דת"ק דקאמר בצשרה משמע דהדיא דמטעם חתיכה קאחי עליה, דאי משום שאין זה דם נדה אלא דם חתיכה אין זה ענין לצשרה, ונראה דאף לאוקימתא דרבא קושטא הוא דבדם שאינו אגור אף בפלי פלוני טהורה משום שאין זה דם נדה וכדאמר ר"י משום רשב"י דדוקא אגור, מיהו דהא דקאמר דבאגור טמאה אף בשע' דהא לא קי"ל כוותיה אלא כסתם מחני' וכברייתא דאף חתיכה חוללת, מיהו בפלי פלוני בזה טמאה בדם אגור, והא דנקט ת"ק טעמא דחתיכה ולא נקט טעמא דאין זה דם נדה משום דבעי לטהר אף באגור והתם הטעם משום חתיכה. — נמצא לדינא לפי"ז דם שאינו אגור אף פלי פלוני טהורה, דם אגור בדשעי טהורה בדפלי פלוני טמאה, חתיכה כשפופרת הר"ז כדם אגור דשעי וטהורה. — לישנא דברייתא לאוקימתא דאביי הכי מתפרש המפלת חתיכה מלאה דם ת"ק סבר דטהורה משום בצשרה ולא בחתיכה והיינו משום חתיכה ואף בדם אגור, וחס"א דלאו משום חתיכה אלא משום שאין זה דם נדה ודוקא בדלא אגור.

(ו) רא"ש פ"ג סימן ב' וכן עשה מעשה רבנו שמשון באשה שנעקר מקור שלה וכמין חתיכות בשר היה נופל לה בצית החיזון וטיהר אותה לבעלה כיון שאין דרך נשים לראות כן, ובתוספותיו וכו' צטור מסיים זה שלא היתה פוסקת לראות כ"ז שהחתיכה בצית החיזון, ולא הוכיר רבנו זה זכאן לפי שפשוט הוא שהנידון בראיה שרואה מחתיכה זו שהוא המקור, והנה לפרש"י י"ל שאסורה שלא למדנו אלא דפלי פלוני בחתיכה טהורה משום שאין זה דם נדה אלא דם חתיכה אבל בזכאן שהדם דם נדה שהרי הוא בא מן המקור אף שהמקור נעקר וינא לחוץ מ"מ אפשר שהיא טמאה, אבל הר"ש לפי פירושו דה"ט דפלי פלוני בחתיכה טהורה אע"ג דחשיב דם נדה משום שאין דרך דם לבוא בזה הענין ה"ה נמי אין דרך דם נדה לבוא ממקור עקור ולכך טיהרה, ונראה דאירי דבשעת עקירת החתיכה בדקה ומנאה טהורה דאל"ה אכתי טמאה דילמא יחד עם המקור ינא דם ומנא שראתה כדרך הרואין, מיהו אפשר דאף שבדקה ומנאה טמאה התירה לטבול לאחר ז' ימים אף שלא הפסיקה בטהרה כיון שידעינן שנעקר מקורה וע"כ א"א שתראה כדרך הרואין.

ובב"י סימן קפ"ח כתב לפרש דאירי דלא היתה רואה דם אלא חתיכות בשר ובחוכן דם בפלי פלוני, אבל אם היה דם ממש אפשר שהיא טמאה אע"ג דתלינן במכה ה"מ במכה שבצדדין אבל הכא שהמכה במקור עצמו י"ל שהיא טמאה, וכונתו מצוורת דדוקא בזה שהדם בא ממכה מטהרין אבל בשהדם בא ממקור עצמו אלא שגרם לכך מכה בזה י"ל שהיא טמאה, ואין זה ענין למכה שבמקור

ענין של חנינה ושל דם חתיכה מ"מ בסבבא יש לומר כן, ולפיכך סתם הרמ"א דבברי הר"ש, (שליפירוש הב"י נחא וכמש"כ לעיל), כיון שלא מצאנו בהדיא חולק בזה, אבל מ"מ נראה דראוי להחמיר דמסתברא שלפרש"י ואיך אין להקל מסבבא כיון שאין לזה מקור בגמ'.

(ז) ב"א ב' והאמר ר"י משום רשב"י המפלת חתיכה כו', במידושי הר"ן כתב דלא פריך מהא דסומכוס ומהא דר' אחא משום דהו"מ לדחוי דטעמייהו משום דכשיש דם בתוכה או שחוכה מאדים מוכחא מילתא דכולה דם שנקרש היא, וכונתו דאף בחתיכה שאינה מד' מיני דמים אם יש בתוכה דם אמרינן דכולה דם שנקרש הוא, דגם דם של שאר מראות עביד דמיקריש, והא פשיטא ד"ל דלא חשיבא חנינה, אבל חתיכה ממש של בשר שפיר י"ל שחוצצת ולכך פריך מר"י משום רשב"י דמטמא רק באגור וע"כ משום דם לחוד מטמא [דאל"ה טפי יש לטמאות באינו אגור], וכן לר' אחא נמי דס"ל דם נקרש ונעשה חתיכה לכך אף בתוכה מאדים טמאה שאין דם ירוק שנקרש חוץ וחשיב שפיר בצורה, וליכא למיפדך מהא לשפופרת, ומשמע מלשון הר"ן דחתיכה של שאר מראות לא אמרינן דם לכן הוא שנקרש אלא אמרינן דבשר הוא ודוקא בשיש בתוכה מאדים אמרינן דדם הוא שנקרש, ולפי"ז אפשר דאמרינן דדם אדום הוא אלא שנשתנה מראיתו וכל שיש בתוכו עדיין מראה אדום טמאה, אבל אם היה דם לכן כולו אף שיש בתוכו דם אדום אפשר שהיה דם לכן חוץ כיון שנקרש, ועי' לעיל סק"ד.

ואפשר לכיון מימרא זו דר"י אף לל"ק דר"י לעיל דבחתיכה של ד' מיני דמים לכו"ע טמאה, ואיירי הכא בחתיכה של שאר מראות ואף שיש בתוכה דם או מאדים טהורה דדם חתיכה הוא ולא אמרינן שיש כאן תערובת של דם ירוק ודם אדום שנקרש והטעם אפשר דדם ירוק אינו נקרש להעשות חתיכה וע"כ בשר הוא וכיון שסביבו בשר אף הדם או החתיכה האדומה מבשר נינהו ולא נדות אבל דם אגור דם נדות הוא וטמאה, וברשב"א כתב אמנם דאפשר לכיון מימרא זו עס ל"ק דר"י, אבל ברמב"ן כתב דהא ידידיה והא דרביה [היינו משום רשב"י], ואפשר דס"ל דכי היכי דדם אדום נקרש ה"ג שאר מראות וא"כ היה לן לטמאות כל שחוכה מאדים וכש"כ שיש בתוכה דם אלא ודאי פליגי והא ידידיה הא דרביה וז"ע.

רמב"ם פ"ה מהלכות א"צ הי"ג י"ד, אם רבנו מפרש בגמ' כפרש"י שנבאר לעיל סק"ה, [אם נאמר דלמסקנא לאוקימתא דרבא נמי ס"ל לת"ק וחכמים טעמא דחנינה בחתיכה ובצורה דקאמר ת"ק היינו אמנם טעמא דחנינה אלא דס"ל אף טעמא דאין זה דם נדה, ונאמר

דחניא ס"ו א' דהתם אין הדם דם נדות אלא דם מכה אבל הכא הדם הוא דם נדות ממש אלא שע"י מכה שנעקר המקור בא הדם, ואמנם נראה שכן הוא האמת דאם המקור במקומו ומוציא דם נדות ע"י מכה ודאי היא טמאה כיון שאין הדם דם מכה אלא דם נדות ומה בכך שע"י מכה בא הר"ז כקפנה וראתה, אבל בהאי גווניא שנעקר המקור טיהר הרא"ש משום שאין דרך לראות כך כיון שהמקור אינו במקומו, ואף שרואה דם ממש, וכדמתפרש פשטא דלישנא דהטור וכ"ה בתוספות הרא"ש.

בד"מ סק"ג הקשה על הב"י הא אף במכה שצמקו חולין אם ידוע שמוציאה דם, וכבר נתבאר דעת הב"י וכן עיקר דודאי דם מכה טהור אף אם המכה במקור אבל הכא דם נדות הוא אלא שנגרמה ביאתו ע"י מכה, וכתב עוד דאע"ג דאמרינן אם יש עמה דם טמאה, נראה דשאני זו שהיה ידוע שנעקר טהורה בכל ענין מאחר שאין דרך ראייה בכך, לכאורה משמע דכונתו דאף בצדקה מיד ומלאה טיהר הר"ש דכיון דעכשיו נעקר המקור אף אם יראה טיפת דם קודם שיצא המקור מ"מ אין דרך ראייה בכך שראיה זו ע"י עקירת המקור באה, אבל אין נראה כן אלא הרמ"א מפרש דחתיכת בשר לאו מקור הוא אלא סתם חתיכות בשר אבל המקור כבר נעקר לגמרי, וכיון שאשה זו אין לה מקור טהורה אף אם צדקה ומלאה טמאה כשנפלה החתיכה שיש לתלות בחתיכה, והדבר נ"ע שאם אין לה מקור א"כ כי רואה דם בלא חתיכה נמי תטהר דהא לאו דם מקור הוא אלא דם מכה ואי דדם הבא בדליכא מקור נמי טמאה א"כ מה בכך שיצאה חתיכה מ"מ כיון שמצאנו דם יש לטמאה, ולמה אין דרך ראייה בכך טפי מבאשה שי"ל מקור.

בט"ז סק"ה כתב אמנם כמש"כ דטעם ההיתר משום שהמקור נעקר ויאל לבית החיטון ואין דרך ראייה ממקור צבית החיטון והיתר אף בשעת וסתה, וכ"כ, ברם מה שכתב דאף שלא צדקה עצמה ומלאה טהורה מיד בעקירת המקור נמי טהורה, זה נ"ע דהא דילמא יאל דם מן המקור בעודו במקומו והאיך נטהרנה, וכן מש"כ איזה שיעור יש כאן בין שעת נפילה לאחריה תמוה, שהעיקר שנדע שצשעת עקירת המקור לא יאל דם, ורק לאחר שכבר יאל לבית החיטון התחיל נוטף דם.

ובעיקר מה שסתם המחבר בשו"ע דברי הר"ש, אף דלפרש"י ותו' והרשב"א והרמב"ן לא למדנו דין זה [היינו לפמש"פ הרמ"א דדברי הרא"ש הם ברואה דם ממש בלא חתיכות אבל לפירוש הב"י גם דעת רש"י כהרא"ש], משום דבאמת יש מקום לומר דמקור שנעקר לכו"ע טהורה דבעינן שהדם יאל ממקום הקבוע שלו, ולא טימאה תורה דם שיוצא בפרוודור אף שיוצא מהמקור, ואף שאין הכרע לזה לפירוש רש"י ואיך שלא מצאנו אלא

נדות טמאה ולא אשכחן מאן דס"ל דדם אגור שזחתיכה אינו דם נדות, [אבל א"א לומר דרצנו גריס דדברי ר"י חתיכה קרועה דא"כ הרי מבואר בגמ' דחתיכה קרועה חולצת מדפריקין מהא דר"י לשפופרת וא"כ כיון דקיי"ל דאמנא חתיכה חולצת א"כ אף חתיכה קרועה טהורה אא"כ פלי פלוני, אלא ודאי רצנו גריס כמו שהוא לפנינו וענין קרועה הוא פלי פלוני, אבל אם נימא דלאוקימתא דרצא בצורה דקאמר ת"ק היינו למעוטי דם חתיכה אבל לא מטעם חליצה אחינן עלה, א"כ לא אשכחן מאן דסבר דחתיכה חולצת וכן לאוקימתא דאביי נמי רצנן סברי שאין חתיכה חולצת ואית לן למינקט כוותיה, וא"כ ע"כ דגרסת רצנו דדברי ר"י משום רש"י היתה המפלת חתיכה קרועה וכמש"כ ה"ה, והיינו דבחתיכה שאינה קרועה אף דם אגור שזחתיכה מייחשיב דם חתיכה, ולפי"ז מבואר דאף חתיכה קרועה חשיבא הפסקה דהא פרכין מהא דר"י לשפופרת וכמש"כ לעיל.

ובן לפירוש הרמב"ן למסקנא נראה דאית לן למינקט כרצא ולפי"ז קיי"ל דחתיכה חולצת וא"כ בדש"ע אף דם אגור טהורה, ובדפלי פלוני ודאי טמאה דם אגור, וא"כ ע"כ דגרסינן דדברי ר' יוחנן כמו שהוא לפנינו ולא קיי"ל כוותיה אלא חתיכה חולצת ולכך כתב רצנו חתיכה קרועה דהיינו פלי פלוני, דלכו"ע דם אגור דפלי פלוני טמאה, אבל אי גרסינן דדברי ר' יוחנן חתיכה קרועה א"כ הרי מבואר דאכתי איכא חליצה בחתיכה קרועה אלא דר"י ס"ל שאין חתיכה חולצת וכדאמר ר"ז לר"י וא"כ למאי דקיי"ל דחתיכה חולצת הו"ל לרצנו לפרש דפלי פלוני אבל בחתיכה קרועה אמנא טהורה, אלא ודאי דגירסת רצנו דדברי ר' יוחנן היתה כמו שהוא לפנינו וענין קרועה שכתב רצנו הוא פלי פלוני.

לפירוש הרא"ש נראה דאף אי גרסינן דדברי ר"י חתיכה קרועה נמי לא קיי"ל כוותיה דכיון דטעמא דתנאי דברייתא משום שאין דרך דם לבוא בענין זה ה"ה בחתיכה קרועה נמי אין דרך דם לבוא בענין זה, וכש"כ אי לא גרסינן דדבריו חתיכה קרועה שלא נחדש מעצמו לומר דחתיכה קרועה חשיב דרכה של אשה לראות (והרי פלי פלוני חתיכה קרועה היא ואין דרכה של אשה לראות), והרי לפירוש הרא"ש אף דם נדה טהורה אף בפלי פלוני כיון שאין דרך הדם לבוא בענין זה, ולפיכך א"א לכיון דעת רצנו עס פירוש הרא"ש.

(ח) רא"ש פ"ג סימן א' והא דאמר רבא לקמן בפירקין דכו"ע אין דרכה כו' דהתם פלוגמיהו קמפרש ועיקר שינויא כו' ונפ"מ אליבא דהילכתא דבשפופרת טהורה כו', כונת רצנו מבוארת דודאי אין מדברי רבא שום ראיה לנידון אם אפשר לפה"ק בלא דם ושפיר י"ל דרצא ס"ל א"א לפתה"ק בלא דם וכדאמר

דקיי"ל כן דאמנא חתיכה חולצת [עי' לעיל סק"ה] א"כ ע"כ דרצנו גריס דדברי ר"י משום רש"י כמו שהוא לפנינו דמייירי בחתיכה שלימה ולא קיי"ל כוותיה בזה, דאיהו לא ס"ל דחתיכה חולצת ואנן ס"ל דחולצת, וכן סתמא דמתניתין נמי מוכחא דחתיכה חולצת מדקתני עמה משמע אבל תוכה לא אף באגור, וע"כ טעמא משום חליצה [דלא אשכחן מאן דס"ל באגור דאינו דם נדות אלא דם חתיכה, (לפירוש רצנו דברייתא דמללא דם מתפרש באינו אגור)], וענין קרועה שכתב רצנו היינו פלי פלוני, אבל א"א לומר דרצנו גריס דדברי ר"י חתיכה קרועה דא"כ הרי מבואר בגמ' שיש בזה משום חליצה כדפריקין מהא לשפופרת, וא"כ אי קיי"ל דחתיכה חולצת א"כ אף קרועה טהורה, אא"כ פלי פלוני, אלא ודאי רצנו גריס נמי כגירסא דידן וחתיכה קרועה ר"ל פלי פלוני, מיהו יותר נראה דלפרש"י לאוקימתא דרצא אף ת"ק משום שאין זה דם נדה קאמר וממילא לא אשכחן מאן דסבר דחתיכה חולצת], נראה דלמסקנא קיי"ל שאין חתיכה חולצת וכדאמר ליה ר' זירא לר' ירמיה ותנאי דברייתא משום שאין זה דם נדה קאמרי לאוקימתא דרצא ולא נזכר כלל בדבריהם מענין חליצה, ולפי"ז ע"כ כמש"כ ה"ה דרצנו גריס דדברי ר"י המפלת חתיכה קרועה, ולאו משום חליצה קאמר אלא שדם שזחתיכה אטומה אף אם הוא אגור חשיב דם חתיכה ולא דם נדה ודוקא שזחתיכה קרועה ודם אגור זה אמרינן דדם נדות נכנס בחתיכה (במקום הקרע), [ולפי"ז מבואר דאף בחתיכה קרועה מיקרי חליצה כמו בשפופרת שהרי בגמ' פרכין מהא דר"י לשפופרת, ולפי"ז פלי פלוני איירי דוקא שהדם נוגע ברחם ועי' לעיל סק"ה], ולפי זה ממתניתין ודאי איכא לאוכוחי דלא ס"ל כר"י משום רש"י ד"ל דמתניתין לא איירי אלא בחתיכה שלמה, וממילא קיי"ל כר"י משום רש"י כיון שלא נמצא חולק בזה, ואף לאוקימתא דאביי נמי י"ל דקיי"ל כר"י משום רש"י אף דתנאי דברייתא פליגי וס"ל דחתיכה חולצת כיון דר' יוחנן ס"ל כרש"י וגם ר' זירא משמע דס"ל כן, (מדלא פירש דבמחלוקת שנוי). [ובהא דדם אגור שזחתיכה קרועה חשיב דם נדה לא נמצא כלל חולק דגם ברייתא איירי בחתיכה שלימה וזוה אף דם אגור חשיב דם חתיכה לגירסת רצנו].

ואם רצנו מפרש כהרשב"א אם נימא דלאוקימתא דרצא איכא למעוטי דם שזחתיכה גם משום חליצה [עי' לעיל סק"ה], אף לרצנן, וקיי"ל כן א"כ ע"כ דגירסת רצנו דדברי ר"י היתה כמו שהיא לפנינו שקרועה, אבל לא קיי"ל כוותיה כיון דהני תנאי דברייתא ס"ל דחתיכה חולצת, וכן ממתניתין נמי משמע דבחתיכה שלמה כל שאין עמה דם טהורה אף באגור, ולפיכך כתב רצנו דוקא חתיכה קרועה דהיינו פלי פלוני דבזה לכו"ע אם הוא דם

בקטנים איכא פתה"ק דאל"ה לוקמא בקטנים ומה"ט לא פליג ר"י ועי' בתו' הרא"ש ס"ו א', וגם הדבר פשוט בדברי רבנו שאין בשפופרת פתה"ק ומשמע שאין זה כלל בגדר שאפשר לדון עליו ואם איכא דהטעם משום קטנותו הלא אין זה דבר פשוט והו"ל לרבנו לפרש, ונראה הדברים שאין כונת רבנו דטעמא דשפופרת אין זה משום פתה"ק מחמת קטנותה, אלא ודאי כוונתו אחד מתרי טעמי דאמרן.

טור סימן קפ"ח ודוקא חתיכות קטנות דומיא דשפופרת כו', אין מוצן להך דומיא דשפופרת שכתב רבנו חדא דהיכי תנינהו בדהי הדדי דנימא הך כהך, וגם חתיכה דצבריימא ודאי בגדולה איירי וכי היכי דייקין מדסומכוס דסבר אפשר לפתה"ק בלא דם והיינו משום דסתם חתיכה יש בה פתה"ק ה"י מהך צריימא דהמפלת חתיכה מלאה דם, ועוד דלטו שפופרת מילתא פסיקתא היא אם גדולה אם קטנה והא ודאי דלא מסתבר כלל למימר דאף שפופרת גדולה אין בה פתה"ק דלא משמע כן כלל וכמש"כ לעיל, וגם פשטא דמילתא דרואה דם בשפופרת לא איירי בשהשפופרת פתחה את פי המקור, אלא בשהמקור נפתח מאליה והשפופרת מקיפה את כל הפתח באופן שמהמקור יצא הדם לשפופרת וכאופן ראשון שכתבנו לעיל, וכן לאופן השני נמי אין כל ענין בפתה"מ ע"י שפופרת בין גדולה בין קטנה, וקצת יש משמעות בלשון רבנו דאיירי שהכניסה השפופרת לחוך המקור], לכך נראה דרבנו ה"ק ודוקא חתיכות קטנות שאין בהם מדין פתה"ק דומיא דשפופרת שאין בה מענין פתה"ק כלום והנידון רק אם דרכה לראות כך, או לא, אבל בחתיכות גדולות טמאה משום פתה"ק, אבל בשפופרת אין כלל ענין של פתה"ק אף לא בשפופרת גדולה, ודומיא דשפופרת שכתב רבנו עיקרו שאין בה נידון משום פתה"ק אלא נידון אם דרכה לראות כן. — ומש"כ הב"י לפרש דומיא דשפופרת דמחמת קטנותה אין בה משום פתה"מ, [כן משמע בב"י דבשפופרת נמי איכא משום פתה"ק ורק בשהיא קטנה מטהרין שכ"כ להקשות בתחלת דבריו אמאי שפופרת וחתיכה טהורה הא אית בה משום פתה"ק], כבר נתבאר שמאד קשה לפרש כן, גם כתב לפרש חתיכה שצבריימא בקטנה וג"ז קשה דהא בגמ' דייקין מדסומכוס דאפשר לפתה"ק בלא דם ומבואר דסתם חתיכה יש בה משום פתה"ק (ועי' תו' הרא"ש ס"ו א'), גם בב"י כתב לפרש דמש"כ הרא"ש דנפ"מ לדידן בשפופרת ולא פירש בחתיכה קטנה משום דבעי לפרושי אף אם לא נחלק בין קטנה לגדולה, וקשה דאם לא נחלק בין קטנה לגדולה א"כ אף בשפופרת יש בה משום פתה"ק לפירוש הב"י דטעמא דשפופרת מחמת קטנותה, ואולי ר"ל דצבריימא לא נחלק ונפרש דמיירי אף בחתיכה גדולה, אבל לדידן

לק' ס"ו א' והבא מפרש סברת הפלוגתא בצריימא דפליגי אי מקור מקומו טמא, אבל לכו"ע טהורה מדין נדה משום שאין דרכה לראות בענין זה, ואמנם בחתיכה לית לן נפקותא בזה כיון דקי"ל דא"א לפתה"ק בלא דם ממילא טמאה, אבל מ"מ נפ"מ גם לדידן בשפופרת דחד טעמא בזה דאין דרכה לראות בכך, ואה"נ דהו"מ רבנו למימר דנפ"מ נמי בחתיכה קטנה דלית בה משום פתה"ק וכמש"כ לק' סימן ג', אלא שאין בזה ריוח דתנאי דצריימא ודאי איירי בחתיכה גדולה וס"ל אפשר לפתה"ק בלא דם כדחזין בגמ' דצבריימא דסומכוס דייקין דס"ל אפשר לפתה"ק בלא דם ומשמע דסתם חתיכה מתפרש באופן שיש כאן פתה"ק, וכיון דצריימא איירי בחתיכה גדולה ע"כ דרכה מפרש טעמייהו אף דבהאי גוונא דאיירי לית לן נפקותא בזה, מ"מ איכא גוויי דאף לדידן איכא נפקותא, ונקט רבנו חד מהנין גוויי והוא בשפופרת, [שזה נזכר בדהיא בגמ' לפרש פלוגתאן בכך], ואה"נ דהו"מ למימר נמי דנפ"מ בחתיכה קטנה. — והנה הדבר פשוט בדברי רבנו דבשפופרת ליכא פתה"ק ואפשר בשני פנים או דא"ל כלל שהשפופרת פתחה פי המקור וכל שמגיעה למקור באופן שהדם שיוצא יכנס מיד מן המקור לשפופרת וזה דין רואה בשפופרת ואיירי שהמקור נפתח מעצמו ולא ע"י השפופרת, והשפופרת עמדה מנגד כל פי המקור באופן שבהחלט שאף טפה לא יצאה לפרוודור חוץ לשפופרת, או דאין דין פתיחת המקור אלא בשפופרת נפתח מעצמו ע"י לידה או הפלה, אבל לא כשפותחין אותו מבחוץ ע"י שפופרת או אצבע, שאין הענין שפתיחת המקור נופל דם אלא הענין שהסיצה המציאה לפתה"ק מציאה לעולם גם לראיה, א"נ פתה"ק הנגרמת ע"י לידה אלימא היא ומציאה לראיה, וזה דוקא בשהפתיחה נעשית ע"י גורמים מצפנים ולא בשנעשית ע"י גורמים מבחוץ [אם השפופרת פותחת את פי המקור אם אף באופן זה א"א לפתה"ק בלא דם, נמי אין הדבר החלטי שיצא דם גם שלא בשפופרת [אף שאין השפופרת סותמת את כל החלל שפותחת] ושפיר אפשר שמכיון שצדקה ולא מלאה כלום ובשפופרת נמצא אין לנו לומר שיצא עוד דם מבחוץ לשפופרת, מיהו יש מקום לומר כן דחיישינן שיצא דם גם מבחוץ לשפופרת דבסתמא יוצא דם מרובה והדבר רחוק שיוזמן רק בשפופרת ולפיכך כתבנו שאם אף ע"י פתיחה מבחוץ אמרינן א"א לפתה"ק בלא דם ע"כ איירי שהשפופרת לא פתחה את המקור אלא שפופרת גדולה היתה המסבבת את כל פי המקור וכמש"כ באופן א'], אבל אין לומר דטעמא דשפופרת משום שהיא קטנה ובדבר קטן ליכא פתה"ק חדא דא"כ למה לא פירש רבנו חתיכה קטנה, ועוד דבשפופרת גדולה ודאי מסתבר דאיכא פתה"ק דולד שקודם ארבעים הדבר מסתבר שאינו גדול משפופרת וכן חגזים שקצוים ורמשים [ומשמע דאף

שיהיה הולד בילוד כו', הגה לא הזכיר כלל ענין פתה"ק מחמת פתיחתו אלא הזכיר שכשהולד גורם פתיחת הרחם גורם ג"כ לציאת האורח, ובנו"כ חנינא סימן ק"ך כתב בפשיטות שאין חילוק בדין א"א לפתה"ק בלא דם בין גרם הפתיחה מצפנים למנחון, והרשב"פ ז"ל בהגהותיו השיג עליו וכתב שגם בספר תפלי"מ כתב שכשנפתח מנחון ליכא משום א"א לפתה"ק בלא דם, ועי' צנינת אדם סימן כ"ג.

בקו"א מהנו"כ הנדפס בסוף הנו"כ (מלוקט מספר תש"מ מה שהשיב אליו הנו"כ) סי' קט"ז כתב בדבר אשה שישבה על המשבר ואח"כ חזרה לאיחנה ולא ילדה דמותרת ולא אמרינן כבי הא א"א לפתה"ק בלא דם כיון שלא יא' שום דבר ממנה תדע שהרי הרואה מראה טהור נמי נפתח הקבר, וז"ע דהא בחנינא סימן ק"ך כתב דאף אם הרופא פתח את המקור באצבעו או בכלי נמי א"א בלא דם ואף שלא יא' ממנה מאומה, ואולי האצבע או הכלי כשיוצאין נמי מיקרי יא' משהו, ודבר חימא הוא מה ענין יש בציאת האצבע בזמן שצניקתו לא גרם לראיה, ובעיקר הדבר הרי בפשוטו ניחא דמראה טהור אין בו פתה"ק שאין ענין פתה"ק אלא בפתיחה גדולה ולא בפתיחה להוצאת מעט נוזלים, וכש"כ הוא משערות וקליפות שאין בהם פתה"ק, ולדעת הר"ה הרי בעינן לידה בדין פתה"ק ופחות ממי' יום לא חשיב פתה"ק וכש"כ ישבה על המשבר ולא ילדה שאין בכך כלום כיון שאין פתה"ק גורמת לראיה אלא הלידה (בצירוף פתה"ק) גורמת, וגם כיון שלא ילדה איגלאי מילתא דחבליים וצירים שאחזוה לאו מלידה נינהו ולא מספקינן כלל בפתה"ק, וגם בחבלי לידה אמתיים נמי לא מספקינן בפתה"ק כ"ז שלא ראיתו שנפתח, וכן בס"ט סימן קצ"ד סי' ק"ה מקיל בזה והציא כן גם בשם הכו"פ, מיהו כתב שצמקום שנהגו להחמיר אין להקל, ונראה דכל הנידון הוא דוקא בשמרגשת צירים וחבליים באו"מ הבאים כאילו מתנועות הולד אף שאינה מרגשת פתה"מ אבל שאר חבליים המתעוררים קודם ציאת הולד שלא באו"מ ממש בזה לכו"ע משפסקו מותרת לשמש, מיהו נראה דלריכה צדיקה.

(ט) ב"ב א' לח ונעשה יבש לא קא מיבעיא לי כו', ואיהו ס"ד דלענין טומאה קמיבעיא ליה ולא לענין בעלה, אבל הרשב"א מפרש דעיקר הבעיה היא אם דם יבש חשיב דם או לא ובסברא קמיבעיא ליה ואי לא חשיב דם ממילא כי יוצא עד דמידב דייב, וקפשיט ליה דדם יבש דם הוא דהא מטמא כשמתיבש ואמר ליה דודאי לא מיבטיל שם טומאה מיני' מחמת יבשותו אבל לחול טומאה מהו שחול, וממילא ניחא נמי הא דחשיב דם יבש אף כי נימות משום דלענין לחול טומאה לא

ודאי נחלק בכך, אבל אין זה צממעות לשונו, ועיקר דברי הרא"ש כבר נתפרשו לעיל.

והנה לפי מש"כ לא הוכרע אי דין פתה"ק הוא אף בשגרם הפתיחה היא מנחון או דוקא בשגרם מצפנים, ונראין הדברים דלדעת השאלות שהציא הרא"ש שכתב לחלק בין נגמרה נורת הולד ללא נגמרה ע"כ העיקר בגרם הפתיחה מצפנים שאם כל פתיחה גורמת לציאת דם א"כ מה מקום לחלק בין נגמרה נורתו ללא נגמרה כו"ס יש כאן פתה"ק, ולא משמע שהחילוק הוא משום שכשנגמרה נורתו הוא כבר גדול וגורם לציאת דם משא"כ קודם שנגמרה נורתו הוא יותר קטן, אלא משמע שהחילוק הוא בין נגמרה נורתו שאז חשיבא טפי לידה מכשעדיין לא נגמרה נורתו, וגמיינו למדין דמה שא"א לפתה"ק בלא דם היינו א"א ללידה הגורמת פתה"ק שלא תגרום גם לציאת דם, אבל בפתיחה שמנחון בלא לידה לית לן בזה, וכיון שלדעת השאלות כן הוא אית לן למימר דכו"ע נמי מודו ליה דלא אשכחן מאן דפליג עליה בזה, שו"ר ברמב"ן ורשב"א ומבואר שם דהחילוק בין נגמרה נורתו ללא נגמרה הוא אמנם שכשנגמרה נורתו הוא גדול יותר, ולפי"ז עדיין הספק במקומו עומד, [מיהו בצעה"נ שער הפרישה משמע דפירש דעת השאלות מחמת שאין זה לידה ונתקשה דהא גם בחתיכה אמרינן א"א לפתה"ק בלא דם וכן במפלת רוח, אבל ברמב"ן ורשב"א משמע שהיתה להם גירסא אחרת בכריתות שם].

ויש לה"ר מדברי הר"ה בהשגותיו לבעה"נ [בשער הפרישה] דדעתו כדעת השאלות דקודם מ' יום לא אמרינן א"א לפתה"ק בלא דם, וגם ס"ל דאף במפלת שערות נמי פליג ר"י וס"ל א"א לפתה"ק בלא דם הרי מבואר בהדיא דדעתו דענין א"א לפתה"ק בלא דם הוא שלידי גורמת לדם ואף במפלת שערות, אבל פתה"ק עצמה אינה גורמת לראיה, שהרי הדבר ברור שבהפלה שקודם מ' יום יש פתה"ק גדולה ובשערות אפשר שאין כלל פתה"ק ואף אם יש היינו פתיחה קטנה ביותר (ואפשר דלראיית מראה טהור מועט נמי יש פתה"ק יותר גדולה מאשר בשערות ואפ"ה אין זה בכלל פתה"ק), [וק"ק מש"כ הר"ה שמפלת שערות חשיב צריה ומשמע שיש כאן ענין של לידה, ובפשוטו אין נראה כן אלא שומא יש שם שיש בה שערות ולפעמים נושרות השערות], מיהו אפשר דהני ראשונים דלא ניחא להו לחלק בין קודם מ' יום לאחר כך ס"ל שהענין הוא פתה"ק ולא הלידה, ואף הרמב"ן והרשב"א בחידושיהם שחילקו בכך הרי פירשו הטעם משום דמיפתח טפי לאחר מ' וא"כ י"ל שהעיקר הוא פתה"ק שהרי ס"ל בדבר מועט ליכא פתה"ק.

והרמב"ן צהלכותיו פ"ז דין ט"ז כתב לשון זה אי אפשר שיפתח רחם לולד בלא דם שיוצא ממנה קודם

שני לן בין יכול לשרות לאינו יכול וכחירוצא בתרא שבתא לק' ב', אבל לו"ד הך בעיא אינה ענין לדין דם יבש, אלא אי חשיבא ראייה בך קמיבעיא ליה ואין זה כלל ענין לדם שנתיבש לענין טומאה, ומיטעי הוא דקטעי בצעיא כד פשיט מלח ונעשה יבש, וכן משמע בתו' הג"ל בתירוצ קמא.

שם ב' א"ה בלא נימוחו נמי, פי' אא"צ דדם יבש טהור איכא למימר דהיינו דוקא ביבש שאינו יכול לחזור ע"י שריי' אבל יבש דהדר ע"י שריי' מידב דייב מיקרי ולכך בנימוחו טומאה, אבל למאי דאמרת דכל דם יבש טמאה אף בדלא הדר ע"י שריי' דלא דרשין כלל כי יוצא א"ה בלא נימוחו נמי, (ו"ל דמשמע ליה מלישניה דפשיט ליה לטמאות בכל גווי מדלא אמר ליה נמי ספא דמתניתין ואם לאו טהורה, דאל"ה דילמא נמי איהו ה"ק דדוקא בנימוחו טמאה ומשום דלאו יבש מיקרי, דהא לא אמר ליה מידי אלא תניתיה אלא ודאי הכיר בלשונו דפשיט ליה דלא דרשין כלל כי יוצא ובכל גווי טמאה), וברשב"א פירש דס"ד דבנימוחו ה"ט דמטמאין דלילמא ביציאתו מן המקור לח היה ועכשיו בשהיינו צפרודור נתייבש, ו"ל לפי"ז דבלא נימוחו לא חיישין שנשתהה צפרודור כולי האי עד שנתייבש כ"כ שאינו חוזר בשריי' וגם נראה דלפי"ז הו"ס ד' דבנימוחו טמאה מספק, ובעיקר הך חששא אע"ג דלעולם כל הנשים דין שעתן מעיקר הדין ולא מספקין דילמא מעיקרא חזיא, ז"ל דשאני הכא שהדם יבש ואין רגיל ללאת מן המקור דם יבש לכך מספקין שמא נתיבש צפרודור ולפי"ז הרואה דם יבש טמאה למפרע מספיקא מעיקר הדין כשיעור שהיה יכול להתייבש לפוס מאי דס"ד.

שם תוד"ה אם ו"ל דמ"מ פשיט שפיר דלא אמר כי יוצא וצד דמה דמידב דייב א"נ כו', (כונתם לפרש טעמא דרבי אלעזר דפשיט ממתני' דקליפות וס"ל דאי יבש טהור, אף בשיכול לשרות ולחזור לכמות שהיה נמי טהור, ודלא כדס"ד דסוגיא), פירשו צ' אופנים או דאי דרשין כי יוצא דמידב דייב איכא למעוטי כל דלא דייב אף שיכול לחזור ע"י שריי', או דכל עיקר הענין דשיכול לחזור ע"י שריי' עדיין שם לח עליו, אינו אלא דלא מייבטיל טומאה מיני' כל שעדיין יכול לחזור ללחותו בשריי', אבל לענין לחול טומאה ודאי כל שאינו לח ולא חל עליו טומאה אף שיכול לחזור ללחותו ע"י שריי', ונראה דנפ"מ בין הני תרי תירוטי לענין ש"ז שיצאה מן הגוף יבשה באופן שחזרת ע"י שריי' [וטעמא דש"ז אינה מטמאה יבש הוא משום שאינה ראוי להזריע], דלחירוצא קמא כיון שע"י שריי' יכולה להזריע מטמאה אבל לחירוצא בתרא כיון שבשעת יציאה מן הגוף לא הייתה ראוי להזריע כמות שהיא הר"ז טהורה, אבל בזבז ורוק נראה דאף לחירוצא קמא אם יצאו יבשין טהורין אף

בשיכולין לחזור ע"י שריי' דכי היכי דדרשין הכא עד דמידב דייב ה"נ דרשין התם רר בשרו וכן כי ירוק (לק' נ"ו א').

רא"ש פ"ג ס"ג וראיתי בחיבור בעה"נ כו' אבל הרואה דם יבש אע"פ שלא נימוח טמאה נדה כו', בעיקר דין זה אין מחלוקת דודאי קושטא הוא דהרואה דם יבש אע"פ שלא נימוח טמאה וכדפרכין בהדיא א"ה כי לא נימוחו נמי, וכן מבואר נמי מרשב"ג דס"ל דבעין דוקא שלא יהיו נימוחין במיעוץ כפורין אבל אם נימוחין בצפורין אף שאין נימוחין בפושטין טמאה ולענין עיקר דין יבש מודה לק' נ"ו א' דכל דלא הדר בפושטין חשיב יבש, הרי להדיא דדם יבש דלא הדר בשריי' טמא, אלא פלוגתאן בזה אי כל צורה של דם יבש יש לספק בצריה וממילא בעין דוקא נימוח, או"ד דוקא הני דתנן במתניתין מספקין להו בצריה אבל שאר סוגים של דם יבש לא מספקין להו בצריה כלל ואפילו לא נימוחו נמי טמאה, א"נ אף שאר סוגים אפשר לספק בצריה לכו"ע, ופלוגתאן דאפשר דדוקא בהני תלין בצריה אם לא נימוחו משום דדבר בלתי שכיח כלל הוא שדם יבש בצורה זו ולפיכך אם לא נימוחו אמרינן דודאי צריה נינהו, אבל שאר סוגים כיון שמצוי שגם דם יבש בצורה זו הר"ז טמאה אף בלא נימוח שהרי אפשר שהדם יבש הרבה עד שאינו נימוח, ולכך מטמאין לה מספיקא, או"ד אף בכל שאר סוגים של דם יבש נמי אמרינן דצריה הוא אם לא נימוחו דלא שכיח שדם יתייבש כ"כ קודם יציאתו מן הגוף, וגם אפשר לומר דבכלל לא משכח"ל שיצא ממקור דם יבש כ"כ שאינו חוזר בשריי', והעיקר כלשון זה השני, ודאי כל סוג יש לספק בצריה שהרי אף חתיכה צריה היא, וממילא כל מין שיהיה הוא דומה לאחד מכל הני ויש לחשבו בצריה, אבל הנידון בכאן דנהי דאפשר לספק בצריה אבל מ"מ גם בדם יש לספק ומידי ספיקא לא נפיק ואף שלא נימוח נמי אכתי אפשר דדם הוא אלא שיבש הרבה עד שאינו נימוח, וכן מתבאר בדברי הרשב"א בחידושו, וכן מבואר מהר"א שהציא רבנו בשם הרשב"א מהא דר' יהודה דמתניתין לאוקימתא דשמואל, ואפשר נמי דדעת הראב"ד והרשב"א דבשאר סוגים טמאה ודאי אף בלא נימוחו דטפי יש לתלות בדם ולומר שנתיבש מצצריה, ולכך טמאה ודאי וכן משמע דהרשב"א מפרש למתני' דדם הנדה ובשר המת מטמאין לחין ומטמאין יבשין דאיידי אף ביבש מעיקרו וודאי מתניתין משמע דטמא ודאי.

שם ועוד הציא ראייה מדר"י א"ש כו', כונת הרשב"א דע"כ פלוגתא ר"י וחכמים בדלא נימוח דאי בנימוח מ"ט דרבנן, ועוד דאמאי לא אמר ר"י אם נימוחו טמאה אלא ודאי פלוגתאן בלא נימוחו, וש"מ דאף בלא נימוחו לא אמרינן דבשר נינהו אלא אמרינן דדם הוא וה"נ בשאר ענינים שיש לספק בדם יבש הר"ז טמאה אף בלא נימוחו,

קליפות כמין שערות כמין עפר כמין יבחושין אדומין אם נמוחו טמאה ואם לא נמוחו טהורה, אבל שאר מינים אם לא נמוחו לדעת הראב"ד טמאה דאמרין דם הוא שיבש ולדעת הר"ה טהורה דלא עבד דם שמתבטל כ"כ קודם יציאתו מן הגוף עד שאינו חוזר בשריי' ואמרין דצריה הוא, ומשמע קצת דעת הראב"ד כהר"ה. ונראה שיש להחמיר כדעת הראב"ד והרשב"א, [ובצ"י כתב שכן משמע גם דעת הרמב"ם, ולר"ד נראה שאין הכרע בצדדיו, דשפיר שונה הדין דדם יבש טמא שכן הוא לכו"ע אבל לא למדנו אם בלא נימוח אמרין שהוא צריה או לא].

י"ד סימן קפ"ח ש"ך ס"ק י"ו, לא נתפרש מה ראייה מהא דפריך א"ה כי לא נימוחו נמי, דהא ודאי לכו"ע עיקר הדין כן הוא דדם יבש אע"פ שלא נימוח טמאה, ושפיר פרכין א"ה כי לא נימוחו נמי, ואין הנידון אלא אי הא דמשינין כי לא נימוחו צריה וינהו אי דוקא צריה אמרין כן או דאף בשאר מיני דם יבש נמי אמרין כן, [וקצ"ע לשון המחבר חתיכת דם שהרי אנו דנין עליה אם דם היא אם לאו], ועי' בצד"ה ובמ"ה, גם מש"כ דצירו' מוכח להדיא כצד"ה ראשונה נראה דהיינו משום דהתם הניין פלוגתא במפלת דם יבש אי טמאה אי לא ופרכין למ"ד דטמאה מהא דקמני אם לא נימוחו טהורה ומשינין דטעמא משום צריה, [והדר מיייתין מעשה דראב"ד דמצואר דטעמא משום צריה ופרכין למ"ד טהורה], והנה לא למדנו צירו' טפי מבסוגיין והיינו דעיקר הדין הוא דמפלת דם יבש טמאה אע"פ שאינו נימוח, אבל אכתי אפשר דלעולם חלין בצריה משום דלא שכיח שתיבש דם במקור עד שלא יהא נימוח, מיהו פשטא משמע כדעת הראב"ד דמשמע דפלוגתא דאמוראי בצמאות היא, וצירו' משמע דלא פליגי אלא צאינו נימוח מדלא פרכין למ"ד טהורה מהא דאם נמוחו טמאה, וכיון שכן ודאי משמע דרואה דם יבש לא מספקין בצריה וטמאה אף שאינו נימוח, וכד פרכין ממפלת כמין קליפות משניין דשאני התם דהוו צריה, אבל שאר סוגי דם יבש לא מספקין בצריה, (ואפשר דהך משמעות משמע ליה להש"ך גם בתלמודן דמשמע דמשניין דשאני הני דצריה וינהו ומשמע דוקא הני, מיהו אין זה מוכרח).

שם ש"ך ס"ק ט"ז ז"ע דלא נמצא בו, פשטא משמע דהש"ך מפרש דצריה הרמ"א קאי אעיקר הדין דמפלת כמין שערות דטהורה בלא נימוחו וע"ז כתב דטמאה בשעת וסתה, וצודאי דצריה תמוהים הם דהא במרגשת יציאת דם מן המכה טהורה אף בשעת וסתה והכא עדיף טובא דהשערות ודאי מן המכה הם ואם תראה דם הרי טמא, [ר"ל דהתם בשיש דם במקור בשעת וסתה היה מקום לטמאות שאנו צריכין שחולל

ומה שדחה רבנו ללאוקימתא דשמואל הוי מפרשין דפליגי בנימוחו, ואה"נ דהו"מ לאקשווי מ"ט דרבנן וכן אמאי לא תני דצדרי ר"י אם נימוחו אלא דבלא"ה פריך שפיר, קשה דבשלמא צרייתא לא שמייע ליה לשמואל אבל סברא ודאי קשה היאך טעי שמואל בצבצא, וגם מי מכריחו לחלוק על שמואל כיון דשפיר אפשר לחלק כדעת הראב"ד, אבל אפשר דלר' יהודה דדם נקרש ונעשה חתיכה היינו דקריש באופן שאינו חוזר בשריי' וכל שמתאנו חתיכה בהחלט שלא תחזור בשריי' ואפ"ה עדיין ספק הוא דאפשר דדם הוא דעבד דם דקריש ונעשה חתיכה, ולא דמי לענין דם יבש דהתם דם הוא שנתבטל וצוה שפיר י"ל דטפי איכא למימר דצריה הוא מלומר שהוא דם ונתיבש כ"כ שאינו חוזר בשריי', אבל הכא אין ענינו דם המתבטל אלא ענין אחר הוא שלפעמים נעשה מהדם חתיכה [ולאו סתם קרישות הוא אלא הדם נעשה ממש כעין בשר שהרי רבנן ס"ל דבשר הוא], ושפיר י"ל דזה שכיח כמו דשכיח חתיכת בשר וגם יותר מזה ולפיכך מטמא ר' יהודה, [מוכן הדברים דאשה שהפילה חתיכה ס"ל לר"י דאפשר שחתיכה זו מדם היא שיש אפשרות בפעולת המקור להפוך דם לחתיכה ואף שיש אפשרות שזו חתיכת בשר ס"ל לר"י דיותר מנאי שהוא מדם ולכן טמאה, אבל דם שנתבטל הוא ענין אחר לגמרי אם שכיח שדם יתיבש עד שלא יחזור בשריי' וצוה שפיר י"ל דלא שכיח שתיבש כולי האי וטפי איכא למיתליה בצריה].

— מה שהקשה הרשב"א דאי בנימוחו מ"ט דרבנן לכאורה אין זו קושיא ד"ל דרבנן ס"ל דלא עבד דם שנעשה חתיכה כלל וממילא כל שמתאנו חתיכה ודאי לאו דם הוא ולא איכפת לן אם נימוח, ולפי"ז ינחא שלא הוזכר כלל ענין נימוח בחתיכה דלרבנן אף בנימוחה טהורה ולר"י אף בדלא נימוחה טמאה, מיהו גם לפי הרשב"א י"ל דסתם חתיכה אינה נימוחה וצוה פליגי, וכן נראה דהמפלת חתיכה הנראית ממש כחתיכת בשר שא"צ שריי' אף לדעת הרשב"א, ולפיכך לא הזכירו כלל ענין נימוחה בחתיכה, שו"ר צ"י שנסתפק בזה. הצולה לדינא, נראה דהמפלת חתיכה של ד' מיני דמים אם נימוחה טמאה [בשהיא חתיכה קטנה דלית בה משום פתה"ק דאל"ה תיפ"ל משום פתה"ק], דאף דלא קיי"ל כלאוקימתא דשמואל בפלוגתא ר"י ורבנן מ"מ הא חזין דצדרי הראב"ד והרשב"א דבנימוחו מודו חכמים לר' יהודה והיינו משום דכה"ג ודאי מסתברא דדם הוא שנקרש וה"נ אי לא פליגי בהא, סברא זו קושטא היא, [וגם אף למסקנא ר' אחא ס"ל דדם הוא שנקרש ואית לן למימר דמודו לו חכמים בנימוח], ואף אם מקצת מן החתיכה מד' מיני דמים נמי טמאה כל שהחתיכה נימוחה, ואם לא נימוחה טהורה משום דא"א שדם יעשה חתיכה שלא נימוחה, וודאי בשר הוא, וכן המפלת כמין

דפשוט ליה דאף קליפות ושערות שמחמת מכה אפשר שיהיו נימוחין, וז"ע מנין פסיקא ליה כן, ובפשוטו י"ל דאם נימוחו ודאי לאו משומא או ממכה נינהו דאין גלדי מכה ושערות שומא נימוחין במים, וכן ברמ"א סימן קפ"ח ס"ה כתב להקל שאם בדקה ג"פ ולא נימוחו שא"ל לבדוק אח"כ, אבל משמע ודאי שאם בדקה ונימוחו טמאה אע"ג שכבר הוזהרה במכה, בג"פ שלא נימוחו, ואולי י"ל דלא נימוחו אין מחזיק בהחלט שיש לה מכה או שומא דבאופן רחוק אפשר שדם הוא שנתיבש הרבה, אבל אם הרופאים היו אומרים בהחלט שיש לה מכה יש לטהר אף אם נימוחו, אבל אין נראה כן, מיהו ראית הר"א ש קושטא הוא אף לדעת הרמ"א דאי בידוע בודאי ש"ל מכה או שומא א"ל בדיקה, ומדקתני תטיל למים ע"כ שלא בודאי היה שיש לה מכה, ואפשר דאף הר"א ש"ל לא פסיקא ליה אם גלדי מכה או שערות שומא אפשר שיהיו נימוחין במים, וה"ק דע"כ ספק היה דאל"ה אף נימוחו טהור אם אפשר שהוא ממכה ואם א"ל אחתי א"ל בדיקה בידוע ש"ל מכה, ועיקר דבריו דדן תטיל למים אם נימוחו טמאה ליתא בשודאי ש"ל מכה או שומא, או דאף נימוחו טהורה או דא"ל שתטיל למים. — ולדינא נראה דאף בידוע ש"ל מכה או שומא אם אירע שדקו ונימוחו טמאה, מיהו לכתחלה א"ל בדיקה כיון שידוע שיש לה מכה או שומא וכמש"כ רמ"א.

י"ד סימן קפ"ח ס"ד כל דם כו' אדומים טמאה, ה"ה אף בשרק מקצת אדום נמי טמאה אם נימוחו, ונראה דאף בשנימוח המקצת שאינו אדום והאדום לא נימוח נמי טמאה דכיון דחד גופא נינהו מהני נימוח מקצת להוכיח על כולו, ואין לנו ענין במה שמקצתו לא נימוח. — ויש לעי' בשכנולו מראה טהור ובתוכו אדום מהו דאיכא למימר כיון דנימוח איגלאי מילתא דלאו דבר גוש הוא אלא דם לבן הוא שנקרש ואפשר שדם לבן שנקרש ובתוכו דם אדום מיקרי דרך ראיה בכך שהרי בעודן לחין ודאי דרך ראיה בכך, וה"נ ביצשין שהרי דם יבש מטמא, מיהו חזינא אפשר דחשיב דכיון דנקרש הרי הוא כבשר לענין חזינא, מיהו לדעת הסוברין דבשר אינו חוזק נראה דכש"כ דם לבן יבש, (עי' לעיל סק"ה דעת הסוברין כן), ועי' לעיל סק"ז ול"ע בזה היטב כעת ול"ע. שם ואם הם קשים כו' טהורה, אבל בהלכות הרמב"ן פ"ג ה"ו מבואר דס"ל שאין אנו בקיאים בשריי' ואף בלא נימוחו טמאה.

(י) ב"ב ב' תוד"ה אבל וא"ת והא דם הנדה כו', במתניתין שם לא קתני בהדיא הך שיעורא דדם הנדה אלא משמע התם קצת במתני' דכולהו דחני התם מיקרי לחין אם יכולין לחזור בשריי' מעת לעת ומשמע דאף דם כן, ועי' מהרש"א.

לבדוק עצמה בשעת וסתה ואם יצא דם שתראה, וזו כיון שיש לה דם באו"מ אף שהוא דם מכה מטמאין לה מספיקא, ואף בזה אמרינן שאין הדבר כן אלא כל שמרגשת יציאת דם מן המכה טהורה, כש"כ זו שיצאו שערות ממכתה ואם תראה דם הרי טמאה ואין השערות מעכבות מלראות דם נדתה ודאי טהורה], ובתוה"ש כתב לפרש דכונת הרמ"א שבשעת וסתה לריכה לבדוק אם נימוחו אף שכבר ראתה ג"פ שלא נימוחו, ואף בזה נראה יותר כדעת הש"ך שא"ל לבדוק שאין שום ריעותא במציאת שערות בשעת וסתה, והר"ז ממש כשלא בשעת וסתה.

בפ"ת ס"ק י"א בשם ספר עמודי כסף כתב דבשראחא ג"פ כמין קליפות או שערות וכיו"צ ולא נימוחו אף אם תראה אח"כ עמהם דם טהורה, והנה בשערות ודאי שאין נראה כן דבגמ' אמרו שומא יש לה ושומא לאו מכה היא כלל, ואף בעפר ויצחושין לא נזכר בגמ' שהן ממכה, [אלא משמע דסתם יש אפשרות שיתקבצו לפעמים שם כמין עפר או יצחושין ממותרי הליחות וכיו"צ], ואף במפלת כמין קליפות נמי נראה דודאי לא חשיב כמכה המוציאה דם אלא כמכה שא"י אם מוציאה דם כיון שעדיין לא ידענו כלל שהמכה מוציאה דם, וא"כ אף באשה ש"ל וסת שלא בשעת וסתה אין להקל לענין ז"נ עי' לעיל בש"ך סימן קפ"ז סק"כ, לפיכך לעולם כל שרואה דם טמאה אף שרגילה להפיל כמין קליפות (וכש"כ כמין שערות). — [גם מש"כ ליישב קו' הש"ך הדבר קשה דוכי הזכיר הרמ"א הך דינא דאף ברואה דם טהורה שיהא קאי ע"ז מש"כ ודוקא באשה ש"ל וסת, וכש"כ שכבר נתבאר שיקר הדין אינו נראה].

ב"ב ב' והתניא אמר ראב"ז שני מעשים העלה אבא מטבעין כו' תטיל למים כו', הדבר פשוט שהאשה לא הלכה לרופאים אלא החכמים שאלו לרופאים אם יתכן שאשה תפיל כמין שערות וכמין קליפות ואמרו שיתכן שחפיל שערות משומא וקליפות ממכה, אבל גם יתכן באופן רחוק שהדם יתיבש וינא בצורה כזו, [וזה היה פשוט לחכמים שיש לספק בדם יבש, מדע שלא שאלו אמתני' כמין קליפות מי איכא כה"ג אלא לבתר דמוקמינן דהוי צריה פרכינן ומי איכא צריה כה"ג], ולפיכך אמרו חכמים תטיל למים אם נימוחו טמאה דש"מ דם הוא שיבש ואם לא נימוחו טהורה דבידוע שממכה או משומא הן, (ולא מספקינן בדם יבש כ"כ), ובאחרונים הביאו שבשמו' הר"א ש נתקשה בזה. — ובתו' הר"א ש שלפנינו כתב דספק היה לרופאים דאל"כ אף נימוחו טהורה, ונראה דר"ל כמש"כ שהרופאים לא ראוה ולא ידעו אם יש לה מכה אלא שאמרו שיתכן שיש לה מכה, ומש"כ דאם ודאי שיש לה מכה טהורה אף אם נימוחו משמע

לא יתמעכו, אבל בשהענין החזרת הלחות אין כלל ענין של מיעוץ, שו"ר דכוונת החו' דבגמרא מצוה דהכא די בפחות לח מאשר בשרץ דהא לא קמיבעיא לן אי סגי במעט לעת אלא פשיטא לן דבמעט לעת ודאי סגי אלא קמיבעיא לן דאדרבה דאפשר דהכא סגי בפחות, וא"כ ה"נ רש"ג א"י ס"ל התם דסגי בשריי' בפושטין כש"כ דהכא הוי סגי בשריי' אלא ודאי רש"ג א"י התם לא סגי ליה בשריי', מיהו דברי הגמ' ז"ע טובא דמאי שייך כלל לדמויי הא דהכא שהנידון אס הוא דס יבש או בריה, להתם שהוא שיעור צדין יבש שבטל מתורת דס, ולא הו"ל להזכיר ההיא דהתם מן כלל.

שם גמ' שרץ ונבלה דאקושי כו', דעת הראב"ד בהשגות פ"ב ממו"מ להוכיח מכאן דהא דקתני לק' נ"ד ב' במתניתין ואס יכולים להשרות, וכמה היא שרייתן בפושטין מעט לעת דקאי דוקא אשרץ ונבלה ולא אוזב ורוק וניע, (ונתשבה קו' תו' ד"ה אבל), וכן דעת הר"ן בחידושו לקמן שם.

סימן ט

(א) נ"ז ב' גמ' לא אס רוב ימיה בהרגשה חזיה, לא הוסיף צוה מדי דאף מעיקרא הכי הוי מפרשין ועיקרא סיומא דמילתא דאימור ארגשה ולא דעתה, ופי' בתו' בתרי גווי או דהוי ס"ד דליירי בזמן מועט ומתרגיין דליירי בזמן מרובה, או דמתרגיין דכיון דרוב ימיה טמאין שפיר חיישינן לטהרות אף בזמן מועט דילמא ארגשה ולא דעתה.

שם תוד"ה וצמגעות וגראה דקאי אנמצא על חלוקה וקאמר כו', ר"ל דברייתא מחלק בין לבעלה לטהרות וה"ק על חלוקה ספק טמא ספק טהור טהור ד"א לבעלה אבל לטהרות דהיינו מגעות והסיטות אס רוב ימיה טמאין טמאה ולא תלין, אע"ג דעברה בשוק של טבחים, וק"ק דלא אשכחן בשום דוכתא דאשה חטמא טהרות מחמת ספק נדה ותהא מותרת לבעלה לכתחלה.

שם תוד"ה אמר משום דפשוט הוא יותר, קצ"ע לפמש"פ תו' לעיל דהך וצמגעות והסיטות קאי אנמצא על חלוקה א"כ ה"נ סיפא לא מיפרשא דהא עיקר הקושיא היא מ"ש רישא ומ"ש סיפא.

שם תוד"ה קתני וא"ת ומאי קושיא כו', ואע"ג דהתם אינה מטמאה אלא לטהרות, שאני התם דיש לתלות כיון שעברה בשוק של טבחים אבל הכא על בשרה דליכא למיתלי טמאה אף לחולין, ומירצו דדוקא ברוב ימיה טמאין אמרינן כן והיינו כתיבוס בתרא לעיל ד"ה הרואה, והנה מצוה מדבריהם דאף לחולין איכא למיחש דילמא ארגשה ולא דעתה אף בזמן מועט אס רוב ימיה טמאין

שם וי"ל דהתם מיירי דס הגדה שנפל כו' ועו"ק כו', דס הגדה מסתבר לפרושי שנפל על הבגד דלעולם דס נדה נמצא בצדיקה, אבל ברוק [וזוב] וניע לא משמע בקמתא דליירי בנפל על בגד, ולכך קשיא להו.

שם וי"ל דמ"מ אקושי נינהו טפי מדס דאינהו התחילו ליבש זה כמה ימים אבל דס כו', כ"נ דל"ל ותיבות דרגילין להתיבש קודם יציאתם נשתרצב מגליון שכתבו תלמיד טועה, וכן בתו' הרא"ש כתב כדברי תו' ואלו התיבות ליתנייהו, אח"כ ראינו שגם מרן שליט"א כתב כן, וכוונתם דהתם איירי בלה שנתיבש וכשהוא בחוץ מתיבש הרבה אבל הכא שורה אותו מיד ביציאתו ובעודו בגוף לא שכיח שדס יתיבש כ"כ, ושפיר קמיבעיא לן דאפשר דאף בשאינו חוזר בשריית יום או לילה נמי סגי דודאי בריה הוא. — ומשמע מדבריהם דעד השתא לא הוורכנו לחלק חילוק זה היינו דבעודו בגוף לא שכיח שיתייבש כולי האי ומשמע דפירשו הא דבלא נימוחו טהורה אע"ג דודאי אפשר לדס שיתייבש עד שלא יהא נימוח במעט לעת, דהיינו משום דלורתן מוכחת עליהן שאינן דס אלא דאפ"ה הורכנו שריי' בפושטין אבל כי לא נימוחו ודאי אמרינן דבריה נינהו, אבל לא מטעם דבעוד הדס בגוף לא שכיח שיתייבש עד שלא יהא נימוח, ולפי"ז משמע דס"ל כדעת הראב"ד דדוקא בהני נורות אמרינן דכי לא נימוחו בריה נינהו אבל בשאר ענינים שאין בהן נורה מיוחדת אף אס לא נימוחו טמאה, מיהו י"ל נמי לאידך גיסא דכיון דבהא דאמרינן אבל דס דרכיך למדנו דבעוד הדס בגוף לא שכיח שיתייבש הרבה שוב אמרינן נמי דה"ט דכי לא נימוחו טהורה, ואין נפקותא בין נורה משונה לשאינה משונה, וגם מדלא קמיבעיא לן הכי שרץ ונבילה ה"ט משום שאין בהם שום שינוי ושפיר בעינן מעט לעת אבל הכא שהן צורה משונה אף בפחות ממעט לעת אמרינן דמסתמא בריה נינהו, משמע דליכא נפקותא בין כמין שערות לכמין דס יבש ובכולהו אס לא נימוחו טהורה, וכדעת הר"ז וז"ע.

שם תוד"ה או תימה כו', ז"ע מאי קשיא להו הרי דס אפילו יבש מטמא אף באינו חוזר בשריית מעט לעת ובמיעוץ צפורן לכו"ע, אלא דכי לא נימוחו אמרינן דמסתמא בריה נינהו ולא דס ושפיר י"ל דאף בלא נימוחו בשריי' עדיין יש להסתפק שהן דס אלא שנתיבשו הרבה ולכך ס"ל לרש"ג דדוקא בשלא נתמעכו בצפורן אמרינן דבריה נינהו אבל התם ידיעין שהן זוז או רוק ודאי שיעור שיכול לחזור לכמות שהיו הוא בשריי' בפושטין לכו"ע, וגם נראה דבענין לחזור ללחות לא שייך כלל ענין מיעוץ בצפורן שאין מיעוץ בצפורן מחזיר הלחות ורק בשהנידון אס הוא שער או דס אפשר לעמוד ע"ז במיעוץ דס שנתיבש או נקרש יתמעך משא"כ שערה או קליפה

אלא דרש"י פירש דטעם הגזירה ככתמים הוא משום דילמא ארגשה אכל ודאי מה"ט גזרו לטמאות אף בשודאי שלא הרגישה, ואולי אף התו' ס"ל כן צדעת רש"י אלא שכתבו דכיון דגזרו אף בשודאי לא הרגישה אין סבירא לומר דטעם הגזירה הוא משום דילמא ארגשה ולא פלוג חכמים וגזרו אף בשודאי לא הרגישה וטפי אית לן למימר דטעם הגזירה משום דכיון שרואה דס נדות אסרו חכמים שלא לחלק בין דם לדם, אכל פשטות לשונם לא משמע כן.

(ג) נראה דצדקה חלוק וישבה עליו ואח"כ מנאה עליו דם אם היה לה הרגשת מ"ר בשעה שישבה עליו, טמאה מה"ט, ומ"מ סתם כתמים דרבנן אע"ג שאנו מסתפקין בזמן מרובה ולעולם איכא הרגשת מ"ר, משום דמן התורה אף ככתמים לא שייך לטמא למפרע, ואף ככתם יבש אינו מטמא למפרע אלא כשיעור שהיה יכול להתיבש, ורק מדרבנן מטמאין כתמים למפרע, [וכן מוכח ג' ד' דקאמר רשב"א דאין כתם מטמא למפרע שלא יהא כתמה חמור מראייתה ומצואר שאינו מעיקר הדין אלא חומרא דרבנן], ואח"כ שם מנאה כתם סמוך להטלת מ"ר ואין לה שום דבר במה לתלות כלל, טמאה מן התורה, ולפי"ז יא' לנו דין חדש דכל אשה המוצאת כתם יש לשאול אם לא היה לה הרגשת מ"ר סמוך ממש למציאת הכתם אם הכתם לת, ואם הוא יבש זריף שלא יהא לה הרגשת מ"ר כשיעור שיכול להתיבש, [והיינו באותה שעה שאם יא' אז כבר היה יכול להתיבש], אכל אם היה לה הרגשת מ"ר בינתיים הוי דאורייתא, ולכאורה לפי"ז נפל בצירא דין כתמים צוה"ז דמי בקיאין למידע מה נקרא הרגשת מ"ר ולעולם יש להסתפק שהיה לה הרגשת מ"ר ונמנא דכל כתמים דאורייתא, ובאמת עיקר הדבר דטועה בהרגשת מ"ר אע"פ שלא הטילה לא נזכר בגמ' ורק התו' בסוגיין כתבו כן והוכיחו מהא דאמרין לעיל ג' א' והלל כסבורה הרגשת מ"ר הוא, ובאמת לא אמרו שם אלא להחמיר לענין טהרות אכל שפיר י"ל דמדאורייתא ודאי לא חיישין דטעמה בהרגשת מ"ר כשלא הטילה ואפשר דאף מדרבנן לא חיישין אלא לטהרות, (ועי' ג' ב' תוד"ה איכא), [וגם י"ל דהא דאמרין כסבורה הרגשת מ"ר היא היינו משום דודאי הטילה דהא דיינין במעת לעת או מפקידה לפקידה, ואי קשיא א"כ אם לא הטילה בינתיים תטהר י"ל דלא פלוג חכמים, שהרי אף לפי דברי התו' יש לשאול אם מפקידה לפקידה הוא זמן מועט שידועת שלא היתה לה הרגשת מ"ר וכי לא תטמא למפרע, אלא ודאי לא פלוג חכמים, מיהו התו' לא ניחא ליה בזה דאי בעינן דוקא הטילה לא שייך לא פלוג אכל בשאף בלא הטילה איכא למימר דטעמה שפיר שייך לא פלוג דזימנין דארגשה ולא אדעתה וגם זמן מועט ביותר הוא], ולפי"ז היה ניחא דלעולם כתמים

[כשמנאה כתם], ונראה דאינו אלא מדרבנן אכל מדאורייתא טהורה.

יש לעי' מה נקרא רוב ימיה טמאין שאם רואה כל ט"ו יום וגמסך וסתה ח' ימים ודאי אינה בכלל רוב ימיה טמאין, כיון שקבוע לה שאחר ח' ימים פוסקת לראות, [וראית ט"ו לא חשיבא וסת כיון שהוא בימי זיבה], וכן אשה שאין לה וסת קבוע כלל אכל אינה רואה בפחות מכ' יום וגמסך וסתה י"א או י"ב ימים גמי אין נראה שתהא בכלל רוב ימיה טמאים, ונראה דרוב ימיה טמאים היינו דוקא באשה שאין לה שום סדר בוסתה ורואה רוב ימיה, מיהו אפשר שכל שאין לה וסת קבוע אין בקביעותה כלום (ועי' סימן קפ"ו ס"ג ובמש"כ לעיל סימן ב' סק"ט), וז"ע.

שם תוד"ה הרואה שיש זמן מרובה משעת הכיבוס ואימור הרגישה ולא אדעתה, ר"ל ידיעין שגזרו חכמים לטמאות כתמים שיש להסתפק בהם דילמא ארגשה ולא אדעתה, [דבהדיא תנן לק' נ"ח ב' דכתמים דרבנן]. — בתו' הרא"ש וביריב"א איתא אימור הרגישה ושכחה, ונראה דהן הן הדברים ואין כאן שני ענינים, דלכו"ע לא חיישין שמה היתה לה הרגשה ממש של ביאת דם, דכל שהיתה לה הרגשה כזו הרי היתה חייבת מן הדין לצדוק לאחזקת וא"כ ודאי צדקה [ומנאה טהורה וא"כ החשש בכאן שמה זה הדם יא' אז ולכך לא מנאה], וכל כי האי ודאי מידכרא אפילו זמן מרובה שהרי הרגישה וצדקה, ולא היינו מטמאין אותה מחמת דילמא שכחה, [ואי במסתפקת בעצמה שמה הרגישה בכה"ג ודאי טמאה, אכל הנידון בכאן בשאינה זוכרת כלל שהיה לה איזו הרגשה], וזה אין נראה לומר דזמן מרובה איירי דוקא במרובה כ"כ שא"ל לזכור כלל אם הרגישה, ובפחות מזה אמנם טהורה למאי דס"ד, אכל כוונתם ז"ל שהיתה לה הרגשה אכל לא החשיבתהו להרגשת דם ולא צדקה וצוה אילו היתה מוצאת מיד דם היתה זוכרת בהרגשה ותולה בהרגשה בדם זה, אכל בזמן מרובה שפיר חיישין דילמא ארגשה הרגשה כי האי ושכחה.

(ב) נ"ח א' תוד"ה מודה פי' הקונטרס דתלין דילמא ארגשה ולא אדעתה ואין נראה כו', נראה דהא פשיטא דאף לדעת רש"י טמאה אף בזמן מועט דאף בזמן מועט גזרו חכמים לטמאות דילמא ארגשה ולא אדעתה, דהא לפי' תו' לעיל עיקר הנידון בגמ' הוא אי בזמן מועט טמאה, אכל כונתם דצדיהיצא דעתה ולא ארגשה טהורה אף מדרבנן לפרש"י, ולו"ד היה נראה דאף לפרש"י טמאה אף בשבירור לה שלא ארגשה, חדע דלא מוקמינן דשמואל צדיהיצא דעתה ולא ארגשה שהרי עיקר מימרא דשמואל דבלא ארגשה טהורה ושפיר איכא לאוקמי צדיהיצא דעתה דברור לה דלא ארגשה,

מ"ר במשך הזמן שאנו מסתפקים בו), ומנאה עליו כחם, דודאי מגופה הוא ואמרין דאי ארגשה וכסבורה הרגשת מ"ר הוא.

ויש לעי' בנשים החוגרות סניר כעין מכנסים שאין רגילות לגלותו כלל ואין להסתפק בו שמה מעלמא אחי אם כתמים הנמצאים בו הוו דאורייתא, כיון דלא ידעינן שיעורא דמתי יוכל להחיצב נמצא שזמן רב בספק ולעולם יש להסתפק שמה היה לה הרגשת מ"ר (כיון דנקטינן דאף בלא הטילה איכא הרגשת מ"ר וכדעת מו'), מיהו במקום שראוי להסתפק במאכלות נראה דטהורה מן התורה ואף ביותר מכגריס דאיכא לספוקי דזימנין דמיתרמי תרי מאכלות גבי הדדי א"נ מאכלות גדולה, מיהו באשה שידעת שאין זה מאכלות כלל לכאורה ז"ע דכיון דאין לה במה לתלות יש לחשוב לספק דאורייתא, מיהו אם ישנה בו נראה דאיכא לספוקי דילמא מעלמא אחי והרי הוא צדין כתמים דעלמא, דלעולם אפשר דמתרמי מאכלות או פרושין או שאר בע"ח במטה ועוד אפשרות כהנה, אבל כי חיצעי לן בשבדקתו צבקר וציהש"מ מנאה עליו כחם ועל חלוקה העליון לא מנאה כלום, [דאל"ה אמרינן דמעלמא אחי ועבר דרך הבגד העליון], ונראה דאף בזה אפשר להקל דכיון שלבשתו זמן רב מצי הדבר שלפעמים מויעה ולכלוך הגוף מתלכלך הבגד וזימנין שנוטה לאדמומית או לשחרות וכן זימנין שדוהה מצבד לצבד, מיהו במנאה דם רב בצבד צבוע נראה דאין להקל דאין כאן במה לתלות וכיון שהיתה לה הרגשת מ"ר הוי ספיקא דאורייתא.

מן האמור נלמד שבכל שאלה של כחם בדבר שאינו מקבל טומאה או בצבד צבוע או בפחות מכגריס צריך לדקדק אם יש כאן ספק אי אתא מעלמא וכל שאין להסתפק דילמא מעלמא אתא הר"ו טמאה, [דהרגשת מ"ר נראה שאין אנו צקינן זה וצעתה (בכחם יצב) ולפיכך לעולם יש לחוש להרגשת מ"ר], מיהו במנאה פחות מכגריס אפשר דלעולם יש להסתפק במעלמא אף בצדקה חלוקה וישבה עליו זמן מועט.

נראה דאשה שמנאה כחם חייבת לצדוק ענמה מיד, ל"ש אם הכחם לח או יצב.

(ד) נ"ב ב' מ"ד כל כה"ג מציאה קרבן ונאכל קמ"ל, פרש"י דמציאה קרבן ואינו נאכל ומשום דילמא לאו מגופה הוא, וז"ע דהא כתמים דרבנן וא"כ אפילו דאי חזאי מגופא אין כאן קרבן כיון דלא הרגישה (וכדאמר לק' ג"ו צ'), וכבר הקשו כן הראשונים ז"ל, ובאמת עיקר הסברה דב' ימים וחלוק עדיף מג' חלוקים שייכא טפי בשהספק הוא אי מגופא חזאי או לאו מגופא מכשהגידון אי ארגשה או לא ארגשה, דכשהספק שקול מנין בא הדם אם מגופא או לא שפיר י"ל כיון שזה שני

דרבנן אלא"כ הטילה מ"ר ממש סמוך בשיעור וסת או בשיעור א"ת למציאת הכחם בלא או ביצב בשיעור שהיה יכול להחיצב, אבל לא מנאנו מי שחולק בזה אתו' וממילא א"א להקל נגדם, מיהו אפשר דכל כחם הנמצא אף שלא ידענו במה לתלות זולת דם מן המקור מכל מקום מדי ספיקא לא נפיק דאפשר ששכחה שנתעסקה בדבר שאפשר שהכחם ממנו והוא דבר מצי ששכחה, גם זימנין דמתרמו תרי מאכלות גבי הדדי א"נ פשפש או מאכלות גדולה, וגם צירוף הא דרוב פעמים מרגשת ואינה טועה בהרגשת מ"ר ובכל אופן מסתפקת בהרגשתה, [כן נראה דלעולם אף בשעת הטלת מ"ר אם בא האורח מרגשת בענמה אלא שאין זו הרגשה ודאית דלפעמים אפשר שזו הרגשת מ"ר ולפיכך אף בהרגשה עדיין אין כאן ריעותא גמורה, אבל אם לא הרגישה כלל אף דאפשר דכסבורה הרגשת מ"ר הוא מ"מ יש כאן נטי' מן הרגיל דלעולם אף בשעת הטלת מ"ר מרגשת בענמה, מיהו בשידענו דודאי בא מן המקור אמרינן דחוקת דם שצא בהרגשה וודאי טעמה בהרגשת מ"ר, אבל כאן שיש ספק שמה לאו מן המקור הוא, אף הא דלא ארגשה מצטרף כהוכחה שאמנם לאו מן המקור הוא וכ"מ בתו' ג' צ' ד"ה איכא], וזו שלא הרגישה כלל מסתמא לאו מן המקור הוא, וכיון דהוי ספק אוקמה אחזקה וטהורה מדאורייתא, וגם אפשר דהכא עדיף וטפי אית לן למימר דלאו מגופא הוא, ואף בלא טעמא דהעמידנה על חוקתה טהורה מה"ת, ומ"מ נראה דכ"ז במנאה כחם סתם אבל בצדקה חלוקה וישבה עליו זמן מועט וידעת כל מאורעותיה באותו זמן ונמצא עליו כחם, אם היה לה הרגשת מ"ר צינתים וכש"כ אם הטילה, יש כאן ספק דאורייתא, א"נ דאי טמאה מה"ת שכיון שאין שום מקום לספק שמה הדם משם [ומששא דשמה לא צדקה יפה נראה דאינו ספק ורק צריכותא עצדינן מיני' ועיקרו דשמואל נקט דבר הברור שנצין שכונתו רק משום העדר הרגשה], ודאי מן המקור הוא וכיון שהיתה לה הרגשת מ"ר ודאי הרגישה וטעמה בהרגשת מ"ר.

המתבאר מכל האמור, שיש כתמים שהם דאורייתא [וממילא טמאה אף בפחות מכגריס ואף בצגדים צבועין או בדבר שאינו מקבל טומאה], והוא אם צדקה חלוקה וישבה עליו זמן מועט באופן שידעת כל מאורעותיה באותה שעה ואין להסתפק שמה שכחה או דילמא לאו אדעתה, והיתה לה הרגשת מ"ר, [אם הכחם לח צריך שהרגשת המ"ר היתה בשיעור וסת למציאת הכחם ואם הכחם יצב צריך שהרגשת המ"ר היתה בשיעור שאם ילא אז הכחם היה מתיצב עד עכשיו בדיוק, אבל אם הרגישה במ"ר קודם זמן זה או אחר זמן זה, אין כאן טומאה מדאורייתא (ומכיון שא"א לנו לעמוד בדיוק על רגע זו הר"ו ספק דאורייתא, אם היתה לה הרגשת

ברם דברי הראב"ד קשין שכתב צריש שער הכתמים דודאי כתמים אף לבעלה נאמרו ולא לטהרות בלחוד ונסתייע שהרי אמרו בכתמים פעמים שמציאין לידי זיבה כלומר לידי קרבן כיצד לזשה ג' חלוקין כו' הא קרבן מיהו מתא ש"מ דלענין איסור נאמר כו' דאי לטמא טהרות בלדד קרבן מאי עזידתי ואפי' בג' חלוקים עכ"ל, הנה מצואר בדבריו דאף בג' חלוקים מציאה קרבן וזה דאי קשה דהא כתמים דרבנן [לשון הראב"ד ואפי' בג' חלוקים ר"ל וכש"כ בחלוק אחד כתם גדול, אבל אין ר"ל כש"כ ז' ימים וחלוק דודאי לאו כש"כ הוא], מיהו אם נפרש בכתמים שאין בהם חשש הרגשה אלא ספק דמעלמא ניחא דמ"מ מציאה חטה"ע הבא על הספק אבל לא משמע כן כלל בדברי הראב"ד אלא בעיקר דין כתמים משתעי, וז"ע רב, ונקט משמע בלשון רש"י שלפנינו כדעת הראב"ד שכתב דהשתא נמי חששא בעלמא הוא ומשמע דר"ל דג' חלוקין וז' ימים וחלוק כי הדדי נינהו, ובאמת אף ליסנא דברייתא משמע דבדין אחד קיימו וז"ע.

(ה) נ"ח א' רש"י ד"ה רב אשי אמר לאו משום הרגשה כו' דשמואל לא איירי בהרגשה כלל, ר"ל דמה שהתיר שמואל אף מדרבנן אינו כלל משום העדר הרגשה אלא משום שלא גזרו על דבר שאינו מקבל טומאה, אבל מה שאינה טמאה מדאורייתא ודאי הוא משום העדר הרגשה וכדקאמר שמואל בזהדיא בצשרה עד שתרגיש בצשרה.

עיקר מימרא דשמואל, למאי דס"ד קמ"ל תרתי, חדא דטעמא דכתמים טהורין מה"ת הוא משום שלא הרגשה שלא למדנו זה בשום מקום דהא דאר"ע לק' ז' דס ולא כתם איכא לפרושי דגוה"כ הוא שאינה טמאה בכתם אלא בצדיקה, א"כ טעמא דכתמים משום דילמא לאו מגופה חוץ אבל כל דודאי מגופה הו"א דאף שלא הרגשה טמאה מה"ת, והיינו דקמ"ל שמואל דמה"ת אינה טמאה אלא"כ תרגיש בצשרה, ועוד קמ"ל דאף מדרבנן טהורה כשלא הרגשה ולא גזרו בכתמים שבזמן מועט דליכא למיחש בזה דילמא ארגשה ושכחה, ולר"י מדיפתי, עיקר מימרא דשמואל לאשמועינן טעמא דכתמים טהורין משום שהוא שלא בהרגשה, וכמש"כ לס"ד, ולרב אשי לאשמועינן נמי דבדבר שאינו מקבל טומאה לא גזרו חכמים משום כתמים, והנה לר"י מדיפתי ולר"א ניחא כל הני קושיות דפרעין בר מהא דנמנא על שלו דהא התם מדאורייתא טמאה, ולשון רש"י בזה דר"א הלכך כל הני חיצותא לאו קושיא נינהו ל"ד ור"ל בר מהך דנמנא על שלו.

הא דאר"ע לק' נ"ח ז' דס ולא כתם נראה דלאו דרשא אחרת היא אלא ה"ק דס יהיה זוכה בצשרה והיינו

ימים דחזאי מגופה הך כתם נמי מגופה אבל בשלא הרגשה אבל ידעין ודאי שהדס מן המקור מה יועיל מה שראתה ז' ימים בהרגשה להוכיח שאף השתא ארגשה וטעמה או שכחה, אדרבה מדאחמול הרגשה ועכשיו לא הרגשה ש"מ שאמנם בא שלא בהרגשה, וגם לומר שהרגשה וטעמה או שכחה הוא מחודש, משא"כ בשספק שקול אם מגופה הוא או לא, ולפי"ז היה אפשר לומר דסוגיין ה"ק בשמנאה כתם שאין בו משום חסרון הרגשה וכגון שמנאה הכתם סמוך להרגשת מ"ר ורק הנידון הוא אי מגופה הוא או לא בזה הו"א דבראיתא ז' ימים ובשלישי מנאה כתם דכל כה"ג אמרינן ודאי מגופה הוא ומציאה קרבן ונאכל קמ"ל דאף כה"ג אינו נאכל אבל ודאי היכא דודאי לא הרגשה לא הו"א כ"ד כלל דמציאה קרבן דאטו לא ידעין דכתמים דרבנן, ולפי"ז מתפרשין שפיר דברי רש"י וגם פירוש הסוגיא ניחא דשפיר ס"ד שמציאה קרבן ונאכל כיון שאין כאן משום חסרון הרגשה מיהו כל כי האי הו"ל לרש"י לפרש וז"ע, ואפשר עוד דכיון שהחזקה במעין פתוח ומנאנו עכשיו דס אית לן טפי למיחלי שבא בהרגשה ולא אדעתא מלומר שאירע לה ראייה בלא הרגשה דלא שכיח ומהני סברא זו אף לענין דאורייתא, [דהכא עדיף מרוב ימיה טמאים שכתבו לעיל סק"א שאינו אלא מדרבנן].

והריטב"א פירש דס"ד כיון דחזאי תרי יומי בהרגשה הך נמי מגופה חזיתיה ובהרגשה אלא ששכחה וקמ"ל דאמנם מספקינן בזה ומציאה קרבן אבל אינו נאכל דילמא אמנם בלא הרגשה חזיתיה, ואפשר שאף דעת רש"י כן ונקט ספק דלאו מגופה וה"ה לספק דבלא הרגשה.

ובן לק' נ"ג ז' פרש"י דלרבי תולה כתמה בראייתה אף לקולה וטובלת לז' מכתמה, ותמהו הראשונים ז"ל דהא כתמים דרבנן, ובאמת בזה ז"ע דאי אפשר לתרץ כמש"כ הריטב"א דהא מסקינן דאינו נאכל וה"נ התם לענין טבילה א"א להקל שתטבול לפי חשבון כתמה, וגם למש"כ לפרש דאיירי בדליכא טעמא דלא ארגשה ועיקר הנידון אי מגופה הוא נמי קשה דהא מ"מ מסקינן דאינו נאכל, וז"ל דהתם טפי איכא למיחלי כתמה בראייתה מהכא, וניחא בין לפי הריטב"א בין למש"כ, מיהו למש"כ ניחא טפי דאף רבי לא הקיל אלא בשנהידון הוא רק אי מגופה הוא או לא אבל לא בשנהידון גם אי בהרגשה חזיא.

ודעת הרמב"ן והר"ן בסוגיין דאמנם למסקנא אינה מציאה קרבן כלל, מיהו בצעה"נ וצריטב"א מצואר כפרש"י, וזה נפ"מ לדידן אי כה"ג חשיבא ספיקא דאורייתא, (ולענין בצגדי צבעונין ופחות מכגרים, ואף שהוא בימי טומאה הא יש מקילין בפחות מכגרים אף בימי טומאה).

כתבו משום דלא ארגשה ואפשר לדחוק דא"נ אלא חד מתרי טעמי נקט אצל הוא דוחק דטעמא דהרגשה עדיף טפי, מיהו י"ל דאשמועינן דאף האי ספק במקומו עומד דילמא לאו מגופה הו"א אע"ג דראתה בתוך מעט לעת לכתמה וכש"כ דלא אמרינן דארגשה ולא אדעתה, ועדיין נע"ק.

גם מה שנסתייע מדברי תו' נ"ו ב' ד"ה לא, שכתבו דכותים חוששין לכתמים משום דקברי דמגופה אחת, ולא הזכירו דלית להו דרשא דבבשרה, נראה דאינה ראייה דשפיר י"ל דזה פשיטא להו דכותים לא דרשי בבשרה וצבו לפרושי דאף לספק דמעלמא אינן חוששין וקברי דמגופה הוא.

גם מש"כ דמשמע לתו' דלית הילכתא כשמואל מהא דאמרינן נ"ב ב' מ"ד מביאה קרבן ונאכל, אין מזה הכרח וכמשנ"ת לעיל סק"ד, וגם כל כי האי לא היו התו' סותמים הדברים והיו מפרשין דהך סוגיא פליגא אדשמואל, אלא ודאי לית מאן דפליג אשמואל וקיי"ל כוותיה.

(ו) מסקנת הדברים, דכתמים דרבנן מתרי טעמי חדא משום דמה"ת אינה טמאה עד שתרגש, ועוד דכל כחם הוא בספק דילמא מעלמא אחי, ואע"ג דבבבב לא נחשקה אפ"ה מספקינן דרגלים לדבר כיון שלא הרגשה, וזה מצוה דהדיא בגמ' ג' א' דפרכינן לימא תנן כתמים דלא כשמאי ופירשו תו' דלשמאי יש לן לטהר כתמים דודאי מעלמא אחי כיון דלא הרגשה, והנה הלל לא פליג אשמאי למימר דמדאורייתא חיישין שטעמה בהרגשת מ"ר, אלא הלל ס"ל דכיון דאפשר דטעמה בהרגשת מ"ר עבדו רבנן סייג לתלות בקדשים וכמש"כ תו' ג' ב' ד"ה איכא, וגמא שלמדנו בגמ' דבכתמים איך לן למימר דמעלמא אחי אלא דמחמרינן להלל משום דילמא טעמה בהרגשת מ"ר ולשמאי משום דאין לנו במה לתלות ואפשר דאף הלל איך ליה טעמא דשמאי, מיהו הא ודאי משמע דטעמא דשמאי משום דאין במה לתלות אינו אלא דמה"ט תקנו חכמים לטמאות כתמים אצל לא מעיקר הדין, וכן מצוה דמה שזכרו ה' א' חוץ מחינוקת שלא הגיע זמנה לראות שאין לה כחם והתם ודאי ר"ל שאין לה כחם שיש בו ספק מעלמא, וכמצוה דתו' בסוגיין וברש"י שם, אצל כחם שאין בו ספק מעלמא ודאי טמאה וכמש"כ לעיל סק"ה, [ועי' לעיל סימן א' סק"כ], הרי מפורש דסתם כחם יש בו ספק מעלמא, דהא אמרו דבחינוקת ליכא משום כחם ומשמע שכל דין כחם אין לה הרי משמע שעיקר דין כתמים הוא בדבר שיש להסתפק שמה מעלמא, וכן אף בלא מימרא דשמואל נ"ו ב' היינו יודעין דכתמים דרבנן וכדתנן נ"ח ב' והיינו משום ספק מעלמא, וכן ס' א' אמרו הכא דמעלמא קאחי

שתרגש ולא כחם, ושמואל פירוש קמפרש לה להא דר"ע דמשום הרגשה קאמר.

בס"ט סימן ק"ץ ס"ק ז' האריך להוכיח דדעת רש"י ותו' דטעמא דכתמים דרבנן הוא לא משום דלא ארגשה אלא משום דכיון דלא ארגשה איכא לספוקי דילמא מעלמא אחי והתורה לא טימאה אלא היכא דודאי מגופה אחי וכעין ממזר ודאי אמר רחמנא ולא ספק ממזר, ולא נראה קן אלא כל הראשונים שוין דקיי"ל כשמואל דמה"ת אינה טמאה אלא"כ תרגיש בציצית הדם, ומה שפירש שם דלמסקנא לאוקימתא דר"א הא דאמר שמואל עד שתרגיש היינו כדי שיהא בודאי שהוא מן המקור ל"מ כן, והעיקר כפשוטו הסוגיא שלא נחלקו מעולם בפירוש מימרא דשמואל שהיא שאין האשה טמאה מה"ת אלא"כ מרגשת בעצמה, ומה שנסתייע מלשון רש"י בסוגיין ומדברי רש"י נ"ב ב' נ"ג ב' כבר נבאר לעיל ובסק"ד.

ה' א' חוץ מחינוקת שלא הגיע זמנה לראות כו', בחינוקת אין שייך לדון בשהדס מגופה לטהרה משום דלא ארגשה דאטו אמירת חינוקת מידי משאח איך זה ומה בכך שהיא אומרת דלא הרגשה ודאי אין בכך כלום, וא"כ עיקר הענין לטהר כתמים בחינוקת שלא הגיע זמנה הוא בשהדס ספק אי מגופה הוא או לא [ובזה טמאה רק מדרבנן וכמש"כ לעיל סק"ג], ולא גזרו בחינוקת לפי דטפי איך לן למימר דמעלמא אחי כיון שעדיין לא הגיע זמנה לראות, ואף אם היה מקום לדון זה ברואה ודאי מגופה בלא הרגשה, נמי נראה דהיתה טמאה דלא חילקו חכמים בין מרובה דמים למעוטה דמים ואף מעוברת וחקנה חוששות לכתמים וממילא אף חינוקת כיון דמגופה חוץ היתה טמאה אע"ג דלא ארגשה כדין כל הנשים ורק בשים ספק אי מגופה הוא או לא בזה יש מקום לטהר בחינוקת דהתם טפי איך לן למימר דלאו מגופה הוא, ובה ניחא מה שנתקשה בזה בס"ט שם והוכיח דדעת תו' דאף שלא הרגשה אי ודאי מגופה הוא הויא דאורייתא.

ג' א' רש"י ד"ה לימא, לימא לאו מגופה הוה הואיל ולא ארגשה, אצל בכתמים דודאי מגופה לא שייך לשאול שמהא טהורה לשמאי דהא זהו עיקר הגזירה לטמאות אף דם שיוצא בלא הרגשה, אצל מה שגזרו בכתמים שיש בהם ספק מעלמא אהא פריך שפיר דאית לן למימר דודאי מעלמא אחי כיון דלא ארגשה.

עוד נסתייע שם מלשון התו' ו' א' ד"ה ואינה שכתבו דאינה מונה אלא משעה שראתה משום דדילמא לאו מגופה הוה, ומצוה דאי מגופה הואי הר"ז מונה מכתמה ואע"ג דלא ארגשה, ועי' לעיל סק"ד מש"כ בפירוש דברי רש"י נ"ג ב' שהן הנה דברי התו' בלא, מיהו לפירוש הריטב"א שכתבו שם ק"ק מש"כ אימור לאו מגופה ולא

מעלמא אחי מ"מ כיון שלא הרגשה הרי הוא צדין כחם ואם הוא ע"ד שאינו מקבל טומאה או בצגדי צבעונין טהורה, ג) אבל הרואה כחם שאין להסתפק בו מעלמא, סמוך להטלת מ"ר, הרי"ו טומאה מדאורייתא, [אם הכחם לא נריך שימנא בשיעור אשם תלוי סמוך להטלת מ"ר ואם הוא יבש נריך שבשיעור שהיה יכול להחיצב היה סמוך להטלת מ"ר].

ויש לעי' כיון דאף בשלא עברה בשוק של טבחים ולא נתעסקה בצפור מספקין דילמא מעלמא אחי ורק מדרבנן טמאה, היכי דמי גוונא דלא מספקין בו במעלמא, ונראין הדברים דכל שהספק בשעה מועטת ויודעת כל מאורעותיה באותה שעה ואין שום מקום להסתפק במעלמא הרי הוא צדין כחם שאין בו ספק מעלמא, וכל שהוא זמן מרובה מספקין במעלמא דזימנין דמתרמו תרי מאכלות בהדי הדדי א"נ שאר גוונא, והכל לפי הענין.

ויש להסתפק בדקה קרקע עולם וישבה עליה ואח"כ מנאה עליה דם וידעינן שלא הרגשה ביאת דם אבל לא ידעינן אם הייתה לה הרגשת מ"ר שאפשר שטעמה בו או לא היה לה הרגשת מ"ר, אי מטמאין לה מספיקא [בין בימי טהרה בין בימי ספירת נקיים] מן הטהרה, ואפשר דטהרה מן הטהרה דכיון דלא שכיח שטעמה בהרגשת מ"ר נהי דכשהיה לה הרגשת מ"ר טמאה מה"ט אבל כשלא ידעינן אי היה לה הרגשת מ"ר הרי היא טהורה אף בדליכא חזקת טהרה כיון שאינו ספק השקול דאף אם היה לה הרגשת מ"ר אין הדבר ברור שהדם בא בהרגשה וטעמה בהרגשת מ"ר אלא הוא כעין רובא דאזלינן בתרי', מיהו י"ל דחזקת דם שבא בהרגשה מסייע לומר דארגשה וכסבורה הרגשת מ"ר היא, וצ"ע.

ונראה דבאשה החוגרת סינר סביב או"מ, דקרוצ להיות דינו כדין בדקה קרקע עולם [באשה דלא שכיח מאכלות כלל], דלית בו ספק מעלמא, דמ"מ אם לא הרגשה ביאת דם כלל, אלא שאנו מסופקין אם היה לה הרגשת מ"ר וטעמה, דאפשר להקל לחשבו צדין כחמים דרבנן, דקצת ספק מעלמא איכא נמי בכה"ג כיון שהוא זמן מרובה ואין נוחת דעתה על כל מעשיה וכיון דאיכא נמי ספק שמא לא היה לה כלל הרגשת מ"ר, ואף אם היה לה הרגשת מ"ר נמי אין הדבר מוחלט שהאורח בא בהרגשה אלא הוא כעין רובא, אפשר להקל.

ונראה דמה"ט נהגו להקל בנשי דלא שכיח בהו מאכלות כלל וגם חוגרות סינר סביב לאו"מ שכמעט אין להסתפק במעלמא, בצגדים צבעוניים ובפחות מכגרים, אע"ג שאין אנו יודעין מה היא הרגשת מ"ר שאפשר לטעות בה שהרי אף בלא הטילה כתבו תו' נ"ו ב' דאיכא למיטעי, ולעולם איכא לספוקי שהיה לה הרגשת מ"ר

אין תולין, [ואף כחם הנמנא סמוך להטלת מ"ר נמי יש בו ספק מעלמא אף שאין ספק מעלמא ספק גמור ורק בצירוף הא דלא ארגשה חשיב ספק, ה"נ בסמוך להטלת מ"ר נמי איכא הא דלא ארגשה, דע"פ רוב אין אשה טועה בהרגשת מ"ר ומה"ט טהורה לחולין להלל ואין הטעם משום שהספק על זמן רב ודבר רחוק הוא לומר שזדמן בדיוק בשעת הטלת מ"ר, ולפי"ז היה מקום לומר דבנמנא סמוך להטלת מ"ר יחשב ספיקא דאורייתא, אלא עיקר הטעם משום שאין אשה טועה בהרגשת מ"ר וכדס"ל לשמאי אלא דמדרבנן החמירו לחוש להלל דילמא טעמה, אבל ודאי מעיקר הדין כיון דלא ארגשה הרי"ו מסייע לומר דמעלמא אחי וכ"ה בס"ט סימן ק"ץ ס"ק ז"ג ד"ה נחזור, (ועי' לק' סימן י' סק"א)].

ולפי"ז יש מקום לומר דכל הני קולות שלא טימאו בדבר שאינו מקבל טומאה ובצגדי צבעונין היינו דוקא צדין כחמים שיש בהן ספק מעלמא אבל בכחמים שאין בהן ספק מעלמא ורק משום שלא הרגשה הן דרבנן בזה י"ל דאף בצגדי צבעונין ואף בפחות מכגרים טמאה, מיהו מהא דאר"א נ"ח א' דשמואל כר"נ ס"ל דכל דבר שאינו מקבל טומאה אינו מקבל כחמים מצואר דאף בכחם דליכא לספוקי מעלמא נמי יש לו דין כחם כיון שלא הרגשה, דהא מימרא דשמואל עיקרה דאף בדליכא לספוקי במעלמא נמי טהורה, וה"נ בצגדי צבעונין, (צדין פחות מכגרים עי' לק' סק"ו).

ולפי"ז עיקר חידושי' דשמואל הוא דאף כחמים שאין לספק בהן דמעלמא אחי נמי טהורין מן הטהרה, והא דכחמים דרבנן מתפרש שפיר אף בלא הא דשמואל דהיינו משום דכיון דלא ארגשה אית לן למימר דמעלמא אחי אע"ג דבשוק של טבחים לא עברה, ואשמועינן שמואל דאף בדליכא לספוקי במעלמא כלל נמי הוא צדין כחמים והיינו דאמרינן דהוי ס"ד גלימא לא מיבדיק שפיר ר"ל דאכתי לא הוי ידעינן דאף בדליכא לספוקי במעלמא הוא צדין כחם אלא הוי מפרשין דאף כה"ג כיון דלא הרגשה מספקין במעלמא, והא דאר"ע דם ולא כחם אפשר דהוי מפרשין דהוא אסמכתא בעלמא ועיקרו דבכחם יש ספק דמעלמא כיון שלא הרגשה, (ועי' עוד לעיל ריש סק"ה), מיהו לבתר מימרא דשמואל נראה דמתפרש דהיינו הא דשמואל וכמש"כ לעיל סק"ה, (ובזה"ל"א משמע דלא גריס בדברי ר"ע דם ולא כחם אלא בבשרה ולא כחם ויחא בפשיטות).

במציענו למידין, א) דהרואה כחם אף שהטילה מ"ר סמוך ממש למציאת הכחם מ"מ מספקין דילמא מעלמא אחי וטהורה מה"ט, אע"ג דבשוק של טבחים לא עברה מ"מ כיון שלא הרגשה רגלים לדבר דלאו מגופה הוא, ב) דאף הרואה כחם שאין להסתפק בו דילמא

לתלות בכל דבר שיכולה לתלות ואמרין דפחות מכגרים לעולם יכולה לתלות במאכלות ואם אמנם מאכלות דידן אין זה כדי גרים אמנם אינה תולה בה וזמן חכמים מסתמא היו מאכלות גדולות כגרים ולכן יכולה לתלות עד כגרים, וכעת ראיתי בספר לחו"ש שכבר השיג כנ"ל.

— הוספה —

נ"ח ב' מתני' שלא אמרו חכמים הדבר להחמיר אלא להקל שנאמר כו' ולא כתב, ר"ל שלא אמרו חכמים להחמיר בכתמים אלא להקל, דמדאוריתא בכל ענין טהורה שנאמר וכו', וכל הכתמים חומרא דרבנן ולכן הלכו בהם להקל, ובגמ' פריקין והתניא לא אמרו חכמים את הדבר להקל אלא להחמיר, ונראה דהך ברייתא נמי ר"ע אמרה אהך מעשה, ומפרש רבינא דה"נ קאמר שלא אמרו חכמים דחולין, להקל על דברי תורה, אלא אדרבה כל האיסור דליכא לתלות הוא חומרא על דברי תורה דכתמים עזמן דרבנן, וכן יש לפרש בעירובין נ"ט א' דאיתא התם נמי כהך סוגיא, (ועי' רש"י כאן).

ונמצא מצואר דהך שנאמר הוא המקור למה כתמים דרבנן, והנה לא יתכן לפרש הך שנאמר אלא כדשמואל לעיל נ"ז ב' עד שחרגש בצשרה ולא כתב, וכתב"א לא גרים במתני' דם ולא כתב אלא בצשרה ולא כתב, וכן בשינויי נוסחאות שצמחיות הביא דליתא לחיבת דם, ואף אי גרסינן לה נמי מתפרש דם יהיה וזה בצשרה ולא כתב, ומשום הרגשה ממעט לה, והרי שמואל ודאי ראוי שיפרש כן למתניתין, והיכן מצינו מאן דפליג עליה, ועוד דלא יתכן דרשא אחרת, דדם אינו ממעט כתב, דאטו כתב לאו דם הוא, ועוד דדם לא מייחד דאיטריק לטהר שאר מראות כדתניא בתו"כ, [ועי' לעיל י"ט א' ילפינן מצינן דם לדם, ואפשר דזה לטהר ירוק וכיו"ב, ודם למעט לכן כמו בזב], וגם אין כאן שום רמז או משמעות למידרש ודאי מגופה ולא ספק, וגם בלא ייתור ליכא למידרש הכי, ועוד דתלמידיו לא חשבו הדבר לספק, ובזבז, ודאי יש לטמאות, ועוד דא"כ לא הול"ל לא אמרו חכמים הדבר להחמיר, אלא הול"ל דכתיב קרא לטהר ספק, וגם אם נפרש דם ולא כתב אסמכתא בעלמא, ועיקרו דכתמים דרבנן, נמי אין ראוי לפרש לפ"ז דרק משום ספק מעלמא הם מדרבנן, דא"כ לא הוסיף להם ר"ע שום ביאור אלא אמר להם דאף כשאין לה שום מכה נמי איכא ספק מעלמא, והיה ראוי לזכר להם הדבר בצבירה, ולא להתלות באסמכתא, אלא משמע שיש טעם נוסף דכתמים דרבנן, וכיון שהם מדרבנן מקילינן לתלות גם במכה שיכולה להגלע, וכן כתב"א בריש שער הכתמים כייל לה למתניתין בזהדי הא דשמואל.

והנה למדנו במתני' דאם היה הדין דגם רואה שלא בהרגשה טמאה מדאוריתא, היה מקום לחוש

ממש סמוך למציאת הכתם, וא"כ היה מן הדין לחשבן כספק דאורייתא, אבל למש"כ מצואר, ומ"מ אם מציא כתם ממש סמוך להטלת מ"ר צוה אין להקל אם הוא בסינר שאין להסתפק בו במעלמא, [וזה משכח"ל דוקא בשחגרה הבגד בשיעור א"ת לאחר שהטילה מ"ר], וכן סמוך לבדיקה או לתשמיש.

(ז) יו"ד סימן ק"ט ס"ה לא גזרו על הכתם אלא"כ יש בו כגרים ועוד כו', כבר נתבאר לעיל סק"ו דבכל כתם יש שני טעמים לטהר מן התורה חדא כיון דלא הרגישה, ועוד דמספקינן במעלמא, וכאן איירי בכתמים שיש בהן ספק מעלמא וצוה לא גזרו על פחות מכגרים ועוד משום דשכיחי מאכלות ואית לן למימר דממאכלות הוא, אבל כתם שאין להסתפק בו במאכלות ודאי טמאה אף בפחות מכגרים, וזה מצואר בהדיא בגמ' דמדין תלמי' שרינן בפחות מכגרים וכדקתני עד כמה תולה, וכ"כ הגרע"א בגליון בשם הראב"ד דבמראה שחור טמאה אף בפחות מכגרים, וכ"ה בס"ט ס"ק ס"א.

ויש לעי' במקום דליכא מאכלות אבל שכיחי טפות דמים מעלמא אם יש לטהר בפחות מכגרים, דאפשר דהא דקתני מאכלות לאו דוקא ועיקרא דמילתא דפחות מכגרים הדבר מצי לתלות במעלמא, ונראה דכל דלא שכיחי מאכלות ליתא לשיעור גרים כלל והרי אנו דינן כדין כתם דעלמא ואם יש במה לתלות טהורה ואם לאו טמאה, מיהו במקום דשכיחי מאכלות אלא שהן קטנות וליכא צוה דם כגרים כלל, צוה נראה דאמנם כגרים אינה תולה אבל בפחות מכגרים כשיעור שמצי ממאכלות תולה זה וטהורה כדין פחות מכגרים דשכיחי מאכלות שיש בהן דם כגרים ועוד. — ונראה דכתמים שגזרו לטמאות כתמים לא חילקו בין כגרים לפחות מכגרים וסתמא גזרו לטמאות הכתמים אלא שלא טימאו כל שהיא יכולה לתלות, וחילקו בדין תלמי' במאכלות אם אף בשלא הרגה יש לתלות או לא, וקיי"ל כרצ"א דעד כגרים תולה אע"פ שלא הרגה, והנה פלוגתא דוקא באופן שהיה צימיהם שהיה מצי מאכלות ובשיעור זה של מצי נחלקו אבל אם אין מצי כלל מאכלות אין כאן שום טעם להקל כיון שכתמים גזרו בסתם לטמאות הכתמים.

ולפי"ז נמצינו למדין לדינא דבאתרא דשכיחי מאכלות אלא שדמן מועט אין חולין במאכלות אלא בכשיעור שאפשר לבוא ממאכלות, ובאתרא דלא שכיחי מאכלות כלל טמאה אף בפחות מכגרים אם אין לה במה לתלות, וכעת ראיתי בח"ס סימן ס"ו שכתב וכי יפלא איך יתכן שממאכלות יאל דם כגרים, אף אמה אמור לו גדולה מזו תניא כו' כל דבר שאינו מקבל טומאה אינו מקבל כתמים כו' הם אמרו והם אמרו כו', והדברים תמוהים דלא מצינו שלא גזרו בפחות מכגרים אלא מצאו שיכולה

זה לספק דילמא ארגשה ולאו אדעתה והוי כעין רוצא, והיה מקום למיחש ליה מדאורייתא, אבל לבתר דילפינן דבלא הרגשה טהורה, תו הו"ל חששא דמעלמא וחששא דשלא בהרגשה כעין רוצא וטהורה מדאורייתא, ושפיר הזכירו רש"י ותו' סבא דמעלמא לענין טהרת כתמים מן המורה, ואין כאן שום מחלוקת בין הראשונים ו"ל, ולכו"ע קיי"ל כדשמואל, ולכו"ע אם היה בלא הרגשה טמא מה"ת, היה חשש דאורייתא בכתמים.

עוד הביא ז"ל שם מש"פ רש"י נ"ב ב' דבשני ימים וחלוק מציאה קרבן ואינו נאכל, ואמאי הא לא ארגשה, ובאמת שזה קשה גם על הגמ' דאמרינן מהו דמיא מציאה קרבן ונאכל, דמאי ס"ד למימר הכי, ונראה דהנה יש לדקדק למסקנת הגמ' נ"ז ב' דמודה שמואל שהיא טמאה מדרבנן, א"כ מאי אחי שמואל לאשמועינן, הא הדין דבלא הרגשה טהורה מדאורייתא היינו מתני' נ"ח ב' וכמו שפירשנו, וע"כ לומר דכי היכי דחזינן בנמצא על שלו או על שלה דמחזקינן שצא בהרגשה וטעמה בהרגשת שמש, וכן בהרגשת מ"ר למאי דאמרינן י"ד ב' דלר"מ טמאה נדה, אע"ג דרוב פעמים אינה טועה בך וכדס"ל לשמאי ג' א', [ואף בלא הרגשה כלום אמרינן דטעמה וכמו שהוכיח הגרע"א ז"ל מהא ד"ב א' אשה מהו שתבדוק לחייב בעלה חטאת], והיינו משום דכיון דרוב ראיות בהרגשה יש לנו להחזיק דגם השתא צא בהרגשה וטעמה, ה"נ היה מקום לומר דגם בבדיקה קרקע עולם כיון שאין להסתפק במעלמא, ראוי לן לומר דארגשה ולאו אדעתה או שטעמה, והיינו דאשמועינן שמואל דלא אמרינן כן, אלא מחזקינן שצא בלא הרגשה וטהורה מדאורייתא, וה"נ יש לפרש הא דאמרינן מ"ד כל כה"ג מציאה קרבן ונאכל, דכיון דהדבר ראוי לומר דמגופה הוא, תו יש לנו לומר שצא בהרגשה וכמש"כ הרמב"ם רפ"ט מא"ב דחוקת דס שצא בהרגשה, קמ"ל, וה"נ ניחא מה שפרש"י שם דמציאה קרבן ואינו נאכל, דמשמע ליה מהא דהזכירו בגמ' מציאה קרבן ונאכל, דרק מהא דנאכל הדרינן אבל קרבן מציאה, וע"כ משום דאמרינן ארגשה וטעמה, מיהו מש"פ רש"י נ"ג ב', דלרבי מונה מכתמה, ז"ע דלקולא לא מנאנו, וכבר תמיהו בזה בתו' ובראשונים שם.

עוד הק' בס"ט מהא דאמרינן ס"ב ב' הנח לכתמים דרבנן, והתם לענין טהרת הבגד איירי מדקמני והטבילו, וכמש"כ הראשונים ז"ל, וא"כ הרי קיי"ל מקור מקומו טמא, וראוי לטמאות אף אם צא בלא הרגשה, וא"כ יש כאן נידון דאורייתא, והנה אין תימא אם ר"ל מוקי למתני' כמ"ד מקור מקומו טהור, אבל אפשר אולי לומר דהא דחזינן במתני' דאי הוי טמא בלא הרגשה היה חשש דאורייתא בכתמים, שזה רק אם היה טמא בלא הרגשה, דאז לא היה מקום למידן דין רוב בראיות עם

בכתמים מדאורייתא, אם בתורת ודאי או מתורת ספק, ואף כשיש מכה שיכולה להגלע ולהוציא דם לא היינו חולים, ומצואר דספק מעלמא לאו ספק גמור הוא דיותר יש לתלות באשה דשכיחי בה דמים, ונראה דאין הטעם משום שהיינו מחזיקין באמת שהיתה כאן ראייה בלא הרגשה, דראיה בלא הרגשה הוא מאורע שאינו רגיל ואין לנו לחוש לו, אף כשאין לה כלל מכה, וכש"כ כשיש בה מכה שיכולה להגלע, [דהא מה דדרשינן מצבירה שחרגיש בצבירה, היינו משום שזו הראיה הרגילה, אבל בלא הרגשה אין זו הדמים דשכיחי בה], ודמיא לענין זה כמו חינוקת שלא הגיע זמנה לעיל ה' א' דאפילו סדינים שלה מלוכלכים בדם אין חוששין לה, והיינו משום דכיון שלא הגיע זמנה לראות, הרי לא שכיחי בה דמים, וע"כ שאירע כאן דבר מחודש, וה"נ אפשר שנחדש לה מכה או סיבה אחרת, וה"נ אם החשש הוא רק לראיה שלא בהרגשה, וכן בגמ' ג' א' אמרינן לימא תנן כתמים דלא כשמאי, והיינו משום דס"ל אשה מרגשת בעצמה, ולא אמרינן לטמאות כתמים משום ש"ל דבאמת צא בלא הרגשה, וטמאה מדרבנן כדמסקינן נ"ז ב', וכמש"כ תו' שם נ"ח א' דאף בודאי לא הרגשה טמאה מדרבנן כיון שראתה דם נדות [ומיהו למ"ש להלן בכונת תו', ל"ק], אלא ודאי לא חיישינן לראיה בלא הרגשה, אלא היינו טעמא דצירוף חשש דילמא ארגשה ולאו אדעתה שהוא חשש גדול, דהא חזינן נ"ז ב' דס"ד דס"ל לשמואל דראיה בלא הרגשה טהורה אף מדרבנן, ומ"מ מטמאין כתמים משום חשש ארגשה ולאו אדעתה כמש"כ תו' שם, אלמא שזה חשש יותר גדול מלומר שצא בלא הרגשה, הלכך צירוף שני החששות יחד, הו"ל כעין רוצא למיחש ליה מדאורייתא, אבל כיון דבלא הרגשה טהור מדאורייתא, הרי יותר יש לתלות במעלמא או שצא בלא הרגשה מלומר דארגשה ולאו אדעתה, ולכך אין כאן בית מיעוט מדאורייתא.

והנה בס"ט סו"ס ק"ט האריך להביא לשונות רש"י ותו' שהזכירו גבי כתמים טעמא דלאו מגופה, ונתקשה בזה דהא טעמא משום דלא ארגשה ומדאורייתא בעינן שחרגיש בצבירה, ומכאן זה הכריע דרש"י ותו' ס"ל דלא קיי"ל כשמואל, ודחק למצוא רמזים בגמ' דאיכא מאן דפליג, ומתני' דדם ולא כחם כתב לפרש דצא למעט כל דאיכא ספק, וכעין קהל ודאי אמר רחמנא, והדברים מאד דחוקים ומחודשים, והרמב"ן והרשב"א והטור וכן הרמב"ם פשוט להו דקיי"ל כשמואל וכמו שהביא ז"ל שם, ולמש"כ אף אי קיי"ל כשמואל מ"מ ראוי להזכיר טעם ההיתר בכתמים משום ספק דמעלמא, דלומר שצא בלא הרגשה הוא חשש רחוק, ויותר קרוב לומר או דארגשה ולאו אדעתה, או דמדלג ארגשה ש"מ דלאו מגופה הוא, ורק אם היה טמא גם בלא הרגשה אז היה מנטרף ספק

לנו מקור לומר דאף בצדקה תלין במכה שיכולה להגלע, (ועי' בפ"ת שם שם החת"ס דאף בפחות מכגרים אין לטהר בעד שא"צ אלא בשיעור המזוי ממאכלות זומננו).

ובראה דיש נמי לדקדק ממתני' דבשטות לא תלין במכה שיכולה להגלע, דהא ר"ע השיב לתלמידיו דכיון דמדאורייתא היא ודאי טהורה כיון דלא ארגשה, מו שפיר לענין דרבנן יש לתלות אף במכה שיכולה להגלע, וכיון שכן בשטות שאין אנו בטוחים דלא ארגשה, ואין אנו בטוחים דטהורה מדאורייתא, ורק מכת ספק יש לדון להחמירה, אין לנו מקור להקל, ועי' להלן דמ"מ אס גם בשטות כתמים דרבנן, יש מקום להקל.

ברם לענין עיקר הנידון אס כתמים בשטות יש בהם חשש דאורייתא כיון דליכא סבא דלא ארגשה, נראה דאין הכרח לזה ממתניתין, דאע"ג דבמתני' מוכח דטעמא דכתמים דרבנן הוא משום דלא ארגשה, ואס אף בלא הרגשה היתה טמאה מה"ט, היה גם בכתמים חשש דאורייתא, מ"מ אפשר דלאחר שלמדנו דבלא הרגשה טהורה מה"ט, מו אמרינן שאס נסמוך מיעוטא דבלא הרגשה למיעוטא דמעלמא, דהו"ל רובא, וטהורה מה"ט אף בשטות, ורק אס גם בלא הרגשה היתה טמאה מה"ט, אז היה חשש דאורייתא, דאז הוי ספק דמעלמא מיעוט לגבי חשש ראייה דבהרגשה ובלא הרגשה, ואף דסתם ראייה בהרגשה, וא"כ למה נחוש בשטות שזא בלא הרגשה, וא"כ ליכא אלא ספק מעלמא ספק ממנה וראוי לחוש מדאורייתא כיון דדמים מזויין זה, וכמו אילו היתה טמאה אף בלא הרגשה, י"ל דראיה בצורה של כתם הוא מילתא דלא שכיחא, ולכן גם יש מקום לספק שמא זא בלא הרגשה, [וכל הנידון בשטות הוא כשכל מאורעותיה ידועין, ושלל בשעת וסתה, ובאופן שמלכד החשש של הרגשה, אין בינה לבין אשה אחרת ולא כלום, כך שבאמת ראוי להסתפק במעלמא], ואס נימא דגם בשטות כתמים דרבנן, אף בדליכא במה לתלות, מו י"ל דאף בשטות תלין במכה שיכולה להגלע, דאע"ג דדברי ר"ע הם משום דאף אי מגופה חזיא מ"מ טהורה מה"ט, י"ל דקושטא קאמר להו לעובדא דהוי בפקחת, אבל לדינא אף בשטות אס הנידון רק מדרבנן בגזירת כתמים שפיר תלין, ואף דהיהיר מדאורייתא אינו אלא מכת ספק או רוב, והכי מסתברא.

ומיהו הדעת נוטה שאין להסתפק בראיה בלא הרגשה בשטות, וכמו דלא מספקין שמא מן העליי, דלעולם חזקת דמים שזא מן החדר ובהרגשה, וממילא כל כתמים בשטות יש בהם חשש דאורייתא, כדחזינן במתניתין דרק משום שלא הרגישה הוי כתמים דרבנן, אבל משום ספק דמעלמא לחוד לא, ולכן אין לטהר בשטות כתמים שנמצאו ע"ג בגד כזוב או דבר שאינו מק"ט, [וכבר

הרגשה, כשם שאין דין רוב במראות הדמים לומר שאס המראה של הכתם הוא ממראות דלא שכיחות לא נחוש לו ונאמר דמעלמא אחי, או דאין רגילות בכמות מועטה כזו או בימים אלו, דכיון שאין הדברים מחוייבים לא דיינין בהו דין רוב, וה"נ אס בלא הרגשה היה טמא לא היינו אומרים כיון דרוב פעמים בהרגשה ממילא השתא דלא ארגשה ש"מ מעלמא אחי, אלא היינו אומרים דבהרגשה ובלא הרגשה חד ענין הוא, וכיון דדמים שכיחי באשה אית לן למימר דממנה הוא, אבל לאחר שלמדנו דבלא הרגשה טהורה מה"ט י"ל דהשתא לא מפרפין להך חששא עם חששא דארגשה ולאו אדעתה, שהם שני כחות נפרדים, [וכדחזינן דמימי טהרה לימי טומאה לא קצעה וסת כדאמר י"א ז'], אע"ג דדינס שיה לענין מקור מקומו טמא, וממילא לגבי החשש שמא זא בהרגשה או משמשינן בזה דמדלא ארגשה, ש"מ דלא זא בהרגשה או דבכלל לא זא ממנה, ולחשש שמא זא שלא בהרגשה, לא חיישינן כלל, וכמש"כ לעיל, ונ"ע בזה.

ג"ח ב' מתני' שמא יכולה להגלע כו' שנאמר כו', פשטא דמתני' משמע שלא הו"נך ר"ע לטעמא דכתמים דרבנן, אלא במה שהקיל במכה שחיתה ויכולה להגלע, אבל שאר תליות כגון שנתעסקה בכתמים או במאכלות או במכה שלא חיתה, שפיר תולין אף אי גם בלא הרגשה היתה טמאה מדאורייתא, ויש ללמוד מזה דאף במנאה בצדיקה תלין בכל אלו, אע"ג דאי מגופה הוא טמאה מדאורייתא כמש"כ הס"ט, דאמרינן טעמה בהרגשת עד, [וכדמוכח מהא דנמצא על שלו דאף בלא הרגישה חייבין כדאמר י"ב א' אשה מהו שתדוק בשיעור וסת כדי לחייב בעלה חטאת, וטעות דשמש וטעות דעד לא מנאנו לחלק ביניהם], וכ"כ ה"ט ו"ז בסי' ק"ז ס"ק כ"ג דאף בעד תלין, ומיהו לשון המזיין ברמ"א שם, דמשמע מיני' שכל מה דתלין כתמים תלין, נ"ע דהא במכה שכולה להגלע יש ללמוד ממתני' דלא תלין, אע"ג דבכתמים תלין, וכן מוכח בסוגיא י"ד א' ז' דאיכא עד שאינו דדוק שאין זו משום כתמים, דהא איכא מאן דמטהר לגמרי, ומ"מ איכא למ"ד התם דטמאה נדה, הרי דלענין בדיקה לא תלין במה דתלין לענין כתמים, וכמש"כ לקמן סימן י' סק"א, ואף אס נימא דרוב פעמים אין אשה טועה בהרגשת עד, ואית לן למימר מדאורייתא דגם השתא לא טעמה, ולאו מגופה הוא, כיון דבעד שאינו בדוק איירינן אלא דליכא במה לתלות, או שראתה בלא הרגשה, מ"מ כיון שהנידון במנאה בצדיקה, איתרע כאן ספק דמעלמא, כדחזינן דאיכא למ"ד דטמאה נדה, וכיון דפשטא דמתני' משמע דר"ע הקיל משום דאף אס לא נתלה במכה ונימא דמגופה הוא מ"מ טהורה מדאורייתא, וזה ליתא בצדיקה דהא במנאה בצדיקה אס לא נתלה, ונימא דמגופה הוא, הרי היא טמאה מדאורייתא, מו אין

פקפק בזה בס"ט צסי' ק"ז ס"ק ז"ג ד"ה נחזור לענינו, אלא שכתב דממה שלא חילקו הפוסקים משמע שאין חילוק עי"ש].

וב"ז בשוטה, אבל בפקחת בעלת רגש קהה וחוסר שימת לב, כמו שהוא מצינו היום שאין מרגישות בציאת האורת, [אף דודאי כל הראיות באות בהרגשה], יש מקום לזדד דמ"מ קרוב יותר לתלות במעלמא, דרוב פעמים כשנא מגופה הן יודעות אם ע"י הרגשת זיבת דבר לח או מיתושים שונים, או שרואות נורך לבדוק ומנאאות בצדיקה, כך שאם נא לדון בכח רוב יש להניח שרוב הכתמים שלא נתברר שהם ממנה, דבאמת אינן מן המקור, או עכ"פ מחנה על מחנה ואוקמה אחזקה, ומה"ט י"ל שנהגו גם באלו לטהר כתמים שבגדי צבעונים או שע"ג דבר שאינו מק"ט, אף שהדבר נריך ראייה וז"ע, ועכ"פ נראה דלריכה צדיקה.

— עד כאן —

(ח) ב"ז ב' אב"א מחגור ולמטה כגון שעברה כו', אם על בשרה ועל חלוקה טמאה, ניחא דצריכתא אשמועינן דבשרה חמירא ואינה תולה בנמנא על בשרה, משא"כ בנמנא על חלוקה, אבל אם על בשרה ועל חלוקה נמי טהורה, א"כ הא דטמאה על בשרה בלחוד אינו משום דבבשרה חמיר אלא משום דכיון דלא נמנא על חלוקה רגלים לדבר דלאו מעלמא הוא שאין דרך לגלות בשרה, א"כ אין כאן שום חומר בבשרה מבחלוקה וה"ל איכא לאשכוחי גוונא דעל בשרה תהיה טהורה ועל חלוקה טמאה, ולישנא דצריכתא משמע דאשמועינן חומר בבשרה מבחלוקה, ואפשר דצריכתא אשמועינן דבאופן הרגיל לעולם חמיר בבשרה מבחלוקה דעל חלוקה טובא איכא למיתלי משא"כ בנמנא על בשרה בלבד ליכא במה למיתלי כיון שלא נמנא על חלוקה והא"נ דמשכח"ל לפעמים איכא נמי אבל בדרך הרגיל לעולם חמיר בבשרה מבחלוקה, מיהו אם נפרש דהא דאינה תולה בבשרה לאו משום שאין דרך לגלות בשרה אלא משום דבבשרה חמיר טפי וכמש"כ צ"י בשם הרשב"א בתוה"א, ניחא שיש כאן חומר בבשרה מבחלוקה.

ולדינא מבואר ברמב"ם ובהלכות הרמב"ן וברשב"א דעל בשרה ועל חלוקה טהורה, ודוקא בבשרה בלחוד אינה תולה.

שם ואב"א מחגור ולמטה כו', אי להך אוקימתא לא מייירי שעברה בשוק של טבחים יש לפרש הא דעל חלוקה טהורה, או משום דלעולם על חלוקה איכא טפי למיתלי במעלמא מעל בשרה, והכא בנזדקרה החשש דמגופה לא אלימא שהרי אנו נריכין לומר דהכתם בא בדיוק בשעה שנזדקרה וגם אין הדבר מוחלט שבנזדקרה ילך הדם למעלה מן החגור, ולפיכך דוקא בבשרה

מטמאין משום שהדבר רחוק לומר דמעלמא אחי כיון דבבשרה נמנא וגם לא נמנא על חלוקה אבל בנמנא על חלוקה מטהרין ולא חיישינן שמה בדיוק כשנזדקרה יא הכתם ונטף למעלה מן החגור, או אפשר לומר דנזדקרה לא שכיח שלא יהא על הבשר ויהא על החלוק שכל שנזדקרה הדם נמשך בבשרה ואינו נטף ולכך כל שלא נמנא על בשרה רגלים לדבר דלאו מגופה הוא, אבל כשנמנא על בשרה ודאי טמאה כדין מן החגור ולמטה, ולפירוש זה אף כשנמנא על בשרה ועל חלוקה טמאה שכל שנמנא על בשרה הר"י כלמטה מן החגור ודליכא במה לתלות טמאה, אבל לפי קמא שכתבנו אין הכרע כדין נמנא על בשרה ועל חלוקה ואפשר לומר דטהורה כיון דלמעלה מן החגור הוא ונמנא על חלוקה אף שנזדקרה תלינן במעלמא וה"ל מה שנמנא בבשרה תלינן במעלמא, מיהו יותר נראה דאף לפי קמא שכתבנו יש לטמאות בנמנא על בשרה ועל חלוקה, וז"ע. — ואם עברה בשוק של טבחים בזה ודאי אף אם נמנא על בשרה ועל חלוקה טהורה דלא גרע למעלה מן החגור בנזדקרה מלמטה מן החגור, ובנמנא על בשרה בלחוד נראה דטמאה אף בנזדקרה בלמעלה מן החגור עדיף מלמטה מן החגור מ"מ בנמנא על בשרה בלחוד רגלים לדבר דמגופה אחא וטמאה כדין למטה מן החגור.

ואי מפרשינן דאף להך אוקימתא איירי דעברה בשוק של טבחים, נמנא כדין למעלה מן החגור בנזדקרה שיה ממש לדיון למטה מן החגור.

כתב הראב"ד בשער הכתמים בנמנא כתם על בשרה למעלה מן החגור שאם נזדקרה טמאה אם אין לה במה לתלות משא"כ בחלוק דאף שאין לה במה לתלות טהורה דאם איתא דמגופה הוא אבשרה נמי איבעי ליה לאשכוחי עכ"ד, והנה מבואר דעל בשרה ועל חלוקה טמאה בלמעלה מן החגור דליכא במה לתלות וכבר נתבאר לעיל, ומש"כ אם אין לה במה לתלות אפשר צ"י אופנים או דר"ל אם אין לה מכה וכיו"צ לתלות מידי דאף בנמנא על בשרה בלחוד איכא למיתלי אבל ודאי אם עברה בשוק של טבחים לאו כלום הוא כיון שנמנא על בשרה בלחוד, או דלמעלה מן החגור בנזדקרה עדיף מלמטה מן החגור ואף בנמנא על בשרה בלחוד תלינן אם עברה בשוק של טבחים, אבל ז"ע שלא ביאר דבנמנא על בשרה למטה מן החגור דאפי' עברה בשוק של טבחים טמאה, וברשב"א מבואר שפירש דעת הראב"ד דלישנא בתרא פליג אל"ק וקיי"ל כל"צ וכל שעברה בשוק של טבחים תולה אף בבשרה, אבל ז"ע וכמו שחמה הרשב"א דמה"ט לומר דלישנא בתרא פליג אל"ק, ואולי צריכתא דתולה אף בתחתון (בג' חלוקין) מסתברא ליה דפליגא דלא ניחא ליה לחלק בין חלוק לבשר.

בשדקנו בצורה ולא נמצא כלום או דאף בדליכא למיבדק בצורה כגון שנתקנתה בינתיים, נמי טהורה, ונראה דטמאה שהרי הרשב"א הק' מ"ש למעלה מן החגור בזדקרה מלמטה מן החגור וסירך דכיון שלא נמצא על צורה ודאי לאו מגופה הוא, ומשמע שזה עיקר הטעם דמה שלא נמצא על צורה מוכיח דלאו מגופה הוא וא"כ כל שנתקנתה טמאה מספק, והגרע"א בגליון השו"ע סימן ק"ט ס"ז נסתפק בעבר זמן מרובה משזדקרה עד מליאת הכתם, דאפשר דנתקנת הכתם שהיה בצורה וכמש"כ תו' נ"ו ז' דאין דרך שישהה כתם בצער אלא מחיבש ונפל, אי מטהרינן, ואפשר דבשרחצה פשיטא ליה דטמאה, ורק בשהתה זמן מרובה קמייבש ליה, שהרי אם נמצא כתם על צורה אפילו אחר כמה ימים משזדקרה טמאה ולא אמרינן דודאי לאו מגופה הוא שאין דרך שישהה כתם בצער זמן מרובה, דמ"מ כיון דאשתכח בגופה טמאה דזימנין דשזהה הכתם ואינו נופל, ומה"ט אפשר דבשלא נמצא בצורה רגלים לדבר קצת דלאו מגופה הוא דזימנין שאין הכתם נופל, אבל בשרחצה דודאי אילו היה כתם א"א שיטאר בזה י"ל דודאי טמאה, וכן נראה לדינא.

יו"ד סימן ק"ט ס"א אכל אם נמצא על צורה וגם על חלוקה כו', בפ"ת ס"ק י"ד בשם הס"ט כתב דאף זה שלא כנגד זה טהורה לפי שדרך החלוק להטהיף, ואם זהו הטעם היה נראה דאם נמצא על חלוקה למעלה מן החגור ועל צורה למטה מן החגור דטמאה שאין דרך החלוק לירד למטה שהרי מה"ט לא גזרו על כתמים למעלה מן החגור, אבל י"ל דעיקר הטעם דבשלא נמצא על חלוקה כלום רגלים לדבר שלא הייתה בשוק באופן שיהא אפשר שינזק דם עליה שא"כ לא יתכן שלא ימצא על בגדיה ולפיכך אין ראוי לתלות שעל צורה בשוק של טבחים, ולפי טעם זה י"ל שכל שנמצא על חלוקה שפיר דמי ל"ש למעלה מן החגור ל"ש למטה, ומ"מ לדינא העיקר כפי' ראשון.

(ט) ב"ח א' תוד"ה כשורה אומר ר"י כו' וטיפין טיפין היינו מעורבצין כו', משמע דבעיא דטיפין טיפין אינה משום שהוא שינוי דהא במעורבצין אין כאן שום שינוי אלא קמייבש ליה אי על צורה מנטרפין, ובעיא דכשורה היינו או בטיפין גדולות שיש בהן כגרים או בחלוקה או אח"ל דאף בצורה מנטרפין, ולפי"ז מבואר דדעת תו' דאף בצורה צעין כגרים ועוד, [אבל אין נראה כלל לפרש דדעת תו' דקמייבש ליה אח"ל דכשורה טהורה טיפין טיפין מהו דאף טיפין מעורבצין אין דרכה לראות בצורה והקשו מהא דטיפין אין מנטרפין ומשמע דכלא"ה היתה טמאה וש"מ דדרך ראיה בכך ותירצו דשא"ה דאירי בחלוקה דבצורה א"ש כגרים ובחלוקה ודאי טיפין מעורבצין הוי אורחא אבל בצורה

ודעת הרמב"ן בהלכותיו פ"ד דין י"א י"ד ט"ו י"ז דעל חלוקה לצד למטה מן החגור טמאה אא"כ יש לה צמה לתלות ולמעלה מן החגור טהורה אף בזדקרה ואף שאין לה צמה לתלות, ובנמצא על צורה לצד שזה דין למעלה מן החגור ללמטה ובתרווייהו אינה תולה אף שעברה בשוק של טבחים ובנמצא על צורה ועל חלוקה אם יש לה צמה לתלות טהורה, ואם אין לה צמה לתלות למטה מן החגור ודאי טמאה, ואף בלמעלה מן החגור וזדקרה נראה דטמאה, ואם כי אין זה מפורש בדבריו אבל כן משמע שד"ן י"א הזכיר דוקא בחלוק ומשמע אבל אם נמצא גם בצורה טמאה.

ובטור סימן ק"ט הביא בשם הרמב"ן דנמצא על צורה ועל חלוקה צין למטה מן החגור צין למעלה וזדקרה אם אין צמה לתלות טמאה ואם עברה בשוק של טבחים טהורה וזה כמש"כ, ובצ"י שם נדחק בכונת הטור ופירש דדין נמצא על צורה ועל חלוקה בלמעלה מן החגור וזדקרה שזה לדין נמצא על חלוקה בלבד ותמה מה חידוש יש בדברי הרמב"ן שלא נזכר בדברי הטור ואי דס"ל כ"א הו"ל למימר וכן דעת הרמב"ן, וגם למה נקט הרמב"ן בנמצא על צורה ועל חלוקה, ולמש"כ מבואר שעיקר החידוש של הרמב"ן הוא דבנמצא על צורה ועל חלוקה ויש לה צמה לתלות טהורה אף מן החגור ולמטה, ובדליכא צמה לתלות טמאה אף מן החגור ולמעלה בזדקרה, ודינים אלו מחודשים שלא נזכרו בהדיא בטור (אי גרסינן לעיל ועל צורה טמאה).

במצא לדינא דעת הרמב"ן והרשב"א והטור שוין, (א) דעל חלוקה למעלה מן החגור טהורה אפילו בזדקרה, ואפילו אין לה צמה לתלות, ולמטה מן החגור אם יש לה צמה לתלות טהורה ואם לאו טמאה, (ב) על צורה לעולם טמאה אפילו עברה בשוק של טבחים אא"כ יש לה מכה וכיו"צ שאפשר שיבוא הדם לצורה ולא בחלוקה, (ג) על צורה ועל חלוקה צין למעלה וזדקרה צין למטה אם יש לה צמה לתלות טהורה ואם לאו טמאה, וכן סתם בשו"ע כוונתו, ואע"ג דדעת הרמב"ם דדין למעלה מן החגור בזדקרה שזה לדין למטה מן החגור ועל חלוקה לצד נמי טמאה בשאין לה צמה לתלות, וכן משמע דעת רש"י ד"ה דאזדקרה, מ"מ לא קיי"ל כוונתו כיון דדעת הראב"ד והרמב"ן והרשב"א וכ"נ דעת הטור (שהביא דעה זו בסתם) דאף בלא עברה טהורה נקטינן כוונתו וגם כתמים דרבנן, [וגם אין הכרח בפרש"י דאפשר דקושטא קמפרש דבנמצא על צורה טמאה אף בעברה בשוק של טבחים, אבל אה"נ דבנמצא על חלוקה טהורה אף שלא עברה בשוק של טבחים], ועי' ש"ך ס"ק כ"ו.

ויש לעי' הא דמטהרינן על חלוקה לצד בלמעלה מן החגור בזדקרה דליכא צמה לתלות אי היינו דוקא

שינוי בצורת הדם אפ"ה טמאה ואידי דתנא רישא ספק טמא ספק טהור תנא נמי סיפא הכי אף שצסיפא לית לן נפקותא בהך ספק שמחמת שינוי צורת הדם, [הרא"ש פירש דמלישנא דספק טמא ספק טהור דייקנין ועפ"ז הדברים בכאן], ודחינן דילמא דעביד כרצועה וצוה הוא דמטמאין בדם אבל כשיר ואיך אף בלא עברה טהורה אף בצשרה, ועדיין ז"ע. — לפירוש תו' דצביא דטיפין טיפין לענין צירוף הוא והיינו משום דצשרה לא שכיחי מאכלות כולי האי וליה לן למיתלי כל הטיפין במאכלות הרבה וטפי אית לן למימר דמנקור הוא, א"כ קצ"ע דלפ"ז צביא דכשיר כשורה לרובא יריכה אינן חדא צביא עס צביא דטיפין טיפין שהרי התם הנידון שאין דרך דם נדה לבוא בצורה זו אבל כאן הנידון משום דאפשר לחלות במאכלות, וא"כ מצרייתא ליכא לרצוי תרומיהו אלא או הא או הא, ולישנא דגמ' משמע דכולהו צבי למיפשט ואולי כל מאי דמצי לרצוי מצרייתא קמרבא, וז"ע.

והרא"ש פירש דכשורה היינו טיפין טיפין עשוין כשורה א"נ שורות הרבה וטיפין טיפין היינו צביא שינוי בצורתן כגון שעשויות כשיר, והק' הרא"ש תיפ"ל שאין בהן כגרים וטיפין טיפין אין מטטרפין [דלא משמע ליה לפרושי צטיפות גדולות כגרים], ותירך דהיינו דוקא בחלוק אצל על צשרה לא תלינן במאכלות, ומשמע מפשטות דצרי דאף טפה אחת לא תלינן במאכלות מיהו אין הכרע דצרי שחרי שעיקר קושייתו היתה מהא דטיפין טיפין אין מטטרפין שפיר מתפרש דאהא מחלק בין על צשרה לחלוקה אצל צטיפה אחת י"ל דמודה דאף בצשרה צבינן כגרים.

והרשב"א פירש דטיפין טיפין בצשרה הוי שינוי שאין דרך הדם לטפטף בצשרה במקומות שונים משא"כ על חלוקה דרך החלוק להחפך הנה והנה, וקמציבא ליה צטיפין שיש בהן כגרים דאל"ה תיפ"ל משום דתלינן במאכלות ואף בצשרה תלינן ואפילו טיפות הרבה, ומ"מ הסכים הרשב"א להחמיר לדינא כדעת תו' דצשרה מטטרפין טיפין טיפין. — ענין כשורה לא פירש הרשב"א בתוה"א מה צינו לרצועה אצל בקצר כתב לשון זה או שהוא עשוי טיפין טיפין כשורה, ונראה דמפרש דקמציבא ליה בחלוק כשהטיפין עשוין כשורה וקמציבא ליה בצשרה אף צטיפין מעורבצין, מיהו נראה דודאי אף צטיפין כשורה קמציבא ליה ולמאי דמתמרינן אף בצשרה כשורה טמאה, ולשון הרשב"א שם שסיים לפי שהחלוק עשוי להחפך ל"ד ומשום דצביא דכשורה בחלוק היא נקט לה לפרושי טעמא דחלוק אצל אף בצשרה כן.

ודעת הרמב"ם נמי דעיקר הצביא היא משום שאין דרך הדם לבוא צבינן זה אלא דקמפרש לה צטיפין קטנות ולמד מכאן דצשרה לא צבי כגרים, [והטעם

שפיר קמציבא ליה דטיפין מעורבצין נמי לא שכיחי, דלא משמע כן כלל בדברייהם], ובש"ך סימן ק"ז סק"י כתב דנראה דדעת תו' כהרמב"ם ולהאמור אדרבה איפכא מבואר בתו' דלא כהרמב"ם וז"ע. וכן ברשב"א כתב דדעת תו' כמש"כ. — ויש לעי' דלפ"ז עיקר הצביא היא משום דצשרה לא שכיחי מאכלות כמו בחלוקה ולכן כשמלאנו יותר מכתם אחד שאנו צריכין לומר שהיה יותר ממאכלות אחת, אמרינן דטפי מסתבר לומר שצא מן המקור מלומר שהיו שתי מאכלות, וא"כ למה צריך שיהא בין הטיפין כגרים והא אף בשאין בין כולן כגרים נמי כיון שאין במקום אחד הרי אנו צריכין לומר שהיו הרבה מאכלות וכיון דצשרה לא שכיחי מאכלות אית לן למימר דמגופה הוא, וי"ל דאף ממאכלות אחת זימנין שנעשים שני כתמים ולכן כל דליכא יותר מכגרים תלינן במאכלות אחת, [וכ"מ מהא דתניא בחלוקה דטיפין טיפין אין מטטרפין ומבואר דדליכא בין כולן כגרים לא אינטרין לאשמועינן ואע"ג שעיקר החידוש הוא דתלינן במאכלות טובא, אלא ודאי אף אי לא תלינן אלא במאכלות אחת נמי טהורה צטיפין טיפין שאין ציניהן כגרים], וברשב"א משמע דמפרש לדעת תו' דהאיצביא היא משום דצשרה חמיר טפי ר"ל דצשרה איכא טפי למיתלי דמגופה הוא, ולפ"ז ניחא שראו חכמים להחמיר דצביא כגרים ולא החמירו דצביא כגרים, כיון דלעולם יש לספק אמנם במאכלות טובא, אלא דצשרה החמירו חכמים, ובצבא כל דהו שפיר י"ל שלא החמירו ולכן דצביא כגרים טהורה.

שם גמ' על צשרה מאי לאו כה"ג, אפשר לפרש דמשמע ליה דצרייתא אחי לרצוי עוד גוונא שיש חומר בצשרה מבחלוקה בר מהא דמפרשין לעיל, [דעברה בשוק של טבחים א"נ למעלה מן החגור בנזדקרה], ופריך מאי לאו כה"ג שיש שינוי בצורת הדם ומשני דילמא אחי לרצוי דעביד כרצועה שאף זה שינוי, דסתם דם הוא עגול וגם כשהדם שותת ויורד נמי לא שכיחי כרצועה שזה למעלה ולמטה שדרך דם השותת להיות רחב למעלה וצר למטה, אבל קשה דלפ"ז משמע דצבי למימר דבחלוקה אף כרצועה טהורה דהא צרייתא קמציבא דצשרה טמא ובחלוקה טהור וזה קשה דלא משמע לטהר ככרצועה, ואפשר לפרש דצרייתא ודאי מתפרשא דאיידי בלמטה מן החגור ועברה בשוק של טבחים א"נ למעלה מן החגור ונזדקרה אלא דלישנא דצרייתא משמע דאף שיש עוד ספק דילמא לאו מגופה אפ"ה טמאה בצשרה, והא קאמר מאי לאו כה"ג שיש שינוי בצורת הדם ואפ"ה מטמאין אף שעברה בשוק של טבחים, אבל בחלוקה נמי אה"נ דצליכא לטהר אלא משום השינוי לא מטהרין ואם עברה בשוק של טבחים טהורה אף כשהדם נמלא בדרך הרגיל, ועיקר חידושא דצרייתא דצשרה אף שעברה ואף שיש

קשה מה חידוש השמיענו שחולה במאכלות, וגם למה לא צעי כגרים על בגדי' וכגרים בצנצנה ומה צק שצין שניהם יש כגרים הרי אינן מאטרפין, ואפשר שכשינכר שהכחם אחד כל שיש צין שניהם כגרים ועוד הר"ז טמאה, ונראה שיש להג' דבצרי הרמב"ן כלשון הרמב"ם נמצא הכחם על בגדי' ובצנצנה כחולת כולל דבר שיכולה לחלות וחולה במאכלות כו', [אח"כ ראינו שכן העתיקו במשמרת הבית], ואגב דכל דברי הרמב"ן צכאן הם העתק מלשון הרמב"ם לפיכך העתיק אף דברי הרמב"ם שבהל' זו ועיקרו למימר דנמצא על בצנצנה ועל חלוקה ועברה בשוק של טבחים חולה, ולא נמנע מלהזכיר שגם חולה במאכלות. — ויש להסתפק בשנמצא על בצנצנה שני טיפין שצין שניהם כגרים ועוד וכנגד האחד נמצא כחם בחלוקה אי מאטרפות הטיפות שבצנצנה, [ש"ל כיון שנמצא בחלוקה ובחלוקה הוא ודאי ממאכלות הר"ז כאלו נמצא מאכלות רופה בטפה אחת דכל כה"ג נראה דטוהרה, שהרי זה נמצא כחם אחד פחות מכגרים, אף שאין זה מוכרח ש"ל דאף כה"ג טמאה], ונראה דמאטרפות, ו"ע.

בבינת אדם שער צ"ה סימן ט' (והוצא צפ"ת ס"ק ט"ז) נסתפק בכתם שנמצא על בגד שיש בו קמטים אם דינו כטיפין טיפין או דינו כנמצא במקום אחד וסיים דבשאיין הקמטים תפורים ודאי יש להקל ואף בשקמטים תפורים יש לדון, והדברים צ"ע דבשקמטים תפורים היינו ממש בגד אחד והרי אין כאן דין מיוחד בכגרים כמו גבי נגעים אלא דכל שאין בו כגרים הדבר קרוב לחלות במאכלות, משא"כ בשיש בו כגרים דלא שכיח מאכלות שיהא בו דם כגרים וגם לא שכיח שירפאו מרי מאכלות גבי הדדי לפיכך לא תלינן במאכלות, ולפי"ז הדבר פשוט דכשקמטים תפורים הר"ז ממש כנגד אחד וכל שיש בו כגרים ועוד טמאה, ואף כשאין הקמטים תפורים כל שקמטים יפה יפה עד שאין דרכן להתפשט מעצמן כתפורים דמיין, ואף בשדרכן להתפשט כל שהכתמים מתאימין ונראה שהוא כחם אחד דינו ככתם אחד, וגדולה מזו צדדנו לעיל בדעת הרמב"ן דאף בכתם שבצנצנה ובצנצנה אם נראה ככתם אחד טמאה בשיש צין שניהם כגרים ועוד.

(י' נ"ז ב' תוד"ה על ו"ל דהתם לפעמים שהיא מגלה כו' אצל אין דרך לגלות בצנצנה, ונראה לפי"ז דאם יודעת שגילתה בצנצנה או שהיא אפשר שינתז מצין רגליה על בצנצנה הר"ז טוהרה, וכן בחלוקה אם יודעת שלא גילתה חלוקה העליון וא"א היה להנתז עליו מצין רגליה הר"ז טמאה, ורק בכתמא אמרינן דדרכה לגלות חלוקה ואין דרכה לגלות בצנצנה, והרשב"א בתוה"א חלק על דברי התו' בזה והק' שהרי אפשר שינתז מצין רגליה על בצנצנה אלא ה"ט דבצנצנה אינה חולה משום דכיון

אפשר משום דבצנצנה חמיר טפי א"נ משום דלא שכיח מאכלות בצנצנה או דלא שכיח שירצף מאכלות בצנצנה מבלי שיחוף החלוק שצין דבר שירצפה זולת החלוק וכל שהחלוק רופה א"א שלא יאחר בו רועם ולפיכך כשלא נמצא בחלוקה ונמצא בצנצנה לא תלינן במאכלות, ובנמצא על בצנצנה ועל חלוקה כתב הרמב"ם בזהדיא דחולה במאכלות עד כגרים], ובמ"מ כתב דמהא דחיהא על בצנצנה ספק טמא ספק טהור טמא למד הרמב"ם לטמא בפחות מכגרים דס"ל לכל פחות מכגרים ספק הוא, ולא נתפרשה כוונתו ו"ל שהרי בגמ' פירשו דברי הצרייתא בעברה בשוק של טבחים א"נ בשיש שינוי בצורת הדם ומנלן לחדש מדנפשינן פירוש אחר ולחדש דינין, ובש"ך סימן ק"צ סק"י נראה דמפרש דלמאי דדחינן דילמא דעבד כרעוה איירי בפחות מכגרים ולפיכך בחלוקה טהור [ומצואר דמפרש דלהך אוקימתא לא מוקמינן לה בעברה בשוק של טבחים, ולעיל נסתפקנו בזה, גם מצואר דמפרש דכרעוה היינו כי אורחי' ממש (עי' רש"י ורא"ש) ולעיל לא כתבנו כן אלא משמע דאף כרעוה הוא שינוי מדרך הרגיל וכ"ה ברמב"ם, וכן מצואר ברא"ש דכונת סוגיין למימר דכרעוה נמי שינוי הוא אלא שכתב דדיחויא בעלמא הוא דכרעוה אורחי' הוא, וכן משמע קצת נ"ט א' דקאמר דכתם ארוך מאטרף ומשמע דלאו היינו כי אורחי'], וזה צ"ע דא"כ למה הזכירו בגמ' דעבד כרעוה שאין לנו כל ענין בו ולא הזכירו כלל עיקר התירוק שהוא דאיירי בפחות מכגרים.

ולדינא נראה דקיי"ל דבצנצנה טיפין טיפין מאטרפין, שזו דעת הראב"ד ותו' והרמב"ן והרא"ש וגם דעת הרמב"ם דבצנצנה צ"ש טמאה], וגם הרשב"א כתב שאין להקל, אצל דליכא כגרים ועוד טוהרה אף בצנצנה שהרמב"ם יחידאה הוא וכל הראשונים חלוקים עליו, [ואף דעת הרא"ש נראה שאינה כהרמב"ם דא"ל"ה לא היה הטור נמנע מלהזכיר דעת הרא"ש וכש"כ דלחומרא היא, אלא ודאי דעת הרא"ש כחו', ואף אם גם דעת הרא"ש כהרמב"ם נמי לא קיי"ל כוותיהו כיון שהראב"ד ותו' והרמב"ן והרשב"א והטור חולקין וכן הביא הרשב"א בשם מורו].

לשון הרמב"ן בהלכותיו פ"ד דין י"ז נמצא הכתם על בגדיה ובצנצנה חולה במאכלות שמה צעת שיעצה נהרגה מאכלות ודם זה ממאכלות הוא לפיכך אינה מטמאה בכתם כגרים כמו שציארנו אצל אם נמצא הכתם יותר מכגרים אינה חולה במאכלות, עכ"ל, והוא קרוב ללשון הרמב"ם צפ"ט מא"ב הכ"ג וכן הסעיפים הקודמים הם כלשון הרמב"ם שם, אצל הרמב"ם לשיטתי' דבצנצנה טמאה אף בפחות מכגרים, אצל הרמב"ן שכתב בזהדיא בדין ד' דאף בצנצנה אינה מטמאה אלא בכגרים

אצבעותיה טמאה משמע דוקא על קשרי אצבעותיה אצל למעלה מן התורפה לא, וע"כ לחלק דהוי ידע שאין חוששין שמה הציאה הדם בידה ממקום למקום, וכן בריטב"א [אשר יש מייחסים אותו לרשב"א] הקשה קו' תו' והציא הדברים שכתב הב"י בשם הרשב"א, מיהו לשון החו' וסתימתם משמע דמפרשי כפשוטו דחיישין שמה נגעה בידה ולא איירי בידעין שצדקה. — ולדינא כבר סתם הב"י בשו"ע דלא כהרשב"א דודאי פשטא דסוגיא משמע דבכל גווני חיישין שמה נגעה וכן נלמד מסתימת הפוסקים וכ"כ הטור וה"ה בהדא.

(צ) ה' ב' רשב"ג אומר אומרים לו שנה ושנה כו', למאי דמסיק דבספק נגע לא מטהרי חכמים אלא ברה"ר, פליג רשב"ג בתרתי בספק נגע ברה"י, ובא"א לו אא"כ נגע בין ברה"י בין ברה"ר, ומ"מ שפיר הוכיחו תו' דא"א ל"ד, דודאי משמע דרשב"ג פליג אמאי דקתני בהדיא בצרייתא דטהור והיינו בא"א לו אא"כ נגע, (ולא משמע כלל לפרושי דפליג רק אספק נגע וברה"י, מאי דלא מפורש בצרייתא, גם לס"ד דטהור אף ברה"י א"כ ע"כ רשב"ג אסיפא פליג דלא משמע כלל לפרושי דלס"ד ס"ל דארישא פליג ולחומרא ופליג אסוגיא דלק' נ"ח א', וכ"ו פשוט).

והא דבספק נגע לא אמרו חכמים דשונה לחומרא אע"ג דלק' נ"ח א' אמרינן לחומרא שוין, נראה דהיינו דוקא התם שיש כאן ריעותא שהרי דם לפנינו ולית לן במאי למיתלי, אצל הכא שאין כאן ריעותא טהור, ולא אמרינן שיסנה, וז"ע באירע ששנה וגע מהו, ומסתברא לקולא, וז"ע.

נ"ח א' כי אמרינן אין שוין לקולא כו', נראה דמעיקרא נמי ידע דהך עובדא לחומרא הוא דאמרינן תחיל ותיתי דהא לא נחמדש לן השתא בזה"א עובדא כלום, אלא דמעיקרא ס"ד דמלשון שאמרו חכמים אין שוין בטהרות משמע דלעולם אין שוין ואף לחומרא, [ואפשר דדייק נמי מהא דבספק נגע אמרינן דטהור ולא אמרינן לו שניה], ופריך מכש"כ דהשתא בטהרות אין שוין לחומרא בכתמים לא כש"כ, ודחי דלחומרא אמנם שוין ודוקא לקולא אין שוין, ובאמת י"ל לפי"ז דדוקא בטהרות אין שוין לקולא אצל בכתמים דקילי אף לקולא שוין מיהו מפשטות הסוגיא משמע דאף בכתמים אין שוין לקולא.

ונראה דהך עובדא איירי בשהספק שקול אם היה באפשר שיפול שם דם מן המקור אם לאו אצל אם היה יותר קרוב שאפשר לדם המקור ליפול שם טמאה ואין לנו ענין שמשנה, (והרי אין שוין לקולא ואם כן כל שהדבר יותר קרוב שעברה שם אין יכול לגרום חומרא מה שתחיל ותיתי שאף אם תעבור עכשיו לא ניתוסף לנו בזה כלום וע"כ דהאי גוונא לא איירי בשהיה יותר קרוב

דמגופה קחויא ובצורה אישתכח רגלים לדבר דמגופה הוא, ר"ל דנמנא על צורה איכא טפי למימר דמגופה הוא.

ונראה דכל הני דינין הם באופן הרגיל שהיה בימי חז"ל, והיה אפשר ומצוי במדה ידועה שינתו מבין רגליה ודעת הרשב"א שבאפשרות זו לא הקילו בצורה, ודעת תו' לא שמענו בסוג זה של שכיחות אי אף בצורה תולה או שאף בחלוקה אינה תולה, וכן הא דזימנין שמגלה העליון ונופל על התחתון הוא נמי באופן השכיחות שהיה בזה בימי חז"ל וצוה קצבו חכמים דתולה אפילו בתחתון ובשאינה יכולה לתלות טמאה אף בעליון, אצל אין אנו יודעין סוג זה של שכיחות מהו, ולפיכך הכל לפי הענין אם רגילה לגלות חלוקה תולה ואם לאו אינה תולה וכן בצורה וכן אם אין רגילות לגלות התחתון טהורה בשנמנא אעליון ולא אתחתון והכל לפי הענין.

(א) נ"ח א' תוד"ה ומי וי"ל דאם איתא דבדקה ומנא טמאה היתה זכורה כו', נראה דאין כונתם לפרש דכל החשש שבכאן הוא שבדקה ומנא טמאה ושכחה, דודאי ליכא למיחש לזה ומה"ט יש לטהר אף בנמנא על ידיה, ועיקר החשש הוא שמה נגעה ולא אדעתא שהידיים עסקניות הן, ולפי"ז יש לפרש כונתם שכל שנוגעת בידה והן מתלכלכות סתמא מרגשת בהן, והיינו דבמנא על ידיה מטמאין לה אצל למיחש ממקום למקום כולי האי לא חיישין דבסתמא כשנוגעת בידה באו"מ בודקתן אח"כ, גם אם נתלכלכו ידיה מרגשת בעצמה וודאי מעיינת בהן מיד, ולפיכך לא חיישין ממקום למקום, שו"ר בריטב"א ע"ש.

שם בא"ד וממתניתין נמי הו"מ למיפריך, יותר נכון לגרום ואמתניתין, אח"כ ראיתי שכ"ה בתו' הרא"ש, ואלא משמע להו לחלק בין נגיעת יד ציד לנגיעת יד במקום אחר בגוף, דודאי ידיים עסקניות הן ועדידי דנגעי בכל הגוף.

בב"י סימן ק"ז בשם הרשב"א בשם מורו כתב דנמנא על קשרי אצבעותיה דתניא דטמאה היינו דוקא בשיוודעת שנגעה באו"מ אצל מסתמא לא אמרינן שנגעה שם לפי שזהרה שלא לנגוע, וי"ל לפי"ז הא דקתני בצרייתא מפני שהידיים עסקניות הן הוא טעם למה שאנו מטמאין בנמנא על קשרי אצבעותיה וע"ז אמר הטעם משום שהידיים עסקניות הן וכולה עבדא דנגעה, ונראה דאין להוכיח ממה שהקשו תו' אמאי לא פריך מלמעלה מן החגור [דלא חיישין שמה הציאה לשם בידה וש"מ שאין מחזיקין טמאה ממקום למקום], דלא ס"ל כהרשב"א דאף אי ס"ל כהרשב"א מ"מ שפיר הקשו דסתמא קתני למעלה ממקום התורפה טהורה ואפילו נגעה בידה באו"מ, וכן צרייתא דקתני על קשרי

לשנות, היו שוין להקל, ולפי"ז אין כלל ראה מסוגיא דלקמן דאף בכתמים שוין להחמיר ולא להקל, וזו נראה דעת הר"ן בחידושו שכתב דשפיר פרכין ממכה שבכתמיה שאם להקל אין תולין כש"כ להחמיר, ולא הזכיר כלל לסתור ממה שאמרו אין שוין להקל אבל שוין להחמיר וכן הריטב"א (אשר יש מתחסי אותו לרשב"א) נמי כתב בכתמים דרבנן ולקולא ולחומרא שוין הן, ולא הזכיר כלל שסוגיא זו סותרת, וכן בתו' הרא"ש, והתו' אפשר דמפרשי דס"ד דסוגיא דלקמן דהא דר' ינאי לקולא הואי אבל ידע דהא דתניא אין שוין היינו לקולא, ולפי"ז מבואר דס"ל לסוגיא דכתמים נמי אין שוין להקל אבל שוין להחמיר ושפיר הקשו, ולעיל נדדנו דאף אם נפרש כפירוש דלעיל נמי י"ל דפשוטות הסוגיא משמע דאף בכתמים אין שוין להקל ושוין להחמיר.

שם בא"ד וי"ל כיון דכתמים דרבנן אי איתא כו' אבל לענין ממקום למקום כו', נראה כונתם דממקום למקום מעקבה לראש גודלה הוי אין רגילות כ"כ אבל נגיעת ידה במכה שבכתמיה ונגיעתה אח"כ לפניה הוי שכיח שהידים עסקניות הן, וקמפרשי דהכי פרכין שאם אנו חוששין להחמיר מעקבה לראש גודלה אף דלא שכיח, היה לנו להקל במכה שבכתמיה שמה נטלתו בידה, דשכיח, וסיימו אבל לענין ממקום למקום שאין רגילות כ"כ היינו לענין ממקום למקום דומיא דמעקבה לראש גודלה בכוה אמרינן לקמן דאף בכתמים שוין להחמיר ולא להקל, [אבל אין כונתם דהא דלקמן איירי בממקום למקום, דודאי הדבר פשוט דהתם לא איירי בממקום למקום כלל], והיינו דבאופן השוה אף בכתמים מחמירין ולא מקילין, אבל בשאין האופנים שוין כל שיש קצת יותר לתלות מו תלין אף להקל כיון דכתמים דרבנן, ובמהרש"א ומהר"ם משמע שפי' בדרך אחרת וי"ע, ואפשר גם לפרש כונת תו' דממקום למקום חשיב דבר הרגיל קצת משא"כ לשנות שיוכיח על העבר הוא דבר שאינו רגיל כ"כ, ולכך בממקום למקום ס"ל לגמ' דאי מועיל להחמיר ה"ה שיש לתלות להקל, אבל לשנות הוא כמו ממקום למקום שאינו רגיל כ"כ, ובזה לחומרא שוין אבל לא לקולא, ואפשר לכיון פי' זה בלשונם כמו שהוא, מיהו יותר נכון לפירוש זה למחוק חיצת ממקום למקום וכנ"ל אבל לענין שאין רגילות כ"כ, [ואפשר להעתיק חיצות אלו לעיל וכנ"ל אם איתא דתלין להחמיר בממקום למקום להקל נמי כו'], ועם פירוש זה אפשר לכיון גם דברי הרשב"א ותו' הרא"ש [ותתפרש כונתם דהכא ס"ל לש"ס דאם תולין להחמיר ה"ה להקל, ולענין לשנות ידע הש"ס שי"ל דדוקא להחמיר שוין ולא להקל].

(יג) ב"ז ב' מתניתין היתה פושטתו כו', נראה דאף בשמאלתו כמו שהניחתו בלילה אפי"ה

לומר שעברה שם, והר"ז כאלו שינתה ועברה אמנם באותו מקום שהדם עליו, ואם הדבר יותר קרוב שלא עברה שם נראה דטהורה ואין אומרים תיזיל ותימי, ובשהספק שקול דוקא אמרינן תיזיל ותימי.

והנה ממה שאמרו דהכא לחומרא הוא דאמרינן תיזיל ותימי מבואר דמעיקר הדין טהורה, ובשא"א שתשנה מטהרינן לה, ורק בשאפשר אמרינן לה שתשנה, ונראה הטעם שהוא ככל ספיקא דרבנן כיון שאפילו עברה שם אינו אלא כחם, ומכיון שהדבר ספק אם בכלל עברה שם הר"ז ספק דרבנן, ואפשר דהכא עדיף שלא גזרו חכמים כלל בגזרת כתמים מקום שהוא בספק אם דם המקור יכול ליפול שם.

והנה מבואר בסוגיא דלאו דוקא בצגדי האשה ובצברה גזרו על כתמים אלא כל מקום שאפשר לדם המקור ליפול שם הוא בכלל גזרת כתמים וכן הדבר פשוט בצבא, [וכן נדקה קרקע עולם אי לאו שהוא דבר שאינו מק"ט יש בו משום כתמים], ולפיכך לא נתפרש מש"כ הס"ט [סימן קפ"ו] בשם הפמ"א דלא גזרו על כתמים אלא בצגדי האשה ולא בצגדי האיש, וי"ע היכן מצינו שחילקו חכמים בכך ומ"ש בגד האיש ממשתיחא, ופשטא משמע שכל מקום שאפשר ליפול דם מן המקור יש בו משום כתמים, וכן תנן נ"ח ב' תולה בצנה ובצעלה ונ"ח א' אמרו שוין לחומרא ואין שוין לקולא, וא"כ אם תולה להקל כש"כ להחמיר, [ועב"פ כי הדדי נינהו עי' נ"ח א' תודה ומי], וכבר הביא הפ"ת סימן ק"ל סק"ב תוספתא ערוכה דאף בחלוק צנה השוכב בצדה יש בו משום כתמים.

נ"ח א' תודה ומי וקשה כו' דהכי אמר לקמן אין שוין בטהרות כו', בלא הך דלקמן ל"ק כלל דשפיר י"ל דבכתמים להחמיר ולהקל כי הדדי נינהו, ואדרבה אפשר דטפי אית לן למיתלי להקל מלהחמיר, אבל ממה שאמרו לקמן אין שוין להקל אבל שוין להחמיר למדנו דאף בכתמים תלין טפי להחמיר מלהקל, וא"כ קשה הכא מאי פרכין מלהקל ללהחמיר, והנה באמת אם נפרש דלקמן ס"ד דאף בטהרות אין שוין אף לחומרא ושפיר ידע דעובדא דר' ינאי לחומרא הואי, א"כ מאי דמשני אין שוין לקולא אבל לחומרא שוין עיקרו דבטהרות שוין לחומרא וממילא ל"ק, ולפי"ז שפיר י"ל דבכתמים אף לקולא שוין, דבכתמים לקולא ולחומרא כי הדדי נינהו, [מיהו אפשר דלא שייך למימר בכתמים שוין לקולא דהא בשהספק שקול מן הדין טהורה ורק לחומרא שוין, ובשאין הספק שקול וקרוב יותר לומר דממנה הוא בכה"ג לא אשכחן דאמרינן שוין דהא לחומרא לא אמרינן שוין אלא בשהספק שקול ולא בשקרוב יותר לומר שלא עברה באותו מקום שנמנא הדם, אלא בצבא הדבר נכון שאפשר לומר דאילו היה ספק השקול טמא בשא"א

ולפיכך אף שהדין אמנם שהם טהורים א"א לנו למידן דינא בשעה שאנו יודעים שאחד מהם ודאי טמא, אבל כאן מה שאנו מטהרין אשה שנחשקה בצפור ונמצא עליה דם הוא משום שיש לנו לתלות יותר שהדם מן הצפור משום שאין אשה רואה שלא בשעת וסתה וגם יש לה חזקת טהרה וגם אשה מרגשת בעצמה ולפיכך אית' לן טפי למימר דהאי דם לאו מגופה אלא מן הצפור ולפיכך טהורה, אבל כשעוד אשה נחשקה בצפור זה וכיון שגם לה איכא חזקת טהרה וחזקה אשה מרגשת בעצמה תו לית לן למימר טפי שהדם מן הצפור והר"ז כאלו נולדה לנו הוכחה שאין הדם מן הצפור, ובזה שוב אף הראשונה טמאה מן הדין ולא משום שיש כאן תרתי דסתרי אלא שאמנם אין כאן דין לתלות בצפור כיון שיש כנגד זה חזקת טהרה וחזקת אשה מרגשת, ושוב טמאה, וממילא לא שייך כאן למידן דין באו לשאלו צו"א שאין דין זה אלא בשאמנם מעיקר הדין שתייהן טהורות אף עכשיו אלא שמשום שהדבר קוטר א"א לעשות מעשה אבל כאן דמשנודע שהשניה נחשקה בצפור איתרע תלייה בצפור של קמייתא ומעיקר הדין יש לטמאה ודאי טמאה אף בצאו לשאלו צו"א.

ובראיה דלדעת הט"ז אף צבאה לישראל קודם שנחשקה חזירתה וטיהרה, מ"מ אח"כ כשנחשקה חזירתה וצאה לשאלו הדר דינא ואף הראשונה טמאה, [אע"ג דודאי צנני שצילין כה"ג ודאי טהור אף צלא דין דזא"ן], שהרי כשנחשקה חזירתה איתרע לה ספק דקמייתא שהרי גם לחזירתה איכא חזקת טהרה וחזקת אשה מרגשת והר"ז כאלו לא נחשקה בצפור כלל כיון דבעסק הצפור שתייהן שוות, וממילא יש לטמאות אף לראשונה, כיון שיש כאן ריעותא צמאיאות, [ולא מחמת דיינים], ואי משום דרכי דרכי נועם כל כה"ג לית לן לחדש מדנפשי, והרי אס מלאנו דם בצפור ודאי הדר דינא, וה"נ כשנחשקה חזירתה, ולפי"ז לכאורה דברי התו' נ"ח ב' ד"ה מ"ש סותרין לדברי הט"ז אלו שתמהו אמאי דפרכין מ"ש ותירצו דאיירי צו"א ואס איתא דאמנם כשנחשקה השניה נשתנה הספק של הראשונה צמאיאות, א"כ צו"א וצב"א כי הדדי נינהו ואף אס כבר טיהרנו לראשונה הדר דינא וא"כ לא הריחו כלום בתירוט, אלא ודאי דעת תו' דכל שנחשקו צו"א טהורה הראשונה מן הדין אף לאחר שנחשקה השניה ורק משום שלטהר שתייהן א"א ומאי חזית לטהר קמייתא טפי מבחרייתא מה"ט מטמאין לתרווייהו, אבל מעיקר הדין הראשונה טהורה אף לאחר שנחשקה השניה.

ועו"ק לדעת הט"ז, דודאי מסתבר שאס השניה היתה עכו"ם דהראשונה טהורה וכן איכא בשארשונה עכו"ם שהשניה טהורה וכדאמרו נ"ט ב'

טמאה, (דכשמנאחו הפוך אף אס אינו הפוך לגמרי פשיטא ובגמ' אמרו ד"ז הוריתי בעיר רומי לאיסור, וכשבאתי אלל חכמים שביצנה אמרו לי יפה הוריתה, ומשמע שחידוש יש בדבר בצב"א).

(יד) נ"ח ב' תוד"ה מאי שנא ואומר ר"ת כו', אף לפי ר"ת אין כאן מקום לדעת מקשן ולדעת תרנן, דודאי החילוק פשוט דהכא זו יודעת שאין הכתם ממנה ואין מקום לטמאה משא"כ התם ששתייהן בספק בשוה וזה אמנם כונת סוגיין, אבל כונתם לפרש שיש מקום לומר דדין הבחרייתא נמי שמהא הראשונה טהורה והשניה טמאה לפי שנחשקו צו"א וצב"א נפקס הדין בראשונה שהיא טהורה וחולה בצפור משא"כ בשניה, וממילא היה מקום לומר שהראשונה תהא טהורה והשניה טמאה וכונת סוגיין לפרש דלא אמרינן הכי אלא כיון שעכשיו שתייהן בספק בשוה מטמאין לתרווייהו, וקמפרש לה סוגיין בלשון קושיא ופירוקא, [משא"כ אי איירי צב"א לא יתכן כלל לומר דדין הבחרייתא שאתת תטהר ואתת טמאה ואין שום מקום לקו' הגמ' מ"ש], ועיקרם לפרושי דהתם לא מטהרין לקמייתא.

ובראיה ללמוד מדברי התו' דאשה שנחשקה בצפור שיש בו דם כסלע ונמצא עליה כסלע מטהרין לה ואין אומרים תצדוק בצפור אולי עדיין נמצא שם דם אלא בסתמא תלינן שמסתמא הדם מן הצפור, [עי' רא"ש פ"י ס"ג דה"נ צמכה תולין מן הסתם אף שאפשר שאין המראות דומין], מיהו ודאי אס אירע שצדקו בצפור ונמצא בו דם הר"ז טמאה, אבל אין צריכה לצדוק ומן הסתם תולה בה, דאס איתא שאין מטהרין אותה עד שצדוק בצפור א"כ אין כאן ענין בראשונה כיון שאפשר שלא היינו מטהרין אותה, מיהו יש לדחות דאמנם בשצדוק קמן לא מטהרין לה עד שצדוק בצפור אבל אס נאצד הצפור מטהרין לה, וה"נ הכא שצאה לשאלו אחר שגם חזירתה נחשקה והר"ז כנאצד הצפור ותו הדר דינא לטהר הראשונה, מיהו יותר נראה דאמנם א"א לצדוק בצפור כלל, וז"ע.

שם צה' הואיל ושניה תולה בה לענין דינא, צ"ע דהא מה ששניה תולה בה לענין דינא הוא משום דמצי למימר דלא מהימנא לה שצדקה, אבל לגבי עצמה ודאי נאמנת מוספרה לה, וברש"י כאן כתב דאימור לא צדקה יפה, ואולי מה"ט ס"ל לתו' דאינה נאמנת לענין דינא, ועי' בריטצ"א ול"ע כעת היטיב בדבריו וז"ע.

ט"ז סימן ק"כ ס"ק י"ז וטעמא דמילתא נ"ל כו', נראה כונתו ז"ל דצנני שצילין וצחמן גם עכשיו שאנו יודעים כל המאורעות לא נשתנה כלום בספק של כל אחד ואחד והדין כמו שהיה שכל אחד מוקמינן אחזקתי וטהור, ורק הנידון משום שאנו יודעין עכשיו שצודאי אחד טמא

ספק השקול הוא, ולא מנינו שהתירו בספק, ואף לדעת הב"ח והש"ך צריך לחלק בין מחצות לכאן דהא לכולי עלמא הכא בב"א מטמאין להו, ובכחצות כ"ז א' אמרינן דבמחצות אחת אפשר שיש להחזיר אף בבא לשאול בב"א, משום שאין כאן שקר במחצות שהרי אפשר דכולן טהורות ונהי דבליכא מחצות אחת אסרינן להו אבל בדאיכא מטהרינן לכולהו כדינא אף שאין המחצות מחוקת אלא אחת, כיון שאפשר שאמנם כולן טהורות, וא"כ ה"נ כל כחם יש בו ספק מעלמא וא"כ אפשר ששתייהן טהורות וא"כ מה בכך שאין צפור אלא כסלע מ"מ כל חד וחד איכא לטהר וכיון שאפשר שאמנם שתייהן טהורות אף בב"א יש להחזיר, אלא ודאי דלא דמי דהתם אנו מתירין את כולן אף שכולן מודות שלא היו במחצות דכל שיש מחצות נאמנת כשאומרת טהורה אני ולכן שפיר יש להחזיר אף בב"א כיון שהחזיר הוא משום שאומרת טהורה אני ולא משום שאמנם אמרינן שנחצאה במחצות, משא"כ כאן שכל החזיר משום שאמנם חליטין שדם זה מן הצפור הוא בזה ודאי א"א לטהר בבא בב"א כיון דודאי חד מינייהו לאו דם צפור הוא. ואפשר גם לאומרה בלשון אחרת קצת כי התם החזיר הוא מה שלא נטמאת והמחצות גם היא מסייעת לומר שלא נטמאה ולכן כיון שאף בלא המחצות אפשר שלא נטמאה וזה הגורם החזיר מטהרינן ואף שצאו לשאול בב"א, משא"כ כאן שהספק שבכחצות דעלמא הוא סתם ספק, וספק שמה מצפור הוא אינו צא לחזק את הספק הקודם אלא אוסופי הוא דקמוסיף עוד ספק אחר, כדי הא לא מטהרינן בבא לשאול בב"א כיון שאין ההיתרים של הספיקות שוין שצוה אנו מסתפקים במעלמא וצוה אנו מסתפקים בצפור, ואף שהעיקר הוא מה שלא ראתה, אבל מ"מ נדדי החזיר שוין, ועוד י"ל דספק דכחצות בלא הך צפור אחמרו רבנן דלא ליחשב כספק כלל, וכעין דאמר ג' א' בצפור לא נתעסקה בו' האי דם מהיכא אתי.

ודעת הש"ך דאף בספק זה דהיינו אי שלה דם צפור או של חזירתה סגי להחזיר, וכדין השאילה חלוקה לכותית, [בהשאילה לחזירתה נראה דחשיב לעולם כצאו בב"א ע"י לעיל סימן ג' סק"ד], שאף שודאי יש כאן דם מן המקור מ"מ חליטין בכותית והיינו דכיון דכל כחצות דרבנן כשיתוסף עוד ספק מטהרינן, וה"נ הכא כיון שיש כאן מקום לתלות בצפור יש להחזיר מן הדין, אלא דבבא בב"א א"א להחזיר כיון דחד מינייהו ודאי לאו מן הצפור הוא, אבל בבא בוא"ז שפיר מתירין אותן והר"ז ממש כדין ב' שצילין שגם כאן אף אחר שידענו ששתייהן נתעסקו שתייהן מותרות מן הדין שלכל אחת ניתוסף ספק מן הצפור ובהכי סגי להחזיר, [בקיטור דהט"ז ס"ל דהא דחולה בצפור היינו דוקא משום שהדבר קרוב יותר לתלות בצפור במקור שהרי בצפור ידענו שיש שם דם, אבל כל

בהשאילה חלוקה, ואע"ג דבמציאות לא נשתנה כלום שהרי כך ראוי לראות הכותית כמו הישראלית וא"כ אין לתלות בצפור ואפ"ה מטהרינן, הרי דאף לאחר שנתעסקה השניה מותרת הראשונה מן הדין, אלא משום שא"א לטהר שתייהן ואין סברא לטהר הראשונה יותר מן השניה לפיכך מטמאין לתרווייהו, אבל אם השניה כותית שאינה צאה לישאל אמנם מטהרינן לקמיימא, והר"ז ממש כמחצות אחת דמדמינן כחצות כ"ז א' לב' שצילין, וה"נ יש לחלק בין בב"א לוא"ז, ולדעת הט"ז צריך לומר דאמנם אף בשהשניה כותית מטמאין לראשונה, ולא דמי להשאילה חלוקה שהתם ניתוסף ספק שמה הכתם לא נעשה ברשותה וכל כחם יש בו ספק מעלמא וכיון שיש כאן שתי ספיקות שרינן בשהשאילה לכותית שאינה צאה לישאל, אבל הכא אין כאן אלא ספק אחד ספק ממנה ספק מעלמא ומה שנתעסקה בצפור אינו מועיל כלום אלא שישנה כאן עוד אפשרות במעלמא ואין כאן אלא ספק אחד, ודוחק.

וסברת פלוגתא הט"ז והש"ך נראה דהט"ז ס"ל דלא מנינו אלא שאשה שנתעסקה בצפור חולה בו והיינו דכיון דידעינן שנתעסקה בדם צפור אית לן למימר דהאי דם מן הצפור הוא וליה לן לחדש שגם ראתה דם מן המקור, גם איכא חוקת טהרה, וגם אין אשה רואה שלא בשעת וסתה, ולעולם אשה מרגשת בעצמה, אבל בשנועד לנו שעוד אשה נתעסקה בצפור זה ומנאה כחם כיון דע"כ חד מינייהו ראתה מן המקור ואין שום סברא לתלות בזו יותר מבזו הרי שתייהן אסורות מעיקר הדין שאין כאן סברא לתלות בצפור כיון דחד מינייהו ודאי ממקור קחצו, ונמנא דכשנועד לנו שגם השניה נתעסקה בצפור נמנא שהספק של הראשונה נשתנה ולעומת שחשבו לתלות בדם צפור לפי שאין לנו לחדש דם מן המקור, הרי עכשיו אנו בטוחים בדם מן המקור או צו או צו ושזו שתייהן אסורות, ואין להקשות ממחצות אחת שמלל כולן אף שאינה מחוקת אלא אחת, דהתם אין החזיר משום דטפי אית לן למימר שנחצאה במחצות, אלא דכשישנה אפשרות של הלכה נאמנת לומר טהורה אני, ואף באומרת שלא נחצאה נאמנת, כדאמר כחצות שם, וממילא אין מה שיש עוד נשים מגרעין זכותה של זו שהרי אף מעיקרא לא החלטנו שנחצאה ואפ"ה התרנוה, [ואף באומרת נחצאתי עיקר החזיר משום שאומרת טהורה אני], וגם עכשיו שצאה השניה לפנינו לא נשתנה כלום בהחזירה של הראשונה, וביתר ביאור דהתם אין החזיר משום דטפי אית לן למימר שנחצאה אלא משום שישנה אפשרות להחצאה ואפשרות זו לא נגרעה במה שהיו שם עוד נשים, משא"כ כאן שהחזיר משום שטפי אית לן למימר שהדם מן הצפור וזה נגרע כאשר נתעסקה גם השניה ועכשיו לית לן טפי למימר שהדם מן הצפור אלא

כתב ז"י סימן ק"ל בשם הרשב"א דמקום שפספשים מנזיים תולה עד כחורמוס ואע"פ שלא הרגה, ונראה שראה הרשב"א שצמקום שפספשים מנזיים הדבר ראוי לחלות בהן כמו במאכלות, ולפיכך פירש דפלוגתם חכמים ורחצ"א היינו באתרא דלא שכיח שפספשים הרבה, אבל כל שמנזיין הרבה תלין זהו כי היכי דתלין במאכלות, ובאופן שהיה השכיחות צימיהם נחלקו וזוהי קיי"ל כרחצ"א דלא תלין, אבל צמקום דשכיח טובא לכו"ע תלין בהו, ולפי"ז הא דאמרין ארכו כרחצו לענין חכמים אפשר לפרש דהיינו צמקום דלא שכיח טובא ובאופן שנחלקו זו רחצ"א וחכמים ואליצא דרחצ"א קאמר דאם הכתם ארכו כרחצו תלין זו, אבל צמקום דשכיח טובא בכל ענין תלין, א"נ אפשר לפרש דהא דקאמר דארכו כרחצו היינו לזייר לנו רחש זה לפי דצמקום דשכיח תלין זו לדעת הרשב"א ואשמועינן מראהו, וכ"ה בריטצ"א (שיש מיחסים אותו לרחצ"א) וזר"ן, ואפשר שזוהי אמנם דקדק הרשב"א דבאתרא דשכיח תלין זו דאלי"ה מה ענין לנו במראהו כיון דקיי"ל כרחצ"א, ובז"י פירש דארכו כרחצו אחרים דרחצ"א קאי ולפי"ז נתקשה למה לא כתב הרשב"א דצמקום דשכיח אין תולין זו אלא כתם שארכו כרחצו, וזה תמוה דחכמים דרחצ"א ודאי בכל ענין שרו וכדקאמר רשב"ג לדברי חב"ד אין סוף, וכ"ה בר"ן וריטצ"א.

ולדינא הסכימו הט"ז והש"ך שאפשר להקל כדעת הרשב"א, ונראה דשיעור שכיח היינו כענין השכיחות של מאכלות, ויש לעי' באתרא דלא שכיח טובא ונמצא כתם שארכו כרחצו אם אפשר להקל כדעת רש"י כיון שהריטצ"א וכן בר"ן [הציא שאתרים מפרשים כן] כתבו דארכו כרחצו היינו לזייר הרחש, ולפי"ז לא מצינו כלל ענין בכתם שארכו כרחצו, ונראה דהמיקל לא הפסיד כיון שכן דעת רש"י ובריטצ"א כתב כן בשם חו', [מיהו דוקא באתרא דשכיח ולא שכיח אבל באתרא דלא שכיח כלל לא].

(י) ג"ח ב' אר"ה כגרים אינה תולה, תימא אמאי לא פרכינן עליה מצרייתא דלעיל נ"ב ז' דתניא בהדיא שצריך שיהא ג' גריסין שהן כגרים ועוד, ואולי שאני התם לענין חשש וזה כיון שמצאה הכל בפעם אחת די לנו אם נחשוש כשיש ציניהן ג' כגרים ועוד, וז"ע. ג"ט א' מאי לאו כגרים מלמטה, כע"ק לפי"ז מאי עד כגרים דקאמר הא עד כגרים בלא"ה טהורה ורק כגרים הוא דאינטרין למיתלי בעליון, וי"ל דקושטא הוא דתולה בעליון ולפיכך נקט לה התנא אף שאין נפקותא אלא בכגרים. — ונראה דהו"מ לשנויי באתרא דלא שכיח מאכלות כלל, אלא דלא משמע כן דסתמא בכל דוכתי שכיח מאכלות, עוד הו"מ לשנויי דבצורה איירי והיו הרבה טיפין וציניהן כגרים [אם נאמר

ששמים נתעסקו בצפור כיון דחד מיניהו ודאי מן המקור אין כאן דין תליה בצפור, והש"ך ק"ל שכל שניתוסף ספק מלבד הספק שיש בכל הכתמים הר"ז מותרת וה"נ ניתוסף כאן ספק שמא מן הצפור ולפיכך מן הדין שמהן מותרות אלא דבצאו בצ"א א"א להתיר וכדין ז' שצילין].

ולדינא נראה דאפשר להקל כדעת הש"ך והצ"ח [אף שגם הדרישה חולק], וכש"כ בשהתירו לראשונה קודם שנתעסקה השניה דלא דרינן דינא, ולעיל כתבנו להוכיח כן מתוך, מיהו מש"כ הש"ך דאף בג' נשים כן, זוהי נראה דאין להקל נגד דברי הט"ז בשם הרשב"א, גם דברי הש"ך ז"ע וכבר נתקשינו בהם לעיל סימן ג' סק"ד. (בסק"ז יש דברים שלא בעיון כה"ס).

(טו) ג"ח ב' תוד"ה וכדצרינו ומיהו היכא דהרגה הרבה מאכלות כו', נראה דכונתם בשהרגה הרבה מאכלות צמקום אחד כגון שהרגה כולם צידיה או בחלוקה וזוהי אף שנמצא כתם יותר מכגרים אינה לן למיתלי במאכלות שהרי צמקום אחד הרבה הרבה מאכלות ובהחלט שאפשר להעשות מהם כתם גדול מכגרים, אבל הרבה הרבה מאכלות שלא צמקום אחד אלא זו וזו בכה וזו בכה זוהי לא תלין אלא בכגרים, וכמו לרחצ"א דאף בלא הרבה תלין משום דשכיח שנהרגין מאכלות ואפ"ה לא תלין אלא בכגרים משום דלא שכיח שיודמנו תרי מאכלות גבי הדדי, וה"נ בהרגה הרבה מאכלות שלא צמקום אחד נמי לא שכיח שיודמנו תרי מאכלות גבי הדדי, ואף ש"ל דדוקא בשספק אם הרבה לא תלין לומר שהרגה ושגם נודמנו תרי מאכלות גבי הדדי אבל בשידעין שהרגה תו תלין שזודמנו שמים גבי הדדי, אבל לית לן לדש כן מדנפשינן, דהא ודאי רחוק הוא שיודמנו גבי הדדי, ולפי"ז אפשר לכון דברי התו' עם דברי הרא"ש, [דברא"ש כתב בהדיא דאפילו הרבה הרבה מאכלות אינה תולה אלא בכגרים, ומסתבר דמודה הרא"ש דבהרגה כולן צמק"א דתולה אף ביותר מכגרים, ודוקא בשהרגתן צמקומות שונים זוהי הוא דס"ל להרא"ש דלא תלין אלא בכגרים דומיא דלא הרבה לרחצ"א, ולמש"כ אף התו' מודים בזה], ואח"ל פליגי נראה דבשלא הרגתן צמק"א פליגי אבל בהרגתן צמק"א אף הרא"ש מודה. — ונראה דהכי נקטינן דבהרגתן צמק"א תלין אף ביותר מכגרים ושללא צמק"א אינה תולה אלא בכגרים.

(טז) ג"ח ב' ארכו כרחצו לענין חכמים, פרש"י שאם הכתם ארכו כרחצו תלין צפפפש ועד כחורמוס טהורה, ונראה דלפי"ז קיי"ל כן דהא ודאי הך צרייתא אליצא דרחצ"א איחייא דלחכמים ודאי בכל ענין תולה צפפפש וכדקאמר רשב"ג לדברי חב"ד אין סוף, ונראה דדוקא באתרא שיש פספשים אבל צמקום שצדוק מפספשים טמאה אף בכתם שארכו כרחצו, ולא אמרינן דילמא אחרמי.

בשרה לבד אי תולה, ו"ע. שו"ר בגליון הגרע"א שם בשם עה"ג כתב דכה"ג אינה תולה.

יו"ד סימן ק"ץ ס"ז ויודעת שלא נזקקה, יש לעי' בנזקקה ונמצא על חלוקה לבד למעלה ולמטה אי טהורה, דהא בחלוקה לבד למעלה מן החגור טהורה אף בנזקקה וכלעיל ס"ב, ואפשר דאף בנמצא על חלוקה למטה מן החגור נמי אמרינן דהך דלמעלה מן החגור מעלמא אחי כיון דלא נמצא בבשרה [ויש לדון בזה], וממילא אף שלמטה תלינן בשלמעלה, ונראה דראוי להחמיר לדניא.

(יח) ב"ט א' אמר רבא נמצא עליה מין אחד תולה בו כמה מינין, רש"י פירש דנמצא עליה קילור או שרף תולה בהן אף שחור דאמרינן כי היכי דלא ידעה מאין בא הקילור ה"נ אימור דשחור נפל עלה ולא דעתה, ודבר תימא הוא א"כ מ"ש קילור ושרף כל שנמצא עליה שום לכלוך [אפילו ירוק או לבן] שאינה יודעת האין בא לה, טהרה, דנימא כי היכי דהך בא לה ה"נ בא לה לכלוך אדום שממנו הכתם, ולא מסתבר שיהא היתר כזה בכתמים, ולפי' תו' נראה דלפי שהרבה דברים שאפשר לתלות בהן כתמים אפשר לתלות בהן כמה מינים, כגון תרנגולת, כדמסיק, וכן יין קודם שמוגו אדום יותר ולאחר שמוגו הרי הוא דיהה, וכן קילור ושרף אינן תמיד במראה אחד ואף דם מכה אינו תמיד מראה אחד, ולפיכך ס"ל לרבא שכל שנמצא מין אחד למעלה הדבר קרוב שאילו ידענו ממה הוא היה אפשר לתלות בו גם שאר המראות ולפיכך אף עכשיו שלא ידענו ממה הוא תלינן בו גם שאר מראות, שכיון שזודאי היה כאן דם מעלמא ואם נימא שהוא תרנגולת או שאר מיני שאפשר להיות ממנו כמה מראות דמים לא נצטרך לחדש שהיה כאן עוד סיבה שהביאה דם, תלינן כן, ולפי"ז ק"ק הא דפריך מנתעסקה באדום שאין תולה שחור, דקארי לה מאי קארי לה הא ודאי עיקר מימרא דרבא משום דלא ידעינן במה לתלות, וז"ל דהמקשן ס"ד דרבא אף צידוע שנתעסקה במין אחד קאמר [ואפשר דהוי מפרש טעמי' דכל מין אפשר שישתנה מראהו לפעמים וגם הבגד גורם לפעמים לשינוי המראה], אבל למאי דדחי נתעסקה שאני נראה דמפרשינן טעמי' דרבא כמש"כ, ואף שבתו' לא הזכירו סברא זו.

והראב"ד בצעה"ג כתב לשון זה היה עליה מין אחד תולה בו כמה מינין כגון שניתו עליה מצבע א' ולא בדקה חלוקה אחר אותה ההתזה ולאחר מיכן נמצא לו כתם אחד שאינו דומה לאותו מצבע שניתו עליו הרי היא תולה בו מ"ט דאמרינן מתוך שלא נזהרה בכללן הכתם הזה לא נזהרה בשאר לכלוכין והרי חלוקה של זאת אבד חזקתו שהיה חזקתו בדוק עכ"ל, וכעין זה ברשב"א, ונראה דעיקרו דאשה שאינה מקפדת על חלוקה כולי האי

דמטריפין עי' לעיל נ"ח א'], ואי לאו דתלינן בעליון יש לטמאות, ורק משום דכל טפה שאין בה כגרים תלינן בעליון טהורה, ולעולם אימא לך דכגרים כפחות מכגרים, מיהו לא איפשיטא בעיין אי מטריפין בבשרה, מיהו לדעת הרמב"ם דבבשרה טמאה בכ"ש ז"ע מאי קפריך דילמא איירי בבשרה, [כל דברנו בזה לפי' תו', שפרש"י קשה וכמו שתמיהו בתו' וכן הביאו הרא"ש והריטב"א שבתוספתא מפורש כפי' תו'], ואולי לישגא דלמעלה דר"ל מן החגור משמע להו דבחלוקה איירי אבל לא משמע כן כלל, וז"ל דעדיפא מינה משני א"נ קושטא משני, דלמאי דס"ד נריך לחדש שתיקנו חכמים שלא לתלות תחתון בעליון בשהתחתון יותר מכגרים, משא"כ למאי דמשינן לא מחדשינן מידי דודאי אם העליון פחות מכגרים אין שייך לתלות בו התחתון [שהוא יותר מכגרים], כיון שהעליון יש לתלות במאכלות ולא התחתון, מיהו הא אין שייך להקשות לדעת הרמב"ם דלא תלינן במאכלות בבשרה א"כ אף אם למעלה פחות מכגרים נטהר למטה, [או דוקא בשגם למטה פחות מכגרים או גם בשלמטה יותר מכגרים], דודאי אם מצאנו למעלה פחות מכגרים לכו"ע תלינן במאכלות, שזה שכיח טפי משאר מיני, וא"כ לא אמרינן כלל שנתעסקה בכתמים וממילא אף אם נמצא למטה פחות מכגרים, נמי אין לתלות בעליון אם בשניהם יחד יש יותר מכגרים, (דאטו) אם מצאנו מאכלות רצופה למעלה מן החגור כבר נתלה כתם שלמטה מן החגור במאכלות אחרת). מיהו אם בשניהם יחד ליכא אלא כגרים נראה דתולה אף לדעת הרמב"ם, דנראה דהרגה מאכלות אף להרמב"ם תולה אף בבשרה הר"ז כשחטה בהמה חי' ועוף, וה"נ כל שנמצא למעלה הר"ז כהרגה ותלינן אף שלמטה, ועי' בגליון הגרע"א ציו"ד סימן ק"ץ ס"ז, ואין דבריו אלא בשהתחתון יותר מכגרים והעליון פחות מכגרים, אבל למש"כ אף בשניהם פחותים מכגרים כל שצין שניהם כגרים ועוד טמאה, ואפשר דאף דעתו ז"ל כן.

ונראה דאם העליון על בשרה והתחתון על חלוקה דתולה, אבל אם העליון על חלוקה והתחתון על בשרה אינה תולה שאף בצערה בשוק של טבחים אינה תולה כה"ג, [כ"נ דנמצא על חלוקה למעלה מן החגור לאו כלום הוא ואכתי אמרינן אם איתא דלאו מגופה על חלוקה למטה מן החגור איבעי ליה לאשתכוחי, וע"כ לא הקיל בפ"ת ס"ק י"ד בשם הס"ט אלא זה שלא כנגד זה אבל כולם למטה מן החגור לפי שהחלוק מתהפך אבל שלמעלה מן החגור אין דרכו כלל להיות למטה, [תדע שלא גזרו לטמאות כתמים למעלה מן החגור] ואין תולין זה בזה, וכמש"כ לעיל סק"ח], ולא עדיף נמצא למעלה מעצרה בשוק של טבחים, ויש להסתפק בשנמצא למעלה מן החגור על חלוקה ועל בשרה ולמטה מן החגור על

מאכלות גבי הדדי, והטעם לפי שהמאכלות אין שום דבר שיחייב המאכלות במקום אחד ושירצפו שם והכל במקרה משו"ה רחוק הוא לומר שזוהי למקום אחד, אבל דם מקור מקומו קבוע שיפול בצבד שכנגד או"מ ואין זוהי מקרה וכן דם עסק מקומו קבוע במקום שמתעסקה בו ואין זה בכלל מקרה ואין כאן אלא מקרה אחד שזוהי הכתם במקום מאכלות או שזוהי מאכלות במקום הכתם וזה י"ל דלעולם תלינן, וזהו פליגי דר"ח סבר דטפי אית לן למימר דדם מן המקור הוא דלא שכיחי תרי מאכלות גבי הדדי ור"י סבר דכיון דמאכלות רחוקה במקום הכתם ואין אנו צריכין לתלות מעצמנו אלא שהיתה עוד מאכלות אחת במקום זה שפיר תלינן, ושפיר קבעי ר' ירמיה נתעסקה בכגרים וגמלא עליה כגרים ועוד דזוהי דנתעסקה אפשר דאף ר"ח מודה שהרי כך קרוב לתלות בעסק כמו במקור, ותיבעי לר"י דילמא הכא גרע שהרי אין העסק ניכר בכתם וצריכין אנו לתלות ואפשר דכולי האי לא תלינן, ויש להסתפק בשניכר העסק במקום הכתם אי מודה ר"ח, ולשון הגמ' מורה דאליבא דר"ח קמיבעיא ליה אף בלא הך טעמא דהכא גרע שאין מאכלות רחוקה בו, אלא עיקר הדבר בספק אי מודה ר"ח כשנתעסקה, ולפי"ז יש לפרש דקמיבעיא ליה אי טעמא דר"ח משום שזמקור יש יותר לתלות במאכלות [לפי דלא שכיחי תרי מאכלות גבי הדדי משא"כ דם מקור ומאכלות וכמש"כ לעיל], ולפי"ז מודה בנתעסקה, או"ד טעמי' משום שאנו צריכין לתלות הוועד במאכלות זו הרחוקה והנשאר במאכלות אחרת (וכפי' ראשון שכתבנו), וכולי האי לא תלינן וא"כ אף בנתעסקה פליגי.

שם תוד"ה נתעסקה אור"י כו' דא"ל כו', נראה דלרומח דמילתא כיון שהדבר מוכח בגמ' כתבו דמה"ט אין לומר כן, אבל אף בסבא הדבר מוכרע דהיינו הך.

טור סימן ק"ז והרמב"ן טיהר בנתעסקה בפחות מכגרים וגמלא עליה ב' גריסין וא"א הרא"ש ז"ל כתב כסבא ראשונה, הדבר ברור שיש כאן ט"ס וא"ל והרמב"ם טיהר בנתעסקה בכגרים וגמלא עליה ב' גריסין, וסבא אחת לדברי הרשב"א והרמב"ם שפסקו לקולא בצעיא דר"י, אלא שהרשב"א פירש דאף בפחות מכגרים היינו צע"י דר"י וכ"כ תו' והרא"ש, ולפיכך הזכיר שהרשב"א הקיל אף בפחות מכגרים וכן הרמב"ם הקיל בנתעסקה בכגרים, וא"א כתב כסבא הראשונה ולא כדעת הרמב"ם והרשב"א, ודברי ב"י שפירש לדברי הטור כפשוטו תמוה מאד, מה חילוק יש בין כגרים לפחות מכגרים, שו"ר שכ"כ הב"ח כמש"כ וכן בש"ך והגר"א.

(כ) נ"ח ב' עד שהוא נתון תחת הכר כו' עגול טהור, אפשר דהכא אף ת"ק דרשב"א (דהיינו רשב"ג) מודה כיון שאין הספק אלא בשעת בדיקה א"כ

עד שכשניתן עליו אינה שמה לב כלל לבדקו ולראות היכן יתן, חשיב כאילו צדוק ואינו מטמא בכתמים, ולפי"ז זה ק"ק לישניה דרבא דקאמר היה עליה מין אחד ואין זה כלל הגורם ההיתר, אלא ההיתר הוא מה שלא נסתכלה כשניתן עליה, והו"ל למימר ניתן עליה צבע ולא נסתכלה, גם לשון תולה בו ק"ק לפי"ז, ולפי פ"י זה נראה דאף בזה היה עליה מין ירוק או שאר מראה נמי ה"ה, [ואולי אפשר לפרש כן גם דעת רש"י וקילור דנקט ל"ד, מיהו ברש"י מבואר דאיידי בלא ידעה כלל היכן ניתן עליה הקילור].

ולדינא כתב ב"י דלא קי"ל כל"ק דרבא שכן דעת הר"ח והרמב"ם והרמב"ן והרא"ש, [ונראה דנגד דעת הראב"ד והרשב"א אפשר נמי לחשוב דעת רש"י ותו' דלדידהו לא מלאנו כלל ענין בידעה שניתן עליה ולא עיינה לדעת היכן, וכן נגד דעת רש"י ותו' [אם נימא דיש לפסוק כל"ק דרבא נמי] איכא נמי דעת הראב"ד והרשב"א, ולפיכך ודאי קי"ל כדעת הר"ח ואינן]. — הגרע"א בגליון בס"ז תמה על הבאה"ג שכתב דאם העליון משונה במראיתו מן התחתון הר"י כבסכ"ג, וכתב הגרע"א דלא דמי, וצ"ע דלכאורה כונת הבאה"ג לפרש שהדין הוא כדעת הר"ח וכמו שפסק הב"י ולפיכך כתב שהדין כמו כבסכ"ג, אבל ודאי לא נעלם מהבאה"ג שיש כאן מקום לחלק, וכל עיקרו לפרושי שלא נחלק.

(ט) ג"ט א' איתמר נמלא עליה כגרים ועוד ואותו עוד רחוקה בו מאכלות כו', לכאורה אפשר דאם היה ברור לנו שהוועד הוא מדם מאכלות לחוד היה מודה ר"ח דטהורה, הרי זה כאילו מלאנו כתם פחות מכגרים וניתוסף בו לפנינו עוד ממאכלות, שהרי כי היכי דאפשר שיתרמי דם המקור סמוך לדם מאכלות ה"נ אפשר שיתרמו תרי מאכלות גבי הדדי, ולפי"ז עיקר פלוגתאן לפי שאנו צריכין כאן לשתי תליות א' שהוועד הוא מדם מאכלות זו לחוד, וב' שהנשאר ג"כ ממאכלות אחרת, וכולי האי ס"ל לר"ח דלא תלינן, ור"י ס"ל דהא דהוועד הוא ממאכלות זו אינו בכלל תלוי' כיון שרחוקה בו מוכחא מילתא דודאי מיני' הוא, וממילא הוי ככתם פחות מכגרים דלית לן לספוקי דילמא הוועד נמי לאו ממאכלות זו, אבל קשה לפירוש זה הא דבעי ר' ירמיה נתעסקה בכגרים וגמלא עליה כגרים ועוד וקמיבעיא ליה אף אליבא דר"ח דילמא נתעסקה שאני, ואם כל טעמי' דר"ח הוא משום שאנו צריכין לתלות במאכלות זו הוועד וגם אנו צריכין לתלות הנשאר במאכלות אחרת א"כ כש"כ בנתעסקה כיון שאין מאכלות רחוקה בו שיש כאן שתי תליות, וודאי טמאה לר"ח, לכך נראה דשיתרמו דם מקור ודם מאכלות א"כ דם עסק ודם מאכלות גבי הדדי שכיח טפי משיתרמו תרי

כההיא דב' שצילין דבב"א טמאין זא"ז טהורין, והרשב"א פירש דדעתם דאמנם זא"ז מטהרין, ולו"ד היה אפשר לפרש דמודו המו' דאף זא"ז טמאין, וכונתם דהכא טפי אגידו כולן בחלוק שכל עיקר שאלתן לפי שכולן לבשו החלוק ולפיכך חשיב לעולם כבאו לשאול בב"א, ולא דמי לעכבר שהספק אם נכנס לבית אם לאו ואין כאן ענין עכשיו אם נכנס לבית השני, ולפיכך מטמאין להו אף שהחלוק חשיב כא"ב, ועי' לעיל ס"ג סק"ד.

ב"ט ב' השאלה חלוקה לנכרית כו', מבואר דדוקא נכרית ונדה שאין נפקותא כלל בהן, בזה הוא דתליין שמהן בא הכתם, משא"כ בשתי נשים שבאו לשאול זא"ז מטמאין להו, וזו ראית הרשב"א ז"ל שם. — עיקר ענין תליה בנכרית הוא שכיון שאין ענין זה בטומאה וטהרה ממילא אין כאן נידון אלא על הישראלית וכיון שהדבר ספק אם הכתם ממנה או לא טהורה כדין ספק דרבנן, וכההיא דקופות פסחים מ"ד א' שאני אומר תרומה לתוך תרומה נפלו. — ויש להסתפק בשהנכרית מניקה או זקנה אי תליין בה ומדממעטין שאינה רואה אע"פ שהגיע זמנה לראות לכאורה משמע דה"ה מניקה ומעוצרת וזקנה דגבי הדדי תנינהו לעיל בפ"ק, ואדרבה הני עדיפי עי' לעיל סימן א' ס"ק כ"ח וז"ע. שו"ר שמרן שליט"א בסי' פ"ט סק"ו כתב להוכיח דאף בשהנכרית מניקת תולה בה מהא דאמר דתולין ביושבת על דם טוהר אע"ג שהיא מניקת, אבל לו"ד היה נראה שאין לתלות בשאין הספק שזה, וגם מ"ש מהגיע זמנה לראות ולא ראתה דקיי"ל כרב שאינה תולה בה, לכך ז"ל דהא דתולה ביושבת על דם טוהר היינו דוקא בשכבר ראתה בימי מניקותה, אי אין דיין כל ימי עיבורן ומניקותה, א"כ במת בנה לר"מ, א"כ בששתינה מניקות, וסוגיין לא נחית אלא לפרושי דבשאינה מקלקלת לה לכי"ע תולה, וע"כ ז"ל כן לפירוש הרמב"ן דלרבי אין תולין כלל קלקלה במקולקל והא דתליין הכא בבחולה ובשו"י כנג"י בראשון שלה וביושבת עד"ט הוא משום שהדבר קרוב יותר לתלות בהן במציאות שיושבת עד"ט אינה נותנת לבה להבחין בהרגשה, ולפי"ז ודאי א"א לפרש דאיירי בשהשניה אינה מניקת, דבכה"ג ודאי אית לן טפי למיתלי בשאינה מניקה, אלא ודאי לפירוש זה איירי בששתינה מניקות, וה"נ לפי' תו'.

ס' א' ושזין שחולה בשו"י כנג"י בראשון שלה כו' ובבחולה שדמיה טהורין, משמע דאף הני תליין בהו לפי דלא מקלקלה להו וממילא אין הנידון אלא על אחת ומטהרין לה, ויש לעי' תיפ"ל דזו מעינה פתוח שהרי ראתה היום וטפי אית לן למיתלי בה מבחצירתה, וכן בבחולה כי היכי דאינה תולה בבחוליה ה"נ בחצירתה תחלה בה ובבחוליה וכדין נחמסקה בנפורה או שעברה בשוק של טבחים, וברמב"ן פירש דר"ח אמנם מפרש

רגלים לדבר דלאו מגופה הוא כיון שאינו משוך, מיהו בפשפש נראה דאינה תולה אף כה"ג למאי דקיי"ל כרשב"א דאינה תולה בפשפש כשלא הרגה, מיהו אם היה ארכו כרצו בלא"ה אפשר להקל וכמש"כ לעיל ס"ק ט"ו, וכש"כ בכה"ג, (מיהו קושטא דמילתא נראה דרשב"א כרשב"א ס"ל). — הא דקתני משוך טמא ודאי אף אליבא דרשב"א כן.

ב"ט א' אי ראב"ז למה לי צירוף, יש לעי' מה סברא יש בכתם לטמא במשוך טפי מצעגול, וז"ל דממאכולת לא שכיח משוך, טפי ממנה שלא שכיח בדם המקור, דדם המקור לפעמים הבגד בתנועה בשעה שהדם מטפטף ונעשה משוך משא"כ במאכולת, אבל בעגול נראה דכי הדדי נינהו דאף דם המקור סתמא עגול, וכן משמע קצת הכא דקתני כהם ארוך מנטרף ומשמע דלאו היינו כי אורחיו, וכן לעיל נ"ח א' אמר דעבד כרצוה ומבואר שזו צורה משונה מן הרגיל וכמש"כ לעיל סק"ט.

כא' ג' נשים שלבשו חלוק אחד אינו דומה לעכבר שנכנס וכבר בפיו וא"י אם להאי ביתא על או להאי ביתא, לפי שכתם הנמצא בחלוק של אשה דין הוא שהיא טמאה, וממילא כל עיקר טהרתה משום שהיא תולה בחצירתה, ולפיכך לעולם חשיב כבאו לשאול בב"א, ועוד עדיף מבב"א כיון שכל ההיתר הוא מפני שנחלה בשניה וכיון דכי הדדי נינהו מאי חזית לחלות בזו טפי מצדו, [משא"כ בשני שצילין דאיתרמוי איתרמי שבאו לשאול בב"א], אבל בעכבר שנכנס לבית א"י לטעם שהעכבר נכנס לבית השני כדי לא להצריך בדיקה, שאין לנו כלל ענין בבית השני עכשיו והרי לפנינו בית שספק אם נכנס לתוכו עכבר אם לאו ומוקמינן ליה אחזקתי שהוא בדוק, ולפיכך בג' נשים שלבשו חלוק אחד אין להחיר אפילו באו לשאול זא"ז, וכדאמר ס' ב' דמנאה טמאה אחר שיעור וסת אינה מנלת על האחרות וכולן טמאות אע"ג שאינה באה לישראל וזו ראית הרשב"א.

וברשב"א בחוה"א שער הכתמים מבואר שאם לבשת אשה חלוק עושה אותו לאינו בדוק יש לטהר ג' נשים שלבשו חלוק אחד בבאו לשאול זא"ז ואם עדיין החלוק בחזקת בדוק אז כולן טמאות, ושורש החלוק שאם החלוק בחזקת בדוק הרי מן הדין יש לטמאות כולן אלא שכשאנו מטמאין אחת תו אפשר לטהר האחרות, אבל מאחר שאין ידוע מי וכולן שזין הרי כולן טמאות, אבל אם החלוק חשוב אינו בדוק א"כ מן הדין יש לטהר כולן, אלא כיון שאחת מהן טמאה א"א לטהר כולן, אבל בבאו זא"ז ספיר מטהרין וכדין ב' שצילין ועכבר שנכנס.

ברשב"א שם הביא שהמו' הקשו מ"ש ג' נשים מעד שא"ב וחירו דאה"נ דהתם נמי מן הדין היה לטהר כולן אלא דכיון דכולן תלויות בחלוק זה הו"ל

נדה אף שיש זמן רב שלא ראתה תולין בה, וכדין שאני אומר תרומה לתוך תרומה נפלו שאין כאן הטעם מפני שיש סיבה המחיצת לומר כן, דודאי כי הדדי נינהו, אלא כיון שאין הנידון אלא על אחת אפשר להמיר כדין ספק דרבנן, וה"נ כל שהיא נדה אף שלא ראתה זמן רב אין כאן נידון אלא על השניה ומותרת, [ואדרבה בנדה הרואה נראה תולין בלא"ה כיון דמעניה פתוח וכדין מעוברת שחולה בשאינה מעוברת ומתניתין עיקרא לאשמועינן דתולין הקלקלה במקולקל, ואף בנכרית אין הטעם משום שעלולה טפי לראות אלא הטעם משום שאין לנו ענין זה בטומאה וטהרה. — וכן יש מקום עיון בלשון הראב"ד בצעה"ג בשעה"כ שכתב נמי דה"ט דחולה בעכו"ם לפי שאינה בודקת עצמה ואינה יודעת יום שרואה ויום שפוסקת לפיכך תולין בה, וזה ז"ע דודאי אף בשיועדת יום שרואה ויום שפוסקת תולין בה וכדין תרומה שאני אומר תרומה לתוך תרומה נפלו, וכבר נתקשה בזה מרן שליט"א בסי' פ"ט סק"ח ע"ש. (בסק"ו יש דברים שלא צעיון כה"ס).

(כז) בטרור סימן ק"ז הביא מחלוקת אי תולין האידנא ביושבת עד"ט כיון שאין בועלין עכשיו על דם טוהר, ונראה דאשה שבימי חז"ל שנדרה לנהוג טומאה וטהרה בדם טוהר כו"ע מודו שחזירתה תולה בה, שאין לנו ענין אלא באשה אחת ומטהרין לה, ומה שזו נדרה לנהוג כאילו היה דם טמא, מה לנו ענין בזה, תנהוג לה כפי שנדרה, אבל אין כאן שיעור בעיקר הדין, וכן נראה דאילו גזרו חז"ל שלא לבעול על דם טוהר ודאי לא היתה חזירתה תולה בה לכו"ע, שלפנינו ענין בשתי נשים וא"א לטהר שתייהן ולפיכך שתייהן טמאות, והכא בזה שנהגנו שלא לבעול על דם טוהר קמפלגי מר מדמה לה לאשה שנדרה שלא להבעול על דם טוהר ומר מדמי לה לגזרת חז"ל לנהוג טומאה בימי טוהר. — והא דתולה ביושבת עד"ט טוהר פירשנו לעיל ס"ק כ"א דהיינו דוקא בששתייהן מניקות אבל אם השניה אינה מן המסולקות אינה תולה ביושבת עד"ט טוהר שהיא מניקת.

י"ד סימן ק"ז סמ"ג בין שראתה כו', יעוי' בגליון הגרע"א ז"ל שנתקשה היכי משכח"ל, והניח בל"ע, וקשה דבפשוטו משכח"ל שלא לבשה צ' החלוקים ביחד כלל אלא בוא"ז ולבשה של עצמה ואח"כ את ששאלה ומנאה קודם בצגד השאול ואח"כ בצגדה.

(ג) ס' ב' אר"י א"ר והוא שצדקה עצמה בשיעור וסת, נראה דמתניתין בכתם לח איירי ובה מהני נמנאת אחת מהן טמאה בשיעור וסת דחשבינן לה כאילו היתה נדה בשעת מניאת הכתם וחזר הדין כהשאלה חלוקה לנדה דחולה בה, גם משום דנדה מעיינה פתוח ועלולה לראות, וגם משום שאין לנו ענין בנדה וכיון

דה"ט דמודה רבי בזה משום דטפי יש לתלות בהן, אבל ז"ע לרב אדא דמפרש דתולין משום דלא מקלקלה לה כלל תיפ"ל משום שאמנם טפי איכא למיתלי בהו וכדחלינן בשוק של טבחים, וז"ל דאה"ג, דאמנם אף מה"ט איכא למיתלי בהו, מיהו אף מטעמא דתולין הקלקלה במקולקל איכא למיתלי בהו.

שם גמ' מהו לתלות כתם בכתם, לפי דאין כאן היתר לשתייהן מן הדין דאדרבה מן הדין יש לטמאות שתייהן כיון שנמנאת כתם בצגדיהן אלא דכשאנו מטמאין אחת תו אפשר לטהר חזירתה, ולפיכך תולה בנכרית, והיינו דכשהנידון רק על אחת הקילו חכמים לטהר אבל כשהנידון על שתייהן אמנם שתייהן אסורות, [וכדין חתיכת חלב וחתיכת שומן שנתערבו שאסורין אף באיסור דרבנן ואף בצאו לשאול בוא"ז, ומיהו ע"כ הכא עדיף דהתם אף אם נפלה אחת מהן לים שניה אסורה, וכדאמר כריתות י"א ח' דבא עכו"ם ואכל את הראשונה וצא ישראל ואכל את השניה ללישנא דאיכאבא איסורא חייב א"ת, וטעמא משום דהתם כבר היה לפנינו איסור ידוע משא"כ כאן שעכשיו אנו באים לאסור], ולפיכך קמיבעיא ליה דאפשר דלא הקילו לתלות בצעלת כתם אף דלא מקלקלינן לה [כיון דאיירי בראשון שלה וכמש"כ תו'], ואין כאן נידון אלא על השניה, מ"מ כיון דהכא לעולם הנידון על שתייהן ביחד חמיר טפי וכיון דצעלת כתם היא ספק טמאה אפשר שלא הקילו, אבל טוהר ותלוי שהלכו צב' שצלין התם ודאי תלינן טמא בתלוי לפי דהתם בלא"ה בוא"ז ראוי לטהר ורק בצאו צבת אחת מטמאין אבל כל שאחד מהן תלוי ודאי מטהרין לאידך דכצאו בוא"ז דמי, אבל היכא דאף בוא"ז מטמאין קמיבעיא ליה דאפשר שאין תולין בצעלת כתם, ואכתי ז"ע טעמא דמילתא דהא סו"ס צעלת כתם אינה באה לישראל ואין כאן נידון אלא על אחת והר"ז כהשאלה חלוקה לנכרית, ובחידושי הר"ן פ"י פלוגתא דר"ח ור"א כפי' הרמב"ן ופי' דהכא קמיבעיא ליה אי טעמי' דרשב"ג משום שחולין הקלקלה במקולקל ולפי"ז ודאי אף בצעלת כתם חולין או"ד טעמי' דרשב"ג משום שהדבר קרוב יותר לתלות בהן לפי שעדיין מעיין ראוי להפתח טפי, ולפי"ז י"ל דבצעלת כתם אין תולין, ומבואר שפירש בפשיטות דאם הטעם משום שחולין הקלקלה במקולקל אין מקום לחלק בין נדה לבצעלת כתם, ובדאי שכן הסבירא נותנת, ולא עיינתי היטיב בסוגיא זו כעת וז"ע.

בב"י סימן ק"ז ד"ה צדקה חלוקה והשאלתו כתב ועוד שהטעם בצעמנו אינו נכון דלפי דבריהם אף ישראלית שידוע שלא טבלה לנדתה אע"פ שהיא עכשיו מסולקת דמים תולה בה ואמאי כיון שיש זמן רב שלא ראתה כו', ולא נתפרשו הדברים דודאי כן הוא שכל שהיא

הכתם הוא נמי בשיעור וסת משעה שהיה הדם בשפת המקור מבחוץ ובמשהו שביניהם א"ל כלל לדקדק, וכן הוא מוכרח דהא לא משכח"ל בדיקה בשיעור וסת וע"כ קינות קאמרינן, לפי מה שהסכימו הראשונים דאף הכא בעינן בדיקה בשיעור וסת, ואף שכתב החו"ד בסימן ק"ט סק"ג דכל שהעד הגיע לשפת המקור בשיעור וסת שפיר דמי דתו לא חיישינן שנאבד שהרי העד קוּתם פי המקור, אין נראה כן דחשש נאבד אינו שהדם יפול אלא שמתיבש או כלה בלחלוטית שבאו"מ או בשאר סיבות, תדע שהרי כאן עיקר שיעור וסת הוא על דם שעל הבשר שאינו עומד ליפול, אלא שהוא כלה, אלא ודאי הכא קינות קאמרינן, וכעת ראיתי שהגרע"א בגליון היו"ד סימן ק"ט סק"א נתקשה למה סגי בקינות, ולמש"כ מבואר דכל שבקינות לא נמצא א"ל שהיה הדם ממנה אם אמנם י"א ממש בשעה שראינוהו, ומבואר מדברי הגרע"א אלו דלא ס"ל כהחו"ד, דאי כהחו"ד שפיר יש לפרש דאמנם לא סגי בקינות ובעינן בדיקה גמורה, אלא ודאי כמש"כ. — ולמש"כ נמצא דג' נשים שעמדו על מטה אחת אם אפשר שנפל הדם מבלי שיגע בכותלי הפרוזדור לא מהני בדיקה בשיעור וסת לטרה.

ג' נשים שלבשו חלוק א' בוא"ו לא שייך לומר דאית לן למיתלי באחרונה כי היכי דמחזיקין בצדקה אחת ומנאה טהורה דלאו ממנה הוא משום דאמרינן עכשיו י"א בשעה שמנאנוהו, כשהנידון על ג' נשים שלבשו בוא"ו אין שום חזקה לומר שמן האחרונה הוא שכן אפשר שיבוא מן הראשונה כמו מן האחרונה ואין בזה כלום נגד החזקה, אלא שבכל אשה ואשה יש חזקה להחזיקה כמו שהחזקנוהו וליחס השינוי לזמן שמנאנוהו, ולפיכך בג' נשים שהיו ישנות במטה אחת ובדקה אחת ומנאה טהורה אם נאמר שהכתם ממנה הרי אנו צריכין לערער חזקת טהרתה מומן מוקדם משא"כ אם נתלה באחרות, לכך תלינן, ולפי"ו נראה דבדקה אחרונה ומנאה טהורה היא טהורה וחברותיה טמאות ואין בכך כלום במה שאנו מקדימין לומר שהכתם מאתמול בא שאין בזה כלום נגד החזקה, והעיקר שלא נטריך לבטל מה שהחזקנו, ובהא אם נאמר שמן הראשונות בא אין אנו מערערין כלום מה שהחזקנו אלא משעה שמנאנו הכתם ולכך אמנם תלינן בזה, אבל כתב הרמב"ן בפ"ד דין מ"ב שאין מועיל לטהרה, שטפי יש לתלות באחרונה שכל המציאות במקום מציאתן תולין אותן להחמיר, ור"ל דלגבי דינין טובא מנאנו ענין להחזיק במקום שמנאנו, ולפיכך כיון שבגמ' לא מנאנו אלא בשכולן ישנות יחד אין ללמוד מזה ללבוש חלוק בזה אחר זה, ולפיכך התם אפילו בדקה אחרונה ומנאה טהורה עדיין כולן טמאות שאין מועיל לה בדיקה לטהרה, [והובאו דבריו בזה"מ], אבל הראב"ד בצעה"ג בשעה"כ כתב בהדיא דאף בחלוק אם בדקה אחרונה

שהנידון רק על אחת ספיקא דרבנן לקולא וכדין שאני אומר תרומה כו', וכאן נראה דעיקר הוא הטעם השני שהטעם הראשון ק"ק בכלן שהרי אין אנו יודעין מן הבדיקה בשיעור וסת אלא שבשעה שראינו את הכתם כבר הייתה טמאה אבל אין אנו יודעין אם בשעת עקירת הכתם מגופה כבר הייתה טמאה, ואף שבזה"ג נמי טפי מסתבר לתלות בזה כיון שעכשיו מעינה פתוח וגם אפשר שהוא בשיעור אשם חלוי, אבל בגמ' משמע דדוקא בשידענו בודאי שהייתה טמאה בשעת מציאת הכתם תלינן בזה, דאל"כ אף בזמנאות אחת מהן טמאה לאחר שיעור וסת נמי טפי מסתבר לתלות בזה כיון שעכשיו מעינה פתוח, וחידושא דמתינתין הוא לפי ש"ל דילמא כבר י"א הדם קודם שראינוהו וממילא אין מן הבדיקה בשיעור וסת הוכחה שהייתה טמאה בשעת מציאת הכתם, וקמ"ל מתניתין דתלינן לומר שעכשיו י"א הכתם וממילא חזר הדין כהשאלה חלוקה לנדה, אבל בכתם יבש אין מועיל בדיקה בשיעור וסת דנהי דבשעת מציאת הכתם ידעין שהייתה טמאה אבל הרי אנו יודעין שהכתם היה על הבגד קודם שמנאנוהו ואז אין אנו יודעין לה טומאה ולפיכך אין לתלות בזה, הר"י כאלו מנאנו הכתם לח ובדקה כשהניבש שאין מה שלא ידענו מן הכתם קודם מפסיד כלום כיון שעכשיו אנו יודעים שהיה קודם, [והרי אין מועיל מה שאחת אינה באה לישאל שהרי בדקה לאחר שיעור וסת נמי אינה באה לישאל, ואפ"ה כולן טמאות וכמש"כ הרשב"א ועי' לעיל ס"ק כ"א], שו"ר ש"ה בצעה"ג שכתב שאם פשטתו ואח"כ מנאה בו הכתם אע"פ שבדקה בשיעור וסת של מציאה ומנאה טמאה אפ"ה כולן טמאות, והיינו כמש"כ שכל שידענו שהיה הכתם מקודם הרי אנו דינין על אותה שעה וצריך שתבדוק בשיעור וסת מאותה שעה.

ס"א א' מתניתין בדקה אחת מהן ומנאה טהורה היא טהורה כו', נראה דדם שהיה על הבשר חזקתו שעד שיעור וסת אינו נאבד, וכ"ה לעיל ט"ז א', ואשה השוכנת שראתה כתם בהחלט שהדם עבר דרך הפרוזדור וגגע בו ולפיכך עד שיעור וסת בהחלט שימנא דם בפרוזדור וזו שבדקה בשיעור וסת של מציאת הכתם ולא מנאה בפרוזדור כלום אף לא בשפתו מבחוץ בודאי שלא היה שם דם בשיעור וסת וא"כ יש לנו לומר דהכתם לאו מינה, כיון שאנו מחזיקין את הכתם שי"א ממש מיד כשראנוהו, וכשבדקו כולן ומנאו טהורות ע"כ שי"א הכתם קצת קודם שראינוהו ותו כולן טמאות, ולפי"ו נראה דעיקר הבדיקה היא בשפת הפרוזדור מבחוץ, שבפנים ודאי הוא לאחר שיעור וסת שהרי בשיעור וסת ממציאת הכתם קיימין ונמצא שמשעה שהיה הדם באו"מ בפנים כבר יש יותר משיעור וסת, אבל משפת הפרוזדור מבחוץ הוא ממש כמציאת הכתם וכל שהוא בשיעור וסת ממציאת

ריעותא זמה שראתה היום, משא"כ לטעמא דשאני אומר אף בכה"ג תלינן זה דסו"ס אין כאן נידון אלא על הנשואות, וה"נ מסתברא דמטעם שאני אומר ליכא כאן כיון שהיו כולן בספק ומה בכך שאח"כ יראה אחת מן הספק, ורק מטעם דטפי איכא למיתלי בה שרינן לאחרות, ולפ"ז בשבדקה בשעת וסתא ומנאה טמאה אין בזה כלום וכולן טמאות.

כתב הר"ה בהשגותיו לבעה"נ דבבדקה ומנאה טהורה אף בדקה לאחר שיעור וסתא שפיר דמי, ונ"ע מ"ט, ועד כמה, ואפשר דכל זמן שהכחם לח ע"פ הרוב גם במקור נמצא דם ונהי שאין הדבר מוחלט כבשיעור וסתא אצל קרוב הדבר כן, והקילו בכתמים לתלות בחזירתה בכה"ג, ולפי"ז אף בחלוק שלבשהו בזה"ז אם עדיין הוא לח, וגם הראשונות בספק היינו שגם אילו בא הכחם מהם אפשר שיהיה לחן מהני בדיקת הראשונות לטהר ענמן, אצל דברי הרשב"א הנ"ל תמוהים שהנריך לראשונות בדיקה בשיעור וסתא של מניאה וזה תימא מה ענין בשיעור וסתא של מניאה לראשונות וגם משמע דאפילו בשהו זמן רב בין אחת לשניה מהני בדיקת הראשונות כל שהן בודקות בשיעור וסתא של מניאה וזה נ"ע.

ובדברי הרמב"ם אין הכרע שהעתיק המשניות כזרתן, ולא פירש מאומה, מיהו המ"מ כתב דמשמע דס"ל דדין חלוק ומטה שוין, אצל אין לזה הכרע שהרי הרמב"ם העתיק ממש כמו שהוא במשנה וכי היכי דמפרשא מתניתין ה"נ מתפרשין דבריו, וספיר י"ל דכיון דכתב דבעיא בדיקה מיד הדבר פשוט שאין בבדיקת הראשונות כלום, וכן בלשון הטור אין הדבר מוכרע, וגראה דכיון דלא מנאנו כלל בהדיא בראשונים מי שסבור דבחלוק אף אם בדקו הראשונות בשיעור וסתא ומנאו טמא שהשלישית תטהר, אין לנו לחדש שיטה כזאת מסתימת הרמב"ם והטור, מיהו הדבר נ"ע אחרי שהמ"מ וכן הב"י לא כתבו כן.

ובמ"מ לדינא נראה דאית לן למינקט כדעת הרמב"ן והב"א דבריו בהגה"מ והרא"ה והר"ן והמ"מ וכן הוא בראב"ד שלפנינו, דבחלוק אין מועילה בדיקת הראשונות כלום לא לטמא ולא לטהר, שלא מנאנו חולק עליהם זולת הרשב"א, (וגם בסבא דברי הרשב"א קשים), ואף אם נאמר שהרמב"ם חולק נמי אית לן למינקט כוותיהו דרבים נינהו וכש"כ בבדקה ומנאה טמא שאף הרשב"א מודה שאין בבדיקתן כלום.

דינים העולים, (א) ג' נשים שהיו יסנות צמטה ומנאו כחם לח אם בדקה אחת מהן בשיעור וסתא ומנאה טמאה היא טמאה וחזרותיה תולות בה. (ב) בדקה אחת מהן או שתיים בשיעור וסתא ומנאו טהורות הן טהורות והשלישית שלא בדקה בשיעור וסתא טמאה (ואפילו בדקה

ומנאה טהורה היא טהורה וחזרותיה טמאות, וכן משמע מסתימת הרשב"א.

כתב הרשב"א בתוה"א בשער הכתמים דבחלוק אם בדקה אחת מהן ומנאה טהורה בשיעור וסתא של מניאה הכחם היא טהורה וחזרותיה טמאות, וכן אם בדקו שנים ומנאו טהורות הן טהורות והשלישית טמאה, אצל בדקו ענמן ומנאו טמאות אם האחרונה בדקה ענמה בשיעור וסתא של מניאה ומנאה טמאה היא טמאה וחזרותיה טהורות, אצל אם הראשונות בדקו ומנאו טמאות אף שבדקו בשיעור וסתא של מניאה אף השלישית טמאה, ודברים תמוהים הם מה חילוק יש בין בדקו ענמן ומנאו טהורות לבדקו ומנאו טמאות אידי ואידי אין בדיקתן בשיעור וסתא ענין בהן בשיעור וסתא של מניאה, אחרי שפשוטו כבר זמן רב, וכ"ה בראב"ד בהדיא דל"ש לטהר ל"ש לטמאות אין ענין בראשונות כלל כיון שבדיקתן זמן רב לאחר שפשוטו וכן סתם הרמב"ן בהלכותיו שם, וכן השיג הרא"ה בבד"ה, ובמ"ה לא נמצא תשובה לזה, ושם כתב שדעת הראב"ד כהמחבר אצל נ"ע על איזה דין כוננו, ואולי היתה לו גירסא אחרת בראב"ד מוז שלפנינו, שלפנינו כתוב בהדיא דאין בדיקה של הראשונות מועלת כלום לא לטהר ענמן ולא לטהר אחרים, שו"ר שגם במ"מ מבואר בדעת הר"א כהרשב"א וע"כ שהיתה להם גירסא אחרת בדברי הראב"ד, ומיהו לדינא חלק עליהם המ"מ וס"ל דאין חילוק בין בדקה ומנאה טמאה לבדקה ומנאה טהורה ובתרווייהו אין בדיקת הראשונות כלום, וכ"ה בחידושי הר"ן.

ס' ב' ור"א אמר אפילו בעלה בחטאת טהורה תלויות, מבואר דלר"א אפילו בדקה אחת בשיעור וסתא ומנאה טמאה מנלת על חזרותיה, ויש לעי' עד כמה, ואפשר דכל שבשעה שבאין לישאל אחת מהן טמאה שפיר תלינן בה, [מיהו ודאי דוקא בשבדקה הראשונה שאחר מניאת הכחם מנאה טמא], אצל אם כבר נשאלו ואח"כ בדקה אחת מהן ומנאה טמא נראה דכולן טמאות, ואפשר דכשבאו לישאל מורינן להו לבדוק תחלה, ונראה דהא דתלינן בה אינו מדין שאני אומר והיינו שאין כאן נידון אלא על הנשואות וספק דרבנן לקולא, אלא מטעם דטפי איכא למיתלי בה מבחזרותיה מטהרינן להו, דכיון שזו עכשיו ודאי טמאה שפיר מסתבר טפי לתלות בה ולומר דמאחמול חזאי, מלחדש טומאה באחרות שלא ידענו להן כלל טומאה, [ואפשר בבדקה ומנאה טהורה מודה ר"א דבעינן בדקה בשיעור וסתא דהתם זמה שמנאה טהורה אין לתלות בחזרותיה טפי מינה דאף הן בחזקת טהורות קיימו ומה בכך שלא בדקו], ונפ"מ בין ב' הטעמים שבבדקה ביום וסתא ומנאה טמאה דהתם מסתברא שאין לתלות בה טפי מבחזרותיה במניאות כיון שאין שום

ובספק הראשון נראה לחומרא דלא מצינו אלא דחולין במאכלות וכיון שידענו שזה תפס דם מן המאכלות לא יעשה כחם גדול מכגריס הרי א"א לתלות במאכלות.

(כו) ג"ח ב' דא"ר אבהו כל שיעורי חכמים להחמיר חוץ מכגריס של חכמים להקל, [עיקר מילתי דר"א אהא איתנייא, דבעינן כגריס ועוד], נראה דעיקר הנידון הכא בעד ועד בכלל ועד ולא עד בכלל אינו נידון פרטי במדת השכיחות ממאכלות, אלא בכל השיעורים שקבעו חז"ל יש מקום לדון על שיעור מקוים צין להקל צין להחמיר, ולעולם זה השיעור נקבע לעצם השיעור, שכל השיעורים אין שייך לזמנם במשהו, על הסבה המחייבת, וקביעת השיעורים חלק מן החורה הוא, ונמסר לחכמים, ולפיכך לעולם יש לדון בשיעורים שקבעו חכמים אם עד ועד בכלל או עד ולא עד בכלל, שלעולם זה השיעור המסופק הוא הגובל צין שני הקצוות ונקבע הוא לעיקר השיעור אלא שיש לדון בו בעצמו צין להקל צין להחמיר, וקאמר ר"א שכל השיעורים החמירו חכמים על השיעור הממוצע ודינו להחמיר, אצל חכמים הקילו בו, (והדברים מוכרחים, דאל"כ יקשה למה באמת קבע כאן התנא שיעור גרים ונשתנה כאן מצב השיעורים לעולם להחמיר והכא להקל וכי לא היה יכול למצוא שיעור אחר שהוא כגריס ועוד ויהא גם כאן להחמיר, וגם למה באמת בחר בשיעורים לעולם שיהא להחמיר וכי לא היה יכול לבחור בשיעורים שלעולם יהא עד ועד בכלל או עד ולא עד בכלל, וברש"י חולין נ"ה א' מפורש בהדיא כמש"כ).

כתב הראב"ד בצעה"י בשער הכתמים וז"ל ובגריס של פול שאמרו חולין כיון שלא הזכירו פול של מקום פלוני ולא פול הצינוני אלא כגריס של פול סתם הלכך משערין בכל פול שידמנו לנו ואפילו הוא גדול שהרי אמרו כל שיעורי חכמים להחמיר חוץ מכגריס של חכמים להקל, עכ"ל, ונראה דכוננו דכיון שלא פירשו חכמים איזה גריס, ובכתמים הקילו כדאמרין חוץ מכגריס של חכמים להקל אית לן למימר להקל דמשערין בגריס הגדול, והיינו דעיקר שיעור גריס של פול הוא כפי הגדול שבגדולים, וכל שזדמן לנו גריס גדול הרי לנו משערין לעולם בשיעורו, ובעיקר דברי הראב"ד היה מקום לדון, דאפשר שנתכוונו לשיעור גריס המפורש במס' נגעים, א"כ לגריס הצינוני, אצל דיוק הראב"ד הוא לפי דלעולם קתני כגריס הקלקי והכא מדקתני גריס סתם מסתמא להקל נתכוונו, ואין לומר שנתכוונו לקטן מן הקלקי דא"כ למה נקט שיעור גריס שנוכל לטעות בו ולא נקט שיעור אחר אלא ודאי אינו קטן מן הגריס הקלקי, וכן הרמב"ן והרשב"א הסכימו לדעת הראב"ד.

יר"ד סימן ק"ז ס"ה ואם נזדמן לה גריס יותר גדול מזה השיעור משערין בו, ר"ל שאם נזדמן גריס

אח"כ ומנאה טהורה). — בדיקה זו בשיעור וסת היינו קיינות, ג) מנאו כחם יבש כולן טמאות ואין כל ענין בבדיקה עכשיו, ונראה דאפילו אם בדקה אחת מהן בשעה שלפי האומדן ינא הכתם אז אם נחזיקו לזמן הכי מאוחר, נמי אין צוה כלום שלא הקילו אלא בכחם לח ולא ביבש, ד) ג' נשים שלבשו חלוק אחד בזא"ז ונמנא עליו כחם לח, [ובאופן שאף אם הוא מן הראשונות עדיין אפשר שיהיה לח], הרי בדיקת האחרונה אם מנאה טמא בשיעור וסת מנלת את הראשונות, ואם מנאה טהורה הדבר במחלוקת דדעת הרמב"ן שהיא טמאה ודעת הראב"ד וכו"מ מסתימת הרשב"א שהיא טהורה, ואפשר להקל.

ס"א א' אצל אם עברו דרך עליה כולן טמאות, אי איירי בשעת עלייתן למטה ומנאת הכתם היתה אחר זמן מרובה, הרי"ז כדן חלוק שלבשוהו בזא"ז שאין מועילה בדיקת הראשונות כלום, ואי מיירי צירידתן ונמנא הדם בשיעור וסת משעה שעברה הרי"ז כדן מטה שכולן שוות ובדיקת כולן מועלת צין לטמא צין לטהר.

(כד) יר"ד סימן ק"ז ס"ט כחם הנמנא על בשרה כו', משום טיפין טיפין נקט על בשרה, אצל אינך אף בחלוקה טמאין, חדע דהא קתני נמי כרצועה וכרצועה ודאי אף בחלוקה טמא [וכדקתני כחם ארוך מנטרף וסתם ארוך (גם) כרצועה (בכללו), ועי' לעיל סק"ט], וסוגיא דגמ' כבר נתפרש לעיל שם, ויש לתמוה שבד"מ סק"ז הביא בשם הלכות נדה הכתוב בלשון אשכנו שאם הכתם עגול ובתוכו חלק טהורה וכתב דמאחר שלא נמנא כן בפוסקים אין להקל, ותימא שהרי מפורש בכתב דעגול טמא, [והיינו כשיר שבגמרא], וגם אין לומר דדעת הד"מ דהכא דוקא בעל בשרה איירינן, אצל על חלוקה טהור ונפרש דצריכתא מחלקת צדין זה צין בשרה לחלוקה, דא"כ היה לו לצאר דעל בשרה אסור, ועל חלוקה אפשר להקל, [דגם למאי דדחינן דילמא דעבד כרצועה נשאר צין זה קיים דאם כרצועה טהור בחלוקה, כש"כ כשיר], וי"ע, שו"ר שכבר תמה צוה בס"ט.

(כה) יר"ד סימן ק"ז ס"ה לא גזרו על הכתם אא"כ יש בו כגריס ועוד כו', בס"ט ס"ק א"א נסתפק בשהכתם עב שאילו יתפשט יהיה יותר מכגריס אי דיינינן ליה כמות שהוא או לא, וכן נסתפק בשהכתם פחות מכגריס ונתפשט מחמת הזיעה ונעשה יותר מכגריס אי מטמאין לה, והנה זה הספק תמוה דודאי כל שהכתם בעצמו אינו אלא פחות מכגריס מה ענין לנו שמחמת הזיעה נתפשט לעולם כל כחם קטן כשנותנין עליו מים יכול להתפשט אצל מה לנו ענין צוה הרי ודאי אפשר לתלות במאכלות, [מיהו נראה שאין לנו צקיאין להבחין בכך ולעולם יש להחזיק שהכתם בעצמו גדול, ואם נתפשט אחר שראינוהו צוה פשיטא דאין בכך כלום וטהורה].

ששוכבת עליו קאמר שהרי כתב ודוקא במטה שאין עליה סדינין, ואם איתא הכי איבעיא ליה למימר ודוקא שנמצא במטה אבל אם נמצא בסדין שמתכסה בו טמאה, וגם לשון הראב"ד משמע דאמי לאשמועינן דבר חידוש שסדין מתהפך ודומיא דפליון וחלוקה, ואי בסדין שמתכסה בו היינו ממש חלוקה ואין זוה חידוש, לכך נראה דאמנם דברי הראב"ד בסדין ששוכבת עליו מיהו הרא"ש פליג וס"ל דדוקא בסדין שמתכסה בו איכא למימר דמתהפך ולא בסדין ששוכבת עליו, ואפשר דאם נמצאו שלא כמו שהניחתו מודה הרא"ש דבכל מקום שימצא בו טמאה דחיישינן שמה נהפך עוד ודוקא בשמנאחו כמו שהניחתו בזה ס"ל להרא"ש דבסדין התחתון אין לחוש שנתהפך וחזר לכמות שהיה, שאין דרכו בכך, ואמנם החוש יעיד ע"ז, משא"כ חלוקה שמתכסה בו דאף כשמנאחו כמו שהניחתו איכא למימר נהפך וחזר, ובש"ך סימן ק"ט ס"ק ס"ו כתב בשם מהרש"ל וז"ל דאף סדין התחתון חוזר שהרי קמן שמתהפך, ומשמע דס"ל דאף בשמנאחו כמו שהניחתו איכא למיחש שנתהפך, וכמדומה דאין זה מנאי, ונראה דסדין שמקפלין סביבותיו תחת המזרון באופן שאמנם אינו זו ממקומו, לכ"ע אינה חוששת לכתמים שנמצא במקום שברור לה שלא היה כנגד אור"מ, [וכצקשור בסמ"ק ס"ד], ואפשר שאין דברי מהרש"ל אלא בשמנאחו מהפך במקום דאיכא למיחש שמה נהפך עוד ולמש"כ בזה אפשר דגם הרא"ש מודה, [והכל לפי הענין].

סימן י

(א) י"ד א' אומר בדקה בעד שא"צ לה כו', מנאנו בזה ג' מחלוקות רבי מטמא משום נדה ור"ח משום כתם, ור' יוסי מטהר לגמרי [לפי תו'], והנה ע"כ הך עד איירי דגרע מחלוק שלששתו דבחלוק שלוששתו לכ"ע טמאה מיהא משום כתם, שהרי לא מצינו מאן דפליג בדין כתמים בצגדי האשה, וע"כ דהכא איירי בעד שאינו בדוק כ"כ כמו חלוקה, וא"כ רבי דמטמא הכא משום נדה כש"כ בצדקה בחלוקה דטמאה משום נדה, ויש לעי' הא כל כתמים אית בהו ספק מעלמא ואפילו במנאה כתם אחר הטלת מ"ר או א"ת דאיכא למימר טעמה בהרגשת מ"ר ושמש אפ"ה טהורה מה"ת משום דמספקינן במעלמא וכמשנ"ת לעיל סימן ט' סק"ו, וא"כ ה"נ בצדקה בחלוקה נמי תהא טהורה מה"ת מחמת ספק מעלמא, וכי פליג רבי בהא, וגם משמע דבחלוקה אף ר"ח מודה דטמאה נדה מדקמיפלגי בעד שא"ב, [דכחא דהיתירא עדיף ואם איתא דאף בחלוקה פליגי הו"ל למימני פלוגתייהו בחלוק לאשמועינן דאף בזה אינה טמאה אלא משום כתם לר"ח], וי"ל דצדקה גרע דיש כאן ריעותא קמן כיון שבעד שצדקה נמצא עליו דם, ולא דמי

יותר גדול מזה השיעור הרי לעולם משערין בו שהוא עיקר הגריס, אלא שאנו לא דקדקנו לחפש אחר הגריס הגדול, וידענו דשיעור גריס הוא ט' עדשות ולפיכך פירשו שיעור זה שהוא צודאי מותר אבל עיקר השיעור הוא כפי הגריס הגדול, ודברי הט"ז בסק"ז תמוהין דמשמע שפירש דאמנם עיקר השיעור כגריס היינו כגריס המפורש במס' נגעים אלא שאם נודמן גדול יותר משערין בו משום דאפשר דנודמנה מאכולת יותר גדולה ותמוה מאד מנין לנו לחדש כזאת מלכנו ומה סברא יש בזה.

(ב) ס"א ב' ת"ר בגד צבוע מטמא משום כתם רנ"י אומר אינו מטמא משום כתם, עיקר הטעם נראה דכיון דצבוע לעולם אין צבע הדם ניכר כ"כ ואפשר להסתפק שהוא ממראה טהור אע"ג שרוב פעמים ניכר אף צבוע מ"מ כיון דכתמים דרצנן וכאן ניתוסף עוד נד להקל לא גזרו חכמים.

ונראה דכתם שעל בגד מנומר וחזיו על הלבן וחזיו על הצבוע וניכר שהוא כתם אחד דשניהם מצטרפין לשיעור גריס וכל שצין שניהם כגריס ועוד טמאה, דכיון שניכר שהכל כתם אחד תו א"א לתלות במאכולת, ואין לומר דשעל הצבוע חשיב כלבן, שהרי אין זה אלא סניף להקל אבל ודאי אם נראה שהוא אדום דיינין ליה כדאדום, וה"נ כל שאנו דינן לגבי הלבן דיינין גם שעל הצבוע כאדום ותו טמאה מחמת הלבן לחוד, וגם כיון שניכר שהכל כתם אחד הרי זה שעל הלבן מעיד שגם שעל הצבוע הוא אדום, והגרע"א ביו"ד סימן ק"ט ס"י כתב בשם המע"ז שאין שעל הצבוע מצטרף, אבל שעל הצבוע מנרף לשני כתמים שעל הלבן וכל שצין שניהם כגריס ועוד טמאה, וז"ע דכיון שאנו מחשיצין הכל לכתם אחד האין נקל לחשוב שעל הצבוע כלבן, היכן מצינו להקל בצבוע לחשוב כמראה טהור בזמן שנראה כמראה טמא, והא לא מצינו אלא שכתמים הקילו בשנצטרף סניף זה אבל לא לחשוב אמנם כלבן, ואולי דעתו שאנו מחשיצין גם שעל הלבן כלבן ואמרין דאיתרמויי הוא דאיתרמי ע"ג דם מאכולת ומ"מ מצטרפין שני כתמים שעל הלבן ע"י הצבוע אע"ג דטיפין טיפין אין מצטרפין משום שזה מוכיח דאמנם הכתם אדום, דמילתא דלא שכיחא הוא שיתרמו להדדי בשני ידי המנומר ויתחברו ע"י הכתם שעל הצבוע, אבל גם זה אינו מוכרע דכיון שהכתם שעל הלבן ושעל הצבוע מתאימין לית לן למיתלי במאכולת ולומר דאיתרמויי כתם ממאכולת שיתאים לכתם שעל הצבוע, אלא אית לן למימר שהכל כתם אחד, אח"כ ראיתי בפ"ת שהביא בשם אחרונים ז"ל כמש"כ.

(ג) רא"ש פ"ט ס"ד ודוקא במטה שאין עליה סדינין כו' ונראה לי דבריו כו', נראה דכוונת רבנו לחלוק על הראב"ד דלשון הראב"ד מוכח דאף בסדין

והי מינייהו מפקת עכ"ל, הרי צהדיא שפירש דהתם לעולם דמי לבאו לשאל צב"א, וודאי אף דעת מו' כן, וגם ראיות הרשב"א מכריחות. — ועוד אפשר לפרש כונת מו' דבג' נשים אין שייך לומר דהעד חשיב אינו בדוק שהרי אנו יודעין מקום הספק וכולן שוות זו וא"כ מה"ת למיתלי באיך כד אנו דנין בכל אחת ואחת, ולא דמי לעד שא"צ שאין לנו ענין אם היה העד מלוכלך ושפיר אמרינן דכיון שבדקה צעד שא"צ הרי היא טהורה, אבל כאן אותה הסבה שעושה את העד לא"צ אותה הסבה ראוי לטמאות את זו ולחשוב את העד כדדוק, ולפיכך אין כאן נידון אמת העד והרי לפנינו נידון של ג' נשים שאחת מהן נטמאה וכולן שוות בספק זה והר"י כדן ב' שבילין, [מיהו ודאי הכא חשיב לעולם כבאו לשאל צב"א וכמש"כ], ולפי"ז לא מנאלו דבג' נשים חשיב העד כאינו בדוק אלא התם נידון אחר הוא, וזו נראה דעת הרא"ה בצד"ה, מיהו מלשון התו' שברשב"א משמע דאמנם חשיב א"צ שכתב דהתם נמי דנין היה לטהר כולן, ומשמע דר"ל דחשיב עד שא"צ.

הרשב"א הקשה לפי' מו' שהרי כל כתמים שגזרו עליהן היינו צבגדים שלוששתן ואין עיניה עליהן כל הימים, הרי דכל שבדקתן לעולם הן בחזקת דדוקין, ונראה דהרשב"א פירש דכונת מו' שלקחתו עכשיו להעד ממקום שידעת כל מאורעותיו מעת שהניחתו שם ולפיכך שפיר תמה דכיון שידעת כל מאורעותיו ואין לה צמה לתלות הרי הוא בחזקת דדוק, אבל למש"כ דכונת מו' שהיה מונח במקום שלא תחת השגחתה ואינה יודעת אם נשתמש בו אדם או לא ניחא, דלא דמי כלל לבגדי האשה שידעת כל מאורעותיהן והן תחת השגחתה וכל שאינה יודעת מקום לתלות בו הדם הרי הן בחזקת דדוקין, וזו כוונת הרא"ה בצד"ה.

מיהו דנין ג' נשים שלבשו חלוק אחד מנאלו שנחלקו מו' והרשב"א, דהרשב"א ס"ל דהתם חשיב עד הבדוק, ודעת מו' דחשיב עד שא"צ, ונראה דהרשב"א פליג גם באופן הבג' שכתבנו שהוא כונת מו', ולדעת הרשב"א כל כה"ג מיקרי בדוק, שהרי התו' השוו דין ג' נשים לדין זה ומכיון דהרשב"א פליג דנין ג' נשים ה"ה דנין זה, ועוד דאם איתא דהרשב"א לא פליג דנין זה הו"ל לפרושי דעד שא"צ היינו כה"ג אלא ודאי הרשב"א פליג דנין זה וס"ל דכה"ג מיקרי בדוק, [לפי שיש מקום לחלק בין ג' נשים לאופן ג' דהכא בג' נשים אנו יודעים מקום הספק ושפיר י"ל דכד דיינינן בכל חדא וחדא מוקמינן לאיך בחזקתייהו וחשיב חלוק בדוק, אבל באופן ג' אין אנו יודעין כלל מאורעות הבגד ושפיר י"ל דחשיב א"צ], ואריך לדקדק בכל אופן ואופן דודאי כל שקרוב הדבר שנשתמשו בו ב"צ נראה דמודה הרשב"א דחשיב א"צ, ורק בשאין

לכתם שאין שום ריעותא במקור אלא שאנו באין לתלות במקור, ואף בדאורייתא איכא למימר סברא זו.

ב' חמש מדות הן צעד, א' עד הבדוק, היינו שבדקתו ומיד בדקה זו, ב' עד שבדקתו ושהה תח"י זמן ניכר ואח"כ בדקה זו, היינו כגון חלוק שלבשמו ובדקתו בשעת לבישה ואח"כ בדקה זו ואינה יודעת אם היה נקי בשעת בדיקה אם לאו, ואין לה צמה לתלות, **ג' עד שבדקתו ואח"כ שהה שלא תחת השגחתה ואח"כ בדקה זו, כגון שבדקה עד והניחתו בצית במקום שב"צ מנזיין שם ואינה יודעת אם נשתמש בו אחד מב"צ או לא, ד' לקחה עד ממקום שעפ"י רוב מונחים שם עדים בדוקים, ולא בדקתו, ובדקה זו, ה' לקחה עד מאופני ב' ג' ד' ויש לה צמה לתלות שנחלקלך.**

והנה באופן הא' זהו עיקר דין עד הבדוק, ובאופן הב' צוה עיקר גזרת כתמים, ומשום כהם ודאי טמאה, ואפשר דלכו"ע טמאה נדה, שהרי בדקה זו, אופן הה' לכו"ע טהורה שזהו דין פחות מכגריס דלכו"ע טהורה.

י"ד ב' תוד"ה צעד נראה לפרש ידיעה שהיה נקי כו' ממקום המונגע כו', נראה כונתם כאופן ג' שזכרנו, ומש"כ ממקום המונגע ר"ל לאפוקי מקום התורפה, וברשב"א הביא שהתו' הקשו מ"ש עד שא"צ מג' נשים שלבשו חלוק אחד שכולן טמאות, ותירצו דאח"י דבדין היה לטהר כולן אלא דכיון שכולן תלויות בחלוק הו"ל כב' שבילין דצב"א טמאין וצוא"ז טהורין, ונראה דכונתם דאשה שלבשה חלוק הר"י ממש כדן עד שא"צ שהרי ספק לנו אם נחלקלך בשעה שלבשמו, והר"י כשהה שלא תחת השגחתה, ובשלמא אם עד שא"צ טמאה ניחא דכולן טמאות שהרי מעיקר הדין יש לטמאות כולן ואע"ג דכשטמאנו אחת תו אפשר לטהר האחרות מ"מ כיון דכולן שוות כולן אסורות, אבל אי עד שא"צ טהורה א"כ מן הדין כולן טהורות וא"כ נטהר כולן, ותירצו דכיון דאחת מהן ודאי טמאה הר"י כדן ב' שבילין, ונראה שאין כונתם לומר דאמנם צוא"ז טהורין, דהכא לעולם כבא לישראל עליו ועל חבירו דמי שהרי עיקר השאלה היא מדין תלוי בשניה, שהרי כל הנידון כאן ע"י שכולן לבשו החלוק וממילא אף צוא"ז כולן טמאות, ואלא דמי לעכבר שנכנס ספק להאי ביתא על ספק להאי ביתא, דהתם על כל בית נידון צפ"ע אם נכנס שם עכבר משא"כ הכא דכולן אגידו בחלוק זה, וכמש"כ לעיל ס"ט ס"ק כ"א], ועיקר כונתם דהא דמטמאין התם אינו משום שמעיקר הדין כולן טמאות אלא משום דאחת מהן ודאי טמאה, והרשב"א ז"ל פירש כונתם דאמנם צוא"ז מטהרינן ונתקשה הרבה בדבריהם, שו"ר בתו' הרא"ש כתב צהדיא כמש"כ ח"ל וי"ל דשאני התם דממ"נ נריך לטמאות אחת מהן דדמי (יותר נכון לגרוס ודמי) לבאו לשאל צב"א גבי שני שבילין

נראה לומר דבחלוק שכיח שיהא משוך גם ממאכלות דהא בגמ' נ"ט א' צ"ע למימר דאף בכתם משוך טמא, וכן נראה דמודה הרשב"א דאם יודעת שב"ב נשתמשו בעד לאחר בדיקתה וא"י צמח נשתמשו בו דחשיב עד שא"ב, ואפשר דגרע וחשיב עד המלוכלך, וכן נראה שהרי כתב הרשב"א דלקחה חלוק מאשה אחרת אינה טמאה כלל כיון שלא בדקתה, וה"ל אם נשתמשה בו בינתיים אשה אחרת נמי חשיב בעד המלוכלך, וכן נמי בשקרוצ הדבר שנשתמשו בו ב"ב נמי חשיב א"ב, ואפשר נמי דגרע וחשיב כמלוכלך, ואף בשהדבר ספק השקול אם נשתמשו בו ב"ב נמי אפשר דמודה הרשב"א דחשיב א"ב, ואף שלעיל סק"ב כתבנו דהרשב"א פליג בזה וס"ל דחשיב עד הבדוק, אבל אין הדבר מוכרע ואדרבה עיקר דברי הרשב"א מראין שכונתו שאין לחלות בדבר בלתי ידוע שאין לנו לומר שאירע דבר שאין לנו יודעין אותו ואין לנו יודעין כלל שאפשר שיאירע דבר כזה, אבל דבר שאנו יודעין מקום להסתפק שנתלכלך מזה, בזה לא נזכר ברשב"א שיהא בכלל עד הבדוק, וממה שלא פירש כן כונת עד שא"ב אין לדקדק, דשפיר י"ל דיחא ליה טפי לפרושי א"ב שלא היה בדוק מעולם מלפרושי שהיה בדוק ואצד חזקתו, גם אפשר דבכה"ג לא מסתבר ליה שיהא רבי מטמא נדה כיון שהדבר ספק השקול.

דינים העולים, א) הבדוקת בעד הבדוק היינו שלא זו ידה מן העד מעט שבדקתו ויודעת שהוא נקי טמאה בכל שהוא בין משוך בין עגול, ב) הבדוקת בחלוקה שלוששת, עגול טהור עד כגרים ועוד, ובכגרים ועוד טמאה נדה, משוך טמאה בכ"ש, וכן בצדקה בעד הבדוק והניחתו תחת הכר, ג) צדקה עד והניחתו במקום שאפשר שישתמשו בו ב"ב ושהה שם [בכדי שראוי להסתפק שמה נשתמשו בו] ואח"כ צדקה זו אם נמא עליו כגרים ועוד טמאה כחם, [דנראה שזה בכלל עד שא"ב כיון שכן דעת תו' והרמב"ן והרא"ה וקרוצ הדבר שאף הרשב"א לא חלק בזה, ובפחות מכגרים נראה ודאי דאף להרשב"א טהורה], פחות מכאן טהורה, ואף במשוך המיקיל לא הפסיד, [דלדעת תו' והרמב"ן והרא"ה נראה דאף במשוך טהורה דהא בעד שא"ב קי"ל כהראב"ד והרמב"ן וה"ה דאף במשוך טהורה, וזהו עד שא"ב לדידהו ולמש"כ אף הרשב"א אפשר דלא פליג בזה]. ד) לקחה עד ממקום שנוהגת להנייע עדיה וע"פ רוב אינה משתמשת בזה כלל לצורך אחר והם נקיים, ולא בדקתו וצדקה זו, כגרים ועוד טמאה כחם פחות מכאן טהורה ואף במשוך, ה) כל מקום שאמרנו שבפחות מכגרים טהורה ה"ה ביותר מכגרים אם יש לה צמח לחלות.

נראה דכל אלו הדינין דוקא בשצדקה סתם אבל אם הרגישה ואח"כ צדקה טמאה אף באופני ב' ג'

אנו יודעין כלל אם נשתמשו בו וזלחה ואין שום רגלים לך, כזי הא ס"ל להרשב"א דחשיב בדוק, [ע"י לך] סק"ד].

והרשב"א פירש דין א"ב כאופן ד' הנזכר והיינו שלא היה העד בחזקת בדוק מעולם אלא שלקחתו ממקום שעדיה מזוין שם ועפ"י רוב אינה משתמשת בעדים צדבר המכחיס, אבל כיון שלפעמים משתמשת בהם ועכשיו לא בדקתו חשיב א"ב, ונראה דמודו המו' דאף כה"ג בכלל א"ב הוא, דלא מסתבר לומר דכה"ג חשיב כלקחה מן השוק או מן האשפה, כיון דסתם עדים נקיים הם.

ג) נ"ט א' וכי אמר ראב"ז בעד אבל בכתם לא, נראה דעיקר הטעם משום דבכתמים הקילו, ואין הטעם משום דבכתם אף אם הוא מן המקור לא שכיח שיהא משוך, דמ"מ מן המקור שכיח טפי שיהא משוך מאשר ממאכלות וכדמוכח מהא דס"ד דאמר ראב"ז אף בכתם, ובעד כה"ג הו' מטמאין ורק משום דכתמים דרבנן הקילו בהן.

משוך דטמאה יש להסתפק אי הוא מן התורה או מדרבנן, וביותר מכגרים נראה שהוא מן התורה לכו"ע, לא מיבעיא לרבי לעיל י"ד א' אלא אף לר"ח שם דס"ל טמאה כחם נראה דבעד בדוק מודה וכמש"כ לעיל סק"א.

י"ד ב' אי אתה מודה שצריכה כגרים ועוד כו' אף אתה עשיתו כחם, פי' דכי היכי דיש להסתפק במאכלות ה"נ יש להסתפק בשאר מקרים ומה"ט אמנם כתמים דרבנן, [אף בדליכא טעמא דלא ארגשה וכמש"כ לעיל ס"ט סק"ו], וה"נ בצדקה כן, ורבי ס"ל דדליכא צמח לחלות טמאה מה"ט בשצדקה, ומ"מ בדליכא צמח לחלות טהורה, ויש להסתפק באין בו כגרים והוא משוך אי טמאה, שהרי אף ממאכלות יתכן שיהא משוך אלא דבעד הבדוק לא מקילינן כולי האי אבל בעד שא"ב שפיר י"ל דדמי לכתם דאף במשוך תלינן, ונחלקו בזה הראב"ד והר"ה, ודעת הראב"ד דטהורה וכן דעת הרמב"ן בהלכותיו פ"ד דין מ"ז, וכ"כ המ"מ בפ"ד מא"ב הי"ח, ולפיכך אפשר להקל.

ד) הב"י סתם בשו"ע כדעת הרשב"א שנתבאר לעיל סק"ב, ונראה דמש"כ הרשב"א דחלוק שבדקתו אף ששהתה בין בדיקת העד לבדיקתה מ"מ חשיב עד הבדוק, היינו דוקא לענין יותר מכגרים לפי דליכא צמח לחלות, אבל פחות מכגרים דלעולם איכא למיתלי במאכלות ודאי טהורה, והיינו מתניתין דעד שהוא נתון תחת הכר, ואפשר דהכא אף במשוך טהורה, מיהו נראה דבמשוך טמאה שזה ממש כעד שתחת הכר דמ"ל אם בשעת בדיקה היה א"ב או שאח"כ נעשה א"ב, וגם אין

היכי דבעומדת טמאה משום שהמ"ר דוחקין ה"נ ביושבת
אם דחיק לה עלמא תהא טמאה, ומשני אה"נ דבשותת
טמאה והא דמחלקין בין עומדת ליושבת היינו משום
דביושבת במונקת טהורה, ונראה דה"ט דנקט עומדת ולא
נקט יושבת ושותת משום דבעי לאשמועין דאף בשיכלה
לעזור (שאלו היתה יושבת היתה מונקת), אם עומדת
טמאה, וזה לא הוי שמעיין מיושבת ושותת דשאני התם
דדחיק לה עלמא טובא ולא יכלה לעזור, ופרכין דלעולם
ניחוש שמא בא הדם אחר הטלת מ"ר כי אורחי, ומשניין
ביושבת על שפת הספל כו', ולא בעי רש"י לפרושי דפריך
כשהיא שותת בחר דתמו מיא, לפי שאין מה ששותת
גורם לציאת האורח אלא הסבה המביאה שמהא שותתת
היינו מה דדחיק לה עלמא היא גם גורמת שהמ"ר ידחקו
על המקור ויוציא דם, אבל בחר דתמו מיא מה שהיא
שותת אינו משום דדחיק לה עלמא אלא אדרבה משום
דכבר תמו המ"ר וזוהי ואין המ"ר גורמין לציאת דם,
ובלא גרס המ"ר הא אין דרך דם המקור לצאת כי אורחי
בשעת הטלת מ"ר, ל"ש מונקת ל"ש שותתת. — [ולו"ד
הראשונים ז"ל לכאורה היה אפשר לפרש דשותתת ומונקת
אין סיבה בדחיקת המ"ר, אלא הן בסיבת ציאת הדם
בחור המ"ר, שהרי הדם והמ"ר אין באין בשביל אחד
אלא זה בשלו וזה בשלו, וזהא דאמרין הדור מ"ר למקור
ואייתי דם ודאי אין ר"ל שהמ"ר נכנסין למקור שאין שום
פתח שהמ"ר יכולין להכנס דרכו למקור, אלא ר"ל שהמ"ר
דחקו על המקור ע"י דחיפתם במחיצה המבדלת בינם
למקור עד שיצא דם מן המקור], וכל שמונקת א"א
שיפגש הדם עם קילוח המ"ר ורק בששותתת או אפשר
שהמ"ר נתערבו בדם המקור, אבל אחרי שהראשונים ז"ל
לא פירשו כן אין לנו למדש.

והנה ר' יוסי לא פליג אר"מ במדת השכיחות דהדור
מ"ר למקור, אלא פליג אר"מ בזה דס"ל לר"מ
דבספק כי האי טמאה בזה ס"ל לר"י דכה"ג טהורה,
וכן מבואר לעיל י"ד ב' דקמדימין הך פלוגתא לפלוגתת
עד שא"ב, והתם אין הנידון במדת השכיחות מעלמא, והא
דפרכין ודילמא בחר דתמו מיא אחא דם נראה דהיינו
נמי לר"מ דס"ל דבספק כי האי טמאה אליצ' פרכין
דאף ביושבת איכא למיחש, אבל לר' יוסי כי היכי דמטהר
בעומדת ה"נ ביושבת, ואפשר דאף אר"מ דפרכין היינו
שמהא טמאה משום כהם אבל משום נדה ודאי טהורה,
אע"ג דבעומדת טמאה לר"מ משום נדה כדאמר לעיל
י"ד ב', וכבר כתבו כן הראשונים ז"ל, [עי' ברא"ש].
— ואם יושבת על שפת הספל ונמצא על שפתו, עי' בצ"י
סימן קצ"א.

במצא לדינא לפרש"י אי ר"י מטהר לגמרי, דכל ענין
טהורה אפילו עומדת ושותתת ואפילו יושבת על

ד' ה' ואף בפחות מגרים, [עי' ריש סימן ק"ל דכלא
דקה כלל נמי טמאה ועי' לעיל סימן ד' ס"ק י"ג].

כתב הרשב"א בתוה"א שעה"כ חלוק זה שדברו בו
חכמים בכל מקום חלוק הדיוק הוא כו' אבל חלוק
שא"ב או שלקחתו מן השוק ואינה יודעת ממי לקחתו
אין חוששין לו משום כתמים שאני אומר כבר היה שם
כהם זה שהכתמים מדבריהם הולכים בהם להקל עכ"ל,
משמע דבדיקה כה"ג טמאה, ולעיל מינ' כתב דבלקחה
חלוק מן השוק וא"י ממי לקחתו אף בצדיקה טהורה
אפילו משום כהם, אפילו לרבי, ואפשר דעיקר הטעם
הוארך על מה שהקיל באינו דיוק שזו בצדיקה טמאה,
[לדעת הראשונים שהורה הרשב"א כוותיהו למעשה
וכמש"כ ה"ה], ובכתמים טהורה לפי שהקילו בהם, אבל
חלוק שלקחה מן השוק אה"נ דאף בצדיקה טמאה, א"י
אפשר דהתם בחלוק ישן שסתמא מלוכלך ולפיכך אף
בצדיקה טהורה, והכא בחלוק חדש שסתמו נקי וזוהי דוקא
בכתמים מקילין, מיהו בדברי הרשב"א נראה יותר כלשון
ראשון, אבל לענין דינא אף תירוצו זה קושטא הוא דבלקחה
חלוק חדש סתמו נקי והוי כלקחה עד מעדי' שטמאה
משום כהם אם דקה בו.

ודברי רשב"א אלו העתיקים הטור ולא נמצא חולק עליהם
[ובגמ' נמי מוכח כן מדקמיפלגי בצדיקה ולא
קמיפלגי בכהם כה"ג מיהו י"ל דבכהם לכו"ע טמאה
כהם], נמצאו למידין דבעד שדדן ג' ד' אין בו משום
כתמים.

(ה) נ"ט ב' מ"ש עומדת כו', נראה דדעת רש"י דאין
דרך דם המקור לבוא בשעת הטלת מ"ר
ולכן לא מספקין שמא ראתה כי אורחה בשעת הטלת
מ"ר, ועיקר הנידון הוא בשאפשר שהמ"ר גרמו לציאת
האורח, וחשש זה הוא דוקא בדדחיק לה עלמא, והך דחיק
אפשר אף בשאינה צריכה מאד להטיל מים, דכל שעושה
צרכי' מעומד אין נפתח מקום יציאת המ"ר שפיר ואז
המ"ר דוחקין על המקור, ואף בשיכלה לעזור זמן מרובה
נמי איכא דחיקות המ"ר, מיהו בשעושה צרכי' מיושב
כדרכה לא משכח"ל שיהא דחיק לה עלמא שנחוש דהדור
מ"ר למקור ואייתי דם אא"כ דחיק לה עלמא שאינה
יכולה לעזור, ושיעור זה של דחיק אפשר לשער בהטלה
שאם היתה מונקת כי אורחה אין כאן חשש דהדור מ"ר
למקור אבל אם היתה שותתת וזה בא מחמת דדחיק לה
טובא ואינה יכולה להיות מונקת מחמת הדחיפות של
המ"ר, בזה איכא למיחש דהדור מ"ר למקור ואייתי דם,
והנה בזה דקתני עומדת טמאה אשמועין בין בדדחיק
לה עלמא טובא שלא יכלה לעזור עד שחשצו וצין דכלא
דחיק לה עלמא כלל אלא כל שעושה צרכי' מעומד לעולם
המ"ר דוחקין כיון שא"א להן לנאת כדרכן, ופרכין כי

אם ראיוס בשעת הזיוק והן אדומים בזה טעורה שכל שידענו שבשעת הזיוק ילא דם תו לא מספקין שמה גם בחר דתמו מיא אחי דם, שאין שום ריעותא שגורס שנחשש לחשש זה, [וביושבת על שפת הספל וגמלא על שפתו ובחוכו חייסין דילמא בחר דתמו מיא אחי דם ונפל גם לחוכו], וממילא הר"ז כיושבת על שפת הספל וגמלא רק בחוכו דטהורה לכו"ע.

(ו) יו"ד סימן קצ"א בהגה"ה אצל אם מנאה דם תוך מ"ר וגם על העד שבדקה ענמה צו י"א דהיא טמאה כו', לכאורה משמע דר"ל אף אם צמאה על שפת הספל ותוך הספל טהורה, מ"מ הכא בדקה גרע וטמאה, אצל לא מנאנו שיטה כו', ובמרדכי מבואר דס"ל דאף צמאה על שפת הספל ותוך הספל טמאה [וכן ביצבה על הספל], דס"ל דביושבת לא פליגי ר"י ור"מ, אצל אי ס"ל דצמאה על שפת הספל ובחוכו טהורה ה"ה צמאה בדדיקה, וכן בראתה דם בשעת הזיוק הר"ז טהורה אף לדעת המרדכי שאין שום ריעותא בזה שמנאה דם עכשיו כיון שידענו שינא דם עם מ"ר, [ואף שכבר שנה הרמ"א לעיל דעת ר"ח מ"מ חזר ושנה דעת המרדכי דאיכא צניייהו עומדת דלעת המרדכי טהורה ולדעת ר"ח טמאה], מיהו הא קושטא הוא בדקה גרע אצל לא צמאה גם צמ"ר, אלא בשלא נמא תוך הספל כלום, בזה חמיר דין בדקה מדין נמא על שפת הספל, דצמאה על שפת הספל הקיל הרשב"א כמס"כ צ"י, אצל צמאה בדדיקה לכו"ע טמאה וכ"ה צ"י, אצל כל שנמא בתוך הספל אין נפקותא בין מנאה גם בקיוט למנאה גם על שפת הספל. — [וממס"כ הרמ"א שיש להחמיר משמע שלא חשש לדעת ר"ח אף על פי שכתב שהכי נהוג, ע"י ש"ך].

כתב הצ"י ומ"ש המרדכי בפ"צ דשזעו כו' אינו דומה לנידון דתשו' דהר"ן כו' ועוד שאח"כ היתה מוגלת דם ממש כו', הר"ן כתב להחמיר אשה שרואה צמ"ר כעין חנץ אדום וגם אח"כ בדדיקה מנאה כן, וכתב ע"ז ד' טעמים, א', שזה כנמא על הספל ותוך הספל דטהורה, [כן ס"ל להר"ן], ב', דהכא אינה רואה דם ממש וזה מפורסם שהחנץ נעשה ע"י מכה שבכליות, ג', שאשה זו נבדקה בדדיקה יפה, [ולא נתפרש מה היתה הבדיקה], ד', שהרי מרגשת כאב בכליות וכיון שהחנץ רגיל לנאת מן הכליות הר"ז תולה כדין תולה במכה, והנה על הטעם הראשון ודאי פליג המרדכי שהרי כתב בהדיא דביושבת אף לר"י אינה טהורה אלא ביושבת על שפת הספל ומקלחת לתוך הספל וגמלא בתוך הספל לחוד, [כמו לר"מ], אצל מאידך הטעמים אפשר להחמיר, ואפשר דבגוונא דהמרדכי מודה הר"ן דטמאה דהתם משמע דאיירי דצמ"ר לא נמא דם ממש אלא קרטין כמין חול ואינם אדומים ואח"כ בדדיקה מנאה דם גמור ובו

הספל, [מיהו צ"י הביא שיש מפרשים דאף לר"י פרכין דילמא בחר דתמו מיא אחא דם ולפי"ז לא למדנו בזה דעת רש"י], וכן משמע דאמנם דעת רש"י דר' יוסי מטהר לגמרי, דאל"ה הו' מפרש בזה דאמרינן קמ"ל, דלא קאי אלא אסיפא, שו"ר בש"ך סימן קצ"א סק"ג דקדק מדברי רש"י איפכא, ולא נתפרש, ובתוה"א כתב כלשון רש"י להוכיח דאף לכתחלה טהורה אף ברישא, שו"ר שבמרדכי כתב בהדיא דמתוך פרש"י משמע דר"י מטהר לגמרי.

ודעת תו' דאף בעומדת או מזנקת חשיב זיוק, [דלא נחלקו במציאות אלא בזיוק האפשרי בעמידה קמיפלגי, רש"י ס"ל דחשיב כשותתת ותו' ס"ל דחשיב מזנקת], ולמאי דמוקמינן במזנקת איירי כולה מתנימין במזנקת ובעומדת טמאה וביושבת טהורה, ולר"י אף בעומדת טהורה אצל בעומדת ושותתת לא שמענו, ואפשר דאף ר"י מודה דטמאה, ואדרבה כ"נ דהא כחא דהיחירא עדיף ליה והו"ל לאשמעינן פלוגתתן בעומדת ושותתת אם איחא דאף כה"ג מטהר ר"י.

ונראה דקיי"ל דר"י מטהר לגמרי שזו דעת רוב הראשונים, רש"י והרמב"ם והראב"ד והר"ן [בהשגותיו לבעה"נ וכ"כ הרשב"א בשמו], ותו' (י"ד צ') ורמב"ן והרשב"א והרא"ש והר"ן וה"ה ולעומתם לא מנאנו אלא דעת ר"ח שהביאה בהגה"מ, ומה גם דאף לפיר"ח אינה טמאה אלא משום כח, ואף בעומדת ושותתת דדעת הרא"ש דטמאה וגם דעת התו' אפשר שכן הוא, מ"מ אפשר להקל אחרי שכן דעת רש"י וכן [נראה] גם דעת הרמב"ם והרמב"ן והרשב"א, וכן ביצבה על הספל ולא על שפתו נמי אפשר להקל, וכן ביצבה על שפתו וגמלא בחוכו ועל שפתו, מיהו צנמא על שפתו ולא בחוכו נראה להחמיר (אף שהרשב"א מיקיל), ואצ"ל בעומדת ושותתת, (דאף בשותתת וגמלא על שפת הספל מוכח דבחר דתמו מיא קאחי מדלא נמא בתוך הספל) דבזה בכל ענין דעת הרא"ש דטמאה, ואפשר דבזה אף צנמא גם בחוכו וגם על שפתו יש להחמיר, וכן ביצבה על הספל (ולא על שפתו), מיהו בזה נראה להקל, ברם הרמ"א כתב דנהוג כדעת ר"ח, ולפי"ז עומדת בכל גווני טמאה ויושבת אינה טהורה אלא במקלחת ויושבת על שפת הספל ומקלחת תוך הספל וגמלא בתוך הספל לחוד, אצל בכל שאר גווני טמאה, [היינו בשותתת, או במקלחת ויושבת על הספל ולא על שפתו], וכן ביושבת על שפתו וגמלא גם על שפתו ואצ"ל צנמא על שפתו לחוד, ומ"מ בשעה"ד אפשר להקל כמס"כ למעלה עיקר הדין. — והא דביושבת על שפת הספל וגמלא גם על שפתו, [ולא על שפתו], היינו דוקא בשלא ראינו המי רגלים בשעה שהם מזנקין אצל

נראה דחשיב כלא נמצא כלל בתוך המים כיון שמיין אחר הוא והר"י כמנא דם בצדיקה לאחר הטלת מ"ר דטמאה לכו"ע.

ובראה דאשה שמנאה חנך אדום ע"י צדיקה [אחר הטלת מ"ר] וכן נמצא במ"ר דטהורה, אע"ג שהרמ"א כתב להחמיר במנאה בצדיקה ובמ"ר היינו דוקא בדם ממש אבל בחנך אדום נראה דאפשר להקל לכתחלה, [וכן אם ראתה דם בזיוק נמי טהורה אפילו מנאה בצדיקה אף לכתחלה ודוקא בשלא ראתה בשעת הזיוק אלא שאח"כ מנאה דם במ"ר בזה החמיר הרמ"א וכמס"כ לעיל], מיהו בשאין המ"ר קמן נראה דטמאה, וכמ"כ בשהם קמן ולא נמצא בהן קרטין כלל.

(ז) נמצא דם בספל שהטילו בו מ"ר איש ואשה, ואח"כ בדקה האשה ומנאה דם, נראה דיש לטמאה, והרי דעת רמ"א דאף בנמצא בספל שהטילה בו מ"ר היא לבדה נמי יש להחמיר, וכן ביטול על שפת הספל ונמצא על שפתו לחוד ובאופן שגם מן האיש אפשר שיבוא על שפת הספל, נמי נראה דטמאה, דאי מן האיש הוא היה צריך להמנא גם תוך הספל דאי מן האיש ע"כ מכה יש לו בכליות ואין מסתבר לומר שאירע שרק המ"ר שעל שפת הספל היה עם דם, ולפיכך הדבר מסתבר לתלות בזה לומר דבחר דחמו מיא אחי דם.

הק' בס"ט כי היכי דאמרינן הכא דבספל שהטילו בו איש ואשה חשיב ס"ס, ה"ג כל רואה דם מחמת תשמיש ליתחב ס"ס ספק מן האיש כי שמה מוציא דם בשעת תשמיש או שש"י אדומה, ובזירוף ספק מן הנדדין לישתרי והניח בנע"ג, ונראה דל"ק דדוקא בשנמצא במ"ר בזה הדבר ראוי לספק אם יש מכה בכליות או דהדור מ"ר למקור או דבחר דחמו מיא אחי דם וכיון שהדבר ספק שמה ממכה שכליות בזה הרי יש כאן ספק שמה מן האיש שכן ראוי להסתפק בו כמו בזה ששניהם שוין בחשש מכה שכליות, אבל רואה מ"ת אין מציאות זו נותנת לספק שמה הצעל מוציא דם או שש"י אדומה דודאי חששא דרואה מ"ת ושמה מן הנדדין קרובים טפי לחוש להן, וממילא אין כאן ספק מן האיש כלל, ולפיכך אסורה.

סימן יא

(א) ס"ח א' רב אמר וזה ודאי, א"א לפרש בשהרגישה פתיחת המקור דא"כ מאי קמתמיהין אי אסיפא קאי הא יש מקום לומר דכיון שלא פסקה בטהרה והרגישה מחזקין לה לזבה ודאי, וכן אפשר דבמנאה טמאה גם אחר הימים גם לוי מודה דזבה ודאי, וגם פשטות הסוגיא משמע דלא איירי בהרגישה, ותימא א"כ איך אמרינן וזה ודאי והא מה"ת ודאי טהורה כיון דלא

(ב) ס"ח א' מתניחין נדה שצדקה ענמה יום שביעי שחרית כו', אי צדיקת ההפרשה צנדה דאורייתא, נראה דכו"ע מודו דמדאורייתא סגי אפילו בצדקה בראשון ומנאה טהורה, לא מביעיא אם הצדיקה היא משום שבהמשך הראיה אין אשה מרגשת, ורק בתחלת הראיה מרגשת [וכמס"כ לעיל סק"א], דודאי כל שצדקה ומנאה טהורה הרי ידעינן שפסקה מלראות ותו סמכין אהרגשה, אלא אף אי גוה"כ הוא שלא לסמוך אהרגשה [וכ"ג יותר] נמי נראה דכל שצדקה ומנאה

או דאף קודם המנחה מהני הפרשה, ודעת תו' דאף למסקנא דמהני הפרשה בראשון היינו דוקא מן המנחה ולמעלה וכן בכל שאר הימים כל שמפרשת ביום שראתה אין מועיל הפרשה קודם המנחה, ולפי"ז בזה לא דן רבי כלל ועיקר מילתו היא אי מהני הפרשה מן המנחה ולמעלה ביום שראתה בו שלא ביום ז', ואם הוא דפשטין דמהני. — והנה כתבנו לפרש בראשון ל"ד ועיקרו ביום שראתה בו אבל אינו מוכרע ואפשר גם לפרש בראשון דוקא אבל בשאר ימים אף ביום שראתה בו שפיר דמי, דיום ראשון חשיב טפי מעין פתוח, ואדרבה כ"ז עיקר, נמצא לדינא לדעת תו' אי קיי"ל דאף ראשון שפיר דמי, דלעולם אפשר להפריש שחרית ודוקא ביום שלא ראתה בו, אבל אם מפרשת ביום שראתה בו אינה הפרשה אלא מפרשת מן המנחה ולמעלה, ואף ביום ראשון מהני הפרשה מן המנחה ולמעלה, [דלדעת תו' לא נזכר כלל בגמ' הנידון במפרשת ביום שראתה בו וזה אנו למידין מסחרית דברי ר"י לעיל נ"ג א' לדבריו שבכאן, וממילא לא נמצאנו לחלק בין יום ראשון לשאר ימים], ואי קיי"ל כחכמים דמתניתין נמצא לדינא דביום ראשון לא מהני הפרשה כלל ובשאר כל הימים אם לא ראתה בהן אין מועיל הפרשה אלא מן המנחה ולמעלה, מיהו מוך דחוק כל בין השמשות מהני אף בראשון, [אע"ג דלעולם מוך דחוק כל ביהש"מ הוי כבדקה בשני ומצאה טהור, מ"מ נפ"מ לדידן דיושבות ז' נקיים דיום השני מן המנין משום דחשיב הפסיקה בראשון].

ודעת הרשב"א בזה"ל נראה שבכלל הנידון אי מהני הפרשה בראשון, הוא בין קודם המנחה בין לאחר המנחה ובשאר הימים אף ביום שראתה מהני הפרשה אף קודם המנחה, [שלא נזכר בדברי הרשב"א כל חילוק בין יום שראתה ללא ראתה וגם ביום ראשון לא נזכר שיהא צריך דוקא מן המנחה ולמעלה, וכן לדעת המחמירין שהביא משמע דבראשון לא מהני כלל אף מן המנחה ולמעלה], ודעת הרשב"א דקיי"ל כחכמים דאמרו לו וכדהדר ב' רבי ואף בראשון מהני הפרשה, נמצא לדינא לדעת הרשב"א דלעולם מהני הפרשה ואף בראשון קודם המנחה.

והרא"ה בדד"ה מבואר שמסכים עם הרשב"א בעיקר הפירוש, [דלמאי דאמר רבי טעמי שלא שאלתי מהני אף בראשון שחרית] אלא דס"ל דקיימא לן כחכמים דמתניתין, ולפי"ז כל שאר הימים לעולם מהני הפרשה ואף בשחרית יום שראתה בו, ובראשון לא מהני הפרשה כלל, וזו גם דעת הרמב"ן.

טור סימן קצ"ו ומלשון א"א הרא"ש ז"ל יראה שצריכה שתפסוק בטהרה ביהש"מ כו', נראה דכונת הטור

טהרה תו' לא מספקין מן המורה שמה חזרה וראתה וודאי סמכין אהרגשה, אלא חכמים חיקנו שלא לבדוק אלא בסוף ז' דכיון דכל ז' חשיבא מעין פתוח איכא למיחש דילמא חזאי ולא סמכו חכמים אהרגשה, וס"ל לחכמים שלא חיקנו חכמים לעיכובא אלא לכתחלה שהרי לעולם עדיין נשאר מקצת מן ה' בלא בדיקה שאין ידיה בין עיני כל בהש"מ וע"כ דלאו לעיכובא הוא וה"ל אפילו בדקה בשני נמי, ור"י ס"ל דמ"מ חיקנו חכמים לעיכובא שלא תבדוק אלא ביום ז' מן המנחה ולמעלה, ופשטא נראה דשחרית של שביעי עדיף מציהש"מ של שש, ולפי"ז ת"ק ס"ל דכל ששת הימים לא מהני הפרשה כלל ורק בשביעי הוא דמהני ומהני אף בשחרית, ור"י ס"ל דאף בשביעי לא מהני אלא מן המנחה ולמעלה, אבל בב"י ריש סימן קצ"ו משמע דמפרש דמן המנחה ולמעלה מהני לכו"ע אף בשני לנדחה ואף ר"י מודה בזה ולא פליגי אלא בשחרית אי מהני, ומדברי התו' יש להוכיח דלא כהב"י שהרי לדעת תו' בדיקת שחרית בראשון לכו"ע לא מהני, וא"כ מה אמרו לו לר"י מ"ל הפרישה ב' מ"ל הפרישה בראשון והא מודה ר"י דמן המנחה ולמעלה מהני הפרשה ועיקר דבריו דבשחרית לא מהני והא אף חכמים מודו דבראשון לא מהני בדיקת שחרית, וגם לכל הפירושים לא הו"ל למימר מ"ל הפרישה ב' מ"ל הפרישה בראשון אלא הו"ל למימר מ"ל הפרישה מן המנחה ולמעלה מ"ל הפרישה שחרית, אלא ודאי משמע כמש"כ, ודברי הב"י ז"ע.

ס"ח ב' בראשון לא שאלתי וטעמתי כו', אפשר לפרש דמן המנחה ולמעלה פשיטא ליה דאף בראשון שפיר דמי שהרי בשביעי אף אם ראתה שחרית מפרשת מן המנחה ולמעלה וה"ל בראשון שכל שמפרשת ביום שראתה כמפרשת בראשון דמי, אלא קמיבעיא ליה אם הפרשה קודם מנחה אי חשיבא הפרשה כיון שראתה בו ביום וראשון ל"ד וה"ל בשביעי קמיבעיא ליה אם ראתה בו ביום והפרישה קודם המנחה אי חשיבא הפרשה, [וסברת החילוק בין קודם מנחה למן המנחה ולמעלה אפשר לפרש לפי דיום שראתה בו עלול טפי לראות ולפיקך החמירו חכמים שלא מועיל הפרשה אלא בסוף היום וקבעו זמנו מן המנחה ולמעלה], ואפשר לפרש דאף מן המנחה ולמעלה קמיבעיא ליה דנהי דביום השביעי ודאי מועיל הפרשה מן המנחה ולמעלה אף בשראית בו ביום, מ"מ בשאר הימים י"ל שהחמירו חכמים שלא מועיל הפרשה ביום שראתה, [כיון שאפשר דתפריש למחר, וגם בסוף ז' אין דרכה לראות דהא כל י"א בחזקת טהרה ותוך ז' אדרבה עלולה לראות שהרי חשיב מעין פתוח כל ז' (וזה גם סברת הת"ק דס"ל דרק בשביעי מהני הפרשה בשחרית)], ולפירוש זה למאי דקמסיק דאף בראשון מהני הפרשה יש להסתפק אם היינו דוקא מן המנחה ולמעלה

לומר לדעת הרא"ש מעכב דיעבד שחזקו עממה ביה"מ דאי לכתחלה נראה דאף הרשב"א מודה לכתחלה נריך שחפסוק ביה"מ, ואם כי אין לזה הכרח מדברי הרא"ש שעיניו הנהגה הראויה ולא נחפרש בו דין הדיעבד מ"מ משמע להטור שיש עיכוב בדבר, ונראה דס"ל להרא"ש כדעת תו' דכל שחפסוק ביום שראתה בו נריך שחפסוק מן המנחה ולמעלה לעיכובא, וכיון שהרא"ש איירי בחפסוק ביום שחפסוק בו מלראות משמע דאיירי שעדיין ראתה בראותו יום וזה לא מהני אמנם בדיקת שחרית אף בדיעבד, וכן בחפסוק הרא"ש כתב בדברי תו', וזו כונת הטור דדעת הרא"ש דלעיכובא בעי בדיקת ביה"מ היינו מן המנחה ולמעלה, ול"ד בראשון אלא כל שחפסוק ביום שראתה בו נריך שחפסוק דוקא מן המנחה ולמעלה ומפשטות דברי הרא"ש משמע דאף ביום ראשון מהני הפרשה ביה"מ והיינו מן המנחה ולמעלה וכדעת הרשב"א, דקיי"ל כחכמים דאמרו לו.

ונראה לדניאל אית לן למינקט דבראשון לא מהני הפרשה אף מן המנחה ולמעלה כיון שזו דעת הרמב"ם והרמב"ן והרא"ה בד"ה וכו' הר"ן בחידושו ולעומתם לא מנאנו בהדיא שחולק עליהם אלא הרשב"א וגם הוא הביא דעת המחמירין [מיהו לעיל כתבנו דנראה דאף דעת הרא"ש כהרשב"א], מיהו מוך דחוק כל ביה"מ ודאי מהני לכו"ע, וכשזדקק ביום שראתה בו [שלא ביום א'] נראה דאפשר להקל דאף קודם המנחה מהני, [אף שאין כן דעת תו' וכ"נ דעת רש"י נ"ג א'] ולעיל כתבנו שזו גם דעת רא"ש, מ"מ דעת הרמב"ן והרשב"א והרא"ה וה"ה בהדיא דאף בזדקת ביום שראתה שפיר דמי אף קודם המנחה, והמחמיר תע"ב.

יו"ד סימן קצ"ו ס"ז בהגה"ה ודיעבד אם דקה עממה סמוך לביה"מ כו', מה שז"י ה"ה בשם הרמב"ן וב"י לדעת הרמב"ם תמונה דאדרבה אינה סברי דבעי דוקא מוך דחוק כל ביה"מ, ובאמת שדברי הרמב"א קשים למה הקיל נגד דעת הרמב"ם והרמב"ן והרא"ה, ולעומתם לא מנאנו אלא הרשב"א, ונראה דסמך שזו נראה גם דעת הרא"ש וכמש"כ לעיל וגם הטור ורי"ו העתיקו דברי הרשב"א וגם הרמב"ן הביא שיש מקילין, וסמך עליהם להקל בדיעבד, [ומיהו בשחרית כיון שגם דעת תו' להחמיר לא הקילו], ומ"מ לדניאל נראה שאין להקל, שו"ר שכ"ה בס"ט.

ונראה דאע"ג דאין כטועות חשבינן ומחמירין שלא להבחין בין זיבה לנדה ולנהוג כחומרת שניהם לעולם, מ"מ נראה דכל שידענו שהוא זימי זיבה אפשר להקל בדקא בראשון כיון דלדעת הרשב"א וכ"נ דעת הרא"ש לעולם סגי אף בדקא בראשון, והרי לעולם יש להסתפק שמה ראייה של יום שני היא תחלת נדה וכמש"כ הרמב"ן והרשב"א [הוצא לעיל סימן ד'] דמה"ט חוששת בזה"ו אף לוסת שנקבע זימי זיבה ונדה וא"כ לעולם ראוי להסתפק בכל יום שפוסקת שמה הוא יום ראשון ולא ליהני בדיקה אלא מוך דחוק כל ביה"מ אלא ודאי כולי האי לא חיישין, וא"כ ה"נ ברואה בתוך ימי הספירה שהוא זימי זיבה נמי מהני בדיקה בו ביום ולא נחוש שהוא יום ראשון, מיהו בש"ך סק"ך כתב דלדין בראתה בתוך ימי הספירה ה"ו כראתה יום אחד בלבד, ומשמע דדעתו דאף לענין זה אין להקל שלא למיחשב כטועות, [ואף שהש"ך כנראה אולי בשיטת הרמב"א ולפי"ז בלא"ה מותרת בדיעבד, ובשחרית אפשר דאמנם אין להקל שלא לחשוב כטועות כיון דגם דעת תו' והרא"ש לאיסור] מ"מ נראה דקושטא הוא דס"ל להש"ך שאין להקל לענין זה שלא לחשוב כטועות, ולפיכך אין להקל ומ"מ בשעה"ד גדול נראה דאפשר להקל.

ויש מקום עיון בזה דינא דראתה יום אחד אם הוא דוקא בשראתה ביום או אין מועיל בדיקה ביום כיון שבעונה זו הוחזק מעין פחות, אבל ראתה בלילה וביום לא ראתה, אפשר דמהני בדיקה ביום כיון שבעונה זו לא הוחזק כלל מעין פחות, או"ד כל שהוחזק מעין פחות חיישין בכל המעט לעת, ול"ד לחשש וסת שהעיקר העונה ולא היום [וכמשנ"ת לעיל סימן ה'], וכן משמע מסתימת הדברים בגמ' ובפוסקים שאין כאן ענין בעונה אלא בכל היום ואף שראתה רק בלילה נמי לא מהני בדיקה ביום, ובמש"כ תו' דביום שראתה לא מהני בדיקה קודם המנחה ז"ע אם העיקר כל היום או אותה העונה ויותר מסתבר דהעיקר העונה אבל מסתימת הדברים היה נראה דהעיקר היום, וז"ע.

ג) בדיקת הפסק טהרה שהסכימו האחרונים ז"ל שהיא דאורייתא, אפשר על שני פנים, א', דחיישין שמה היא שופעת או מדלפת וממילא אין אי הרגשתה ראייה שלעולם אינה מרגשת אלא בתחלה כשהמקור נפתח, וזו הסברה ז"ע דהא רוב הנשים אינן שופעות ולא מדלפות ימים רבים וגם לעולם האשה יודעת אם מדלפת או שופעת שהרי מרגשת ברציפות זיבת הדם וגם כל בשרה ובגדיה מתלכלכין, וא"כ מה"ט נחוש ששופעת או מדלפת שחזקו בדיקה הרי ודאי פסקה ומדלל ארגשה אית לן למימר דלא חזאי, הניחא בשחפסוק בטהרה מיד סמוך לראייתה איכא למיחש דילמא שופעת או מדלפת

ונראה דלדינא אית לן למינקט דבראשון לא מהני הפרשה אף מן המנחה ולמעלה כיון שזו דעת הרמב"ם והרמב"ן והרא"ה בד"ה וכו' הר"ן בחידושו ולעומתם לא מנאנו בהדיא שחולק עליהם אלא הרשב"א וגם הוא הביא דעת המחמירין [מיהו לעיל כתבנו דנראה דאף דעת הרא"ש כהרשב"א], מיהו מוך דחוק כל ביה"מ ודאי מהני לכו"ע, וכשזדקק ביום שראתה בו [שלא ביום א'] נראה דאפשר להקל דאף קודם המנחה מהני, [אף שאין כן דעת תו' וכ"נ דעת רש"י נ"ג א'] ולעיל כתבנו שזו גם דעת רא"ש, מ"מ דעת הרמב"ן והרשב"א והרא"ה וה"ה בהדיא דאף בזדקת ביום שראתה שפיר דמי אף קודם המנחה, והמחמיר תע"ב.

יו"ד סימן קצ"ו ס"ז בהגה"ה ודיעבד אם דקה עממה סמוך לביה"מ כו', מה שז"י ה"ה בשם הרמב"ן וב"י לדעת הרמב"ם תמונה דאדרבה אינה סברי דבעי דוקא מוך דחוק כל ביה"מ, ובאמת שדברי הרמב"א קשים למה הקיל נגד דעת הרמב"ם והרמב"ן והרא"ה, ולעומתם לא מנאנו אלא הרשב"א, ונראה דסמך שזו נראה גם דעת הרא"ש וכמש"כ לעיל וגם הטור ורי"ו העתיקו דברי הרשב"א וגם הרמב"ן הביא שיש מקילין, וסמך עליהם להקל בדיעבד, [ומיהו בשחרית כיון שגם דעת תו' להחמיר לא הקילו], ומ"מ לדניאל נראה שאין להקל, שו"ר שכ"ה בס"ט.

ונראה דרואה זימי זיבה אין דינו כיום ראשון, אלא כשאר ימים שהרי כן הוא הדין ששו"י כנג"י וע"כ שחזקו ביום שראתה כדי שחפסוק בטהרה, [דלכאורה גם שו"י כנג"י נריכה להפריש ולא עיינתי בזה בעת, שו"ר בתו"ס א' ד"ה שבעה ומ"מ מש"כ נראה נכון], וגם בסברא נראה כן דהא כל י"א בחזקת טהרה,

בדיקה לעיכובא], מיהו מה שאינה מרגשת פתח"מ לחוד לא סגי אלא בעינן נמי שחזן דעתה להבחין אם מרגשת אחיה וזבת דבר לה בכל שטח או"מ וכל שאינה מרגשת אף לא הרגשה זו חשיב כהפרישה בטורה מה"מ, שהרי זו הוכחה שעכשיו אינה רואה, ועי' לעיל סק"א ועדיין לא נתחוויר כה"ל, וי"ע.

והללום ראיתי בתוספות הרא"ש הנדמ"מ ס"ט א' שהק' מאי פרכין לרב דנטבלינה ביממא דילמא יולדת זכר בזוב היא ועבדה לה ספורין, והא מ"מ אין כאן הפסק טהרה וזוה כו"ע מודו שאינה מתחלת לספור אלא"כ הפסיקה בטורה, וחזין דמדרבנן הוא דבעי הפרשה בטורה, וכחז עוד ואפי' אי מדאורייתא בעי הפרשה יש לומר דמסקינן שמא הפסיקה ולא אדעתה, והנה מבואר דלא ברירא ליה ד"ו אי הא דבעי הפרשה בזבה הוא מה"מ או מדרבנן, וגרסא דה"ה לנדה. — עוד כתב שם דאף לר"מ דבעי תחלתן וסופן מ"מ אין זה אלא מדרבנן ומדאורייתא לא בעי כלל, (*) וכש"כ לרב דס"ל או תחלתן או סופן, ולפיכך לא מוקמינן לברייתא דטועה כר"א משום דכיון דמדאורייתא לא בעי ספורין בפנינו שפיר מטבילין לה, מיהו לר"ע דבעי ספורין בפנינו ע"כ מדאורייתא קאמר דאל"ה אכתי תיקשי נטבלינה ביממא, וקצ"ע דלא משמע דקמיפלגי כולי האי דלר"ע בעי מדאורייתא בדיקה בכל יום ויום ולר"א מדאורייתא לא בעי בדיקה כלל ומדרבנן נמי סגי בתחלתן וסופן, (ועי' להלן סק"ד).

(ד) ס"ט א' ואי ס"ד לא בעינן ספורין לפנינו כו', בתו' הרא"ש כתב דהו"מ למיפרכ' ולטעמין הא מדרבנן הוא דבעי תחלה וסוף, אבל מדאורייתא שפיר דמי אף בלא בדיקה כלל וא"כ נטבלינה ביממא, וי"ע דכל כי האי איכא לאקשויי ודקארי לה מאי קארי לה, דהא אין כאן קושיא לרב טפי מלר"מ כיון דלתרווייהו אית לן למטבילה ביממא מדאורייתא, ואין כאן תשובה דהו"מ למיפרכ' ולטעמין, ואפשר דיש מקום לומר דכל דמדרבנן היא טמאה אין מטבילין אותה אף שטבילה בזמנה מנזה ועקרו חכמים טבילה זו בזמנה כיון דמדרבנן ודאי טמאה אף לאחר טבילתה ואין ראוי שמתבול לנאת מטומאה דאורייתא לטומאה דרבנן, ולכך לר"מ ל"ק נטבלינה ביממא דהא מדרבנן בעי תחלה וסוף לעיכובא ולכך לא פריך אלא לרב דסגי בסופן לחוד, מיהו י"ל דלא פסיקא לגמ' ד"ו ולכך טפי עדיף לאוקמא כר"ע, א"נ סוגיין דלעיל ס"ל דאף שטמאה מדרבנן מ"מ לא עקרו חכמים טבילה בזמנה ולכך מוקמינן לה כר"ע אף אליבא דר"מ

אבל אי מפסקת לאחר זמן מרובה או לאחר יום או ימים מה"מ לחוש לשופעת או מדלפת, ב), דבימי נדחה כיון שהחזק מעין פתוח וגם שהיא טמאה לעולם איכא למיחש דילמא ארגשה ולא אדעתה כיון שעלולה לראות וגם היא טמאה וגו"כ הוא שלא לסמוך אהרגשה, ומיהו משהפסיקה בטורה שפיר דמי אף שהיא עדיין בתוך ימי נדה דמשהפסיקה הרי היא כאילו היא טהורה וסמכינן אהרגשה, ולפי"ז אפשר דאם נותנת דעתה להבחין אם מרגשת פתח"מ שפיר דמי מדאורייתא כל שנותנת דעתה זמן ניכר שאין לחוש למדלפת או שופעת, דזמן מועט לעולם איכא למיחש שמא המעין פתוח ולכך אינה מרגשת אבל שהתה זמן ניכר אם איתא שהיא שופעת או מדלפת ודאי היתה מרגשת שם זכר צבירה ומדלל ארגשה ודאי אין דם זכר צבירה, ועכשיו הרי לא הרגשה, [שננותנת דעתה נראה דודאי שפיר דמי מדאורייתא], וחשיב הפסק טהרה, ואי נותנת מוך צפי או"מ שאם יאל דם בהכרח שיזוב על המוך נמי שפיר דמי מדאורייתא אף במרשם דמה"מ לא חיישינן שמא נתעבב הדם וכל ששהה המוך כשיעור וסת חשיב הפסק טהרה, [ואין נראה לומר דלעולם בכלל הבדיקה נמי מה שאף אם מעיקרא יאל דם היה נמנא שאין דרך הדם להיות נאבד בזמן מועט, ולפי"ז הבדיקה מזכרת שזה זמן מקוים שלא ראתה ולפי"ז י"ל דלא מהני מוך צפי או"מ מבחוץ אלא"כ בודקת זו, דמן התורה נראה דאף אם רוחצת או"מ ואח"כ בודקת נמי שפיר דמי והתם ודאי אין הבדיקה מזכרת אלא שעת הבדיקה ממש, (וגם אין דרך דם להתעבב באו"מ דהא לחד ליטנא טעמא דשמאי משום דאם איתא דהוה דם מעיקרא הוה אחי ולא גזר שמאי למפרע כלל אף לא שעה מועטת, ומה שיעור לזמן הזה), אלא ודאי צבירור של רגע סגי מן התורה, (מיהו מדרבנן אפשר דרחצה וצדקה אמנם לא חשיב בדיקה דאין דרך אשה להיות שופעת אף בשעת וסתה וי"ע, ועי' בס"ט סימן קצ"ו ס"ק כ"ג ד"ה ועוד)]. ועי' לק' סט"ו ס"ק ל"ה.

במציענו למידין דאף למש"כ אחרונים ו"ל בדדיקת הפסק טהרה היא דאורייתא, מ"מ אין הענין דוקא בבדיקה אלא עיקר הענין הוכחה שאינה רואה עכשיו דם, וכל שנותנת דעתה ואינה מרגשת וגם אין דם זכר מננה חשיב הפסק טהרה מה"מ, וכש"כ במקנחת ושואה העד כשיעור וסת בשעומדת דחשיב הפסק טהרה מה"מ, וכן מוכח מכלה שא"ל לה לצדוק היטיב וכמש"כ אחרונים ו"ל, עי' ס"ט סימן קצ"ב ס"ק י"ד, וכ"ה בהדיא בס"ט סימן קצ"ו ס"ק כ"ג, [מיהו מדרבנן ודאי בעי דוקא

(*) אינו מדויק, דברא"ש רק מבואר דתחלתן וסופן א"כ מדאורייתא, אבל תחלתן או סופן שפיר י"ל דבעי מדאורייתא, וכ"ה בקפר התרומה ס' פ"ח.

בדקה אינה טובלת מה"ט, ואולי פשוט צפי המהרש"א בדדיקת ההפסקה מדרבנן, וס"ל דודאי כל שמדרבנן היא טמאה אין כאן מלוות טבילה בזמנה ולכך פירש שאף מדרבנן אינו אלא מחמת ספק, א"נ ה"ק דמזנות ההפסקה לעיכובא מדרבנן ומדאורייתא בהוויות הטהרה הדבר תלוי ואם אמנם לא ראתה שפיר טובלת, ופשוט להמהרש"א דאין עיכוב דרבנן מצטל טבילה בזמנה דדאורייתא, וכן יש לפרש דברי הרא"ש, מיהו נראה דלפי"ז לא מנאנו שמדאורייתא נריך בדיקה ושפיר י"ל דסמכין אהרגשה.

ס"ט א' תוד"ה שצעה וכאן אין יכול לדקדק כו', ר"ל דכיון שלא הפרישה בטהרה נהי שצדקה באמצע היום ומנא לה טהורה מ"מ עד שעה שצדקה הרי לא היה ספור בפנינו, אבל ל"ק להו דהא לעולם צעין הפסק טהרה דשפיר י"ל דאינו אלא מדרבנן א"נ בזזה קטנה כלל לא צעי הפסק טהרה, ולזה תירצו ד"ל דאף ספורים לפנינו לא צעי בזזה קטנה, והוכיחו עוד דע"כ דחשיב ספורים בפנינו בצדיקה באמצע היום דאל"כ לעולם היטה נריכה לצדוק בתחלת היום אלא ודאי דחשיב ספורין בפנינו אף בצדיקה באמצע היום, וה"נ בשלא הפרישה בטהרה נמי חשיב ספורין בפנינו בצדיקה באמצע היום, ובמהרש"א הנ"ל דקדק מדברי תו' אלו דאי לא צעין ספורין בפנינו ה"ה דלא צעי הפסק טהרה, ולמש"כ לא דנו בתו' כלל בדין הפסק טהרה ושפיר י"ל בזזה גדולה אף אי לא צעי ספורין בפנינו מ"מ הפסק טהרה צעי, שהוא דין מיוחד.

ה) ס"ח ב' איבעיא להו הוצ והוצה שצדקו עצמן יום ראשון ויום שמיני כו', נראה דה"ה בלא בדקה ביום שמיני קמיבעיא ליה, ואפשר מדרבנן יש לצדוק.

ס"ט א' והכא תחלתן איכא סופן ליכא, לכאורה איכא נמי איכא למימר דסופן איכא תחלתן ליכא, ונתחיל לספור הו' נקיים מיום שני ואיכא למימר אה"נ אלא דאכתי קמיבעיא לן אי תחלתן שפיר דמי וסופן גרע מתחלתן כדאמר לק"י, ולכך קאמר דהכא איכא תחלתן, מיהו פשטא דלישנא משמע שאמנם אין כאן סופן, וכ"ה בפוסקים דאף אי סגי בסופן היינו דוקא בשביעי ולא בשמיני, ונראה דהעיקר הוא השביעי מההפסק טהרה שהחמירו חכמים שבתוך ז' מההפסק טהרה תהיה בדיקה אחת וזה לעיכובא, וכל שהפסקה בטהרה אם לא צדקה בתוך ז' אין כאן ז' נקיים אף אם היה צדעה להתחיל לספור ז' נקיים רק לאחר כמה ימים, ובס"ט סימן קצ"ו ס"ק י"ח לא כ"כ.

שם ור"ח אמר תחלתן וסופן צעין, נראה דדוקא תחלתן וסופן אבל תחלתן ואמצען או אמצען וסופן לא, ויש

והיינו דאמרין הכא ולא מי אוקימנא כר"ע למימרא דאף לר"ח צעין לאוקמי כר"ע, ומשמע מדברי הרא"ש דזה מסתבר לו דאי סגי בתחלתן וסופן אינו אלא מדרבנן, ונמיהו תחלתן או סופן אפשר דצעי מדאורייתא וכמש"כ לעיל, ודוקא לר"ע דצעי ספורין בפנינו הוא מדאורייתא וזה דלא כמש"כ צ"י סימן קצ"ו דנקטינן לחומרא דצעי תחלתן וסופן כיון דהוא ספק כרת, מצוה דס"ל דהוא מדאורייתא, ונראה שלמד כן מן הסוגיא דלא מסתבר ליה למימר דהו"מ למימר ולטעמיה, דכל כי האי איכא לאקשוי ודקארי לה מאי קארי לה וכמש"כ, ולא ניחא ליה במש"כ ליישב.

עוד הקשה בתו' הרא"ש והא לכו"ע צעי הפסק טהרה, וזו שלא הפסיקה טמאה ומאי פריך דנטבלינה דיממא, ותירץ מדרבנן הוא דצעי הפסק טהרה, ויש להסתפק אי דוקא אליבא דרב כחז כן או אף אליבא דר"ח, ואפילו את"ל דמדאורייתא צעי הפסקה איכא למימר דחיישינן שמא הפסיקה כיון דבאזיה יום שחפסיק ש"ד, אבל לא חיישינן שמא צדקה בראשון, משמע דס"ל דאף בהפסקה אכתי צעי בדיקה בראשון מדאורייתא אי נימא דתחלתן וסופן דאורייתא ואין ההפסקה עולה מן התורה, ונא"ע ג' דכתב הרא"ש דהו"מ למיפריך ולטעמיה היינו משום דכל עיקר תחלתן וסופן אינו אלא מדרבנן אבל אי תחלתן וסופן דאורייתא משמע דניחא לר"ח, ומשמע דברי הרא"ש דה"ט דלא חיישינן שמא צדקה בראשון משום דיום מקוים הוא אבל חיישינן שהפסיקה כיון דכל אימת שהפסיקה שפיר דמי. ונע"ק דלכאורה נראה דכל שצדקה יום אחד לאחר שהפסיקה ולאחר עשרה ימים צדקה ומנא לה טהור דשפיר דמי מדאורייתא דלא מסתבר לומר דמדאורייתא יהא עיכובא בראשון ושביעי דוקא. — צריטצ"א ל' א' הק' קו' הרא"ש וכתב רק תירוצו ב'. ונראה דאין לדקדק דס"ל דהפסק טהרה דאורייתא דשפיר י"ל דס"ל שאף עיכוב דרבנן מצטל טבילה בזמנה.

ובמהרש"א הק' קו' הרא"ש הא צעי הפסק טהרה, ותירץ דמ"מ חיישינן שמא פסקה מלראות ומה בכך שלא צדקה, ומשמע דס"ל דלא צעי הפסק טהרה מעיקר הדין לומר שאע"פ שאמנם פסקה אינה יכולה לספור ז' אלא צדקה, אלא כל שפסקה שפיר עולין לה ז', אלא דלעולם לא ידעין שפסקה אלא צדקה, ופשטות דברי מהרש"א משמע דלא נחית לחלק אי ההפרשה מה"ט או מדרבנן ועיקרו שאינה אלא מחמת הספק שמא היא רואה אבל אם האמת שלא ראתה שפיר טובלת מה"ט, אבל אין נראה כן שאם צדיקת ההפסקה מה"ט הרי היא כצדיקת ראשון ושביעי לר"ח שהיא מעכבת מעיקר הדין ואף אם האמת שלא ראתה כל שלא

להסתפק בדקה בראשון ובשלישי ובשמיני מהו מי אמרינן סו"ס ליכא תחלתן וסופן אלא או תחלתן או סופן או"ד סו"ס כל הימים בחזקת בדוקין כיון שלא עברו יותר מה' ימים בין בדיקה לבדיקה, ומלשון הסמ"ג שצ"י סימן קצ"ו שכתב דיש להחמיר כר"ח שלא יהא יותר מה' ימים בין בדיקה לבדיקה, משמע דבא לומר דה"ט בראשון ושמיני לא חשיב ספורין לר"ח משום שיש יותר מה' ימים בין בדיקה לבדיקה, ולפי"ז בבדיקה גם בג' שפיר דמי, אבל אין הדבר מוכרע ש"ל דדוקא ראשון ושביעי צענין, ובפ"ת סימן קצ"ו סק"ו דקדק בשם הגו"צ מדברי הסמ"ג כמס"כ, ומס"כ בדגמ"ר ז"ע דודאי נראה דתחלתן דוקא צענין (ואין בדיקת ההפסקה מועילה כלום בדין בדיקות ז' נקיים), שזוהי עיקר הבדיקה המחזיקה את הימים בטהרה, וודאי אין מועיל סופן בלא תחלתן וכל שלא בדקה בתחלתן אין כאן בדיקת תחלתן ואין בדיקת ההפסקה מועילה, וז"ע. — [עיקרי הדברים בכלן בתקנת חז"ל לבדוק בז' נקיים אם תיקנו לעיכובא תחלתן וסופן או חד מיניהו, [מיהו לר"ע נראה דהוא דאורייתא], וכן הא דר"י דאין להם אלא ראשון ושביעי ע"כ מדרבנן הוא [אבל מדאורייתא שפיר מודה לר"א א"נ מדאורייתא ודאי כגי או בסופן או בתחלתן אף לר"ח], שלא תיקנו להפסיד הימים שבינתיים, אבל בראשון ושמיני אף יום ראשון מפסדת מדרבנן].

(ו) לר' עקיבא דצענין ספורין בפנינו והוא מדאורייתא, [וכמשנ"ת לעיל סק"ג], נראה דגויה"כ הוא לזכר נקיות הימים בבדיקה אבל אם אנו דנין אם אמנם ראתה אית לן למימר דלא ראתה כיון דלעולם אשה מרגשת בעצמה, והרי לעולם אזלינן בתר רובא, אלא גויה"כ הוא שתזכר ע"י בדיקה, ואפשר דגם בדיקת ההפסקה שכתבו אחרונים ז"ל שהיא דאורייתא נמי גויה"כ הוא שתזכר נקיותה ע"י בדיקה, אבל אם אנו דנין אם אמנם ראתה או לא אית לן למימר דלא ראתה כיון דלא ארגשה, מיהו בגמ' ס"ח א' אמרינן בבדיקה בשביעי ומנא תמא ואחר הימים בדקה ומנא תמא טהור הר"י ספק וזה ומשמע ק"ת דמדאורייתא קאמר הרי מצוה דלמנע חיישין שראתה, מיהו בזה נראה כמס"כ דהתם ודאי כיון שכבר הפסיקה בטהרה ולא ארגשה אית לן למימר דלא חזאי, ואפשר גם לומר דמכלל גויה"כ להחזיקה בראיה כ"ז שלא פסקה בבדיקה, ומ"מ אם אנו דנין לדעת אם פסקה אית לן למיזל בתר רובא לומר דפסקה ובדיקה ומנא תמא, אבל כ"ז שלא בדקה גויה"כ להחזיקה בטומאה, (הר"י כעין קידוש החודש עפ"י הראיה דלא מהני מה שאנו יודעים שנראתה הלכנה עד שיצאו עדים שראתה ומ"מ אם אנו דנין אם באו עדים אית לן למימר דמסתמא באו, ומיהו אם לא באו אין מקדשין וה"נ הכא צענין בדיקה לזכר טהרתה וכל שלא בדקה מחזיקין לה

ברואה ומ"מ אם אנו דנין אם פסקה אמרינן דפסקה), ולכך אמנם בשלא בדקה הרי היא ספק וזה שזה מכלל גויה"כ להחזיקה בראיה כ"ז שלא בדקה, ואף אם נאמר דבגדה כיון שהיא מוחזקת במעין פתוח חיישין אמנם לראיה מ"מ אפשר דהיינו דוקא בשעומדת בימים שרגילה להמשיך בראייתה אבל לאחר שעברו הימים שדרך וסתה להיות נמשך בהן אי דיינינן אי פסקה אית לן למימר דפסקה כיון דלעולם אין דרך וסתה להיות נמשך כ"כ, ומ"מ אינה יכולה לטבול אלא"כ בדקה ומנא תמא שזה מדיני תורה שתזכר נקיותה ע"י בדיקה, אבל אם אנו דנין לדעת אם פסקה אית לן למיזל בתר רובא לומר דפסקה, ולפי"ז נחא מה שהק' בספר זכרון יוסף הוצא בתשו' הגרע"א ז"ל סימן ס', דהא דאמרינן ט"ו ז' בעלה מחשב ימי וסתה וזא עליה והא צענין הפסק טהרה ומנלן דפסקה, ולמס"כ נחא דכד דיינינן אי פסקה או לא ודאי אית לן למימר כיון דרוב פעמים מפסקת השתא נמי פסקה, ומ"מ לענין טבילה אינה טובלת אלא"כ בדקה ומנא תמא טהרה, ודבר זה מוכרח דבחרשת נראה דלכו"ע הפסק טהרה דאורייתא, ואינה טובלת אפילו עברו עליה ימים שדרכה לפסוק בהן, אלא"כ בודקה, והיינו משום דחיישין שמה רואה עדיין, וא"כ צא מן הדרך הרי אשתו כחרשת ואין מחשב וזא עליה, מנא ידע דפסקה, וגם אי הפסק טהרה דרבנן נמי קשה דהא מ"מ מדרבנן יש לאסרה דודאי מדרבנן צענין בדיקה ממש אף אם עברו הימים שדרך וסתה להיות נמשך, ובגמ' משמע דאי לא דמי יימר דטבילה היתה מותרת אף בודאי ראתה, אלא ודאי כמס"כ דכל שאנו דנין אם פסקה אית לן למימר דמסתמא פסקה אלא דגויה"כ הוא שאינה טובלת אלא"כ בדקה לזכר נקיותה, ולא סמכין אהא דלעולם פוסקת במשך זמן זה, ועדיין ז"ע אם סברות אלו אמיתיות. — ועדיין לא נתחוויר לן כל הצורך צענין הבדיקות שהם מה"ת כמס"כ אחרונים ז"ל, ולמה לא כגי בלא בדיקות ולא זכתי לעמוד על צירור הדבר כעת.

(ז) יו"ד סימן קצ"ו ש"ך סק"ח מלבד הבדיקה דהפסק טהרה דלעיל ס"א, נראה דר"ל דאף שבדיקה צמור דחוק כל ביהש"מ מ"מ אין כאן בדיקת יום ראשון, והטעם משום דספירת לילה אינה ספירה [עי' בפ"ת סק"ט בשם הגו"צ].

בלשון הסמ"ג שצ"י סימן קצ"ו כתוב אם בדקה פעמיים בראשון ופעמיים בשביעי שפיר דמי ומשמע לכאורה דאם בדקה רק פעם אחת ביום א' ופ"א בשביעי אסורה לר"ח וזה תימא מהיכן למד כן, והא עיקר הדבר דצענין תחלה וסוף ומנין להצריך לעיכובא פעמים בכל יום, ובכלל לא נזכר בהדיא בגמ' שצריכה לבדוק פעמים, והיה נראה לומר דלאו דוקא הזכיר פעמים, אם כי הלשון קשה, מיהו אף אם נמא דדעת הסמ"ג דלרין

ליטבולן בשביעי ציממא לישנא מעליא הוא ור"ל לישמשן, דלא גזרו בטבילה בשביעי ציממא משום חלתא ספינקי, דילמא היא זבה, ודילמא תשמש, ודילמא תסחור, אבל ז"ע דפשטות הגמ' ל"מ כן דא"כ מאי שייטי' דהאי מימרא הכא, וגם מאי פריך כולי האי בפשיטות דלישמען ציממא וכי מהיכן הדבר פשוט לאיסור דילמא אה"ג, [והרי בלא"ה אסור לשמש ביום ואלא צבית אפל דילמא אה"ג], וגם וכי לא ידע ר"פ דאיכא למיחש דילמא תסחור, וגם לישנא דליטבולן לא משמע דתשמיש קאמר.

ודעת הראב"ד נראה דהיא כדעת הרא"ה דבשביעי ציממא אסור אבל בשמיני מותר, [וכנראה דגריס בהא דר"פ בתמניא ור"ל לראייתה ולפי"ו ודאי דהך דרבא נמי אי איירי לבתר דפשטה תקנת ר"ז איירי בתמניא לראייתה שהוא ז' לנקיים, וא"כ לא מנאלו מבואר דאף בזבה לא תטבול בשמיני ציממא משום סרך בתה, וגם בדבריו לא הזכיר אלא דכיון דבשביעי אסורה לשמש אסורה אף לטבול דילמא משמשא], וכן גם דעת הראב"ה הובא בהגה"מ פ"א, [ובר"ן הובא ב"י סימן קנ"ו כתב דאם עברה וטבלה בז' לא עלתה לה טבילה, אבל בח' עלתה לה טבילה וזו דעת הראב"ד, ונראה דלא קאי אלא אהא דבז' לא עלתה לה טבילה שזה נזכר בדברי הראב"ד אבל בח' אה"ג דלדעת הראב"ד אף לכתחלה טובלת ביום. — וב"י סו"ס ה"ל תמה שהרי הראב"ד כתב שהר"א מן המחירין אפי' לכתחלה, ולפינו דרב"א איתא הרו"ה וכן עיקר, וכן ב"י בתחלת הסימן העתיק שלא מלא מאן דס"ל דבשביעי שפיר דמי אף לכתחלה אלא הרו"ה].

ולדינא כיון דדעת הרמב"ם ותו' והרמב"ן והרשב"א והרא"ש והר"ן דאף בזה"ז אין טובלות בשמיני ביום ודאי הכי נקטינן, ולפי"ו אף בשעה"ד אין מחירין אלא בשמיני ביום ולא בשביעי דלדידהו הא דרבא איירי לבתר שפשטה תקנת ר"ז ואפ"ה לא התיר אלא בשמיני.

(ב) ס"ז ב' תוד"ה משום ומיהו אור"ת כו', אין הכרע אם כונתו דוקא בשמיני או אף בשביעי, ומש"כ דשוב לא יבוא לידי ספק מתפרש שפיר דר"ל כיון דאף בשביעי לא יבוא לידי ספק מו לא גזרו בשמיני, מיהו מסבירא נראה דאף בשביעי קאמר דאם איתא דבשביעי גזרו שלא תטבול עד שתחשך משום שמה תבוא לביטה קודם שתחשך, לית לן לחדש מעצמנו דבשמיני שגזרו משום סרך בתה הקילו כל שלא תבוא לביטה קדם שתחשך, וזה כדעת הח"ס ודלא כדעת הש"ך, ומ"מ נראה דבשביעי אין להקל כדעת ר"ת, ומיהו בשמיני נראה דאפשר להקל כדעת ר"ת כיון דבלא"ה דעת הרו"ה והרא"ה והראב"ה [ולמש"כ לעיל נראה כן גם דעת הראב"ד], דבשמיני טובלת לכתחלה ביום, ועי' ש"ך סימן קנ"ו סק"ו שכתב דדעת המחבר להחמיר בהרשב"ם, ומ"מ נראה דבשעת

דוקא פעמים ביום לעיכובא נמי לא קיי"ל כן דכל הראשונים שלא הזכירו תנאי זה ודאי לא ס"ל כן, וכש"כ לפוסקים כרב, ובס"ט הביא שהתפל"מ נתקשה למה כתב בשו"ע דסגי בפ"א אחרי שפסק כסמ"ג, ובס"ט כתב שלא פסק כסמ"ג אלא בדבר שיש בו ספק כרת אבל בצדיקה אחת ודאי נפק מספק כרת וממילא מו קיי"ל כפוסקים שפסקו כרב, ולרב ודאי סגי בצדיקה אחת, (וכן מוכח מהא דמקשינן מטועה ומשמע דאף שצאה לפנינו סמוך לביהש"מ בשביעי ולא יתכן אלא צדיקה אחת אפ"ה פריך דאף ביום ראשון נטבלינה ציממא), ולמש"כ א"כ לזה דאף אי קיי"ל כר"ח נמי אין הכרע לדעת סמ"ג דבעינן פעמים, וממילא מסתימת הראשונים נלמד דלא כסמ"ג ולפיכך סתם בשו"ע דבצדיקה אחת בראשון ושביעי סגי.

סימן יב

(א) ס"ז ב' ר"י אמר בין צומנה כו' משום סרך בתה, נראה שאין כאן נידון אם גזרו חכמים בזה אלא כל דבר שמסתבר לגזור בו א"כ מושב ב"ד מיוחד לגזור עליו וגזור ועומד הוא, וכמש"כ במק"א משם מרן שליט"א, כדמוכח ממה דאיתא בגמ' מ"ד ליגזור כו' ומבואר דא"כ מושב חכמים לגזור.

שם אחקין ר"א בנרש למיטבול ציממא דתמניא משום אריותא כו', נראה דבגדה קאמר וקודם תקנת ר"ז היה דהא אף בימי רבא עדיין לא פשטה הא דר"ז בכולי דוכתי, וכדלמך לעיל ס"ו א' היכא דאחמור אחמור.

שם רבא במחזיא משום אבולאי, משמע דנמי איומא דתמניא קאמר, ומשמע דאיירי בתר דפשטה תקנת ר"ז, [וכדלמך ליה ר"פ מכדי האידנא כו' ומשמע דאחך דאתקין רבא קפרינן], ויש לפרש דה"נ בתמניא לראייתה קאמר שהוא שביעי לנקיים דהא עד השתא איירין בתמניא לראייתה ומנלן לחדש דהא דרבא איירי בתשיעי לראייתה, ומה בכך דבהא דרבא איירי שכבר נהגו בתקנתא דר"ז, אבל מ"מ אין לחדש שנשתנה כאן הכוונה לתשיעי לראייתה מבלי שיפרשו בגמ', אבל בתו' מבואר דמפרשי דהא דרבא איירי בתשיעי לראייתה שהוא שמיני לנקיים, והוכיחו מזה דאף למאי דנהיגין כר"ז מ"מ אף בשמיני לנקיים אסורה לטבול ביום משום סרך בתה, אע"ג דאף בשביעי אינה אלא גזירה דילמא אחי לשמש מ"מ אחמור רבנן, ומפרשי דהא דיומא דתמניא עיקרו יום שלאחר היום שחל טבילתה וממילא בהא דרבא הכונה לשמיני לנקיים, מיהו דעת הרא"ה בצד"ה כמש"כ דהא דרבא בשביעי לנקיים איירי.

ודעת הרו"ה נראה דהא דרבא איירי קודם שפשטה תקנת ר"ז אבל לבתר דפשטה תקנת ר"ז טובלת לכתחלה בשביעי ציממא, והא דא"ל ר"פ לרבא ולאי

אלא סתם זהירות האדם בציתו, אבל אין כאן דינים בזמן יציאה מן הבית.

י"ד סימן קצ"ז ס"ג בהגה"ה והכלות הטובלות קדם החופה כו', נראה דלדעת רש"ם אסור, דלדעת רש"ם לעולם אין טובלות אלא בזילת ולא סמכו חכמים להקל בשאינה בזה לביתה עד הלילה, וה"ל בכלה, אבל אף שלא הקלו בנשים דעלמא בשאינן באות לביתן עד שחשיכה כדעת ר"ת וכמס"כ בש"ך סק"ו, מ"מ בכלה שהדבר מפורסם שאינן באות אלא החתן עד הלילה הקילו, ועפ"י מתבארין דברי הש"ך בסק"ט שכתב דדוקא בטובלות בשמיני או טובלות ביום אבל בשביעי לא, כיון שהטעם אינו משום סרך בזה לחוד, ור"ל כמס"כ בסק"ו שלא הקילו ר"ת אלא בשמיני שאין הטעם אלא גזירה משום סרך בזה, אבל לא בשביעי שיש חשש שמא תשמש, וה"ל הכא בכלה אין להקל דבשביעי לכו"ע אין להקל בזה שבה לביתה משתחשך, ועי' בסק"ט. [מש"כ הש"ך לדידן שאין טובלות בז' ז"ע ועי' בספר מרן שליט"א סי' ז"ג סק"ט].

(ג) כתב בפ"מ ס"ק י"א בשם ספר חמודי דניאל דלכאורה משמע דבשי דוקא אונס שהוא לכל בני העיר, ואין נראה כן מסתימת הפוסקים אלא כל שיש אונס טובלת ביום, וליכא למיחש לסרך בזה דכיון דכו"ע אין טובלות ביום לעולם מיפרסמא מילתא דמשום אונס קעצדה.

כתב בסק"ט שאם יש פרסום כשתטבול בזילת שירגישו זה בני אדם מיקרי אונס ורשאים לטבול ביום, (ביום ח').

סימן יג

(א) ס"ד ב' תינות של הגיע כו', מעיקר הדין נראה דודאי כל שמכחה מוציאה דם ודאי אית לן למיתלי במכה, וכדין אשה שי"ל מכה לעיל ט"ז א' ולק' ס"ו א', אלא דהכא אחמרו רבנן לנהוג בדם בתולים כדדס נדה, וקמפלגי עד היכן אחמרו, ואפשר דגזירה זו שמאי והלל תקנה, ולא אנשי כנה"ג, ופולוגתן עד היכן יש לגזור.

שם גמ' כל זמן שנותרת, בשרואה מ"ת כו"ע מודו דטהורה לעולם עד שתפסק פ"א מ"ת, אבל כל זמן שלא פסקה מ"ת אף שאינה נותרת טהורה בכל הראיות שמ"ת, דממה שאינה רואה בלא תשמיש אין ראייה שחיתה המכה כ"כ עד שגם ע"י תשמיש לא תראה, [והרי בתולת דמים שנותנים לה ד' לילות אפילו מפורות ודאי אינה נותרת, [אחרי ג' או ד' חדשים מן הביאה הראשונה], ואפ"ה ראייה שמחמת תשמיש תלין בדם בתולים וטהורה, חזין שאין מה שאינה נותרת קובע לענין

הנזק אפשר להקל כהר"ת וכמס"כ, [היינו באופן שאין אונס דבאיכא אונס לכו"ע טובלת בשמיני ביום].

כתב הב"י דנראה דלדעת ר"ת אין קפידא אלא שלא תבוא לביתה עד שתחשך אבל בטבילה לית לן בה ואף בעוד היום גדול רשאית לטבול, ולו"ד אין נראה כן אלא אינה רשאית לטבול אלא בשעה שא"ל לה להגיע לביתה קודם שתחשך דודאי עיקר התקנה על הטבילה היא שלא תהיה בשעה שאפשר לבוא לידי תשמיש בו ביום, ואין כלל ענין ציאתה לביתה, חדע שמשום אבולאי הוא דשרי רבא למטבול ציממא ואמאי הוצרך להיתר, היה לו לזוהר עליהן שלא תבואנה לביתן קודם שתחשך וזה מותר אף בלא נזק, ולדעת הב"י נזק לחלק בין אם שוהות בבית הטבילה, לשוהות בעיר במקום אחר, וזה ז"ע לחדש מדכפשי, אלא ודאי לא התיר ר"ת אלא בטובלת בשעה שא"ל לה להגיע לביתה קודם שתחשך, וכן מתבאר בלשון החו' שכתבו דליכא למיחש אם תטבול היא סמוך לחשיכה תטבול בזה בעוד היום גדול, ואם איתא הכי הול"ל שמא תבוא בזה לביתה בעוד היום גדול, שהרי זהו עיקר החשש, ולטבול אמנם מותרת אף בעוד היום גדול אלא ודאי כמס"כ, ואמנם נראה שהדבר תלוי ברוחק מקום הטבילה מביתה שאם הוא רחוק טובלת במוקדם ואם הוא קרוב טובלת במאוחר, ולפי"ז אם הוא רחוק הרבה מהלך כמה שעות טובלת אפילו בעוד היום גדול, וז"ע דא"כ תו ליכא סרך בזה ולא משמע דכל שאינה יכולה להגיע לביתה קודם שתחשך תו ליכא סרך בזה אף אם טובלת בעוד היום גדול, דבלשון חו' כתבו דמרגשת היא שלא תטבול אלא סמוך לחשיכה כאמה, ומשמע שיש ענין בסמוך לחשיכה, ואפשר דקודם המנחה לעולם אינה רשאית לטבול אף אם ביתה רחוק הרבה ממקום הטבילה, א"ל לעולם אין הדבר תלוי בביתה אלא בעיר הסמוכה לבית הטבילה וכל שאפשר להגיע לעיר קודם שחשיכה אסורה לטבול אף אם ביתה רחוק מן העיר, ולפי"ז י"ל גם שאין ענין במקום מגורי' של כל אשה ואשה אלא כל שאפשר להגיע לעיר קודם שתחשך אסורה לטבול אף אם ביתה בסוף העיר, ולפי"ז אם בית הטבילה בעיר ממש אינן רשאיות לטבול אלא ממש רגע קודם שחשיכה, ולא משמע כן, אלא תלוי בכל אשה במרחק שבין ביתה למקום הטבילה, ואם אמנם בית הטבילה רחוק מן העיר הרבה ואין לו עיירה סמוכה יותר אפשר דאמנם רשאיות לטבול אף בעוד היום גדול, וז"ע בזה. — עוד שם ב"י כתב דבמדרכי משמע דדעת רש"ם דאף לזאת מביתה לטבול אינה רשאית אלא משתחשך, ותימא היכן מצינו גזירות בזמן יציאה מביתה וכמ"כ בשלח תגיע לבית הטבילה אלא משתחשך, ואין נראה שיהא בזה בית מיוחד, ואין הענין אלא בטבילה, מיהו בשהיא נותרת מקום לטעות לזאת ראוי לה לפרש לזאת שלא תטעה אבל אינו מכלל דינים

מ"ת טמאה, אבל מ"ת לעולם טהורה עד ד' לילות, אבל יש לתמוה שהרי עבר עליה לילה אחת בלא תשמיש וראתה שלא מ"ת טמאה וכדתינא י"א ב', ובכלל לא נזכר ד"ו בדברי רבנו, ואפשר דס"ל לרבנו דשיעור זה היינו בסתמא בשלא נבדקה לידע אם חיתה המכה, וזוה אמרינן דהמעת לעת שאחר עונת התשמיש בחזקת שלא חיתה, ואח"כ חיישין דחיתה, אבל רבנו הנריך לעולם בדקה לידע שלא חיתה המכה וממילא אפשר להחזיר גם הרבה ימים אח"כ, וגם אפשר לפעמים שמהא טמאה אף באותו יום, ומ"מ ז"ע דהיה לו להציא הך דינא ולא להנריך בדקה גם במעת לעת הסמוך לתשמיש, ואפשר דס"ל דשמואל לטעמא דס"ל דליכא כלל ענין צנוותה, וזוה נקבע דאם רואה שלא מ"ת אינה תולה צתולים אלא במעת לעת שלאחר התשמיש, וכן ברייתא דתינא כוותיה נמי כשמואל ס"ל, אבל אנן קיי"ל כרז דהילכתא כרז באיסורי [ותנא הוא ופליג אברייתא דת"כ דשמואל], ולדידיה לעולם הענין צתיתה המכה.

(ב) שם גמ' איתמר שימשה צימים כו', נראה דמודה רז שאם משמשת הד' הלילות מפוזרות דודאי אין נותנים לה אלא הלילות, ואם שמה צימים הפסידה לילות [היינו שלא נתנו לה אלא ד' עונות], ויתר על כן אם שמה ציום ה' וצילי ו' וציום ו' אפילו לא שמה צילי שבת ושבת ומוז"ש חו אסורה לשמש, דכל שמששה ד' עונות לא יהצין לה טפי, ודוקא בד' לילות ראשונות ס"ל לרז דנתנו לה כל אלו הימים ואפילו אם שמה צימים לא הפסידה הלילות, שנתנו לה עד מוז"ש ככל אופן, אבל כל שעבר מוז"ש וכבר שמה בד' עונות חו לא יהצין לה, ולוי ס"ל דלעולם לא נתנו לה יותר מד' עונות, וכל שמששה ד' עונות אין נותנים לה יותר, וצחו' לק' ס"ה ב' ד"ה וכולן כתבו דללוי אם ראתה צימים טמאה, ולא נתפרש היאך פירשו פלוגתת רז ולוי, וז"ע. ועי' מש"כ בזה בגמ' ס"ה ב'.

ויש להסתפק הגיע זמנה לראות תחת צעלה דאמרינן כל צעילות שאתה בועל אינן אלא אחת והשאר משלימין לד' לילות, אי יהצין לה ג' ימים לרז, או"ד כיון שכבר עבר זמן מציאה ראשונה לא יהצין לה אלא ג' עונות וכמו שאם משמשת לאחר מוז"ש שאין נותנים לה אלא עונות וכמש"כ, ולשון הרמב"ם בפ"ה מא"צ הכ"ז משמע דנותנים לה ג' ימים, ועוד מצואר שם דכל צעילות שבעל אינן אלא לילה אחת ויהצין לה גם יום זה, [כגון שהגיע זמנה לראות (שהציאה שתי שערות עי' ה' א' רש"י ד"ה אין) בחללת יום ה' הר"ו משמשת עד מוז"ש], ולשון הרמב"ם שם ואפילו היו השלשה ימים שנותנים לו צימי הנערות בסירוגין כו', משמע קצת דאף בסירוגין נותנים ימים ולא רק לילות, וז"ע.

ראיה מ"ת], והא דבעינן נוסחת היינו ברואה בלא תשמיש [בעונה שלאחר תשמיש, דצאותה עונה נחשב לעולם מ"ת, ואם שמה בסוף העונה אפשר דעד סוף העונה השניה נחשב מ"ת], ודעת תו' דלחומרא קאמר שאף באותו יום (היינו במעת לעת שמסוף העונה שמששה בזה) שמששה טמאה אם אינה נוסחת, ואפשר לפרש נמי דלקולא קאמר, דאף כמה ימים לאחר שמששה כ"ו שנוסחת טהורה, אבל ציום שלמחרת התשמיש טהורה אף שאינה נוסחת, [וברייתא דלעיל י"א ב' (דקתני עבר לילה אחת בלא תשמיש וראתה טמאה) בשאינה נוסחת, אבל ל"מ כן דמשמע דברייתא אמתניתין קאי דשריא עד שחצי' המכה וע"ז קאמר דדוקא בשלא עבר עליה לילה אחת בלא תשמיש אבל עבר עליה טמאה, ומשמע דאף שלא חיתה המכה קאמר, ואפשר דברייתא נקט האי לישנא משום דקאי נמי אהגיע זמנה לראות], וכן דעת הרא"ש בחוספותיו.

כתב הרי"ף בפ"ז דשעויות ע"ג כולם ורואה ע"ג כולם ואינה רואה צידוע שחיתה המכה וזה דם נדה הוא, משמשת וראתה דם, מחמת תשמיש הוא, אינה משמשת וראתה דם מחמת נדה הוא, וגראה דר"ל צו שידענו שחיתה המכה אם משמשת ורואה טהורה, ודוקא אם רואה בלא תשמיש טמאה, וזה מפורש כמש"כ.

עוד כתב שם ואמרינן על הדין פסקא דמתניתין בפירקא קמא אר"ג א"ש ל"ש אלא שלא פסק כו', עבר עליה לילה אחת כו', ומשמע דר"ל דזה שהתרנו ראייה שלא מ"ת צנוותה, היינו דוקא שלא עבר עליה לילה אחת בלא תשמיש, ומצואר דס"ל דרז לאחמורי אחי וכדעת תו', [ואע"ג דשמואל דקאמר הך ל"ש לא ס"ל כלל ענין נוסחת, מ"מ הא מייטין ברייתא כוותיה דשמואל והך ברייתא אית לן לפרושי אף אליבא דרז].

רמב"ם פ"ה מא"צ הכ"ד היתה רואה צעת תשמיש כו', נראה שהדברים הם העתק מפ"ה הרי"ף, וכבר כתבנו שהכונה נראה דהיינו צו שחיתה המכה שאפ"ה מה שהיא רואה מ"ת טהורה, אבל סיפא דהך דינא אינו הכתוב בהרי"ף אלא הוא דינא דר"ג א"ש דפסקה מחמת תשמיש וראתה טמאה, וממילא י"ל דרישא נמי היינו דין כולל בכל אלו שאמרנו שהן תולדות בדם צתולים דהיינו דוקא אם רואות מ"ת אבל אם פסקה לא.

שם ה"כ והוא שלא חיתה המכה, פשטות הלשון משמע שאם חיתה המכה ושמששה וראתה דם טמאה, אבל זה תימא דרבי דנתן לה ד' לילות מתוך יצ"ח ודאי כבר חיתה המכה צינתים ואפ"ה נתן לה הלילות, לכך נראה דכוונת רבנו שכל הראיות שמתראה אף שלא מ"ת עד ד' לילות טהורות, וכתב שד"ו אף בשהד' לילות מפוזרות והוא שלא חיתה המכה אבל חיתה המכה וראתה שלא

לאוסרה לעולם, ואפשר שיש להוסיף עוד דביאת מזה לכל מסורה ויש לחוש שההמון יצא להקל בשאר דמים, וכן גם לאחר שחיתה המכה, וכן אם תרגיש ביאת האורח, ולפיכך הסכימו חכמים לאסור דם בתולים, אבל מאורע של מכה, שלעולם בזה לפני החכם לשאול על תקנתה, אין צו מקום למכשולים ולא גזרו צו חכמים לאסור אשה על צעלה לעולם.

ובמטעם זה נמי אם נימא דבאינה שופעת מתוך הלילה לאחר הלילה אין מועיל לה בדיקת שפופרת, וכמו שנסתפקנו לעיל שלהי סק"ג, אין ללמוד מזה לרואה מ"ת שאין בדיקת השפופרת מועילה לענין ז"ל, דאין ללמוד דם מכה מדם בתולים וכמשנ"ת.

שם ברא"ש דא"כ מאי נותנין לה דקאמר, לא נתפרש דמה שאמרו ב"ש נותנין לה בעילת מזה (החם לא נזכר שפורש ואדרבה) החם אמנם מותר לשמש עוד שדס שמחמת בעילת מזה לא מטמאין, ודאי נותנין לה, וכשאמרו בגמ' רבותנו חזרו ונמנו שבעל בעילת מזה ופורש לא נזכר החם כלל לשון נותנין לה.

שם סימן ג', ועוד שאפי' ידוע שצא מן האדדין כו', נראה דר"ל שהרי גזרו על דם בתולים שהוא מן האדדין, [כמו שאמרו ס"ה ז'], ודעת הרא"ש כמשי"כ בסמוך על דברי הרמב"ן, וכבר נתפרש לעיל, והנה אם פסקה מ"ת ואח"כ ראתה שוב מ"ת אף שע"י בדיקת שפופרת מצאנו שהוא מן האדדין מ"מ אינו בכלל דם בתולים שגזרו עליו, כיון שכבר פסקה, והרי הוא עכשיו כדם מכה, אבל אם לא פסקה מ"ת לכאורה יש לאסרה שהרי נחשב הדם כדם בתולים שגזרו עליו, ואף אם רואה מ"ת שבדקה בשפופרת, ואפשר דכל שנמשך ראייתה ואף אם בדיקה בשפופרת, ואפשר דכל שנמשך ראייתה מ"ת יותר מן הרגיל לא חשבינן לה כדם בתולים ואריכה בדיקת שפופרת, ואם מצאה בצדדין נמי חשיב כדם מכה ולא כדם בתולים וכאילו פסקה מ"ת, ובשו"ע סימן קפ"ו סי"ג חילק הרמ"א בין יש לה צער לאין לה צער, ומשמע קצת דביש לה צער תלינן לעולם בדם בתולים אף שנמשך זמן רב ביותר, ומ"מ לדינא נראה דאין להקל, ויש להצריכה בדיקת שפופרת, ולאידך גיסא נמי נראה דאין להקל, ואף באין לה צער ובדיקה בשפופרת, צריכה ז"ל, אף אם נימא דכל רואה מ"ת אף נקיים א"ל, דהכא שלא פסקה עדיין מ"ת י"ל שהוא דם בתולים, והוא בכלל גזירת חכמים, שאין הדבר ברור שאין זה דם בתולים, ולהחמיר אמרנו ולא להקל, (ואף בסתם רואה מ"ת אין ראוי להקל בלא ז"ל).

(ג) ס"ה ב' ת"ר וכולן שהיו שופעות כו', פרש"י שצריכות לצדוק אם נשתנה מראה דמים, ויש כאן רבותא דבבדיקה ומצאה שלא נשתנה מראה דמים שרינן לה, משא"כ בשאינה שופעת אף שלא נשתנה מראה דמים שלה טמאה כיון שראתה לאחר ד' לילות, ויש כאן גם רבותא לאידך גיסא דאע"ג ששופעת לא שרינן לה אא"כ בדקה, ואין זה ענין להא דאמרינן לעיל י"א צ' דצריכה בדיקה שחרית וערבית שמא נשתנו מראה דמים, דהתם היינו חוצת בדיקה דעסקוקה בטוהרות, אבל כאן הוא חוב מיוחד של בדיקה בשופעת ואף לחולין, ואם לא בדקה טמאה אף לחולין, [ואילו מחמת בדיקה דטוהרות אפשר שאם לא בדקה מיד בשחרית אף ששפעה ובדיקה אח"כ ומצאה טוהרה דטוהרה, ולא חיישינן שמא היה הדם משונה לטמאה בדיעבד, דלא גרע מלא בדקה שחרית כלל ובדיקה ערבית ומצאה טוהרה דטוהרה], וגם יש כאן חידוש שהבדיקה מועלת.

ובתו' כתבו לפרש דצריכה בדיקת שפופרת, אבל בדיקה שלא נשתנה אינה מועלת, ולפי"ז יש להסתפק בשאינה שופעת אי מועילה בדיקת שפופרת, דאפשר דדוקא בשופעת הקילו, ומהא דקמני לה בשופעת אין לדקדק, ד"ל דרבותא קמ"ל דאף ששופעת צריכה בדיקה, (אבל אין לומר משום דכשאנינה שופעת אין מהבדיקה ראייה על העבר, דאכתי בהתחילה לראות ביום ה' ועדיין שופעת בזה ודאי מועלת הבדיקה והו"ל למיתני כה"ג).

(ד) רא"ש פ"י ס"א אלא טעם חומרא זו כו' ואין הכל בקיאיין בחילוק שיש בין תינוקת כו', הנראה מדברי רבנו דס"ל דמה שאמרו ב"ה בחינוקת שהגיע זמנה, ד' לילות, ובראחה, לילה אחת, וכן בצוגרת בעילת מזה, הוא מעיקר הדין, ועפ"י פירש דמה שהחמירו בכלל כדן צוגרת שראתה הוא משום שאין הכל בקיאיין בחילוק שיש בין תינוקת כו', ועוד דמתן יצרו חוקפו, אבל באמת יש לשאול למה לא אמרו אף בצוגרת שראתה עד שחמי' המכה, והרי לעולם חולין במכה ואין לך מכה גדולה ממכת בתולים, ולק' סימן ג' הביא רבנו דברי הרמב"ן שעכשיו אין חולין במכה שאין לך מכה גדולה ממכת בתולים ונמנו עליה שבעל ב"מ ופורש, וכתב ע"ז שלפי מה שפירש כאן אין הראיה ממכת בתולים כלום, ולהאמור אפשר דכונת הרמב"ן אמנם ממה שלא אמרו אף בצוגרת שראתה, עד שחמי' המכה, ולזה לא נמצא תשובה בדברי רבנו כאן,*) עוד כתב רבנו שם וכו"כ הרשב"א בתוה"א סוף שער הכתמים, שאין ראיה מבתולים שיש לה שעת הכושר, לאשה שי"ל מכה שאנו באים

(*) שוב הערנוי דל"ק שהרי ס"ל להרא"ש דצוגרת מדין המשנה בעל ב"מ ופורש, וע"כ אין ראיה הרמב"ן שלא לתלות במכה מצוגרת, דא"כ תקשה אמאי מדינא דגמ' תלינן במכה, וע"כ דצוגרת שאני שאין התלוי ברורה כ"כ.

(ו) י"א ב' עבר לילה אחת בלל תשמיש וראתה טמאה, נראה דהך ראתה היינו שמנאה בצדיקה, ואין צדיקה כחשמיש, [שהרי ראתה מחמת תשמיש אפילו לאחר כמה חדשים טהורה כל שעדיין לא שמה ד' לילות וכדמצינן ס"ד ב' מעשה ונתן לה רבי ד' לילות מתוך יצ"ח].

סימן יד

(א) מקראות פ"ט מ"ג ר"א אחד האיש כו', מדנקט לדברי ר"א גבי איש משמע דגם באיש פליגי דת"ק סבר דבאשה סתמן מקפידות ואף בזה שחינה מקפדת חוץ, ובאיש סתמן אין מקפידין ואף המקפיד בטלה דעתו ואינו חוץ, ור"א סבר דבין באיש בין באשה אין הדבר מוכרע ותלוי בקפידא דידהו, וזו דעת הרשב"א בתה"א, והב"י ריש סימן קצ"ח הביא שהרמב"ם חולק וס"ל דכל שהוא מקפיד אף שאין דרך בנ"א להקפיד, חוץ, ולפי"ו מפרש דר"א ורבנן באשה לחוד פליגי, ונקט דברי ר"א גבי איש למימר באשה שזה לאיש, מיהו בב"י שם כתב לנדר בדעת הרמב"ם דאף אם רוב מקפידות אם היא אינה מקפדת אינו חוץ, ולפי"ו תמוה דנמנא דהרמב"ם פסק כר"א, ועוד דכולי מתניתין דחולצין ואין חולצין ל"ל, הא לעולם בקפידא דידיה תליא מילתא, שו"ר שכבר תמה כן בס"ט, וכן אמרו זכאים ז"ח ב' ואם מוכר רבב הוא, ולא אמרו ואם אינו מקפיד.

ובראיה דענין מקפיד ושאינו מקפיד אינו תלוי בהנהגת בני האדם, ואף אם יסרינו כל העולם שלא להקפיד על דבר שנקבע הדין שהוא חוץ, אין בכך כלום, וחשיב דבר המקפיד וחוץ, שעיניו מקפיד ושאינו מקפיד נקבע על פי מה שראוי לאדם לנהוג על פי השכל, ואת זה קבעו חז"ל, והיינו דקמצינא לן זכאים ז"ח ב' דם ורבב על בגדו ולא איפשיטא, והיינו שאין הנהגת בני האדם קובעת בזה, והעיקר על פי מה שראוי לאדם לנהוג וזה לא הוכרע ועלמה בחיקו.

ואפשר דמדאורייתא חשיב מקפיד ושאינו מקפיד בכל אדם כפי מה שהוא ואף שרוב העולם מקפידין אם הוא אינו מקפיד חשיב אינו מקפיד, [מיהו איפכא ז"ע שהרי דעת הרשב"א דאם רוב בנ"א אין מקפידין אף שהוא מקפיד אין בכך כלום, וע"כ דמדאורייתא אין בכך כלום, דאל"ה למה לא יחשב מדרבנן נמי מקפיד], מיהו אין הדבר מוכרע, וז"ע.

(ב) שבת נ"ז א' ח"צ דטניפן, רש"י פירש דא"צ דברים שדרך להסירן בשעת טבילה, אבל אינם חולצין ואין צורך להסירן מן הדין, וקמפלגי אי אף באלו גזרו שלא לנאת בהן בשבת, ובטור אור"ח סימן ש"ג

(ה) שו"ע יו"ד סימן קפ"ו ס"ג הבועל את הבתולה כו', בספר משאת בנימין סימן מ"ז האריך להשיג על דין זה, ותו"ד דמעיקר הדין אין לחלות בדם בתולים אלא כפי השיעורים הנזכרים במתניתין דריש חינוקת, ודבריו תמוהים דודאי דין המשנה אינו בשכיחות דם בתולים, כי מה חילוק יש לענין זה בין ראתה בעודה בצית אציה ללא ראתה, ועוד דודאי כל שלא חיתה המכה יש לחלות הדם בדם בתולים, ל"ש לא הגיע זמנה לראות ל"ש הגיע זמנה לראות, שהרי עדיין לא חיתה המכה והרי היא מוסיפה דם, וודאי דברי הב"י נכונים דכל שמצינו באיזה אשה שיהיה אפילו בלא הגיע זמנה לראות שתלין בדם בתולים, תלין לענין רואה מ"מ אף בצוגרת שראתה, שהרי מצינו שכה"ג יש לנו לומר שדם בתולים הוא, ואף שהחמירו חכמים, היינו לענין ז"נ כשראתה, אבל לא לאסור לבוא עליה, (שהרי א"א בלא"ה), וממילא כיון שמצינו בגמ' דכל שלא פסקה מ"מ חשבינן לדם בתולים, [ואף לרב דאמר כ"ו שנוחרת, היינו לענין ראה שלא מ"מ, אבל לענין ראה מ"מ מודה דכל שלא פסקה מ"מ אף שאינה נוחרת טהורה, וכמש"כ לעיל סק"א], אף שבגמ' אמרו כן לענין חינוקת שלא הגיע זמנה לראות, מ"מ ילפינן מינה שפיר לכל הגשים דכל שלא פסקו מ"מ תלין בבתולים.

עוד הרבה שם להשיג על ראתה הב"י מהתוספתא, ודבריו תמוהים, דודאי שפיר נסתייע הב"י מהתוספתא דלפרש"י וכן לפי תו' בתירוצ קמא ע"כ הך תוספתא איירי ברואה מ"מ וקתני חוץ מן הבתולה, והב"י הביא שכן מפורש בסמ"ג שצדיני רואה מ"מ הביא הך תוספתא. ויש כאן להוסיף שאם נשתנה מראה דמים שלה ג"פ דחשיבא רואה מ"מ.

בפ"ת ס"ק נ"ד בשם החו"ד כתב שאם לא בדקה פ"א תו מחזיקין לה אם תראה עוד מ"מ, לרואה מ"מ, והדבר קשה בצב"א שהרי אין אנו מקילין אלא בשיש לה זער וזוהי דאי אין להחזיקה לפוסקת כשלא בדקה, ואף באין לה זער אם יש להחזיק הדם שהיא רואה בדם בתולים גם אם לא בדקה פ"א אין להחזיקה מחמת זה כאילו פסקה מ"מ, ובחו"ד הביא ראה לזה מהא דאינה צריכה צדיקה כדתנן י"א א' ואמאי תצדוק דילמא תפסקו, אלא ודאי אף בלא צדיקה מחזיקין לה לפוסקת, ולא אמרו תצדוק להקל, [ואין כן דעת תו' י"א ב' ד"ה אפילו שהקשו שתצדוק להקל], וכבר הק' קושיא זו בתוספות הרא"ש י"א ב' ותירץ דלא תיקנו צדיקה במה שאין מועיל לה עכשיו אף שיועיל לטמאה לאחר, [ודוקא בוסת שיועיל לאחר לטמאה ביום זה הצריכו צדיקה אף שאין מועיל לטמאה עכשיו], הרי מפורש דאם לא תצדוק לא נחזיקנה לפוסקת, שהרי כתב שלא הצריכו צדיקה כדי לטמאותה לאחר מ"מ מבוחר דכלל הך צדיקה היא טהורה, וכן עיקר.

שסתם דחומים חלולים אינם חולצין ולא חילק דטנופס ומזהבין חולצין, והדבר תימא שהרמ"א העתיק חילוק זה, דמזהבין וטנופין, ואפשר דהרמ"א מפרש כמ"ש בדרישה דה"ט דחולצין דשמא לא טבלה יפה כיון דמקפדת שלא יטנפו.

ודברי רבותיו של רש"י היה אפשר לפרש לו"ד רש"י ז"ל, דהני תיכי חלילתא זימנין דמיהדקו וקמיעיאל ליה לר"כ מי אמרינן כיון דעפ"ר לא מיהדקו לא גזרו עליהן כלל, או"ד אי מיהדקו אסור ללכת בהן, ואמר ליה כל שהוא אריג לא גזרו דכיון דרוז פעמים אינם מהדקים לא גזרו עליהן כלל, ותימא לפי"ז לישנא דכל שהוא אריג לא גזרו, דלפרש"י הלשון דחוק מה מקום כאן לגזירה שלא גזרו בו, והכי הו"ל למימר אינן חולצין דרפויין הן, ולל"ז קאמר דהן בכלל מיעוט שאינו מקפיד ואף שהן מהדקים ולא עיילי בהו מיא אינם חולצין דבטלי לגוף דהן מיעוט שאינו מקפיד, ואמרינן דאיכא צינייהו היכי דמקפדת עליהם כגון דטניפין דל"ק דכל שהוא אריג לא גזרו האי נמי אריג הוא, ולל"ז דטעמא משום דאינה מקפדת הכא דמקפדת גזרו, ולפי"ז אף רבותיו של רש"י מודו דכל מידי דרפוי ועיילי צי' מיא אין צו משום חליצה.

ג) ס"ז א' תוד"ה לפלוג, דוקא שבתוך העין אבל לפלוג חוץ לעין כו', כ"נ דל"ל, והכתוב מפני שהדמעה שבעין מלחלחמו ואינו מניחמו להיות יבש, הוא דבור בפ"ע על כחול שבתוך העין, או על עיני פורחות, או שהיה כתוב גליון בצד הספר לפרש הגמ' והמעתיק טעה והכניס הדברים בתו', ובצ"י העתיק דברי המו' כמו שהם לפנינו, אבל הרבה תמוה מה ענין צמה שהדמעה שבעין מלחלחמו, לענין חליצה, והרי בפשוטו מתפרש דבתוך העין אינו מקפיד על לפלוג לח משא"כ חוץ לעין שנראה לכל, שו"ר בספר מנן שליט"א למקואות קמא סימן ט' ס"ק י"ג כתב לפרש כונת תו' משום שהמים מחלחלים, וז"ע.

ויש כאן ג' שיטות, א. שיטת תו' דמר עוקבא אשבתוך העין קאי אבל חוץ לעין אף לח חולצין, ולפי"ז אי לא גרסינן ולית הילכתא נקטינן הכי דיבש אף בתוך העין חולצין וחוץ לעין אף לח חולצין, ואי גרסינן ולית הילכתא, בתוך העין אף יבש אינו חולצין, וחוץ לעין יש להסתפק אי אף לח חולצין, דאפשר דמה שאמרו ולית הילכתא לא קאי אלא אעיקר מימרא דמר עוקבא והיינו אחרון העין אבל מה שנמצינו למידין מתוך דבריו דבתוך לעין אף לח חולצין בזה לא נדחו דבריו, ונראה להחמיר, דיש לן לפרש מתניתין בסתמא רישא וסיפא צין בלח וצין ביבש, ובראב"ד מפורש כן בהדיא בצעה"ג, ולפירוש זה הסכימו הראב"ד והרמב"ן וכן ברעב"א הנדמ"ח (אשר יש

מבואר דמפרש דטניפין חולצין מן הדין שהטיט שעליהן חולצין, ואיירי בטיט יבש דלח אינו חולצין, וצריכה להסיר משום שנדבק על הראש טיט, א"נ שהטיט שעל האריג מהדוק לבשר וחולצין, וללישנא דכל שהוא אריג לא גזרו היינו דכיון דבאריג עפ"י רוב אינה צריכה להסיר, מו לא גזרו אף אי מתרמי שצריכה להסיר, ועוד פ"י הטור דטניפין היינו שיטנפו במים, ור"ל שאם מקפדת עליהן שלא יטנפו במים כגון שהן מזהבות, אסורה ללכת בהן לל"ז, דבזה נמי גזרו כיון דצריכה להסיר, ולל"ק אפשר דכיון דברוב אריגים אין מקום לגזור, מו לא גזרו אף במזהבות, א"נ כמ"ש"כ לפרש"י שלא גזרו אלא במה שחייבת להסיר מן הדין, ולא במה שרגילה להסיר מעצמה.

ובטור יו"ד סימן קנ"ח כתב דטניפין או מזהבין חולצין, ובטניפין הדבר מבואר לפי האמור, אבל במזהבין תימא מה מקום לחליצה אחרי שהן רפויין כמ"ש"כ הטור בהדיא, ולומר דדעת הטור כרבותיו של רש"י קשה מאד דלא משמע כן כלל, ובאמת פ"י זה תמוה טובא דבהדיא אמרו בינה י"ח א' נדה מערמת וטובלת בצגדיה, וכן תניא בתוספתא השירים והגומים רפויין אינם חולצין, וכן נדה שנחנה מעות צפיה דעלמה לה טבילה משום שרפויין, וכן אם אוחזת בה חצירתה (בסכ"ח), גם כבר הק' רש"י דלשון חולצין לא מתפרש כלל אדבר שאינו חולצין בפני המים, ונמה שהק' רש"י לפירושם דא"כ מ"ט דרב ל"ק כ"כ דאפשר לומר דלל"ק דוקא לענין שבת פליג ומשום דכיון דעפ"ר אריג לא שייך צו לגזור מו לא גזרו אף בטיפין דשייך למיגורן, ואיך לא פירש הטור דין זה בהדיא דאף שהמים נכנסים יש דין חליצה, וברא"ש לא זכר מזה כלל, ודבריו בשבת מתפרשין כפרש"י, לכך נראה דמזהבין שצטור ט"ס וז"ל ובלבד שלא יהו מטונפין ותו לא, (ואף שגם בר"י כ"כ).

ובן דברי הראב"ד שצבעה"נ על דרך זה מתפרשין, שכתב בשם ר"א גאון דלא תכרוך תיכי דקמטי והוי חליצה, ר"ל שהן עושין כעין קמט והוי חליצה, וע"ז כתב הראב"ד אולי דטניפין קאמר, והיינו דטנופין מונעין מים (כעין קמט), וכך מפורש בדבריו במק"א בשער הטבילה שכתב שאינן מלואות ואינן מלוכלכות שהמים יכולין לבוא בהן, וכן מסיק הראב"ד דטניפין בטיט חולצין, והיינו משום דמונעין ביאת מים, וכמפורש בטו"ח סימן ש"ג.

ולדינא ודאי לא קיי"ל כרבותיו של רש"י דכל הראשונים חלוקים עליהם, וס"ל דאין חליצה אלא חליצה ממש, (וכמו שהוכחנו מן הדינים הנ"ל שהעתיקו הפוסקים, וגם ברמב"ם מבואר כן שלא הביא מסוגיא דשבת אלא לענין שבת, וכ"ה בר"ן, וגם ד"ז סתמו כפירושו דחליצה היינו חליצה ממש), וזו דעת הב"י

בש"ך להקל בשא"א צע"א, כגירסתא ולית הילכתא, אפשר להקל בחוץ העין אף ביבש, אבל בחוץ לעין אף בלח נראה דאין להקל, וכ"מ בש"ך שכל דבריו אבחון העין. — שיעור שבתוך העין נראה דהיינו כל שחסגר העין ולא יראה נראה, אבל אם אף כשהעין סגורה נראה מקצת הלפלוף, הוא בכלל חוץ לעין, מיהו אין זה מוכרע. — צפי' המשנה כתב הרמב"ם דלפלוף היינו הליחה שחוצה העין כשתחלה, ול"מ כן מסמימת כל הפוסקים אלא אף הלפלוף שיוצא מן העין בכל אדם הוא בכלל לפלוף, ואולי גם זה מנ"ד החולי מה שנחלשו הדורות.

ד) רא"ש הלכות מקואות סוף סימן כ"ה גלד שחון למכה כו', נראה דרצונו מפרש דמהא דרמב"ם שמעינן דלא נימא דהא דקתני במתניתין גלד שחון למכה היינו דוקא שהוא מזדדי המכה, והיינו שיצא ריר מן המכה לצדדין ונגלד שם, אלא אף גלד שהעלתה המכה אם כבר נתיבש קצת הרי הוא בכלל גלד שחון למכה שחונץ, דכל שנתיבש מיקרי חוץ למכה שכבר אינו חוץ המכה אלא על גבה, ואשמועינן נמי דהשיעור בזה גבי ריבדא דכוסילתא הוא ג' ימים, ולפי"ז אפשר דעיקר פירושא דגלד שחון למכה היינו גלד שהעלתה המכה לאחר שנתיבש, ולפי"ז אפשר דריר שיצא מן המכה לצדדין אף לא חונץ ולא בעינן שיהא נגלד, ולהגורסים ולית הילכתא ככל הני שמעתתא ובכלל זה הא דרמב"ם, היינו לסתור מה שכתבנו בדבריו דחוץ למכה היינו גלד שהעלתה המכה, אלא דחוץ למכה היינו ריר שנטף לצדדי המכה אבל גלד שהעלתה המכה לעולם אינו חונץ, [ולפי"ז מפורש במשנה דדוקא גלד שחון למכה חונץ אבל כל זמן שלא נגלד לא].

שם סכ"ו הלכך אשה שהיא בעלת חטטין צריכה לחוף במים עד שיתרככו, נראה דמשמע ליה לרבנו דאף חוץ ג"י יש כבר קרום המונע ציאת מים, אלא שאינו חונץ לפי שהוא רך ואין צי"א מקפידין עליו, ולמד מזה לאשה שיש לה חטטין, ונראה דהיינו שעדיין לא עלה גלד קשה כמו לאחר ג"י בשאר מכה, [דבזה לא מצינו שיועיל ריכוך במים ולית לן לחדש מדנפשינן], אלא שמתחיל להתרסק קרום, ואפשר דבחטטין לאחר ג' ימים הוא ג"כ עדיין רך, ואינו כזה המתהווה על מכה שמשנה מראיתו לאדום והוא עב הרבה, ואפשר דדוקא בחוץ ג' ימים, ואדרבה חטטין גריעי משאר מכה, שהרי חטטין מכה הנמשכת היא שמתחילה להגלד ואינה גומרת ושוב מתגלעת, ובזה הדרך רצונו שחמץ במים עד שיתרככו, ואז יחשב כמכה חוץ ג"י.

טור סימן קצ"ח יצא מתוכה כל חוץ ג"י לא הוא כו', והראב"ד כו', הכונה מבוארת שהדברים העתק מפירוש הרא"ש דמכה שהתחילה להגלד חוץ ג"י אינה

מיחסים אותו לרש"ז"א, וזו גם דעת הרמב"ם, אלא דקשה למה הוציא דין זה מכלל הני דלית הילכתא, ועי' בהגר"א ס"ק מ"ד שכתב להגיה ברמב"ם דגם לפלוף בכלל הני דלית הילכתא וכ"נ מדקבעה להלכה זו בזהדי הנך דלית הילכתא, ב. שיטת הרא"ש כפי שפירשו הטור, דמר עוקצא אלפלוף שחון לעין קאי, [והא דקאמר לפלוף שבעין ר"ל לפלוף העינים], ומתניתין מתפרשא דלפלוף שבעין לעולם אינו חונץ שלעולם הוא בכלל לא, ופי' הצ"י אף שלפעמים הוא יבש מ"מ כיון שהדמעה שבעין מלחלתו הוא בכלל לא, ושחון לעין חונץ ובוה קאמר מר עוקצא דהיינו דוקא יבש, אבל לא אינו חונץ, ולפירוש זה אי גרסינן ולית הילכתא כו' ז"ל דקאי אהא דקאמר מאימתי נקרא יבש משעה שמתחיל לירק וע"ז אמרינן דלית הילכתא כוותיה אלא אינו יבש עד שיבש ממש, וזריך טעם למה מילאן הרא"ש צפי' החו', ואפשר דק"ל דלפי' חו' הו"ל לגמ' לקבוע דברי מר עוקצא אמתיניתין דמקואות ולומר ל"ש אלא לא אבל יבש חונץ, משא"כ לפי' הרא"ש עיקר חידושי' דמר עוקצא מאימתי נקרא יבש, וה"ק לפלוף העינים שאמרו לא אינו חונץ יבש חונץ [כי כן היה פשוט צפיהם דהחילוק בין חוץ העין לחוץ היינו משום דחוץ העין חשיב לעולם לא], מאימתי נקרא יבש, ושפיר יש לקבועו מימרא צפ"ע, [ולפי' חו' א"ש טפי הא דקאמר מאימתי נקרא יבש דבשרף היבש וגלד לא הו"רכו בגמ' לפרש מאימתי נקרא יבש דכל שחונץ משום שהאדם מקפיד על יבש ואינו מקפיד על לא, שיעורו ידוע משנעשה גלד, אבל שבתוך העין שפיר יש לקבוע לו שיעור אחרי שלעולם הדמעה שבעין מלחלתו, (ואולי אפשר לדחוק כן בלשון החו' שכתבנו לעיל שהוא ט"ס)].

ג. דעת המרדכי דמר עוקצא בין אשבתוך העין ובין אשחון לעין קאי וקאמר דלעולם לא אינו חונץ יבש חונץ, ומתניתין דמפליג בין חוץ העין לחוץ לעין הוא משום דחוץ העין סתמו לא וחוץ לעין סתמו יבש, ולפי' זה אי גרסינן לית הילכתא, נראה דלא קאי אלא אחומרא שדדברי מר עוקצא דהיינו דיבש אף שבתוך העין חונץ, אבל קולא שדדבריו דהיינו דלא אפילו חוץ לעין אינו חונץ בזה נשארו קיימין דברי מר עוקצא, דהא עיקר גירסתם ולית הילכתא דלא אמרן אלא לטהרות, והיינו דוקא אחומרא ששנינו ולא אקולא. — ובאמת קשה לפירוש זה מי סגי ליה למנא למינקט לא ויבש שזהו עיקר החילוק, ולמה נקט חוץ העין וחוץ לעין שאין ציניהם חילוק.

ולדינא נראה דיש לן למינקט כפי' חו', כיון שבעיקר הפירוש מסכימים הראב"ד והרמב"ן וכ"נ גם דעת הרמב"ם והריטב"א, וממילא למאי דמתמרינן כגירסת רש"י, נמצא לדינא דיבש חונץ אף שבתוך העין, וחוץ לעין אף לא חונץ, ומאימתי נקרא יבש משעה שמתחיל לירק, וכ"ה בשו"ע סימן קצ"ח ס"ו, ולמש"כ

ואולי אין כונת הראב"ד כאן לפרש עוד דין, אלא הוא כעין חזרה על הקודמים שעדיין נשאר קשה מש"כ כגלד שעל המכה שאינו כן ודוקא חוץ למכה חוץ ולא ע"ג מכה, וי"ע.

ולדינא יש להחמיר כדעת הרא"ש, ונמצא לפי"ו, דגלד שמתביש על המכה לאחר ג"י חוץ, וריר שיצא חוץ למכה לגמרי אפשר דאפילו לא חוץ, מיהו בשא"א בענין אחר כתב הש"ך דאפשר להקל כדעת הראב"ד וש"פ, ולפי זה כל גלד שהמכה מעלה אינו חוץ, וזה דעת הרמב"ם והראב"ד והרמב"ן (ולדעתו ז"ל דוקא בשאר מכה צר מריבדא דכוסילתא שלא הוכרע בדברי הרמב"ן אי גרים ולית הילכתא), והרשב"א ותו', ודוקא ריר שיצא לגמרי חוץ למכה חוץ כשנגלד, אבל צ"י משמע דגלד שהעלתה המכה דוקא כנגד פי המכה אבל גלד שהעלתה המכה שלא כנגד פי המכה חוץ, ויהדבריס קשים, דודאי גלד שהעלתה המכה מתפרש כל הגלד שהמכה מעלה, וגם הראב"ד דחה הא דריבדא דכוסילתא מהא דעל גבי המכה אינו חוץ, וצריבדא לעולם הגלד עודף על הנקב של המחט, וגם הרשב"א שנה לדינא דריבדא דכוסילתא אינו חוץ לעולם, וכן בראב"ד והא"ך לא פירשו דהעודף מכנגד הנקב חוץ, וגם בצב"א הדבר קשה דאם אין צ"י מקפידין על גלד שהעלתה המכה ודאי אינם מצדילים בין מה שכנגד פי המכה למה שצדדין, וי"ע.

(ה) יו"ד סימן קצ"ח ס"א חן או קוץ התחבב צב"א כו', כתב הש"ך דאף שנראה הקוץ בתוך הבשר כל שהוא משוקע חשיב אינו נראה ואינו חוץ, וצ"י דקדק בן מלשון הרא"ש שכתב דנראה חוץ משום שא"א שלא יהיה משהו על הבשר, ולפי טעם זה ודאי כל שהוא שקוע שפיר דמי, אבל צ"ע והא ודאי קוץ התחבב צב"א אדם מקפיד עליו ומשתדל להוציאו, וגם סכנה להשאירו שעיינו רואות שנעשה על ידו פגע ומוגלה, וע"כ הטעם משום דחשיב בלוע וכו"ה ברא"ש שאף אם החץ טמא טובל ואוכל בתרומה, וכו"מ לשון המשנה וכו"ה ברמב"ם (ועי' צ"י משמע קצת דמשום מקפיד אחיזין עלה, וזה חימא), ויש לעי' והא אילו נעשה הנקב קודם הקוץ מסתברא דחשיב בית הסתרים דבעי ראוי לציאת מים ואם יכנס בו הקוץ חשיב חליצה בבית הסתרים ולא בלוע, וה"ל כשהנקב והקוץ באו צב"א, וי"ל דס"ל להרא"ש דנקב שאינו בתולדות האדם חשיב בלוע וי"ע, וצ"י הביא דעת הסה"ת והסמ"ג והמרדכי בשם ר"י דכל שהוא נראה אף שהוא שקוע חוץ והב"ם מסיק להחמיר כוותיהו.

ז"ל הרשב"א בתוה"א חן שחבב צב"א את שנראה חוץ לפיכך אשה שנכנס לה קוץ בין צרגלה בין בשאר מקומות צריכה לעקור אותו קודם שתטבול עד כדי שלא

חוללת, לאחר ג"י חשיב גלד שחוץ למכה וחוץ, אבל הלשון קשה דהו"ל למימר התחילה להגלית כל ג"י לח הוא, ומאי יצא מתוכה דקאמר, וצריך לומר דה"ל קאמר שכל שיצא הריר מתוכה היינו שפסק חיבורו עם הריר שבמכה והתחיל להגלית, ואע"ג דאפשר דדוקא צריבדא דכוסילתא שהמכה קטנה ביותר בזה לאחר ג"י חוץ אבל מכה יותר גדולה אפשר דאף לאחר ג"י שהתחילה להגלית עדיין אין הגלד קשה כ"כ כצריבדא לאחר ג"י ואינו חוץ, מ"מ כיון שלא למדנו שיעור אחר, יש להחמיר בכל מכה לאחר ג' ימים.

והנה לא נתפרש בדברי רבנו דין ריר שיצא לגמרי חוץ למכה אם חוץ אפילו לא או דוקא יבש, (וענין של ג' ימים ודאי אין שם), ונראה דיש להחמיר אף בלח. והרמב"ן כתב לפרש דרמב"ם לא בא לומר דגלד שחוץ למכה פירושו אף גלד שהעלתה המכה לאחר ג' ימים, אלא מודה רמב"ם בכל מכה דאף לאחר ג"י אין הגלית חוץ, ודוקא צריבדא דכוסילתא שהמכה קטנה ביותר ואין צער והפסד בהסרת הגלד, בזה ס"ל לרמב"ם דחוץ לפי שבצ"א מקפידין על הגלד ומסירין אותו, אבל שאר מכה שיש צער בהסרת הגלד אין צ"א מקפידין עליו להסירו ואינו חוץ, והוצאו דבריו גם צריבדא.

ברמב"ם לפנינו הגירסא בפ"ב ה"א גלד שחוץ למכה וצב"ד גלד שהעלתה המכה, וצב"כ כגלד שע"ג המכה, והנראה דעת הרמב"ם דגלד שחוץ למכה היינו ריר שנטף לגמרי חוץ למכה והוגלד שם, וגלד שעל המכה, היינו כל גלד שהמכה מעלה לצורך רפואתה, וצב"א דרמב"ם פירש דצריבדא וכו"צ נשאר לעולם דם יבש על המכה והוא נגלד כמו גלד שע"ג מכה, [אבל בשאר מכות ופצעים אין דם נשאר על פי המכה כי שאר הרירים היוצאים מסירים אותם], ואין ר"ל דינים שהוא כדין גלד שע"ג מכה, אלא ר"ל שהדם נקפא שם כמו שנקפא גלד ע"ג מכה, ודם יבש חוץ, וצב"א, וצב"א אמרו בגמ' דדוקא לטהרות חוץ אבל לבעלה לא שאין צ"א מקפידין על גלד זה והרי הוא כשאר גלד שע"ג המכה, א"י אפשר עוד לפרש שאמנם גם צריבדא אין כאן אלא גלד כשאר גלדים שבמכה אלא שצריבדא חוץ וכצורת הרמב"ן, ומש"כ הרמב"ם כגלד שע"ג המכה נמי ר"ל שנעשה כאן גלד כמו ע"ג שאר מכה, ואין ר"ל שדינו כדין גלד שע"ג מכה, אבל הראשון נראה יותר שמפורש כתב הרמב"ם שהדם נקפא שם, וכן פירש הרז"ה בהשגותיו לבעה"ג.

ובהשגת הראב"ד לא נתפרש מה שסיים ודוקא חוץ למכה אבל ע"ג מכה אינו מקפיד דהא ודאי כאן הנידון על גבי מכה ולטהרות, וחוץ למכה אף לבעלה חוץ, והראב"ד עצמו צב"ה"ג נמי פירש כן.

מלוכלך הרבה צדס או דבש או צדיו, ודוקא בשהוא באופן שראוי להסתפק בקפידת בני אדם בזה קבעו שיבש לעולם מקפידין עליו, ולא תלוי בקפידא.

וב"ז לדעת המרדכי, אבל דעת מו' בוצאים ע"ח ב' ובחולין כ"ו ב' דאין הטעם משום קפידא אלא משום דהמים מחלחלי דרך הדם והיין, [בבבא"מ משמע דהיה מסכים לפירוש זה לולא דקשיא ליה ממה שאמרו חולין שם מיא יקירי ושכני תחא, ובתוספות שם י"שצו בפשיטות דשאני מים שבכלי שסביבתם דפנות, למים שעל גב האדם], ולפי"ז צריך לומר דבש שלהם היה יותר לולא מדבש שלנו כי שלנו כמדומה שאין מים נכנסים תחתיו, [כן שמעתי ממרן שליט"א], ולדינא ראוי להחמיר גם כפירוש המרדכי וגם כפירוש תוספות, ולפי"ז דבש שלנו אף בלח ואף באינו מקפיד חוץ, ועיין בספר מרן שליט"א לע"ז סימן כ"ט.

כתב הש"ך ס"ק י"ד בשם צה"ג כל השמנים אין חוץ חוץ חוץ משמן המור, ונהגו בנות ישראל שאין סכות שמן בשעת טבילה כל עיקר, ונראה דהיינו בלח, אבל אם נחייבם ונעשה כגלד חוץ, (וממש"כ שאין סכות שמן בשעת טבילה כ"ע, משמע קצת דמן הדין רשאות לסוך שמן על כל גופן ואינו חוץ, ואע"ג דרובו ואינו מקפיד עליו חוץ מדרבנן, וכולו מדאורייתא, כדאמר בימות ע"ח ב', שאני שמן שאינו בכלל דבר שאינו מקפיד, אלא הוא בטל לגמרי לגוף, וכעין שכתבו הראשונים ז"ל בצבע שהנשים נוצעות דאף שהוא בכלל השער שפיר דמי, שהוא כבגד נצוב ואינו נדבר בפ"ע).

(ז) **יר"ד** סימן קצ"ח סכ"א לפורן כו', ודעת הרמב"ם והרשב"א [שבבבא"מ סכ"א] כחם לפורן המדולדלת אינה חולצת, דאפילו פירשה מיעוטה אינה חולצת, וכן בפ"י הרא"ש במתניתין כתב שגדלדל מקצתו מיהו אפשר דמכל הנפורה קאמר ולא איירי בשיעור שפירש המקצת שגדלדל, והטעם דמקצת גרע נראה דהוא משום שהוא מפריע לאדם טפי שיש דברים הנכנסים במקום שפירש משא"כ בגדלדל רובו אינו מפריע אלא כשאר בשר המדולדל, [ובלשון המרדכי הובא בב"ז כתב דפירשה רובה ה"ט דאינה חולצת דרובו ככולו, ונראה כונתו כמש"כ שאין בב"א מקפידין כשנחלש רובו, דודאי אין מועיל כאן רובו ככולו, דדין חליצה, ויותר נראה דהמרדכי מפרש דלפורן שפירשה רובה ר"ל שהתחיל לגזוז לפורן ולא גמרה, אבל המיעוט שגזוז כבר תלשה והמיעוט שנשאר מחובר כולו לשאר הנפורה, וזהו אם תלש הרוב ונשאר המיעוט אין בב"א מקפידין על המעט הנשאר, אבל אם נשאר הרוב מקפידין ולכן חולצת, אבל בטור א"א לפרש כן דבטור קמני לפורן המדולדלת שפירשה, ומשמע שבמדולדלת איירי, והא דלפורן עדיף משאר בשר ואבר המדולדלין ז"ל דשאר איברים המדולדלים מאיסי טפי

יראה בחוץ ושלל תרגיש בו ותקפיד, הו"ה איתו עד שאינו נראה הר"ז טובלת וטהורה עכ"ל, ונראה דמפרש למתניתין כפשטא דבשאינו נראה ה"ט דשרי משום דחשיב בלוע, ומש"כ עד כדי שלא יראה בחוץ ושלל תרגיש בו ותקפיד, או או קמני, או שתו"ה עד שלא יהא נראה, או שתו"ה עד שלא תרגיש ותקפיד בו כלל, [והוא כגון אם הוא תחוב רק מעט מאד בעור החיטון], וכן מוכח ממה שסיים הו"ה איתו עד שאינו נראה הר"ז טובלת וטהורה ומשמע אף במקפדת בכגון זה, וכ"ה בבבא"מ שכתב עד שתקור אותו בכדי שלא תראה ממנו בחוץ כלום או שלא תרגיש בו ותקפיד עליו.

ורשון הרמב"ן בהלכותיו פ"ט דין י"ז חן התחוב צאדס בזמן שנראה חוץ לפיכך כו' בכדי שלא יראה ממנו בחוץ כלום שלא תרגיש בו ותקפיד עליו, עכ"ל, ואפשר דה"ז ז"ל או שלא תרגיש בו, וכמ"ש בבבא"מ, א"נ ה"ק צריכה להו"ה כדי שלא יהא כאן חסרון שמרגיש בו ומקפדת עליו, אבל אף דעת הרמב"ן דבזמן שאינו נראה אינו חוץ משום שהוא בלוע ולא משום שאינה מקפדת, דודאי לעולם מקפדת.

(ו) **יר"ד** סימן קצ"ח סט"ו הדיו החלב והדבש כו' לחים אינם חולצין, הטעם בזה משום שאין בב"א מקפידין על לח וכמ"ש בב"ז בשם המרדכי, דודאי דבש לא עיילי מיא תוחי, ונ"ע והא דאזי כל אדם שידיו מלוכלכות צדס מקפיד הוא, (וכר לדבר ואני ידי מלוכלכות כו' ברכות ד' א'), וכש"כ פניו וכן דבש ודיו, וז"ל בבבא"מ יבשין חולצין והיינו שדרך רוב בב"א להקפיד עליהם ואפילו אם הוא אינו מקפיד עליהם, חולצין, לחים אינם חולצין, ר"ל לחין אין כאן קביעות, וממילא הדבר תלוי במקום שהם, ובבבא"מ, ואם מקפיד חוץ ואם אינו מקפיד אינו חוץ, וזו נראה כונת המרדכי שבהגה"ה בבבא"מ השיך גם לכאן, ולפי"ז אף לדעת הרשב"א דכל שאין רוב בב"א מקפידין אינו חוץ אף לזה שמקפיד, הכא מודה שאין כאן קביעות שרוב בב"א אין מקפידין, אלא לעולם הדבר תלוי בקפידא, ובב"מ ריש סימן זה הביא דברי המרדכי הללו לומר שחולק על הרשב"א, ולמש"כ אין מזה הכרח, וזו נראה דעת הב"ז שלא הביא שם דברי המרדכי הללו, [ובזה ניחא מש"כ הטור שהיה נראה לכאורה דשאר כל השרפים אפילו לחים אינם חולצין, ונתקשה הב"ז למה היה נראה כן, ולמש"כ מבואר דהטור קאמר דכל השרפים שלא שנינו בהם שיצאים חולצין, נשארין בדין הכולל דאם מקפיד עליו חוץ ואם אינו מקפיד עליו חוץ, ואפילו יבשים, וכמו כל שאר הלכותם שלא נשנו במשנה ובתוספתא, ואמנם לולא שנשנה בתוספתא כפי שהביא הב"ז, אמנם לא היה הרמב"ם מחמיר בזה].

ובראה דכל שהוא באופן שרוב בב"א מקפידים דחוצץ אף בלח אף שהוא אינו מקפיד, כגון שהיה פניו

אינם חולצין, שאינם בכלל מדולדלין, ואין צ"ל מקפידין עליהם כלל, וכש"כ שבעקב, ואפשר דמדולדל היינו דוקא שנסרך ואינו תלוי אלא בקצה אחד, אבל כל שהוא מחובר מג' דדין אף שחמיו אינו מחובר לגוף אינו בכלל מדולדל, כגון שמתנפח העור ואח"כ נפתח המקום הנפוח, אז העור אינו מחובר לבשר שחמיו, והוא דבוק לשאר העור מכל ג' דדין, וצ"ע, ואפשר עוד דדוקא בשר המדולדל חוץ שהוא גדול ועב, אבל חתיכות עור המתקלפות אף שהן גדולות כיון שהן דקות אין צ"ל מקפידין עליהם והרי הן כפפורן שפירשה רובה, דאינה חולצת, ומ"מ למעשה אין להקל, שו"ר בחכמת אדם כלל קי"ט סט"ו, ונראה דכוננו בחתיכות קטנות (המנויות עפ"י"ר על האצבעות), אבל חתיכות גדולות אפשר שהן בכלל בשר המדולדל.

(ט) שם סכ"ז או קרצה שפתותיה כו', ר"ל שעצמה פיה בחזק עד שגם מקצת מן השפתים שדרכן להיות מגולין, הנם מכוסים עכשיו, [כ"ה צ"ל], אבל במה שעוצמת פיה כרגיל ונמנע מן המים להכנס לתוך פיה בזה לית לן בה, וכדלקמן סל"ח, שזהו בכלל שא"ל שיצאו המים בצית הסתרים, וכל שאין צו דבר החוץ חשיב ראוי לציאת מים, זו הסכמת רוב הראשונים, [הלא המה רש"י נדה ס"ו א' שפירש בעצמה עיניה שהחליצה בקמטים שחתח העינים ולא משום שאין ראוי לציאת מים בתוך העינים, וגם פירש בלא תטבול אלא כדרך גדילתה שאף שיש קמטים המונעים ציאת מים לית לן בה, והראב"ד בצעה"נ בשער הטבילה, והר"ש שלהי מקואות, והרמב"ן נדה ס"ז א', והרשב"א בתורה שהציא דברי הרמב"ן דקרצה שפתותיה היינו משום שגם חלק מן הגלוי אין באין צו המים, והרא"ש בהלכות נדה בקיור ובסוף פ"ח דמקואות בהא דקרצה, ובהא דבית הקמטים, והטור שלהי סימן זה, והריטב"א נדה ס"ז א', שהציא דברי הרמב"ן, ולעומתם לא נמא חולק אלא התוספות נדה ס"ז א', [ולדעת תוספות יש לחלק בין מה שהאזיר מונע כניסת מים, דחשיב ראוי לציאת מים, לעצמה פיה בלא חשיב ראוי לציאת מים, שאין אזיר בכלל חוץ, ועוד דשאני אזיר דלעולם נמא בפה ובחירי האף, משא"כ הפה שסובב על צירו להפתח ולהסגר].

דעת תו' בקידושין כ"ה ובגדה ס"ו ב' דהא דבעי ראוי לציאת מים הוא דאורייתא, אבל הריטב"א בקידושין שם בשם מורו כתב דאינו אלא מדרבנן, אבל נראה דאין להקל, וגם ממ"ש וכד"ו, משמע שהוא דאורייתא, דאי מדרבנן אין צורך להציא משל דר"ו, וגם התם מדאורייתא הוא.

מקואות פ"ח מ"ה נדה שנתנה מעות צפיה כו' טהורה מטומאתה כו', לכאורה

ודרך צ"ל להקפיד עליהם, משא"כ בפפורן, וצ"ע. — פפורן שפירשה מקצתה לצד הגוף, שא"ל ליטלה אח"כ תנטער הרבה, שצריכה לתלוש הפפורן המחובר לבשר, נראה דאף לדעת הטור אינה חולצת דכל שא"ל ליתלש ואינה עומדת לכך אינה חולצת, ועוד דכל כי האי הפפורן מהודקת היטב ואינה מדולדלת כלל, מיהו מקצת הפפורן שאפשר להסיר בלא צער נראה דצריכה להסיר. — בשיעור פירשה רובה נראה דהיינו כל שאם יתלשנה יתלש מן המחובר יותר ממה שיש עכשיו בתלוש מיקרי מיעוטה, אבל כל שיתלש פחות, מיקרי פירשה רובה, [בתלישה סתם בלא דקדוק הדבר תלוי, בדקדוק לעולם אפשר להרבות ולמעט כפי הרצוי], ואין כאן ענין ברוב ומיעוט כל רוחב הפפורן.

שם צ"ז ס"ק כ"ב פירש דה"ט דפירשה מיעוטה חולצת משום שהסדק צר ואין המים נכנסים שם, ולכאורה דין הסדק כדין צית הסתרים וא"ל ציאת מים, וראוי לציאת מים חשיב שפיר, שהרי מותרת לעצום פיה, וי"ל דס"ל להט"ז דכיון דעומד להגלות לגמרי אף שעכשיו הוא עדיין מכוסה ע"י מקצת הפפורן שנתלש לא חשיב צית הסתרים, דאיתו מקצת הפפורן לא חשיב כמון הגוף אלא כדבר שחזק לגוף והוא צדין חליצה ואינו עושה צית הסתרים, ומיהו חתך שבבשר האדם שע"י נחוח וכיו"צ צין אס יתכסה כשיחלים צין אס ישאר סדק לעולם, נראה שהוא צדין צית הסתרים, וכל שעכשיו הוא בסתם הוא צדין צית הסתרים, (תדע שהרי קמטים חשיבי צית הסתרים ואין הקמטים שוים בכל אדם).

(ח) שם סכ"ב אבר ובשר המדולדלים חולצין, בר"ש לפנינו הביא התוספתא דקתני בזה אינם חולצין, וכן מוכח מרישא דקתני כשות של גדול שאינו מקפיד עליה, ואם איתא דחולצין קתני, הול"ל אפילו אינו מקפיד עליה, וכן בתה"א העתיק התוספתא דאין חולצין, וכן הביא צ"י בשם סמ"ג, וה"נ מסתברא לכאורה שפפורן המדולדלת ואבר המדולדל כי הדדי נינהו, ומ"מ לדינא אין להקל נגד הרא"ש והטור דגרסי חולצין וכמו שסתם בשו"ע. — בשר הקשה שבעקב, אינו בכלל בשר ואבר המדולדל שהרי אינו מדולדל כלל, ואף שנעשה שם בשר שאינו מרגיש ואפשר לחתכו בלא צער מ"מ כ"ז שהוא מחובר אינו חוץ, ועוד שאין דרך לחתכן כלל, וגם בשרייה הרבה צמים חמין כמדומה שחורין לכמות שהיו, ואף החתיכות שהם כואבים כשדורכין עליהם ודרך לחותכן נראה דאינם חולצין, בלא גרעי מיעלת שאינה מדולדלת, מיהו בזה ראוי להחמיר כיון שמקפדת עליהם הרבה. — בשר המדולדל שחוץ נראה דהיינו אס היא גדולה לכל הפחות שמוכל להנטל בקל צידים ולהתלש, אבל מה שיש לפעמים שהעור מתקלף וישנן חתיכות קטנות ביותר

אין המים נכנסים אלא בששורה הרבה בחוך המים אבל הנותן מעות על ידו ומטבילין ומוציאן מיד, יש שתחת המעות נשאר יבש, ואפשר לפי"ז דדוקא בפיה עלתה לה טבילה דמ"מ חשיב ראוי לציאת מים כיון שאם תשהה הרבה יכנסו המים, א"נ בפה ע"י הרוק מיד יכנסו המים תחת המעות כיון שיש שם לחלוטית, אבל אם היו מעות עליה במקום אחר נראה דלא עלתה לה טבילה אלא"כ ראתה שנכנסו המים תחת המעות.

(י) יבמות ע"ח ב' ל"ש אלא רוצו אבל כולו לא, נראה הטעם משום דכולו אין שייך לומר דבטל לגבי הגוף, וזוהי ניחא הא דאמרו זכאים ל"ה אי דלח הוא ואינו חוץ, [ומשמע בגמ' דחליצה דהתם שיה לשאר דיני חליצה שבטבילה], אע"ג שהדס על כל פיסת

הרגל, דמ"מ כיון שאינו אלא על מיעוט הגוף שפיר בטל לגבי הגוף, ונראה דבעי מיעוט חשוב, אבל במשהו שאין בו חליצה לא נפיק מכלל כולו, וז"ע שיעורו.

זבחים ל"ה א' לח הוא ואינו חוץ, אי הטעם משום שאינו מקפיד וכמש"כ המרדכי בשם הרא"ם הוצא דב"י סימן קצ"ח, ניחא, אבל לדעת תוספות לקמן ע"ח ז' וזחולין כ"ו ז' דמשום דהמים מחלחלי הוא, לכאורה הכא לא שייך האי טעמא, ונראה דבמכש"כ קאמרינן דכש"כ הכא דחשיב עומד על הרצפה שהרי כולו נשען על הרצפה, ואה"נ דאף אי בטבילה היה אף לח חוץ, מ"מ הכא לא היה חוץ אלא דעדיפא מינה מייתי דאף בטבילה אינו חוץ.

ברוך רחמנא דסייען